Bundel - Politieke Avond van 21 september 2022

Agenda bijlagen

Agenda Politieke Avond 21 september 2022.docx

A - RAADZAAL

te volgen via de livestream
De tijden zijn richttijden: als een onderwerp eerder is afgerond dan vermeld, wordt aansluitend gestart met het volgende onderwerp.

A.1 19.30 – 20.45 - Parkeerbeleidsplan / ronde tafel

Het parkeerbeleidsplan is een actueel beleidskader over parkeren: wat is de huidige parkeersituatie in Duiven en volgens welke stappen (en hoe) worden parkeerplaatsen gewijzigd als daar noodzaak toe is?

0. Behandeladvies Parkeerbeleidsplan Duiven 2022.docx

1a. Raadsvoorstel Parkeerbeleidsplan Duiven 2022 - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Parkeerbeleidsplan Duiven 2022.docx

2. Concept Raadsbesluit Parkeerbeleidsplan Duiven 2022.docx

3. 201573725 – Parkeerbeleidsplan Duiven 2022 d.d. 13-07-2022.pdf

4. 201577013 – Stroomschema aanpak uitbreiden parkeren woonwijken d.d. 13-07-2022.pdf

5. 201573706 – Bewonersbrief Vergunninghouder parkeren centrum Duiven d.d. 23-03-2022.pdf

6. 201577012 – Handtekeningen inventarisatie bewoners door bewonersplatform d.d. 29-04-2022.pdf

7. 201569566 – Bewonersbrief Vergunninghouder parkeren centrum Duiven d.d. 20-06-2022.pdf

8. 201573708 - Antwoorden op reactieformulieren (Bijlage bij 201569566).pdf

9. 201576486 – Zienswijze namens bewoners Van Schaikstraat, 't Weike en 't Buske d.d. 11-08-2022.pdf

10. 201577009 – Mail met uitleg bestuurlijke behandeling zienswijze d.d. 17-08-2022.pdf

(raad mei) C3a. Bewoners Centrum Duiven - Vergunninghouder parkeren centrum Duiven.pdf

(raad mei) C3b - bijlage Parkeerreacties.pdf

Vragen GroenLinks - Parkeerbeleidsplan TIP - met antwoorden.docx

Vragen PvdA parkeerbeleidsplan TIP met antw.pdf

Vragen DOED TIP- 21 sept 2022 - Parkeerbeleidsplan met antw.docx

A.2 20.50 – 21.40 - Uitvoeringsprogramma circulariteit / ronde tafel

Welke concrete stappen worden er gezet in de komende jaren om afval her te gebruiken als grondstof (circulaire economie)?

0. Behandeladvies uitvoeringsprogramma circulariteit inclusief opbrengst.docx

College van B&W - Kennisgeving Uitvoeringsprogramma circulariteit.pdf

bijlage - Uitvoeringsprogramma circulariteit dd 22-06-2022.pdf

bijlage - Infographic.pdf

Vragen GroenLinks - Uitvoeringsprogramma circulariteit TIP met antw.docx

Antwoord 2 SWITCH Pro Duiven.docx

Bijlage - Voortgang doelstellingen Westervoort Duiven 2019-2021.pdf

A.3 21.45 – 22.30 - Watertakenplan 2022-2026 Duiven / ronde & debattafel

Het Watertakenplan De Liemers 2022-2026 is een integraal beleidsplan voor stedelijk water, riolering en zuivering voor de regio Liemers.

0. Behandeladvies Watertakenplan 2022-2026 Duiven.docx

1a. Raadsvoorstel Watertakenplan 2022-2026 Duiven - getekend.pdf

1b. Raadsvoorstel Watertakenplan 2022-2026 Duiven.docx

2. Concept Raadsbesluit Watertakenplan 2022-2026 Duiven.docx

3. 201573567 – Watertakenplan 2022-2026.pdf

4. 201577723 - Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie.pdf

Vragen GroenLinks - Watertakenplan TIP - met antwoorden.docx

B - PUBLIEKSRUIMTE

alleen fysiek bij te wonen
De tijden zijn richttijden: als een onderwerp eerder is afgerond dan vermeld, wordt aansluitend gestart met het volgende onderwerp.

B.1 19.30 – 20.45 - Dashboard sociaal domein en kennisgeving Samen Sterk / ronde tafel

Presentatie van de meest actuele cijfers en gegevens in het sociaal domein (Jeugd en WMO) en update over het (zorg)visiedocument 'Samen Sterk'.

0. Behandeladvies Dashboard sociaal domein en voortgang Samen Sterk.docx

Dashboard 2e kw 2022 Duiven.pdf

A15a. College van B&W - Kennisgeving Opleveren toekomstvisie en transformatieagenda SD.pdf

A15b. 201571584 - Document oplevering Samen sterk.pdf

A15c. 201483509 - Toekomstvisie en transformatieagenda sociaal domein.pdf

B.2 20.50 - 22.00 - Presentatie ODRA

De ODRA (omgevingsdienst Regio Arnhem) heeft aangeboden om langs te komen om een korte presentatie te geven aan de raad en in gesprek te gaan over de maatschappelijke opgaven die komende jaren voor ons liggen. Zie voor meer informatie de bijgevoegde brief.

220502 Raadsbrief tbv bezoek gemeenteraden.cleaned.pdf

Raadsledenbijeenkomst najaar 2022.pptx

B.100 Geluidsopnamen publieksruimte 21 september 2022

Agenda Politieke Avond 21 september 2022

De tijden zijn richttijden:
als een onderwerp eerder is afgerond dan vermeld, wordt aansluitend gestart met het volgende onderwerp.

Raadzaal	Publieksruimte
Tijdstip: **19.30 – 20.45** Onderwerp: **Parkeerbeleidsplan** Ronde tafel Portefeuillehouder: Tiedink Voorzitter: Henk Albers	Tijdstip: **19.30 – 20.45** Onderwerp: **Dashboard sociaal domein en kennisgeving Samen Sterk** Ronde tafel Portefeuillehouder: Goossen Voorzitter: Justin van der Steen
Tijdstip: **20.50 – 21.40** Onderwerp: **Uitvoeringsprogramma circulariteit** Ronde tafel Portefeuillehouder: Tiedink Voorzitter: Geert-Jan Schrijner	
Tijdstip: **21.45 – 22.30** Onderwerp: **Watertakenplan 2022-2026 Duiven** Ronde en debattafel Portefeuillehouder: Tiedink Voorzitter: Merlijn de Jonghe	

Onderwerp	Parkeerbeleidsplan Duiven 2022		
Ondertitel	Het parkeerbeleidsplan is een actueel beleidskader over parkeren: wat is de huidige parkeersituatie in Duiven en volgens welke stappen (en hoe) worden parkeerplaatsen gewijzigd als daar noodzaak toe is?		
Portefeuillehouder	Wethouder Tiedink	Zaaknummer	Z/21/084605
Behandelend ambtenaar	Ramy Abou Shady - Team Realisatie en beheer R.AbouShady@1stroom.nl		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	1. Het Parkeerbeleidsplan Duiven 2022 vast te stellen; 2. Een bedrag van € 20.000,-- voor de evaluatie van het parkeerbeleid in 2027 op te nemen in de meerjarenbegroting;		
Historie	De parkeerverordening 1993 stelt kaders en regels omtrent de uitgifte van parkeervergunningen. De parkeernormennota uit 2018 geeft een actueel toetsingskader voor parkeren bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Voor bestaande situaties -en de evaluatie daarvan- is echter geen geldend beleid waardoor het voorliggende *parkeerbeleidsplan* is ontworpen.		
Termijn	In het raadsvoorstel wordt aangestuurd op behandeling op 4 oktober, maar dit betreft geen wettelijke (juridische) deadline. De griffie adviseert om hier een aparte ronde- en debattafel voor in te plannen waardoor 4 oktober niet haalbaar is en besluitvorming op zijn vroegst 8 november zal plaatsvinden.		

Politieke Avond	21 september 2022		Ronde Tafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
H. Albers	E.N. Bosscha	Raadzaal	Omgeving	45 Minuten
Behandeladvies	Het parkeerbeleidsplan is ontworpen zodat de organisatie niet elke keer een aparte afweging hoeft te maken of dat er een los advies moet worden opgesteld. In de kanttekeningen is te lezen dat m.n. vanuit de vergunninghouderzone kritische geluiden zijn gekomen over o.a. de afname van het aantal bezoekerspassen. Er is destijds ook een brief naar de gemeenteraad gestuurd: *Raadsvergadering 10 mei / C3a. Bewoners Centrum Duiven - Vergunninghouder parkeren centrum Duiven* Doel van de afname bezoekerspassen is dat er meer parkeerplek ontstaat. In het oorspronkelijke plan was het aantal bezoekerspassen gereduceerd van 5 tot 1, maar na het participatieproces is dit verhoogd naar 2 om tegemoet te komen aan de behoeften van inwoners. Tijdens de ronde tafel kunnen inwoners hun gevoelen delen met de raad: hoe kijken zij nu aan tegen het (aangepaste) voorstel? Ook kunnen raadsleden informatieve vragen stellen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.* De debattafel over dit onderwerp is voorzien op de volgende Politieke Avond in oktober.			
Spreekrecht	Inwoners/derden kunnen meepraten aan de ronde tafel. Debattafels zijn			

publiek	voorbehouden aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen

Opbrengst van de tafel 21 september	
Raadsvergadering	8 november 2022

ZFEDF379020

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Parkeerbeleidsplan Duiven 2022

Zaak- & documentnr. : Z/21/084605/201573741
Portefeuillehouder : G.M. Tiedink

Opsteller: Ramy Abou Shady
Afdeling: Realisatie en Beheer
Telefoonnr. 3073

Samenvatting

Het parkeerbeleid in Duiven kent tot op heden geen vaste vorm. Er is geen fysiek document dat kaders en regels stelt hoe om te gaan met bestaande parkeervraagstukken. Sinds 2018 geldt de Parkeernormennota Duiven als toetsingskader voor nieuwe ontwikkelingen. Voor bestaande situaties en de evaluatie daarvan is er echter geen geldend beleid. Daarbij dient elke keer een aparte afweging te worden gemaakt en een los advies te worden opgesteld. Om hier een heldere en objectieve structuur in aan te brengen is een parkeerbeleidsplan ontwikkeld.

Beslispunten

1. Het Parkeerbeleidsplan Duiven 2022 vast te stellen;
2. Een bedrag van € 20.000,-- voor de evaluatie van het parkeerbeleid in 2027 op te nemen in de meerjarenbegroting;

Aanleiding

Of het nu gaat om het parkeren van de eigen auto of het zien van geparkeerde auto's en fietsen in het straatbeeld, het is een onderwerp waar iedereen mee te maken heeft. Binnen de gemeente Duiven is het beleid ten aanzien van parkeren versnipperd uitgewerkt binnen het Mobiliteitsplan en diverse verordeningen en beleidsregels. Zo is er de Parkeerverordening 1993 die kaders en regels stelt omtrent de uitgifte van parkeervergunningen, en de Parkeernormennota 2018 die een actueel toetsingskader biedt voor parkeren bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

Vanuit de gemeente en inwoners is er behoefte aan een overkoepelend beleidskader voor parkeren, waarbij het parkeerbeleid in een document is gebundeld. Met het opstellen van dit parkeerbeleidsplan is invulling gegeven aan deze behoefte. De voorgenoemde verordeningen en beleidsregels blijven hiermee overigens gewoon van kracht.

Planning

Om medio 2023 een goed werkend vergunninghouder systeem (parkeren centrum) te kunnen hebben is het van belang dat het Parkeerbeleid op 4 oktober 2022 wordt vastgesteld.

Beoogd effect

Het parkeerbeleid draagt bij aan het woongenot in en de bereikbaarheid van Duiven. We verankeren hiermee bestaande situaties en leggen vast hoe we in de toekomst omgaan met eventuele wijzigingen. Het zorgt voor een optimale ondersteuning aan alle activiteiten (gericht op bezoekers, bewoners en werknemers/bedrijven) die in Duiven plaatsvinden. Voor deze doelgroepen moet voldoende parkeerruimte beschikbaar zijn op de juiste plek. We voegen gericht parkeerplaatsen toe waar dat nodig is, of halen ze weg indien het kan. We hanteren daarvoor het stappenplan uit het beleid. Wanneer we plekken toevoegen doen we dit zo klimaat adaptief mogelijk. Zo draagt het parkeerbeleid ook bij aan de gemeentelijke duurzaamheidsambities.

Argumenten

1.1. Zo is er een actueel en overkoepelend beleidskader voor parkeren;
Voor bestaande situaties en de evaluatie daarvan stellen we beleid vast. Zo hoeft niet elke keer een aparte afweging te worden gemaakt, en een los advies te worden opgesteld. We hanteren de vastgestelde kaders en uitgangspunten.

1.2. Zo liggen (on)acceptabele waarden voor parkeerdruk vast;
De maximale acceptabele bezettingsgraad van parkeercapaciteit verschilt per locatie (woonwijk, centrumgebied of wijkwinkelcentrum). We bepalen welke parkeerdruk we waar accepteren, en wanneer we wel of geen parkeercapaciteit toevoegen.

1.3. Zo wordt bepaald wanneer wordt overgegaan tot (uitbreiding van) parkeerregulering;
In de huidige situatie is er geen reden om de parkeerschijfzone in omvang uit te breiden of ook op andere locaties in te stellen. Door veranderend autogebruik is het mogelijk dat dit in de toekomst wel wenselijk is. Hier stellen we kaders en uitgangspunten voor vast.

1.4. Het handhaven op ongewenst parkeren in de vergunninghouder zone wordt zo geoptimaliseerd;
Over het vergunninghoudersparkeren in de straten 't Buske, 't Weike en Van Schaikstraat zijn tijdens de inventarisatiefase aandachtspunten naar voren gekomen. Daarom wordt de regulering aangepast waardoor handhaving makkelijker wordt. Voor extra toelichting en de wijzigingen wordt verwezen naar bijlagen 201573706 en 201569566. In afwijking van deze documenten is het college voornemens om twee in plaats van één bezoekersvergunning per adres te verlenen om zo tegemoet te komen aan de zorgen van bewoners van de straten 't Buske, 't Weike en Van Schaikstraat. Het nu voorliggende parkeerbeleidsplan spreekt ook van twee bezoekersvergunningen per adres.

1.5. De gemeente beschikt hiermee over een helder stappenplan voor de aanpak van parkeren in woonwijken;
Met het stappenplan ontstaat voor iedereen een heldere en overzichtelijke lijn van te nemen stappen om parkeerproblemen in woonwijken op te lossen. Hierdoor is het zowel voor inwoners als gemeente helder wanneer we overgaan tot welke maatregel. Ook is het meteen duidelijk welke vorm van communicatie en participatie hierbij hoort.

1.6. De monitoring van het parkeerbeleid wordt vastgelegd;
Door de parkeerdruk eens in de 4 jaar te meten en het parkeermotief en/of de parkeerduur te meten als daar aanleiding voor is kunnen klachten en meldingen goed opgepakt worden. De uitgangspunten wanneer we overgaan tot meten, leggen we in het beleidsplan vast. In het eerstvolgende parkeeronderzoek in 2024 wordt daarnaast ook onderzocht of het nieuwe vergunningensysteem in de straten 't Buske, 't Weike en Van Schaikstraat afdoende werkt.

1.7. Bepaalde eenvoudige maatregelen kunnen op korte termijn worden uitgevoerd;
Er is een aantal eenvoudige maatregelen beschreven die we op korte termijn zonder financiële consequenties kunnen nemen als "Quick Win".

2.1. Met dit bedrag kan het parkeerbeleid worden geëvalueerd;
Dit parkeerbeleidsplan heeft een looptijd van 5 jaar en dient daarna geëvalueerd te worden. Zo kan ingespeeld worden op mogelijke nieuwe ontwikkelingen en inzichten op gebied van parkeren.

Kanttekeningen

1.1. Het maximale aantal parkeervergunningen per woonadres in de vergunninghouder zone neemt af;
Hiermee zorgen we ervoor dat er voor ieder woonadres voor de eerste auto een plek is in de straat of op eigen terrein. Daarnaast is het voor elk adres in de vergunninghouder zone mogelijk om twee bezoekersvergunning aan te vragen;

1.2. Er zijn opmerkingen vanuit bewoners over de vergunninghouder zone;
In de participatiefase hebben we bewoners hun mening gevraagd over de voorgestelde aanpassingen. Hier hebben zij op gereageerd per brief, deze communicatie is te lezen in bijlage 201573706 en bijlage 201569566.

1.3. Namens bewoners is een zienswijze ingediend over de vergunninghouder zone;
Na de terugkoppeling op de opmerkingen van de bewoners is een zienswijze ingediend, deze is te zien in bijlage 201576486. Hierin pleit men voor het uitgeven van meer dan het voorgestelde aantal vergunningen, met name het aantal bezoekersvergunningen. Het college wil hieraan tegemoetkomen, in het parkeerbeleidsplan zijn dan ook twee bezoekersvergunningen per adres opgenomen, in plaats van één bezoekersvergunning welke in het oorspronkelijke plan stond.

Financiële paragraaf

Voor de monitoring van het parkeerbeleidsplan uit hoofdstuk 6 is op dit moment al financiële dekking. Bij het vaststellen van de Uitvoeringsagenda Mobiliteitsplan 2022-2025 is reeds geld gereserveerd voor het uitvoeren van een hertelling van de parkeerdruk in 2024. Een parkeermotiefmeting of een parkeerduurmeting voeren we alleen uit indien noodzakelijk. Dekking voor deze onderzoeken kan gevonden worden uit de post "advieskosten" in het budget van het Mobiliteitsplan.

Met het vaststellen van het parkeerbeleidsplan (en het stroomschema participatie woonwijken) formaliseren we de maatwerkaanpak parkeren. Voor de uitvoering daarvan is vanuit het Mobiliteitsplan al een structureel budget beschikbaar van € 20.000,-- per jaar.

Voor de overige maatregelen benoemd in hoofdstuk 6 van het parkeerbeleidsplan is geen financiële dekking benodigd.

Voor de evaluatie van het parkeerbeleidsplan in 2027 moet rekening gehouden worden met € 20.000,--. De benodigde financiën worden meegenomen in de meerjarenbegroting.

Participatie en communicatie

Het parkeerbeleidsplan is tot stand gekomen met betrokkenheid van verschillende afdelingen binnen de gemeente Duiven. Daarnaast is specifiek contact gezocht met diverse belanghebbendenorganisaties zoals bewonersverenigingen, dorpsraden, ondernemersverenigingen en belangenbehartigers voor specifieke doelgroepen zoals de gehandicaptenraad en de fietsersbond. Via een online enquête konden inwoners en ondernemers van Duiven hun mening over het actuele parkeerbeleid geven. In bijlage 1 van het Parkeerbeleidsplan zijn de resultaten van dit proces samengevat.

De bewoners in de vergunninghouder zone zijn apart per brief geïnformeerd over te voorgestelde wijzigingen (bijlage 201573706). Zij hebben via het reactieformulier hun mening en opmerkingen over de wijzigingen kunnen aangeven. Alle reacties zijn gebundeld en beantwoord (bijlage 201569566). Naar aanleiding van de opmerkingen van de bewoners is er nog een wijziging doorgevoerd door het voorgestelde tijdvak voor de vergunning zone achterwege te laten.

Daaropvolgend is er namens de bewoners een zienswijze ingediend (bijlage 201576486). Hierin pleitten zij voor het verhogen van het aantal uit te geven vergunningen ten opzichte van het gemeentelijke voorstel. De wijze van behandelen van deze zienswijze is gecommuniceerd per mail (bijlage 201577009).

Na vaststellen van het parkeerbeleid worden de bewoners uit het centrumgebied eveneens per brief op de hoogte gehouden van het proces rondom het vernieuwen van de vergunningen.

Intergemeentelijke samenwerking
n.v.t.

Bijlagen
201573725 – Parkeerbeleidsplan Duiven 2022 d.d. 13-07-2022
201577013 – Stroomschema aanpak uitbreiden parkeren woonwijken d.d. 13-07-2022
201573706 – Bewonersbrief Vergunninghouder parkeren centrum Duiven d.d. 23-03-2022
201577012 – Handtekeningen inventarisatie bewoners door bewonersplatform d.d. 29-04-2022
201569566 – Bewonersbrief Vergunninghouder parkeren centrum Duiven d.d. 20-06-2022
201573708 – Antwoorden op reactieformulieren (Bijlage bij 201569566)
201576486 – Zienswijze namens bewoners Van Schaikstraat, 't Weike en 't Buske d.d. 11-08-2022
201577009 – Mail met uitleg bestuurlijke behandeling zienswijze d.d. 17-08-2022
201573770 – Concept Raadsbesluit Parkeerbeleidsplan Duiven 2022 d.d. 03-08-2022

Duiven, 30 augustus 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Parkeerbeleidsplan Duiven 2022

Zaak- & documentnr. : Z/21/084605/201573741
Portefeuillehouder : G.M. Tiedink

Opsteller: Ramy Abou Shady
Afdeling: Realisatie en Beheer
Telefoonnr. 3073

Samenvatting

Het parkeerbeleid in Duiven kent tot op heden geen vaste vorm. Er is geen fysiek document dat kaders en regels stelt hoe om te gaan met bestaande parkeervraagstukken. Sinds 2018 geldt de Parkeernormennota Duiven als toetsingskader voor nieuwe ontwikkelingen. Voor bestaande situaties en de evaluatie daarvan is er echter geen geldend beleid. Daarbij dient elke keer een aparte afweging te worden gemaakt en een los advies te worden opgesteld. Om hier een heldere en objectieve structuur in aan te brengen is een parkeerbeleidsplan ontwikkeld.

Beslispunten

1. Het Parkeerbeleidsplan Duiven 2022 vast te stellen;
2. Een bedrag van € 20.000,-- voor de evaluatie van het parkeerbeleid in 2027 op te nemen in de meerjarenbegroting;

Aanleiding

Of het nu gaat om het parkeren van de eigen auto of het zien van geparkeerde auto's en fietsen in het straatbeeld, het is een onderwerp waar iedereen mee te maken heeft. Binnen de gemeente Duiven is het beleid ten aanzien van parkeren versnipperd uitgewerkt binnen het Mobiliteitsplan en diverse verordeningen en beleidsregels. Zo is er de Parkeerverordening 1993 die kaders en regels stelt omtrent de uitgifte van parkeervergunningen, en de Parkeernormennota 2018 die een actueel toetsingskader biedt voor parkeren bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

Vanuit de gemeente en inwoners is er behoefte aan een overkoepelend beleidskader voor parkeren, waarbij het parkeerbeleid in een document is gebundeld. Met het opstellen van dit parkeerbeleidsplan is invulling gegeven aan deze behoefte. De voorgenoemde verordeningen en beleidsregels blijven hiermee overigens gewoon van kracht.

Planning

Om medio 2023 een goed werkend vergunninghouder systeem (parkeren centrum) te kunnen hebben is het van belang dat het Parkeerbeleid op 4 oktober 2022 wordt vastgesteld.

Beoogd effect

Het parkeerbeleid draagt bij aan het woongenot in en de bereikbaarheid van Duiven. We verankeren hiermee bestaande situaties en leggen vast hoe we in de toekomst omgaan met eventuele wijzigingen. Het zorgt voor een optimale ondersteuning aan alle activiteiten (gericht op bezoekers, bewoners en werknemers/bedrijven) die in Duiven plaatsvinden. Voor deze doelgroepen moet voldoende parkeerruimte beschikbaar zijn op de juiste plek. We voegen gericht parkeerplaatsen toe waar dat nodig is, of halen ze weg indien het kan. We hanteren daarvoor het stappenplan uit het beleid. Wanneer we plekken toevoegen doen we dit zo klimaat adaptief mogelijk. Zo draagt het parkeerbeleid ook bij aan de gemeentelijke duurzaamheidsambities.

Argumenten

1.1. Zo is er een actueel en overkoepelend beleidskader voor parkeren;
Voor bestaande situaties en de evaluatie daarvan stellen we beleid vast. Zo hoeft niet elke keer een aparte afweging te worden gemaakt, en een los advies te worden opgesteld. We hanteren de vastgestelde kaders en uitgangspunten.

1.2. Zo liggen (on)acceptabele waarden voor parkeerdruk vast;
De maximale acceptabele bezettingsgraad van parkeercapaciteit verschilt per locatie (woonwijk, centrumgebied of wijkwinkelcentrum). We bepalen welke parkeerdruk we waar accepteren, en wanneer we wel of geen parkeercapaciteit toevoegen.

1.3. Zo wordt bepaald wanneer wordt overgegaan tot (uitbreiding van) parkeerregulering;
In de huidige situatie is er geen reden om de parkeerschijfzone in omvang uit te breiden of ook op andere locaties in te stellen. Door veranderend autogebruik is het mogelijk dat dit in de toekomst wel wenselijk is. Hier stellen we kaders en uitgangspunten voor vast.

1.4. Het handhaven op ongewenst parkeren in de vergunninghouder zone wordt zo geoptimaliseerd;
Over het vergunninghoudersparkeren in de straten ‘t Buske, ‘t Weike en Van Schaikstraat zijn tijdens de inventarisatiefase aandachtspunten naar voren gekomen. Daarom wordt de regulering aangepast waardoor handhaving makkelijker wordt. Voor extra toelichting en de wijzigingen wordt verwezen naar bijlagen 201573706 en 201569566. In afwijking van deze documenten is het college voornemens om twee in plaats van één bezoekersvergunning per adres te verlenen om zo tegemoet te komen aan de zorgen van bewoners van de straten ‘t Buske, ‘t Weike en Van Schaikstraat. Het nu voorliggende parkeerbeleidsplan spreekt ook van twee bezoekersvergunningen per adres.

1.5. De gemeente beschikt hiermee over een helder stappenplan voor de aanpak van parkeren in woonwijken;
Met het stappenplan ontstaat voor iedereen een heldere en overzichtelijke lijn van te nemen stappen om parkeerproblemen in woonwijken op te lossen. Hierdoor is het zowel voor inwoners als gemeente helder wanneer we overgaan tot welke maatregel. Ook is het meteen duidelijk welke vorm van communicatie en participatie hierbij hoort.

1.6. De monitoring van het parkeerbeleid wordt vastgelegd;
Door de parkeerdruk eens in de 4 jaar te meten en het parkeermotief en/of de parkeerduur te meten als daar aanleiding voor is kunnen klachten en meldingen goed opgepakt worden. De uitgangspunten wanneer we overgaan tot meten, leggen we in het beleidsplan vast. In het eerstvolgende parkeeronderzoek in 2024 wordt daarnaast ook onderzocht of het nieuwe vergunningensysteem in de straten ‘t Buske, ‘t Weike en Van Schaikstraat afdoende werkt.

1.7. Bepaalde eenvoudige maatregelen kunnen op korte termijn worden uitgevoerd;
Er is een aantal eenvoudige maatregelen beschreven die we op korte termijn zonder financiële consequenties kunnen nemen als “Quick Win”.

2.1. Met dit bedrag kan het parkeerbeleid worden geëvalueerd;
Dit parkeerbeleidsplan heeft een looptijd van 5 jaar en dient daarna geëvalueerd te worden. Zo kan ingespeeld worden op mogelijke nieuwe ontwikkelingen en inzichten op gebied van parkeren.

Kanttekeningen

1.1. Het maximale aantal parkeervergunningen per woonadres in de vergunninghouder zone neemt af;
Hiermee zorgen we ervoor dat er voor ieder woonadres voor de eerste auto een plek is in de straat of op eigen terrein. Daarnaast is het voor elk adres in de vergunninghouder zone mogelijk om twee bezoekersvergunning aan te vragen;

1.2. Er zijn opmerkingen vanuit bewoners over de vergunninghouder zone;
In de participatiefase hebben we bewoners hun mening gevraagd over de voorgestelde aanpassingen. Hier hebben zij op gereageerd per brief, deze communicatie is te lezen in bijlage 201573706 en bijlage 201569566.

1.3. Namens bewoners is een zienswijze ingediend over de vergunninghouder zone;
Na de terugkoppeling op de opmerkingen van de bewoners is een zienswijze ingediend, deze is te zien in bijlage 201576486. Hierin pleit men voor het uitgeven van meer dan het voorgestelde aantal vergunningen, met name het aantal bezoekersvergunningen. Het college wil hieraan tegemoetkomen, in het parkeerbeleidsplan zijn dan ook twee bezoekersvergunningen per adres opgenomen, in plaats van één bezoekersvergunning welke in het oorspronkelijke plan stond.

Financiële paragraaf

Voor de monitoring van het parkeerbeleidsplan uit hoofdstuk 6 is op dit moment al financiële dekking. Bij het vaststellen van de Uitvoeringsagenda Mobiliteitsplan 2022-2025 is reeds geld gereserveerd voor het uitvoeren van een hertelling van de parkeerdruk in 2024. Een parkeermotiefmeting of een parkeerduurmeting voeren we alleen uit indien noodzakelijk. Dekking voor deze onderzoeken kan gevonden worden uit de post “advieskosten” in het budget van het Mobiliteitsplan.

Met het vaststellen van het parkeerbeleidsplan (en het stroomschema participatie woonwijken) formaliseren we de maatwerkaanpak parkeren. Voor de uitvoering daarvan is vanuit het Mobiliteitsplan al een structureel budget beschikbaar van € 20.000,-- per jaar.

Voor de overige maatregelen benoemd in hoofdstuk 6 van het parkeerbeleidsplan is geen financiële dekking benodigd.

Voor de evaluatie van het parkeerbeleidsplan in 2027 moet rekening gehouden worden met € 20.000,--. De benodigde financiën worden meegenomen in de meerjarenbegroting.

Participatie en communicatie

Het parkeerbeleidsplan is tot stand gekomen met betrokkenheid van verschillende afdelingen binnen de gemeente Duiven. Daarnaast is specifiek contact gezocht met diverse belanghebbendenorganisaties zoals bewonersverenigingen, dorpsraden, ondernemersverenigingen en belangenbehartigers voor specifieke doelgroepen zoals de gehandicaptenraad en de fietsersbond. Via een online enquête konden inwoners en ondernemers van Duiven hun mening over het actuele parkeerbeleid geven. In bijlage 1 van het Parkeerbeleidsplan zijn de resultaten van dit proces samengevat.

De bewoners in de vergunninghouder zone zijn apart per brief geïnformeerd over te voorgestelde wijzigingen (bijlage 201573706). Zij hebben via het reactieformulier hun mening en opmerkingen over de wijzigingen kunnen aangeven. Alle reacties zijn gebundeld en beantwoord (bijlage 201569566). Naar aanleiding van de opmerkingen van de bewoners is er nog een wijziging doorgevoerd door het voorgestelde tijdvak voor de vergunning zone achterwege te laten.

Daaropvolgend is er namens de bewoners een zienswijze ingediend (bijlage 201576486). Hierin pleitten zij voor het verhogen van het aantal uit te geven vergunningen ten opzichte van het gemeentelijke voorstel. De wijze van behandelen van deze zienswijze is gecommuniceerd per mail (bijlage 201577009).

Na vaststellen van het parkeerbeleid worden de bewoners uit het centrumgebied eveneens per brief op de hoogte gehouden van het proces rondom het vernieuwen van de vergunningen.

Intergemeentelijke samenwerking
n.v.t.

Bijlagen
201573725 – Parkeerbeleidsplan Duiven 2022 d.d. 13-07-2022
201577013 – Stroomschema aanpak uitbreiden parkeren woonwijken d.d. 13-07-2022
201573706 – Bewonersbrief Vergunninghouder parkeren centrum Duiven d.d. 23-03-2022
201577012 – Handtekeningen inventarisatie bewoners door bewonersplatform d.d. 29-04-2022
201569566 – Bewonersbrief Vergunninghouder parkeren centrum Duiven d.d. 20-06-2022
201573708 – Antwoorden op reactieformulieren (Bijlage bij 201569566)
201576486 – Zienswijze namens bewoners Van Schaikstraat, ’t Weike en ’t Buske d.d. 11-08-2022
201577009 – Mail met uitleg bestuurlijke behandeling zienswijze d.d. 17-08-2022
201573770 – Concept Raadsbesluit Parkeerbeleidsplan Duiven 2022 d.d. 03-08-2022

Duiven, 30 augustus 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/21/084605/201573770

Datum besluitvorming : 4 oktober 2022

Onderwerp : Parkeerbeleidsplan Duiven 2022

Samenvatting

Het parkeerbeleid in Duiven kent tot op heden geen vaste vorm. Er is geen fysiek document dat kaders en regels stelt hoe om te gaan met bestaande parkeervraagstukken. Sinds 2018 geldt de Parkeernormennota Duiven als toetsingskader voor nieuwe ontwikkelingen. Voor bestaande situaties en de evaluatie daarvan is er echter geen geldend beleid. Daarbij dient elke keer een aparte afweging te worden gemaakt en een los advies te worden opgesteld. Om hier een heldere en objectieve structuur in aan te brengen is een parkeerbeleidsplan ontwikkeld.

De raad besluit

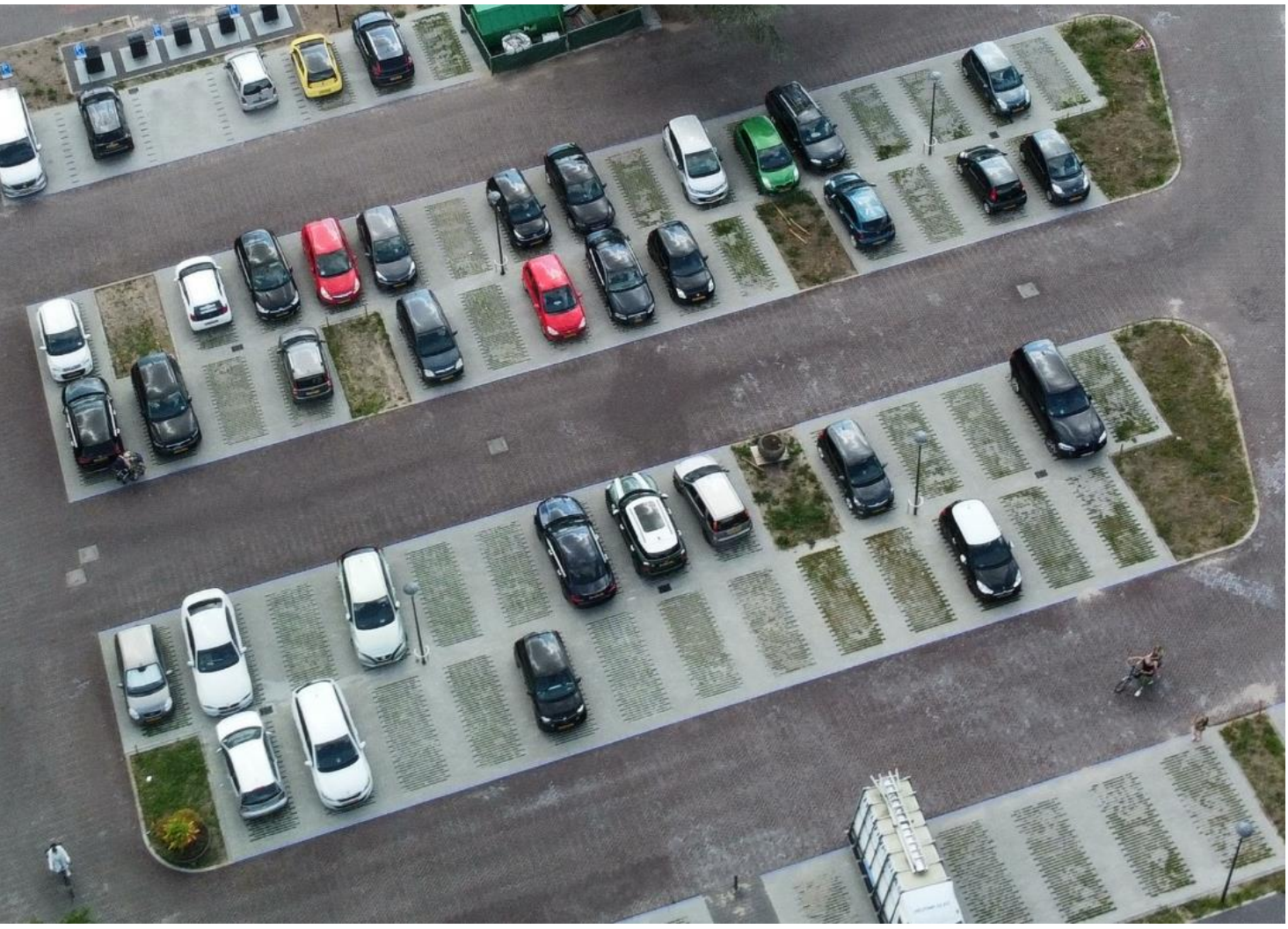
1. Het Parkeerbeleidsplan Duiven 2022 vast te stellen;

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

Gemeente Duiven

Parkeerbeleidsplan Duiven 2022

13-7-2022

Gemeente Duiven

Titel rapport	Parkeerbeleidsplan Duiven 2022
Kenmerk	Z/21/084605/201573725
Datum publicatie	13 juli 2022

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3
2 Kaders voor het parkeerbeleid 4
2.1 Omgevingsvisie 4
2.2 Mobiliteitsplan 2016-2026 4
2.3 Parkeernormennota Duiven 2018 5
3 Algemene visie op parkeren 6
4 Uitwerking parkeerbeleid per thema 7
4.1 Parkeercapaciteit en benutting 7
4.2 Parkeerregulering 9
4.3 Parkeren specifieke doelgroepen, voertuigen en locaties 10
4.4 Fietsparkeren 13
4.5 Handhaving 13
5 Uitwerking parkeerbeleid per gebied 15
5.1 Centrum 16
5.2 Woongebieden 19
5.3 Werkgebieden 20
5.4 Wijkwinkelcentra 21
5.5 Kernen Groessen en Loo 22
6 Monitoring en uitvoeringsprogramma 24
Bijlage 1 Samenvatting participatietraject ontwikkeling parkeerbeleidsplan 25
Bijlage 2 Stroomschema participatie woonwijken 26

1 Inleiding

Waarom een parkeerbeleidsplan

Parkeren raakt iedereen, overal en altijd. Of het nu gaat om het parkeren van de eigen auto of het zien van geparkeerde auto's en fietsen in het straatbeeld, het is een onderwerp waar iedereen mee te maken heeft. Binnen de gemeente Duiven was het beleid ten aanzien van parkeren versnipperd uitgewerkt binnen het Mobiliteitsplan en diverse verordeningen en beleidsregels. Vanuit de gemeente en inwoners was er behoefte aan een overkoepelend beleidskader voor parkeren, waarbij het parkeerbeleid in een document is gebundeld. Met het opstellen van dit parkeerbeleidsplan is invulling gegeven aan deze behoefte.

Ambitie van het parkeerbeleidsplan

Het parkeerbeleid draagt bij aan het woongenot in en de bereikbaarheid van Duiven. Het zorgt voor een optimale ondersteuning aan alle activiteiten (gericht op bezoekers, bewoners en werknemers/bedrijven) die in Duiven plaatsvinden. Concreet betekent dat dat voor deze doelgroepen voldoende parkeerruimte beschikbaar moet zijn. Verder dient de uitwerking van het parkeerbeleid bij te dragen aan de kwaliteit en het gebruik van de openbare ruimte.

Proces totstandkoming parkeerbeleidsplan

Dit parkeerbeleidsplan is tot stand gekomen met betrokkenheid van verschillende afdelingen binnen de gemeente Duiven. Daarnaast is specifiek contact gezocht met diverse belanghebbendenorganisaties zoals bewonersverenigingen, dorpsraden, ondernemersverenigingen en bonden voor specifieke doelgroepen. Via een online enquête konden inwoners en ondernemers van Duiven hun mening over het actuele parkeerbeleid geven. In bijlage 1 zijn de resultaten van dit proces samengevat. Gemeentelijke aannames en onderzoeksresultaten zijn hiermee veelal bevestigd en nieuwe inzichten en aandachtspunten zijn toegevoegd.

Planperiode

Bij de totstandkoming van dit parkeerbeleidsplan zijn trends en ontwikkelingen zorgvuldig gewogen om de impact op Duiven te vatten. De toekomst is echter veranderlijk. Om het parkeerbeleid blijvend aan te laten sluiten bij de ontwikkelingen, zoals brandstoftransitie, deelmobiliteit en het gebruik van de elektrische fiets, wordt het parkeerbeleidsplan 5 jaar na vaststelling geëvalueerd. Indien de evaluatie in 2027 daar aanleiding toe geeft, wordt het parkeerbeleidsplan geactualiseerd of op onderdelen aangepast.

Leeswijzer

In dit parkeerbeleidsplan zijn in hoofdstuk 2 de kaders voor het parkeerbeleid opgenomen. Vervolgens is in hoofdstuk 3 de visie op parkeren binnen Duiven beschreven. Deze visie is in hoofdstuk 4 uitgewerkt per thema. Wat dit parkeerbeleid betekent voor de verschillende gebieden in Duiven is uitgewerkt in hoofdstuk 5. Dit parkeerbeleidsplan sluit af met een uitvoeringsprogramma voor de komende jaren.

2 Kaders voor het parkeerbeleid

Waar voorheen landelijk beleid (de nota Mobiliteit en de nota Ruimte) en het provinciaal beleid veelal de kaders vormden voor het gemeentelijk mobiliteitsbeleid en parkeerbeleid is dat sinds kort de gemeentelijke Omgevingsvisie, een nieuw instrument uit de Omgevingswet. Deze nieuwe wet, die in 2023 in werking treedt, brengt wetten en regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water bij elkaar. Naast de omgevingsvisie geven ook de mobiliteitsvisie en de parkeernormennota kaders voor het parkeerbeleid. In dit hoofdstuk is de inhoud van het kaderstellend beleid beknopt beschreven.

2.1 Omgevingsvisie

Het belangrijkste kader voor het gemeentelijk parkeerbeleid is de gemeentelijke Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie Duiven (15 februari 2022) geeft de ambities en doelen voor de fysieke leefomgeving voor de middellange en lange termijn. Een gezonde, veilige, vitale, duurzame, leefbare en aantrekkelijke leefomgeving is daarbij het uitgangspunt. De ambities en doelen zijn voor vijf integrale thema's geformuleerd: een duurzaam thuis, gezonde leefomgeving, bereikbaarheid, vitale economie en klaar voor de toekomst. In de Omgevingsvisie zijn het gewenste beleid en de lopende plannen vanuit de Structuurvisie 2015 overgenomen.

Ten aanzien van parkeren is in de Omgevingsvisie opgenomen dat parkeren op eigen terrein, wanneer fysiek mogelijk, de voorkeur heeft. Met de realisatie van parkeerplaatsen op openbaar terrein wordt terughoudend omgegaan. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen of herinrichting van de openbare ruimte wordt beschouwd in hoeverre het aantal parkeerplaatsen voldoende is om te kunnen voorzien in de parkeerbehoefte om daarmee oog te hebben voor de parkeerdruk in de directe omgeving.

2.2 Mobiliteitsplan 2016-2026

In 2016 is het Mobiliteitsplan Duiven 2016 – 2026 vastgesteld. Binnen dit Mobiliteitsplan is de koers voor het mobiliteitsbeleid in acht kernopgaven geformuleerd. Het toekomstige mobiliteitsbeleid van Duiven zet in op een heldere verkeersstructuur, goed ontsloten op de A12 en de A15, verkeersveilig voor alle verkeersdeelnemers, ongeacht hun leeftijd, een fijne gemeente om in te wonen en te recreëren en een gemeente waar bewoners participeren en zelf oppakken wat kan.

Een van de kernopgaven gaat over parkeren: *Leefbare en aantrekkelijke woonbuurten door 'maatwerk aanpak' parkeren*. Dit parkeerbeleidsplan bouwt voort op de invulling van deze kernopgave:

- Het hanteren van parkeernormen bij nieuwbouw, zodat als gevolg van ontwikkelingen geen parkeeroverlast ontstaat.
- Op grote schaal zijn geen parkeerproblemen aanwezig. Wel is op specifieke locaties in woonbuurten een parkeertekort. Met een maatwerk aanpak parkeren wordt ingezet op leefbare en aantrekkelijke woonbuurten.

- Blauwe zones in het centrum van Duiven dienen om langdurig parkeren te voorkomen op plaatsen die voor winkelend publiek bedoeld zijn. Dit is een klantvriendelijke manier van parkeerregulering.
- In de directe omgeving van het centrum is een zone voor vergunninghouders geldig om ongewenste verdrijving door de blauwe zones te voorkomen.

2.3 Parkeernormennota Duiven 2018

De Parkeernormennota Duiven 2018 is van toepassing op toekomstige ruimtelijke plannen binnen de gemeente Duiven, daar waar het betreft nieuwbouw, verbouw, uitbreiding of wijziging van functie. Het hanteren van en vasthouden aan parkeernormen bij ruimtelijke ontwikkelingen is van groot belang om de vraag naar en aanbod van parkeerplaatsen met elkaar in evenwicht te houden. Om ervoor te zorgen dat bij bouwplannen voldoende parkeerplaatsen worden gerealiseerd, is het toepassen van parkeernormen noodzakelijk. Op die manier wordt de extra parkeervraag ten gevolge van het bouwplan niet zonder meer afgewenteld op het bestaande openbare parkeeraanbod. Met een goed onderbouwd plan kan een ontwikkelaar afwijken van de parkeernormen zoals opgesteld in de Parkeernormennota Duiven 2018. Ook als de gemeente zelf aanvullende doelstellingen voor een ontwikkeling vaststelt, kan de gemeente onderbouwd een lagere parkeernorm hanteren.

De parkeerplaatsen moeten op eigen terrein, dus binnen de grenzen van het te ontwikkelen kavel, gerealiseerd worden. Wanneer het niet mogelijk is om de parkeerplaatsen op eigen terrein te realiseren, kunnen deze ook in de openbare ruimte worden gerealiseerd. De parkeernorm en hoe deze toegepast worden is opgenomen in de Parkeernormennota Duiven 2018. In de nota zijn zowel voor de auto als fiets parkeernormen opgenomen. De parkeernormen zijn op basis van CROW parkeerkencijfers. Om het (gemiddelde) autobezit in Duiven te faciliteren zijn de gemiddelde kencijfers gehanteerd als parkeernorm.

2.4 Integrale laadvisie gemeente Duiven

De Integrale laadvisie bepaalt de strategie van gemeente Duiven om tijdig een toegankelijke, betaalbare, betrouwbare en veilige laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen te realiseren. Om de druk op de openbare ruimte beperkt te houden is het eerste uitgangspunt dat EV-rijders zoveel mogelijk laden op privaat terrein. EV-rijders die geen toegang hebben tot een privaat laadpunt moeten kunnen uitwijken naar semipublieke en publieke laadpunten. De gemeente neemt de verantwoordelijkheid om te zorgen voor een basisnetwerk van publieke laadpunten. In 2021 waren er ongeveer 62 openbare laadpunten in gemeente Duiven. Om in 2025 in de laadbehoefte van elektrische personenauto’s te voorzien zijn ongeveer 242 laadpunten nodig. In 2030 en 2035 zijn respectievelijk ongeveer 482 en 912 laadpunten nodig.
De gemeente geeft de voorkeur aan het concessiemodel als uitvoeringsmodel. Waarin de uitrol een combinatie van vraaggestuurd en strategische/datagedreven plaatsing betreft.

3 Algemene visie op parkeren

Parkeren, met de auto, de fiets, de vrachtwagen of de caravan, iedereen heeft er mee te maken. Het vormt zowel de begin- als eindschakel in de mobiliteitsketen. Er moet zowel sprake zijn van een goede verbinding als **genoeg parkeergelegenheid** om de mobiliteitsketen zo soepel mogelijk te laten verlopen. Indien er niet genoeg parkeergelegenheid is, dan is er ook geen sprake van een goede verbinding tussen vertrekpunt en eindpunt. Een locatie, of dit nu een woning, huisartsenpost of een winkelstraat is, moet goed bereikbaar zijn voor burgers en hulpdiensten. Tegelijkertijd moet de omgeving leefbaar, aantrekkelijk en veilig zijn.

Dit sluit aan bij de omgevingsvisie Duiven waarin staat dat een gezonde, veilige, duurzame, leefbare en aantrekkelijke leefomgeving belangrijk is voor nu en in de toekomst. Vertaald naar parkeerbeleid betekent dit dat het gaat om het vinden van de balans tussen het faciliteren van de parkeerbehoefte van bewoners, werkers en bezoekers, het bereikbaar houden van de gemeente en de zorg voor een prettige en kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte. De uitdaging is om daarin **de juiste balans** te vinden en te behouden.

Dit betekent dat het parkeerbeleid **faciliterend** van karakter is: vraagvolgend waar kan, sturend waar moet. Hieruit volgt dat bij nieuwe ontwikkelingen voldoende parkeerplaatsen worden gebouwd, maar alleen voor de parkeervraag die echt nodig is. Dit betekent ook dat in de meeste gevallen voldoende parkeerplaatsen voorhanden zijn voor bewoners, bezoekers en werkers. Deze openbare parkeerplaatsen moeten goed vindbaar zijn en zijn gratis beschikbaar. Door **gratis parkeren** te handhaven behoudt Duiven haar concurrentiepositie ten opzichte van bijvoorbeeld Zevenaar, waar betaald parkeren in het centrum geldt.

Door de toename van het aantal elektrische voertuigen, groei van autodelen, toenemend fietsgebruik, toepassing van slimme technologie en het ontstaan van de keuzereiziger die dat vervoermiddel gebruikt dat voor de reis het beste past, verandert het mobiliteitsgedrag en de elementen waar in het parkeerbeleid aandacht voor moet zijn. De gemeente Duiven zal deze **ontwikkelingen volgen**. De gemeente Duiven anticipeert wanneer daar vraag naar is, en stuurt bij waar nodig. Dit is bijvoorbeeld gedaan met de Integrale Laadvisie. Met andere woorden, het parkeerbeleid in Duiven faciliteert.

Kenmerk van het parkeren binnen Duiven is **dichtbij**: bewoners, bezoekers en werknemers kunnen dicht bij hun bestemming parkeren. Daar waar keuzes gemaakt moeten worden geldt het principe ‘juiste parkeerder op de juiste plaats’. Wie de juiste parkeerder is, is afhankelijk van het gebiedstype:

- In het centrumgebied ligt de prioriteit bij bezoekers. Parkeercapaciteit voor winkelend publiek moet vlak bij de winkels zijn.
- In de woongebieden ligt de prioriteit bij bewoners en hun bezoek. Bewoners inclusief bezoek moeten in de nabijheid van de woning hun auto kwijt kunnen.
- Op de bedrijventerreinen ligt de prioriteit bij werknemers en bezoekers aan de bedrijven. Parkeren gebeurt op eigen terrein.
- In de wijkwinkelcentra ligt de prioriteit bij bezoekers van winkels en bewoners inclusief hun bezoek.

4 Uitwerking parkeerbeleid per thema

Het parkeerbeleid gaat over het parkeren binnen de bebouwde kom van de gemeente Duiven. Voor het parkeren buiten de bebouwde kom gelden de landelijke verkeersregels. Dit houdt in dat parkeren langs de kant van de weg op veel plaatsen is toegestaan. Wanneer de verkeersveiligheid in het geding is, kan de wegbeheerder een parkeerverbod instellen

4.1 Parkeercapaciteit en benutting

4.1.1 Aantal: wanneer voldoende?

Als in een gebied voldoende parkeerplaatsen beschikbaar zijn, is sprake zijn van een acceptabele parkeersituatie. Dit betekent dat de zoektijd naar een parkeerplaats beperkt blijft en dat voldoende parkeerplaatsen niet gebruikt worden, waardoor parkeerwisselingen kunnen worden opgevangen. Wanneer de zoektijd toeneemt, zal de bereikbaarheid van een locatie afnemen en de verkeersoverlast door zoekverkeer in de omgeving toenemen.
Over het algemeen neemt bij een bezettingsgraad tussen 80% en 90% de zoektijd naar een parkeerplaats toe. In gebieden met veel kortparkeerders en waar de parkeerplaatsen verspreid liggen en lastiger vindbaar zijn, ligt deze bezettingsgraad lager dan in gebieden met veel langparkeerders. Bij de uitwerking per gebied (hoofdstuk 5) is de acceptabele bezettingsgraad in Duiven per gebiedstype opgenomen.

4.1.2 Aantal: Uitbreiden of verminderen?

De groei van de automobiliteit (gebruik van de auto en het bezit daarvan) kan in sommige, bestaande gebieden leiden tot een structureel lokaal tekort aan parkeerplaatsen. Voor lokale situaties waar de parkeerdruk hoog is en de alternatieven in aangrenzende straten beperkt zijn, zal de oplossing worden gezocht in de vorm van herinrichting. De inrichting van de openbare ruimte kan dan heroverwogen en geoptimaliseerd worden. Dit met als doel extra ruimte te creëren voor de aanleg van parkeercapaciteit. In bijlage 2 is een stappenplan opgenomen dat kan worden gehanteerd bij het overgaan tot aanpak van de parkeerproblematiek in deze gebieden. Wanneer uit het stappenplan blijkt dat overgegaan moet worden tot uitbreiden van parkeercapaciteit, streven we ernaar om dit zo duurzaam en klimaatadaptief mogelijk te doen. Het stappenplan betreft een uitwerking van de maatwerkaanpak zoals in Mobiliteitsplan 2016-2026.

4.1.3 Ruimtelijke ontwikkelingen: voldoende parkeerplaatsen realiseren

Bij (nieuw)bouwontwikkelingen is het belangrijk dat voldoende parkeerplaatsen voor auto’s en fietsen worden gerealiseerd. In de Parkeernormennota Duiven 2018 is het toetsingskader opgenomen voor ‘voldoende’ parkeerplaatsen bij ruimtelijke ontwikkelingen in Duiven.

4.1.4 Verschijningsvorm

Binnen de gemeente Duiven bevinden de meeste parkeerplaatsen zich op straat en op parkeerterreinen. De parkeerplaatsen liggen verspreid door de woonwijken en kernen. Het parkeren vindt in principe plaats binnen acceptabele loopafstand van de woning/winkel/voorziening. Deze loopafstanden zijn vastgesteld in de parkeernormennota Duiven 2018.

Openbaar groen versus parkeerplaatsen

Voor de inrichting van de openbare ruimte worden keuzes gemaakt. Om hittestress en wateroverlast tegen te gaan worden zoveel mogelijk groenelementen, zoals bomen en struiken, behouden in het bestaande straatprofiel. De ambitie is zelfs om waar mogelijk groenvoorzieningen gericht uit te breiden ten koste van verharding. De verharding kan een parkeerplaats zijn. De basis hiervoor is vastgelegd in de beleidsambities klimaatadaptie die in 2021 is vastgesteld door de gemeenteraad. Bij de wens om parkeerplaatsen toe te voegen aan de openbare ruimte dient dus een afweging gemaakt te worden of dit vanuit klimaatadaptatie gewenst en acceptabel is. Dit is in het stappenplan (bijlage 2) opgenomen. Het uitgangspunt is dat geen groenelementen uit het straatbeeld verdwijnen ten gunste van parkeervoorzieningen. Als er gazon verdwijnt ten gunste van parkeervoorzieningen dan dient deze ingericht te worden met (circulaire) halfverharding of waterdoorlatende bestrating.

Parkeren in voortuinen ongewenst

Het transformeren van voortuinen tot een parkeerplaats op eigen terrein is ongewenst. Om dit mogelijk te maken is een inritconstructie vanaf de openbare weg nodig, zodat de parkeerplaats in de voortuin ook bereikt kan worden. Op de meeste plaatsen gaat dit ten koste van een openbare parkeerplaats die niet meer door een andere parkeerder gebruikt kan worden. Bovendien zal de voortuin in dat geval moeten worden versteend, wat niet bijdraagt aan de opgaven van klimaatadaptatie voor Duiven (zie ook voorgaande passage over *openbaar groen versus parkeerplaatsen*). In de nog vast te stellen ‘Beleidsnotitie en -regels parkeren in voortuinen’ wordt duiding gegeven aan wanneer het wel en juist niet mogelijk is om parkeren in voortuinen mogelijk te maken.

4.2 Parkeerregulering

4.2.1 Wanneer reguleren?

Parkeerregulering is een maatregel om parkeeroverlast te voorkomen. Het beleidsuitgangspunt is dat parkeerregulering alleen wordt toegepast wanneer dat nodig is. Een hoge bezettingsgraad is hiervoor een indicator, maar het gaat er vooral om dat bewoners, ondernemers en bezoekers de parkeeroverlast ervaren.

In de huidige situatie is er geen reden om de parkeerschijfzone in omvang uit te breiden of ook op andere locaties in te stellen. Door veranderend autogebruik is het mogelijk dat dit in de toekomst wel wenselijk is. Dit is als de leefomgeving als gevolg van de parkeersituatie onvoldoende leefbaar, aantrekkelijk en veilig is. Dit is over het algemeen het geval als aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- De parkeerdruk in een gebied is op drukke momenten hoog: in winkelgebieden voor een gemiddelde zaterdag hoger dan 85% en in woongebieden overdag hoger dan 85% en ’s nachts hoger dan 95%.
- De hoge parkeerdruk wordt ook daadwerkelijk door bewoners en andere belanghebbenden als probleem ervaren. Voor de invoering van parkeerregulering is een zeker draagvlak onder bewoners en ondernemers noodzakelijk.
- De hoge parkeerdruk geldt niet voor één of enkele straten, maar voor het hele centrum of een buurt. Parkeerregulering in een klein gebied heeft meestal slechts een verschuiving van het probleem tot gevolg en wordt daarom niet met parkeerregulering aangepakt.
- Om onduidelijkheid te voorkomen en uitwijkgedrag te beperken, sluiten gereguleerde gebieden zoveel mogelijk op elkaar aan.

4.2.2 Reguleringsvorm: Parkeerschijfzone (blauwe zone)

Het parkeren van voertuigen kan op verschillende manieren worden gereguleerd. De huidige vorm van reguleren is door middel van een parkeerschijfzone (blauwe zone) in een deel van het centrum. Deze keuze past goed bij het centrum van Duiven en het faciliterende karakter van het parkeerbeleid. Langparkeerders staan hierdoor op grotere afstand en voor de kortparkeerders is voldoende ruimte op korte loopafstand van de winkel beschikbaar. De huidige regulering met de parkeerschijfzone in het centrum wordt voortgezet.[1] Ook bij uitbreiding van parkeerregulering is een parkeerschijfzone het uitgangspunt.

[1] Het centrum van Duiven kent ook enkele straten met vergunninghoudersparkeren. Dit is geen basisreguleringsvorm. Hier wordt in hoofdstuk 5 nader op ingegaan.

4.2.3 Reguleringsperiode en parkeerduur

De reguleringstijden moeten aansluiten bij de momenten waarop zich parkeerproblemen (kunnen) voordoen. In de regel is dat tijdens winkelopeningstijden. De huidige reguleringstijden in de parkeerschijfzone (maandag t/m vrijdag van 9:00 tot 18:00 uur en zaterdag van 9:00 tot 17:00 uur) sluiten aan bij dat uitgangspunt.

In gebieden met een parkeerschijfzone gelden in principe de volgende uitgangspunten:

- maximale parkeerduur in de parkeervakken voorzien van een blauwe streep in de parkeerschijfzone is 2 uur.
- reguleringsperiode: maandag t/m vrijdag van 9:00 tot 18:00 uur en zaterdag van 9:00 tot 17:00 uur.
- Maximaal 1 ontheffing per adres in de parkeerschijfzone voor bewoners. De ontheffing wordt afgegeven voor de periode van twee jaar. Voor de afgifte van de ontheffing kan de gemeente legeskosten rekenen. De eventuele kosten van de vergunningen worden jaarlijks vastgesteld in de legesverordening.

4.3 Parkeren specifieke doelgroepen, voertuigen en locaties

In Duiven wordt voor parkeren extra aandacht besteed aan de specifieke doelgroepen, voertuigen en locaties. Deze onderwerpen zijn hierna nader toegelicht.

4.3.1 Gehandicaptenparkeren

Er zijn twee soorten voor gehandicapten gereserveerde parkeerplaatsen. Van deze parkeerplaatsen kan alleen gebruik gemaakt worden door houders van een (Europese) Gehandicaptenparkeerkaart. Naast het parkeren op de voor gehandicapten gereserveerde parkeerplaatsen mag de houder van een (Europese) Gehandicaptenparkeerkaart volgens de wet:

- zonder parkeerduurbeperking in de parkeerschijfzone (blauwe zone) parkeren;
- maximaal 3 uur op een locatie met een parkeerverbod parkeren.

Algemene gehandicaptenparkeerplaats

De gemeente Duiven streeft ernaar voldoende gehandicaptenparkeerplaatsen te behouden. Hierbij wordt er naar gestreefd dat 2% van de parkeercapaciteit bij bezoeklocaties (voorzieningen) algemene gehandicaptenparkeerplaatsen zijn. Ook bij solitaire, sociale voorzieningen, zoals huisartspraktijken, kerken, bibliotheken en verzorgingshuizen moeten voldoende parkeerplaatsen voor gehandicapten worden gerealiseerd. Deze parkeerplaatsen liggen op strategisch goede locaties, zo dicht mogelijk bij de ingang volgens de landelijk vastgestelde geldende loopafstanden. Het gebruik van de algemene gehandicaptenparkeerplaatsen wordt gemonitord en wordt vierjaarlijks met de Gehandicaptenraad geëvalueerd of de locaties, ligging en omvang van de parkeerplaatsen nog steeds voldoet.

Gehandicaptenparkeerplaats op kenteken

De criteria voor het toewijzen van een gehandicaptenparkeerplaatsen op kenteken mag iedere gemeente zelf bepalen. Bewoners van de gemeente Duiven die beschikken over een (Europese) Gehandicaptenparkeerkaart kunnen een gehandicaptenparkeerplaats op kenteken nabij hun woning aanvragen. Alleen als zij in het bezit zijn van eigen parkeergelegenheid (een garage of oprit) komen zij niet in aanmerking voor een gereserveerde parkeerplaats in de openbare ruimte. De parkeerdruk is niet langer een criterium om de parkeerplaats wel of niet aan te leggen. De kosten voor het aanvragen, realiseren, verplaatsen of wijzigen van een kenteken voor een gehandicaptenparkeerplaats zijn voor de aanvrager. Deze kosten worden jaarlijks vastgesteld in de legesverordening.

4.3.2 Elektrische auto's

Voor het parkeren van elektrische auto's gelden dezelfde regels als voor het parkeren van een auto op fossiele brandstof. Indien de auto ook opgeladen moet worden gelden andere regels. Het plaatsen van elektrische oplaadpunten in combinatie met een gereserveerde parkeerplaats wordt door de gemeente Duiven proactief opgepakt. De strategie omtrent elektrisch laden is beschreven in de Integrale Laadvisie en operationeel via het Uitvoeringsprogramma plaatsing laadpalen, welke tweejaarlijks wordt geactualiseerd. De verwachting is dat het aantal elektrische voertuigen op de weg de komende jaren fors gaat groeien, mede doordat er steeds meer betaalbare modellen beschikbaar zijn. Bij veelvuldig gebruik van bestaande openbare laadpalen worden extra laadplaatsen gecreëerd (vraagvolgend). Daarnaast worden laadpalen proactief geplaatst. In het Uitvoeringsprogramma zijn hiervoor gebieden aangewezen.

Inwoners kunnen geen laadpunt aanvragen als zij beschikken over een eigen parkeerplaats. Wanneer inwoners een inritvergunning willen aanvragen om parkeren en opladen op eigen terrein mogelijk te maken dient te worden voldaan aan de aanvullende beleidsregels voor parkeren in de voortuin[2]. Daarnaast onderzoekt de gemeente Duiven de komende periode of er mogelijkheden zijn om het gebruik van kabelgoten onder bepaalde voorwaarden toe te staan zodat voertuigen op openbare parkeerplaatsen geladen kunnen worden.

Gereserveerde parkeerplaatsen bij elektrische oplaadpunten worden door de gemeente Duiven niet als parkeerplaats gezien. Een auto mag enkel gebruik maken van de parkeerplaats als deze geladen wordt. In gebieden met een hoge parkeerdruk moet daarom een goede afweging worden gemaakt of het passend is om bij het plaatsen van een elektrisch oplaadpunt, een parkeerplaats voor het laden te reserveren. Monitoring van de parkeersituatie en het gebruik van de gereserveerde parkeerplaatsen zal de benodigde beslisinformatie bieden. De gemeente maakt per geval een afweging, welke met een verkeersbesluit bekrachtigd wordt.

[2] Deze beleidsregels zijn in een separate beleidsnotitie in 2022 opgesteld.

4.3.3 Deelauto’s

Autodelen draagt bij aan verduurzaming van het vervoer. Deelauto’s mogen, net als elektrische auto’s, overal worden geparkeerd waar particuliere auto’s ook mogen staan. De gemeente Duiven wil het gebruik van deelauto’s faciliteren. In juni 2022 hebben studenten van de Universiteit van Wageningen een onderzoek gehouden over deelmobiliteit in Duiven. Daaruit blijkt dat het met name interessant is om bij nieuwe woonwijken bij de interesse-peiling fase voor de verkoop van de woningen te inventariseren of er interesse is in het gebruik van deelmobiliteit. De gemeente zal dit bespreekbaar maken met de betreffende projectontwikkelaar met als doel om mogelijk een lagere parkeernorm te kunnen hanteren. Bij bestaande woonwijken dient er aantoonbaar draagvlak te zijn voordat deelauto's gefaciliteerd kunnen worden. Op verzoek kan dan een parkeerplaats worden gereserveerd door de gemeente. Het aanbieden van deelauto's wordt overgelaten aan marktpartijen.

4.3.4 Schoolomgeving

Voor een duurzame schoolomgeving is het belangrijk dat parkeren niet voor problemen zorgt. Parkeerproblemen in schoolomgevingen concentreren zich voornamelijk op de momenten waarop de leerlingen naar school worden gebracht of weer worden gehaald. De aard, omvang en oorzaak verschilt vaak per school. Soms kunnen de problemen worden opgelost door bewustwording en een gedragsverandering bij weggebruikers. Soms zullen ook andere maatregelen, zoals de inzet van klaar-overs, of zelfs infrastructurele maatregelen, zoals de aanleg van Kiss&Ride zones, nodig zijn. Per schoolsituatie zal samen met de school, ouders, leerlingen en omwonenden gezocht worden naar de meest passende oplossing.

4.3.5 Vrachtwagenparkeren

In de gemeente Duiven is het verboden is een vrachtwagen (groot voertuig) te parkeren langs de openbare weg. Aan de Oostsingel is een gelegenheid voor inwoners uit Duiven om vrachtwagens te parkeren. Hiervoor is een vergunning nodig. Momenteel zijn alle plaatsen vergeven en is er een wachtlijst. De gemeente Duiven stelt een onderzoek in hoe hiermee moet worden omgegaan. Hierbij staat de vraag centraal of het vrachtwagenparkeren aan de Oostsingel blijvend is, of dat de locatie wordt verplaatst naar het (nog te ontwikkelen) noordelijke bedrijventerrein.

Daarnaast ligt in Duiven langs de A12 een commerciële truckparking met faciliteiten. Deze truckparking is met name bedoeld als rust- en overnachtingsplaats voor vrachtwagenchauffeurs.

4.4 Fietsparkeren

Fietsers parkeren zo dicht mogelijk bij de bestemming, het liefst voor de deur. Dit doen zij zowel op de daarvoor aangewezen fietsparkeerplaatsen als op het trottoir of pleinen. Bij centrumfuncties en voorzieningen dienen daarom voldoende stallingsmogelijkheden voor de fiets beschikbaar te zijn op de juiste locaties. Hierbij wordt rekening gehouden met parkeren met afwijkende maten (zoals bakfiets). Dit betekent dat bij herinrichting en grootschalig onderhoud bekeken wordt of de inrichting geoptimaliseerd kan worden, waarbij fietsparkeervoorzieningen op aantrekkelijke locaties worden gepositioneerd. Bij klachten over fietsparkeren wordt in overleg gezocht naar een oplossing.

Het gebruik van elektrische fietsen neemt de laatste jaren toe. Duiven wil een gastvrije gemeente zijn en het fietsen op lange afstand stimuleren. Zoals beschreven in de Integrale laadvisie van de gemeente Duiven wordt het aanbieden van laadpunten voor elektrische fietsen en ook scootmobielen overgelaten aan private partijen.

Bij nieuwbouw zijn de fietsparkeernormen van toepassing om te voorzien in voldoende fietsparkeerplaatsen. Deze fietsparkeernormen zijn opgenomen in de Parkeernormennota Duiven 2018.

4.5 Handhaving

Binnen de gemeente Duiven zijn boa's (buitengewoon opsporingsambtenaren) en de politie[3] verantwoordelijk voor de handhaving op parkeermaatregelen. Het gaat daarbij om de handhaving op:

- *De maximale parkeerduur in de parkeerschijfzone.* Binnen de parkeerschijfzone geldt een maximale parkeerduur van 2 uur. Tijdens de reguleringsuren zal de naleving van deze regel moeten worden gehandhaafd. Op deze wijze worden excessen beboet en blijft voldoende parkeerruimte voor kortparkeerders beschikbaar.
- *Foutparkeren.* Bij handhaven op foutparkeren gaat het onder andere over het parkeren op trottoirs, zonder vergunning parkeren in het vergunninghoudersgebied, hoeken van kruispunten en op het onterecht parkeren op een gehandicaptenparkeerplaats of een plaats voor elektrisch laden. Daarnaast wordt parkeerruimte ook ingenomen door 'obstakels'. Dit zijn bijvoorbeeld lange voertuigen, aanhangers, caravans en containers. Handhaving op het stallen van obstakels gebeurt op basis van de APV. Op basis van de Wegsleepverordening gemeente Duiven 2021 worden op de weg staande voertuigen verwijderd, overgebracht en in bewaring gesteld.

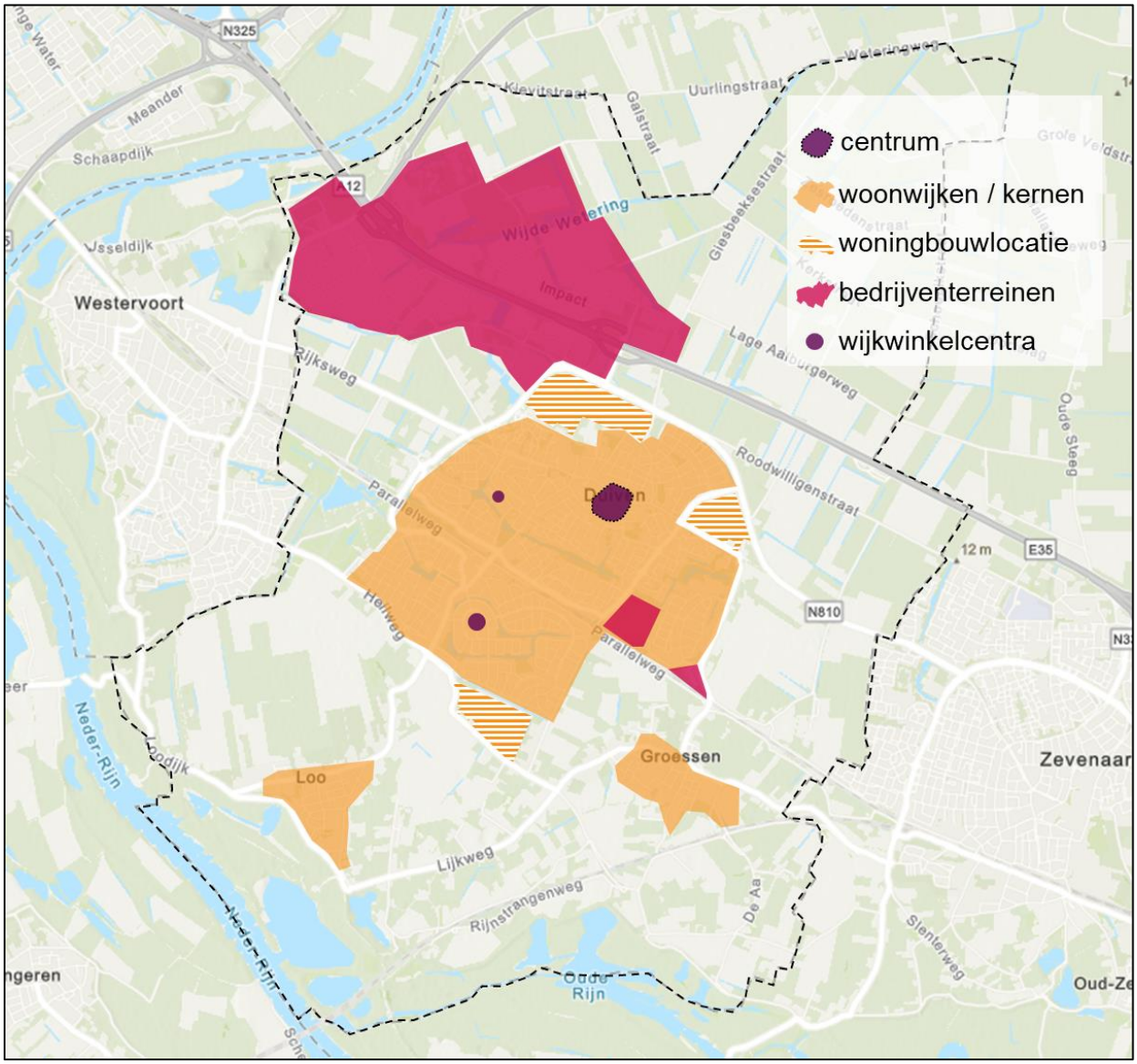
Met een efficiënte en doelgerichte aanpak van de handhaving kan met minimale inzet maximaal resultaat worden behaald. Dit betekent dat voorspelbaarheid in de handhaving zo laag mogelijk moet zijn. Spreiding over de dag en de week is hierbij essentieel; dus ook handhaving op maandagochtend, een keer om kwart voor zes of twee tot drie keer op een dag dezelfde ronde.

[3] De inzet van de politie is vanwege de veelheid aan taken veelal beperkt tot de handhaving op parkeerexcessen.

Uit de online enquête is door bewoners aangegeven dat in de vergunninghouderszones ’t Buske, ’t Weike en Van Schaikstraat vaker gehandhaafd moet worden, omdat auto’s zonder parkeervergunning en buiten de vakken parkeren. Naar aanleiding van deze reactie is al contact geweest met alle bewoners van deze straten in het kader van het opfrissen van het vergunningsysteem. Met het vaststellen van dit parkeerbeleidsplan (en dan met name paragraaf 5.1) wordt het vergunningsysteem verbeterd. Daardoor is betere handhaving richting de toekomst ook daadwerkelijk mogelijk.

5 Uitwerking parkeerbeleid per gebied

Parkeren gaat over het vinden van de balans in het faciliteren van de parkeerbehoefte voor verschillende doelgroepen. Dat vereist het maken van keuzes. Per gebied worden andere keuzes gemaakt en wordt het parkeerbeleid daarop aangepast. In dit hoofdstuk is het parkeerbeleid per gebiedstype uitgewerkt. In figuur 5.1 zijn de onderscheiden gebieden weergegeven. De wijkwinkelcentra zijn gelegen in de woonwijken. Hierna is per deelgebied ingegaan op de situatie, parkeercapaciteit en aanwezige parkeerregulering ten tijden van het opstellen van dit parkeerbeleidsplan.

Figuur 5.1: Gebiedsindeling parkeerbeleid gemeente Duiven

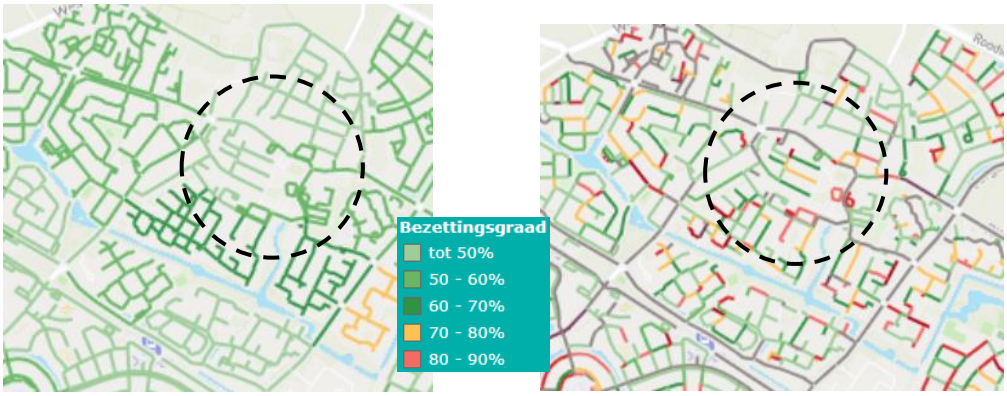
5.1 Centrum

Het centrum van Duiven is met de auto goed bereikbaar en gratis parkeerplaatsen zijn in voldoende mate rondom het centrum aanwezig. Met de meeste supermarkten aan de randen van het kernwinkelgebied is de consument in staat om de dagelijkse boodschappen snel in te slaan en is combinatiebezoek met de voorzieningen in het kernwinkelgebied eveneens mogelijk. In het centrum moeten bezoekers vlak bij hun bestemming kunnen parkeren. Lang parkerende werkers zullen soms wat verder van hun bestemming moeten parkeren. Vanwege hun langere verblijfsduur is dat acceptabel.

5.1.1 Parkeersituatie

Zoals opgenomen in het Mobiliteitsplan 2016 - 2026 is het centrumgebied van Duiven goed met de auto bereikbaar en is sprake van een sluitende parkeerbalans. In het centrum zijn zowel woon-, werk- als winkelfuncties gevestigd. Kenmerkend voor de parkeersituatie zijn de volgende elementen:

- Gratis parkeervoorzieningen zijn in voldoende mate in en nabij het centrum aanwezig.
- De winkelstraten (Pastoriestraat, Elshofpassage) zijn voetgangersgebied. In de Pastoriestraat is het op werkdagen tussen 08.00 – 10.00 uur mogelijk om te bevoorraden.
- Op de werkdagmiddag en zaterdagochtend en -middag is specifiek op de parkeerterreinen en -dek nabij de Albert Heijn, Lidl, Jumbo en het gemeentehuis sprake van een hoge parkeerdruk. Op het Liemersplein zijn dan parkeerplaatsen vrij beschikbaar. Gemiddeld is dan binnen het centrum circa 75% van de parkeerplaatsen bezet (zie ook figuur 5.2).
- In het centrum geldt in het kernwinkelgebied een parkeerschijfzone (blauwe zone) waar parkeerders maximaal 2 uur mogen parkeren.[4] In totaal liggen in de parkeerschijfzone circa 470 parkeerplaatsen. Voor de parkeerschijfzone zijn ontheffingen aan bewoners uitgegeven.
- In drie woonstraten grenzend aan het centrum (‘t Buske, ‘t Weike en Van Schaikstraat) geldt vergunninghoudersparkeren. In totaal betreft dit 57 parkeerplaatsen.
- De overige parkeerplaatsen rondom het centrum zijn ongereguleerd.

Figuur 5.2: Parkeerdruk 2020 in het centrum op zaterdagmiddag per deelgebied (links) en sectie (rechts)

[4] Voor enkele parkeerplaatsen aan de Rijksweg geldt nog een maximale parkeerduur van 30 minuten. Deze parkeerplaatsen komen te vervallen bij de herinrichting van de Rijksweg.

- Evenementen zoals de kermis en de schaatsbaan vinden plaats op het parkeerterrein Liemersplein. Er zijn dan tijdelijk minder parkeerplaatsen in het centrum beschikbaar. Vanwege de woningbouw ontwikkelingen in het centrum is gekeken wat deze voor gevolgen hebben voor de parkeersituatie (Notitie Parkeerbalans centrumgebied Duiven, d.d. 1 juni 2022). Hieruit blijkt dat de parkeerdruk op bepaalde momenten groter is dan wenselijk is vanuit de nota parkeernormen Duiven (vastgesteld in 2018). Het college heeft reeds besloten de eventuele parkeeroverlast tijdens evenementen in het centrum te accepteren en mogelijke mitigerende maatregelen te onderzoeken.

5.1.2 Parkeercapaciteit

In en rond het centrum van Duiven zijn op dit moment voldoende parkeerplaatsen beschikbaar. Om een goede en acceptabele parkeersituatie te behouden is het belangrijk dat parkeerplaatsen bij opheffen worden gecompenseerd (bij hoge parkeerdruk) en bij nieuwbouwontwikkelingen worden gerealiseerd. Om te bepalen of er in een gebied voldoende parkeerplaatsen beschikbaar zijn, moet er sprake zijn van een acceptabele parkeersituatie. In het centrumgebied is een maximale bezettingsgraad van 85% overdag acceptabel.

Tijdens evenementen ontstaat mogelijk tijdelijk een hogere parkeerdruk door verminderde parkeercapaciteit en hogere bezoekersaantallen. Vanwege de maatschappelijke en sociale functie van dergelijke evenementen kan het college besluiten de tijdelijk hogere parkeerdruk te accepteren of desgewenst maatwerkoplossingen te wensen. Bij de verlening van de evenementenvergunning zal dit worden besloten.

Ook bij de realisatie van de ontwikkelingsplannen in het centrum dient een acceptabele parkeersituatie behouden te blijven. Op basis van de Parkeernormennota Duiven 2018 wordt het aantal te realiseren parkeerplaatsen bij deze ontwikkelingen gerealiseerd. De gemeente Duiven geeft er de voorkeur aan dat deze parkeerplaatsen zoveel mogelijk als openbare parkeerplaatsen worden gerealiseerd, zodat ook andere parkeerders, bijvoorbeeld bezoekers aan het centrum, gebruik kunnen maken van deze parkeerplaatsen.

5.1.3 Parkeerregulering

Een deel van de parkeercapaciteit in het centrum wordt gereguleerd met een parkeerschijfzone. In figuur 5.3 is weergegeven waar de parkeerschijfzone van toepassing is. Deze zone werkt in de huidige situatie doeltreffend en aanpassing hiervan wordt op dit moment niet voorzien.

Figuur 5.3: Parkeerschijfzone centrum Duiven

Vergunninghoudersparkeren 't Buske, 't Weike en Van Schaikstraat

Ten westen van het centrum, in de woonstraten 't Buske, 't Weike en de Van Schaikstraat geldt vergunninghoudersparkeren. Deze straten zijn niet geschikt om het parkeren van centrumbezoekers of werknemers op te vangen. Vanwege de ligging ten opzichte van de winkels (de straten liggen dichterbij sommige winkels dan de parkeerterreinen) is parkeerregulering noodzakelijk om te voorkomen dat bezoekers of werknemers een parkeerplaats in deze smalle straten zoeken. De vergunningshouderzone is de enige passende reguleringsvorm om dit te bereiken.

Over het vergunninghoudersparkeren in deze straten zijn tijdens de inventarisatiefase aandachtspunten naar voren gekomen. Daarom wordt de regulering aangepast en zal vaker gehandhaafd worden.

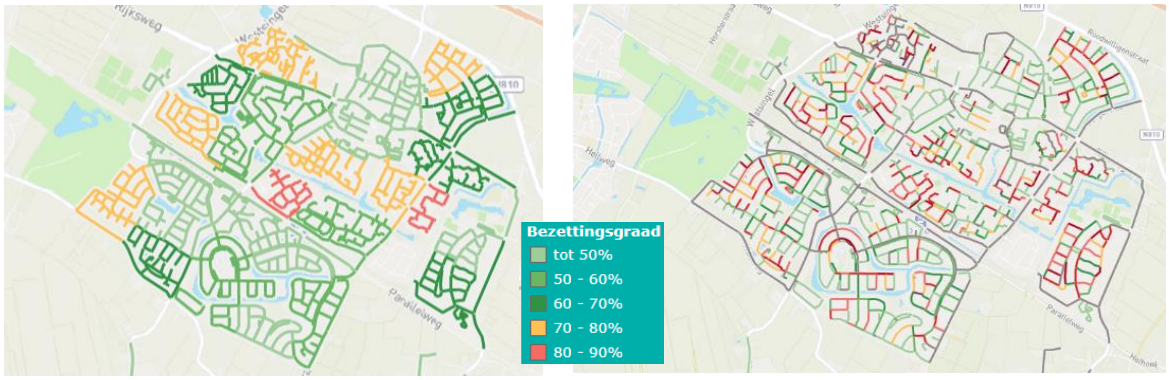
- De reguleringsperiode blijft 7 dagen per week, 24 uur per dag.
- Maximaal 1 bewonersvergunning per adres in het vergunninghoudersgebied, tenzij een woning een parkeerplaats op eigen terrein heeft. Wanneer een woning beschikt over een parkeerplaats op eigen terrein wordt geen parkeervergunning verleend.
- Ieder woonadres komt in aanmerking voor 2 bezoekersvergunning.
- De fysieke vergunningen krijgen een nieuwe uitstraling en worden opnieuw uitgegeven voor de periode van twee kalenderjaren. Voor de afgifte van de ontheffing kan de gemeente legeskosten rekenen. Of sprake is van legeskosten en de hoogte hiervan is bepaald in de legesverordening. De legesverordening wordt jaarlijks vastgesteld.

5.2 Woongebieden

De woongebieden in Duiven zijn over het algemeen homogene woongebieden met een beperkt aantal andere functies. Een uitzondering hierop zijn de wijkwinkelcentra. Op deze gebieden is hierna afzonderlijk ingegaan. In de woonwijken wordt eventuele parkeeroverlast vooral door bewoners zelf veroorzaakt en zal parkeerregulering nagenoeg geen bijdrage leveren aan het verbeteren van de parkeersituatie. Vanuit de basis dat het parkeerbeleid faciliterend is, blijft het uitgangspunt om in de woongebieden geen parkeerregulering in te voeren. In woongebieden waar onvoldoende parkeergelegenheid beschikbaar is, zal bij herinrichting worden bezien of (eenvoudig) parkeerplaatsen kunnen worden toegevoegd.

5.2.1 Parkeersituatie

In de woongebieden in Duiven is het parkeren niet gereguleerd. In deze gebieden is onderzocht of daar lokaal parkeerproblemen spelen (zie figuur 5.4). In de meeste buurten zijn ruim voldoende parkeerplaatsen aanwezig (groen gekleurd). In enkele straten zijn bijna alle parkeerplaatsen bezet of staan meer auto's geparkeerd dan dat er parkeerplaatsen zijn (rood gekleurd). Op deze locaties wordt door bewoners een hoge parkeerdruk ervaren. Bewoners ervaren dat zij soms te ver moeten lopen naar de auto. Een hoge parkeerdruk in één of enkele straten is nog geen reden om maatregelen te nemen. Klachten over de parkeerdruk en een gemeten hoge parkeerdruk in een buurt kan wel aanleiding geven om de actie te ondernemen. In het stroomschema in bijlage 2 is hier nader op ingegaan.

Figuur 5.4: Parkeerdruk 2020 in de woonwijken in Duiven in de werkdagnacht per deelgebied (links) en sectie (rechts)

5.2.2 Parkeercapaciteit

Om een acceptabele parkeersituatie te behouden is het belangrijk dat parkeerplaatsen bij opheffen worden gecompenseerd (bij hoge parkeerdruk) en bij nieuwbouwontwikkelingen worden gerealiseerd. Om te bepalen of er in een gebied voldoende parkeerplaatsen beschikbaar zijn, moet er sprake zijn van een acceptabele parkeersituatie. In de woongebieden is een bezettingsgraad van 85% overdag en 90% in de nacht acceptabel.

5.2.3 Parkeerregulering

Parkeerregulering is een maatregel om parkeeroverlast te bestrijden en te voorkomen. Voor de woonwijken in Duiven geldt dat eventuele parkeeroverlast vooral door de bewoners zelf wordt veroorzaakt. Daarom wordt ervoor gekozen om in de woonwijken geen parkeerregulering in te voeren.

5.3 Werkgebieden

De gemeente Duiven kent een sterke clustering van bedrijventerreinen: bezoekersintensieve bedrijventerreinen met grootschalige winkellocaties en klassieke bedrijventerreinen. Op de bedrijventerreinen geldt dat parkeren voor werkers en bezoekers de prioriteit heeft. Parkeren, ongeacht het type voertuig is in de regel op eigen terrein georganiseerd. Bij nieuwbouw is dit gewaarborgd met de Parkeernormennota Duiven 2018, of meer specifiek, vastgelegd in het bestemmingsplan.

5.3.1 Parkeersituatie

De gemeente Duiven kent verscheidene werkgebieden, waarvan het gros aan snelweg A12 gelegen zijn. In deze werkgebieden ligt het grootste deel van de parkeercapaciteit op eigen terrein. Enkele parkeerlocaties zijn openbaar toegankelijk, andere liggen afgesloten achter een hek. Op piekmomenten is de parkeercapaciteit bij enkele bedrijven onvoldoende en wordt langs de openbare weg geparkeerd. Dit wordt niet als een probleem ervaren.

Het commerciële parkeerterrein voor vrachtwagens wordt onvoldoende gebruikt met als gevolg dat vrachtwagens ook in de openbare ruimte parkeren. In 2019 is daarom een parkeerverbod voor vrachtwagens ingesteld. In 2021 is bewegwijzering op de rijkswegen naar het commerciële parkeerterrein verbeterd waardoor dit terrein beter gebruikt wordt.

5.3.2 Parkeercapaciteit

Om een goede en acceptabele parkeersituatie te behouden is het belangrijk dat parkeerplaatsen bij opheffen worden gecompenseerd en bij nieuwbouwontwikkelingen worden gerealiseerd. Om te bepalen of er in een gebied voldoende parkeerplaatsen beschikbaar zijn, moet er sprake zijn van een acceptabele parkeersituatie. In de werkgebieden is een bezettingsgraad van 90% overdag acceptabel.
In de werkgebieden wordt ingezet op het parkeren op eigen terrein bij de bedrijven. Dit betekent dat bij nieuwbouwontwikkelingen, zoals de uitbreiding van Centerpoort Noord, voldoende parkeerplaatsen op eigen terrein worden gerealiseerd.

5.3.3 Parkeerregulering

Parkeerregulering is in de werkgebieden in principe niet aan de orde, er is immers weinig openbare parkeerruimte. Sinds maart 2019 geldt wel een parkeerverbod voor vrachtwagens.

5.4 Wijkwinkelcentra

De gemeente Duiven kent meerdere wijkwinkelcentra. Bij de wijkwinkelcentra mengen functies zich. De parkeerplaatsen worden zowel door bezoekers aan de winkels, als door bewoners en hun bezoek gebruikt. Vanuit het oogpunt dat het parkeerbeleid faciliterend is, zal bij de wijkwinkelcentra in principe geen parkeerregulering ingevoerd worden. Bij de wijkwinkelcentra waar onvoldoende parkeergelegenheid beschikbaar is, wordt bij herinrichting bezien of (eenvoudig) parkeerplaatsen kunnen worden toegevoegd.

5.4.1 Parkeersituatie

Bij wijkwinkelcentra is geen sprake van een parkeerprobleem. Wel is het zo dat bij enkele wijkwinkelcentra op piekmomenten sprake is van een lokale hoge parkeerdruk. Hierdoor komt het voor dat bewoners van woningen rondom de wijkwinkelcentra te maken krijgen met enige loopafstanden. In de Parkeernormennota Duiven 2018 zijn de acceptabele loopafstanden vastgelegd.

5.4.2 Parkeercapaciteit

Om een acceptabele parkeersituatie te behouden is het belangrijk dat parkeerplaatsen bij opheffen worden gecompenseerd (bij hoge parkeerdruk) en bij nieuwbouwontwikkelingen worden gerealiseerd. Om te bepalen of er in een gebied voldoende parkeerplaatsen beschikbaar zijn, moet er sprake zijn van een acceptabele parkeersituatie. Net als in de woongebieden is een bezettingsgraad van 85% overdag en 90% in de nacht acceptabel.

5.4.3 Parkeerregulering

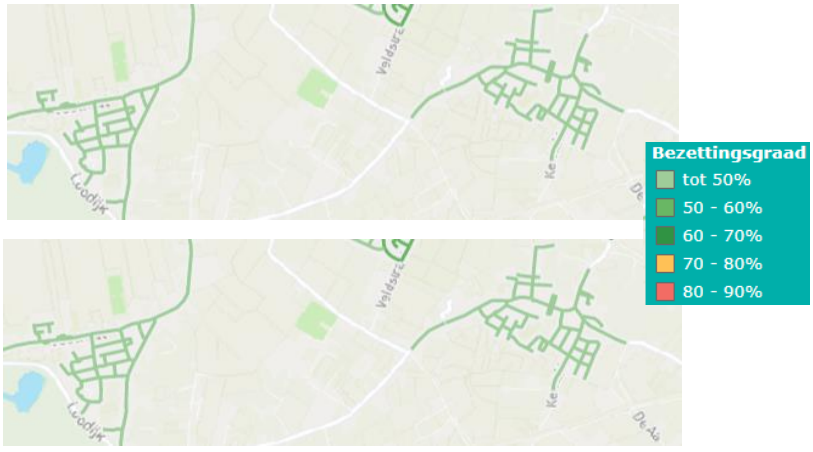
Parkeerregulering is een maatregel om parkeeroverlast te bestrijden en te voorkomen. Daarom wordt ervoor gekozen om in principe in de woonwijken geen parkeerregulering in te voeren, ook niet nabij de wijkwinkelcentra. Mocht op termijn een situatie op straat ontstaan die aanleiding geeft om parkeerregulering in te voeren, kan een parkeerschijfzone conform de algemene principes zoals in hoofdstuk 3 ingericht worden.

5.5 Kernen Groessen en Loo

In de kernen Groessen en Loo in de gemeente Duiven is geen sprake van een parkeerprobleem. Op momenten is er op eigen terrein onvoldoende parkeercapaciteit beschikbaar, waardoor parkeren zich in de openbare ruimte afwentelt. Dit biedt, binnen het basisuitgangspunt dat het parkeerbeleid faciliterend is, geen aanleiding om parkeerregulering in te voeren.

5.5.1 Parkeersituatie

In de kernen Groessen en Loo is het parkeren niet gereguleerd. In 2020 is met een parkeerdrukmeting inzicht verkregen in de parkeerdruk per sectie en op deelgebied-niveau is verkregen. In figuur 5.5 is het resultaat van de parkeerdrukmeting inzichtelijk.

Figuur 5.5: Parkeerdruk 2020 in de kernen in de werkdagnacht per deelgebied (boven) en sectie (onder)

5.5.2 Parkeercapaciteit

Om een acceptabele parkeersituatie te behouden is het belangrijk dat parkeerplaatsen bij opheffen worden gecompenseerd (bij hoge parkeerdruk) en bij nieuwbouwontwikkelingen worden gerealiseerd. Om te bepalen of er in een gebied voldoende parkeerplaatsen beschikbaar zijn, moet er sprake zijn van een acceptabele parkeersituatie. Net als in de woongebieden in Duiven is een bezettingsgraad van 85% overdag en 90% in de nacht acceptabel.

5.5.3 Parkeerregulering

Parkeerregulering is een maatregel om parkeeroverlast te bestrijden en te voorkomen. Daarom wordt in de kernen in principe geen parkeerregulering ingevoerd.

6 Monitoring en uitvoeringsprogramma

Parkeerbeleid is niet statisch. Daarom is het belangrijk de parkeersituatie te volgen. Op deze manier kan de gemeente zicht houden op het effect van het gevoerde beleid en de nieuwe ontwikkelingen binnen de gemeente. Op basis van resultaten vanuit de monitoring kan indien nodig tijdig worden bijgestuurd.

De monitoring van het parkeerbeleid bestaat uit de volgende onderdelen:

- Parkeerdrukmeting. Met een parkeerdrukmeting wordt bepaald of het parkeeraanbod aansluit bij de parkeervraag. Als de parkeerdruk op meerdere momenten groter blijkt te zijn dan de acceptabele parkeersituatie toestaat wordt onderzocht of en welke maatregelen nodig zijn. De parkeerdrukmeting wordt iedere 4 jaar gehouden. Als hier aanleiding voor is, kan de parkeerdrukmeting vaker gehouden worden.
- Parkeermotiefmeting. Een parkeermotiefmeting toont aan welke doelgroepen gebruik maken van de parkeercapaciteit. Dit is met name van belang in gebieden met parkeerregulering om te zien of de regulering het gewenste effect heeft. Indien sprake is van een hoge parkeerdruk en klachten vanuit belanghebbenden wordt de parkeermotiefmeting in de gereguleerde gebieden samen met de parkeerdrukmeting uitgevoerd.
- Parkeerduurmeting. Indien sprake is van een hoge parkeerdruk en klachten vanuit belanghebbenden wordt in de parkeerschijfzone samen met de parkeerdrukmeting een parkeerduurmeting gehouden. Hiermee wordt nagegaan of de parkeerschijfzone goed werkt en of de handhaving naar behoren functioneert.
- Klachten. Binnenkomende klachten op het gebied van parkeren geven een goed beeld van veranderingen in de parkeersituatie. Waar mogelijk worden klachten direct opgepakt en opgelost.

Naast monitoring van het parkeerbeleid zijn binnen dit parkeerbeleidsplan een aantal maatregelen geformuleerd waar uitvoering aan moet worden gegeven. Deze maatregelen zijn:

- Uitwerken en vaststellen de beleidsnotitie en -regels parkeren in voortuinen. De beleidsregels dienen nader uitgewerkt te worden, zodat het beleid dat parkeren in voortuinen tegengaat ook op een juridische wijze wordt verankerd en dit beleid ook kan worden uitgevoerd.
- Aanpassen uitgifteregels gehandicaptenparkeerplaats op kenteken. Binnen de huidige regels geldt een hoge parkeerdruk nog als eis om in aanmerking te kunnen komen voor een gehandicaptenparkeerplaats op kenteken. Deze eis is komen te vervallen en dient in de uitgifteregels aangepast te worden.
- Aanpassingen in de vergunninghouder zone (bebording, uitgifteregels parkeervergunningen) ’t Buske, ’t Weike en Van Schaikstraat.
- Formaliseren maatwerkaanpak parkeren uit het Mobiliteitsplan 2016 – 2026.
- Evaluatie locaties, ligging en aantal algemene gehandicaptenparkeerplaatsen met Gehandicaptenraad.
- Evaluatie van dit parkeerbeleidsplan in 2027.

Bijlage 1 Samenvatting participatietraject ontwikkeling parkeerbeleidsplan

Dit parkeerbeleidsplan is tot stand gekomen met betrokkenheid van verschillende afdelingen binnen de gemeente Duiven. Daarnaast is specifiek contact gezocht met diverse belanghebbendenorganisaties zoals bewonersverenigingen, dorpsraden, ondernemersverenigingen en bonden voor specifieke doelgroepen. Via een online enquête konden inwoners en ondernemers van Duiven hun mening over het actuele parkeerbeleid geven.

Uit de gehouden inventarisatie blijkt dat parkeren in Duiven over het algemeen goed voor elkaar is. Er is vrijwel altijd voldoende parkeercapaciteit in het centrum en de afwezigheid van betaald parkeren is een absoluut pluspunt. Toch kunnen vrije parkeerplaatsen mogelijk nog beter benut worden. Nabij de Action, het gemeentehuis, Albert Heijn en Jumbo wordt bijvoorbeeld op momenten een hoge parkeerdruk ervaren, terwijl op het Liemersplein vaak parkeerplaatsen vrij zijn. De blauwe zone in het centrum functioneert goed, hoewel handhaving en herkenbaarheid van de zone beter kan.

Er zijn ook verbeterpunten naar voren gekomen. In het vergunninghouder gebied (nabij het centrum) kunnen bewoners niet altijd een parkeerplaats vinden. Hier is op dit moment al aandacht voor, we kijken samen met de bewoners hoe we dit kunnen verbeteren.

Verder blijkt dat parkeerplaatsen specifiek voor gehandicapten niet altijd op de meest gunstige plek liggen. Naast auto parkeren is ook ingegaan op parkeren voor de fiets. De fietsenstallingen in het centrum zorgen er op dit moment voor dat rommelig geparkeerde fietsen hinderlijk in de weg staan. Dit verdient de aandacht.

In de woonwijken en bij wijkwinkelcentra is het parkeren over het algemeen goed geregeld. In bepaalde buurten en straten is sprake van een hoge parkeerdruk waardoor men gevoelsmatig te ver moet lopen naar de geparkeerde auto. In de directe omgeving zijn vaak wel voldoende parkeerplaatsen beschikbaar. Te smalle parkeervakken en langdurige stalling van voertuigen in woonwijken is een ander aandachtspunt dat naar voren kwam uit de inventarisatie. Verder zijn op bedrijventerreinen van Duiven weinig problemen gesignaleerd. Slechts op absolute piekmomenten zijn bij sommige winkels onvoldoende parkeerplaatsen beschikbaar en wordt op de openbare weg geparkeerd. Dit wordt niet als probleem ervaren. In Groessen en Loo is sprake van een lage parkeerdruk. Enkel bij evenementen komt het voor dat men op straat parkeert.

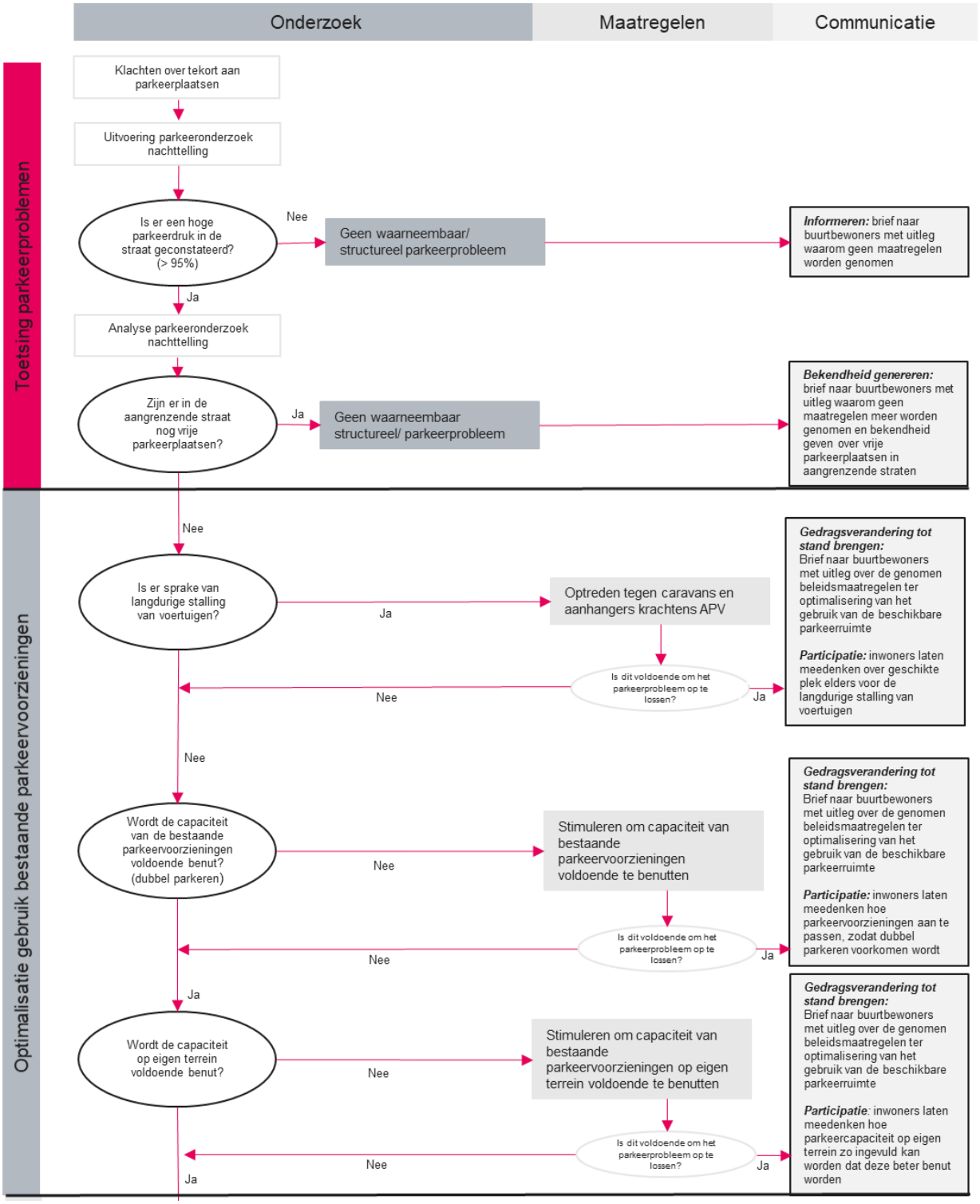
Bijlage 2 Stroomschema participatie woonwijken

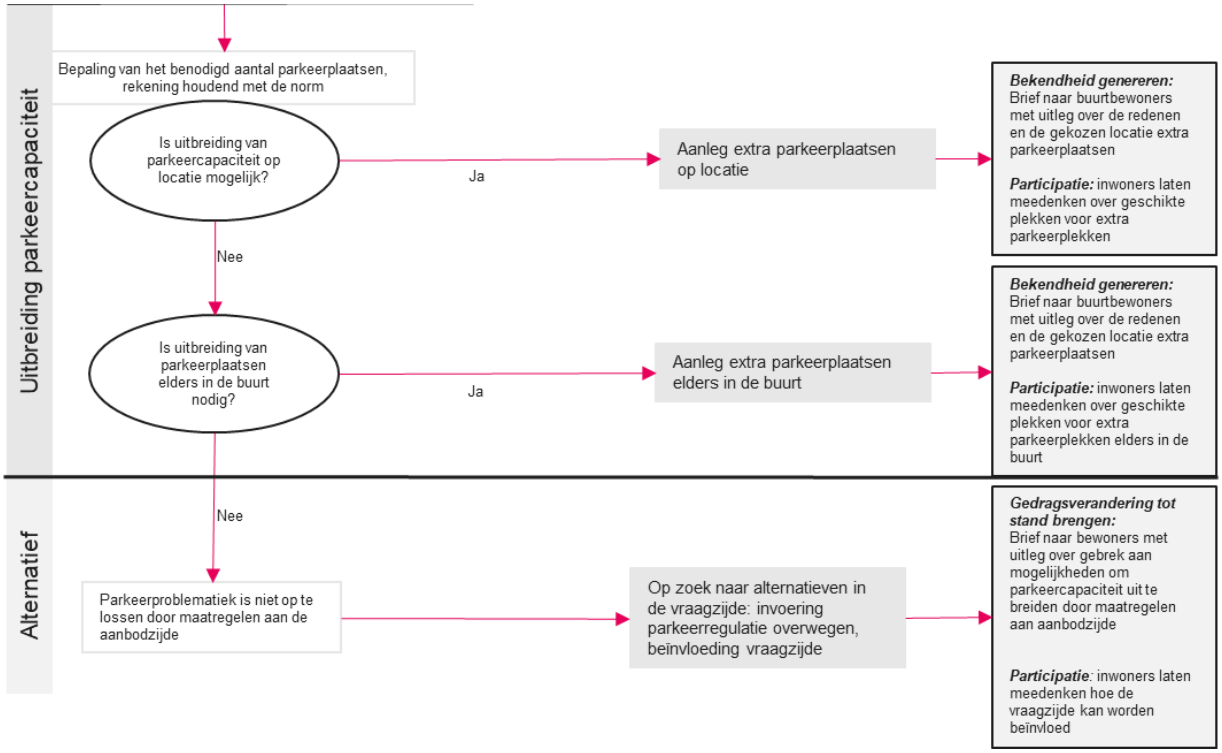
De groei van de automobiliteit (gebruik van de auto en het bezit daarvan) kan in sommige, bestaande gebieden leiden tot een structureel lokaal tekort aan parkeerplaatsen. Men ervaart in bepaalde straten van woonwijken een hoge parkeerdruk en moet gevoelsmatig te ver lopen naar de auto. Invoering van parkeerregulering kan in deze gebieden zelf verlichting bieden, maar zal de parkeerdruk ook deels naar aanliggende gebieden verplaatsen (het zogeheten waterbedeffect). De parkeerplaatsen op eigen terrein zullen beter benut gaan worden. Voor lokale situaties waar de parkeerdruk hoog is en de alternatieven in aangrenzende straten beperkt zijn, zal de oplossing worden gezocht in de vorm van herinrichting. Dit kan betekenen dat een structurele oplossing op zich laat wachten totdat een herinrichting van de straat of straten uitgevoerd kan worden. Het moment wanneer een straat heringericht wordt hangt samen met ofwel de status van het wegdek, dan wel het wijkuitvoeringsplan voor riolering. De herinrichting wordt dan ingezet om extra ruimte te creëren voor de aanleg van parkeercapaciteit. In dit verband kan gedacht worden aan de volgende oplossingsrichtingen (in willekeurige volgorde en zonder uitputtend te willen zijn):

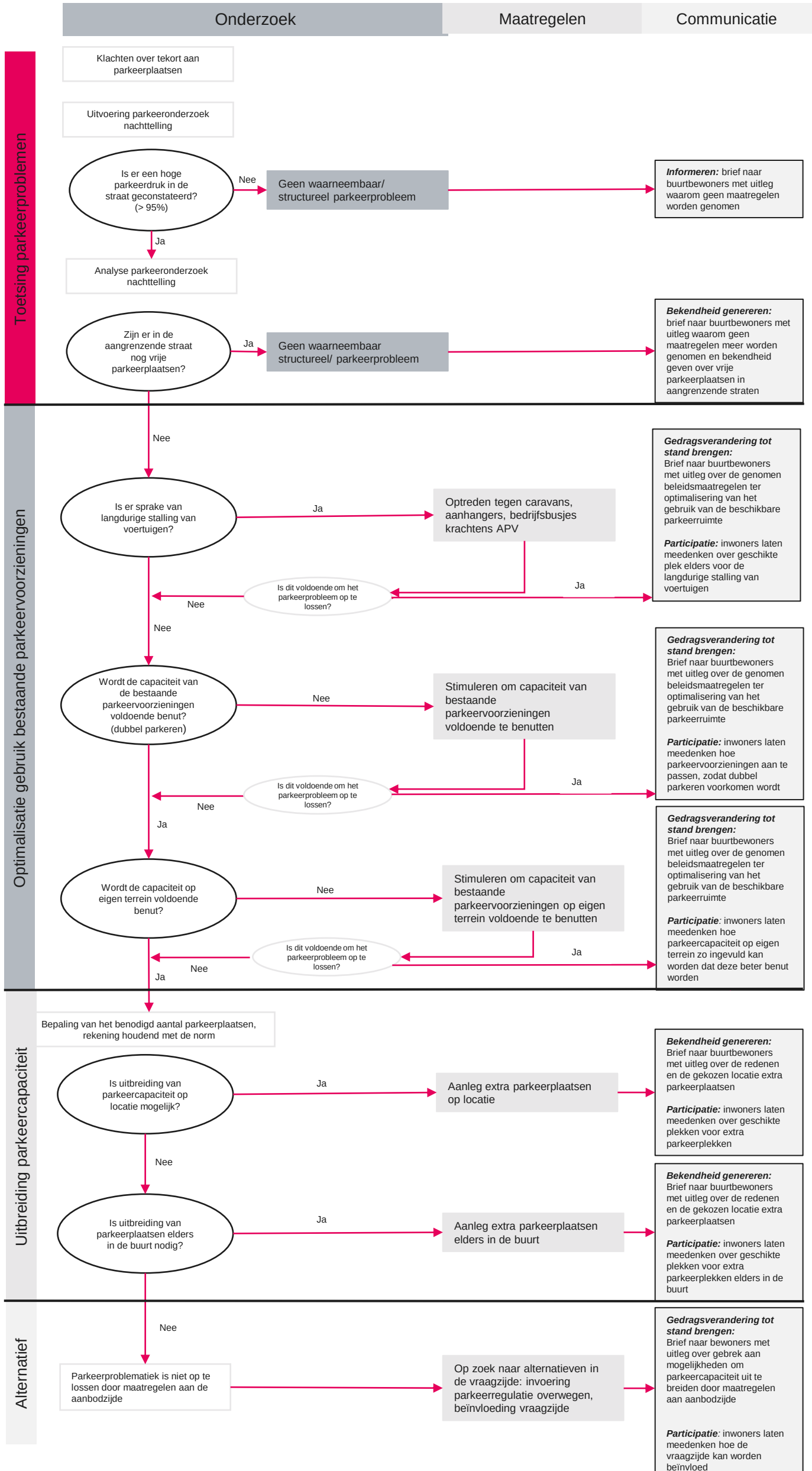
- Instellen van eenrichtingsverkeer in combinatie met tweezijdig, schuin of haaks parkeren (onderzoek naar de verkeerscirculatie is noodzakelijk);
- meer ruimte voor parkeren creëren door parkeren met twee wielen op het trottoir toe te staan via bebording (tijdelijke maatregel) en via herstructurering door het versmallen van de stoep (permanente maatregel), mits aan minimaal één zijde van de straat voldoende ruimte overblijft voor rolstoelen.

Communicatie & participatie

De aanpak van de parkeerproblematiek in Duiven heeft een participatieve insteek; de wensen en belangen van inwoners bieden aanleiding om herinrichting te overwegen en vorm te geven. Participatie vergroot de kans op draagvlak bij degenen die worden getroffen door parkeerbeleid. Betrokkenheid creëert begrip en draagvlak. De manier van communiceren van parkeermaatregelen speelt hierbij een belangrijke rol. Communicatie kan verschillende doeleinden hebben: informeren, bekendheid genereren en gedragseffecten tot stand brengen (KpVV CROW Parkeren en gedrag, 2017). Middels juiste communicatie zal de doelgroep beter en actiever worden geïnformeerd over het parkeerregime, tijdelijke situaties en lopende acties. Dit vergroot de effectiviteit van de maatregelen. Daarnaast wordt het draagvlak vergroot als inwoners hier van tevoren over worden geïnformeerd of inspraak hebben middels participatie. Participatie betekent informeren, laten meedenken en/of laten meebeslissen. Het initiatief blijft in dat geval bij de gemeente. De meest vergaande vorm is om de burger zelf een maatregel te laten bedenken, dan heeft de gemeente enkel een faciliterende rol. Dit is mogelijk met de "Right to Challenge", waarbij burgers een plan in mogen dienen bij de gemeente. Recentelijk zijn aan de Weverstraat parkeerplekken gerealiseerd via dit initiatief. Bij de aanpak van de parkeerproblematiek in Duiven is het dan ook van belang dat er bij maatregelen rekening wordt gehouden wat zij naar de inwoners toe willen communiceren en óf in welke mate inwoners betrokken dienen te worden.

Onderzoek
Maatregelen
Communicatie
Toetsing parkeerproblemen
Klachten over tekort aan parkeerplaatsen
Uitvoering parkeeronderzoek nachttelling
Is er een hoge parkeerdruk in de straat geconstateerd? (> 95%)
Nee
Geen waarneembaar/ structureel parkeerprobleem
Informeren: brief naar buurtbewoners met uitleg waarom geen maatregelen worden genomen
Ja
Analyse parkeeronderzoek nachttelling
Zijn er in de aangrenzende straat nog vrije parkeerplaatsen?
Ja
Geen waarneembaar structureel/ parkeerprobleem
Bekendheid genereren: brief naar buurtbewoners met uitleg waarom geen maatregelen meer worden genomen en bekendheid geven over vrije parkeerplaatsen in aangrenzende straten
Optimalisatie gebruik bestaande parkeervoorzieningen
Nee
Is er sprake van langdurige stalling van voertuigen?
Ja
Optreden tegen caravans en aanhangers krachtens APV
Is dit voldoende om het parkeerprobleem op te lossen?
Nee
Ja
Gedragsverandering tot stand brengen: Brief naar buurtbewoners met uitleg over de genomen beleidsmaatregelen ter optimalisering van het gebruik van de beschikbare parkeerruimte
Participatie: inwoners laten meedenken over geschikte plek elders voor de langdurige stalling van voertuigen
Nee
Wordt de capaciteit van de bestaande parkeervoorzieningen voldoende benut? (dubbel parkeren)
Nee
Stimuleren om capaciteit van bestaande parkeervoorzieningen voldoende te benutten
Is dit voldoende om het parkeerprobleem op te lossen?
Nee
Ja
Gedragsverandering tot stand brengen: Brief naar buurtbewoners met uitleg over de genomen beleidsmaatregelen ter optimalisering van het gebruik van de beschikbare parkeerruimte
Participatie: inwoners laten meedenken hoe parkeervoorzieningen aan te passen, zodat dubbel parkeren voorkomen wordt
Ja
Wordt de capaciteit op eigen terrein voldoende benut?
Nee
Stimuleren om capaciteit van bestaande parkeervoorzieningen op eigen terrein voldoende te benutten
Is dit voldoende om het parkeerprobleem op te lossen?
Nee
Ja
Gedragsverandering tot stand brengen: Brief naar buurtbewoners met uitleg over de genomen beleidsmaatregelen ter optimalisering van het gebruik van de beschikbare parkeerruimte
Participatie: inwoners laten meedenken hoe parkeercapaciteit op eigen terrein zo ingevuld kan worden dat deze beter benut worden
Ja

Uitbreiding parkeercapaciteit
Bepaling van het benodigd aantal parkeerplaatsen, rekening houdend met de norm
Is uitbreiding van parkeercapaciteit op locatie mogelijk?
Ja
Aanleg extra parkeerplaatsen op locatie
Bekendheid genereren: Brief naar buurtbewoners met uitleg over de redenen en de gekozen locatie extra parkeerplaatsen
Participatie: inwoners laten meedenken over geschikte plekken voor extra parkeerplekken
Nee
Is uitbreiding van parkeerplaatsen elders in de buurt nodig?
Ja
Aanleg extra parkeerplaatsen elders in de buurt
Bekendheid genereren: Brief naar buurtbewoners met uitleg over de redenen en de gekozen locatie extra parkeerplaatsen
Participatie: inwoners laten meedenken over geschikte plekken voor extra parkeerplekken elders in de buurt
Alternatief
Nee
Parkeerproblematiek is niet op te lossen door maatregelen aan de aanbodzijde
Op zoek naar alternatieven in de vraagzijde: invoering parkeerregulatie overwegen, beïnvloeding vraagzijde
Gedragsverandering tot stand brengen: Brief naar bewoners met uitleg over gebrek aan mogelijkheden om parkeercapaciteit uit te breiden door maatregelen aan aanbodzijde
Participatie: inwoners laten meedenken hoe de vraagzijde kan worden beïnvloed

Onderzoek
Maatregelen
Communicatie
Toetsing parkeerproblemen
Optimalisatie gebruik bestaande parkeervoorzieningen
Uitbreiding parkeercapaciteit
Alternatief
Klachten over tekort aan parkeerplaatsen
Uitvoering parkeeronderzoek nachttelling
Is er een hoge parkeerdruk in de straat geconstateerd? (> 95%)
Nee
Geen waarneembaar/ structureel parkeerprobleem
Informeren: brief naar buurtbewoners met uitleg waarom geen maatregelen worden genomen
Ja
Analyse parkeeronderzoek nachttelling
Zijn er in de aangrenzende straat nog vrije parkeerplaatsen?
Ja
Geen waarneembaar structureel/ parkeerprobleem
Bekendheid genereren: brief naar buurtbewoners met uitleg waarom geen maatregelen meer worden genomen en bekendheid geven over vrije parkeerplaatsen in aangrenzende straten
Nee
Is er sprake van langdurige stalling van voertuigen?
Ja
Optreden tegen caravans, aanhangers, bedrijfsbusjes krachtens APV
Is dit voldoende om het parkeerprobleem op te lossen?
Ja
Nee
Gedragsverandering tot stand brengen: Brief naar buurtbewoners met uitleg over de genomen beleidsmaatregelen ter optimalisering van het gebruik van de beschikbare parkeerruimte
Participatie: inwoners laten meedenken over geschikte plek elders voor de langdurige stalling van voertuigen
Nee
Wordt de capaciteit van de bestaande parkeervoorzieningen voldoende benut? (dubbel parkeren)
Nee
Stimuleren om capaciteit van bestaande parkeervoorzieningen voldoende te benutten
Is dit voldoende om het parkeerprobleem op te lossen?
Ja
Nee
Gedragsverandering tot stand brengen: Brief naar buurtbewoners met uitleg over de genomen beleidsmaatregelen ter optimalisering van het gebruik van de beschikbare parkeerruimte
Participatie: inwoners laten meedenken hoe parkeervoorzieningen aan te passen, zodat dubbel parkeren voorkomen wordt
Ja
Wordt de capaciteit op eigen terrein voldoende benut?
Nee
Stimuleren om capaciteit van bestaande parkeervoorzieningen op eigen terrein voldoende te benutten
Is dit voldoende om het parkeerprobleem op te lossen?
Ja
Nee
Gedragsverandering tot stand brengen: Brief naar buurtbewoners met uitleg over de genomen beleidsmaatregelen ter optimalisering van het gebruik van de beschikbare parkeerruimte
Participatie: inwoners laten meedenken hoe parkeercapaciteit op eigen terrein zo ingevuld kan worden dat deze beter benut worden
Ja
Bepaling van het benodigd aantal parkeerplaatsen, rekening houdend met de norm
Is uitbreiding van parkeercapaciteit op locatie mogelijk?
Ja
Aanleg extra parkeerplaatsen op locatie
Bekendheid genereren: Brief naar buurtbewoners met uitleg over de redenen en de gekozen locatie extra parkeerplaatsen
Participatie: inwoners laten meedenken over geschikte plekken voor extra parkeerplekken
Nee
Is uitbreiding van parkeerplaatsen elders in de buurt nodig?
Ja
Aanleg extra parkeerplaatsen elders in de buurt
Bekendheid genereren: Brief naar buurtbewoners met uitleg over de redenen en de gekozen locatie extra parkeerplaatsen
Participatie: inwoners laten meedenken over geschikte plekken voor extra parkeerplekken elders in de buurt
Nee
Parkeerproblematiek is niet op te lossen door maatregelen aan de aanbodzijde
Op zoek naar alternatieven in de vraagzijde: invoering parkeerregulatie overwegen, beïnvloeding vraagzijde
Gedragsverandering tot stand brengen: Brief naar bewoners met uitleg over gebrek aan mogelijkheden om parkeercapaciteit uit te breiden door maatregelen aan aanbodzijde
Participatie: inwoners laten meedenken hoe de vraagzijde kan worden beïnvloed

Gemeente Duiven

Aan de bewoners(s) van:
't Buske 3
6921BR Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

datum	:	23 maart 2022
zaaknummer	:	Z/21/084605 /201554567
onderwerp	:	Vergunninghouder parkeren centrum Duiven
contactpersoon	:	Ramy Abou Shady

Beste heer/mevrouw,

Binnen de gemeente Duiven is het beleid voor parkeren op dit moment versnipperd uitgewerkt in het Mobiliteitsplan en verschillende verordeningen en beleidsregels. Vanuit de gemeente en inwoners is er behoefte aan één plan voor parkeren. Daarom werken wij aan een parkeerbeleidsplan. In het plan krijgt ook het vergunninghoudersparkeren in uw straat de aandacht.

U ervaart helaas overlast van langparkeerders en automobilisten die met een onrechtmatige vergunning parkeren in de straat. Op deze vergunningen staat geen verloopdatum en dit maakt handhaving door de gemeente op dit moment onmogelijk. Uit de inventarisatiefase voor het parkeerbeleidsplan en de online enquête kwamen deze punten ook naar voren. Wij zijn daarom met deze aandachtspunten aan de slag gegaan.

Parkeerregulering noodzakelijk
De woonstraten ‘t Buske, ‘t Weike en de Van Schaikstraat zijn niet geschikt om het parkeren van centrumbezoekers of werknemers op te vangen. Dit probleem ontstaat doordat deze straten dichter bij sommige winkels liggen dan de parkeerterreinen. Daarom is parkeerregulering noodzakelijk. Zo wordt voorkomen dat bezoekers of werknemers een parkeerplaats in deze straten zoeken. De destijds ingestelde vergunningshouderzone is de enige passende reguleringsvorm om dit te bereiken.

Om de parkeerdruk in uw straat te verlagen, langparkeerders uit de straat te weren en handhaving daarop weer mogelijk te maken, stellen wij de volgende wijzigingen voor.

Wijzigingen in vergunningen:

- De oude vergunningen komen te vervallen op een nog nader te bepalen datum;
- De vergunningen krijgen een nieuwe vormgeving en worden afgegeven voor de periode van twee jaar. Hierdoor kan er weer gehandhaafd worden op de geldigheid van de vergunning;
- De vergunning kunt u digitaal aanvragen via de website van de gemeente;

- Maximaal 1 bewonersvergunning per adres in het vergunninghouder gebied, tenzij een woning een parkeerplaats op eigen terrein heeft. Als u de mogelijkheid hebt om op eigen terrein te parkeren wordt géén parkeervergunning verleend;
- Ieder woonadres komt in aanmerking voor 1 bezoekersvergunning, ongeacht een parkeerplaats op eigen terrein. Op die manier is het overdag voor iedereen met een (bezoekers)vergunning mogelijk om een parkeerplek in de straat te vinden.

Wijzigingen Vergunningshouderzone

- Een tijdsblok instellen voor de zone, van maandag t/m vrijdag van 9:00 tot 18:00 uur en zaterdag van 9:00 tot 17:00 uur (gelijk aan de parkeerschijfzone). Dit betekent dat de vergunning alleen nodig is gedurende deze tijdsblokken. Buiten dit tijdsblok is geen vergunning nodig om in de straat te parkeren. Indien u meerdere bezoekers heeft in de avond of op zondag, dan kunnen zij in de straat parkeren zonder vergunning. Het blijft op alle momenten overigens verplicht om te parkeren in de gemarkeerde parkeervakken.

Graag uw reactie op de voorgestelde wijzigingen

Uiteraard horen wij uw vragen of opmerkingen over deze voorgestelde wijzigingen graag vooraf. Wij horen dit graag **uiterlijk vrijdag 8 april 2022**. U kunt reageren door bijgevoegd reactieformulier in te vullen en (bij voorkeur) digitaal te versturen naar projecten@1stroom.nl. U kunt het formulier ook afgeven bij de balie in het gemeentehuis ter attentie van ondergetekende.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Ramy Abou Shady
Beleidsedewerker verkeer

REACTIEFORMULIER VOORGESTELDE WIJZIGINGEN VERGUNNINGHOUDER ZONE

Naam:……..……

Adres:……..……..

Hoe kunnen we u bereiken? (tel/mail)....……

Voorgestelde wijziging	**Uw vraag** (bij geen vragen graag n.v.t. invullen)
De oude vergunningen komen te vervallen op een nog nader te bepalen datum	
De vergunningen krijgen een nieuw jasje en worden afgegeven voor de periode van twee jaar.	
De vergunning kunt u digitaal aanvragen via de website van de gemeente.	
Maximaal 1 bewonersvergunning per adres in het vergunninghouder gebied, tenzij een woning een parkeerplaats op eigen terrein heeft. Als u de mogelijkheid hebt om op eigen terrein te parkeren wordt géén parkeervergunning verleend	
Ieder woonadres komt in aanmerking voor 1 bezoekersvergunning (ongeacht een parkeerplaats op eigen terrein)	
Een tijdvak instellen voor de zone, van maandag t/m vrijdag van 9:00 tot 18:00 uur en zaterdag van 9:00 tot 17:00 uur (gelijk aan de parkeerschijfzone);	

Duiven 29-04-2022

Aan de heer, Ramy Abou Shady

Beleidsmedewerker verkeer gemeente Duiven

Gegevens bekend bij de griffie

Onderwerp; Inventarisatie door bewoner platvorm centrum Duiven in verband met voorkeur parkeer vergunning regeling in de van Schaikstraat, Weike en Buske te Duiven.

Geachte heer Ramy Abou Shady,

Volgens afspraak gemaakt tijdens het overleg jongs leden, is door ons een deur tot deur route gedaan in de van Schaikstraat, t'Weike en t'Buske te Duiven, daar waar de parkeervergunning regeling van toepassing is. Middels een lijst met de keuze mogelijkheid genoemd "voor de bestaande regeling of voor de nieuwe regeling" hebben bewoners de voorkeur aangegeven op de lijst. Er zijn een aantal mensen niet bereikt vanwege niet thuis zijn (werk, vakantie etc.). Heb de lijst (5 pagina's) als bijlage bijgesloten. Wij als bewoners zijn graag bereid om nader toelichten waarom de keuze zo is gemaakt zoals op de lijst is ingevuld. Wij zien een uitnodiging graag te gemoed.

Hoogachtend,

Gegevens bekend bij de griffie

aan de heer Damy Abou Shady
Beleidsmedewerker verkeer Gemeente Duiven

ONTVANGEN 2 9 APR 2022

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoners(s) van:
't Buske 3
6921BR Duiven

datum	:	20 juni 2022
zaaknummer	:	Z/21/084605 /201569566
onderwerp	:	Vergunninghouder parkeren centrum Duiven
contactpersoon	:	Ramy Abou Shady

Beste heer/mevrouw,

Op 23 maart heeft u een brief ontvangen (kenmerk: Z/21/084605 /201554567) met daarin een aantal voorstellen voor het doorvoeren van wijzigingen in het vergunninghouder systeem. U heeft hier op kunnen reageren. Wij hebben veel reacties ontvangen van bewoners en een aantal vragen gekregen. Deze vragen hebben wij beantwoord, onze antwoorden kunt u teruglezen in de bijlage bij deze brief.

Hieronder leest u ons definitieve voorstel. Dit voorstel komt in het parkeerbeleidsplan. Dit parkeerbeleidsplan leggen we dit najaar ter goedkeuring voor aan de gemeenteraad. Gezien de reacties stellen we voor om géén tijdsblok in te stellen voor de vergunninghouder zone. Dit betekent dat de zone 7 dagen per week en 24 uur per dag van kracht is. Dit voorkomt ongewenst parkeren in de avonden en weekenden. De overige voorgestelde wijzigingen laten we onveranderd in ons voorstel.

Wijzigingen in vergunningen:

- De oude vergunningen komen te vervallen op een nog nader te bepalen datum;
- De vergunningen krijgen een nieuwe vormgeving en worden afgegeven voor de periode van twee jaar. Hierdoor kan er weer gehandhaafd worden op de geldigheid van de vergunning;
- De vergunning kunt u digitaal aanvragen via de website van de gemeente;
- Maximaal 1 bewonersvergunning per adres in het vergunninghouder gebied, tenzij een woning een parkeerplaats op eigen terrein heeft. Als u de mogelijkheid hebt om op eigen terrein te parkeren wordt géén bewonersvergunning verleend;
- Ieder woonadres komt in aanmerking voor 1 bezoekersvergunning, ongeacht een parkeerplaats op eigen terrein. Op die manier is het voor iedereen met een (bezoekers)vergunning mogelijk om een parkeerplek in de straat te vinden.

Vergunningshouderzone
We wijzigen niets aan de zone zelf. Indien u meerdere bezoekers heeft in de avond of op zondag, dan kunnen zij in de straat parkeren met de bezoekersvergunning, of op de parkeerterreinen in het centrum zonder vergunning. Het blijft op alle momenten overigens verplicht om binnen de vergunninghouder zone te parkeren in de gemarkeerde parkeervakken.

Als de gemeenteraad in het najaar positief besluit op dit voorstel, gaan we het nieuwe systeem vormgeven en zo snel mogelijk in werking stellen. Voordat we overgaan op het nieuwe systeem ontvangt u informatie over de manier van aanvragen via de website, de voorwaarden die daarbij gelden en hoe het zit met een overgangsperiode van oude en nieuwe vergunningen. Daarin staat ook informatie over de kosten en hoe om te gaan met bijvoorbeeld het verlies van een vergunning of het wijzigen van een kenteken.

Mocht u naar aanleiding van deze brief en de bijlage nog vragen hebben neem dan contact op. U doet dit door een mail te sturen naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Ramy Abou Shady
Beleidsmedewerker Mobiliteit

Bijlage: Antwoorden op reacties

Samengevoegde reactie	Aantal reacties	Reactie gemeente
Het tijdvak moet ruimer, ook in de avond en het weekend. Of anders helemaal geen tijdvak.	13	We erkennen de mogelijke problemen die in de reacties geschetst worden. We laten het tijdvak daarom achterwege. Dit betekent dat de vergunninghouder zone 7 dagen per week en 24 uur per dag geldt, en er altijd een vergunning nodig is om in de straat te kunnen parkeren.
Niet eens dat bewoners met een eigen oprit geen bewonersvergunning krijgen.	12	Het plaatsen van aanhangers of andere voorwerpen op de eigen inrit is een keuze van de bewoner. In de meeste gevallen is er dan overigens nog steeds de mogelijkheid om daarnaast nog één of zelfs twee auto's op de inrit te parkeren. Een extra auto kan dan met de bezoekersvergunning (die iedereen krijgt) in de straat worden geparkeerd, of buiten de zone zonder vergunning op de parkeerterreinen in het centrum. Het is aan de bewoner zelf om de bezoekersvergunning in te zetten voor bezoek, of voor de eigen auto.
Er zijn meer bewonersvergunningen nodig.	9	Met het nieuwe systeem zijn er in verhouding iets meer vergunningen dan beschikbare parkeerplekken. Niet iedere bewoner en/of bezoeker is altijd tegelijk aanwezig waardoor er voor iedereen op ieder moment van de dag een plek in de straat is te vinden op acceptabele loopafstand. Het uitgeven van extra vergunningen leidt tot te veel vergunningen ten opzichte van het aantal beschikbare parkeerplaatsen voor vergunninghouders.
Er zijn meer bezoekersvergunningen nodig.	8	Met het nieuwe systeem zijn er in verhouding iets meer vergunningen dan beschikbare parkeerplekken. Niet iedere bewoner en/of zijn/haar bezoek is altijd tegelijk aanwezig waardoor er voor iedereen op ieder moment van de dag een plek in de straat is te vinden op acceptabele loopafstand. Een derde auto kan niet altijd in de straat geparkeerd worden en zal vaak verder weg moeten staan. Hier is simpelweg geen ruimte voor. Bezoekers kunnen met de bezoekersvergunning in de straat parkeren of, wanneer de bewoner de bezoekersvergunning voor zijn eigen voertuig wil gebruiken of al een andere bezoeker gebruik maakt van de vergunning, op de parkeerterreinen in het centrum op acceptabele loopafstand. Het uitgeven van extra bezoekersvergunningen leidt tot te veel vergunningen ten opzichte van het aantal beschikbare parkeerplaatsen in de straat.
Er is meer handhaving nodig of er wordt niet voldoende gehandhaafd.	7	De vergunningen worden opnieuw uitgegeven door de gemeente met een vervaldatum 2 jaar ná de uitgifte. Deze datum komt op de vergunning te staan. Na 2 jaar (enkele weken voor de verloopdatum) kunt u uw parkeervergunning(en) verlengen via de gemeentelijke website.

		Hierdoor kunnen de gemeentelijke BOA's gemakkelijker handhaven omdat zij kunnen zien of er gebruik wordt gemaakt van een geldige vergunning.
In het weekend en avonduren overlast van bezoekers parkeren (winkelen/café/restaurant)	6	Dit erkennen we. We laten daarom het tijdvak achterwege. We zien de mogelijke problemen die in de reacties worden genoemd. Bezoekers kunnen op de parkeerplaatsen in het centrum parkeren, daar is voldoende ruimte op acceptabele loopafstand van de voorzieningen.
Vergunningsgebied groter maken	2	Het vergroten van het vergunninghouders gebied zorgt niet voor de gewenste oplossing. Met de voorgestelde regeling blijft de parkeerdruk in en nabij de vergunninghouders zone onder de 85%. Als bewoners drie of vier auto's per woonadres aanschaffen, en zij deze in omliggende straten parkeren, kan het alsnog drukker worden. De parkeerterreinen in het centrum hebben voldoende capaciteit om die extra auto's daar te parkeren.
Met bewonerskaart in blauwe zone mogen staan	2	Dit is niet mogelijk en ook niet nodig. Met de bewonerskaart kunnen bewoners altijd in de eigen straat parkeren. Ook de bezoekerskaart kan indien gewenst worden ingezet om een tweede auto in de straat te parkeren. Hier is voldoende ruimte voor met deze regeling. Een bezoeker zal dan buiten de vergunninghouders zone moeten parkeren. Omdat bezoekers vaak in de avonden en/of in het weekend komen, kunnen zij buiten de reguleringstijden van de blauwe zone gebruik maken van de parkeerplaatsen in het centrum.
Parkeervakken kunnen kleiner zodat er meer plekken zijn	2	Dit is niet mogelijk, we hanteren hiervoor landelijke CROW richtlijnen om de toegankelijkheid van de vakken te waarborgen. De parkeervakken voldoen aan deze richtlijnen.
Vergunningsgebied alleen voor vergunningshouders	2	Dat is het al, door het opfrissen van het systeem kan er ook beter op worden gehandhaafd. Hierdoor zou de overlast door bezoekers die parkeren in de straat verleden tijd moeten worden.

Gegevens bekend bij de griffie

Aan College van Burgemeester en Wethouders
Afdeling Bezwaar en beroep
Postbus 6
6920 AA Duiven

Datum : 11-08-2022

Onderwerp : bezwaarschrift, Vergunninghouder parkeren centrum Duiven
Kenmerk : zaaknummer Z/21/084605 /201569566

Bijlage : brief gemeente Duiven d.d. 20 juni 2022.

Geachte heer, mevrouw,

Namens de bewoners/huiseigenaren Van Schaikstraat, ´t Weike, ´t Buske en ondergetekende teken ik bezwaar aan tegen het recente voorstel tot wijziging van het vergunninghouder systeem voor de Van Schaikstraat, ´t Weike en ´t Buske.

Achtereenvolgens wordt ingegaan op:

1. Inleiding
2. Huidig systeem
3. Uitkomst handtekeningenlijst (inventarisatie)
4. Reactie op de voorgestelde wijzigingen
5. Verbeterpunten
6. Ter afsluiting (inclusief contactgegevens).

1. Inleiding

Het huidige vergunningen beleid is in 1980, in overleg met het college van B en W van destijds, en met instemming van de bewoners in de van Schaikstraat, ´t Weike en t' Buske ingevoerd.

Dit systeem functioneert vanaf moment van invoering goed, behoudens enkele incidenten en wordt dus niet als probleem gezien. Deze incidenten zijn mede gezien de jaren vanaf het jaar van invoering te verwaarlozen.

Onduidelijk is wat de redenen zijn om dit goed werkende systeem te wijzigen ten nadele van de gebruikers.

2. Huidig systeem

In de huidige situatie zijn per woning één of twee bewonersvergunningen op kenteken verstrekt en zijn -eveneens per woning- 5 bezoekersvergunningen beschikbaar. Deze vergunningen worden zonder kosten verstrekt, zijn onbeperkt geldig en dienen dagelijks (gedurende 24 uur en 7 dagen per week) te worden gebruikt.

3. Uitkomst handtekeninglijst (inventarisatie)

Van 25 tot 27 april 2022 zijn de bewoners in de onderhavige straten benaderd met de volgende vragen:

a. handhaven bestaande systeem?

of

b. accepteren voorgesteld systeem?

Hierbij zijn de bewoners van alle relevante woningen bezocht en zijn de resultaten verzameld in een handtekeninglijst. Gebleken is dat een ruime meerderheid het huidige systeem wil handhaven.

Volgens -eveneens een meerderheid- van de bewoners kon het aantal bezoekersvergunningen worden verminderd naar 3 per adres (nu is dit 5), ongeacht of er een oprit is of niet.

Uit de ontvangen reactie werd duidelijk dat de voorgestelde wijziging veel onrust bij de bewoners veroorzaakt.

4. Reactie op de voorgestelde wijzigingen

In dit onderdeel wordt ingegaan op enkele van de door uw College voorgestelde wijzigingen zoals verwoord in de brief van de gemeente Duiven d.d. 20 juni 2022, zaaknummer Z/21?084605 / 201569566.

Nadrukkelijk wijs ik erop dat dit geen limitatieve opsomming is van alle opmerkingen. Uiteraard zijn wij bereid een mondelinge toelichting te geven en daarbij eventuele onduidelijkheden nader toe te lichten.

** Gebruik opritten woningen*

Uit uw brief d.d. 20 juni jl.: Maximaal 1 bewonersvergunning per adres in het vergunninghouder gebied, tenzij een woning een eigen parkeerplaats op eigen terrein heeft. Als u de mogelijkheid hebt om op eigen terrein te parkeren wordt géén bewonersvergunning verleend

Het invoeren van het door u voorgestelde nieuwe systeem is voor de aanwonenden onrechtvaardig en in de praktijk niet realistisch. Het is verbazingwekkend dat de opritten bij de woningen worden meegenomen als ´openbaar gebied´ van de gemeente en worden aangewezen als parkeerruimte.

** Bezoekersvergunningen*

Uit uw brief d.d. 20 juni jl.: Ieder woonadres komt in aanmerking voor 1 bezoekersvergunning, ongeacht een parkeerplaats op eigen terrein. Op die manier is het voor iedereen met een (bezoekers)vergunning mogelijk om een parkeerplek in de straat te vinden.

Bezoek

Uw voorstel betekent dat slechts 1 bezoekersvergunning per woning beschikbaar is. Indien de bezoekersvergunning al in gebruik is dan kan geparkeerd worden op de parkeerterreinen in het centrum, die volgens u op een acceptabele loopafstand liggen.

Opm.: De door u aangemerkte acceptabele loopafstand zal voor een aantal bezoekers als problematisch worden ervaren op grond van hun beperkte mobiliteit.

Tweede auto

Het voorgestelde systeem betekent dat voor de 2e auto, waarvoor nu een vergunning op kenteken beschikbaar is, de bezoekersvergunning gebruikt zal worden. Voor bezoekers is (zijn) dan geen vergunning(en) beschikbaar. Dit zal betekenen dat - indien mogelijk- de auto´s op de inritten worden geparkeerd of elders in de omliggende wijken.

Gevolg: een toename van (niet wenselijke) vervoersbewegingen in de straten als gevolg van het verplaatsen van de auto´s o.a. van en naar de oprit.

Beide voormelde punten zullen ook resulteren in een niet gewenste toename van de parkeerdruk in de aanliggende straten en daarnaast beperkingen geven voor de (´moeilijk ter been´ zijnde) oudere bezoekers, die gedwongen worden de auto´s in het centrum te parkeren.

** Aanhangers e.d.*

Voorts wordt in de bijlage bij de voornoemde brief vermeld dat het plaatsen van aanhangers of andere voorwerpen op de oprit een keuze is van de bewoner. In de meeste gevallen is er dan overigens nog steeds de mogelijkheid om daarnaast nog één of zelfs twee auto´s op de inrit te parkeren.

Graag een toelichting over:

uw suggestie hoe 2 auto´s én een aanhanger geparkeerd kunnen worden op één oprit.

en

hoe te handelen bij het tijdelijk parkeren van een aanhangwagen of caravan.

6. Ter afsluiting (inclusief contactgegevens)

Uit de gehouden inventarisatie werd duidelijk dat het merendeel van de bewoners geen enkele behoefte heeft aan wijziging van het huidige systeem (behoudens het aantal bezoekersvergunningen). Zij zijn van mening dat dit systeem -ook in de toekomst- en onder de huidige condities goed is.

Er zijn wel enige verbeter-/attentiepunten (dit is geen limitatieve opsomming). Deze zijn o.a.:

- intensivering van de handhaving op de naleving van het verplichte gebruik vergunningen

- verbetering van de zichtbaarheid aanduiding vergunningen gebied (dus geen blauwe zone)

- handhaving toegankelijkheid straten ten behoeve van de hulpverlening (brandweer, ambulance e.d.)

- aanduiding hamerstuk (keermogelijkheden aan het einde van de straten) en handhaving van parkeerverbod op dit hamerstuk.

Ons uitgangspunt is om gezamenlijk tot een oplossing te komen die ook acceptabel blijft voor de huidige bewoners. Ook daarom zijn wij graag bereid tot het geven van een mondelinge toelichting ook over verbeterpunten en het bespreken van vragen.

<u>Contactgegevens</u>:

Naam

p/a

Gegevens bekend bij de griffie

E-mail

Tel.

Hoogachtend,

Mede namens de bewoners Van Schaikstraat, ´t Weike en t' Buske

[redacted]

Gemeente **Duiven**

Gemeente Duiven
Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

Aan de bewoner(s) van:

van Schaikstraat
6921BN Duiven

datum	:	20 juni 2022
zaaknummer	:	Z/21/084605 /201569566
onderwerp	:	Vergunninghouder parkeren centrum Duiven
contactpersoon	:	Ramy Abou Shady

Beste heer/mevrouw,

Op 23 maart heeft u een brief ontvangen (kenmerk: Z/21/084605 /201554567) met daarin een aantal voorstellen voor het doorvoeren van wijzigingen in het vergunninghouder systeem. U heeft hier op kunnen reageren. Wij hebben veel reacties ontvangen van bewoners en een aantal vragen gekregen. Deze vragen hebben wij beantwoord, onze antwoorden kunt u teruglezen in de bijlage bij deze brief.

Hieronder leest u ons definitieve voorstel. Dit voorstel komt in het parkeerbeleidsplan. Dit parkeerbeleidsplan leggen we dit najaar ter goedkeuring voor aan de gemeenteraad. Gezien de reacties stellen we voor om géén tijdsblok in te stellen voor de vergunninghouder zone. Dit betekent dat de zone 7 dagen per week en 24 uur per dag van kracht is. Dit voorkomt ongewenst parkeren in de avonden en weekenden. De overige voorgestelde wijzigingen laten we onveranderd in ons voorstel.

Wijzigingen in vergunningen:

- De oude vergunningen komen te vervallen op een nog nader te bepalen datum;
- De vergunningen krijgen een nieuwe vormgeving en worden afgegeven voor de periode van twee jaar. Hierdoor kan er weer gehandhaafd worden op de geldigheid van de vergunning;
- De vergunning kunt u digitaal aanvragen via de website van de gemeente;
- Maximaal 1 bewonersvergunning per adres in het vergunninghouder gebied, tenzij een woning een parkeerplaats op eigen terrein heeft. Als u de mogelijkheid hebt om op eigen terrein te parkeren wordt géén bewonersvergunning verleend;
- Ieder woonadres komt in aanmerking voor 1 bezoekersvergunning, ongeacht een parkeerplaats op eigen terrein. Op die manier is het voor iedereen met een (bezoekers)vergunning mogelijk om een parkeerplek in de straat te vinden.

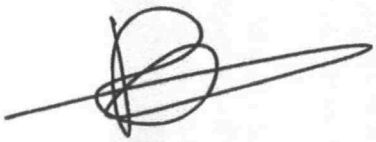
Vergunningshouderzone
We wijzigen niets aan de zone zelf. Indien u meerdere bezoekers heeft in de avond of op zondag, dan kunnen zij in de straat parkeren met de bezoekersvergunning, of op de parkeerterreinen in het centrum zonder vergunning. Het blijft op alle momenten overigens verplicht om binnen de vergunninghouder zone te parkeren in de gemarkeerde parkeervakken.

Als de gemeenteraad in het najaar positief besluit op dit voorstel, gaan we het nieuwe systeem vormgeven en zo snel mogelijk in werking stellen. Voordat we overgaan op het nieuwe systeem ontvangt u informatie over de manier van aanvragen via de website, de voorwaarden die daarbij gelden en hoe het zit met een overgangsperiode van oude en nieuwe vergunningen. Daarin staat ook informatie over de kosten en hoe om te gaan met bijvoorbeeld het verlies van een vergunning of het wijzigen van een kenteken.

Mocht u naar aanleiding van deze brief en de bijlage nog vragen hebben neem dan contact op. U doet dit door een mail te sturen naar projecten@1stroom.nl.

Met vriendelijke groeten,

Namens het college van B&W van de gemeente Duiven

Ramy Abou Shady
Beleidsmedewerker Mobiliteit

Bijlage: Antwoorden op reacties

Samengevoegde reactie	Aantal reacties	Reactie gemeente
Het tijdvak moet ruimer, ook in de avond en het weekend. Of anders helemaal geen tijdvak.	13	We erkennen de mogelijke problemen die in de reacties geschetst worden. We laten het tijdvak daarom achterwege. Dit betekent dat de vergunninghouder zone 7 dagen per week en 24 uur per dag geldt, en er altijd een vergunning nodig is om in de straat te kunnen parkeren.
Niet eens dat bewoners met een eigen oprit geen bewonersvergunning krijgen.	12	Het plaatsen van aanhangers of andere voorwerpen op de eigen inrit is een keuze van de bewoner. In de meeste gevallen is er dan overigens nog steeds de mogelijkheid om daarnaast nog één of zelfs twee auto's op de inrit te parkeren. Een extra auto kan dan met de bezoekersvergunning (die iedereen krijgt) in de straat worden geparkeerd, of buiten de zone zonder vergunning op de parkeerterreinen in het centrum. Het is aan de bewoner zelf om de bezoekersvergunning in te zetten voor bezoek, of voor de eigen auto.
Er zijn meer bewonersvergunningen nodig.	9	Met het nieuwe systeem zijn er in verhouding iets meer vergunningen dan beschikbare parkeerplekken. Niet iedere bewoner en/of bezoeker is altijd tegelijk aanwezig waardoor er voor iedereen op ieder moment van de dag een plek in de straat is te vinden op acceptabele loopafstand. Het uitgeven van extra vergunningen leidt tot te veel vergunningen ten opzichte van het aantal beschikbare parkeerplaatsen voor vergunninghouders.
Er zijn meer bezoekersvergunningen nodig.	8	Met het nieuwe systeem zijn er in verhouding iets meer vergunningen dan beschikbare parkeerplekken. Niet iedere bewoner en/of zijn/haar bezoek is altijd tegelijk aanwezig waardoor er voor iedereen op ieder moment van de dag een plek in de straat is te vinden op acceptabele loopafstand. Een derde auto kan niet altijd in de straat geparkeerd worden en zal vaak verder weg moeten staan. Hier is simpelweg geen ruimte voor. Bezoekers kunnen met de bezoekersvergunning in de straat parkeren of, wanneer de bewoner de bezoekersvergunning voor zijn eigen voertuig wil gebruiken of al een andere bezoeker gebruik maakt van de vergunning, op de parkeerterreinen in het centrum op acceptabele loopafstand. Het uitgeven van extra bezoekersvergunningen leidt tot te veel vergunningen ten opzichte van het aantal beschikbare parkeerplaatsen in de straat.
Er is meer handhaving nodig of er wordt niet voldoende gehandhaafd.	7	De vergunningen worden opnieuw uitgegeven door de gemeente met een vervaldatum 2 jaar ná de uitgifte. Deze datum komt op de vergunning te staan. Na 2 jaar (enkele weken voor de verloopdatum) kunt u uw parkeervergunning(en) verlengen via de gemeentelijke website.

		Hierdoor kunnen de gemeentelijke BOA's gemakkelijker handhaven omdat zij kunnen zien of er gebruik wordt gemaakt van een geldige vergunning.
In het weekend en avonduren overlast van bezoekers parkeren (winkelen/café/restaurant)	6	Dit erkennen we. We laten daarom het tijdvak achterwege. We zien de mogelijke problemen die in de reacties worden genoemd. Bezoekers kunnen op de parkeerplaatsen in het centrum parkeren, daar is voldoende ruimte op acceptabele loopafstand van de voorzieningen.
Vergunningsgebied groter maken	2	Het vergroten van het vergunninghouders gebied zorgt niet voor de gewenste oplossing. Met de voorgestelde regeling blijft de parkeerdruk in en nabij de vergunninghouders zone onder de 85%. Als bewoners drie of vier auto's per woonadres aanschaffen, en zij deze in omliggende straten parkeren, kan het alsnog drukker worden. De parkeerterreinen in het centrum hebben voldoende capaciteit om die extra auto's daar te parkeren.
Met bewonerskaart in blauwe zone mogen staan	2	Dit is niet mogelijk en ook niet nodig. Met de bewonerskaart kunnen bewoners altijd in de eigen straat parkeren. Ook de bezoekerskaart kan indien gewenst worden ingezet om een tweede auto in de straat te parkeren. Hier is voldoende ruimte voor met deze regeling. Een bezoeker zal dan buiten de vergunninghouders zone moeten parkeren. Omdat bezoekers vaak in de avonden en/of in het weekend komen, kunnen zij buiten de reguleringstijden van de blauwe zone gebruik maken van de parkeerplaatsen in het centrum.
Parkeervakken kunnen kleiner zodat er meer plekken zijn	2	Dit is niet mogelijk, we hanteren hiervoor landelijke CROW richtlijnen om de toegankelijkheid van de vakken te waarborgen. De parkeervakken voldoen aan deze richtlijnen.
Vergunningsgebied alleen voor vergunningshouders	2	Dat is het al, door het opfrissen van het systeem kan er ook beter op worden gehandhaafd. Hierdoor zou de overlast door bezoekers die parkeren in de straat verleden tijd moeten worden.

Aan College van Burgemeester en Wethouders
afdeling Bezwaar en Beroep
Postbus 6
6020 AA Duiven

ONTVANGEN 11 AUG 2022

Ramy Abou Shady

Van: Ramy Abou Shady
Verzonden: woensdag 17 augustus 2022 13:45
Aan: [redacted]
Onderwerp: Bestuurlijke behandeling brief "Bezwaarschrift, Vergunninghouder Parkeren Duiven" d.d. 11-08-2022
Bijlagen: 201576486-zienswijze [redacted] namens bewoners Van Schaik_scan_l.haans_2022-08-11-12-19-41.pdf; Handtekeningenlijst n.a.v. eerste brief met voorstel wijzigingen vergunninghouderszone Duiven centrum.pdf

Beste meneer Willemsen,

In antwoord op de door u opgestelde brief met onderwerp “Bezwaarschrift, vergunninghouder parkeren centrum Duiven” die wij ontvingen op 11 augustus j.l. stuur ik u deze reactie, in overleg met Wethouder Tiedink.

Vooraf is het goed om te melden dat er op dit moment geen mogelijkheid is om officieel bezwaar te maken op het parkeerbeleid, aangezien het plan op dit moment niet ter inzage ligt en openstaat voor beroep. Er zijn links en rechts nog wijzigingen mogelijk op het beoogde plan. Uw brief is daarom een zienswijze op het onderdeel “vergunninghouder parkeren in het centrum”, behorende bij het nog voor te stellen parkeerbeleidsplan. Het college zal de brief ook als zodanig behandelen.

Ik heb uw brief doorgesproken samen met de Wethouder en uw standpunten/vragen zijn helder en duidelijk omschreven, deze behoeven wat ons betreft voor nu geen nadere toelichting. De opmerkingen die u aan het einde maakt (6. Ter afsluiting: verbeterpunten-actiepunten) kunnen we vanuit de afdeling verkeer samen met onze handhaving oppakken. Dit is een ambtelijke bevoegdheid, hierover zullen we op een later moment contact opnemen.

Uw brief wordt toegevoegd als bijlage bij het Collegevoorstel voor het Parkeerbeleidsplan. Hiernaar zal ook actief verwezen worden in het voorstel. Conform mijn telefonische toezegging aan u, voeg ik daar de eerder ontvangen handtekeningenlijst bij (d.d. 29 april 2022). Op dinsdag 30 augustus wordt het voorstel besproken in het College, zij zullen daarbij een beslissing nemen over het al dan niet aanpassen van het aantal af te geven vergunningen, voordat dit door gezet wordt richting besluitvorming door de gemeenteraad. Dit doen zijn op basis van ons advies en uw gemaakte opmerkingen. Ze wegen daarbij alles zo zorgvuldig mogelijk af.

U ontvangt natijd een terugkoppeling van het Collegebesluit. Ik ben zelf tot en met 9 september met vakantie, dus die terugkoppeling volgt in de daaropvolgende week. U kunt daarna ongeacht de beslissing van het College gebruikmaken van uw recht op inspraak tijdens een Speakers Corner. Deze zal plaats vinden in de periode voordat het Parkeerbeleidsplan ter vaststelling wordt voorgelegd aan de gemeenteraad. Het exacte moment waarop dat plaats vind, wordt nog gecommuniceerd door de Griffie. Op 8 september bepaalt de agendacommissie wanneer het plan definitief in de gemeenteraad wordt behandeld. Voorlopig staat die datum op 8 november 2022. U dient zelf ná 8 september contact op te nemen met de griffie om een speakers corner aan te vragen. Dit kunt u doen door een mail te sturen naar griffie@duiven.nl. U kunt dit moment gebruiken om het een en ander nog aan de gemeenteraad toe te lichten ter verduidelijking, mocht u het niet eens zijn met de beslissing van het College op 30 augustus.

Ik hoop u voor nu voldoende te hebben geïnformeerd. Mochten er vragen zijn over bovenstaande dan kunt u die gerust stellen.

Met vriendelijke groet,

Ramy Abou Shady
Beleidsmedewerker Mobiliteit

Gemeente Duiven

Postbus 6, 6920 AA Duiven • (0316) 279 111 • gemeente@duiven.nl
Koning Willem-Alexanderplein 1, 6921 ES Duiven • www.duiven.nl

Volg ons voor het laatste nieuws en leuke wetenswaardigheden op Facebook en Twitter

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 12 april 2022 09:46
Aan: projecten 1Stroom
CC: griffie gem. Duiven
Onderwerp: FW: vergunninghouder parkeren centrum Duiven,
Bijlagen: [redacted]

Betreft zaaknummer: Z/21/084605/201554567

Geachte beleidsmedewerker verkeer,

Naar aanleiding van uw brief van 23 maart ontvangt u hierbij een aantal reactieformulieren van bewoners uit 't Weike, de Bongerd en de van Schaikstraat. Zoals u aangeeft zijn de woonstraten 't Buske, 't Weike en de Van Schaikstraat niet geschikt om het parkeren van centrumbezoekers of werknemers op te vangen. U vergeet hierbij te noemen de horecabezoekers en werknemers (en vergeet: tijdens de avonduren en weekenden)

In de brief geeft u aan: de ingestelde vergunningshouderzone is de enige passende reguleringsvorm om geen overlast voor de bewoners te bereiken. We zijn blij dat u dit onderschrijft. Echter stelt u wijzigingen voor om handhaving mogelijk te maken. Zelfs zonder wijzigingen zou u kunnen handhaven. Ook nu worden er auto's geparkeerd die helemaal geen vergunning hebben liggen. Hier wordt totaal niet op gecontroleerd. Nu maak ik uit uw brief op dat handhaving is uitgesteld omdat er oude parkeerkaarten in omloop zijn. We zijn daarom blij dat er een update komt van de kaarten. Zoals op het reactieformulier aangegeven kunnen wij het voorstel van slechts één bezoekerskaart begrijpen. De overige door u voorgestelde wijzigingen kunnen we helaas niet mee akkoord gaan. Op de bijgaande formulieren hebben wij ook aangegeven waarom niet. En liever willen we ook niet nog meer onduidelijkheid en wildgroei van verkeersborden met dagen, tijden en uitzonderingen in onze straten.
Tenslotte wordt het bord verboden voor vrachtwagens ook dagelijks (!) totaal genegeerd. Dus hou het simpel en laat het zoals het is of maak het simpeler.

Resumé, de huidige parkeerdruk hoeft niet verlaagd te worden indien er vaker gecontroleerd zou worden want dan hebben we alleen bewoners. Tijden veranderen en ook hier wonen merendeel tweeverdieners met twee auto's, slechts één auto daarvan zou op eigen terrein kunnen parkeren! Dus toch een parkeerkaart noodzakelijk. Ook als mensen de garage gebruiken voor een motor kan de auto er niet voor geparkeerd worden. Zorg dat uitzonderingen op verzoek mogelijk zijn!

Als handhaving van het parkeerbeleid alleen mogelijk is door middel van nieuwe kaarten dan graag! Chique zou het zijn indien deze problemen ook opgelost worden voor het begin van Schaikstraat (vanaf v.Houtstraat zijde) en de Bongerd (minimaal de 3 plekken voor de woningen) en de parkeervergunningszone tot daar doortrekt. U heeft hiertoe al een verzoek liggen sinds 2011, misschien dat dit verzoek nu gelijk mee genomen kan worden?

De overige voorgestelde wijzigingen mag u vergeten en laten we graag zoals het is. Wij willen namelijk niet het probleem van de nieuwbouw in het centrum oplossen. Wij wensen u verder veel succes en zijn ook erg benieuwd en kijken uit naar het nieuwe Mobiliteitsplan.

In afwachting van uw reactie en tot nadere toelichting bereid, zullen wij ook de Raad vast informeren om
.

Met vriendelijke groet
Bewoners Centrum Duiven

@griffier, mogen wij u verzoeken deze brief in te brengen als ingekomen stuk voor alle fracties? Alvast onze hartelijke dank.

Reactieformulier voorgestelde wijzigingen vergunninghouder zone	
Aub inleveren bij per mail verzenden	[redacted]
Naam	
Adres:	
Hoe kunnen we u bereiken? (mail/tel)	
voorgestelde wijziging	**uw vraag (bij geen vragen graag n.v.t. invullen)**
De oude vergunningen komen te vervallen op een nog nader te bepalen datum.	nvt
De vergunnigen krijgen een nieuw jasje en worden afgegeven voor de periode van twee jaar.	nvt
De vergunning kunt u digitaal aanvragen via de website van de gemeente	nvt
Maximaal 1 bewonersvergunning per adres in het vergunninghouder gebied, tenzij een woning een parkeerplaats op eigen terrein heeft. Als u de mogelijkheid hebt om op eigen terrein te parkeren wordt geen parkeervergunning verleend.	waarom niet een vergunning per huishouden, en dat een x aantal 2e vergunningen per huishouden per straat (zo gaat het in Utrecht) waarom handwerkende 2-verdieners straffen
Ieder woonadres komt in aanmerking voor 1 bezoekersvergunning (ongeacht een parkeerplaats op eigen terrein)	- Hoe vaak mogen die gebruikt? - Hoe lang
Een tijdvak instellen voor de zone, van maandag t/m vrijdag van 9.00 tot 18.00 uur en zaterdag van 9.00 tot 17.00 uur (gelijk aan de parkeerschijfzone)	- Hoe gaat dat gehandhaafd worden

Hoe kunnen wij, de bewoners net buiten het vergunninggebied straks parkeren??
Het is voor net buiten het vergunninggebied onduidelijk de extra plaatsen nu al vaak zoeken, waar moeten wij blijven krijgen we extra parkeerplaatsen?

Reactieformulier voorgestelde wijzigingen vergunninghouder zone	
Aub inleveren bij per mail verzenden [redacted]	
Naam	
Adres:	
Hoe kunnen we u bereiken? (mail/tel)	
voorgestelde wijziging	**uw vraag (bij geen vragen graag n.v.t. invullen)**
De oude vergunningen komen te vervallen op een nog nader te bepalen datum.	nvt
De vergunnigen krijgen een nieuw jasje en worden afgegeven voor de periode van twee jaar.	nvt
De vergunning kunt u digitaal aanvragen via de website van de gemeente	nvt
Maximaal 1 bewonersvergunning per adres in het vergunninghouder gebied, tenzij een woning een parkeerplaats op eigen terrein heeft. Als u de mogelijkheid hebt om op eigen terrein te parkeren wordt geen parkeervergunning verleend.	Waarom niet een vergunning per huishouden, en wat een x aantal 2e vergunningen per huishouden per straat (zo gaat het in Utrecht) Waarom handwerkende 2-verdieners straffen
Ieder woonadres komt in aanmerking voor 1 bezoekersvergunning (ongeacht een parkeerplaats op eigen terrein)	- Hoe vaak mogen die gebruikt? - Hoe lang
Een tijdvak instellen voor de zone, van maandag t/m vrijdag van 9.00 tot 18.00 uur en zaterdag van 9.00 tot 17.00 uur (gelijk aan de parkeerschijfzone)	- Hoe gaat dat gehandhaafd worden

Hoe kunnen wij, de bewoners net buiten het vergunninggebied straks parkeren??
Het is voor net buiten het vergunningengebied ondanks de extra plaatsen nu al vaak zoeken, waar moeten wij blijven. Krijgen we extra parkeerplaatsen?

Reactieformulier voorgestelde wijzigingen vergunninghouder zone	
Naam	[redacted]
Adres:	
Hoe kunnen we u bereiken ?	
voorgestelde wijziging	**uw vraag (bij geen vragen graag n.v.t. invullen)**
De oude vergunningen komen te vervallen op een nog nader te bepalen datum.	Wat fijn dat het een keer opgeschoond wordt. Ik hoop zelfs dat de nader te bepalen datum niet te ver in de toekomst ligt en zeker voor de nieuwbouw in het centrum gerealiseerd kan worden. Dit omdat ik begrijp uit uw schrijven dat de oude kaarten er de oorzaak van zijn dat er niet gehandhaaft wordt.
De vergunnigen krijgen een nieuw jasje en worden afgegeven voor de periode van twee jaar.	Een nieuw jasje kan ik me goed voorstellen, de huidige technieken zullen ook legio aan mogelijkheden bieden. Maar is de periode van twee jaar echt noodzakelijk? Is er niet een techniek die dit kan voorkomen? Ten eerste niet echt milieuvriendelijk maar volgens mij ook weer arbeidsintensief. En hoe wordt er dan omgegaan met verlies enz?
De vergunning kunt u digitaal aanvragen via de website van de gemeente	Zijn hier kosten aan verbonden? Betekent dit dat ik alsnog 5 bezoekerskaarten aan kan vragen? Hoe gaat dat met verlies? Of krijg ik dan pas na twee jaar weer een nieuwe mogelijkheid voor aanvragen? Lijkt me óf heel moeilijk voor de bewoners óf een heel kwetsbaar systeem?
Maximaal 1 bewonersvergunning per adres in het vergunninghouder gebied, tenzij een woning een parkeerplaats op eigen terrein heeft. Als u de mogelijkheid hebt om op eigen terrein te parkeren wordt geen parkeervergunning verleend.	Hier tegen zullen we officieel bezwaar maken. U kunt een bewoner met de mogelijkheid tot een parkeerplaats op eigen terrein niet verplichten daar een auto te plaatsen terwijl iemand die dat niet heeft zijn tuin daartoe niet hoeft te verbouwen. Ik weet niet of u bekend bent met de straten rondom het centrum, maar dit zijn mooie straten met mooie voortuintjes en het zou absurd zijn als we verplicht worden van de tuin een parkeerplaats te maken. Wij gaan er van uit dat de regel gehandhaafd blijft en dat iedere bewoner met een auto een vergunning krijgt, bijvoorbeeld op kenteken.
Ieder woonadres komt in aanmerking voor 1 bezoekersvergunning (ongeacht een parkeerplaats op eigen terrein)	Het is niet veel als je 5 kaarten gewend bent maar het lijkt me gezien het feit dat steeds meer gezinnen 2 auto's hebben een praktische oplossing gezien de beperkte ruimte.

Een tijdvak instellen voor de zone, van maandag t/m vrijdag van 9.00 tot 18.00 uur en zaterdag van 9.00 tot 17.00 uur (gelijk aan de parkeerschijfzone)	Hier zullen wij indien nodig officieel bezwaar tegen maken. Gezien mensen ook of eigenlijk JUIST 's avonds hun auto in de buurt van het huis willen parkeren lijkt me dit een hele rare regeling. Ook met de zondag dat iedereen hier mag parkeren ben ik het absoluut niet mee eens, als ik even naar mijn moeder op bezoek ga of ik grote boodschappen moet doen kan ik niet eens mijn auto kwijt dicht bij mijn huis omdat er dan een hoop winkelaars onze straat bezet gaan houden! Het hele centrumplan (bouwbesluit 2008) is er de harde toezegging gedaan dat de omliggende straten geen parkeeroverlast zouden krijgen. We begrijpen dat het nu heel spannend wordt met de ouderenflat op het plein maar dit mag niet ten kosten gaan van de huidige bewoners.

Reactieformulier voorgestelde wijzigingen vergunninghouder zone	
Aub inleveren bij per mail verzenden	[redacted]
Naam	
Adres:	
Hoe kunnen we u bereiken? (mail/tel)	
voorgestelde wijziging	**uw vraag (bij geen vragen graag n.v.t. invullen)**
De oude vergunningen komen te vervallen op een nog nader te bepalen datum.	NVT
De vergunnigen krijgen een nieuw jasje en worden afgegeven voor de periode van twee jaar.	NVT
De vergunning kunt u digitaal aanvragen via de website van de gemeente	NVT
Maximaal 1 bewonersvergunning per adres in het vergunninghouder gebied, tenzij een woning een parkeerplaats op eigen terrein heeft. Als u de mogelijkheid hebt om op eigen terrein te parkeren wordt geen parkeervergunning verleend.	NVT
Ieder woonadres komt in aanmerking voor 1 bezoekersvergunning (ongeacht een parkeerplaats op eigen terrein)	Hierover willen we graag op de hoogte worden gehouden
Een tijdvak instellen voor de zone, van maandag t/m vrijdag van 9.00 tot 18.00 uur en zaterdag van 9.00 tot 17.00 uur (gelijk aan de parkeerschijfzone)	NVT

Reactieformulier voorgestelde wijzigingen vergunninghouder zone	
Aub inleveren bij per mail verzenden	[redacted]
Naam	[redacted]
Adres:	
Hoe kunnen we u bereiken? (mail/tel)	
voorgestelde wijziging	**uw vraag (bij geen vragen graag n.v.t. invullen)**
De oude vergunningen komen te vervallen op een nog nader te bepalen datum.	Prima. Er zijn er nu veel te veel in omloop.
De vergunnigen krijgen een nieuw jasje en worden afgegeven voor de periode van twee jaar.	Prima. Goed om wijzigingen up-to-date te houden!
De vergunning kunt u digitaal aanvragen via de website van de gemeente	Prima.
Maximaal 1 bewonersvergunning per adres in het vergunninghouder gebied, tenzij een woning een parkeerplaats op eigen terrein heeft. Als u de mogelijkheid hebt om op eigen terrein te parkeren wordt geen parkeervergunning verleend.	Er zijn nu 5 vergunningen per adres (volgens mij). Veel huishoudens hebben meer dan 1 auto. Om uitwijken naar niet-vergunningplekken tegen te gaan zou ik adviseren om 2 stuks uit te geven.
Ieder woonadres komt in aanmerking voor 1 bezoekersvergunning (ongeacht een parkeerplaats op eigen terrein)	prima.
Een tijdvak instellen voor de zone, van maandag t/m vrijdag van 9.00 tot 18.00 uur en zaterdag van 9.00 tot 17.00 uur (gelijk aan de parkeerschijfzone)	Niet akkoord! Juist in de avonduren willen ook de bewoners in ons deel van de straat hun auto kunnen parkeren. Bij uitwijkgedrag zal ons deel standaard vol staan.

adres moet zich in Van Schaikstraat bevinden.

* Verzoek om het gedeelte van de Van Schaikstraat tussen Van Houtstraat en Bongerd ook vergunningplichtig te maken.

Reactieformulier voorgestelde wijzigingen vergunninghouder zone	
Aub inleveren bij Mo [redacted] per mail verzenden aar	
Naam [redacted]	
Adres	
Hoe kunnen we u bereiken? (mail/tel) [redacted]	
voorgestelde wijziging	**uw vraag (bij geen vragen graag n.v.t. invullen)**
De oude vergunningen komen te vervallen op een nog nader te bepalen datum.	nvt
De vergunnigen krijgen een nieuw jasje en worden afgegeven voor de periode van twee jaar.	nvt
De vergunning kunt u digitaal aanvragen via de website van de gemeente	nvt
Maximaal 1 bewonersvergunning per adres in het vergunninghouder gebied, tenzij een woning een parkeerplaats op eigen terrein heeft. Als u de mogelijkheid hebt om op eigen terrein te parkeren wordt geen parkeervergunning verleend.	
Ieder woonadres komt in aanmerking voor 1 bezoekersvergunning (ongeacht een parkeerplaats op eigen terrein)	nvt
Een tijdvak instellen voor de zone, van maandag t/m vrijdag van 9.00 tot 18.00 uur en zaterdag van 9.00 tot 17.00 uur (gelijk aan de parkeerschijfzone)	nvt

Reactieformulier voorgestelde wijzigingen vergunninghouder zone	
Aub inleveren bij [redacted] per mail verzenden [redacted]	
Naam [redacted]	
Adres:	
Hoe kunnen we u bereiken? (mail/tel) [redacted]	
voorgestelde wijziging	**uw vraag (bij geen vragen graag n.v.t. invullen)**
De oude vergunningen komen te vervallen op een nog nader te bepalen datum.	Wij hebben momenteel geen vergunning (en ook nog niet nodig)
De vergunnigen krijgen een nieuw jasje en worden afgegeven voor de periode van twee jaar.	nvt
De vergunning kunt u digitaal aanvragen via de website van de gemeente	nvt
Maximaal 1 bewonersvergunning per adres in het vergunninghouder gebied, tenzij een woning een parkeerplaats op eigen terrein heeft. Als u de mogelijkheid hebt om op eigen terrein te parkeren wordt geen parkeervergunning verleend.	nvt
Ieder woonadres komt in aanmerking voor 1 bezoekersvergunning (ongeacht een parkeerplaats op eigen terrein)	Dat lijkt mij sowieso een goed idee
Een tijdvak instellen voor de zone, van maandag t/m vrijdag van 9.00 tot 18.00 uur en zaterdag van 9.00 tot 17.00 uur (gelijk aan de parkeerschijfzone)	Bewoners moeten te allen tijde hun auto bij hun huis kunnen parkeren. Dus nee liever geen tijdvak.

P.S. Het lijkt ons een goed idee om de nieuwe bewoners in 't te bouwen complex een parkeerplaats* aan te bieden op de P waar eerder de sporthal stond. Dan ondervind onze buurt daar geen overlast van.

* incl bezoekersvergunning

Reactieformulier voorgestelde wijzigingen vergunninghouder zone	
Naam	[redacted]
Adres:	
Hoe kunnen we u bereiken ?	
voorgestelde wijziging	**uw vraag (bij geen vragen graag n.v.t. invullen)**
De oude vergunningen komen te vervallen op een nog nader te bepalen datum.	Wat fijn dat het een keer opgeschoond wordt. Ik hoop zelfs dat de nader te bepalen datum niet te ver in de toekomst ligt en zeker voor de nieuwbouw in het centrum gerealiseerd kan worden. Dit omdat ik begrijp uit uw schrijven dat de oude kaarten er de oorzaak van zijn dat er niet gehandhaaft wordt.
De vergunnigen krijgen een nieuw jasje en worden afgegeven voor de periode van twee jaar.	Een nieuw jasje kan ik me goed voorstellen, de huidige technieken zullen ook legio aan mogelijkheden bieden. Maar is de periode van twee jaar echt noodzakelijk? Is er niet een techniek die dit kan voorkomen? Ten eerste niet echt milieuvriendelijk maar volgens mij ook weer arbeidsintensief. En hoe wordt er dan omgegaan met verlies enz?
De vergunning kunt u digitaal aanvragen via de website van de gemeente	Zijn hier kosten aan verbonden? Betekent dit dat ik alsnog 5 bezoekerskaarten aan kan vragen? Hoe gaat dat met verlies? Of krijg ik dan pas na twee jaar weer een nieuwe mogelijkheid voor aanvragen? Lijkt me óf heel moeilijk voor de bewoners óf een heel kwetsbaar systeem?
Maximaal 1 bewonersvergunning per adres in het vergunninghouder gebied, tenzij een woning een parkeerplaats op eigen terrein heeft. Als u de mogelijkheid hebt om op eigen terrein te parkeren wordt geen parkeervergunning verleend.	Hier tegen zullen we officieel bezwaar maken. U kunt een bewoner met de mogelijkheid tot een parkeerplaats op eigen terrein niet verplichten daar een auto te plaatsen terwijl iemand die dat niet heeft zijn tuin daartoe niet hoeft te verbouwen. Ik weet niet of u bekend bent met de straten rondom het centrum, maar dit zijn mooie straten met mooie voortuintjes en het zou absurd zijn als we verplicht worden van de tuin een parkeerplaats te maken. Wij gaan er van uit dat de regel gehandhaafd blijft en dat iedere bewoner met een auto een vergunning krijgt, bijvoorbeeld op kenteken.
Ieder woonadres komt in aanmerking voor 1 bezoekersvergunning (ongeacht een parkeerplaats op eigen terrein)	Het is niet veel als je 5 kaarten gewend bent maar het lijkt me gezien het feit dat steeds meer gezinnen 2 auto's hebben een praktische oplossing gezien de beperkte ruimte.

Een tijdvak instellen voor de zone, van maandag t/m vrijdag van 9.00 tot 18.00 uur en zaterdag van 9.00 tot 17.00 uur (gelijk aan de parkeerschijfzone)	Hier zullen wij indien nodig officieel bezwaar tegen maken. Gezien mensen ook of eigenlijk JUIST 's avonds hun auto in de buurt van het huis willen parkeren lijkt me dit een hele rare regeling. Het hele centrumplan (bouwbesluit 2008) is er de harde toezegging gedaan dat de omliggende straten geen parkeeroverlast zouden krijgen. We begrijpen dat het nu heel spannend wordt met de ouderenflat op het plein maar dit mag niet ten kosten gaan van de huidige bewoners.

Reactieformulier voorgestelde wijzigingen vergunninghouder zone	
Naam	[redacted]
Adres:	
Hoe kunnen we u bereiken ?	
voorgestelde wijziging	**uw vraag (bij geen vragen graag n.v.t. invullen)**
De oude vergunningen komen te vervallen op een nog nader te bepalen datum.	Wat fijn dat het een keer opgeschoond wordt. Ik hoop zelfs dat de nader te bepalen datum niet te ver in de toekomst ligt en zeker voor de nieuwbouw in het centrum gerealiseerd kan worden. Dit omdat ik begrijp uit uw schrijven dat de oude kaarten er de oorzaak van zijn dat er niet gehandhaaft wordt.
De vergunnigen krijgen een nieuw jasje en worden afgegeven voor de periode van twee jaar.	Een nieuw jasje kan ik me goed voorstellen, de huidige technieken zullen ook legio aan mogelijkheden bieden. Maar is de periode van twee jaar echt noodzakelijk? Is er niet een techniek die dit kan voorkomen? Ten eerste niet echt milieuvriendelijk maar volgens mij ook weer arbeidsintensief. En hoe wordt er dan omgegaan met verlies enz?
De vergunning kunt u digitaal aanvragen via de website van de gemeente	Zijn hier kosten aan verbonden? Betekent dit dat ik alsnog 5 bezoekerskaarten aan kan vragen? Hoe gaat dat met verlies? Of krijg ik dan pas na twee jaar weer een nieuwe mogelijkheid voor aanvragen? Lijkt me óf heel moeilijk voor de bewoners óf een heel kwetsbaar systeem?
Maximaal 1 bewonersvergunning per adres in het vergunninghouder gebied, tenzij een woning een parkeerplaats op eigen terrein heeft. Als u de mogelijkheid hebt om op eigen terrein te parkeren wordt geen parkeervergunning verleend.	Hier tegen zullen we officieel bezwaar maken. U kunt een bewoner met de mogelijkheid tot een parkeerplaats op eigen terrein niet verplichten daar een auto te plaatsen terwijl iemand die dat niet heeft zijn tuin daartoe niet hoeft te verbouwen. Ik weet niet of u bekend bent met de straten rondom het centrum, maar dit zijn mooie straten met mooie voortuintjes en het zou absurd zijn als we verplicht worden van de tuin een parkeerplaats te maken. Wij gaan er van uit dat de regel gehandhaafd blijft en dat iedere bewoner met een auto een vergunning krijgt, bijvoorbeeld op kenteken.
Ieder woonadres komt in aanmerking voor 1 bezoekersvergunning (ongeacht een parkeerplaats op eigen terrein)	Het is niet veel als je 5 kaarten gewend bent maar het lijkt me gezien het feit dat steeds meer gezinnen 2 auto's hebben een praktische oplossing gezien de beperkte ruimte.

Een tijdvak instellen voor de zone, van maandag t/m vrijdag van 9.00 tot 18.00 uur en zaterdag van 9.00 tot 17.00 uur (gelijk aan de parkeerschijfzone)	Hier zullen wij indien nodig officieel bezwaar tegen maken. Gezien mensen ook of eigenlijk JUIST 's avonds hun auto in de buurt van het huis willen parkeren lijkt me dit een hele rare regeling. Ook met de zondag dat iedereen hier mag parkeren ben ik het absoluut niet mee eens, als ik even naar mijn moeder op bezoek ga of ik grote boodschappen moet doen kan ik niet eens mijn auto kwijt dicht bij mijn huis omdat er dan een hoop winkelaars onze straat bezet gaan houden! Het hele centrumplan (bouwbesluit 2008) is er de harde toezegging gedaan dat de omliggende straten geen parkeeroverlast zouden krijgen. We begrijpen dat het nu heel spannend wordt met de ouderenflat op het plein maar dit mag niet ten kosten gaan van de huidige bewoners.

Reactieformulier voorgestelde wijzigingen vergunninghouder zone	
Naam	[redacted]
Adres:	
Hoe kunnen we u bereiken ?	
voorgestelde wijziging	**uw vraag (bij geen vragen graag n.v.t. invullen)**
De oude vergunningen komen te vervallen op een nog nader te bepalen datum.	Wat fijn dat er nieuwe vergunningen komen. De handhaver die ik 1 keer heb gezien gaf toen al aan dat handhaven moeilijk is omdat er zoveel verschillende kaarten in omloop zijn.
De vergunnigen krijgen een nieuw jasje en worden afgegeven voor de periode van twee jaar.	oke duidelijk.
De vergunning kunt u digitaal aanvragen via de website van de gemeente	Zijn hier kosten aan verbonden? Betekent dit dat ik alsnog 5 bezoekerskaarten aan kan vragen? Hoe gaat dat met verlies? Of krijg ik dan pas na twee jaar weer een nieuwe mogelijkheid voor aanvragen? Lijkt me óf heel moeilijk voor de bewoners óf een heel kwetsbaar systeem?
Maximaal 1 bewonersvergunning per adres in het vergunninghouder gebied, tenzij een woning een parkeerplaats op eigen terrein heeft. Als u de mogelijkheid hebt om op eigen terrein te parkeren wordt geen parkeervergunning verleend.	Hier tegen zullen we officieel bezwaar maken. U kunt een bewoner met de mogelijkheid tot een parkeerplaats op eigen terrein niet verplichten daar een auto te plaatsen terwijl iemand die dat niet heeft zijn tuin daartoe niet hoeft te verbouwen. Ik weet niet of u bekend bent met de straten rondom het centrum, maar dit zijn mooie straten met mooie voortuintjes en het zou absurd zijn als we verplicht worden van de tuin een parkeerplaats te maken. Wij gaan er van uit dat de regel gehandhaafd blijft en dat iedere bewoner met een auto een vergunning krijgt, bijvoorbeeld op kenteken.
Ieder woonadres komt in aanmerking voor 1 bezoekersvergunning (ongeacht een parkeerplaats op eigen terrein)	Het is niet veel als je 5 kaarten gewend bent maar het lijkt me gezien het feit dat steeds meer gezinnen 2 auto's hebben een praktische oplossing gezien de beperkte ruimte.

Een tijdvak instellen voor de zone, van maandag t/m vrijdag van 9.00 tot 18.00 uur en zaterdag van 9.00 tot 17.00 uur (gelijk aan de parkeerschijfzone)	Hier zullen wij indien nodig officieel bezwaar tegen maken. Gezien mensen ook of eigenlijk JUIST 's avonds hun auto in de buurt van het huis willen parkeren omdat ze overdag werken lijkt me dit geen goede regeling. Het hele centrumplan (bouwbesluit 2008) is er de harde toezegging gedaan dat de omliggende straten geen parkeeroverlast zouden krijgen. We begrijpen dat het nu heel spannend wordt met de ouderenflat op het plein maar dit mag niet ten kosten gaan van de huidige bewoners. daarnaast is er overlast in de straat van autos die parkeren voor de winkels maar savonds ook voor de horeca of weekend voor andere evenementen dus deze oplossing is geen goede oplossing. graag gewoon hele dagen vergunning en vaker handhaven. vaak hoor ik van mensen als ik ze erop wijs dat het hier voor vergunninghouders is dat ze vooraan de straat dat niet hebben zien staan.

Reactieformulier voorgestelde wijzigingen vergunninghouder zone	
Naam	[redacted]
Adres:	
Hoe kunnen we u bereiken ?	
voorgestelde wijziging	**uw vraag (bij geen vragen graag n.v.t. invullen)**
De oude vergunningen komen te vervallen op een nog nader te bepalen datum.	Wat fijn dat het een keer opgeschoond wordt. Ik hoop zelfs dat de nader te bepalen datum niet te ver in de toekomst ligt en zeker voor de nieuwbouw in het centrum gerealiseerd kan worden. Dit omdat ik begrijp uit uw schrijven dat de oude kaarten er de oorzaak van zijn dat er niet gehandhaaft wordt.
De vergunnigen krijgen een nieuw jasje en worden afgegeven voor de periode van twee jaar.	Een nieuw jasje kan ik me goed voorstellen, de huidige technieken zullen ook legio aan mogelijkheden bieden. Maar is de periode van twee jaar echt noodzakelijk? Is er niet een techniek die dit kan voorkomen? Ten eerste niet echt milieuvriendelijk maar volgens mij ook weer arbeidsintensief. En hoe wordt er dan omgegaan met verlies enz?
De vergunning kunt u digitaal aanvragen via de website van de gemeente	Zijn hier kosten aan verbonden? Betekent dit dat ik alsnog 5 bezoekerskaarten aan kan vragen? Hoe gaat dat met verlies? Of krijg ik dan pas na twee jaar weer een nieuwe mogelijkheid voor aanvragen? Lijkt me óf heel moeilijk voor de bewoners óf een heel kwetsbaar systeem?
Maximaal 1 bewonersvergunning per adres in het vergunninghouder gebied, tenzij een woning een parkeerplaats op eigen terrein heeft. Als u de mogelijkheid hebt om op eigen terrein te parkeren wordt geen parkeervergunning verleend.	Hier tegen zullen we officieel bezwaar maken. U kunt een bewoner met de mogelijkheid tot een parkeerplaats op eigen terrein niet verplichten daar een auto te plaatsen terwijl iemand die dat niet heeft zijn tuin daartoe niet hoeft te verbouwen. Ik weet niet of u bekend bent met de straten rondom het centrum, maar dit zijn mooie straten met mooie voortuintjes en het zou absurd zijn als we verplicht worden van de tuin een parkeerplaats te maken. Wij gaan er van uit dat de regel gehandhaafd blijft en dat iedere bewoner met een auto een vergunning krijgt, bijvoorbeeld op kenteken.
Ieder woonadres komt in aanmerking voor 1 bezoekersvergunning (ongeacht een parkeerplaats op eigen terrein)	graag iedere bewoner 1 parkeer vergunning en een bezoekers kaart

Een tijdvak instellen voor de zone, van maandag t/m vrijdag van 9.00 tot 18.00 uur en zaterdag van 9.00 tot 17.00 uur (gelijk aan de parkeerschijfzone)	Hier zullen wij indien nodig officieel bezwaar tegen maken. Gezien mensen ook of eigenlijk JUIST 's avonds hun auto in de buurt van het huis willen parkeren lijkt me dit een hele rare regeling. Het hele centrumplan (bouwbesluit 2008) is er de harde toezegging gedaan dat de omliggende straten geen parkeeroverlast zouden krijgen. We begrijpen dat het nu heel spannend wordt met de ouderenflat op het plein maar dit mag niet ten kosten gaan van de huidige bewoners.

Naam	[redacted]
Adres	[redacted]
Hoe kunnen we u bereiken ?	[redacted]
voorgestelde wijziging	**uw vraag (bij geen vragen graag n.v.t. invullen)**
De oude vergunningen komen te vervallen op een nog nader te bepalen datum.	Heel goed dat hier weer eens schoon schip wordt gemaakt.
De vergunningen krijgen een nieuw jasje en worden afgegeven voor de periode van twee jaar.	Lijkt ons prima.
De vergunning kunt u digitaal aanvragen via de website van de gemeente	En hoe wordt dit geregeld voor iemand die dit niet digitaal kan aanvragen?
Maximaal 1 bewonersvergunning per adres in het vergunninghouder gebied, tenzij een woning een parkeerplaats op eigen terrein heeft. Als u de mogelijkheid hebt om op eigen terrein te parkeren wordt geen parkeervergunning verleend.	Hier tegen zullen wij bezwaar maken. Wij vinden dat iedereen recht heeft op 1 bewonerskaart, ongeacht parkeerplaats op eigen terrein. Met daarnaast 1 bezoekerskaart voor iedereen.
Ieder woonadres komt in aanmerking voor 1 bezoekersvergunning (ongeacht een parkeerplaats op eigen terrein)	1 bezoekerskaart lijkt ons prima.
Een tijdvak instellen voor de zone, van maandag t/m vrijdag van 9.00 tot 18.00 uur en zaterdag van 9.00 tot 17.00 uur (gelijk aan de parkeerschijfzone)	Hier zullen wij indien nodig officieel bezwaar tegen maken. Wij vinden dat er altijd met vergunning geparkeerd moet worden. Ook na 18.00 en op de zondagen is er parkeeroverlast, o.a door koopzondagen, koopavond of evenementen in het centrum. Misschien kan er dan niet actief gehandhaafd worden maar je straalt in ieder geval uit dat het vergunningsgebied is. En dat je dan dus foutparkeerders hier zelf ook op aan kan spreken omdat je dan ook recht van spreken hebt. (als ze bijv. half voor je oprit staan)

Daarnaast vinden wij dat de Bongerd ook als vergunningsgebied gezien moet worden.
Daar wordt erg vaak geparkeerd door winkelmedewerkers van het centrum.

Nieuwe betere aanduiding voor vergunningsgebied zou ook goed zijn denken wij.

GROEN LINKS
DUIVEN GROESSEN LOO

Politieke avond 21 september 2022, Vraag met betrekking tot parkeerbeleidsplan

1. In hoofdstuk 4.1.4 is te lezen dat als er gazon verdwijnt ten gunste van parkeervoorzieningen deze ingericht dient te worden met (circulaire) halfverharding of waterdoorlatende bestrating.
   - Is dat alleen het geval bij het verdwijnen van gazon? [T]
     - Ja dat klopt;
   - Zo niet, bij welke andere gevallen is dit het uitgangspunt? [T]
     - N.v.t.
   - Is dit niet het uitgangspunt bij ieder project waar parkeerplaatsen worden aangelegd of worden vervangen? [T]
     - Ja in principe wel, echter kunnen er situaties zijn waarbij toch voor een andere soort verharding gekozen wordt. In dat geval kijken we naar de mogelijkheden om op een andere manier een klimaat adaptieve maatregel te treffen.
   - Waarom wordt gazon hier specifiek genoemd en geen ander groen, of simpelweg het gegeven dat dit bij ieder nieuw project wordt vereist? [T]
     - Uitgangspunt is dat we geen bomen of groenelementen verwijderen ten koste van parkeren. Dit staat benoemd om bijvoorbeeld ontwikkelaars uit te dagen het parkeren in te passen in de bestaande omgeving in plaats van het simpelweg intekenen over bestaande groenvoorzieningen.
2. Kunnen wij de parkeernormennota 2018 inzien? [T]
   - De parkeernormennota 2018 is openbaar in te zien op https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR607760

3. Worden met het parkeerbeleidsplan de parkeerproblemen in Duiven West opgelost? Zo ja, hoe? [T] Zo nee, waarom niet? [I]
   - Het is niet duidelijk op welke parkeerproblemen hier wordt gedoeld. Het parkeerbeleidsplan voorziet in een stappenplan om per locatie te kijken welke maatregelen voor parkeerproblemen passend zijn. De te bekijken locaties zijn afhankelijk van klachten, meldingen en de 4 jaarlijkse parkeerdrukmeting.

4. Welke alternatieven zijn er onderzocht en waarom zijn deze niet opgenomen in het stroomschema? [T] Denk bijvoorbeeld aan het stimuleren van deelauto's.
   - Zoals in bijlage 2 vermeld staat, zijn er een aantal alternatieven denkbaar voordat er over gegaan wordt tot het uitbreiden van parkeercapaciteit. Daarbij kan gedacht worden aan het zorgen voor gedragsverandering, het beter benutten van de eigen oprit/garages of alternatieven bieden aan de vraagzijde. In paragraaf 4.3.3. staat vermeld hoe we met deelauto's om willen gaan.

5. Hoe zien de gesprekken met inwoners er straks uit? [T] Gaat dit slechts over getallen en beschikbare parkeerplaatsen? [T] Of is er tijdens deze gesprekken ook aandacht over de inrichting van de openbare ruimte in algemene zin? [T] Wordt daarbij ook het autogebruik en de mogelijkheden om autogebruik te verminderen ter sprake gebracht? [T]
    - Dit valt terug te lezen in de rechter kolom uit het stroomschema in bijlage 2. Uiteraard geldt voor iedere casus dat het kan zijn dat er maatwerk nodig is.

6. Als wij het stroomschema goed begrijpen, zullen er situaties zijn waar parkeerplaatsen in een straat of wijk toegevoegd moeten worden.
    - Wat wordt er gemiddeld op buurtniveau verwacht, aan hoeveel parkeerplaatsen erbij moeten gaan komen? [T]
        - Na onderzoek voorafgaand aan, en als onderdeel van dit parkeerbeleidsplan is gebleken dat in de meeste buurten ruim voldoende parkeerplaatsen aanwezig zijn. In enkele straten zijn bijna alle parkeerplaatsen bezet of staan meer auto's geparkeerd dan dat er parkeerplaatsen zijn. Op deze locaties wordt door bewoners een hoge parkeerdruk ervaren. Een hoge parkeerdruk in één of enkele straten is nog geen reden om maatregelen te nemen. Klachten over de parkeerdruk en een gemeten hoge parkeerdruk in een buurt kan wel aanleiding geven om actie te ondernemen. Dit doen we aan de hand van het stroomschema. Elke locatie is uniek waardoor het niet mogelijk is om er een gemiddeld aantal aan te koppelen.
    - Welke openbare ruimte zal hier als eerste plaats moeten gaan maken? [T] Wordt dat gevonden in een versmalling van de weg, openbaar groen, speeltuinen, hondenloslooopterreinen? [T] Worden daar bepaalde uitgangspunten in gehanteerd? [T]
        - Het uitgangspunt is dat er geen openbare groenelementen of bomen wijken ten behoeve van parkeren. In principe zal er eerst worden gekeken of bestaande infrastructuur aangepast kan worden ten behoeve van parkeren. Het aanpassen van gazon ten behoeve van parkeren is bespreekbaar indien het bijvoorbeeld geen speelplaats, trapveldje of een vergelijkbare functie heeft en de buurt er mee akkoord kan gaan. Er dient dan een klimaat adaptieve bestrating voor terug te komen.
    - Zijn er uitgangspunten over het aanleggen van bomen en het geschikt maken van de grond voor de aanplant van bomen, wanneer er parkeerplaatsen toegevoegd worden aan een buurt? [T]
        - Nee, op dit moment niet. Dit valt buiten het parkeerbeleid.
    - Op welke punten wordt er een integraal plan uitgerold die klimaatadaptatie koppelt aan het oplossen van parkeerproblemen? [T]
        - Met dit parkeerbeleidsplan zorgen we er voor dat wanneer er gekozen wordt voor uitbreiding van parkeerfaciliteiten, dit zo veel mogelijk klimaat adaptief gebeurd. Bij fysieke maatregelen om parkeerproblemen op te lossen is daarmee de koppeling met klimaatadaptatie gemaakt. Indien er parkeerplaatsen vervangen moeten worden, passen we in principe een waterdoorlatende verharding toe.

7. Worden garages als parkeergelegenheid gezien? [T] Is er een vergunning nodig om garage's om te bouwen tot woonruimte? [T] Liggen er onder die vergunning dan voorwaardes of uitgangspunten voor de initiatiefnemer om een bijdrage te leveren aan de totale hoeveelheid parkeergelegenheid in de wijk? [T] Zo ja, hoe ziet dat er dan uit? [T] Zo nee, hoe zou het er uit kunnen zien als daar wel voorwaardes aan verbonden zouden zijn? [T]
   - Ja, garages worden gezien als parkeergelegenheid. In de nota parkeernormen 2018 staat vermeld voor hoeveel plekken een garage met een bepaalde lengte van de oprit mee mag worden gerekend tot de parkeercapaciteit;
   - Indien de garage betrokken blijft bij de woning als "leefruimte" is dit niet vergunning plichtig tenzij de voorpui aangepast wordt (garagedeur aanpassen naar een raam bijvoorbeeld). Als dat laatste het geval is vind er een toets plaats of de parkeervraag die hoort bij de woning opgevangen kan worden op eigen terrein.

     Als het gaat om het realiseren van een bedrijf of praktijk aan huis dat in de garage plaats vindt is dit een afwijking van het bestemmingsplan en vergunning plichtig. Daarbij wordt afgewogen of de nieuwe functie qua parkeren kan voldoen aan de aanloop die er mee wordt gecreëerd. Dit is een toets waarbij gekeken wordt naar onder andere de parkeerdruk in de wijk en de te verwachten extra parkeerdruk die de ontwikkeling met zich mee brengt.

Vragen **PvdA**

1. Hoe wordt er voor gezorgd dat openbare parkeerplaatsen goed vindbaar zijn? **I**
   - Uit de gehouden enquête onder bewoners blijkt dat er geen problemen zijn met de vindbaarheid van de openbare parkeerplaatsen. Het is op dit moment niet nodig om parkeerrouting toe te gaan passen door middel van bebording.

2. Zijn er op dit moment voldoende stallingsplaatsen voor fietsen in het centrum? **T**
   - Op dit moment zijn er qua aantal voldoende stallingsplaatsen aanwezig, zowel formele (fietsnietjes, fietsenrekken etc.) als informele plekken (langs een balustrade of hek). Dit blijkt uit het onderzoek dat is gehouden tijdens de inventarisatiefase van het parkeerbeleidsplan. Echter is er sprake van een rommelig beeld en er is behoefte aan meer herkenbare plekken. Integraal met de plannen die op dit moment in het centrum van Duiven uitgewerkt worden kijken we naar het verbeteren daarvan.

3. Onder het kopje 4.5 Handhaving mist onze fractie het handhaven van fout-parkeren van fietsen in het centrum. Wat is de reden dat hier geen aandacht voor is? **I**
   - Met de ontwikkelingen die in het centrum spelen willen we het fout parkeren tegengaan door het verbeteren van de stallingsvoorzieningen. In principe is handhaving dan ook niet nodig. Handhaven op fout parkeren van fietsen heeft daarnaast niet de voorkeur aangezien er dan eerst een juridische basis moet komen in de vorm van een parkeerverbod voor (brom)fietsen in het centrum. Die basis is er op dit moment niet.

4. Waarom wordt de parkeerdruk rondom het Eilandplein niet of slechts zeer summier beschreven? **I**
   - Uit het onderzoek is gebleken dat de feitelijke parkeerdruk rondom het Eilandplein niet groot is. Rekening houdend met de te hanteren acceptabele parkeerdruk en loopafstanden, ligt deze onder het niveau dat maatregelen rechtvaardigt. Daarom is het parkeren rondom het Eilandplein niet specifiek beschreven.

Parkeerbeleidsplan Duiven 2022

In het raadsvoorstel staat onder punt 1.6 bij monitoring van het parkeerbeleid, dat de parkeerdruk eens in de 4 jaar wordt gemeten.
Onder punt 2.1 bij de evaluatie van het parkeerbeleid, blijkt dat dit een looptijd heeft van 5 jaar en daarna pas geëvalueerd wordt.

Vraag:
-Waarom wordt dit een jaar na elkaar gedaan? Kan dit niet tegelijkertijd gedaan worden? **(T)**

- **De parkeerdrukmeting wordt elke vier jaar gehouden, de laatste dateert van 2020. In 2024 staat daarom de eerstvolgende meting gepland. De evaluatie van het parkeerbeleid vind plaats 5 jaar na vaststelling. Dit is 2027. We kunnen er voor kiezen om de geplande parkeerdrukmeting van 2028 dan een jaar naar voren halen als daar aanleiding voor is.**

In gebieden met een parkeerschijfzone gelden in principe de volgende uitgangspunten: - maximale parkeerduur in de parkeervakken voorzien van een blauwe streep in de parkeerschijfzone is 2 uur. - reguleringsperiode: maandag t/m vrijdag van 9:00 tot 18:00 uur en zaterdag van 9:00 tot 17:00 uur. - Maximaal 1 ontheffing per adres in de parkeerschijfzone voor bewoners. De ontheffing wordt afgegeven voor de periode van twee jaar. Voor de afgifte van de ontheffing kan de gemeente legeskosten rekenen. De eventuele kosten van de vergunningen worden jaarlijks vastgesteld in de legesverordening.

Vraag:
Geldt dit ook voor de ondernemers in het centrum? **(T)**

- **Voor ondernemers is er op dit moment geen ontheffing voor de blauwe zone mogelijk, tenzij zij een bedrijf met cateringfunctie hebben. Voor deze ontheffing worden geen leges geheven. Verder zijn er in het centrum voldoende laad- en losplekken aanwezig voor ondernemers.**

Naast auto parkeren is ook ingegaan op parkeren voor de fiets. De fietsenstallingen in het centrum zorgen er op dit moment voor dat rommelig geparkeerde fietsen hinderlijk in de weg staan. Dit verdient de aandacht.

Vraag:
Het duurt nog enige tijd voordat het centrum klaar zal zijn, wordt er wel al stappen ondernomen om de geparkeerde fietsen beter te kunnen stallen. Ook wordt er in het document gezegd dat het centrum wandelgebied is maar dat is blijkbaar niet duidelijk voor de inwoners. Er wordt door heel veel inwoners gefietst. Wordt dit ook meegenomen in dit plan? **(I)**

- **Er zijn op dit moment nog geen concrete acties uitgezet om de stallingen te verbeteren op korte termijn. We willen dit integraal aanpakken met de plannen in het centrum. Indien er acute problemen ontstaan die ten koste gaan van de doorgang of de veiligheid, kijken we naar oplossingen die we sneller kunnen nemen.**
- **Het handhaven op fietsers in het wandelgebied heeft de aandacht bij de BOA's. Echter hanteren zij hun eigen prioritering waar zij op handhaven. Op dit moment zijn dat enkel de excessen.**

Onderwerp	Uitvoeringsprogramma circulariteit		
Ondertitel	Welke concrete stappen worden er gezet in de komende jaren om afval her te gebruiken als grondstof (circulaire economie)?		
Portefeuillehouder	Wethouder Tiedink	Zaaknummer	096120
Behandelend ambtenaar	Paul Groenen – p.groenen@1stroom.nl		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	Het uitvoeringsprogramma circulariteit: wat is de mening van de raad over de inhoud van het uitvoeringsprogramma circulariteit?		
Historie	9 november 2021: de gemeenteraad stelt de routekaart circulariteit vast. 19 juli 2022: bij deze raadsvergadering staat de kennisgeving waarin staat dat het college het uitvoeringsprogramma circulariteit heeft vastgesteld. Als bijlage is ook het uitvoeringsprogramma verzonden. 19 juli 2022: de fractie VVD geeft aan dat zij dit stuk graag op de agenda van de raad willen hebben.		
Termijn	Als de raad budgettaire wijzigingen wil aanbrengen zal dit bij de Meer-jaren-programma-begroting moeten gebeuren. Dus is het wenselijk dat dit voor de raadsvergadering van 8 november wordt besproken.		

Politieke Avond	21 september		Ronde Tafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
G.J. Schrijner	E.N. Bosscha	Publieksruimte	Omgeving	50 minuten
Behandeladvies	Het uitvoeringsprogramma circulariteit is door het college vastgesteld. De fractie VVD gaf tijdens de raadsvergadering van 19 juli aan dat zij dit graag op de agenda van de gemeenteraad willen hebben. Naar hun idee is de inhoud namelijk niet enkel uitvoerend, maar worden er ook meer strategische keuzes gemaakt. Als voorbeeld wordt genomen het haalbaarheidsonderzoek naar een circulair ambachtscentrum, een idee wat al eerder in de politieke arena is besproken. Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het uitvoeringsprogramma. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.* Een debattafel is (indien gewenst) voorzien tijdens de volgende politieke avond. Het college komt niet met een bijbehorend raadsvoorstel- en besluit. Het uitvoeringsprogramma is namelijk al door het college vastgesteld en zij vinden dit (nog steeds) een collegebevoegdheid. Als de gemeenteraad wijzigingen wil aanbrengen ligt er de optie open van een motie vreemd of een amendement bij de begroting (8 november).			
Spreekrecht publiek	Inwoners/derden kunnen meepraten aan de ronde tafel. Debattafels zijn voorbehouden aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen			

Opbrengst van de tafel 21	De fractie D66 is afwezig als tafeldeelnemer.

september	Het college geeft nog schriftelijk antwoord op de volgende vraag: - *Pro Duiven: hoe wordt er mee omgegaan als 2switch zich niet aan de afspraken houdt die zijn afgesproken?* De fracties stellen een aantal vragen over o.a. de proef met uitwasbare luiers, de benodigde 0.8 FTE en 45.000 kosten voor opleiding. 11 oktober wordt er tijdens de gezamenlijke inwerkbijeenkomst met Westervoort ook ingegaan op het programma circulariteit. Er is geen behoefte aan debat.
Raadsvergadering	8 november

Gemeente Duiven

Kennisgeving aan de gemeenteraad

Documentnummer: 201569176 Zaaknummer: Z/22/096120

Portefeuillehouder(s): Gemma Tiedink

Voor vragen
Naam: Paul Groenen
Telefoon: 06-20429373
E-mail: p.groenen@1stroom.nl

Komt niet terug tot besluitvorming in de raad

Onderwerp: uitvoeringsprogramma circulariteit

Aanleiding voor deze kennisgeving

Eind 2021 stelde de gemeenteraad van Duiven de routekaart Circulariteit vast. In deze routekaart is een ambitie vastgesteld. Dit uitvoeringsprogramma is een uitwerking van de routekaart, en geeft aan hoe we de eerste stappen richting de doelstellingen willen behalen. Het uitvoeringsprogramma sluit aan op de doelen uit het coalitieakkoord.

Relevant beleidskader

Routekaart Circulariteit, vastgesteld op 9 november 2021
In de routekaart wordt de ambitie vastgesteld om in 2030 50% circulair te zijn en in 2050 100% circulair. Dat doen we op 3 onderdelen:

- Het goede voorbeeld geven
- Circulair consumeren
- Circulair ondernemen

Andere relevante beleidskaders zijn o.a. de woondeal Arnhem Nijmegen en duurzaamheidsambities vanuit de Groene Metropoolregio. Het college legt de koppeling tussen dit uitvoeringsprogramma en (nieuwe) woningbouw projecten en ontwikkeling van bedrijventerreinen.

Inhoud van mededeling

Het uitvoeringsprogramma geeft aan waar we in de jaren 2023 t/m 2025 op inzetten om richting de doelen van 2030 en 2050 te werken. Tussendoor informeren we u ieder jaar over de voortgang. In het uitvoeringskader wordt de context omschreven en hoe we tot de projecten zijn gekomen. In de voorjaarsnota die in juli voorligt wordt een aanvraag gedaan voor benodigde middelen.
Om het uitvoeringsprogramma kort en bondig te kunnen presenteren is er een infographic van gemaakt, waarin in een aantal pagina’s de routekaart en het uitvoeringsprogramma worden toegelicht.

Duiven, 6 juli 2022

Burgemeester en wethouders van Duiven

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

Bijlagen:

Registratienummer:	*Omschrijving:*
1. 201569358	Uitvoeringsprogramma circulariteit dd 22-06-2022
2. 201569360	Infographic

Verdere informatie:
201529490 – raadsvoorstel routekaart Circulariteit Duiven
201529561 – raadsbesluit routekaart circulariteit Duiven

Uitvoeringsprogramma Circulariteit 2023-2025

Gemeenten Duiven en Westervoort

Figuur 1: bron: gemeentevoordetoekomst.be

buiten organisatieadvies

Auteur: Bas Grol
Plaats: Arnhem
Datum: 22 juni 2022

Inhoudsopgave

1 Inleiding 2
1.1 Aanleiding 2
1.2 Doel en resultaat 2
1.3 Verantwoording en leeswijzer 2

2 Waar staan we? 3
2.1 Programma en ambities 3
2.2 Circulaire R-strategieën 3
2.3 De opgave in beeld 4
2.4 Ervaringen met circulariteit 5

3 Weergave gesprekken 8
3.1 Rode draad ambtelijke gesprekken 8
3.2 Aandachtspunten klankbord 9

4 Aanbrengen van focus 11
4.1 Mate van invloed 11
4.2 Impact in sectoren 11
4.3 Maatschappelijk draagvlak 12
4.4 Afwegingskader circulariteit 12

5 Routekaart Circulariteit 14
5.1 Aanpak langs twee sporen 14
5.2 Projectenagenda 14
5.3 Toelichting circulaire projecten 15
5.4 Participatie 16

6 Resultaten en randvoorwaarden 17
6.1 Benodigde hulpbronnen 17
6.2 Meten en monitoren 18

1 Inleiding

Voor u ligt het Uitvoeringsprogramma Circulariteit 2023-2025 van de gemeenten Duiven en Westervoort. In dit document beschrijven we op welke manier de beide gemeenten de komende jaren invulling geeft aan de gemeentelijke doelstellingen op het gebied van circulariteit.

1.1 Aanleiding

In het najaar van 2021[1] hebben de gemeenteraden van Duiven en Westervoort de "Routekaart Circulariteit Gemeenten Duiven & Westervoort" vastgesteld[2]. In de routekaart is opgenomen dat beide gemeente zich conformeren aan de ambities uit het nationale grondstoffenakkoord: een volledig circulaire economie in 2050, waarbij alle fossiele grondstoffen hoogwaardig worden hergebruikt. Een van de aanbevelingen uit de routekaart was om de abstracte ambities op het gebied van circulariteit voor de korte termijn te concretiseren in een uitvoeringsprogramma. Dit programma treft u hierbij aan.

1.2 Doel en resultaat

De ambities voor de middellange en de lange termijn zijn vastgelegd in de routekaart. Het uitvoeringsprogramma is een concretisering hiervan en geeft aan op welke activiteiten de gemeenten de komende jaren willen inzetten. Dit uitvoeringsprogramma dient intern als handvat voor bestuurders en medewerkers bij het maken van afwegingen en het stellen van prioriteiten, maar is ook als zelfstandig leesbaar document te gebruiken voor andere geïnteresseerden.

1.3 Verantwoording en leeswijzer

Het uitvoeringsprogramma is tot stand gekomen op basis van gesprekken die zijn gevoerd met bestuurders en met ambtenaren van verschillende beleidsafdelingen. Ook is een conceptversie van het uitvoeringsprogramma besproken met een groep externe partners. In deze groep waren diverse organisaties vertegenwoordigd uit de regio met kennis van netwerk, beleid, financiën en ondernemen.

In hoofdstuk twee beschrijven we de gemeentelijke opgave en zetten we de huidige kennis en ervaring in de gemeente op het gebied van circulariteit uiteen. In hoofdstuk drie beschrijven we de resultaten uit de gesprekken die zijn gevoerd in het kader van dit onderzoek. In hoofdstuk vier beschrijven we de manier waarop de prioritering tot stand is gekomen, waarna we in hoofdstuk vijf de routekaart in één oogopslag weergeven in een infographic. Tot slot maken we in hoofdstuk zes een vertaling van de projecten naar benodigde randvoorwaarden en middelen.

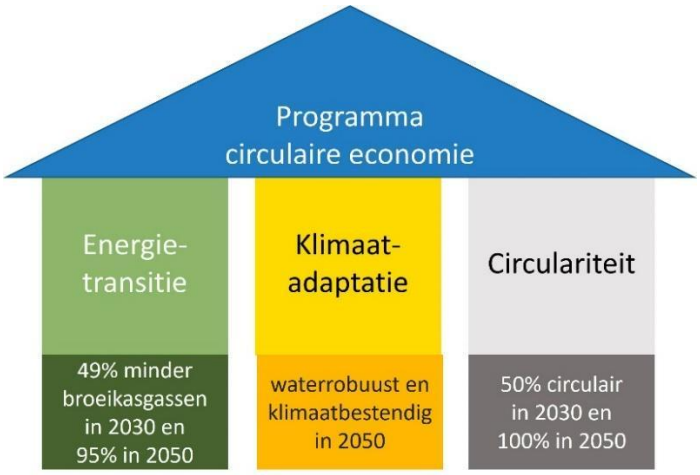
[1] Vaststelling van de Routekaart (KplusV, 17 juni 2021) heeft in Duiven plaatsgevonden op 9 november 2021 (zaaknummer Z/21//085696/2015295611) en in Westervoort op 8 november 2021 (zaaknummer Z/21//085696/201529569).

2 Waar staan we?

In dit hoofdstuk beschrijven we de belangrijkste conclusies uit de routekaart circulariteit, gaan we nader in op de gemeentelijke opgaven en zetten we de huidige kennis en ervaring in de gemeente op dit gebied uiteen.

2.1 Programma en ambities

Duiven en Westervoort hebben een programma voor circulaire economie dat is opgebouwd uit drie pijlers: energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit. Voor elke pijler is er een doelstelling vastgesteld die aansluit bij de nationale ambities. Het programma met de drie pijlers, de samenhang en de bijbehorende doelstelling treft u hieronder aan in figuur 2.

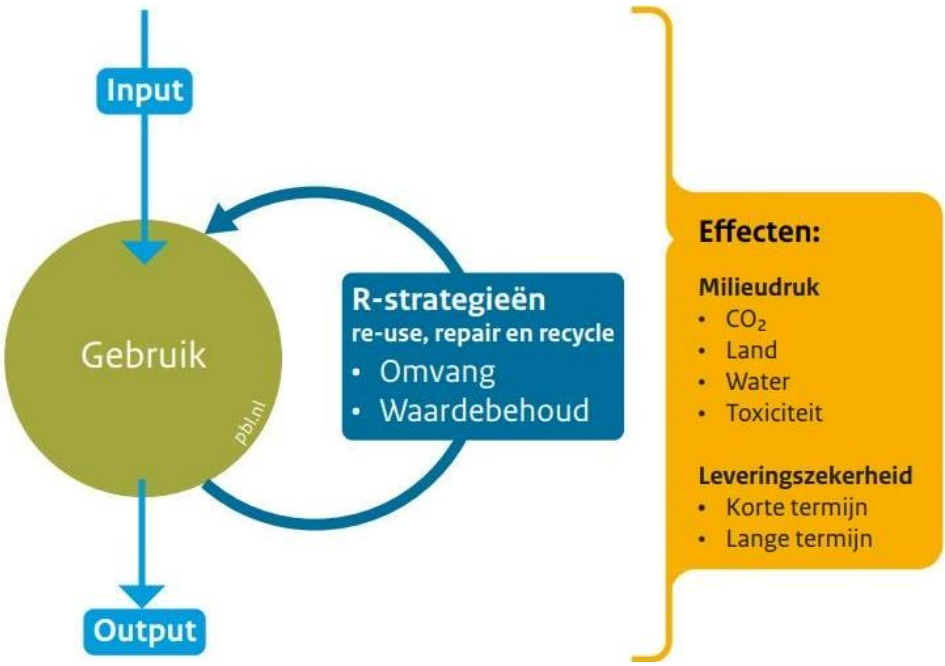
Figuur 2: Programmastructuur Circulaire Economie

De geformuleerde doelstellingen bij de pijlers zijn op een relatief hoog abstractieniveau geformuleerd. Om het voor de organisatie beter werkbaar te maken, maakt de gemeente beleidsdocumenten en uitvoeringsprogramma's waarmee er meer focus en concretisering wordt aangebracht in de verschillende opgaven.

2.2 Circulaire R-strategieën

Circulaire economie laat zich niet eenvoudig meten (zie paragraaf 6.2). Er zijn landelijk en internationaal verschillende instrumenten ontwikkeld die in de praktijk goed bruikbaar zijn om richting te geven aan de uitvoering. Het instrument dat in Nederland hiervoor het meest gangbaar is komt van het Planbureau voor de leefomgeving en bestaat uit een set aan strategieën waarvan de Engelse benaming start met de letter "R" (R-strategieën). De strategien hebben als doel om onnodig grondstofgebruik te voorkomen en om grondstoffen efficiënt te (her)gebruiken. Door het hanteren van de R-strategieën draagt men bij aan een verlaging van de milieudruk (onder andere CO_2) en een verbetering van de

leveringszekerheid. Een simplistische weergave van de circulaire R-strategieën treft u aan in figuur 3.

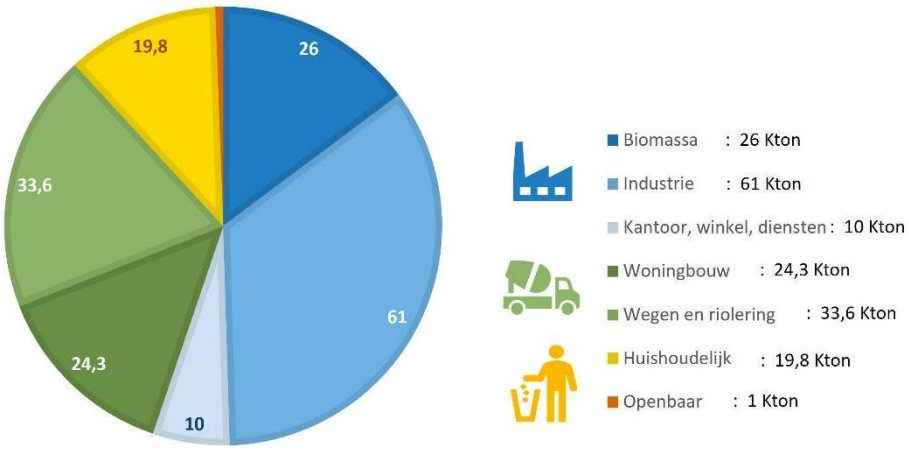
Figuur 3: R-strategieën van PBL, 2019

Bij de ingaande pijl (input) is de boodschap dat men bij de productie goed moet nadenken over de noodzaak van het gebruik van grondstoffen. De nadruk ligt hier op het voorkomen van onnodig grondstofgebruik (Refuse), het intensiveren van het gebruik (Rethink) en het 'slimmer' ontwerpen van producten (Reduce). Na de gebruiksfase is de meest hoogwaardige strategie die van producthergebruik (Re-use). Als dit niet mogelijk is dan volgen de strategieën van reparatie (Repair), herstellen (Refurbish), opnieuw samenstellen (Remanufacture) en herbestemmen (Repurpose). Als het niet langer mogelijk is om de levensduur te verlengen dan is het vaak mogelijk om materialen te hergebruiken (Recycling). Als sluitstuk (output) volgt verbranding met terugwinnen van energie (Recover).

De figuur maakt duidelijk dat een circulaire economie niet alleen vraagt om sturen op de omvang van grondstoffen, maar ook op de waarde ervan en de beoogde effecten: minder milieudruk en verbetering van de leveringszekerheid van kritieke materialen.

2.3 De opgave in beeld

Bij de routekaart is voor de meest relevante sectoren in beeld gebracht wat het grondstofverbruik is. Dit zijn de grondstoffen die momenteel als afval worden aangeboden en die op termijn moeten worden gereduceerd en hergebruikt. In figuur 4 treft u een overzicht aan van de grondstoffen met een indicatie van de verbruikte hoeveelheid per jaar. Transportbrandstoffen zijn in dit overzicht niet meegenomen. Dit overzicht is vooral bedoeld om een indicatie te geven van onderlinge verhoudingen tussen de grondstoffen.

Figuur 4: Indicatie jaarlijkse grondstofverbruik Duiven en Westervoort (bron: Routekaart, 2021)

Het totaal aan grondstofstromen voor Duiven en Westervoort is geschat op circa 176 kiloton per jaar. Dit komt overeen met 4.400 volle vrachtwagens aan grondstoffen, elk jaar.

In de figuur is een indeling gemaakt in drie groepen: industrie en bedrijven (blauw), woning- en wegenbouw (groen) en consumenten (oranje). Te zien dat het grootste deel van de grondstoffen betrekking heeft op de industrie en bedrijven. Dit is samen goed voor circa 55 procent van alle grondstoffen. Een goede tweede is de woning- en wegenbouw met circa 33 procent van het grondstofverbruik. Het consumentendeel is met zo'n 12 proces de kleinste groep van de drie.

2.4 Ervaringen met circulariteit

In de uitvoering hebben Duiven en Westervoort al de nodige ervaring met circulariteit in projecten. In deze paragraaf geven we een overzicht van de projecten de afgelopen jaren zijn uitgevoerd, waarbij circulariteit een rol speelde. Om u een indruk te geven van het type projecten die worden uitgevoerd zijn in dit rapport drie voorbeelden opgenomen met een projecttoelichting. Deze herkent u aan de grijze achtergrondkleur. Het totale overzicht aan circulaire projecten is hieronder per categorie weergegeven.

Grond-, weg- en waterbouw

- Herinrichting drie straten in Groessen: aanpak duurzaam GWW.
- Herinrichting Rijksweg in Duiven: aanpak duurzaam GWW, UAV-GC contract met MKI beoordeling in EMVI.

Integraal beheer openbare ruimte

- Circulaire aanbesteding groenonderhoud 2020-2023: CO2 prestatieladder eisen, aanpak duurzaam GWW, duurzaamheid in EMIV criteria.

- Circulaire aanbesteding meerjarig boomonderhoud 2020-2023: CO2 prestatieladder eisen, aanpak duurzaam GWW, duurzaamheid in EMIV criteria.
- Circulaire aanbesteding meerjarig sportveldonderhoud 2020-2023: CO2 prestatieladder eisen, aanpak duurzaam GWW, duurzaamheid in EMIV criteria.

Afvalinzameling

- Nieuwe afvalbeleidsplannen Duiven en Westervoort.
- Nieuwe afvalinzameling in gemeentehuizen Duiven en Westervoort: gescheiden afvalinzameling.

Facilitaire diensten

- Inkoop warme dranken: duurzaamheidscriteria in inkoopproces.
- Circulaire inkoop meubilair: innovatiegericht inkopen op basis van 8 RCC-principes.

Evenementen en verenigingen

- Prijsvraag circulaire evenementen en verenigingen.
- Nieuw evenementenbeleid in Duiven, duurzaamheid als onderdeel van het beleid.
- Onderzoek naar de mogelijkheden voor circulaire verenigingen, samen met Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (verder: HAN).
- Inspiratiedocument voor verenigingen, samen met HAN.

Bedrijventerreinen

- Gebiedsgerichte aanpak circulaire economie in Duiven (gebiedsscans) uitgevoerd door HAN en Renewi: resultaat een duurzame wijze van EPS (piepschuim) verwerking.
- Synergiepark Innofase: InnoFase is uitsluitend bestemd voor bedrijven die actief zijn in de circulaire economie, uitgaand van het concept van industriële symbiose.
- Gebiedsaanpak ’t Holland (pilot): maatwerk adviesgesprekken met bedrijven over verduurzamingsmaatregelen.

Duurzaam groenbeheer

Duurzaamheid wordt steeds vaker zichtbaar in de openbare ruimte. Zo wordt er nu door groenbeheerders in Duiven en Westervoort gewerkt met elektrisch gereedschap. Ook worden er geen pesticiden meer gebruikt en wordt onkruid steeds vaker ingezet als groene mest. Het duurzame groenbeheer is tot stand gekomen dankzij een subsidie van de Rijksdienst Voor Ondernemen. “Met die investering is er een advies gemaakt waarin de mogelijkheden voor duurzaam groenbeheer in kaart zijn gebracht”

Aanbesteding

De gemeente heeft besloten om in de aanbesteding duurzaam groenbeheer in de gemeenten Duiven en Westervoort te stimuleren. Ze heeft bedrijven gevraagd om minder energie te gebruiken, circulair te gaan werken en de biodiversiteit te vergroten. Omdat duurzaam groenbeheer ook rendabel moet zijn voor alle partijen is in deze uitvraag gekozen voor een groeimodel: dit gaf aannemers de kans om gedurende de contractduur te investeren in duurzamer materieel. De uitvraag leverde een aantal vernieuwende voorstellen op.

- **Hergebruik**
  In Westervoort werkt de uitvoerder op alle werkzaamheden met elektrisch handgereedschap. Verder wordt een deel van het afval duurzaam hergebruikt zoals Taxusmaaisel voor medicijnen. Ook werkt men met CO2 neutrale onkruidbestrijding met heet water. Dit water wordt volledig opgewarmd door restwarmte van de biomassacentrale.
- **Sociale inzet**
  Bijzonder is ook de intensieve samenwerking die de uitvoerder heeft met Scalabor. Er worden meer werkzaamheden dan voorheen handmatig uitgevoerd, waardoor er meer sociale arbeidsplaatsen worden geboden in Westervoort.
- **Elektrisch handgereedschap**
  In Duiven is ook gekozen voor grotendeels elektrische handgereedschappen. Ook wordt er gemaaid met een elektrische maaier in het centrum van Duiven.
- **Insectenhotels**
  In Westervoort bood de uitvoerder aan om van geschikt hout nestkasten, insectenhotels en takkenrillen te produceren. En door het gebruik van biodiesel en elektrisch vervoer denkt de uitvoerder in Duiven bijna 60.000 kg CO2 uitstoot te reduceren.

3 Weergave gesprekken

In dit hoofdstuk beschrijven we de resultaten uit de gesprekken die zijn gevoerd in het kader van dit onderzoek en beschrijven we de manier waarop de prioritering tot stand is gekomen.

3.1 Rode draad ambtelijke gesprekken

In vier groepsgesprekken is er gesproken met ambtenaren van 1Stroom van de werkvelden afval, circulaire economie, ruimtelijke ontwikkeling, realisatie en beheer, economie bedrijventerreinen en inkoop.

De belangrijkste bespreekpunten en conclusies uit de gesprekken zijn:

1. Er is ambtelijk veel betrokkenheid en bereidheid om met circulariteit aan de slag te gaan. Het niveau loopt uiteen tussen individuele medewerkers van beperkte kennis tot goed ingevoerd en van geen ervaring tot beperkte ervaring.
2. In brede zin is men zoekende naar een manier om circulariteit te kunnen vormgeven in projecten. Er is daarom behoefte aan kennis en goede voorbeelden hoe dit kan, het liefst met concrete instrumenten om in te zetten.
3. De ambitie van de Raad is niet bij iedereen bekend. Er moet beter intern over worden gecommuniceerd. Een suggestie om de bekendheid te vergroten is om de circulaire ambities te concretiseren en als een bestuursopdracht mee te geven.
4. De gemeente kan circulariteit een prominente plek geven in het Omgevingsplan.
5. Een mogelijkheid is om circulariteit mee te nemen in alle gemeentelijke inkopen. Zo kan de gemeente op circulariteit sturen via nieuwe, innovatieve inkoopprocedures bij (Europese) aanbestedingen.
6. Realisatie en beheer ervaart circulariteit als een uitdaging omdat er volgens hen sprake is van een stapeling aan ambities. Circulariteit concurreert nu met andere beleidsambities. Er zou per project duidelijk moeten zijn welke ambities prioriteit krijgen.
7. Realisatie en beheer ervaart het als een uitdaging om circulaire ambities smart te maken. Het blijft voor hen vaak op een hoog abstractieniveau, verschillende aanpakken zijn lastig vergelijkbaar en het resultaat is lastig te controleren. Een oplossing kan zijn om meer functioneel aan te besteden en een kennisbank of helpdesk in te richten voor projectleiders die vragen hebben op het gebied van circulariteit.
8. Medewerkers van Realisatie en beheer geven aan dat de werkdruk te hoog is, waardoor er onvoldoende tijd kan worden vrijgemaakt om zich goed in het onderwerp te kunnen verdiepen. Dit is nodig om aanbiedingen van marktpartijen goed te kunnen beoordelen.
9. De gemeente dient het “Handboek openbare ruimte” te actualiseren met meer aandacht voor circulariteit.
10. De ambities voor circulariteit overlappen deels met de ambities van afval. Dit geldt met name voor het deel dat betrekking heeft op consumenten. Voor dit deel kan het best worden verwezen naar het gemeentelijke grondstoffenplan. Het grondstoffenplan gaat niet of nauwelijks in op preventie, dit kan een aanvulling zijn van circulariteit.

11. Er zou structureel aandacht moeten zijn voor nieuwe innovaties. Dit zou bijvoorbeeld kunnen in een “Innovatiewerkplaats”, waarbij lokale ondernemers worden uitgedaagd om nieuwe circulaire producten en oplossingen te ontwikkelen.
12. In Duiven is er ervaring bij ’t Holland met een gebiedsgerichte aanpak voor meer duurzaamheid. Na een projectevaluatie moet worden bezien welke elementen uit de pilot geschikt zijn voor effectieve en efficiënte uitrol naar andere bedrijventerreinen.
13. De gemeente heeft de afgelopen jaren sportverenigingen uitgedaagd om te verduurzamen door middel van een prijsvraag. De vervolgstap kan zijn om hen te faciliteren de maatregelen te implementeren en dit verder uit te rollen.
14. De gemeente kan lokale onderwijsinstellingen stimuleren om circulariteit op te nemen in het onderwijspakket en dit aan te bieden aan hun leerlingen.
15. Het kennislandschap voor circulariteit moet beter in beeld worden gebracht en beschikbaar worden gesteld voor intern en extern gebruik. Daarmee is het voor geïnteresseerden duidelijk welke aanspreekpunten er zijn voor vragen, waar er kennis en voorbeelden te vinden zijn en bij wie men terecht kan voor ondersteuning of financiering.

3.2 Aandachtspunten klankbord

De gemeente heeft een groep externe regionale partners samengesteld die goed zijn ingevoerd in het onderwerp circulariteit. Hen is gevraagd om de conceptversie van de uitvoeringsagenda van commentaar te voorzien. In een presentatie zijn de opzet en inhoud van het uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen toegelicht. De klankbordgroep bestaat uit Provincie Gelderland, Stichting GoClean De Liemers, Groene Alliantie de Liemers en Stichting Kiemt.

Naar aanleiding van de presentatie en de discussie zijn de belangrijkste reacties en suggesties als volgt:

1. Formuleer gezamenlijke activiteiten in de regio. Werk bijvoorbeeld samen binnen de Groene Metropoolregio. Zo is er kennis en ervaring in de regio op het gebied van circulair bouwen, circulair inkopen en grond-, weg- en waterbouw. De provincie kan gezamenlijke circulaire initiatieven ondersteunen.
2. Maak inzichtelijk welke ondersteuningsfaciliteiten die er zijn op verschillende plekken. Zoals bij de provincie Gelderland, Groene Metropoolregio, Cirkelstad, VNO-NCW, Kiemt, GoClean De Liemers, Groene Allianties de Liemers, et cetera.
3. Stimuleer dat ondernemers zelf het initiatief nemen voor kennisuitwisseling en ondersteun hen daarbij. Laat ze bijvoorbeeld elkaar uitnodigen voor een bijeenkomst en niet via de gemeente of een externe partij.
4. Maak gebruik van beschikbare informatiebronnen zoals de Circulaire Atlas en de grafische kaart op de website van Economic Board Arnhem-Nijmegen om te zien welke circulaire initiatieven al in beeld zijn binnen de gemeente.

Evenementen onder de loep

Even voorstellen…
Maarten Heebink en Michiel Pieneman volgen de deeltijdstudie Circulaire Economie aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Maarten studeert HBO ICT en Michiel Logistic Management. Beide zitten in het vierde en laatste jaar van de opleiding. Naast deze opleiding werken ze beide fulltime, Maarten als Software Engineer en Michiel als militair.

Wat houdt jullie opdracht voor de gemeenten Duiven en Westervoort precies in?
Wij gaan onderzoeken hoe evenementen in de gemeenten Duiven en Westervoort duurzamer kunnen worden. Evenementen hebben een impact op de omgeving waarin ze gehouden worden. De fysieke plek, de natuur, het klimaat, maar ook de medewerkers, omwonenden en bezoekers worden op een of andere manier geraakt door een evenement. Wij willen met dit onderzoek enerzijds in kaart brengen wat die impact is en anderzijds hoe de negatieve impact zo klein mogelijk en de positieve impact zo groot mogelijk kan worden gemaakt. Wij zullen ons best doen om met ons rapport een product op te leveren dat bijdraagt aan een duurzame toekomst voor de inwoners van Duiven en Westervoort .

Focussen jullie je in het onderzoek nog op een specifiek evenement?
Wij gaan ons onderzoek uitvoeren bij de organisatie van de jaarlijkse ijsbaan. Wij zijn blij dat de organisatie van de GABA ijsbaan aan ons onderzoek wil meewerken. De evenement-organisatie moet straks door ons onderzoek kunnen kiezen uit bruikbare maatregelen die ervoor zorgen dat hun evenement duurzamer wordt en daarmee toekomstbestendig is.

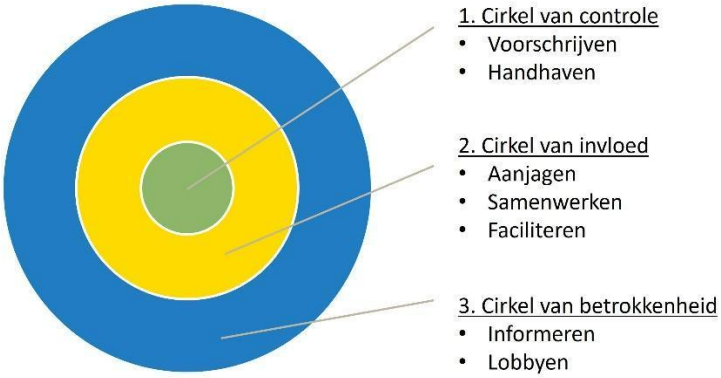
4 Aanbrengen van focus

In dit hoofdstuk bespreken we op welke wijze de gemeente focus wil aanbrengen in de geplande activiteiten tot en met 2025 binnen de programmalijn Circulariteit.

4.1 Mate van invloed

De gemeente is direct en indirect betrokken bij veel van de lokale activiteiten, zo ook op het gebied van circulariteit. De gemeente heeft daarbij verschillende strategieën tot haar beschikking om in te zetten in de transitie naar een meer circulaire economie. Zo kan de gemeente stakeholders belonen die het gewenste gedrag te vertonen. Voorbeelden hiervan zijn de prijs die de gemeente de afgelopen jaren heeft uitreikt voor het beste circulaire idee en de MKB prijs voor meest duurzame ondernemer. Ook kan de gemeente ongewenst gedrag ontmoedigen of beprijzen. Een voorbeeld hiervan is het principe van 'de vervuiler betaald', waarbij de hoeveelheid en de wijze van aanbieden de prijs bepalen van het afval. Ook kan de gemeente stakeholders informeren en een beroep doen op hun morele verplichting. De rol die de gemeente inneemt hangt samen met de mate van betrokkenheid.

In de onderstaande figuur treft u een schematisch overzicht aan van de betrokkenheid van de gemeente bij projecten en de mogelijke rol die de gemeente daarbij kan aannemen. Het overzicht is niet uitputtend, maar geeft de koppeling weer tussen de invloed en de rol.

Figuur 5: Invloed en rollen gemeente

Naar mate de gemeente meer invloed heeft kan ze meer sturing geven aan een circulaire oplossingsrichting.

4.2 Impact in sectoren

In de figuur 2 is te zien hoeveel grondstoffen er jaarlijks grofweg worden verbruikt in de gemeente en wat hierin de verhouding is. Daaruit blijkt dat meer dan de helft (55%) van alle grondstoffengebruik in de gemeente samenhangt met de categorie bedrijven: agrarische

bedrijven, industrie, kantoren, winkels en dienstverlenende bedrijven. Veel bedrijven in de gemeente zijn geclusterd in een van de bedrijventerreinen. Een gebiedsgerichte aanpak lijkt daarmee een logische keuze.

De bedrijven die actief zijn in de sectoren bouw, sloop en grond-, weg- en waterbouw zijn samen verantwoordelijk voor het gebruik van een derde van alle grondstoffen (33%) in de gemeente. In een groot aantal gevallen is de gemeente hierbij betrokken: bijvoorbeeld als opdrachtgever, vergunningverlener en/of handhaver.

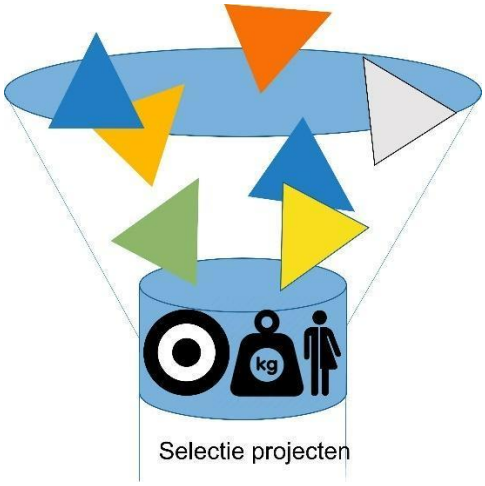
Het overige deel (12%) wordt gebruikt door alle inwoners gezamenlijk. Het gaat daarbij vooral om de huishoudelijke afvalstromen die via de reguliere haal- en brengvoorzieningen in de gemeente worden opgehaald en verwerkt. Deze afvalstromen worden vanuit een wettelijke verplichting ingezameld in opdracht van de gemeente.

4.3 Maatschappelijk draagvlak

Om de omslag te kunnen maken naar een volledig circulaire economie is er meer nodig dan het formuleren van projecten op de grootste grondstofstromen. Zo moeten inwoners, bedrijven en organisaties gemakkelijk toegang krijgen tot objectieve informatie over circulariteit, goede voorbeelden en ondersteuningsmogelijkheden. Ook kunnen er ludieke acties worden opgezet om mensen hiermee in aanraking te laten komen. De verwachting is dat er ook toenemende wet- en regelgeving zal komen op het gebied van circulariteit. Het pakket aan maatregelen moet er toe leiden dat er een breed maatschappelijk draagvlak ontstaat waarbij inwoners, bedrijven en organisaties circulariteit standaard meenemen in alle afwegingen.

4.4 Afwegingskader circulariteit

Om te komen tot een weloverwogen keuze in de projecten die de komende jaren worden uitgevoerd, is er een combinatie gemaakt van de aspecten uit de voorgaande drie paragrafen: invloed, impact en draagvlak. De geselecteerde projecten zijn opgenomen in de uitvoeringsagenda voor 2023 tot en met 2025.

Figuur 6: Afwegingskader circulariteit

Bier waar muziek in zit!

In 2020 won muziekvereniging Excelsior uit Loo een geldprijs om haar duurzame plannen uit te werken. Die plannen verwacht je misschien niet meteen bij een muziekvereniging, maar Bob van Zuylen en zijn vader Gert-Jan weten precies waar ze mee bezig zijn. Behalve het verduurzamen van de tuin om het pand, gaan ze ook aan de slag met hele speciale biertjes.

Regenwater
“De regenpijpen hebben we afgekoppeld en we hebben inmiddels een mooie regenton staan. In de zomer kunnen we daar het water voor de biertuin uit halen. We hebben ook een plantenbak gebouwd van gerecycled hout, gedoneerd door Hortensia Kwekerij Van Tilburg uit Groessen, waar we planten uit de omgeving in willen zetten. En met die planten willen we een heel lokaal biertje gaan brouwen!”

Brouwen van lokaal bier
Bob is al druk bezig met het ontwikkelen van het speciale lokale bier: “Brouwen is wel erg ingewikkeld, het is echt een ambacht. Daarnaast is brouwen met wilde gist en natuurlijke ingrediënten veel minder voorspelbaar dan brouwen met alleen industriële brouwersgist, gerst en hop. Ik werk daarom een dag in de week bij brouwerij Nevel in Nijmegen. Ik leer daar heel veel over wild bier brouwen, welke kruiden welke smaak geven en over het hele brouw- en fermentatie proces.

Planten plukken
Er zijn hier in de Loowaard en het Loodijk gebied veel wilde planten die we kunnen gebruiken waar Nevel ook mee werkt, zoals alsem (Artemisia absinthium) en duizendblad (Achillea millefolium). Ik ben dat nu volop aan het bestuderen. In het voorjaar willen we de eerste planten gaan plukken om mee te gaan brouwen. Het plan is om het wildplukken in groepen te doen, met leden van de muziekvereniging en geïnteresseerden uit de Liemers. In het najaar van 2022 kunnen we dan een proefmiddag organiseren, waar we via vragenlijsten een definitief en verfijnd recept opstellen voor ons 100-jarig jubileumfeest in 2023. Natuurlijk geven we onze biertjes muzikale namen. We gaan daarnaast ook kijken of we een alcoholvrij drankje kunnen maken voor de kinderen, zoals ijsthee van kruiden, lekkere sapjes van wilde vruchten of limonade. Het is ook mogelijk brood te bakken met wilde gist, al ligt onze focus voor het project bij bier en non-alcoholische drankjes.”

5 Routekaart Circulariteit

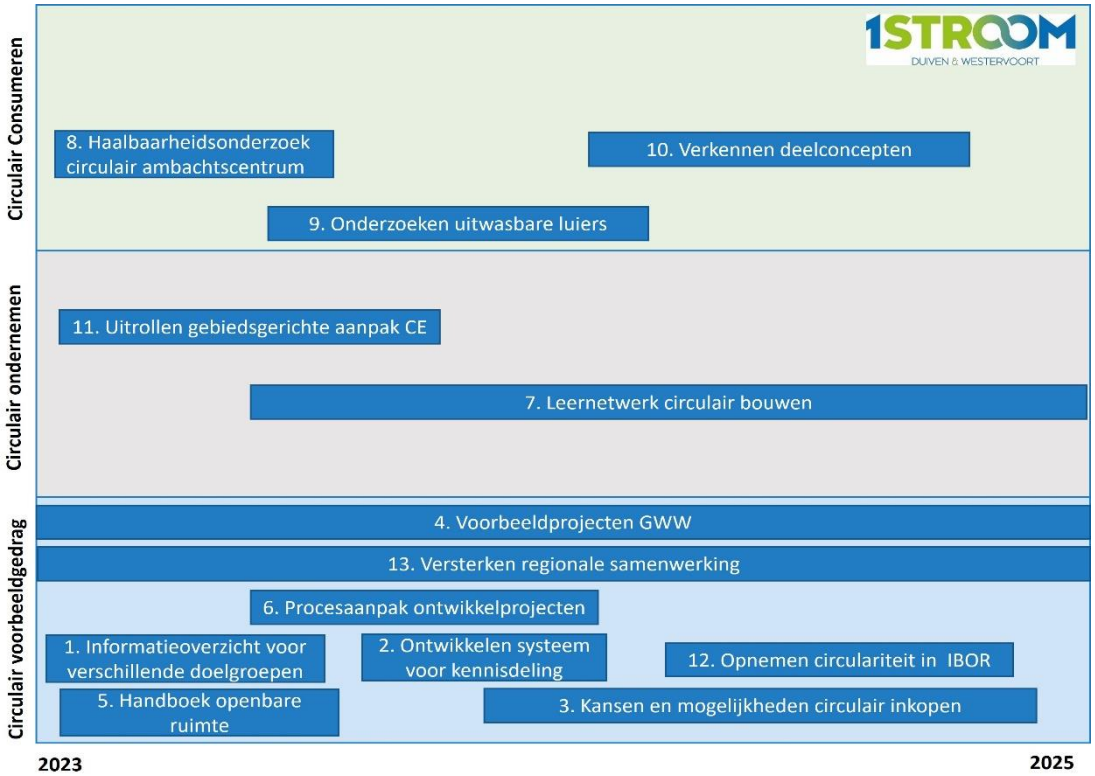
5.1 Aanpak langs twee sporen

In de huidige projectaanpak is circulariteit nu nog niet standaard, dit vraagt om meer aandacht en voorbereiding. In sommige gevallen leent de situatie er zich beter voor om deze kansen te verzilveren, bijvoorbeeld omdat er meer tijd is, er materialen voorhanden zijn of omdat er specifieke kennis aanwezig is. Naast een gestructureerde inzet op meer circulariteit is het van belang om de kansen die zich voordoen te benutten. We stellen daarom voor om twee sporen naast elkaar te laten lopen:

A. Zodra concrete kansen zich voordoen, worden deze aangegrepen om te bepalen of en in welke mate er wordt ingezet op circulariteit.
B. Er wordt programmatisch werk gemaakt van procesveranderingen en van projecten op de grote clusters van grondstofgebruik. Dit om een beweging voor de langere termijn in gang te zetten.

5.2 Projectenagenda

Hieronder treft u de projectenagenda circulariteit aan voor Duiven en Westervoort voor de periode 2023-2025. Na de figuur volgt per project een korte toelichting.

Figuur 7: Projectenagenda 1Stroom, 2023 - 2025

5.3 Toelichting circulaire projecten

Informatieoverzicht voor verschillende doelgroepen

1. We informeren en inspireren bedrijven, verenigingen en inwoners op het gebied van objectieve kennis, praktische ondersteuning, financieringsmogelijkheden en goede voorbeelden. Hiervoor gebruiken we in ieder geval het digitale platform van samen1nergie, uitgebreid met offline communicatie.

Ontwikkelen systeem voor kennisdeling

2. Door een systeem te ontwikkelen voor interne kennisdeling zorgen we ervoor dat opgedane ervaringen met circulariteit in projecten niet verloren gaan. Na evaluatie en vastlegging kunnen we deze kennis en instrumenten inzetten voor nieuwe projecten, of voor het bijsturen van beleid.

Kansen en mogelijkheden circulair inkopen

3. De gemeenten kopen jaarlijks voor ruim 25 miljoen euro in aan leveringen, diensten en werken. Door circulariteit standaard mee te wegen als criterium in de gunning heeft de gemeente een sterke troef in handen om dit te stimuleren. De spendanalyse van de gemeente geeft een goed beeld waar de gemeente op inkoopt. Het inkoopbeleid wordt aangepast waardoor circulariteit standaard wordt meegenomen in de inkoopkeuze.

Realisatie, beheer en onderhoud van openbare ruimte

4. Voorbeeldprojecten GWW: Op het gebied van grond-, weg- en waterbouw (GWW) willen we de komende jaren de volgende projecten zoveel als haalbaar circulair uitvoeren:
    - Vergert Oost,
    - Inpassing A15,
    - GWW-project Centrum fase 4,
    - Gebiedsontwikkeling bedrijventerrein CenterPoort Noord,
    - Onderhoudscontract openbare verlichting,
    - Onderhoudscontract asfalt
    - Verplaatsen van de sportverenigingen in Westervoort.
5. Handboek openbare ruimte: Het handboek openbare ruimte is de leidraad voor de inrichting van de openbare ruimte. Deze wordt gebruikt in eigen projecten en gedeeld met ontwikkelaars voor ruimtelijke ontwikkelprojecten. Er zijn veel circulaire innovaties, technisch inhoudelijk of procesmatig, die opgenomen worden in het handboek, waarmee dit een nieuwe standaard wordt voor inrichtingsprojecten.

Woningbouw

6. Procesaanpak ontwikkelprojecten: Voor de afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling wordt een procesaanpak opgesteld om circulair bouwen standaard mee te nemen in het afwegingskader van nieuwe bouwprojecten. Hiermee kunnen in ontwikkelprojecten, onafhankelijk van de grootte of grondpositie circulair kunnen uitgevoerd. In het proces wordt bepaald welke mate van circulariteit haalbaar is voor het specifieke project.
7. Leernetwerk circulair bouwen: We gaan bedrijven stimuleren en ondersteunen om kennis op het gebied van circulair bouwen toe te passen in hun projecten. We doen dit door ons aan te sluiten bij Cirkelstad, een landelijk platform voor koplopers in de circulaire bouw. Cirkelstad ondersteunt lokale partners bij het meer circulair maken van hun bouwprojecten door mee te denken en kennis en instrumenten op maat

beschikbaar te stellen. Ondernemers uit de bouw delen hun eigen ervaringen met collega ondernemers in de regio waarmee uitrol en opschaling mogelijk is.

Huishoudelijk afval

8. Haalbaarheidsonderzoek circulair ambachtscentrum: Wij onderzoeken de haalbaarheid van een circulair ambachtscentrum in Duiven en Westervoort. In dit centrum gaan de gemeentelijke milieustraat, kringloopbedrijven, maakbedrijven, sociale werkbedrijven en onderwijsinstellingen samenwerken om spullen van de milieustraat hoogwaardig te hergebruiken.
9. Onderzoeken uitwasbare luiers: Steeds vaker komen luiers terecht tussen het gft-afval, in de natuur, het oppervlaktewater en zelfs de riolering. Naast chemische stoffen die ervoor zorgen dat een luier voldoende vloeistof opneemt, bevatten deze ook plastic. We willen een proef met uitwasbare luiers om het luierprobleem aan te pakken. Uitwasbare luiers zijn herbruikbaar en daarmee een stuk duurzamer; alleen het inlegmateriaal wordt weggegooid.
10. Verkennen deelconcepten: Wanneer producten gebruikt worden door meerdere mensen betekent dit een vermindering van de hoeveelheid grondstoffen en afval. Deelconcepten verhogen ook het serviceniveau, omdat producten eerder toegankelijk worden voor mensen. De komende jaren gaan de gemeenten onderzoeken welke producten geschikt zijn voor deelconcepten en welke lokale partijen hierin kunnen voorzien.

Uitrollen gebiedsgerichte aanpak CE

11. De gebiedsgerichte aanpak voor verduurzameling van bedrijventerrein ’t Holland heeft goede resultaten opgeleverd. We onderzoeken of een soortgelijke scan kan worden aangeboden aan bedrijven die gevestigd zijn op bedrijventerrein Het Ambacht in Westervoort. Circulariteit zal een belangrijk aspect moeten worden binnen de aangeboden scan.

Beleidsinnovatie en samenwerking

12. Opnemen circulariteit in IBOR: We zien kansen voor de toepassing van duurzamere materialen in het Integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR). Deze willen we verder onderzoeken om de resultaten op te nemen als onderdeel van het beheer van de openbare ruimte.
13. Versterken regionale samenwerking: Door de regionale samenwerking te versterken kunnen we kennis en ervaringen delen met andere lokale overheden. Dit is vooral relevant voor onderwerpen waar de gemeente zelf de regie heeft. Voor beleid bijvoorbeeld, maar ook voor inkoop en gronduitgifte.

5.4 Participatie

Circulariteit is bij uitstek iets dat je als gemeente niet zelfstandig kunt realiseren. Door samenwerking komen kennis en inzichten bij elkaar en ontstaan er ideeën en draagvlak om grondstofketens lokaal te sluiten. Bij de uitvoering van de bovengenoemde projecten zal de gemeente dan ook nauw samenwerken met alle relevante stakeholders. Dit betreft de inwoners van beide gemeenten, lokale bedrijven (mkb en industrie) en gemeenten in de regio. Ook zullen de gemeenten de huidige samenwerking continueren met de verschillende onderwijsinstellingen, zoals de HAN, Fontys, Van Hall Larenstein, Wageningen Universiteit en Saxion (zie ook de genoemde projectvoorbeelden).

6 Resultaten en randvoorwaarden

6.1 Benodigde hulpbronnen

In het vorige hoofdstuk is te zien waar tot 2025 vooral de focus op komt te liggen op het gebied van circulariteit. Om al deze projecten goed te kunnen uitvoeren zijn er een aantal middelen nodig die vanuit de organisatie worden geleverd. De belangrijkste hulpbronnen zijn voldoende personele capaciteit en voldoende financiële middelen. Hierna gaan we in op deze benodigde hulpbronnen.

Personele capaciteit

Op dit moment is er ambtelijk ongeveer 0,7 fte aan capaciteit beschikbaar voor circulariteit voor Duiven en Westervoort samen. Dit wordt besteed aan strategisch advies, beleidsadvies, project- en programmamanagement en ondersteuning. Doordat de kennis verspreid is over 6 personen is het lastig om gestructureerd te werken aan de ambities.

Circulaire ambities moeten op dit moment binnen de reguliere projecttijd worden opgepakt door de desbetreffende beleidsafdeling. Een circulaire aanpak verschilt echter van een standaardaanpak. Het kost daarmee nu nog extra kennis, (voorbereidings-)tijd en soms extra geld om circulariteit goed mee te nemen in projecten. Uit de gevoerde gesprekken blijkt dat dit er onvoldoende is.

Met het uitspreken van de ambitie voor meer circulariteit moet er meerjarig extra personele capaciteit worden georganiseerd om structureel invulling te geven aan de voorbereiding, uitvoering en monitoring van de projecten in deze uitvoeringsagenda. Op basis van de voorgestelde projecten voor circulariteit (zie hoofdstuk 5) schatten we de extra benodigde capaciteit tot 2025 in op 0,8 fte.

Financiële middelen

Zoals hiervoor aangegeven is er in ieder geval tot 2025 extra capaciteit nodig om een goede programmering op te zetten voor circulariteit. Uitgaande van het tijdelijk aantrekken van 0,8 fte capaciteit en uitgaande van een inschaling op niveau 10A, vragen we u om tot 2025 jaarlijks rekening te houden met een budget van circa 60.000 euro voor additionele personele inzet.

Om inhoudelijk de ambities op het gebied van circulariteit goed vorm te kunnen geven is er daarnaast extra procesgeld nodig. Dit geld is nodig voor netwerk- en trainingsdoeleinden, onderzoek, instrumentontwikkeling, tijdelijke inhuur van externe expertise, procesbegeleiding, et cetera. Onze inschatting is dat hiervoor jaarlijks circa 45.000 euro benodigd is.

Uitgaande van de bovengenoemde kostenindicatie zal het benodigde budget voor de genoemde projecten tot 2025 jaarlijks circa € 105.000 zijn voor Duiven en Westervoort gezamenlijk. Wanneer we uitgaan van een verhouding 63%-37% dan komt dit neer op een extra budget van jaarlijks € 66.150 voor de gemeente Duiven en € 38.850 voor de gemeente Westervoort. Per abuis is in de voorjaarsnota van gemeente Duiven een verkeerd bedrag opgenomen, namelijk € 75.000. Het juiste bedrag staat hierboven genoemd. In de begroting van 2022 wordt dit gecorrigeerd.

6.2 Meten en monitoren

Het meten van circulariteit is belangrijk om gewogen keuzes te maken tussen processen, producten of bedrijven. Hier is op dit moment nog geen universeel geaccepteerde methodiek voor. Een uitzondering hierop zijn de kwantitatieve indicatoren voor afvalproductie en -verwerking en recycling. Dat is op zichzelf logisch omdat deze indicatoren essentieel zijn voor het huidige afvalbeleid. Echter, naast de hoeveelheid is ook de waarde van grondstoffen van belang. Een centraal element van een circulaire economie is namelijk het zo hoogwaardig mogelijk (opnieuw) benutten van grondstoffen. Op nationaal niveau rapporteert Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) elke twee jaar over de ontwikkelingen en de voortgang in de Integrale Circulaire Economie Rapportage (ICER).

“Indicatoren voor … de transitiedynamiek zijn nog niet voldoende toegespitst op de circulaire economie, of verkeren nog in een conceptueel stadium, of data ontbreken of zijn onvoldoende beschikbaar om deze indicatoren goed te kunnen kwantificeren” (bron: “Circulaire economie: wat we willen weten en kunnen meten”, Planbureau voor de Leefomgeving, 2018). Uit een literatuuroverzicht in ditzelfde rapport blijkt dat er weliswaar brokstukken liggen voor het monitoren van de voortgang van de transitie naar de circulaire economie, maar dat deze nog onvoldoende zijn voor het volledig uitwerken van het ontwikkelde monitoringssysteem. Het Ministerie I&W werkt aan een doelentraject om samen met de bij de transitieagenda’s betrokken partijen te komen tot concrete doelen die als richtsnoeren voor dagelijks handelen kunnen dienen.

Tot het moment dat er een goede manier is om de voortgang te kwantitatief te kunnen meten stellen we voor om jaarlijks de resultaten kwalitatief te rapporteren aan het College van B&W. Zo ontstaat er een goed beeld van de voortgang die wordt geboekt en is tussentijdse bijsturing mogelijk. In de jaarlijkse terugkoppeling zouden in ieder geval de volgende onderwerpen aan bod moeten komen:

1. Investering
2. Aantal en wijze van participatie
3. Kwantitatieve opbrengst waar mogelijk
4. Kwalitatieve opbrengst
5. Samenwerkingspartners
6. CO2 reductie

Uit een recent bericht (Voorgangsbericht circulaire economie 2022, Planbureau voor de Leefomgeving, 2022) blijkt dat gerichte aandacht voor een circulaire economie substantieel bijdraagt aan de aanpak van majeure maatschappelijke opgaven, zoals het tegengaan van

klimaatverandering en biodiversiteitsverlies. PBL roept daarom op voor een uitwerking in een kabinetsbreed beleid, meer dwingende instrumenten en meer financiële middelen.

Een manier om negatieve milieu- en sociale effecten tegen te gaan is door de effecten te waarderen in geld en door te belasten in de prijzen van bedrijven en producten. We noemen dit principe ‘true pricing’. De komende jaren willen we onderzoeken of we dit principe kunnen toepassen op een project.

Meer informatie
Buiten organisatieadvies
+31 26 – 35 47 887
contact@buitenorganisatieadvies.nl
www.buitenorganisatieadvies.nl

buiten
organisatieadvies

Circulaire economie

Het duurzaamheidsprogramma van Duiven en Westervoort

SAMEN 1NERGIE
Duiven & Westervoort

Europa

65% van al het huishoudelijk afval in de EU moet gerecycled worden in 2030

Een verbod op het afvalstorten van afzonderlijke afvalstromen

Economische stimulansen om 'groenere' producten om de markt te zetten en recycling en hergebruik te ondersteunen

Stimuleren groene inkoop (Green Public Procurement) door Europese overheden.

Landelijk

Volledig circulair in 2050.
In 2030 50% minder gebruik van primaire grondstoffen

In het Rijksbreed programma 'Nederland circulair in 2050' zijn vijf prioritaire sectoren geselecteerd, waarvoor een Transitieagenda is opgesteld. Deze transitieagenda's zijn vertaald naar het Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2019 – 2023.

PBL heeft begin 2019 voor het eerst de volle breedte van circulaire activiteiten in Nederland in kaart gebracht.

Regionaal

Gelderland heeft de ambitie om in 2020 een omslag te hebben ingezet bij Gelderse bedrijven om slim en circulair te werken. De provincie wil zelf het goede voorbeeld geven en bedrijven op weg helpen naar nieuwe circulaire business-modellen.

Gelderland focust op vier 'circulaire tegels':
- Agro
- Bouw & Infra
- Industrie
- Consument & Afval

Lokaal

Regio Arnhem-Nijmegen is in 2018 verkozen tot de Beste Circulaire Regio van Nederland (ABN Amro BT Awards)

Focus:
De regio Arnhem Nijmegen richt zich op de top sectoren:
- Voedsel
- Gezondheid
- Energie

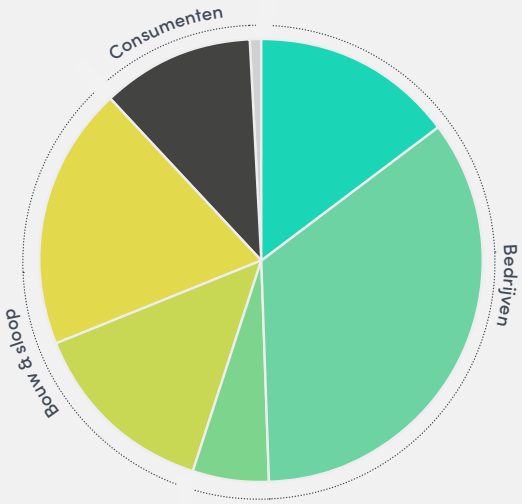
Liemers ambassade bevorderen doe- en denkkracht om tot (circulaire) oplossingen te komen

Een programma van de Liemerse economische visie is duurzaamheid

Eén van de 5 opgaven van de Groene Metropoolregio is het versterken van de circulaire regio.

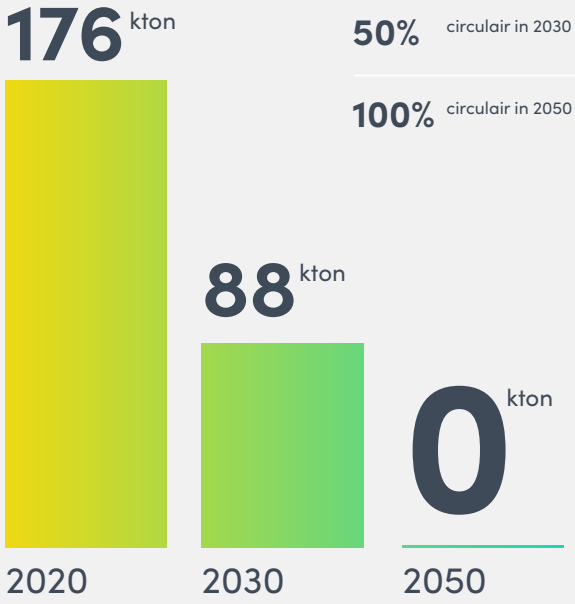
Duiven & Westervoort

Analyse grondstofstromen in 2021:

Bedrijven	**55%**	
Biomassa	**26**	kton
Industrie	**61**	kton
Kantoor, winkel diensten	**10**	kton
Bouw en sloop	**33%**	
Woningbouw	**24,3**	kton
Wegen & riolering	**33,6**	kton
Consumenten	**12%**	
Huishoudelijk	**19,8**	kton
Openbaar	**1**	kton

Figuur 1: Indicatie jaarlijks grondstofverbruik Duiven en Westervoort (bron: Routekaart, 2021)

Doelstellingen

50% circulair in 2030

100% circulair in 2050

Figuur 2: Grondstofopgave Duiven & Westervoort (op basis van schattingen en berekeningen)

1STROOM
DUIVEN & WESTERVOORT

Circulariteit

Uitvoeringsprogramma 2022 - 2025

SAMEN 1NERGIE
Duiven & Westervoort

Hoe pakken we het aan?

01 Als gemeente geven we zelf het goede voorbeeld

02 We bevorderen Circulair ondernemerschap

03 We bevorderen Circulair consumeren

Cirkel van controle
- voorschrijven
- handhaven

Cirkel van invloed
- aanjagen
- samenwerken
- faciliteren

Cirkel van betrokkenheid
- informeren
- lobbyen

"Als gemeente hebben we de meeste invloed op ons eigen gedrag, vandaar onze focus op het zelf geven van het goede voorbeeld. Op het circulair consumeren van inwoners en het circulair ondernemen van bedrijven hebben we enige invloed, die we zo efficiënt mogelijk willen aanwenden."

Wat doen we nu al?

Grond-, weg- en waterbouw

Herinrichting drie straten in Groessen: aanpak duurzaam GWW

Herinrichting Rijksweg in Duiven: aanpak duurzaam GWW, UAV-GC contract met MKI beoordeling in EMVI

Afvalinzameling Duiven & Westervoort

Nieuwe afvalbeleidsplannen Duiven en Westervoort

Nieuwe afvalinzameling in gemeentehuizen Duiven en Westervoort: gescheiden afvalinzameling

Circulaire inkoop en aanbesteding

Inkoop warme dranken: duurzaamheidscriteria in inkoopproces

Circulaire inkoop meubilair: innovatiegericht inkopen op basis van 8 RCC-principes

Circulaire aanbesteding groenonderhoud 2020-2023: CO_2 prestatieladder eisen, aanpak duurzaam GWW, duurzaamheid in EMIV criteria

Circulaire aanbesteding meerjarig boom-onderhoud 2020-2023: CO_2 prestatieladder eisen, aanpak duurzaam GWW, duurzaamheid in EMIV criteria

Circulaire aanbesteding meerjarig sport-veldonderhoud 2020-2023: CO_2 prestatieladder eisen, aanpak duurzaam GWW, duurzaamheid in EMIV criteria

Bedrijventerreinen

Gebiedsgerichte aanpak CE in Duiven (gebiedsscans) uitgevoerd door HAN en Renewi: resultaat een duurzame wijze van EPS (piepschuim) verwerking

Synergiepark Innofase: InnoFase is uitsluitend bestemd voor bedrijven die actief zijn in de circulaire economie, uitgaand van het concept van industriële symbiose

Gebiedsaanpak 't Holland (pilot): individuele adviesgesprekken over verduurzamingsmaatregelen

Evenementen en verenigingen

Prijsvraag circulaire evenementen en verenigingen

Nieuw evenementenbeleid in Duiven, duurzaamheid als onderdeel van het beleid

Onderzoek naar de mogelijkheden voor circulaire verenigingen, i.s.m. HAN

Inspiratiedocument voor verenigingen, i.s.m. HAN

Aan de slag: Duidelijke keuzes maken in de uitvoering

Als leidraad voor de uitvoering hanteren wij de circulaire R-strategieën, gericht op het efficiënt inzetten van grondstoffen en het voorkomen van onnodig grondstofgebruik. De R-strategieën zijn door het Planbureau voor de leefomgeving (PBL) uitgewerkt in deze afbeelding.

Circulariteit

Uitvoeringsprogramma 2022 - 2025

SAMEN 1NERGIE
Duiven & Westervoort

Toelichting projecten voorbeeldgedrag

Ontwikkelen systeem voor kennisdeling
Door een systeem te ontwikkelen voor interne kennisdeling zorgen we ervoor dat opgedane ervaringen met circulariteit in projecten niet verloren gaan. Na evaluatie en vastlegging kunnen we deze kennis en instrumenten inzetten voor nieuwe projecten, of voor het bijsturen van beleid.

Kansen en mogelijkheden circulair inkopen
De gemeenten kopen jaarlijks voor ruim 25 miljoen euro in aan leveringen, diensten en werken. Door circulariteit standaard mee te wegen als criterium in de gunning heeft de gemeente een sterke troef in handen om dit te stimuleren. De spendanalyse van de gemeente geeft een goed beeld waar de gemeente op inkoopt. Het inkoopbeleid wordt aangepast waardoor circulariteit standaard wordt meegenomen in de inkoopkeuze.

Realisatie, beheer en onderhoud van openbare ruimte
Op het gebied van grond-, weg- en waterbouw (GWW) willen we de komende jaren de volgende projecten zoveel als haalbaar circulair uitvoeren: Vergert Oost, inpassing A15, GWW-project Centrum fase 4, gebiedsontwikkeling bedrijventerrein CenterPoort Noord, onderhoudscontract openbare verlichting, onderhoudscontract asfalt en verplaatsen van de sportverenigingen in Westervoort.

Handboek openbare ruimte
Het Handboek Openbare Ruimte is de leidraad voor de inrichting van de openbare ruimte. Deze wordt gebruikt in eigen projecten en gedeeld met ontwikkelaars voor ruimtelijke ontwikkelprojecten. Er zijn veel circulaire innovaties, technisch inhoudelijk of procesmatig, die opgenomen worden in het handboek, waarmee dit een nieuwe standaard wordt voor inrichtingsprojecten.

Procesaanpak ontwikkelprojecten
Voor de afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling wordt een procesaanpak opgesteld om circulair bouwen standaard mee te nemen in het afwegingskader van nieuwe bouwprojecten. Hiermee kunnen in ontwikkelprojecten, onafhankelijk van de grootte of grondpositie circulair kunnen uitgevoerd. In het proces wordt bepaald welke mate van circulariteit haalbaar is voor het specifieke project.

Opnemen circulariteit in IBOR
We zien kansen voor de toepassing van duurzamere materialen in het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR). Deze willen we verder onderzoeken om de resultaten op te nemen als onderdeel van het beheer van de openbare ruimte.

Versterken regionale samenwerking
Door de regionale samenwerking te versterken kunnen we kennis en ervaringen delen met andere lokale overheden. Dit is vooral relevant voor onderwerpen waar de gemeente zelf de regie heeft. Voor beleid bijvoorbeeld, maar ook voor inkoop en gronduitgifte.

Legenda

Impact
Op basis van de grondstoffenanalyse onderscheiden we of projecten grote of minder grote impact hebben.

Invloed
De mate van invloed is in 3 categorieën te onderscheiden:
1. Cirkel van controle: voorschrijven, handhaven
2. Cirkel van invloed: aanjagen, samenwerken, faciliteren
3. Cirkel van betrokkenheid: informeren, lobbyen

Kortlopende projecten
Zodra concrete kansen zich voordoen, worden deze aangegrepen om te bepalen of en in welke mate er wordt ingezet op circulariteit.

Langdurig programmatisch aanpak
Er wordt programmatisch werk gemaakt van procesveranderingen en van projecten op de grote clusters van grondstofgebruik. Dit om een beweging voor de langere termijn in gang te zetten.

Circulariteit

Uitvoeringsprogramma 2022 - 2025

SAMEN 1NERGIE
Duiven & Westervoort

Toelichting projecten circulair ondernemen

Leernetwerk circulair bouwen

We gaan bedrijven stimuleren en ondersteunen om kennis op het gebied van circulair bouwen toe te passen in hun projecten. We doen dit door ons aan te sluiten bij Cirkelstad, een landelijk platform voor koplopers in de circulaire bouw. Cirkelstad ondersteunt lokale partners bij het meer circulair maken van hun bouwprojecten, door mee te denken en kennis en instrument- en op maat beschikbaar te stellen. Ondernemers uit de bouw delen hun eigen ervaringen met collega-ondernemers in de regio waarmee uitrol en opschaling mogelijk is.

Uitrollen gebiedsgerichte aanpak CE

De gebiedsgerichte aanpak voor verduurzameling van bedrijventerrein 't Holland heeft goede resultaten opgeleverd. We onderzoeken of een soortgelijke scan kan worden aangeboden aan bedrijven die gevestigd zijn op bedrijventerrein Het Ambacht in Westervoort. Circulariteit zal een belangrijk aspect moeten worden binnen de aangeboden scan.

Toelichting projecten circulair consumeren

Informatieoverzicht voor verschillende doelgroepen

We informeren en inspireren bedrijven, verenigingen en inwoners op het gebied van objectieve kennis, praktische ondersteuning, financieringsmogelijkheden en goede voorbeelden. Hiervoor gebruiken we in ieder geval het digitale platform van Samen1nergie, uitgebreid met offline communicatie.

Haalbaarheidsonderzoek circulair ambachtscentrum

Wij onderzoeken de haalbaarheid van een circulair ambachtscentrum in Duiven en Westervoort. In dit centrum gaan de gemeentelijke milieustraat, kringloopbedrijven, maakbedrijven, sociale werkbedrijven en onderwijsinstellingen samenwerken om spullen van de milieustraat hoogwaardig te hergebruiken.

Onderzoeken uitwasbare luiers

Steeds vaker komen luiers terecht tussen het gft-afval, in de natuur, het oppervlaktewater en zelfs de riolering. Naast chemische stoffen die ervoor zorgen dat een luier voldoende vloeistof opneemt, bevatten deze ook plastic. We willen een proef met uitwasbare luiers om het luierprobleem aan te pakken. Uitwasbare luiers zijn herbruikbaar en daarmee een stuk duurzamer; alleen het inlegmateriaal wordt weggegooid.

Verkennen deelconcepten

Wanneer producten gebruikt worden door meerdere mensen betekent dit een vermindering van de hoeveelheid grondstoffen en afval. Deelconcepten verhogen ook het serviceniveau, omdat producten eerder toegankelijk worden voor mensen. De komende jaren gaan de gemeenten onderzoeken welke producten geschikt zijn voor deelconcepten en welke lokale partijen hierin kunnen voorzien.

Circulariteit

Uitvoeringsprogramma 2022 - 2025

Wat hebben wij nodig

01 **Personele capaciteit advies & ondersteuning Circulariteit**

0,8 fte

(inschaling op 10A) = 60.000,-

02 **Procesgeld € 45.000,- t.b.v. advies**

= Vertaald in financiële middelen uitvoering programmalijn Circulariteit

Westervoort

Voor de komende drie jaar (2023, 2024 en 2025) wordt een budget gevraagd van

€ 38.850

op jaarbasis

(= 37%, aandeel Westervoort)

Duiven

Voor de komende drie jaar (2023, 2024 en 2025) wordt een budget gevraagd van

€ 66.150

op jaarbasis

(= 63%, aandeel Duiven)

Meten, monitoren en bijsturen

De voortgang op de programmalijn wordt jaarlijks gerapporteerd aan het College van B&W. Door kwantitatieve en kwalitatieve resultaten te combineren, ontstaan een compleet beeld van de voortgang en mogelijkheden voor tussentijdse bijsturing. Bij de terugkoppeling komen de volgende thema's in ieder geval aan de orde:

01 **Investering**
02 **Aantal en wijze van participatie**
03 **Kwantitatieve opbrengst waar mogelijk**
04 **Kwalitatieve opbrengst**
05 **Samenwerkingspartners**
06 **CO_2 reductie**

Tijdlijn circulariteit

2019 - 2022	Pilots
2022	Vaststellen uitvoeringsprogramma
2023 - 2025	Uitvoeringsprogramma
2025	Herijken stand van zaken
2030	50% minder primaire grondstoffen gebruiken (mineralen, metalen en fossiel)
2050	NL heeft volledig circulaire economie

GROEN LINKS
DUIVEN GROESSEN LOO

Politieke avond 21 september 2022, Vraag met betrekking tot uitvoeringsprogramma circulariteit

In de Infographic is te lezen dat onze regio zich profileert en in het kader van circulariteit focus aanlegt op het gebied van voedsel, gezondheid en energie. In het uitvoeringsprogramma circulariteit wordt slechts energie en afval behandeld.

- Waar en wanneer wordt er invulling gegeven aan de focusgebieden gezondheid en voedsel? [T] Krijgt de gemeenteraad hier inzage in? [T]

ANTWOORD:

Voedsel, gezondheid en energie zijn speerpunten waarin de regio in 2030 eur 320 miljoen extra omzet en 3600 nieuwe banen wil opleveren.
Het zijn dus geen specifieke speerpunten van de circulaire economie, maar wel onderwerpen waarin grote ontwikkelingen gaande zijn.

De gemeente Duiven heeft met 2Switch een 5 jarig contract t/m 2023 plus opties op verlenging voor de inzameling van herbruikbaar huisraad, elektrische apparaten, oud ijzer en oud textiel. Duiven trekt hierin op met Westervoort. Hierbij zorgen zij voor werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Afspraken hierbij zijn onder meer het inzetten op een toename van de inzameling van het herbruikbaar huisraad, hergebruik en recycling.
Monitoring van de contractafspraken en resultaten gebeurt tijdens kwartaal-overleggen.

Jaarlijks kijken wij of 2Switch voldoet aan de doelstellingen, zie bijlage. Sinds het nieuwe contract met 2Switch wordt in Duiven veel meer inzamelt. Dat komt doordat er geen 15 Euro meer hoeft te worden betaalt door het ophalen. Daarnaast is het i.v.m. de coronajaren een rare tijd geweest. De winkel is een tijd dicht geweest en mensen hebben veel opgeruimd.

In de bijlage heb ik de voortgangsrapportage opgenomen over 2019-2021. Deze is nog niet gedeeld met de gemeenteraad van Westervoort maar omdat de totalen wel relevant zijn heb ik deze getallen er wel even in laten staan.

Voortgang doelstellingen inzameling en hergebruik 2019-2021

Doelstellingen:

- Westervoort: jaarlijkse toename volume herbruikbare goederen van 1,5%
- Duiven: jaarlijkse toename volume herbruikbare goederen van 3%
- Kringloopwinkel Westervoort: jaarlijkse toename hergebruikpercentage met 4%

Prognose		**2019**	**2020**	**2021**	**Totaal**
Westervoort	Opgehaald	48297	49021	49757	147074
	Gebracht	132185	134168	136181	402535
	Totaal	180482	183189	185937	549609
Duiven	Opgehaald	31689	32640	33619	97947
	Gebracht	54077	55699	57370	167147
	Totaal	85766	88339	90989	265094
Overig gebied	Gebracht	17124	17124	17124	51372
Totaal ingezameld winkel		283372	288652	294050	866075
Restafval		68009	57730	47048	172788
Hergebruik		76%	80%	84%	80%

** Opgehaald en Gebracht exclusief AEEA*

Realisatie		**2019**	**2020**	**2021**	**Totaal**
Westervoort	Opgehaald	34173	29183	20322	83678
	Gebracht	193448	185173	125407	504028
	Totaal	227621	214356	145729	587706
Duiven	Opgehaald	77931	54231	40781	172943
	Gebracht	102497	111865	64419	278781
	Totaal	180428	166096	105200	451724
Overig gebied	Gebracht	34021	37680	26173	97874
Totaal ingezameld winkel		442070	418132	277102	1137304
Restafval		120320	79860	61040	261220
Hergebruik		76,4%	83,8%	81,1%	80,3%

** Opgehaald en Gebracht exclusief AEEA*

Afwijking realisatie/prognose		**2019**	**2020**	**2021**	**Totaal**
Herbruikbare goederen Westervoort	Totaal	**26,1%**	**17,0%**	**-21,6%**	**6,9%**
Herbruikbare goederen Duiven	Totaal	**110,4%**	**88,0%**	**15,6%**	**70,4%**
Hergebruik		**0,5%**	**4,8%**	**-3,4%**	**0,4%**

Onderwerp	Watertakenplan 2022-2026 Duiven		
Ondertitel	Het Watertakenplan De Liemers 2022-2026 is een integraal beleidsplan voor stedelijk water, riolering en zuivering voor de regio Liemers.		
Portefeuillehouder	Gemma Tiedink	Zaaknummer	Z/22/097122/201573187
Behandelend ambtenaar	Rutger Traag		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	1. het WTP De Liemers 2022-2026 Duiven vast te stellen; 2. de budgetten en kredieten jaarlijks conform de planning uit het WTP De Liemers 2022-2026 op te nemen in de meerjarenbegroting.		
Historie	- Bestuursakkoord Water 2011 - Integrale visie op de afvalwaterketen 'De Liemerse Waterketen in 2030' (12 februari 2015) - 19 december 2016: de (toenmalige) commissie Grondgebied heeft unaniem aan de gemeenteraad geadviseerd om conform het aangepaste raadsvoorstel en ontwerpraadsbesluit te besluiten: 1. het watertakenplan Liemers 2017-2021, het hoofdrapport en de specificatie Duiven 2017-2021 vast te stellen; 2. de exploitatielasten voor het uitvoeren van de gemeentelijke watertaken te dekken vanuit de gemeentelijke rioolheffing; 3. de wijze van financiering wordt in het voorjaar 2017 bepaald. - In de begroting 2017 valt te lezen: "*Rioolheffing is een kostendekkende heffing. Het tarief wordt geheven per m³ waterverbruik. De stijging in het tarief wordt veroorzaakt door de afspraken die zijn gemaakt in het in 2016 door de gemeenteraad vastgestelde Water Taken Plan. In het plan zijn het met name de verscherpte klimaateisen die leiden tot meer investeringen.* *Ook worden er vervangingen en reparaties uitgevoerd van riolering en gemalen. Die investeringen zullen worden gedekt uit de rioolheffing.* *Daarom is bij de vaststelling van het Wat er Taken Plan besloten dat het tarief de komende jaren met 1,5% moet stijgen met daar bovenop nog de inflatiecorrectie (voor 2018: 1,6%, voor 2019: 1,6%, voor 2020: 1,8% en voor 2021: 1,9%). Tevens zal inzet van de voorziening "Riolering artikel 44 lid 2" nodig zijn om de tariefstijgingen te matigen.*"		
Termijn	Het WTP is in samenwerking met gemeenten Duiven, Westervoort, Zevenaar en Waterschap Rijn en IJssel opgesteld. Na vaststelling worden gezamenlijk projecten uitgevoerd.		

Politieke Avond	21 september 2022		Ronde en debattafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
M. Maanders	E.N. Bosscha	Publieksruimte	Ruimte	45 minuten
Behandeladvies	Het raadsvoorstel is overwegend technisch van aard. Wel zijn er financiële gevolgen. Alles overziend, schat de griffie in dat een gecombineerde ronde en debattafel van 45 minuten zou kunnen volstaan. Tijdens de ronde tafel is er gelegenheid tot het stellen van informatieve vragen over het voorstel. Technische vragen dienen vooraf gesteld te worden, dit kan via griffie@duiven.nl. *Bij technische vragen gaat het vaak om verzoeken tot feitelijke informatie (wie/wat/waar) die een ambtenaar kan beantwoorden. Overige vragen (o.a. waarom-vragen) kunnen op de avond zelf worden gesteld.*			

	Aansluitend kan indien gewenst debat plaatsvinden. Na de debattafel zal de voorzitter vragen of een fractie een amendement of motie bij dit onderwerp wil indienen in de raad, dan wordt het voorstel als bespreekstuk geagendeerd. Of dat het voorstel als hamerstuk (eventueel met een stemverklaring) geagendeerd kan worden in de raadsvergadering.
Spreekrecht publiek	Inwoners/derden kunnen meepraten aan de ronde tafel. Debattafels zijn voorbehouden aan de politieke fracties. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen

Opbrengst van de tafel	
Raadsvergadering	4 oktober 2022

ZFEDCC6B79D

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Watertakenplan 2022-2026 Duiven

Zaak- & documentnr. : Z/22/097122/201573187
Portefeuillehouder : Gemma Tiedink
Opsteller : Rutger Traag
Afdeling : Realisatie en Beheer
Telefoonnr.

Samenvatting

De gemeenten in de Liemers en het waterschap werken al meerdere jaren samen op het gebied van water en riolering. De basis voor deze samenwerking is het Bestuursakkoord Water dat in 2011 is vastgesteld waarbij wordt ingezet op kostenbesparing, kwaliteitsverbetering maar ook het oplossen van kwetsbaarheden. De invulling van de samenwerking in de Liemers wordt beschreven in het Watertakenplan (WTP).
Het WTP De Liemers 2022-2026 is een integraal beleidsplan voor stedelijk water, riolering en zuivering voor de regio Liemers. In dit plan hebben de Liemerse waterorganisaties (gemeenten Zevenaar, Duiven en Westervoort en Waterschap Rijn en IJssel) hun beleid en plannen verwoord voor hun watertaken:

- de gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater en;
- de waterschapstaken voor zuivering en waterhuishouding in het stedelijk gebied.

Deze taken zijn onderling sterk met elkaar verweven. Door hierin gezamenlijk op te trekken, worden kwaliteit, duurzaamheid en doelmatigheid geborgd voor zowel de korte als lange termijn. We zetten hiermee de bestaande samenwerking tussen gemeenten en waterschap voort. Op grond van eerder gemaakte afspraken dragen we middels dit plan zorg voor:

- het actualiseren van het huidige overkoepelend WTP De Liemers 2017-2021, met voor iedere gemeente een eigen individueel vastgesteld financieel onderdeel;
- het geven van nadere invulling aan het waterbeheerplan van het waterschap en vertaling naar de lokale situatie in De Liemers;
- het opvolgen van de conclusies van de gezamenlijke integrale visie op de afvalwaterketen 'De Liemerse Waterketen in 2030' (12 februari 2015);
- input geven op de Omgevingswet die binnenkort in werking gaat treden;
- aansluiting bij het 'Voorstel beleidsambities klimaatadaptatie' en het 'Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie'.

Een uitvoeringsprogramma voor alle watergerelateerde taken is onderdeel van het WTP. Dit programma wordt gedekt door de rioolheffing aan inwoners en bedrijven in gemeente Duiven. De rioolheffing wordt berekend aan de hand van het waterverbruik per huishouden of bedrijf.

Beslispunten

1. het WTP De Liemers 2022-2026 Duiven vast te stellen;
2. de budgetten en kredieten jaarlijks conform de planning uit het WTP De Liemers 2022-2026 op te nemen in de meerjarenbegroting.

Aanleiding

Het huidige Watertakenplan (WTP) loopt af. Er moet een geactualiseerd watertakenplan vastgesteld worden. De bevoegdheid om het beleid, de kosten en de tarieven met betrekking tot riolering vast te stellen ligt bij de raad.

Beoogd effect

Als we kijken naar de effecten kunnen we vanuit het WTP de volgende punten noemen:

- maximale beperking van de risico's voor de volksgezondheid en leefomgeving;
- optimale afstemming tussen riolering, watersysteem, zuivering en openbare ruimte;
- het beperken van wateroverlast en droogte;
- op basis van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) in beeld brengen en oplossen van de kwetsbaarheden op het gebied van wateroverlast en droogte. Dit in samenhang met het derde onderdeel hittestress dat buiten het WTP valt;
- het beperken van hinder door falen van riolen;
- een goede oppervlaktewater kwaliteit en zo weinig mogelijk afvoer van schoon water naar de zuivering;
- een goede basis voor input in de Omgevingsplannen van gemeente Duiven;
- een doelmatig (afval)waterbeheer door een nauwe samenwerking tussen gemeenten en waterschap, en gemeenten onderling.
- beperking van stijging van de lasten (rioolheffing en zuiveringsheffing) voor inwoners en bedrijven de komende jaren;
- aandacht voor de klimaatverandering en ook het slim koppelen van projecten in de openbare ruimte met als resultaat maatschappelijke meerwaarde.
- In Duiven word 25% van de riolen gerelined hierdoor worden de kosten voor vervanging beperkt.

Als uitgangspunt voor de bovenstaande doelen geldt dat de gemeente voldoende invulling geeft aan haar wettelijke taken waarbij de inwoner voorop staat.

Argumenten

1.1. De gemeente heeft een zorgplicht voor de riolering en alle ander water- en droogte gerelateerde voorzieningen

De Waterwet verplicht gemeenten om voor stedelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater en grondwater doelmatig beleid op te stellen en uit te voeren. In de Waterwet staat namelijk beschreven dat de gemeente zorg draagt dat het (huishoudelijke) afvalwater wordt ingezameld en wordt afgevoerd naar de zuivering. Ook voor het afvloeiende hemelwater en grondwater heeft de gemeente een zorgplicht. De exacte beschrijving en reikwijdte is verwoord in het WTP.

1.2. Het is noodzakelijk om vanuit het WTP input te kunnen leveren in de Omgevingswet

Met het inwerking treden van de Omgevingswet zal de verplichting vanuit de Wet milieubeheer en Waterwet vervallen voor gemeenten om een geldend gemeentelijk rioleringsplan te hebben. Een goede basis voor de invulling van de afval-, hemel- en grondwatertaken die de gemeente heeft blijft echter noodzakelijk. Omdat bij de opstelling van het geactualiseerde WTP rekening is gehouden met de samenhang met de plannen die vallen onder de Omgevingswet past het plan daar goed in.

1.3. In het WTP wordt ook werk gemaakt van aanpak van de gevolgen van klimaatverandering.

Naast de opgaven op het gebied van duurzaamheid (o.a. circulariteit en energiebesparing) waarmee rekening word gehouden in het WTP zijn ook de water- en droogte gerelateerde

maatregelen uit het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie meegenomen. In het WTP wordt de financiering van deze maatregelen geregeld.

1.4. Dit WTP benadert het watersysteem en -keten als één.
Naast de rioleringszorg regelt het WTP de zorg voor grondwater en oppervlaktewater in beheer bij de gemeente. Met het waterschap kijken we ook naar de zuivering en het transport van het water. Al het water binnen de gemeente wordt als één beschouwd waarbij al wordt voorgesorteerd op de aanstaande Omgevingswet. Over de grenzen van de gemeente heen pakken we met de buurgemeenten en het waterschap Rijn en IJssel gezamenlijk projecten op en werken we samen.

1.5. Met dit WTP wordt het riool en de watergerelateerde zaken waarvoor de gemeente verantwoordelijk is beheerd in aansluiting op het IBOR.
Door uitvoering te geven aan de opgaven en maatregelen voor dagelijks en groot onderhoud wordt actief, planmatig beheer nagestreefd. De beschreven beheerstrategie houdt het midden tussen een reactieve strategie waarin problemen (en overlast) worden opgelost als ze zich voordoen, en een proactief beheer waarin met uitgebreid beheer problemen worden voorkomen. De maatregelen en aanpak zijn uitgangspunt voor het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) dat binnen de Liemerse gemeenten gezamenlijk wordt ontwikkeld en op 6 december 2022 aan de gemeenteraad ter vaststelling wordt aangeboden. Belangrijkste punt daarin is een integrale aanpak van de openbare ruimte met als een belangrijk onderdeel daarin het riool en alle watergerelateerde voorzieningen.

2.1. Dit is nodig voor het waarborgen van de continuïteit van het beheer, onderhoud en vervanging alsmede optimalisatie van riolering- en watersystemen.
In het kostendekkingsplan is uitgegaan van een gesloten financiële huishouding waarbij alle kosten gedekt worden uit het rioolfonds. De kosten voor beheer en onderhoud, vervanging/renovatie en optimalisering van de riolering worden dus gedekt door de rioolheffing. Uit de doorrekeningen van het herziene WTP blijkt dat er de komende jaren een tariefsverhoging per jaar van 0,7% noodzakelijk is. De verhoging van 0,7 % vraagt om een integrale afweging en wordt meegenomen in de behandeling van de begroting in november.

Kanttekeningen

2.1. Uit de doorrekeningen van het herziene WTP blijkt dat er de komende jaren een tariefsverhoging per jaar van 0,7% noodzakelijk is, na het jaar 2026 wordt de verhoging 2,9% en vanaf 2057 treedt een verlaging op van 4,8%
De verhoging in de komende jaren is beperkt gebleven in samenhang met de toename van de investeringen. Vanaf het jaar 2027 zien we door een toename in de grote rioolvervangingen een stijging optreden van het rioolrecht. Als de grote vervangingen hebben plaats gevonden treedt dan in het jaar 2057 weer een verlaging op. Zoals hierboven al vermeld vraagt de verhoging van 0,7 % om een integrale afweging en wordt dit meegenomen in de behandeling van de begroting in november.

Financiële paragraaf

In het jaar 2022 was het tarief rioolheffing per m3 € 1,761. Uit de doorrekening van het nieuwe WTP blijkt dat de rioolheffing vanaf 2023 verhoogd moet worden met 0,7% per jaar (exclusief jaarlijkse indexatie) voor de komende planperiode (tot en met 2026). Deze stijging is mede noodzakelijk door o.a. de investeringen voortkomend uit de Klimaatadaptatie. Doordat de investeringen in 60 jaar worden afgeschreven heeft dit geen grote stijging van het tarief tot gevolg.
Indien de stijging naar beneden wordt bijgesteld zou dat kunnen betekenen dat de jaren daarna een hogere stijging noodzakelijk blijkt. Dit zal blijken bij het opstellen van een nieuw WTP in 2026.

Vanaf 2027 zal de heffing gedurende circa 20 jaar met 2,9% per jaar moeten stijgen om kostendekkend te blijven. Deze stijging is nodig omdat de gemeente in de jaren 1990 een groeikern gemeente was. In die periode zijn er veel nieuwe wijken aangelegd. Dit betekent dat er op enig moment een enorme piek ontstaat waarop de riolering moet worden vervangen. Hiervoor zal in de jaren daarvoor gespaard moeten worden. Normaliter zal de vervanging veel gelijkmatiger verlopen waardoor de stijging van de tarieven minder hoog zal zijn en gelijkmatiger verlopen. Echter in de gemeente Duiven is dit niet het geval.

In onderstaand overzicht is het verloop van het tarief voor een meerpersoonshuishouden weergegeven van het nieuwe WTP 2022-2026. Tarieven zijn afhankelijk van jaarlijkse indexatie door prijsstijgingen, Dit is hierin niet meegenomen.

Rioolheffing per m3/jaar	2022	2023	2024	2025	2026
Rioolheffing WTP 2022-2026	**€ 1,761**	**€ 1,773**	**€ 1,786**	**€ 1,798**	**€ 1,811**

Een keer in de vier jaar wordt er een nieuw WTP opgesteld waarbij wordt gekeken naar de dagelijkse onderhoudskosten en investeringen die nodig zijn om het riool en de gemalen in de toekomst te kunnen onderhouden. Hierbij worden nieuwe ontwikkelingen meegenomen en wordt in het kader van wijkgericht werken ook gekeken om werk met werk te maken om daar waar mogelijk kosten te besparen. Tevens wordt gekeken of de voorziening nog toereikend is om de kosten in de toekomst te betalen en wordt er bepaald of een stijging of daling van het tarief van de rioolheffing moet/kan plaatsvinden. Immers conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de notitie lokale heffingen (2021) (opgesteld door de commissie BBV) mag de rioolheffing hoogstens kostendekkend zijn en mag er geen sprake zijn van een negatieve voorziening.
Voor nieuwe investeringen wordt in verband met de stijging van de rente momenteel een rente toegerekend van 2%. Bij het opstellen van het Watertakenplan wordt iedere keer gekeken of dit nog reëel is en indien nodig wordt het percentage bijgesteld.

Participatie en communicatie

Communicatie / participatie:
Na vaststelling worden provincie Gelderland en Vitens geïnformeerd over dit plan.
Belangrijk onderdeel in het WTP is het Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie. Bij de opstelling van het Uitvoeringsprogramma is de samenleving intensief betrokken en dit zal ook gaan gebeuren bij de uitvoering van deze en andere projecten en activiteiten die opgenomen staan in het WTP. Bij het oppakken van de projecten willen wij adviseren en co-creëren met de samenleving volgens onze aanpak participatie mbt duurzaamheid/cirulaire economie. Ook gaan we als onderdeel van het uitvoeringsprogramma DPRA nog intensiever inzetten op informatie verstrekken over klimaatadaptatie en wat inwoners en bedrijven daarin kunnen doen. Dit wordt een continue proces.

Uitvoering

Dit WTP heeft betrekking op de planperiode 2022 – 2026.

Intergemeentelijke samenwerking

Het WTP is in samenwerking met gemeenten Duiven, Westervoort, Zevenaar en Waterschap Rijn en IJssel opgesteld. Op lokaal niveau maar ook in samenhang met elkaar zijn de maatregelen per gemeente bepaald. Na vaststelling voeren we opnieuw gezamenlijk projecten uit.

Bijlagen

201573567 – Watertakenplan 2022-2026
201577723 - Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie
201577719 - Raadsbesluit

Duiven, 30 augustus 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan
secretaris

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Watertakenplan 2022-2026 Duiven

Zaak- & documentnr. : Z/22/097122/201573187
Portefeuillehouder : Gemma Tiedink
Opsteller : Rutger Traag
Afdeling : Realisatie en Beheer
Telefoonnr.

Samenvatting

De gemeenten in de Liemers en het waterschap werken al meerdere jaren samen op het gebied van water en riolering. De basis voor deze samenwerking is het Bestuursakkoord Water dat in 2011 is vastgesteld waarbij wordt ingezet op kostenbesparing, kwaliteitsverbetering maar ook het oplossen van kwetsbaarheden. De invulling van de samenwerking in de Liemers wordt beschreven in het Watertakenplan (WTP).
Het WTP De Liemers 2022-2026 is een integraal beleidsplan voor stedelijk water, riolering en zuivering voor de regio Liemers. In dit plan hebben de Liemerse waterorganisaties (gemeenten Zevenaar, Duiven en Westervoort en Waterschap Rijn en IJssel) hun beleid en plannen verwoord voor hun watertaken:

- de gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater en;
- de waterschapstaken voor zuivering en waterhuishouding in het stedelijk gebied.

Deze taken zijn onderling sterk met elkaar verweven. Door hierin gezamenlijk op te trekken, worden kwaliteit, duurzaamheid en doelmatigheid geborgd voor zowel de korte als lange termijn. We zetten hiermee de bestaande samenwerking tussen gemeenten en waterschap voort. Op grond van eerder gemaakte afspraken dragen we middels dit plan zorg voor:

- het actualiseren van het huidige overkoepelend WTP De Liemers 2017-2021, met voor iedere gemeente een eigen individueel vastgesteld financieel onderdeel;
- het geven van nadere invulling aan het waterbeheerplan van het waterschap en vertaling naar de lokale situatie in De Liemers;
- het opvolgen van de conclusies van de gezamenlijke integrale visie op de afvalwaterketen ‘De Liemerse Waterketen in 2030’ (12 februari 2015);
- input geven op de Omgevingswet die binnenkort in werking gaat treden;
- aansluiting bij het ‘Voorstel beleidsambities klimaatadaptatie’ en het ‘Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie’.

Een uitvoeringsprogramma voor alle watergerelateerde taken is onderdeel van het WTP. Dit programma wordt gedekt door de rioolheffing aan inwoners en bedrijven in gemeente Duiven. De rioolheffing wordt berekend aan de hand van het waterverbruik per huishouden of bedrijf.

Beslispunten

1. het WTP De Liemers 2022-2026 Duiven vast te stellen;
2. de budgetten en kredieten jaarlijks conform de planning uit het WTP De Liemers 2022-2026 op te nemen in de meerjarenbegroting.

Aanleiding

Het huidige Watertakenplan (WTP) loopt af. Er moet een geactualiseerd watertakenplan vastgesteld worden. De bevoegdheid om het beleid, de kosten en de tarieven met betrekking tot riolering vast te stellen ligt bij de raad.

Beoogd effect

Als we kijken naar de effecten kunnen we vanuit het WTP de volgende punten noemen:

- maximale beperking van de risico's voor de volksgezondheid en leefomgeving;
- optimale afstemming tussen riolering, watersysteem, zuivering en openbare ruimte;
- het beperken van wateroverlast en droogte;
- op basis van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) in beeld brengen en oplossen van de kwetsbaarheden op het gebied van wateroverlast en droogte. Dit in samenhang met het derde onderdeel hittestress dat buiten het WTP valt;
- het beperken van hinder door falen van riolen;
- een goede oppervlaktewater kwaliteit en zo weinig mogelijk afvoer van schoon water naar de zuivering;
- een goede basis voor input in de Omgevingsplannen van gemeente Duiven;
- een doelmatig (afval)waterbeheer door een nauwe samenwerking tussen gemeenten en waterschap, en gemeenten onderling.
- beperking van stijging van de lasten (rioolheffing en zuiveringsheffing) voor inwoners en bedrijven de komende jaren;
- aandacht voor de klimaatverandering en ook het slim koppelen van projecten in de openbare ruimte met als resultaat maatschappelijke meerwaarde.
- In Duiven word 25% van de riolen gerelined hierdoor worden de kosten voor vervanging beperkt.

Als uitgangspunt voor de bovenstaande doelen geldt dat de gemeente voldoende invulling geeft aan haar wettelijke taken waarbij de inwoner voorop staat.

Argumenten

1.1. De gemeente heeft een zorgplicht voor de riolering en alle ander water- en droogte gerelateerde voorzieningen

De Waterwet verplicht gemeenten om voor stedelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater en grondwater doelmatig beleid op te stellen en uit te voeren. In de Waterwet staat namelijk beschreven dat de gemeente zorg draagt dat het (huishoudelijke) afvalwater wordt ingezameld en wordt afgevoerd naar de zuivering. Ook voor het afvloeiende hemelwater en grondwater heeft de gemeente een zorgplicht. De exacte beschrijving en reikwijdte is verwoord in het WTP.

1.2. Het is noodzakelijk om vanuit het WTP input te kunnen leveren in de Omgevingswet

Met het inwerking treden van de Omgevingswet zal de verplichting vanuit de Wet milieubeheer en Waterwet vervallen voor gemeenten om een geldend gemeentelijk rioleringsplan te hebben. Een goede basis voor de invulling van de afval-, hemel- en grondwatertaken die de gemeente heeft blijft echter noodzakelijk. Omdat bij de opstelling van het geactualiseerde WTP rekening is gehouden met de samenhang met de plannen die vallen onder de Omgevingswet past het plan daar goed in.

1.3. In het WTP wordt ook werk gemaakt van aanpak van de gevolgen van klimaatverandering.

Naast de opgaven op het gebied van duurzaamheid (o.a. circulariteit en energiebesparing) waarmee rekening word gehouden in het WTP zijn ook de water- en droogte gerelateerde

maatregelen uit het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie meegenomen. In het WTP wordt de financiering van deze maatregelen geregeld.

1.4. Dit WTP benadert het watersysteem en -keten als één.
Naast de rioleringszorg regelt het WTP de zorg voor grondwater en oppervlaktewater in beheer bij de gemeente. Met het waterschap kijken we ook naar de zuivering en het transport van het water. Al het water binnen de gemeente wordt als één beschouwd waarbij al wordt voorgesorteerd op de aanstaande Omgevingswet. Over de grenzen van de gemeente heen pakken we met de buurgemeenten en het waterschap Rijn en IJssel gezamenlijk projecten op en werken we samen.

1.5. Met dit WTP wordt het riool en de watergerelateerde zaken waarvoor de gemeente verantwoordelijk is beheerd in aansluiting op het IBOR.
Door uitvoering te geven aan de opgaven en maatregelen voor dagelijks en groot onderhoud wordt actief, planmatig beheer nagestreefd. De beschreven beheerstrategie houdt het midden tussen een reactieve strategie waarin problemen (en overlast) worden opgelost als ze zich voordoen, en een proactief beheer waarin met uitgebreid beheer problemen worden voorkomen. De maatregelen en aanpak zijn uitgangspunt voor het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) dat binnen de Liemerse gemeenten gezamenlijk wordt ontwikkeld en op 6 december 2022 aan de gemeenteraad ter vaststelling wordt aangeboden. Belangrijkste punt daarin is een integrale aanpak van de openbare ruimte met als een belangrijk onderdeel daarin het riool en alle watergerelateerde voorzieningen.

2.1. Dit is nodig voor het waarborgen van de continuïteit van het beheer, onderhoud en vervanging alsmede optimalisatie van riolering- en watersystemen.
In het kostendekkingsplan is uitgegaan van een gesloten financiële huishouding waarbij alle kosten gedekt worden uit het rioolfonds. De kosten voor beheer en onderhoud, vervanging/renovatie en optimalisering van de riolering worden dus gedekt door de rioolheffing. Uit de doorrekeningen van het herziene WTP blijkt dat er de komende jaren een tariefsverhoging per jaar van 0,7% noodzakelijk is. De verhoging van 0,7 % vraagt om een integrale afweging en wordt meegenomen in de behandeling van de begroting in november.

Kanttekeningen

2.1. Uit de doorrekeningen van het herziene WTP blijkt dat er de komende jaren een tariefsverhoging per jaar van 0,7% noodzakelijk is, na het jaar 2026 wordt de verhoging 2,9% en vanaf 2057 treedt een verlaging op van 4,8%
De verhoging in de komende jaren is beperkt gebleven in samenhang met de toename van de investeringen. Vanaf het jaar 2027 zien we door een toename in de grote rioolvervangingen een stijging optreden van het rioolrecht. Als de grote vervangingen hebben plaats gevonden treedt dan in het jaar 2057 weer een verlaging op. Zoals hierboven al vermeld vraagt de verhoging van 0,7 % om een integrale afweging en wordt dit meegenomen in de behandeling van de begroting in november.

Financiële paragraaf

In het jaar 2022 was het tarief rioolheffing per m3 € 1,761. Uit de doorrekening van het nieuwe WTP blijkt dat de rioolheffing vanaf 2023 verhoogd moet worden met 0,7% per jaar (exclusief jaarlijkse indexatie) voor de komende planperiode (tot en met 2026). Deze stijging is mede noodzakelijk door o.a. de investeringen voortkomend uit de Klimaatadaptatie. Doordat de investeringen in 60 jaar worden afgeschreven heeft dit geen grote stijging van het tarief tot gevolg.
Indien de stijging naar beneden wordt bijgesteld zou dat kunnen betekenen dat de jaren daarna een hogere stijging noodzakelijk blijkt. Dit zal blijken bij het opstellen van een nieuw WTP in 2026.

Vanaf 2027 zal de heffing gedurende circa 20 jaar met 2,9% per jaar moeten stijgen om kostendekkend te blijven. Deze stijging is nodig omdat de gemeente in de jaren 1990 een groeikern gemeente was. In die periode zijn er veel nieuwe wijken aangelegd. Dit betekent dat er op enig moment een enorme piek ontstaat waarop de riolering moet worden vervangen. Hiervoor zal in de jaren daarvoor gespaard moeten worden. Normaliter zal de vervanging veel gelijkmatiger verlopen waardoor de stijging van de tarieven minder hoog zal zijn en gelijkmatiger verlopen. Echter in de gemeente Duiven is dit niet het geval.

In onderstaand overzicht is het verloop van het tarief voor een meerpersoonshuishouden weergegeven van het nieuwe WTP 2022-2026. Tarieven zijn afhankelijk van jaarlijkse indexatie door prijsstijgingen, Dit is hierin niet meegenomen.

Rioolheffing per m3/jaar	2022	2023	2024	2025	2026
Rioolheffing WTP 2022-2026	**€ 1,761**	**€ 1,773**	**€ 1,786**	**€ 1,798**	**€ 1,811**

Een keer in de vier jaar wordt er een nieuw WTP opgesteld waarbij wordt gekeken naar de dagelijkse onderhoudskosten en investeringen die nodig zijn om het riool en de gemalen in de toekomst te kunnen onderhouden. Hierbij worden nieuwe ontwikkelingen meegenomen en wordt in het kader van wijkgericht werken ook gekeken om werk met werk te maken om daar waar mogelijk kosten te besparen. Tevens wordt gekeken of de voorziening nog toereikend is om de kosten in de toekomst te betalen en wordt er bepaald of een stijging of daling van het tarief van de rioolheffing moet/kan plaatsvinden. Immers conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de notitie lokale heffingen (2021) (opgesteld door de commissie BBV) mag de rioolheffing hoogstens kostendekkend zijn en mag er geen sprake zijn van een negatieve voorziening.
Voor nieuwe investeringen wordt in verband met de stijging van de rente momenteel een rente toegerekend van 2%. Bij het opstellen van het Watertakenplan wordt iedere keer gekeken of dit nog reëel is en indien nodig wordt het percentage bijgesteld.

Participatie en communicatie

Communicatie / participatie:
Na vaststelling worden provincie Gelderland en Vitens geïnformeerd over dit plan. Belangrijk onderdeel in het WTP is het Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie. Bij de opstelling van het Uitvoeringsprogramma is de samenleving intensief betrokken en dit zal ook gaan gebeuren bij de uitvoering van deze en andere projecten en activiteiten die opgenomen staan in het WTP. Bij het oppakken van de projecten willen wij adviseren en co-creëren met de samenleving volgens onze aanpak participatie mbt duurzaamheid/cirulaire economie. Ook gaan we als onderdeel van het uitvoeringsprogramma DPRA nog intensiever inzetten op informatie verstrekken over klimaatadaptatie en wat inwoners en bedrijven daarin kunnen doen. Dit wordt een continue proces.

Uitvoering

Dit WTP heeft betrekking op de planperiode 2022 – 2026.

Intergemeentelijke samenwerking

Het WTP is in samenwerking met gemeenten Duiven, Westervoort, Zevenaar en Waterschap Rijn en IJssel opgesteld. Op lokaal niveau maar ook in samenhang met elkaar zijn de maatregelen per gemeente bepaald. Na vaststelling voeren we opnieuw gezamenlijk projecten uit.

Bijlagen

201573567 – Watertakenplan 2022-2026
201577723 - Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie
201577719 - Raadsbesluit

Duiven, 30 augustus 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan secretaris	mr. H.B. (Huub) Hieltjes burgemeester

RAADSBESLUIT

Zaak- & documentnr. : Z/22/097122/201577719

Datum besluitvorming : 8 november 2022

Onderwerp : Watertakenplan 2022-2026 Duiven

Samenvatting

De gemeenten in de Liemers en het waterschap werken al meerdere jaren samen op het gebied van water en riolering. De basis voor deze samenwerking is het Bestuursakkoord Water dat in 2011 is vastgesteld waarbij wordt ingezet op kostenbesparing, kwaliteitsverbetering maar ook het oplossen van kwetsbaarheden. De invulling van de samenwerking in de Liemers wordt beschreven in het Watertakenplan (WTP).
Het WTP De Liemers 2022-2026 is een integraal beleidsplan voor stedelijk water, riolering en zuivering voor de regio Liemers. In dit plan hebben de Liemerse waterorganisaties (gemeenten Zevenaar, Duiven en Westervoort en Waterschap Rijn en IJssel) hun beleid en plannen verwoord voor hun watertaken:

- de gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater; en
- de waterschapstaken voor zuivering en waterhuishouding in het stedelijk gebied.

Deze taken zijn onderling sterk met elkaar verweven. Door hierin gezamenlijk op te trekken, worden kwaliteit, duurzaamheid en doelmatigheid geborgd voor zowel de korte als lange termijn. We zetten hiermee de bestaande samenwerking tussen gemeenten en waterschap voort. Op grond van eerder gemaakte afspraken dragen we middels dit plan zorg voor:

- het actualiseren van het huidige overkoepelend WTP De Liemers 2017-2021, met voor iedere gemeente een eigen individueel vastgesteld financieel onderdeel;
- het geven van nadere invulling aan het waterbeheerplan van het waterschap en vertaling naar de lokale situatie in De Liemers;
- het opvolgen van de conclusies van de gezamenlijke integrale visie op de afvalwaterketen ‘De Liemerse Waterketen in 2030’ (12 februari 2015);
- input geven op de Omgevingswet die binnenkort in werking gaat treden;
- aansluiting bij het ‘Voorstel beleidsambities klimaatadaptatie’ en het ‘Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie’.

Een uitvoeringsprogramma voor alle watergerelateerde taken is onderdeel van het WTP. Dit programma wordt gedekt door de rioolheffing aan inwoners en bedrijven in gemeente Duiven. De rioolheffing wordt berekend aan de hand van het waterverbruik per huishouden of bedrijf.

De raad besluit

1. het WTP De Liemers 2022-2026 Duiven vast te stellen;
2. de budgetten en kredieten jaarlijks conform de planning uit het WTP De Liemers 2022-2026 op te nemen in de meerjarenbegroting.

de griffier, de voorzitter,

drs. W.R. (Wouter) Bosch mr. H.B. (Huub) Hieltjes

ZFEF0571B9A

Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together

RAPPORT

Watertakenplan De Liemers 2022-2026

Integraal beleidsplan voor stedelijk water, riolering en zuivering De Liemers

Klant: Waterteam De Liemers

Referentie: BH9028-RHD-ZZ-XX-RP-Z-0002

Status: 00/Definitief

Datum: 16 juni 2022

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Laan 1914 no.35
3818 EX Amersfoort
Water & Maritime
Trade register number: 56515154

+31 88 348 20 00 **T**
+31 33 463 36 52 **F**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document:	Watertakenplan De Liemers 2022-2026
Ondertitel:	
Referentie:	BH9028-RHD-ZZ-XX-RP-Z-0002
Status:	00/Definitief
Datum:	16 juni 2022
Projectnaam:	Watertakenplan De Liemers 2022-2026
Projectnummer:	BH9028
Auteur(s):	Ivar Roefs en Waterteam De Liemers

Opgesteld door:	Ivar Roefs
Gecontroleerd door:	Evert de Lange
Datum:	
Goedgekeurd door:	Waterteam De Liemers
Datum:	

Classificatie

Project gerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V.. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat.

Inhoud

1 Een gezamenlijk Watertakenplan 4
1.1 Dit Watertakenplan 4
1.2 Geldigheidsduur en evaluatie 5
1.3 Samenhang Watertakenplan, DPRA en IBOR 6
1.4 Een digitaal Watertakenplatform 6
1.5 Leeswijzer 7
2 Liemers Water 8
2.1 Gebiedskenmerken 8
2.2 Assets afvalwaterketen en watersysteem 9
2.3 Lozingspunten gemeentelijke voorzieningen 12
3 Visie en doelen 13
3.1 Algemeen 13
3.2 Visie 13
3.3 Doelen 15
4 Waterregels De Liemers 22
4.1 Algemeen 22
4.2 Procedure (water)regels in het omgevingsplan 22
4.3 Watertoets in de Omgevingswet 22
4.4 Water in ruimtelijke plannen 23
4.5 Waterregels in het omgevingsplan 23
5 Waterprogramma De Liemers 25
5.1 Evaluatie planperiode 2017 - 2021 25
5.2 Opgaven voor de komende planperiode 26
5.3 Maatregelen 29
6 Middelen 32
6.1 Personele middelen 32
6.2 Financiële middelen 33

Bijlagen

1. Bijlage: Wetelijke Kaders

2. Bijlage: Input RIONED tool

3. Bijlage: Kostendekkingsplannen

3.1 Financiële paragraaf Duiven

3.2 Financiële paragraaf Westervoort

3.3 Financiële paragraaf Zevenaar

1 Een gezamenlijk Watertakenplan

1.1 Dit Watertakenplan

In dit Watertakenplan hebben De Liemerse waterorganisaties - gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar en waterschap Rijn en IJssel hun beleid en plannen verwoord voor hun Watertaken: De gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater en de waterschapstaken voor zuivering en de waterhuishouding in het stedelijk gebied. Deze taken zijn onderling sterk met elkaar verweven. Door hierin gezamenlijk op te trekken, borgen wij kwaliteit, duurzaamheid en doelmatigheid - voor de korte en de lange termijn.

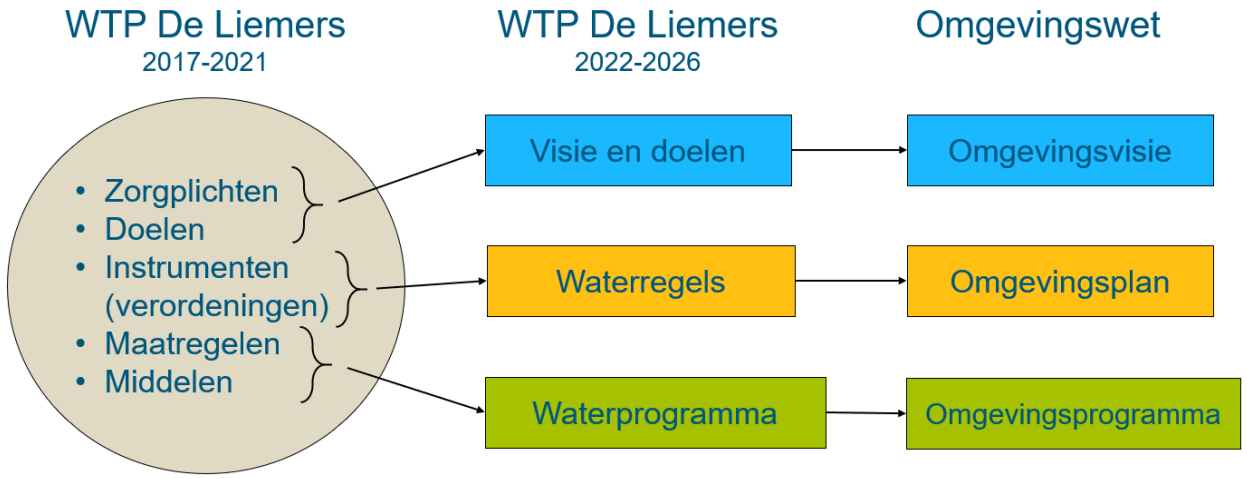
We borduren hiermee voort op de bestaande samenwerking tussen gemeenten en waterschap binnen het samenwerkingsverband De Liemers. Aan de hand van eerder gemaakte afspraken dragen we middels dit plan zorg voor:

- het actualiseren van het huidige overkoepelend Watertakenplan De Liemers 2017-2021, met voor iedere gemeente een eigen individuele vastgestelde financiële bijlage;
- het geven van nadere invulling aan het waterbeheerplan van het waterschap en vertaling naar de lokale situatie in De Liemers;
- het opvolgen van de conclusies van de gezamenlijke integrale visie op de afvalwaterketen ‘De Liemerse Waterketen in 2030’;
- aansluiting bij het ‘Voorstel beleidsambities klimaatadaptatie’ van De Liemers.

Het thema drinkwater valt niet binnen de scope van dit plan. Wel is er goed contact met Vitens en zal deze relatie de komende periode worden geïntensiveerd.

Het Watertakenplan is een praktische vertaling van onze visie op de afvalwaterketen en klimaatadaptatie naar beleid en maatregelen. Wat gaan we de komende jaren doen om het systeem goed te beheren en onderhouden én ons voor te bereiden op de toekomst? Hierbij willen we stappen zetten om onze visie 2030 te verwezenlijken en dienen we tegelijkertijd rekening te houden met ontwikkelingen zoals klimaatverandering en wijzigende wetgeving (omgevingswet).

Met de komende invoering van de omgevingswet op 1 jan 2023 legt de gemeente haar strategische kijk op de fysieke leefomgeving vast in een Omgevingsvisie. Hier maakt water onderdeel van uit. Waterregels worden vastgelegd in het omgevingsplan en beleid en maatregelen in het omgevingsprogramma. Dit Watertakenplan biedt input voor de omgevingswet en geeft zo mede richting en kaders voor het ruimtelijk domein. Figuur 1 geeft de samenhang van het Watertakenplan met de instrumenten van de omgevingswet weer.

Figuur 1 Samenhang Watertakenplan De Liemers met de omgevingswet.

Het Watertakenplan wordt vanuit vier thema's benaderd:

- ***Basis op orde.*** We willen een degelijk en betrouwbare invulling geven aan onze basistaken. Hiervoor dienen onze basis werkprocessen, assets, beleid en systemen op orde te zijn en te blijven.
- ***Klaar voor de toekomst***. Het klimaat verandert. We moeten vaker hevige piekbuien verwerken in het stedelijk gebied. Hierbij maken we gebruik van tijdelijke berging in de openbare ruimte om overlast en schade te beperken. Ook moeten we rekening houden met langdurigere perioden van hitte en droogte, met lage rivierstanden en grondwaterstanden tot gevolg. Het is tevens van belang dat De Liemers goed is voorbereid op projecten van derden (o.a. de woningbouwopgave en het doortrekken van de A15 naar de A12) en de aankomende transitie in wet- en regelgeving (omgevingswet).
- ***De burger centraal.*** Volksgezondheid, droge voeten en een leefbare omgeving; we voeren onze watertaken uit voor de burger. Dit doen we op een doelmatige wijze om de lasten van inwoners acceptabel te houden. We willen inwoners betrekken en bewust maken van hun eigen rol en verantwoordelijkheid. Dit vereist actieve communicatie naar en met burgers, bedrijven en instellingen. Dat maakt onze systemen robuuster en bevordert het draagvlak voor de belangrijke watertaken.
- ***Samenwerking De Liemers.*** De "Bestuursakkoord Water"-opgave van de samenwerkingsregio om structureel de kosten voor onze watertaken te beperken, met behoud van kwaliteit liep tot 2021. Dit thema en de samenwerking wordt doorgezet en verbreed met klimaatadaptatie.

1.2 Planning en evaluatie van het Watertakenplan

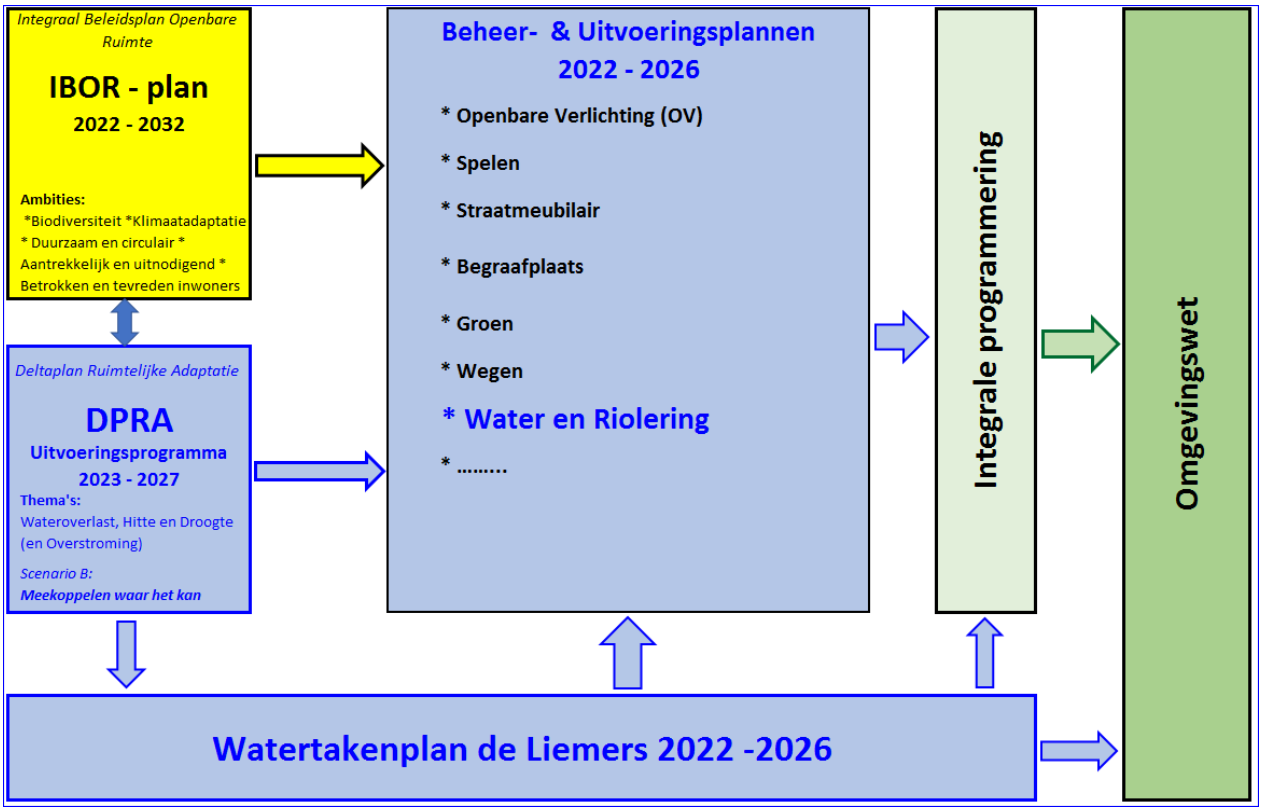
Dit Watertakenplan heeft betrekking op de planperiode 2022 – 2026. In het jaar 2021 liep de planperiode van het Watertakenplan 2017-2021 af. In een vroeg stadium is de herziening van het Watertakenplan opgestart. Het Watertakenplan heeft een duidelijke samenhang met het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie uit het DPRA (zie ook paragraaf 1.3). Vanwege deze samenhang was het gewenst om eerst het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie vast te stellen en daaropvolgend het Watertakenplan 2022 – 2026. Daarbij was het tijdspad van het DPRA-spoor bepalend waardoor beide plannen in het jaar 2022 in de raden behandeld konden worden. Na vaststelling van de beleidsambities klimaatadaptatie in de zomer van 2021 was het Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie pas begin 2022 gereed voor behandeling in de raden. Daarna zou dan behandeling van het nieuwe Watertakenplan 2022-2026 volgen. Door druk op de raadsagenda en de daarop volgende gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 was uiteindelijke behandeling van het Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (DPRA) en het nieuwe Watertakenplan gepland voor de zomer van 2022. Door onverwachte politieke ontwikkelingen in mei 2022 met het zittende College en er nog geen nieuw College was geformeerd, is er na een intern bestuurlijk

overleg voor gekozen de behandeling van het herziene Watertakenplan 2022 – 2026 door te schuiven naar de gemeenteraadsvergadering van september 2022.

Als onderdeel van de uitvoering van de voorgenomen maatregelen zal de voortgang jaarlijks worden geëvalueerd en waar nodig bijgestuurd. Bij het verstrijken van de planperiode zal dit plan worden geëvalueerd en de basis vormen voor de volgende planperiode.

1.3 Samenhang Watertakenplan, DPRA en IBOR

Het Watertakenplan heeft een belangrijke samenhang met het DPRA / Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie De Liemers en het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR). Zie Figuur 2 voor een schematisatie van de samenhang. Het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie geeft de ambities en maatregelen voor het tegengaan van wateroverlast en droogte. Deze maatregelen vallen onder de zorgplichten en de financiering is daarmee vanuit de rioolheffing. Met het IBOR zijn meerdere koppelkansen mogelijk. Als het gaat om middelen voor biodiversiteit, bewonersparticipatie en vergroening van verhardingen wordt uit Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie De Liemers aangesloten bij de IBOR-projecten en andersom. Daarnaast wordt in de beheerplannen volgend uit de IBOR nadere uitwerking gegeven aan beheeropgaven. De beleidslijnen om water en klimaatadaptatie te koppelen aan het IBOR-programma zijn aanwezig. In de beheerplannen kunnen maatregelen vanuit het Watertakenplan en het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie De Liemers worden overgenomen, zodat werk met werk gemaakt kan worden.

Figuur 2 Samenhang Watertakenplan De Liemers met o.a. het DPRA en IBOR.

1.4 Een digitaal Watertakenplatform

Als eindproduct van het gezamenlijke planvormingsproces is gekozen voor een beeldend, interactief en breed toegankelijk plan. Dit heeft geresulteerd in een Watertakenplatform. Dit platform kan eenvoudig

worden gedeeld, zowel binnen de eigen organisatie als met inwoners. Naast informatie over het vastgestelde beleid en voorgenomen maatregelen biedt het digitale Watertakenplatform nadere uitwerkingen, links naar relevant beleid en informatie die is verzameld gedurende het planvormingsproces. Ook biedt deze online omgeving een platform voor het delen van (GIS)gegevens en is het ingericht om het Waterteam bij de voortgang van de geplande activiteiten te ondersteunen.

Deze beknopte rapportage van het Watertakenplan dient als vaststellingsdocument voor het bestuurlijk traject en is tevens leidend voor het digitale Watertakenplatform. Middels deze rapportage committeren zowel gemeenten als waterschap zich aan het gezamenlijke beleidskader voor de Watertaken in De Liemers en het bijbehorende Liemersbrede maatregelenpakket. Het voldoet daarbij aan de wettelijke vereisten om vast te stellen als een gemeentelijk rioleringsplan en de bekostiging hiervan middels de rioolheffing.

Het streven is om het digitale Watertakenplatform de komende planperiode te transformeren naar een middel dat we kunnen gebruiken voor onze communicatie naar burgers, bedrijven en instellingen.

1.5 Leeswijzer

Deze rapportage schetst in hoofdstuk 2 allereerst een beeld van De Liemers: wat zijn de kenmerken van het gebied, de afvalwaterketen en het watersysteem? Hoofdstuk 3 beschrijft de ambitie voor dit nieuwe plan via een lange termijn visie en doelstellingen. Hoofdstuk 4 gaat in op de huidige en de mogelijke toekomstige waterregels. In hoofdstuk 5 beschrijven we de wijze waarop De Liemers invulling gaat geven aan de watertaken en schetsen we een overzicht van de opgaven voor de komende planperiode 2022 – 2026. Naast keuzes leidt dit tot een pakket van (gezamenlijke) maatregelen (hoofdstuk 5) waar gemeenten en waterschap de komende planperiode aan gaan werken. In hoofdstuk 6 zijn ten slotte de personele en financiële middelen beschreven die nodig zijn om daadwerkelijk uitvoering te kunnen geven aan de watertaken van gemeenten en waterschap.

2 Liemers Water

2.1 Gebiedskenmerken

Het gebied De Liemers bestaat van west naar oost uit gemeenten Westervoort, Duiven en Zevenaar. Voormalige gemeente Rijnwaarden is sinds 1 januari 2018 onderdeel van gemeente Zevenaar. Alle gemeenten vallen volledig binnen het beheersgebied van waterschap Rijn en IJssel. Kenmerkend voor het watersysteem in De Liemers is de ligging langs, en interactie met, de Rijn, het Pannerdens Kanaal en de IJssel. Fluctuaties in rivierstanden kunnen - afhankelijk van de afstand tot het water - leiden tot grote verschillen in grondwaterstanden in het gebied. Dit hangt mede samen met het ontstaan van het gebied, waarin het water oorspronkelijk werd afgevoerd via kleine beken. Hoewel deze afvoerroutes zijn opgevuld met zand zorgt dit nog steeds voor een onregelmatig patroon van kleilagen en zand. Via de goed doorlatende zandlagen kan water snel het gebied in en ook weer uit.

De fluctuaties in grondwaterstanden werken door in het oppervlaktewater. Door de interactie met het grondwater vallen watergangen binnen De Liemers in de zomer soms droog. Ook resulteert dit lokaal in stilstaand water met onvoldoende waterkwaliteit tot gevolg. Door de interactie van het regionaal en lokaal water- en grondwatersysteem zijn oplossingen voor de droogteproblematiek complex en is er afstemming nodig op verschillende schalen.

Waterbiografie
Het gebied de Liemers vervult al heel lang een cruciale rol in de verdeling van het Rijnwater: hier splitst de Rijn zich in meer rivieren. Hoe hebben water en de mens zich tot elkaar verhouden, hoe is het landschap gevormd en hoe zijn deze invloeden tot op de dag van vandaag nog zichtbaar in het landschap? Vanuit deze historische beschrijving maakt de Waterbiografie een verbinding tussen het verleden en de toekomst.

De Waterbiografie kijkt naar de betekenis en rol van het water in de wordingsgeschiedenis van de Liemers. Dit is belangrijk om het gebied te begrijpen, inzicht te krijgen in het ontstaan ervan, gevoel te krijgen bij de bijzondere historie en identiteit van het gebied, te ontdekken wat er allemaal speelt en te inspireren in toekomstige ontwikkelingen.

De waterbiografie is beschikbaar via:
https://www.cultuurland.com/index.php/2020/03/05/waterbiografie-liemers/

Het hydraulisch en milieutechnisch functioneren van de riolering is over het algemeen op orde; water op straat komt nauwelijks voor en de gemeente brede emissie vanuit de aanwezige stelsels voldoet aan de geldende afspraken. Daar waar er nog locaties met mogelijke waterkwaliteitsknelpunten in De Liemers resteren, hebben gemeenten en waterschap deze in beeld en werken ze in gezamenlijkheid aan oplossingen.

Ook het transport- en zuiveringssysteem van waterschap Rijn en IJssel voldoet aan de geldende normen en heeft voldoende capaciteit voor nu en in de toekomst. Op het terrein van de afvalwaterzuivering is ruimte beschikbaar voor innovaties voor verdergaande zuivering en grondstoffenterugwinning.

In het gebied zijn momenteel forse infrastructurele werken gaande (verbreding van de A12 en het aansluiten en doortrekken van de A15 hierop), welke ook komende periode aan de orde zijn. De daarvoor benodigde werkzaamheden en de nieuwe eindsituatie zullen invloed hebben op afvalwaterketen en watersysteem. In een apart traject worden hiervoor de benodigde maatregelen uitgewerkt, getroffen en gefinancierd.

Samenwerkingsproces
De onderlinge samenwerking binnen De Liemerse gemeenten en het waterschap bestaat al ruim 10 jaar. Dit heeft onder andere geresulteerd in een gezamenlijk Watertakenplan De Liemers. Daarnaast zorgt de gezamenlijke Visie 2030 op De Liemerse Waterketen voor een lange termijn perspectief waar het Watertakenplan mede invulling aan geeft.

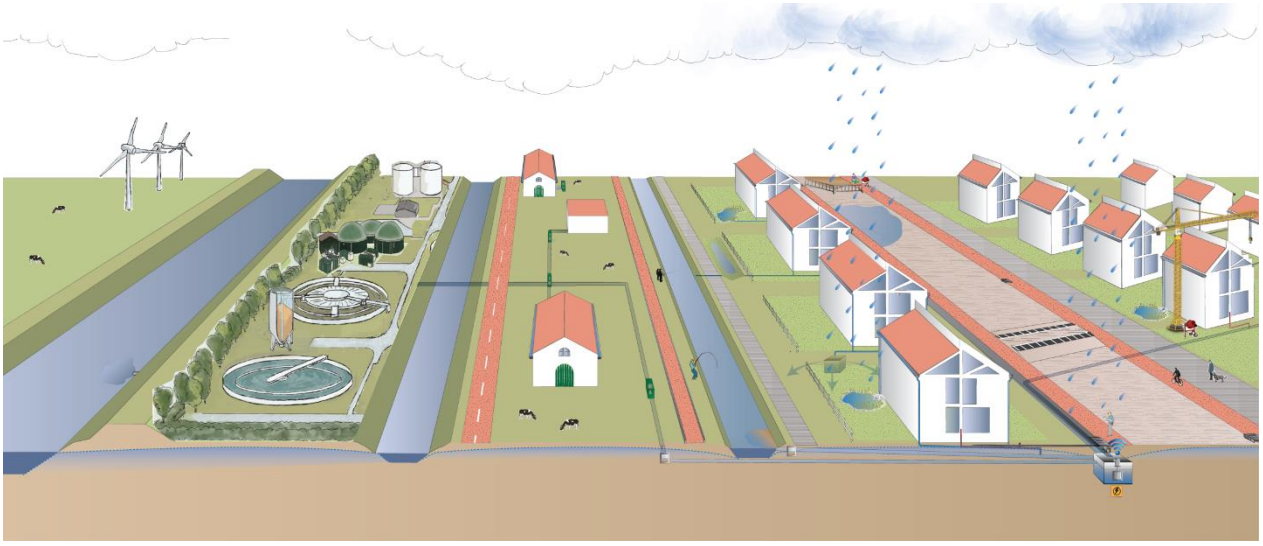
Het Bestuursakkoord Water dat in 2011 is opgesteld, is mede door assetmanagement behaald en afgerond. Het samenwerkingsverband De Liemers heeft de besparingsdoelstelling behaald. De kracht van de samenwerking wordt erkend. Daarom wordt deze komende periode voortgezet en verbreed met collega's van ruimtelijke ordening. Hierdoor kan het thema klimaatadaptatie beter opgepakt worden.

2.2 Assets afvalwaterketen en watersysteem

Het watersysteem is de natuurlijke weg van het water. Regenwater valt op de grond en zakt in de bodem (grondwater) of stroomt naar het oppervlaktewater. Het grootste deel komt uiteindelijk in zee terecht. Daar verdampt het, vormt het wolken die naar land drijven en opnieuw neerslag geven.

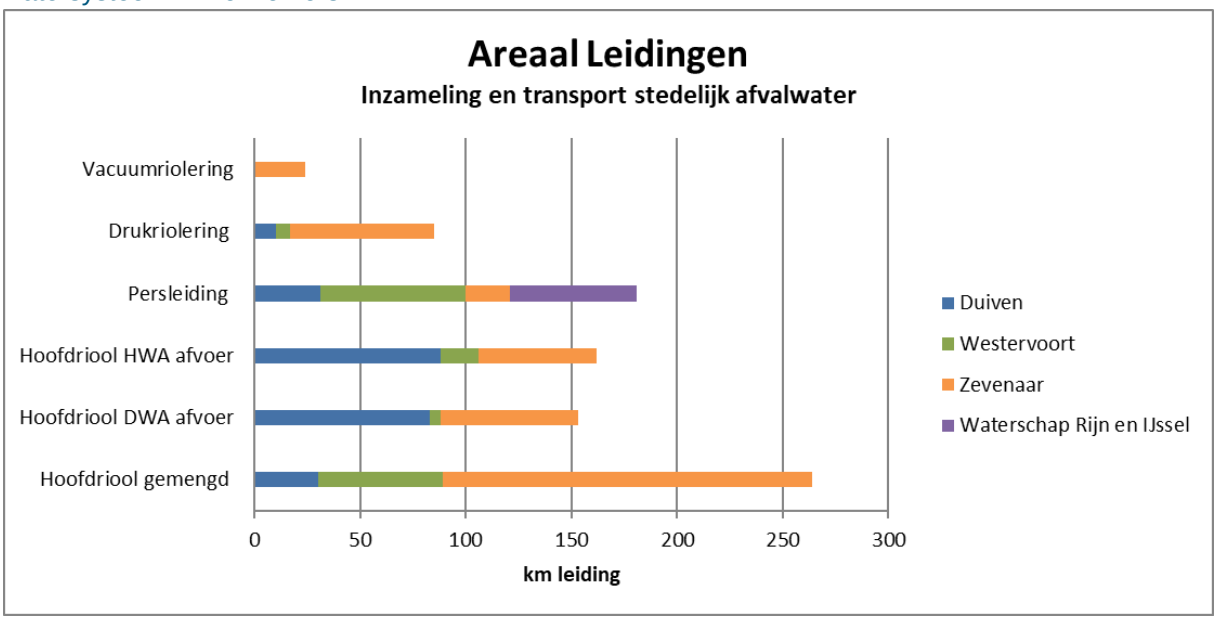
De waterketen wordt gevormd door de ingrepen van de mens op het watersysteem: het oppompen van grondwater om er drinkwater van te maken. Drinkwater wordt uiteindelijk afvalwater, dat behandeld wordt in een rioolwaterzuivering. Na zuivering komt het water weer in het oppervlaktewater terecht. In het Watertakenplan wordt regelmatig gesproken over de afvalwaterketen. Dit is het deel van de waterketen waar afvalwater (en hemelwater), via het riool langs de rioolwaterzuiveringsinstallatie, gezuiverd wegstroomt de sloot in.

De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de gemeentelijke zorgplichten voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. Voor de afvalwaterketen is dat het verzamelen en transporteren van afvalwater via het riool. De kostendekkingsplannen in dit Watertakenplan zijn opgesteld voor invulling van de gemeentelijke zorgplichten. Het waterschap is verantwoordelijk voor het transport en zuivering van afvalwater en voor het beheer van oppervlaktewater.

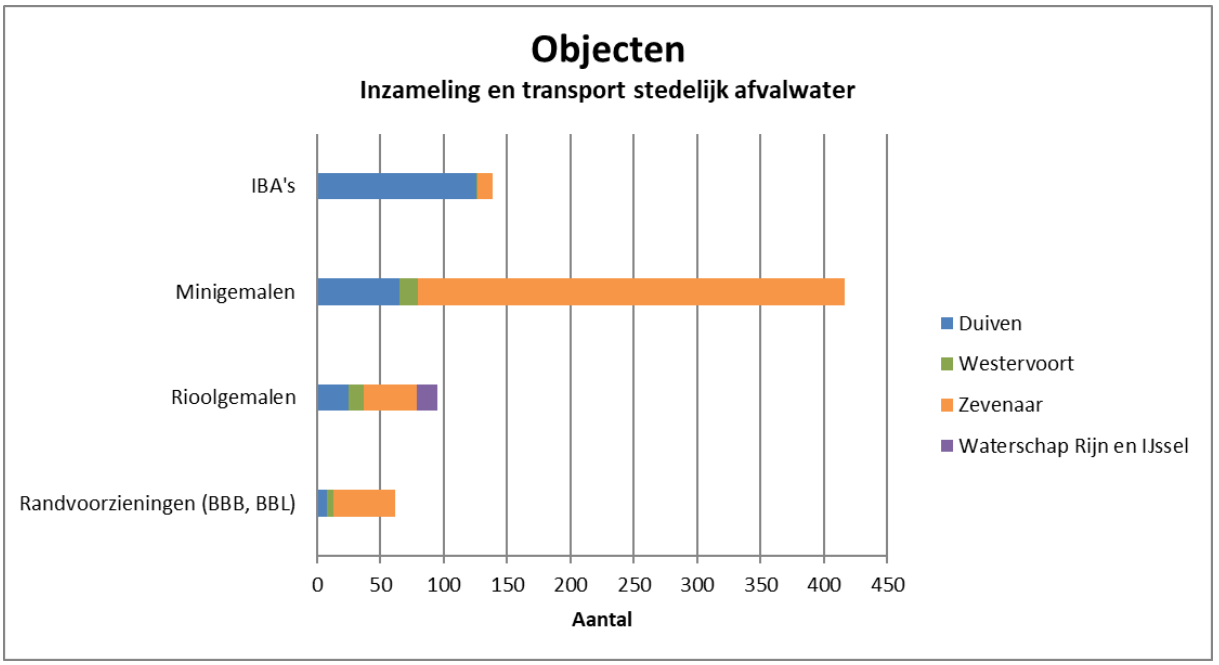

Afvalwaterketen
Ten behoeve van de watertaken beheren waterschap en gemeenten samen in totaal 550 km vrijverval riolen, 101 km persleiding en 92 km drukriool. Voor een uitgebreid en actueel overzicht van de aanwezige voorzieningen wordt verwezen naar de GIS-omgeving in het digitale Watertakenplatform. Hieronder is op

hoofdlijnen een samenvatting gegeven van de aanwezige voorzieningen van afvalwaterketen en watersysteem in De Liemers.

Figuur 3 Voorzieningen inzameling en transport: leidingen.

Figuur 4 Voorzieningen inzameling en transport: objecten.

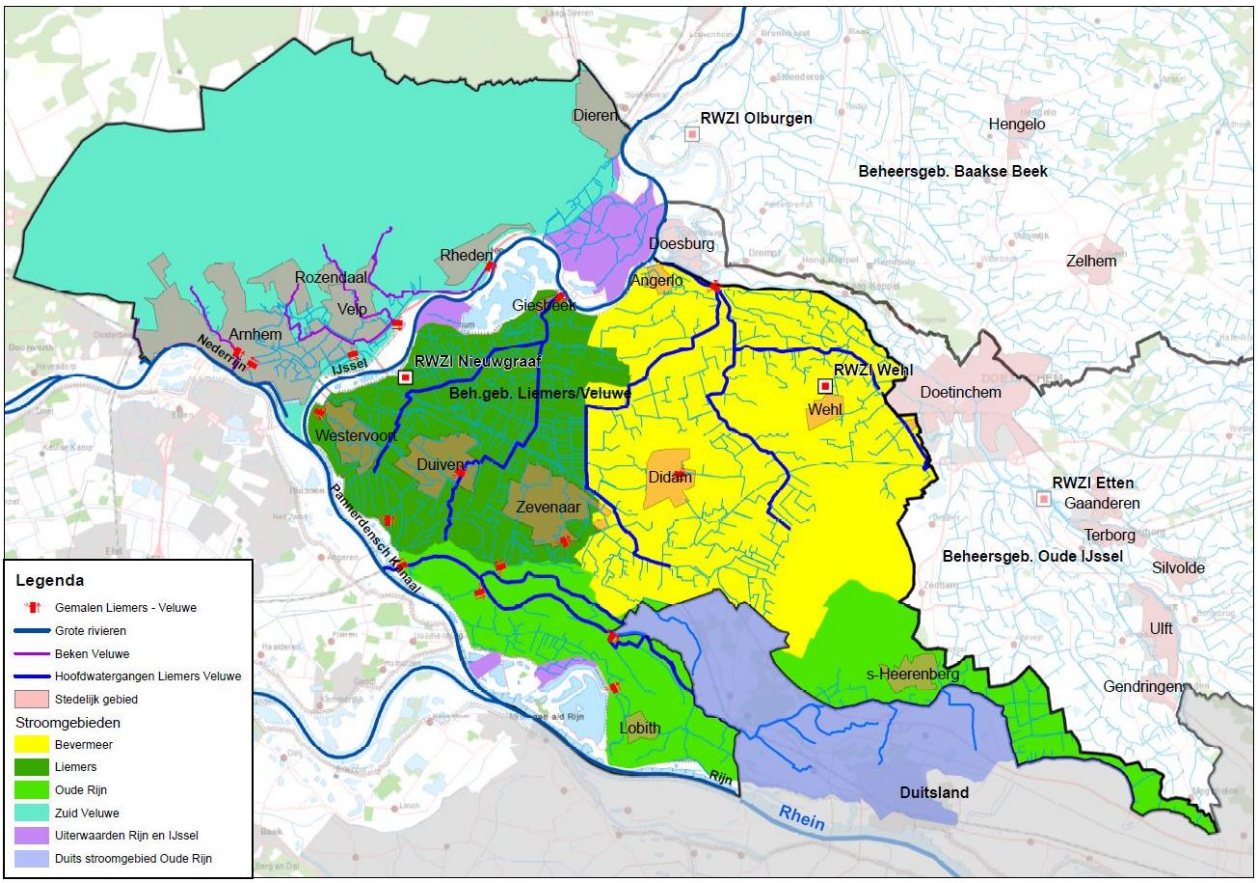
Het ingezamelde stedelijke afvalwater (huishoudelijk afvalwater en hemelwater) wordt getransporteerd naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) Nieuwgraaf op het bedrijventerrein InnoFase bij Duiven. De RWZI Nieuwgraaf is een van de grotere zuivering van waterschap Rijn en IJssel en heeft een debiet van ca. 50.000 m^3/dag (bron: Jaarverslag waterschap Rijn en IJssel 2020) Het waterschap loost het effluent vanuit de zuivering vervolgens op de IJssel.

Figuur 5 Werkgebied waterschap Rijn en IJssel.

Watersysteem

Het waterschap heeft de verantwoordelijkheid tot het beschermen en in stand houden van het watersysteem. Het waterschap beheert in totaal ca. 330 km watergang waarvan een deel in stedelijk gebied (zie Figuur 6 voor het beheersgebied Liemers Veluwe). Oeverbeschoeiingen zijn onderdeel van het watersysteem en vallen daarmee onder de verantwoordelijkheid van het waterschap. Gemeenten hebben een rol bij beschoeiingen die niet gebruikt worden voor instandhouding van het watersysteem en grenzen aan openbaar gebied.

Figuur 6 Watersysteem beheersgebied Liemers Veluwe van waterschap Rijn en IJssel.

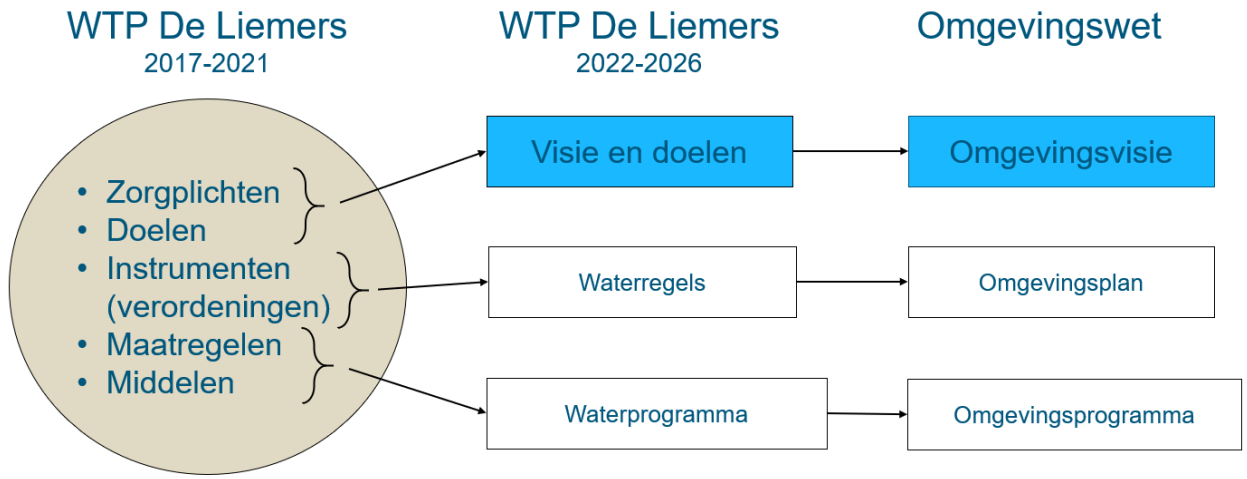
2.3 Lozingspunten gemeentelijke voorzieningen

Met het Besluit lozen buiten inrichtingen is op grond van de Waterwet de vergunningplicht voor lozingen vanuit het gemeentelijke stelsel opgeheven en gelden algemene regels. Conform de eisen van dit besluit kan het waterschap een actueel overzicht van de aanwezige lozingsvoorzieningen opvragen bij de gemeente. Tevens beschikt iedere gemeente over een actueel overzicht van de aanwezige IBA's (Individuele Behandeling van Afvalwater) binnen het eigen beheersgebied.

3 Visie en doelen

3.1 Algemeen

Dit hoofdstuk gaat in op de visie en beleidsambities voor de watertaken van De Liemerse waterorganisaties. Het hoofdstuk is de basis voor de visie op water in de omgevingsvisies van de verschillende organisaties. De visie en doelen zijn afgeleid van de ‘De Liemerse Waterketen in 2030’ en afgestemd met de visie van het waterschap ten aanzien van stedelijk waterbeheer ‘Water raakt’.

Figuur 7 Samenhang Watertakenplan De Liemers en de omgevingswet.

Waterteam De Liemers neemt haar verantwoordelijkheid voor het uitvoeren van haar afval-, hemel- en grondwatertaken. Zij doet dit met betrokken en kundige mensen, inwoners, ondernemers, andere overheden en belanghebbenden en altijd redenerend vanuit het algemeen belang. De zorg voor de afvalwaterketen en het watersysteem vindt plaats op basis van maatschappelijk aanvaardbare kosten. De visies voor de drie wettelijke zorgplichten, het veranderend klimaat en het oppervlaktewater zijn navolgend uitgewerkt.

3.2 Visie

Visie op afvalwater

Het inzamelen en afvoeren van afvalwater levert een enorme bijdrage aan de volksgezondheid en leidt wereldwijd tot een langere levensverwachting. De gemeenten dragen bij aan een gezonde leefomgeving door in te zetten op een goed functionerend en robuust rioolstelsel dat kan meebewegen met de ontwikkelingen van de toekomst.

De Liemers beschouwt de afvalwaterketen als één systeem. De gemeenten streven er samen met het waterschap naar om het afvalwater op een doelmatige wijze in te zamelen, te transporteren en te zuiveren voordat het geloosd wordt op het oppervlaktewater.

Daar waar mogelijk worden stromen van vuil en schoon water gescheiden (gehouden) en worden water en grondstoffen hergebruikt. Samen met het waterschap streven de gemeenten naar het verminderen van de hoeveelheid te zuiveren afvalwater en het optimaal gebruik van afvalwater vanuit het perspectief van circulariteit: hergebruik van water, nutriënten en warmte.

Visie op hemelwater
De gemeenten en het waterschap werken aan een veilige en klimaatbestendige leefomgeving door op een zorgvuldige manier om te gaan met het hemelwater dat valt op de verhardingen. Waar mogelijk worden verharde oppervlakken ontsteend en vergroend.

Afstromend schoon regenwater van verhardingen wordt zoveel mogelijk direct of anders via voorzieningen naar de bodem geleid, zodat het vertraagd kan afstromen en in perioden van droogte een buffer vormt. In z'n algemeenheid wordt nagestreefd om het hemelwater zoveel mogelijk vast te houden, daar waar het valt. Burgers, ondernemers en overige belanghebbenden worden gestimuleerd om waterbewust te handelen en hemelwater zoveel mogelijk op het eigen terrein vast te houden.

Visie op grondwater
De Liemers heeft een uitdagend grondwatersysteem. In een groot deel van De Liemers is het (grond)waterpeil sterk gerelateerd aan het waterpeil in de Rijn en de IJssel. Bij extreme (lage of hoge) waterstanden in de Rijn en de IJssel heeft dit tot gevolg dat in De Liemers sprake is van verdroging bij lage waterstanden of wateroverlast door kweldruk bij hoge waterstanden.

De gemeenten en het waterschap streven, ook bij een veranderend klimaat, naar het voorkomen van structureel negatieve gevolgen van afwijkende grondwaterstanden voor de aan de grond gegeven bestemming van een gebied. De gemeenten en het waterschap streven naar een grondwaterpeil dat voldoende diep is om structurele nadelige gevolgen door een te hoge grondwaterstand te voorkomen en voldoende hoog om droogteproblemen tegen te gaan. De Liemerse waterorganisaties en andere grondeigenaren nemen daarin de eigen verantwoordelijkheid:

- De particulier is verantwoordelijk voor de goede staat van zijn eigendom. Hij zorgt voor bouwkundige of waterhuishoudkundige voorzieningen op het eigen terrein en aan de eigen woning (zoals vochtdichte vloer en als het nodig is drainage);
- De gemeente heeft de zorgplicht voor het grondwater in de openbare ruimte (stedelijk gebied) en is het aanspreekpunt voor de burger. Zij behandelt eventuele klachten en zorgt voor een doelmatige aanpak van grondwaterproblemen als er sprake is van structurele grondwateroverlast;
- Het waterschap zorgt voor de afvoer van eventueel door de gemeente ingezameld grondwater via het oppervlaktewater en beïnvloedt via het peil van het oppervlaktewater de grondwatersituatie;
- De provincie en het waterschap zijn verantwoordelijk voor de vergunningverlening voor de onttrekking van grondwater. In de vergunning kunnen zij voorschriften opnemen voor de beëindiging van de onttrekking.

Visie op een veranderend klimaat
De visie en doelen voor het veranderend klimaat hebben een duidelijke relatie met de wettelijke zorgplichten maar heeft wettelijk een andere basis dan de drie zorgplichten.

De Liemers sluit zich aan bij het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) en streeft naar een klimaatrobuuste inrichting van de openbare (en niet openbare) ruimte in 2050. Thema's hierin zijn Wateroverlast, Hitte, Droogte en Overstroming, maar ook hieraan gekoppelde thema's als vergroening en biodiversiteit. Het thema Overstroming wordt in het gemeentelijke traject voor het DPRA in mindere mate meegenomen. Overstromingsrisico wordt binnen het Deltaprogramma waterveiligheid geborgd in het Hoogwaterbeschermingsprogramma en de Veiligheidsregio Rivierenland. Daarnaast zijn te nemen maatregelen in het kader van overstroming veelal regionaal van karakter.

Voor het thema Wateroverlast staan het zoveel mogelijk voorkomen van negatieve economische gevolgen zoals schade aan gebouwen en vitale infrastructuur en de toegankelijkheid van hulpdiensten centraal. Voor het thema Hitte staat verkleining van de gezondheidsimpact op kwetsbare groepen en het

hittebestendiger maken van de openbare ruimte centraal. Voor het thema Droogte streeft de gemeente naar sponswerking van de openbare ruimte via groene en bodembuffers en het voorkomen van onomkeerbare schade aan kwetsbare gebouwen (zoals op hout gefundeerde gebouwen of met veenlagen), infrastructuur en natuurwaarden.

Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA)
Klimaatadaptatie heeft in het landelijke beleid een flinke impuls gekregen. Mede gebaseerd op de adviezen uit het Manifest Klimaatbestendige Stad is in 2014 de intentieverklaring Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie verschenen. In het Deltaprogramma 2018 is dit vertaald naar een eerste Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie: een gezamenlijk plan van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk dat de aanpak van wateroverlast, hittestress en droogte versnelt en intensiveert.

Het gezamenlijke doel staat centraal: in 2050 is het bebouwde gebied in Nederland, inclusief vitale en kwetsbare objecten, zo goed mogelijk “waterrobuust” en “klimaatbestendig” ingericht. Hierbij horen maatregelen om de kwetsbaarheid van de stad te verlagen voor drie opgaven: te nat (overstroming en wateroverlast), te droog (wateronderlast) en te warm (hittestress).

Voor meer informatie zie https://klimaatadaptatienederland.nl/overheden/deltaplan-ra/.

Visie op oppervlaktewater
Naast afvalwater, hemelwater en grondwater is het oppervlaktewater een belangrijke schakel voor het veilig en droog houden van de leefomgeving. Schoon oppervlaktewater verhoogt ook de kansen voor biodiversiteit en is een van de dragers voor de toekomstige klimaatbestendige inrichting van De Liemers.

Ook rioolstelsels dragen hier in belangrijke mate aan bij. Verstandige keuzes voor beide systemen zorgen ervoor dat de dorpen klimaatbestendig, schoon en gezond blijven voor de mensen, maar natuurlijk ook voor planten en dieren! De Liemers wil water zichtbaarder maken en werken aan een goede waterkwaliteit. Door water zichtbaarder te maken wordt de waterbewustwording en de belevingswaarde vergroot.

3.3 Doelen

Beleidsdoelen met behoud van wettelijke taken
Dit beleidskader verwoordt de gezamenlijke doelen van De Liemers op zowel de afvalwaterketen als het stedelijk water. Zowel gemeenten als waterschap ondersteunen hierbij de gekozen strategie, maar behouden hierbij ieder hun eigen wettelijke taken en verantwoordelijkheden. Deze zijn terug te vinden in Bijlage 1. Wettelijke kaders.

Status Watertakenplan en relatie met bestaand beleid
Het Watertakenplan vormt de basis voor de invulling van de gemeentelijke zorgplicht voor afval-, hemel- en grondwater. Het beleid van waterschap Rijn en IJssel voor zowel watersysteem als afvalwaterketen is reeds vastgelegd in bestaande beleidsstukken voor het gehele beheersgebied. Deze blijven onverminderd van kracht.

Leidende principes
Om te komen tot een integrale benadering van waterketen en -systeem zijn breed gedragen uitgangpunten benoemd voor de invulling van de watertaken in De Liemers. Dit gaat uit van de gedachte dat afstemming in de benadering van de watertaken vereist is om de gezamenlijke doelen te realiseren. Zodanig, dat het gehanteerde beleid van de verschillende (deel)systemen niet conflicteert, maar juist complementair aan elkaar is. Deze leidende principes werken door in de verschillende beleidsdoelen zoals opgenomen in paragraaf 3.3.1 t/m 3.3.8.

Wij streven ernaar bij de invulling van de beleidsdoelen in De Liemers:

1. de hydrologische en ecologische toestand van het watersysteem zo min mogelijk negatief te beïnvloeden;
2. minder fossiele en meer duurzame energie te gebruiken;
3. zoveel mogelijk hemel-, oppervlakte- en grondwater in het gebied vast te houden en te benutten;
4. de belevingswaarde, de gebruikswaarde en natuurwaarden van het watersysteem te optimaliseren;
5. knelpunten in de waterkwaliteit te voorkomen en op te lossen;
6. kansen voor innovatie in de waterketen te benutten, specifiek als het gaat om het verwaarden en terugwinnen van grondstoffen en beter benutten van effluent en hiermee bij te dragen aan de circulaire economie;
7. te anticiperen op de effecten van klimaatverandering;
8. niet meer geld uit te geven dan nodig is voor een duurzame bedrijfsvoering (kwaliteit, kwetsbaarheid en kosten);
9. overlast en schade vanuit waterketen of watersysteem te voorkomen;
10. water in De Liemers een volwaardige plaats te geven in de openbare ruimte;
11. burgers en andere belanghebbenden te informeren, te betrekken en te stimuleren tot duurzaam gebruik van waterketen en –systeem.

3.3.1 Beleidsdoelen afvalwater

Algemeen

1. Alle percelen waar afvalwater vrijkomt moeten zijn aangesloten op de riolering of, indien doelmatig, op een alternatieve zuiverende voorziening;
2. Conform de trits waterkwaliteit (schoonhouden, scheiden, zuiveren) zamelen we het afvalwater zoveel mogelijk gescheiden in van het hemelwater;
3. Het afvalwater dient zonder overmatige aanrotting en/of stankoverlast te worden afgevoerd naar een zuiverende voorziening;
4. Gemeenten, waterschap en Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) handhaven op illegale lozingen van afvalwater op de riolering, de bodem en het oppervlaktewater;
5. Als het milieutechnisch functioneren van de riolering verandert ten opzichte van referentie-emissies (lozingssituatie na realiseren basisinspanning en waterkwaliteitsspoor) naar het oppervlaktewater, dan volgt maatwerkoverleg over de emissie effecten;
6. De vuilemissie vanuit de riolering mag niet leiden tot kwaliteitsknelpunten in het watersysteem;
7. Emissies vanuit de riolering naar de bodem (a.g.v. exfiltratie) zijn beperkt door een goede staat van objecten, zoals riolering, pompen en gemalen;
8. Foutieve aansluitingen zijn ongewenst. Emissies als gevolg van foutieve aansluitingen van vuil stedelijk afvalwater op hemelwaterriolen mogen niet leiden tot kwaliteitsproblemen in het ontvangende water;
9. Alle lozingen op de riolering dienen te voldoen aan de lozingsvoorwaarden zoals opgenomen in de lozingsvergunning op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) dan wel de algemene regels van het Activiteitenbesluit, het Besluit lozen buiten inrichtingen of het Besluit lozing afvalwater huishoudens;
10. We dragen zorg voor de instandhouding van de aanwezige systemen, waaronder de aanwezige drukriolering en IBA's. Mits doelmatig en duurzaam staan gemeente en waterschap open voor lokale initiatieven voor inzameling en zuivering van stedelijk afvalwater.

Nieuwbouw

11. Kosten als gevolg van systeemaanpassingen ten gevolge van nieuwe aansluitingen op de openbare riolering kunnen worden doorberekend aan de initiatiefnemer. Aanpassingen in het watersysteem/-keten moeten mee worden genomen in het watertoetsproces.

3.3.2 Beleidsdoelen hemelwater

Algemeen

1. In navolging op het landelijke beleid vastgesteld in de Wet Milieubeheer (art.10. 29a), het Nationaal Bestuursakkoord Water en Waterbeheer 21e eeuw hanteren we de volgende tritsen voor de omgang met hemelwater:

Waterkwantiteit	Waterkwaliteit
• Vasthouden	• Schoonhouden
• Bergen	• Scheiden
• Infiltreren	• Schoonmaken
• Afvoeren	

2. In lijn met de trits voor waterkwaliteit streven we naar het zoveel mogelijk gescheiden houden van hemelwater en vuilwater;
3. Hemelwater voert bij voorkeur bovengronds en zichtbaar af naar oppervlaktewater en indien mogelijk via infiltratie naar de bodem (afhankelijk van lokale situatie);
4. Wateroverlast willen we beperken. Wateroverlast in gebouwen door hevige neerslag wordt niet geaccepteerd. Daarnaast is er aandacht voor de doorgaanbaarheid van belangrijke verkeersaders en de bereikbaarheid van woonstraten voor calamiteitenverkeer;
5. We anticiperen op klimaatverandering door in het ontwerp en inrichting van zowel (afval)waterketen, watersysteem als openbare ruimte rekening te houden met de verwachte klimaateffecten op (middel)lange termijn (2050). Hierbij wordt nadrukkelijk gezocht naar een integrale benadering bij groot onderhoud, reconstructie en nieuwbouw;
6. Actief scheiden van waterstromen (hemelwater en afvalwater) - geïnitieerd en bekostigd door gemeente en/of waterschap - bij particulieren is dit alleen wenselijk als dit doelmatig is. Dit is maatwerk;
7. Het is niet toegestaan om hemelwater af te voeren via de mechanische riolering. In het buitengebied zal het hemelwater daarom strikt gescheiden van afvalwater moeten blijven en lokaal worden geïnfiltreerd, geborgen of afgevoerd naar oppervlaktewater. Ook hier worden perceeleigenaren actief in gestimuleerd;
8. We willen dat de particulier zo veel mogelijk zijn verantwoordelijkheid neemt voor het verwerken van hemelwater binnen de perceelgrenzen (infiltreren, hergebruik, ontharden etc.). Waar mogelijk ondersteunen we de particulier daarbij;
9. Voor gebieden (wijken, bedrijventerreinen e.d.) waar afkoppelen nodig is zullen wij in de planperiode, conform de mogelijkheid van artikel 10.32a van de Wet milieubeheer, een verordening vaststellen op grond waarvan het mogelijk is afkoppelen binnen een redelijke termijn te verplichten. Hierbij wordt aangegeven voor welke gebieden een aanwijzingsbesluit zal worden vastgesteld. Voorafgaand aan de inzet van deze verordening zullen wij voorlichting verzorgen over nut en noodzaak van afkoppelen.

Nieuwbouw

10. Hemelwater dient bij nieuwbouw op eigen terrein te worden verwerkt of wanneer dit niet mogelijk is, in het plangebied;
11. De terreinen rond bedrijven sluiten we afhankelijk van de vervuilingsgraad aan op een verbeterd of een duurzaam gescheiden systeem. Voor de daken van bedrijven geldt dat afstromend hemelwater zoveel mogelijk dient te worden geïnfiltreerd in de bodem op eigen terrein of als laatste stap rechtstreeks afgevoerd naar het oppervlaktewater.

3.3.3 Beleidsdoelen grondwater

Algemeen

1. De perceeleigenaar draagt zorg voor de verwerking van overtollig grondwater op eigen terrein en treft maatregelen om schade of overlast ten gevolge van hoge of lage grondwaterstanden te voorkomen;
2. De zorg van gemeente richt zich op het zoveel mogelijk voorkomen en beperken van structurele aan de bestemming gebonden grondwaterover- of -onderlast in de openbare ruimte (stedelijk gebied);
3. Als maatstaf voor de grondwaterstand in de openbare ruimte hanteert De Liemers een minimale ontwateringsdiepte voor wegen van 70 cm –mv, welke maximaal 2 weken aaneengesloten per jaar mag worden overschreden;
4. Klachten en meldingen met betrekking tot grondwater in de bebouwde omgeving worden geregistreerd door de gemeente en worden zorgvuldig in behandeling genomen. De gemeente beoordeelt daarbij of er sprake is van structurele grondwaterover- of -onderlast en de mogelijke oorzaken hiervan;
5. Indien er sprake is van structurele grondwaterover- of -onderlast op eigen terrein is de particulier primair aan zet. Aanvullend kan de gemeente besluiten tot het treffen van maatregelen in de openbare ruimte, mits dit doelmatig is en dit niet valt onder de verantwoordelijkheid van de provincie of het waterschap. Problemen met natte kelders en andere diepe constructies zijn voor rekening van de eigenaar;
6. We zorgen voor voldoende inzicht in de grondwaterhuishouding in de bebouwde omgeving. Aan de hand van dit inzicht beoordelen we ontvangen meldingen en evalueren we periodiek het gehanteerde beleid;
7. Waterschap Rijn en IJssel heeft drainage- en beregeningsbeleid. Doel van het drainage- en beregeningsbeleid is om kwetsbare natuur te beschermen. Met het nieuwe drainage- en beregeningsbeleid sluit het waterschap aan op de begrenzing van de natuurgebieden uit de Omgevingsvisie (provinciaal plan waarin de provinciale doelen en belangen staat gedefinieerd, inclusief functietoekenning) Gelderland 2015.

Nieuwbouw

8. Voor nieuwbouw hanteert De Liemers een ontwateringsdiepte voor woningen van ten minste 90 cm –mv, welke maximaal 2 weken aaneengesloten per jaar mag worden overschreden;
9. In geval van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en infrastructurele plannen treden gemeente en waterschap/provincie vroegtijdig in overleg (de watertoets) over de effecten op de grondwaterhuishouding met andere afdelingen en partijen. Uitgangspunt bij nieuwbouw is dat de natuurlijke grondwatersituatie zo min mogelijk (negatief) beïnvloed wordt. De initiatiefnemer draagt hierbij zorg voor het verzamelen en aanleveren van voldoende (meet)gegevens om de grondwaterhuishouding te kunnen beoordelen.

3.3.4 Beleidsdoelen doelmatig beheer

Gegevensbeheer

1. De gegevens van de afvalwaterketen en watersysteem zijn op orde: de kenmerken van voorzieningen zijn volledig, actueel en toegankelijk voor elke geïnteresseerde;
2. Beheergegevens van de afvalwaterketen en watersysteem zijn digitaal toegankelijk en beschikbaar voor alle partijen binnen het Waterteam De Liemers.

Toestand en functioneren

3. We hebben voldoende inzicht in de toestand van de openbare riolering. Hiertoe verzamelen we gegevens van de actuele ligging en toestand van objecten in de afvalwaterketen en het watersysteem;
4. We beheren onze voorzieningen zodanig dat deze in acceptabele staat verkeren. Hierbij houden we rekening met de risico's die acceptabel zijn voor het object, het systeem en de omgeving;
5. Alle rioolgemalen en overstorten zijn aangesloten op een telemetriesysteem en storingen worden binnen 24 uur verholpen;
6. We hebben voldoende inzicht in het hydraulisch en milieutechnisch functioneren van afvalwaterketen en de hydraulische en ecologische toestand van het watersysteem;
7. We streven ernaar het energieverbruik bij het uitvoeren van onze watertaken te optimaliseren.

Integrale aanpak beheer en onderhoud

8. We hanteren een integrale aanpak bij werkzaamheden in de openbare ruimte, ten einde de inzet van middelen te vergroten en overlast of hinder te beperken;
9. We hanteren een integrale benadering bij de inrichting en het beheer van water, riolering en de openbare buitenruimte, ten einde de ruimtelijke meerwaarde en de doelmatigheid van onze activiteiten te vergroten.

Communicatie

10. Gemeenten en waterschap zorgen voor educatie en communicatie in het kader van de watertaken. Hiermee beogen we:
    - goed gebruik van de riolering te stimuleren;
    - overlast te beperken en acceptatie van hinder te bevorderen;
    - draagvlak te verkrijgen bij belanghebbenden binnen en buiten de gemeente voor een integrale benadering van water en de openbare inrichting;
    - invulling van particulieren aan de verantwoordelijkheid op eigen terrein te bevorderen;
    - lokale lasten te verantwoorden door te laten zien wat gemeente en waterschap allemaal doen;
    - omwonenden te informeren door gericht te communiceren per project;
    - bewustwording: bijvoorbeeld plaatsen van openbare grondwaterpeilmeter.

3.3.5 Beleidsdoelen waterhuishouding

Algemeen

1. Klimaat: We anticiperen bij nieuwbouw en indien doelmatig bij bestaande bouw op klimaatverandering (m.b.t. wateroverlast, droogte, hittestress en waterkwaliteit);

2. KRW-waterlichamen in stedelijk gebied moeten voldoen aan alle eisen van de Kaderrichtlijn Water. De overige wateren in stedelijk gebied en periferie moeten voldoen aan de fysisch, chemische eisen van de KRW (basiskwaliteit);
3. Wij spannen ons in om de basiswaterkwaliteit van al het stedelijk water te waarborgen. We hanteren een gezamenlijke aanpak van waterkwaliteitsknelpunten;
4. Wij vergroten de belevingswaarde en natuurwaarden van het stedelijk water door:
    - inrichting, gebruik en beheer af te stemmen op gedeelde streefbeelden;
    - water zichtbaar te maken;
    - ons watersysteem open te stellen voor recreatief medegebruik.
5. Communicatie: Wij gaan in gesprek met inwoners en dragen bij aan bewustwording.

Nieuwbouw

6. Ruimtelijke plannen leggen we hydrologisch neutraal aan. Dit betekent dat het omliggende watersysteem niet zwaarder belast zal worden ten gevolge van de ontwikkeling.

3.3.6 Beleidsdoelen zuivering

Deze beleidsdoelen hebben betrekking op waterschap Rijn en IJssel.

Algemeen

1. We transporteren het ingezamelde stedelijk afvalwater vanaf de overnamepunten naar de zuivering;
2. We zuiveren het ingezamelde afvalwater zodanig dat het effluent voldoet aan de normen om te mogen lozen op het ontvangende water;
3. We beperken de overlast (o.a. geur en geluid) voor de omgeving ten gevolge van het transport en zuivering van afvalwater;
4. Waar mogelijk en doelmatig benutten we grondstoffen en energie vanuit het ingezamelde afvalwater en benutten we effluent als aanvoer van zoetwater. Waterschap Rijn en IJssel ondersteunt hiertoe initiatieven om grondstoffen en energie terug te winnen op de RWZI Nieuwgraaf.

3.3.7 Beleidsdoelen klimaatadaptatie

Afgelopen planperiode zijn kwetsbaarheden voor de klimaateffecten voor De Liemers in beeld gebracht. De resultaten hiervan zijn online te bekijken. Ook zijn er klimaatdialogen gevoerd met de politiek en ambtelijk intern. Inwoners zijn via een digitaal traject met social media campagne, website en enquêtes betrokken. Uit de uitgevoerde inventariserende en beeldvormende activiteiten zijn hoofdlijnen afgeleid waar De Liemers richting kiest in de aanpak van klimaatverandering de komende jaren. Op basis van de gegevens uit het participatieproces zijn de hierna volgende beleidsdoelen voorgesteld om De Liemers beter bestendig maken tegen klimaatverandering.

1. We werken aan een gezondere en beter bereikbare buitenruimte voor onze inwoners met voldoende biodiversiteit, groen, schaduw en gebruiksgemak;
2. In De Liemers is in 2050 minder kans op wateroverlast in gebouwen dan nu en minder risico op voor de gemeente onverwachte financiële schades;
3. We benutten de (bergings)capaciteiten van het natuurlijk bodemsysteem en het watersysteem beter om voldoende water te bewaren voor drogere periodes;
4. Inwoners worden regelmatiger geïnformeerd over klimaatadaptatie op eigen terrein en de acceptatie van klimaateffecten blijft in stand.

Het klimaatthema Hitte is geen onderdeel van de gemeentelijke watertaken. Maar door meekoppelkansen te benutten kan er wel een bijdrage worden geleverd aan het verminderen van hittestress. Ontharden (en vergroenen) is namelijk wel onderdeel van de gemeentelijke watertaken omdat het zorgt voor minder afstroming en hemelwater kan infiltreren.

3.3.8 Beleidsdoelen oppervlaktewater

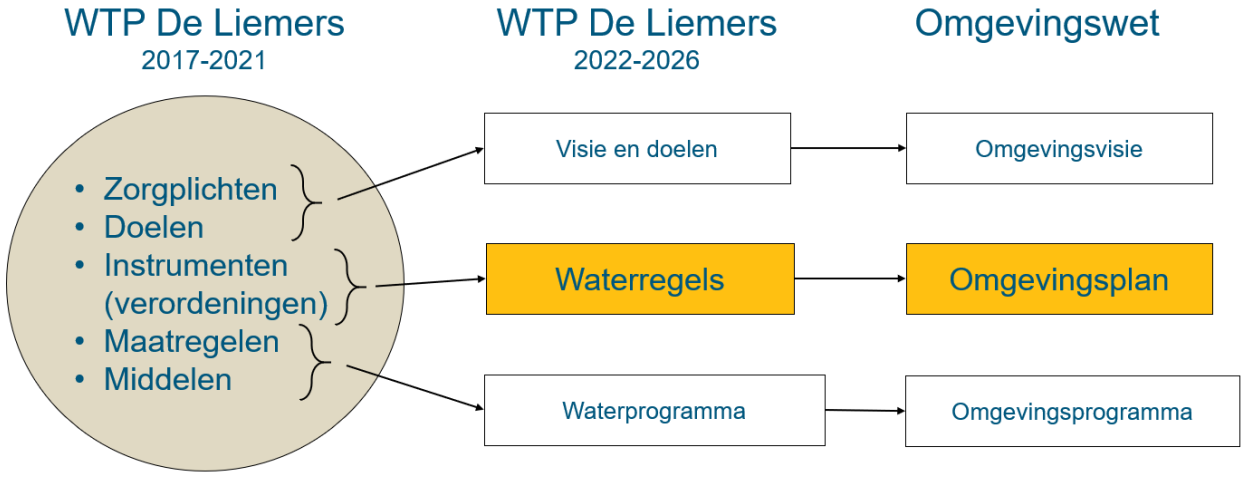
Bijdrage leveren aan een ecologisch en chemisch gezond oppervlaktewater en waterbodem. Door:

1. De vervuilende invloed op de kwaliteit en het ecologisch functioneren van het oppervlaktewater en de waterbodem door overstortingen en regenwaterlozingen wordt waar mogelijk beperkt;
2. Verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater en waterbodem door planmatig beheer en onderhoud van het rioolstelsel;
3. Bijdrage leveren aan het beheer en onderhoud van oppervlaktewater vanuit de wettelijke zorgplichten.

4 Waterregels De Liemers

4.1 Algemeen

In het omgevingsplan komen de juridisch bindende regels voor burgers en bedrijven die de gemeente nodig acht om de visie te realiseren. In dit hoofdstuk sorteren we voor op de waterregels die gebruikt kunnen worden in de toekomstige omgevingsplannen van waterorganisaties van De Liemers.

Figuur 8 Samenhang watertakenplan De Liemers en het omgevingsplan.

In dit hoofdstuk geven we inzicht in de procedure die vanuit de Omgevingswet voor de (water)regels in het omgevingsplan wordt doorlopen en de wijze waarop het watertoetsproces is geborgd. Vervolgens komen de belangrijkste waterregels die komende planperiode worden toegepast aan bod: de regels die in het kader van het watertoetsproces zijn opgesteld en de aansluit- en hemelwaterverordening. Deze blijven in de planperiode van het Watertakenplan De Liemers 2022-2026 van kracht.

4.2 Procedure (water)regels in het omgevingsplan

Via de Invoeringswet Omgevingswet zorgt het Rijk ervoor dat bij inwerkingtreding van de Omgevingswet alle gemeenten een omgevingsplan hebben. Het omgevingsplan dat van rechtswege ontstaat, bevat alle vigerende bestemmingsplannen en verordeningen, waaronder de aansluitverordening en hemelwaterverordening van De Liemers. Dit tijdelijk omgevingsplan voldoet nog niet aan de eisen van het nieuwe stelsel. Voor gemeenten geldt een overgangstermijn tot 2029.

Het Rijk voorziet in overgangsrecht voor de regels die nu nog op rijksniveau zijn gesteld in onder andere het Besluit lozing afvalwater huishoudens, het Activiteitenbesluit milieubeheer en het Bouwbesluit 2012, maar in het nieuwe stelsel niet terugkeren op rijksniveau. Dit overgangsrecht voor voormalige rijksregels wordt de bruidsschat genoemd. De bruidsschat wordt van rechtswege toegevoegd aan ieder omgevingsplan. Direct vanaf inwerkingtreding van de Omgevingswet kunnen gemeenten de bruidsschatregels aanpassen of schrappen.

4.3 Watertoets in de Omgevingswet

In het huidige watertoetsproces wordt een aantal stappen doorlopen met waterbeheerders om na te gaan of er voldoende rekening wordt gehouden met waterbelangen in ruimtelijke planprocessen van gemeenten, provincies en het Rijk. De kern van het instrument wordt gevormd door vroegtijdig overleg, een wateradvies en een waterparagraaf in de ruimtelijke plannen.

De Omgevingswet gaat uit van een integrale benadering van alle aspecten van de fysieke leefomgeving. Alle bestuursorganen moeten bij de uitoefening van hun taken en bevoegdheden rekening houden met de taken van andere bestuursorganen. Met dit uitgangspunt borgt de Omgevingswet dat gemeenten bij het opstellen van een omgevingsvisie en omgevingsplan al in een vroeg stadium de waterbelangen borgen.

De watertoets zou, gelet op dit uitgangspunt, niet meer wettelijk te hoeven worden voorgeschreven. Toch is een (enigszins aangepaste) watertoets in de nieuwe regelgeving (het Besluit kwaliteit leefomgeving) opgenomen. Deze nieuwe watertoets legt meer nadruk op de inhoudelijke vertaling van het waterbelang in onder andere omgevingsplannen, en minder op het proces.

4.4 Water in ruimtelijke plannen

In 2015 is de beleidsnotitie Water Raakt! bestuurlijk vastgesteld. Waterschappen Vechtstromen (WVS), Drents Overijsselse Delta (WDOD) en Rijn en IJssel (WRIJ) hebben in Water Raakt! beschreven wat hun visie is ten aanzien van stedelijk waterbeheer.

Waterschap Rijn en IJssel heeft de visie uitgewerkt tot concrete uitgangspunten voor de weging van het waterbelang bij ruimtelijke plannen (watertoets). Ook de uitgangspunten voor waterbeheer in het landelijk gebied zijn hierin opgenomen. De voor dit Watertakenplan relevante uitgangspunten staan navolgend kort samengevat. Voor de gedetailleerde uitwerking van de uitgangspunten van waterschap Rijn en IJssel is ‘Water in ruimtelijke plannen’ te raadplegen.

- Schoon hemelwater wordt, waar mogelijk, binnen het plangebied geïnfiltreerd of geborgen en vertraagd afgevoerd naar het oppervlaktewater;
- Een verslechtering van de waterkwaliteit wordt benoemd en met duurzame maatregelen verbeterd;
- Bij een toename van het afvalwater controleert het waterschap of deze mogelijk is binnen de bestaande capaciteit van de RWZI.
- Zuiveringstechnische werken blijven bereikbaar voor beheer en onderhoud en in calamiteitenfase. Bebouwing en/of beplanting binnen de belangenstrook van bijvoorbeeld een persleiding is daarom niet toegestaan;
- In de milieuzonering van de rwzi’s en rioolgemalen worden geen hindergevoelige functies mogelijk gemaakt;
- De geldende voorwaarden omtrent RWZI’s zijn beschreven in de Beleidsregels zuiveringstechnische werken ;
- Nieuwe ruimtelijke plannen zijn ten minste grondwaterneutraal. Dit betekent dat ze niet mogen leiden tot structurele verlaging van de grondwaterstand;
- Waterschap Rijn en IJssel adviseert niet te bouwen in gebieden met een hoge grondwaterstand of kwel, of de bouwwijze hierop aan te passen;
- In zettingsgevoelige gebieden wordt rekening gehouden met de bodemgesteldheid en de relatief hoge grondwaterstanden. Ook als slecht doorlatende lagen in het plangebied voorkomen, wordt de bouwwijze aangepast om grondwateroverlast te voorkomen;
- Nieuwe functies mogen geen negatieve invloed hebben op de kwaliteit van het grondwater.

4.5 Waterregels in het omgevingsplan

Voor het waterbeheer zijn met name de regels over aansluiten op de riolering en over afvalwaterlozingen in de bruidsschat relevant. Dit betreft onder andere de lozing van grondwater, afstromend hemelwater en huishoudelijk afvalwater in de bodem, de riolering en het oppervlaktewater. Daarnaast zijn er specifieke lozingsregels voor bedrijfstakken opgenomen in de bruidsschat. De belangrijkste voorbeelden hiervan zijn het lozen bij kleinschalige voedselbereiding (zoals de vetafscheider bij de horeca), lozen bij telen en

kweken van gewassen (zoals spoelwater van biologisch geteeld fruit), lozen bij het maken van beton, lozen bij het wassen van motorvoertuigen en lozen bij het opslaan van mest of kuilvoer. De Liemers heeft gezamenlijk een Aansluitverordening en Hemelwaterverordening opgesteld en daarbij aandacht gehad voor de bruidsschatregels.

Aansluitverordening
De Liemers hebben aanvullend op de bestaande wet- en regelgeving (Bouwbesluit 2012 en de lozingsregels uit het Besluit lozing afvalwater huishoudens) regels opgesteld over het aansluiten van percelen op het openbaar riool. De verordening bevat regels over onder andere de begrenzing van het openbaar riool, aansluitverplichting, vergunningsplicht en de voorwaarden aansluiten op openbaar riool.

Hemelwaterverordening
De hemelwaterverordening verbiedt particulieren om afvloeiend hemelwater en grondwater te lozen op het openbare vuilwaterriool bij ontwikkelingen in een bepaald gebied. Ten aanzien van hemelwaterberging op particulier terrein gelden de volgende eisen:

- Bij een uitbreiding van het bebouwd oppervlak tot maximaal 2.000 m^2 heeft de hemelwaterberging ten minste een capaciteit van 60 liter per m^2 (60 mm) bebouwd oppervlak;
- Bij een uitbreiding van het bebouwd oppervlak vanaf 2.000 m^2 komt de bergingseis terug in de watertoets;
- De hemelwaterberging wordt zo ontworpen dat deze binnen 24 uur weer beschikbaar is.

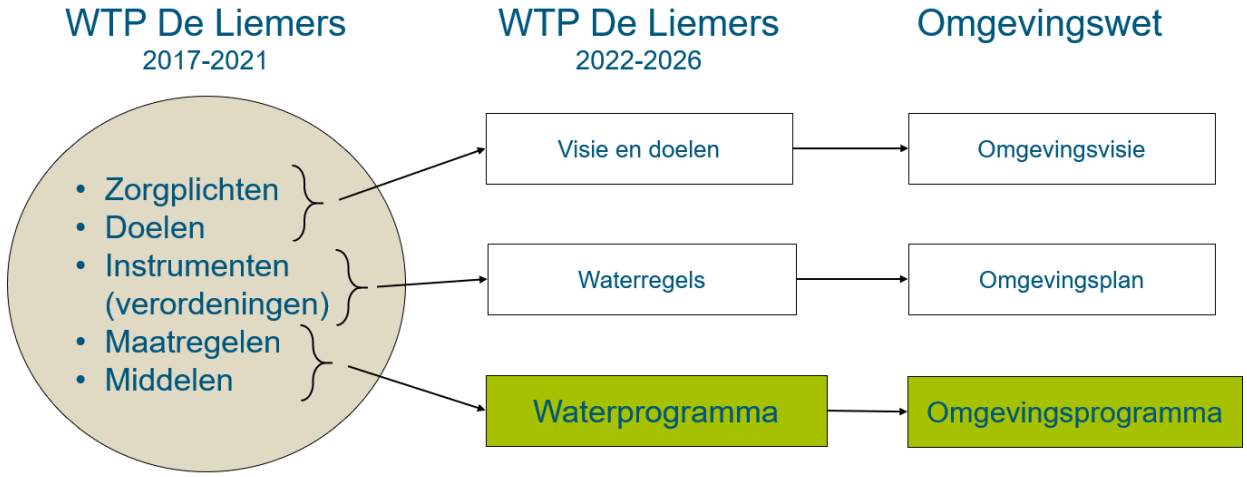
De hoeveelheid hemelwater die niet kan worden geborgen in de hemelwaterberging kan onder voorwaarden middels een noodoverloop geloosd worden op een nader aan te wijzen openbare watergang of hemelwatervoorziening.

5 Waterprogramma De Liemers

De komende jaren komt er veel af op gemeenten en waterschap. Met een aantal stappen is in beeld gebracht welke onderwerpen en aspecten de komende planperiode extra aandacht verdienen.

1. Toetsen van de huidige situatie aan de doelen vanuit het vigerende beleid;
2. Evaluatie van de afgelopen planperiode;
3. In beeld brengen van nieuwe opgaven voor de komende planperiode.

Gedurende de totstandkoming van het Watertakenplan zijn de bovengenoemde stappen doorlopen en hebben geleid tot een brede consultatie binnen zowel gemeenten als waterschap. Op basis van de resultaten zijn opgaven voor de komende planperiode benoemd en vertaald naar maatregelen.

Figuur 9 Samenhang watertakenplan De Liemers en het omgevingsprogramma.

5.1 Evaluatie planperiode 2017 - 2021

Uit de evaluatie van het Watertakenplan 2017 - 2021 blijkt dat er al veel goed gaat bij het uitvoeren van de (afval)watertaken in De Liemers. Dit heeft er in geresulteerd dat de afgelopen planperiode een groot deel van de gestelde beleidsdoelen deels of geheel zijn behaald.

Belangrijke speerpunten die bij de evaluatie naar voren kwamen zijn:

- Voor het overgrote deel van De Liemers is het beheer op orde (binnen het areaal van voormalig gemeente Rijnwaarden is een inhaalslag nodig). Echter, dit neemt niet weg dat er inspanningen nodig blijven om het huidige niveau te handhaven en gesteld te staan voor nieuwe opgaven en ontwikkelingen. Komende planperiode is daarom van belang om het beheer op orde te houden;
- Het klimaatadaptatiebeleid en de bijbehorende uitvoeringsagenda worden geïntegreerd in het Watertakenplan;
- Met het nieuwe Watertakenplan moet De Liemers goed voorbereid zijn op de Omgevingswet.
- De Liemers regio heeft te maken met een behoorlijke woningbouwopgave. Er is behoefte aan duidelijke regels om de watertaken van de gemeenten te borgen in ruimtelijke plannen;
- Het samenwerkingsteam van De Liemers wordt komende planperiode verbreedt met collega's vanuit Ruimtelijke Ordening. Voor klimaatadaptatie in de regio is het belangrijk dit thema op te nemen in de samenwerking.

5.2 Opgaven voor de komende planperiode

De paragraven 5.3.1 tot en met 5.3.4 vertegenwoordigen de vier thema's van waaruit dit Watertakenplan wordt benaderd. Bij ieder thema horen opgaven waar De Liemers de komende planperiode mee aan de slag gaat.

5.2.1 Basis op orde (houden)

Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte
Liemers breed wordt het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) opgepakt. Met het invoeren van IBOR wil De Liemers zowel de beheerders als het bestuur een instrument bieden om gerichter te kunnen sturen op de onderhoudskwaliteit van de woonomgeving. Naast communicatie-instrument moet IBOR gaan dienen als vertrekpunt om inwoners, bedrijven en instellingen, buurten, wijken en dorpen de mogelijkheid te geven om zelf verantwoordelijkheid te nemen voor de leefbaarheid van de eigen woon- of werkomgeving (= participatie). Kortom, met IBOR heeft De Liemers:

- een sturingsinstrument voor het gemeentebestuur om de kwaliteitsniveaus voor het beheer te bepalen;
- een beheerinstrument voor de gemeentelijke organisatie waarin het vastgestelde kwaliteitsbeeld kan worden gerealiseerd;
- een communicatie-instrument voor inwoners (en bezoekers) van de gemeente dat duidelijkheid geeft over welk kwaliteit men kan verwachten en in hoeverre men daarop invloed heeft.

Beheer en onderhoud
De gemeente stelt de kwaliteitstoestand van het gemeentelijk rioleringsstelsel vast door middel van een visuele inspectie ten behoeve van het bepalen van vervangings- en verbeteringsmaatregelen. Voordat zo'n inspectie plaatsvindt, wordt de betreffende rioolstreng schoongemaakt en het vrijkomend slib afgevoerd. Jaarlijks reinigt en inspecteert de gemeente ongeveer 10% van de riolering. Bijzondere voorzieningen zoals zinkers, overstortputten, spindelschuiven en terugslagkleppen worden regelmatiger geïnspecteerd en gereinigd, kleine gebreken worden daarbij meteen hersteld. In de komende planperiode wordt dit beleid voortgezet.

Diverse criteria zijn van invloed op de keuze of een riool vervangen wordt of niet. Belangrijk zijn vanzelfsprekend de afwegingen ten aanzien van het riool zelf: de kwaliteitstoestand, ouderdom en functie van het riool. Daarnaast wordt aansluiting gezocht bij de aanleg van blauwe aders, ontwikkelingen in de omgeving, en de afstemming met andere programma´s. Bij het vervangen van riolering worden straten en wegen veelal van trottoir tot trottoir opengebroken. Dit leidt tot hinder bij de betrokken burgers en bedrijven. Door de werkzaamheden te combineren met andere werken (bijvoorbeeld vervangen van bestrating, de wijkaanpak met betrekking tot de energietransitie, elektriciteitskabels of drinkwaterleidingen en herinrichtingsprojecten, wordt efficiënter gewerkt en wordt hinder voor de omgeving zoveel mogelijk beperkt. Daarnaast bespaart het kosten in de uitvoering van de werkzaamheden, omdat de kosten voor het open maken van de straat maar één keer betaald hoeven te worden. Binnen De Liemers wordt zoveel mogelijk 'Werk met Werk' gemaakt.

De gemalen en drukrioolunits worden jaarlijks gereinigd en in detail geïnspecteerd waarna preventieve onderhoudsmaatregelen worden vastgesteld. Het eerste lijns onderhoud van gemalen wordt uitgevoerd door de buitendienst, ernstigere gebreken worden op contractbasis uitbesteed. In de komende planperiode wordt dit beleid voortgezet.

Kolken en lijngoten zijn essentieel voor het inzamelen van regenwater dat valt in de openbare ruimte. Verstopping kan lokaal leiden tot overlast, terwijl de hoofdriolering nog voldoende afvoercapaciteit heeft.

In De Liemers worden kolken en lijngoten minimaal 1 maal per jaar gereinigd. In de komende planperiode wordt dit beleid voortgezet.

De laatste jaren heeft De Liemers veel kleinere (groene) hemelwatervoorzieningen aangelegd. Het gaat om bergende greppels, bermen, wadi's en infiltratievoorzieningen. In de komende planperiode is meer aandacht voor deze voorzieningen nodig. Het gegevensbeheer (vaste en kwaliteitsgegevens) en operationele beheer voor deze voorzieningen wordt versterkt en door onderzoek wordt in beeld gebracht of voorzieningen nog voldoende functioneren.

Inrichting & kwaliteit (oppervlakte)watersysteem
Hoe meer groen en water in de woonomgeving, hoe gezonder mensen zich voelen. Water en groen gaan vaak hand in hand als het gaat om het watersysteem. Een goed ingericht watersysteem kan zorgen voor beleving, verkoeling, ontspanning en natuur. Daarom willen we in de komende planperiode voor het Liemerse watersysteem bekijken hoe we de inrichting en het beheer en onderhoud beter kunnen afstemmen op de omgeving. Verder zijn in de komende planperiode maatregelen nodig om het watersysteem op orde te houden, zoals het baggeren van de watergangen en het onderhouden van de beschoeiingen.

5.2.2 Klaar voor de toekomst

De klimaatopgave
Door klimaatverandering kan in bebouwd gebied overlast en schade ontstaan door wateroverlast, hitte, en droogte. Bij de locatiekeuze, de ruimtelijke inrichting en de bouwwijze is/wordt daar vaak geen rekening mee gehouden. Daarom is het belangrijk het bebouwde gebied minder kwetsbaar te maken voor extreme weerssituaties en de negatieve impact daarvan te beperken. Voor een duurzame waterketen en -systeem en klimaatbestendige omgeving geven we water meer ruimte, vangen we het op tijdens piekbuien en behouden we het voor langdurige droge perioden. Door nu kansen te benutten om 'mee te koppelen' met geplande maatregelen in bijvoorbeeld de openbare ruimte, voorkomen we draconische maatregelen over 30 jaar. De Liemers heeft een gezamenlijke Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie opgesteld. Zie Paragraaf 5.3.4 voor meer informatie.

Ook burger en bedrijven hebben een rol: door hemelwater af te koppelen van de riolering en percelen niet volledig te verharden waardoor neerslag kan infiltreren in de bodem. Het is daarnaast van belang dat inwoners bewust worden van de mogelijke effecten van klimaatverandering en accepteren dat er tijdelijk water-op-straat kan voorkomen na een extreme bui. De Liemers wil komende planperiode gezamenlijk optrekken in communicatie en participatie.

De duurzaamheidsopgave
De duurzaamheidsopgave ligt vooral in het samen optrekken met de energietransitie bij (her)inrichtingen (werk met werk) en het terugwinnen van waardevolle grondstoffen en energie uit afvalwater. Voor de terugwinning van grondstoffen en energie uit afvalwater wordt steeds meer technisch mogelijk en financieel aantrekkelijk. Dat kan in huis, in de wijk of op de centrale afvalwaterzuivering van het waterschap. Op de RWZI Nieuwgraaf worden nieuwe initiatieven om invulling te geven aan deze duurzaamheidsopgave verwelkomd.

Doortrekken van de A15 naar de A12
Momenteel wordt er een nieuwe autosnelweg aangelegd. Het project is naar verwachting in uitvoering tot 2024. Het tracé van de A15 loopt door zowel gemeente Duiven als gemeente Zevenaar. Als gevolg hiervan zullen watergangen en persleidingen moeten worden omgelegd. Dit biedt soms kansen, maar kost altijd aandacht en tijd. Ook de potentiële negatieve effecten van de verdiepte aanleg op grondwaterstanden verdienen speciale aandacht in dit grondwatergevoelige gebied. Overigens worden de

consequenties van de werkzaamheden aan de A12 en de A15 buiten het Watertakenplan opgepakt en gefinancierd.

Woningbouwopgave
Net als in vele andere gebieden in Nederland is in De Liemers een woningentekort ontstaan. Het Rijk, provincie Gelderland en gemeenten zijn samen een proces gestart van ontwerpend onderzoek om te komen tot een integrale verstedelijkingsstrategie 2020 – 2040 voor de regio's Arnhem-Nijmegen en FoodValley. Het gebied De Liemers is onderdeel van deze regio. De aanleiding voor de verstedelijkingsstrategie is de noodzaak om rond de 100.000 woningen toe te voegen in de regio's Arnhem-Nijmegen en FoodValley. Voor het borgen van de beleidsdoelen uit dit watertakenplan is behoefte aan duidelijke waterregels voor nieuwe ontwikkelingen.

5.2.3 De burger centraal

Communicatie samen oppakken
Er zijn verschillende situaties waarbij communicatie richting inwoners gezamenlijk wordt opgepakt. Bijvoorbeeld bij werken in de openbare ruimte, tijdens calamiteiten en over thema's zoals klimaatverandering en -adaptatie. Afstemming binnen De Liemers over communicatie naar inwoners verloopt goed, doordat collega's van communicatie van de verschillende partijen elkaar goed weten te vinden. Dit aspect van de samenwerking wordt komende periode voortgezet.

Waterbewust handelen promoten
Overheden kunnen verschillende instrumenten inzetten om inwoners en bedrijven aan te zetten tot klimaatbewust handelen. De Liemers gaat komende periode een combinatie van instrumenten gebruiken, die beginnen met verleiden en overtuigen en overgaan in verplichten:

1. Informeren over de risico's van wateroverlast, droogte, hittestress en overstromingen versterkt de bewustwording over deze problemen en kan ertoe leiden dat men eerder bereid is om klimaatmaatregelen te treffen op particulier terrein. De resultaten van de stresstesten en risicodialogen zijn hiervoor te gebruiken. Informeren kan door middel van publicaties, folders en bijeenkomsten;
2. Advies geven over de mogelijke maatregelen die men kan treffen om particulier terrein klimaatbestending in te richten. Daarnaast kan er ook advies worden gegeven over mogelijke subsidies en regelingen die men kan aanvragen om klimaatmaatregelen te nemen. Advisering kan door middel van folders, een online tool, een afkoppelcoach en/of maatwerk;
3. Stimuleren door het verstrekken van subsidies en regelingen of differentiatie van de rioolheffing. Een subsidie geeft een stimulans om klimaatmaatregelen te nemen die wellicht te duur worden gevonden of waarover in het geheel niet wordt nagedacht;
4. Het inzetten van juridische instrumenten. Door juridisch bindende regels op te leggen aan inwoners en bedrijven zijn deze verplicht tot het realiseren van klimaatmaatregelen. Gemeente Duiven, Westervoort en Zevenaar hebben alle een aansluitverordening en hemelwaterverordening.

5.2.4 Samenwerking De Liemers

De Bestuursakkoord Water opgave van de samenwerkingsregio om structureel de kosten voor onze watertaken te beperken, met behoud van kwaliteit liep tot 2021. Dit thema en de samenwerking wordt doorgezet.

Verbreding met Ruimtelijke Ordening
Het DPRA-proces is komende planperiode via de Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie nadrukkelijk gekoppeld aan het Watertakenplan. Voor een klimaatrobuuste inrichting van De Liemers is een integrale werkwijze nodig waarbij collega's van ruimtelijke ordening een belangrijke rol hebben. Daarom wil het samenwerkingsteam De Liemers komende planperiode de groep verbreden met collega's van ruimtelijke ordening.

5.3 Maatregelen

Waterschap en gemeenten dragen zorg voor de instandhouding van de afvalwaterketen en het watersysteem zodanig dat voorzieningen goed blijven functioneren en geen gevaar optreedt voor de volksgezondheid, het milieu of voor de leefomgeving. Jaarlijks zijn hiervoor activiteiten gepland zoals het vervangen en renoveren van rioolobjecten, uitvoeren van onderzoek, planvorming en beleid en zorgdragen voor het beheer en onderhoud. In dit hoofdstuk lichten we de verschillende type maatregelen kort toe.

5.3.1 Investeringen

Iedere organisatie draagt de zorg voor de benodigde investeringen (vervangingen, renovatie) voor haar eigen voorzieningen. Deze investeringen volgen veelal uit de meerjarenplanning en zijn gebaseerd op een integrale afweging van:

- informatie over de staat van voorzieningen in relatie tot effecten op het systeem en de omgeving;
- overige geplande werkzaamheden in de openbare ruimte;
- mogelijke alternatieve (beheer)maatregelen die getroffen kunnen worden.

Met name in het stedelijk gebied is de verwevenheid van ondergrondse infrastructuur met de omgeving groot, waardoor deze niet altijd leidend zal zijn. Dit zal per situatie opnieuw worden bekeken in een integrale afweging. Op basis van deze afwegingen stellen gemeente en waterschap veelal jaarlijks hun uitvoeringsprogramma's vast waarin de uit te voeren projecten zijn gedefinieerd.

De jaarlijkse geraamde investeringen van de gemeente zijn opgenomen in het individuele kostendekkingsplan (Bijlage 3). Het waterschap heeft een meerjarenbegroting voor haar gehele beheersgebied waarin investeringen zijn opgenomen.

5.3.2 Beheeractiviteiten

Ten behoeve van het functioneren en de instandhouding van het afvalwaterstelsel en watersysteem voeren de partijen beheeractiviteiten uit. Deze werkzaamheden zijn meestal periodiek en/of cyclisch van aard en worden bekostigd vanuit de exploitatiebegroting. Zie hiervoor ook de individuele exploitatiebegroting per organisatie (Bijlage 3).

Waterschap en gemeenten zijn toegegroeid naar een meer risicobewust beheer voor het uitvoeren van de watertaken. Dit is onderdeel van de implementatie van assetmanagement om te komen tot een meer doelmatiger waterbeheer. Komende planperiode implementeert iedere gemeente het IBOR. Met het IBOR zijn risicobewuste afwegingen en vervolgens afspraken gemaakt over de kwaliteit van assets. Het IBOR is daarmee een uitwerking van assetmanagement.

5.3.3 Liemersbrede maatregelen

Gedurende het opstellen van het Watertakenplan is in beeld gebracht op welke onderwerpen er maatregelen gewenst zijn om de gestelde doelen voor de watertaken te bereiken. Hierbij kiest het waterteam waar zinvol voor een gezamenlijke aanpak waarbij capaciteit, kennis en kunde wordt gebundeld.

Het onderstaande overzicht geeft de voorgenomen maatregelen voor de planperiode 2022 – 2026 weer. Afhankelijk van de aard van de maatregelen pakt het Waterteam de voorgenomen maatregelen in gezamenlijkheid of in deelgroepjes op. Iedere organisatie draagt daarbij zelf zorg voor het reserveren van de benodigde middelen om de afgesproken maatregelen te bekostigen. Eventuele aanvullende eigen onderzoeken en studies zijn opgenomen in de individuele begrotingen.

Tabel 1 Liemersbrede maatregelen.

Maatregelen	Toelichting
Onderzoek functioneren rioolvoorzieningen. (Basis op orde)	Grote regenbuien passen niet in rioolbuizen dus wordt verharding vervangen door groen. Groenvoorzieningen krijgen functies als waterberging en infiltreren regenwater in de bodem, zoals bij wadi's (water afvoer drainage en infiltratie). De Liemers wil komende periode gebruiken om het functioneren van rioolvoorzieningen van bijvoorbeeld groene berging te onderzoeken. Is de infiltratiecapaciteit nog voldoende en in hoeverre zijn de bodems van groene bergingen vervuild.
Onderzoek grondwatersysteem voor droogte en wateroverlast. (Klaar voor de toekomst)	De Liemers is voornemens komende periode het grondwatersysteem te analyseren. Uitgangspunt is met elkaar structurele oplossingen zoeken om een balans te vinden tussen weersextremen, van te nat en te droog
Doortrekking A15 / verbreding A12 (Klaar voor de toekomst)	Rijkswaterstaat werkt momenteel aan de doortrekking van de A15 en de verbreding van de A12. Deze doortrekking heeft ook gevolgen voor het watersysteem en de riolering, die op een aantal locaties moeten worden verlegd of aangepast. Daarnaast heeft de doortrekking gevolgen voor de grondwaterstromen in het gebied. Gemeenten Duiven en Zevenaar en waterschap Rijn en IJssel zijn betrokken bij de voorbereiding van de doortrekking en zullen ook de komende periode meedenken om te zorgen dat (grond)water en riolering goed blijven functioneren.
Samenwerken / programmamanagement (Samenwerking De Liemers)	De gemeenten en het waterschap werken samen in De Liemers om te zorgen voor een prettige leefomgeving met schoon en voldoende water. Structuur is er iedere 6 weken overleg. Daarnaast weten de leden elkaar ook buiten het overleg goed te vinden. De samenwerking zorgt voor onderlinge afstemming, delen van kennis en beperken van kosten.
Verbreding samenwerking met Ruimtelijke Ordening (Samenwerking De Liemers)	Hemelwater valt op de straat of in tuinen en komt daarna in het riool of de watergangen. Door het aanleggen van bestrating of asfalt komt hemelwater veel sneller in het riool of de watergang terecht. Daarnaast loopt water naar het laagste punt en kan daar overlast veroorzaken. Door klimaatverandering neemt de kans op hevige buien, en daarmee op wateroverlast toe. Hetzelfde geldt voor hittestress, en (gevolgen van) langere drogere en warmere perioden. Voor een klimaat robuuste inrichting van De Liemers is een integrale werkwijze nodig waarbij collega's van ruimtelijke ordening een belangrijke rol hebben. Daarom wil het samenwerkingsteam De Liemers komende planperiode de groep verbreden met collega's van ruimtelijke ordening.

5.3.4 Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie

In het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie is een aantal scenario's uitgewerkt. Gemeenten Duiven en Westervoort kiezen beide scenario B+ en gemeente Zevenaar scenario B. Navolgend is samengevat wat deze scenario's omvat. Voor een uitgebreid overzicht wordt verwezen naar het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie in de Liemers.

Scenario B: Meekoppelen waar het kan
In Scenario B wordt uitgegaan van de kracht van meekoppelen en aanjagen. Binnen reguliere rioolvervangingsprojecten, energietransitie opgaven en wijkreconstructies worden maatregelen uitgevoerd. Zo wordt aangesloten bij logische vervangingsmomenten. Voor scenario B zijn de volgende uitgangspunten van toepassing:

- Klimaatmaatregelen worden aangelegd wanneer er zich kansen voordoen op termijn. Beleidsmatig worden alle projecten opgestart om klimaatadaptatie voldoende te borgen en de kennis te delen binnen de organisatie en de inwoners;
- Om te voorkomen dat kansen gemist worden in huidige situatie óf de problematieken vaker opspelen, wordt een budget gereserveerd voor maatregelen die in lopende initiatieven of projecten kan worden aangewend.
- De personele capaciteit wordt uitgebreid met een projectmanager klimaatadaptatie, adviseur en communicatiespecialist;
- Er wordt een subsidietraject opgestart om inwoners te motiveren om klimaatadaptieve maatregelen door te voeren;
- In de uitgaven worden buurtprojecten ingepland, wordt er een afkoppelkansenkaart opgesteld en wordt er een intern opleidingstraject gestart.

Scenario B+ is gelijk aan bovenstaande plus een financiële impuls in de eerste drie jaar voor het versneld realiseren van klimaatadaptieve pleinen in Duiven en Westervoort.

6 Middelen

6.1 Personele middelen

Om de komende planperiode invulling te geven aan De Liemerse watertaken zijn personele middelen beschikbaar vanuit zowel gemeenten als waterschap. Hierbij dient er voldoende capaciteit aanwezig te zijn om de voorgenomen activiteiten vorm te geven, uit te voeren of – in meer of mindere mate - uit te besteden.

Daarnaast is het van belang dat er voldoende kennis en expertise binnen de eigen organisatie aanwezig is voor het opstellen van beleid, uitvoeren van onderzoek, begeleiden van inhuur en controle van opgeleverde werken of producten. De beschikbare formatie is middels interviews in beeld gebracht. Met de RIONED tool voor personele bezetting is de benodigde personele middelen berekend. Onderstaande tabel geeft het resultaat.

Tabel 2 Beschikbare en benodigde personele middelen voor de zorgplichten (Bijlage 2 geeft de gebruikte input voor de RIONED tool).

Formatie		1Stroom (Duiven en Westervoort)	Zevenaar (inclusief Rijnwaarden)	Totaal
Beschikbare formatie (2021)	Binnendienst	2	2,9	4,9
	Buitendienst	0,5	5,7	6,2
	Binnen + buiten	2,5	8,6	11,1
Benodigde formatie (2021) o.b.v. RIONED tool	Planvorming, onderzoek en facilitair (binnen)	1,4	1,6	3,1
	Onderhoud (buiten)	1,4	4,0	5,4
	Maatregelen (binnen)	1,2	2,6	3,8
	Totaal	3,5	8,3	12,3
Verschil beschikbaar - benodigd		**-1,5**	**0,3**	**-1,2**

Te zien is dat de formatie per organisatie kan verschillen. Voor een deel zijn deze verschillen te verklaren door de keuzes die iedere gemeente maakt in de mate van uitbesteden van taken of juist het uitvoeren van werkzaamheden in eigen beheer - met name Zevenaar voert nog een deel van de beheertaken zelf uit. Daarnaast zijn factoren zoals areaalgrootte, complexiteit van het stelsel en de mate waarin er de komende jaren rioolprojecten tot uitvoering moeten worden gebracht bepalend voor de formatie.

Tabel 2 laat zien dat 1Stroom 1,5 fte tekort komt, met name voor onderhoud (buitendienst). Zevenaar heeft 0,3 fte extra t.o.v. wat benodigd is volgens de RIONED tool. In de komende planperiode wordt voor beide organisaties het aantal benodigde fte voor de watertaken nader bekeken en geanalyseerd.

De RIONED tool berekent de personele middelen voor de watertaken gerelateerd aan de zorgplichten. Personele capaciteit voor klimaatadaptatie en oppervlaktewater is geen onderdeel van deze berekening. Daarom gaan komende planperiode 1Stroom en Zevenaar ieder 1 fte aannemen voor klimaatadaptatie en strategische ondersteuning.

Aanvullend op de gemeentelijke formatie beschikt ook waterschap Rijn en IJssel over personele middelen voor het zuiveringsbeheer, technische ondersteuning en beheer van het watersysteem. Deze capaciteit maakt onderdeel van de bredere formatie voor het gehele beheersgebied van Rijn en IJssel en is

daardoor niet altijd 1-op-1 toe te rekenen aan De Liemers. Wel kan gebruik worden gemaakt van de aanwezige kennis en overlap in expertise voor bijvoorbeeld gemalenbeheer, gegevensuitwisseling en/of storingsdienst.

Door het systeem vanuit het Waterteam als één organisatie te benaderen blijft de continuïteit en kwaliteit ook de komende jaren gewaarborgd. Binnen het Waterteam zal daarnaast aandacht zijn voor het verder verminderen van de kwetsbaarheid door kennis en informatie beter toegankelijk te maken. Het uniformeren en uitwisselen van gegevens vormt hierin een belangrijk onderdeel.

6.2 Financiële middelen

Gemeenten en waterschap zijn ieder verantwoordelijk voor de invulling van een deel van de watertaken. Beide overheden hebben de mogelijkheid om belastingen te innen onder de begunstigden binnen het eigen beheergebied:

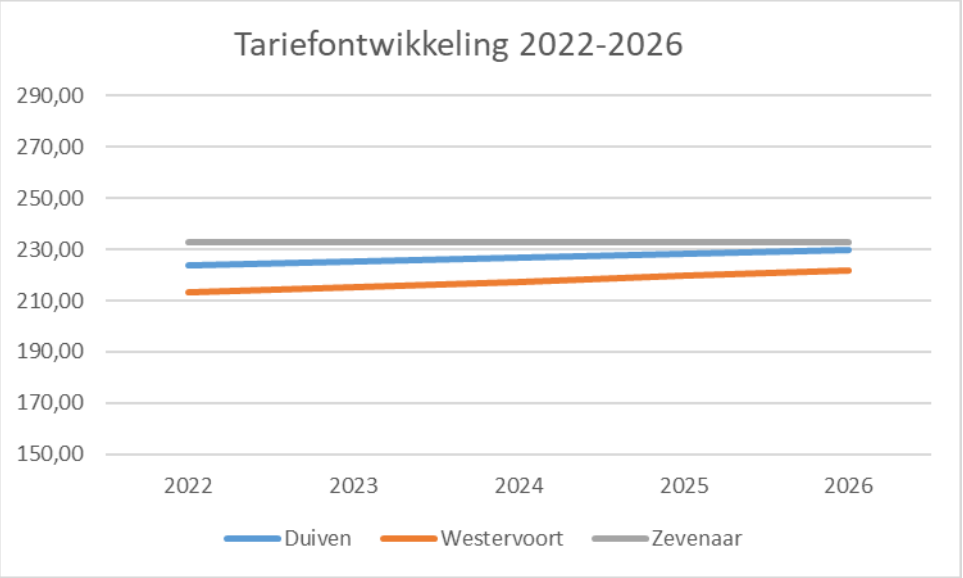
- de gemeenten innen rioolbelasting voor de uitvoering van de gemeentelijke zorgplichten voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater;
- het waterschap heft zuiveringsheffing voor het transport en zuivering van afvalwater en de watersysteemheffing ten behoeve van het beheer van oppervlaktewater.

Dit hoofdstuk beschrijft de algemene kaders en geeft per gemeentelijke organisatie de hoofdlijnen weer van de kosten voor het uitvoeren van de taken en de vertaling hiervan in lasten voor de burger.
Voor de gemeenten is een eigen financiële paragraaf opgenomen in Bijlage 3, met daarin een op de gemeenten toegesneden kostendekkingsplan voor de rioleringszorg. Deze financiële paragraven vormen de financiële basis voor de komende planperiode met een doorkijk op de lange termijn, en worden als zodanig ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraden van de gemeenten.

Waterschap Rijn en IJssel heeft reeds op andere wijze de jaarlijks benodigde middelen en de hierbij behorende belastingtarieven vastgesteld. Omdat de partijen zich met dit plan committeren aan het gezamenlijk maatregelenpakket voor De Liemers, zal ook het waterschap gedurende de planperiode uren en geld moeten reserveren.

6.2.1 Kostenontwikkeling komende planperiode

In de individuele kostendekkingsplannen is in overleg met de gemeente bepaald hoe de kosten voor de rioleringszorg gedekt kunnen worden, zowel op korte als langere termijn. Dit resulteert in een tariefstelling voor de begunstigden (gebruikers en eigenaren van aangesloten panden). Figuur 10 geeft de tariefontwikkeling weer voor een gemiddeld meerpersoons huishouden over de komende planperiode 2022-2026.

Figuur 10 Tariefontwikkelingen rioolheffing Liemerse gemeenten (Riooltarief voor de gemeente Duiven op basis van een standaard meerpersoons huishouden (COELO) met een jaarlijks drinkwatergebruik van 127 m^3).

Het algemene beeld is dat de riooltarieven binnen De Liemers zich de komende planperiode zeer geleidelijk ontwikkelen, met een lichte stijging tot resultaat. De kleine verschillen in stijging zijn niet 1-op-1 te verklaren maar het resultaat van een veelheid aan factoren, zoals de verwachte lasten op korte en lange termijn, inzet van de voorziening riolering, het aantal aanwezigen aansluitingen (en heffingseenheden) en de gehanteerde financiële uitgangspunten voor de kostendekkingsberekeningen.

Daarbij zullen naar verwachting de lokale gebiedskenmerken zoals de toestand van het stelsel (verouderd of juist nieuw), bodemgesteldheid en de aansluitdichtheid van een gebied uiteindelijk richtinggevend zijn voor de tariefstelling op middellange termijn. De gehanteerde uitgangspunten en berekeningswijze per gemeente is terug te vinden in het kostendekkingsplan in Bijlage 3.

6.2.2 Liemersbrede maatregelen

Vanuit de gezamenlijke aanpak in de Watertakenplan is een Liemersbreed maatregelenpakket geformuleerd, zie ook paragraaf 5.3.3. Deze activiteiten worden vanuit de samenwerking opgepakt en uitgevoerd. Partijen delen mee in de kosten indien de activiteit logischerwijs valt onder de invulling van diens (wettelijke) taken. Tabel 3 geeft de verdeling van de kosten en Tabel 4 geeft de kosten per organisatie weer.

Tabel 3 Verdeling kosten Liemersbrede maatregelen.

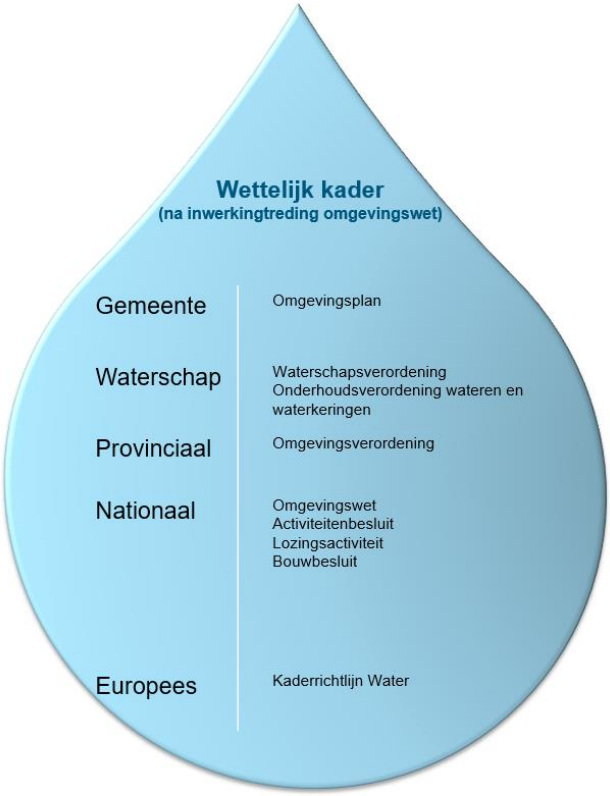
Maatregelen	Duiven	Westervoort	Zevenaar	Wrij	Provincie
Onderzoek functioneren rioolvoorzieningen	30%	18%	52%	0%	0%
Onderzoek grondwatersysteem (droogte en wateroverlast)	18%	11%	31%	20%	20%
A15 / verbreding A12: afstemming en onderzoek	50%	0%	50%	0%	0%
Samenwerken/programmamanagement	22%	13%	39%	25%	0%

Tabel 4 Kosten Liemersbrede maatregelen per organisatie.

Maatregelen	Totaal kosten (jaarlijks)	Duiven	Westervoort	Zevenaar	Wrij	Provincie
Onderzoek functioneren rioolvoorzieningen	€ 6.000	€ 1.800	€ 1.080	€ 3.120	€ 0	€ 0
Onderzoek grondwatersysteem (droogte en wateroverlast)	€ 15.000	€ 2.700	€ 1.650	€ 4.650	€ 3.000	€ 3.000
A15 / verbreding A12: afstemming en onderzoek	€ 5.000	€ 2.500	€ 0	€ 2.500	€ 0	€ 0
Samenwerken / programmamanagement	€ 33.000	€ 7.359	€ 4.422	€ 12.969	€ 8.250	€ 0
Totaal	**€ 59.000**	**€ 14.359**	**€ 7.152**	**€ 23.239**	**€ 11.250**	**€ 3.000**

1. Bijlage: Wetelijke Kaders

Afvalwater
Ingevolge artikel 10.33 van de Wet Milieubeheer dragen de gemeenteraad of het college zorg voor de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater vermengt met bedrijfsafvalwater, afvloeiend hemelwater, grondwater of ander water. Er geldt geen plicht om bedrijfsafvalwater, met uitzondering van het aan huishoudelijk afvalwater vergelijkbaar afvalwater, in te zamelen en af te voeren. Voor de kwaliteit van het overig te lozen bedrijfsafvalwater zijn regels opgenomen in het Activiteitenbesluit milieubeheer. De ontvangst (op een overnamepunt), transport en zuivering van het door de gemeente ingezamelde (stedelijke) afvalwater is de taak van het waterschap (art 3.4 Waterwet).

Hemelwater
De hemelwaterzorgplicht voor gemeenten is omschreven in artikel 3.5 van de Waterwet. Op basis hiervan is de perceeleigenaar primair verantwoordelijk voor het verwerken van hemelwater op het eigen terrein. Pas als de perceeleigenaar het hemelwater redelijkerwijs niet zelf kan verwerken, treedt de zorgplicht voor de gemeente in werking voor een doelmatige verwerking van het hemelwater.

Grondwater
Op basis van artikel 3.6 van de Waterwet heeft de gemeente de zorgplicht voor het in de openbare ruimte van bebouwd gebied treffen van maatregelen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van het waterschap of de provincie behoort.

De grondwaterstand is, zeker in bebouwd gebied, zeer beperkt te sturen. Daarom heeft de gemeentelijke grondwaterzorgplicht het karakter van een inspanningsverplichting en niet van een resultaatsverplichting. Dit betekent dat de gemeente aanspreekbaar is voor grondwaterproblemen, maar niet dat zij ook aansprakelijk is.

De perceeleigenaar is primair verantwoordelijk voor tegengaan van grondwaterlast op eigen terrein. Dit geldt ook voor funderingsproblemen. Daarnaast dient de eigenaar te voldoen aan de geldende bouwkundige regelgeving.

Doelmatig beheer
Doelmatig beheer staat in dienst van de verschillende zorgplichten van gemeenten en waterschap. Als onderdeel hiervan zorgen partijen voor een doelmatige uitvoering, brengen zij de effecten voor het milieu in beeld en geven ze invulling aan de landelijke afspraken voor een meer doelmatige waterketen (Bestuursakkoord Water).

Waterhuishouding
Naast de wettelijke zorgplicht voor de zuivering van stedelijk afvalwater heeft het waterschap taken in het waterbeheer. Deze hebben betrekking op de waterkwantiteit (niet teveel en niet te weinig), waterkwaliteit en waterkeringen (veiligheid). Belangrijk wettelijk kader naast de Waterschapswet (artikel 1) en de Waterwet, vormt de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht en vanaf 2019 de Omgevingswet, onder meer voor emissies naar bodem en lucht.

Zuivering
Op basis van de Waterwet (art. 3.4) in samenhang met artikel 1, lid 2 van de Waterschapswet heeft het waterschap de zorgplicht voor de zuivering van stedelijk afvalwater gebracht in een openbaar vuilwaterriool . Deze zuivering dient plaats te vinden in een daartoe bestemde inrichting onder de zorg van een waterschap. Het waterschap heeft dus geen ontvangstplicht voor een individuele reststroom, er geldt alleen een zorgplicht voor de zuivering van al het door de gemeente ingezamelde stedelijke afvalwater.

Omgevingswet
Decentrale regelgeving: één van de uitgangspunten van de wet is dat decentrale overheden al hun regels over de leefomgeving bijeenbrengen in één gebiedsdekkende regeling. Voor de gemeenten is dit het omgevingsplan, voor de waterschappen de waterschapsverordening en voor de provincies de omgevingsverordening.

Algemene rijksregels voor activiteiten: Op sommige gebieden kan het nuttig zijn om nationale regels te stellen voor de bescherming van de leefomgeving. Daar werkt het rijk, als dat kan, met algemeen geldende regels. Dat voorkomt dat burgers en bedrijven steeds toestemming moeten vragen aan de overheid. Nadeel van algemene regels is dat ze soms niet goed passen bij specifieke situaties. Daarom bevat de omgevingswet een aantal instrumenten die de flexibiliteit van algemene regels vergroten.

De Omgevingswet vervangt de volgende voor dit plan relevante nationale wetten: Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, Waterwet, en de Wet milieubeheer

2. Bijlage: Input RIONED tool

		1Stroom			Zevenaar		
		Aantal	% uitbesteed	% V+T	Aantal	% uitbesteed	% V+T
Grootte	Inwoners (aantal in 2021, CBS)	40080			44096		
	Tarief inzet personeel (euro/uur)	€ 100			€ 100		
Areaal	Gemengd (km)	89	75%		177	85%	
	Gescheiden (km)	75	75%		100	85%	
	VGS (km)	119	75%		49	85%	
	Pompunits (aantal)	75	75%		597	5%	
	Bijzondere voorzieningen (aantal)	11	75%		70	10%	
	Drainage (km)	1	75%		6,4	85%	
Investeringen	Nieuwbouw	1.200.000	60%	15%	€ 500.000	60%	15%
	Bestaande bebouwing				€ 100.000	60%	15%
	Drainage				€ 50.000	60%	15%
	Reparaties	103.000	60%	15%	€ 300.000	10%	15%
	Renovatie				€ 606.000	60%	15%
	Vervanging	1.475.8000	60%	15%	€ 4.000.000	60%	15%
	Verbetering				€ 200.000	60%	15%
Planvorming	GRP		70%			60%	
	Jaarprogramma's		40%			40%	
Onderzoek	Inspectie/controle		90%			90%	
	Meten		50%			50%	
Facilitair	Verwerken revisiegegevens		90%			10%	

3. Bijlage: Kostendekkingsplannen

3.1 Financiële paragraaf Duiven

Inleiding

Algemeen

De kostendekkingsplannen zijn opgesteld in overleg met de financieel consulent(en) van de drie gemeenten.
Voor iedere gemeente is de financiële systematiek gehanteerd die gewenst is voor de situatie vanaf 2021. Dit geldt eveneens voor de werking van de voorziening(en).

De gemeenten hebben de financiële informatie aangeleverd afkomstig uit de (meerjaren)begroting. In overleg met de beleidsmedewerker en financieel consulent zijn exploitatielasten en/of investeringen aangepast op basis van de informatie uit het Watertakenplan (WTP).

Er wordt in het kostendekkingsplan 60 jaar vooruit gekeken. De looptijd (planperiode) van het WTP is 2021 t/m 2026. Om een vergelijk te kunnen maken met het jaar 2021, zijn de financiële gegevens van dat jaar op het voorblad eveneens opgenomen (in het grijs).

In deze bijlage worden de relevante bedragen (optellingen), alsmede de tariefberekening gepresenteerd. Voor meer achtergrond informatie wordt verwezen naar het kostendekkingsplan. Iedere gemeente heeft het kostendekkingsplan van de betreffende gemeente in excel ontvangen.

Uitgangspunten

- Indien investeringen geactiveerd worden geldt een lineaire afschrijving en een rentepercentage van 2,0%. De volgende economische afschrijvingstermijnen worden daarbij gehanteerd:
    - Rioleringsbuizen vrijverval: 60 jaar
    - Buizen druk- en persriolering: 45 jaar
    - Pompinstallaties (M/E gemalen): 15 jaar
    - Pompputten (bouwkundig): 45 jaar
- Het saldo van de spaarvoorziening kan en mag niet negatief zijn.
- De in het kostendekkingsplan opgenomen stijging (of daling) van de heffing is exclusief indexatie.
- De dotatiebedragen (‘jaarruimte’) worden in de begroting jaarlijks als last opgenomen
- Er wordt uitgegaan van een minimale afname (2.344 m^3) van waterverbruik. Voor de hieraan gerelateerde ontwikkeling van het waterverbruik (grondslag voor de rioolheffing) is uitgegaan van het huidig gemiddeld verbruik per woning.
- BTW (21%) wordt toegerekend over ‘exploitatie derden’ en over de totale investeringen van het betreffende jaar.
- De lopende kapitaallasten van investeringen tot en met 2021 zijn aangeleverd door de gemeente
- Alle bedragen zijn gebaseerd op het huidige prijspeil (2021). Er is geen indexatie toegepast. Dat geldt zowel voor de lasten als voor de inkomsten.
- De kosten van de projecten in het kader van samenwerking in Liemers verband zijn opgenomen in de exploitatie.
- Investeringen: voor de korte en lange termijn zijn door de gemeente aangeleverd.
- Voor de investeringskosten voor het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie is scenario B+ aangehouden.
- De investeringskosten voor het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie zijn t/m 2050 in de berekening opgenomen. De beleidsmaatregelen (exploitatie) zijn t/m 2081 in de berekening opgenomen.
- Investeringen worden betaald uit de voorziening. Er worden geen nieuwe kapitaallasten gemaakt.

Tariefberekening, voorziening

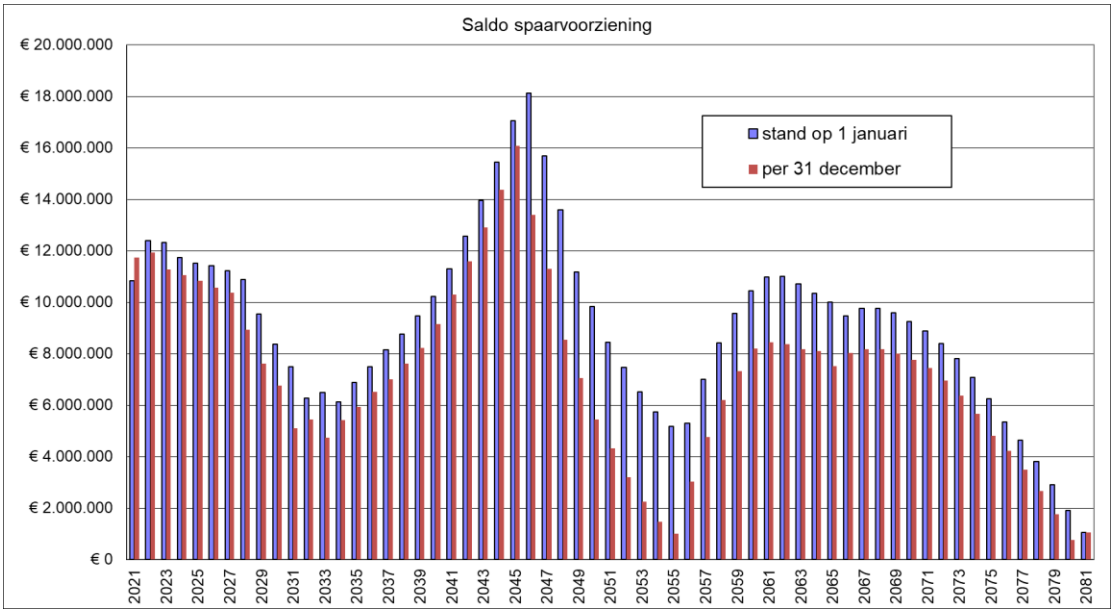
De gemeente Duiven beschikt over een voorziening (BBV, artikel 44 lid 2). Doel van de voorziening is om de heffing niet te veel te laten ‘schommelen’ en oplopende kapitaallasten op te kunnen vangen.

Vaststelling van het WTP 2022-2026 is in 2022. De rioolheffing voor 2022 is daarom (exclusief indexatie) onveranderd en gelijk aan 2021. Ondanks de hoge stand van de voorziening wordt er vanaf 2023 een lichte stijging ingezet waardoor het mogelijk is om vanaf 2027 de heffing gedurende circa 30 jaar met 2,9% per jaar (exclusief indexatie) te laten stijgen om kostendekkend te blijven en geen kapitaallasten te maken.

Onderstaande tabel toont de ontwikkeling van de rioolheffing in de planperiode:

Jaar	Stijging/daling	Tarief per m^3 waterverbruik
(2021)		(€ 1,761)
2022	0,0%	€ 1,761
2023	0,7%	€ 1,773
2024	0,7%	€ 1,786
2025	0,7%	€ 1,798
2021	0,7%	€ 1,811

Onderstaande grafiek toont het saldo in de spaarvoorziening op 1 januari (inclusief jaardotatie) en 31 december van ieder jaar.

Exploitatie en investeringen

Onderstaande tabel toont de exploitatielasten en de investeringen voor de planperiode.

EXPLOITATIE RIOLERINGSZORG DUIVEN								
Exploitatie	Begroting (netto toerekenen aan rioolheffing)						Toerekening	BTW
omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026	2027	aan rioolheffing	toerekening
Onderhoud en reparatie							percentage	ja/nee
riolering								
onderhoud riolering	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	100%	ja
calamiteiten riolering	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.001	100%	ja
reinigen hoofdriool	€ 29.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	100%	ja
Reinigen kolken	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	100%	ja
Foutieve aansluitingen		€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	100%	ja
Gegevens op orde / uitwisselen		€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	100%	ja
Meten en monitoren		€ 17.333	€ 17.333	€ 17.333	€ 17.333	€ 17.333	100%	ja
Assetmanagement / IBOR		€ 33.333	€ 33.333	€ 33.333	€ 33.333	€ 33.333	100%	ja
onderhoud waterdoorlatende verhardingen	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	100%	ja
contributies	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500	100%	nee
onderzoekskosten	€ 108.750	€ 108.750	€ 108.750	€ 108.750	€ 108.750	€ 108.750	100%	ja
projectkosten vanuit Samenwerking de Liemers	€ 100.000	€ 14.359	€ 14.359	€ 14.359	€ 14.359	€ 14.359	100%	ja
advieskosten	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	100%	ja
klimaat / DPRA maatregelen exploitatie	€ 25.000	€ 101.456	€ 121.988	€ 98.138	€ 95.213	€ 104.663	100%	ja
voorlichtingsbudget	€ 2.200	€ 2.200	€ 2.200	€ 2.200	€ 2.200	€ 2.200	100%	ja
vastgoedinformatie	€ 600	€ 600	€ 600	€ 600	€ 600	€ 600	100%	ja
tractie	€ 5.237	€ 5.237	€ 5.237	€ 5.237	€ 5.237	€ 5.237	100%	nee
gemalen								
onderhoud gemalen	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000	100%	ja
calamiteiten gemalen	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	100%	ja
electriciteiskosten	€ 60.500	€ 60.500	€ 60.500	€ 60.500	€ 60.500	€ 60.500	100%	ja
telefoonkosten	€ 9.500	€ 9.500	€ 9.500	€ 9.500	€ 9.500	€ 9.500	100%	ja
vastgoedinformatie	€ 600	€ 600	€ 600	€ 600	€ 600	€ 600	100%	ja
tractie	€ 5.237	€ 5.237	€ 5.237	€ 5.237	€ 5.237	€ 5.237	100%	nee
onderhoud beschoeiingen	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	100%	ja
onderhoud iba's	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	100%	ja
actualiseren GRP		€ 3.000		€ 20.000			100%	ja
software	€ 2.835	€ 2.835	€ 2.835	€ 2.835	€ 2.835	€ 2.835	100%	ja
bijdrage 1stroom	€ 497.898	€ 497.898	€ 497.898	€ 497.898	€ 497.898	€ 497.898	100%	nee
perceptiekosten	€ 30.676	€ 27.176	€ 27.176	€ 27.176	€ 27.176	€ 27.176	100%	nee
Subtotaal exclusief BTW	**1.360.533**	**1.437.515**	**1.455.046**	**1.451.196**	**1.428.271**	**1.437.722**		
Toerekenbare BTW over exploitatie	**171.987**	**188.888**	**192.570**	**191.761**	**186.947**	**188.932**		

Lange termijn investeringen

Onderstaande tabel toont de langjarige investeringsplanning. Op basis van deze bedragen is de ontwikkeling van de rioolheffing gebaseerd.

	Vervanging vrijverval riolering, incl afkoppeling	DPRA reservering lange termijn	Ombouwen VGS -> VGS 2.0	Vervanging drukriolering en persleidingen	Vervanging oeverbeschoeiing (Inrichting & kwaliteit	IBA's (milieu-maatregelen)	Gemalen M/E incl BBB	Gemalen bouwkundig	Bouwkundig randvoorzieningen
	ec afschr. 60 jaar	ec afschr. 60 jaar	ec afschr. 60 jaar	ec afschr. 45 jaar	ec afschr. 45 jaar	ec afschr. 15 jaar	ec afschr. 15 jaar	ec afschr. 45 jaar	ec afschr. 45 jaar
2021	€ 150.000						€ 40.000	€ 100.000	
2022	€ 400.000					€ 30.000	€ 40.000		
2023	€ 575.000	€ 375.000				30.000	€ 60.000		
2024	€ 0	€ 375.000	€ 175.000		€ 20.000	30.000	€ 60.000		
2025	€ 0	€ 375.000	€ 150.000		€ 20.000	30.000	€ 60.000	€ 35.000	
2026	€ 544.000	€ 17.244	€ 150.000		€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2027	€ 544.000	€ 17.244	€ 150.000		€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2028	€ 1.794.000	€ 17.244			€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2029	€ 1.794.000	€ 17.244			€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2030	€ 544.000	€ 17.244		€ 917.000	€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2031	€ 544.000	€ 17.244		€ 1.680.000	€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2032	€ 544.000	€ 17.244		€ 35.000	€ 20.000	€ 92.000	€ 60.000	€ 35.000	
2033	€ 544.000	€ 17.244		€ 1.069.000	€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2034	€ 544.000	€ 17.244			€ 20.000	€ 8.000	€ 60.000	€ 35.000	
2035	€ 544.000	€ 17.244			€ 20.000	€ 251.000	€ 60.000	€ 35.000	
2036	€ 826.000	€ 17.244			€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2037	€ 826.000	€ 17.244			€ 20.000	€ 154.000	€ 60.000	€ 35.000	
2038	€ 826.000	€ 17.244			€ 20.000	€ 154.000	€ 60.000	€ 35.000	
2039	€ 826.000	€ 17.244		€ 102.000	€ 20.000	€ 154.000	€ 60.000	€ 35.000	
2040	€ 826.000	€ 17.244		€ 36.000	€ 20.000	€ 50.000	€ 60.000	€ 35.000	
2041	€ 826.000	€ 17.244			€ 20.000	€ 14.000	€ 60.000	€ 35.000	
2042	€ 826.000	€ 17.244			€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2043	€ 826.000	€ 17.244		€ 64.000	€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2044	€ 826.000	€ 17.244		€ 87.000	€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2045	€ 826.000	€ 17.244			€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2046	€ 3.973.000	€ 17.244		€ 612.000	€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2047	€ 3.973.000	€ 17.244		€ 156.000	€ 20.000	€ 92.000	€ 60.000	€ 35.000	
2048	€ 3.973.000	€ 17.244		€ 933.000	€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2049	€ 3.973.000	€ 17.244			€ 20.000	€ 8.000	€ 60.000	€ 35.000	
2050	€ 3.973.000	€ 17.244			€ 20.000	€ 251.000	€ 60.000	€ 35.000	
2051	€ 3.973.000			€ 24.000	€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2052	€ 3.973.000				€ 20.000	€ 154.000	€ 60.000	€ 35.000	
2053	€ 3.973.000				€ 20.000	€ 154.000	€ 60.000	€ 35.000	
2054	€ 3.973.000				€ 20.000	€ 154.000	€ 60.000	€ 35.000	
2055	€ 3.973.000				€ 20.000	€ 50.000	€ 60.000	€ 35.000	
2056	€ 2.103.000				€ 20.000	€ 14.000	€ 60.000	€ 35.000	
2057	€ 2.103.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2058	€ 2.103.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2059	€ 2.103.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2060	€ 2.103.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2061	€ 2.103.000			€ 294.000	€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2062	€ 2.103.000			€ 294.000	€ 20.000	€ 92.000	€ 60.000	€ 35.000	
2063	€ 2.103.000			€ 294.000	€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2064	€ 2.103.000				€ 20.000	€ 8.000	€ 60.000	€ 35.000	
2065	€ 2.103.000				€ 20.000	€ 251.000	€ 60.000	€ 35.000	
2066	€ 1.293.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2067	€ 1.293.000				€ 20.000	€ 154.000	€ 60.000	€ 35.000	
2068	€ 1.293.000				€ 20.000	€ 154.000	€ 60.000	€ 35.000	
2069	€ 1.293.000				€ 20.000	€ 154.000	€ 60.000	€ 35.000	
2070	€ 1.293.000				€ 20.000	€ 50.000	€ 60.000	€ 35.000	
2071	€ 1.293.000				€ 20.000	€ 14.000	€ 60.000	€ 35.000	
2072	€ 1.293.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2073	€ 1.293.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2074	€ 1.293.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2075	€ 1.293.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2076	€ 1.000.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2077	€ 1.000.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2078	€ 1.000.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2079	€ 1.000.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2080	€ 1.000.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	
2081	€ 1.000.000				€ 20.000		€ 60.000	€ 35.000	

Samenvatting voorblad kostendekkingsplan

JAAR	INKOMSTEN						
	Bestaande heffinseenheden (obv gebruik)	Verschil water-verbruik	Totaal aantal m3	**Rioolheffing** aantal h.e. x tarief per m3	**Stijging heffing** exclusief indexatie	**Oninbaar** vermindering/ leegstand	**Inkomsten rioolheffing totaal**
2021	1.448.882		1.448.882	€ 1,761		25.000	2.526.684
2022	1.556.186	7,41%	**1.556.186**	**€ 1,761**	0,0%	25.000	**2.715.661**
2023	1.554.323	-0,12%	**1.554.323**	**€ 1,773**	0,7%	25.000	**2.731.542**
2024	1.552.462	-0,12%	**1.552.462**	**€ 1,786**	0,7%	25.000	**2.747.514**
2025	1.552.462		**1.552.462**	€ 1,798	0,7%	25.000	**2.766.922**
2026	1.552.462		**1.552.462**	€ 1,811	0,7%	25.000	**2.786.465**
2027	1.552.462		**1.552.462**	€ 1,86	2,9%	25.000	**2.867.998**
2028	1.552.462		**1.552.462**	€ 1,92	2,9%	25.000	**2.951.895**
2029	1.552.462		**1.552.462**	€ 1,97	2,9%	25.000	**3.038.225**
2030	1.552.462		**1.552.462**	€ 2,03	2,9%	25.000	**3.127.058**
2031	1.552.462		**1.552.462**	€ 2,09	2,9%	25.000	**3.218.468**
2032	1.552.462		**1.552.462**	€ 2,15	2,9%	25.000	**3.312.529**
2033	1.552.462		**1.552.462**	€ 2,21	2,9%	25.000	**3.409.317**
2034	1.552.462		**1.552.462**	€ 2,28	2,9%	25.000	**3.508.912**
2035	1.552.462		**1.552.462**	€ 2,34	2,9%	25.000	**3.611.396**
2036	1.552.462		**1.552.462**	€ 2,41	2,9%	25.000	**3.716.851**
2037	1.552.462		**1.552.462**	€ 2,48	2,9%	25.000	**3.825.365**
2038	1.552.462		**1.552.462**	€ 2,55	2,9%	25.000	**3.937.025**
2039	1.552.462		**1.552.462**	€ 2,63	2,9%	25.000	**4.051.924**
2040	1.552.462		**1.552.462**	€ 2,70	2,9%	25.000	**4.170.155**
2041	1.552.462		**1.552.462**	€ 2,78	2,9%	25.000	**4.291.814**
2042	1.552.462		**1.552.462**	€ 2,86	2,9%	25.000	**4.417.002**
2043	1.552.462		**1.552.462**	€ 2,94	2,9%	25.000	**4.545.820**
2044	1.552.462		**1.552.462**	€ 3,03	2,9%	25.000	**4.678.374**
2045	1.552.462		**1.552.462**	€ 3,12	2,9%	25.000	**4.814.772**
2046	1.552.462		**1.552.462**	€ 3,21	2,9%	25.000	**4.955.125**
2047	1.552.462		**1.552.462**	€ 3,30	2,9%	25.000	**5.099.549**
2048	1.552.462		**1.552.462**	€ 3,40	2,9%	25.000	**5.248.160**
2049	1.552.462		**1.552.462**	€ 3,50	2,9%	25.000	**5.401.082**
2050	1.552.462		**1.552.462**	€ 3,60	2,9%	25.000	**5.558.438**
2051	1.552.462		**1.552.462**	€ 3,70	2,9%	25.000	**5.720.358**
2052	1.552.462		**1.552.462**	€ 3,81	2,9%	25.000	**5.886.974**
2053	1.552.462		**1.552.462**	€ 3,92	2,9%	25.000	**6.058.421**
2054	1.552.462		**1.552.462**	€ 4,03	2,9%	25.000	**6.234.840**
2055	1.552.462		**1.552.462**	€ 4,15	2,9%	25.000	**6.416.375**
2056	1.552.462		**1.552.462**	€ 4,27	2,9%	25.000	**6.603.175**
2057	1.552.462		1.552.462	€ 4,06	-4,8%	25.000	6.285.023
2058	1.552.462		1.552.462	€ 3,87	-4,8%	25.000	5.982.142
2059	1.552.462		1.552.462	€ 3,68	-4,8%	25.000	5.693.799
2060	1.552.462		1.552.462	€ 3,51	-4,8%	25.000	5.419.297
2061	1.552.462		1.552.462	€ 3,34	-4,8%	25.000	5.157.970
2062	1.552.462		1.552.462	€ 3,18	-4,8%	25.000	4.909.188
2063	1.552.462		1.552.462	€ 3,03	-4,8%	25.000	4.672.347
2064	1.552.462		1.552.462	€ 2,88	-4,8%	25.000	4.446.874
2065	1.552.462		1.552.462	€ 2,74	-4,8%	25.000	4.232.224
2066	1.552.462		1.552.462	€ 2,61	-4,8%	25.000	4.027.877
2067	1.552.462		1.552.462	€ 2,49	-4,8%	25.000	3.833.339
2068	1.552.462		1.552.462	€ 2,37	-4,8%	25.000	3.648.139
2069	1.552.462		1.552.462	€ 2,25	-4,8%	25.000	3.471.828
2070	1.552.462		1.552.462	€ 2,14	-4,8%	25.000	3.303.981
2071	1.552.462		1.552.462	€ 2,04	-4,8%	25.000	3.144.190
2072	1.552.462		1.552.462	€ 1,94	-4,8%	25.000	2.992.068
2073	1.552.462		1.552.462	€ 1,85	-4,8%	25.000	2.847.249
2074	1.552.462		1.552.462	€ 1,76	-4,8%	25.000	2.709.381
2075	1.552.462		1.552.462	€ 1,68	-4,8%	25.000	2.578.131
2076	1.552.462		1.552.462	€ 1,60	-4,8%	25.000	2.453.181
2077	1.552.462		1.552.462	€ 1,52	-4,8%	25.000	2.334.228
2078	1.552.462		1.552.462	€ 1,45	-4,8%	25.000	2.220.985
2079	1.552.462		1.552.462	€ 1,38	-4,8%	25.000	2.113.178
2080	1.552.462		1.552.462	€ 1,31	-4,8%	25.000	2.010.545
2081	1.552.462		1.552.462	€ 1,25	-4,8%	25.000	1.912.839

JAAR		LASTEN					
		Exploitatielasten		Lopende kapitaallasten	Nieuwe kapitaallast		Subtotale
	Kapitaallast t.o.v baten	exploitatie exclusief BTW	BTW component exploitatie	investeringen t/m 2021	vervangingen	BTW component investeringen	lasten
2021	18%	1.078.982	135.010	458.429	0	0	1.672.422
2022	15%	1.360.533	171.987	415.980	0	98.700	2.047.200
2023	15%	1.512.515	204.638	415.980	0	218.400	2.351.533
2024	15%	1.530.046	208.320	414.856	0	142.800	2.296.021
2025	15%	1.526.196	207.511	414.856	0	144.900	2.293.463
2026	15%	1.428.271	186.947	409.393	0	177.711	2.202.323
2027	14%	1.437.722	188.932	409.393	0	177.711	2.213.758
2028	14%	1.437.722	188.932	404.935	0	408.711	2.440.300
2029	13%	1.437.722	188.932	391.119	0	408.711	2.426.484
2030	12%	1.437.722	188.932	384.539	0	338.781	2.349.974
2031	12%	1.437.722	188.932	374.538	0	499.011	2.500.203
2032	11%	1.437.722	188.932	358.795	0	172.881	2.158.330
2033	10%	1.437.722	188.932	356.301	0	370.701	2.353.656
2034	10%	1.437.722	188.932	339.514	0	147.891	2.114.059
2035	9%	1.437.722	188.932	332.848	0	198.921	2.158.423
2036	9%	1.437.722	188.932	328.605	0	205.431	2.160.690
2037	9%	1.437.722	188.932	325.938	0	237.771	2.190.363
2038	8%	1.437.722	188.932	325.938	0	237.771	2.190.363
2039	8%	1.437.722	188.932	325.938	0	259.191	2.211.783
2040	8%	1.437.722	188.932	325.938	0	223.491	2.176.083
2041	8%	1.437.722	188.932	325.878	0	208.371	2.160.903
2042	7%	1.437.722	188.932	325.878	0	205.431	2.157.963
2043	7%	1.437.722	188.932	319.346	0	218.871	2.164.871
2044	7%	1.437.722	188.932	311.393	0	223.701	2.161.747
2045	6%	1.437.722	188.932	291.741	0	205.431	2.123.826
2046	6%	1.437.722	188.932	282.862	0	994.821	2.904.337
2047	5%	1.437.722	188.932	272.087	0	918.381	2.817.122
2048	5%	1.437.722	188.932	272.087	0	1.062.231	2.960.972
2049	5%	1.437.722	188.932	262.370	0	867.981	2.757.005
2050	4%	1.437.722	188.932	229.395	0	919.011	2.775.060
2051	4%	1.437.722	188.932	225.562	0	867.720	2.719.936
2052	4%	1.437.722	188.932	225.424	0	895.020	2.747.098
2053	4%	1.437.722	188.932	225.424	0	895.020	2.747.098
2054	4%	1.437.722	188.932	223.780	0	895.020	2.745.454
2055	3%	1.437.722	188.932	223.780	0	873.180	2.723.614
2056	3%	1.437.722	188.932	223.780	0	472.920	2.323.354
2057	4%	1.437.722	188.932	223.780	0	469.980	2.320.414
2058	4%	1.437.722	188.932	220.702	0	469.980	2.317.335
2059	4%	1.437.722	188.932	219.340	0	469.980	2.315.974
2060	4%	1.437.722	188.932	219.340	0	469.980	2.315.974
2061	4%	1.437.722	188.932	219.340	0	531.720	2.377.714
2062	4%	1.437.722	188.932	180.466	0	551.040	2.358.160
2063	4%	1.437.722	188.932	178.719	0	531.720	2.337.092
2064	4%	1.437.722	188.932	177.091	0	471.660	2.275.405
2065	4%	1.437.722	188.932	170.973	0	522.690	2.320.317
2066	4%	1.437.722	188.932	159.110	0	299.880	2.085.644
2067	4%	1.437.722	188.932	145.189	0	332.220	2.104.063
2068	3%	1.437.722	188.932	114.004	0	332.220	2.072.878
2069	3%	1.437.722	188.932	111.961	0	332.220	2.070.835
2070	3%	1.437.722	188.932	111.961	0	310.380	2.048.995
2071	4%	1.437.722	188.932	111.961	0	302.820	2.041.435
2072	3%	1.437.722	188.932	103.521	0	299.880	2.030.055
2073	3%	1.437.722	188.932	89.205	0	299.880	2.015.739
2074	3%	1.437.722	188.932	71.843	0	299.880	1.998.377
2075	3%	1.437.722	188.932	64.884	0	299.880	1.991.418
2076	2%	1.437.722	188.932	52.503	2	238.350	1.917.509
2077	2%	1.437.722	188.932	52.503	0	238.350	1.917.507
2078	2%	1.437.722	188.932	44.519	2	238.350	1.909.525
2079	1%	1.437.722	188.932	14.249	0	238.350	1.879.253
2080	1%	1.437.722	188.932	12.849	2	238.350	1.877.855
2081	0%	1.437.722	188.932	4.166	0	0	1.630.820

JAAR		VOORZIENING				VOORZIENING
	Jaarruimte	Stand voorz per 1 januari	Bruto investering	Onttrekking uit	Netto investering	Stand voorz
	baten minus lasten	(incl. jaarruimte)	vervangingen	Voorziening	te activeren	per 31 december
2021	**854.262**	**10.823.997**	**0**	**0**	0	**11.734.004**
2022	668.462	12.402.466	470.000	470.000	0	11.932.466
2023	380.009	12.312.475	1.040.000	1.040.000	0	11.272.475
2024	451.493	11.723.968	680.000	680.000	0	11.043.968
2025	473.459	11.517.427	690.000	690.000	0	10.827.427
2026	584.143	11.411.570	846.244	846.244	0	10.565.326
2027	654.240	11.219.565	846.244	846.244	0	10.373.321
2028	511.594	10.884.916	1.946.244	1.946.244	0	8.938.672
2029	611.741	9.550.413	1.946.244	1.946.244	0	7.604.169
2030	777.085	8.381.254	1.613.244	1.613.244	0	6.768.010
2031	718.265	7.486.274	2.376.244	2.376.244	0	5.110.030
2032	1.154.199	6.264.229	823.244	823.244	0	5.440.985
2033	1.055.661	6.496.646	1.765.244	1.765.244	0	4.731.402
2034	1.394.853	6.126.255	704.244	704.244	0	5.422.011
2035	1.452.973	6.874.984	947.244	947.244	0	5.927.740
2036	1.556.161	7.483.901	978.244	978.244	0	6.505.657
2037	1.635.002	8.140.659	1.132.244	1.132.244	0	7.008.415
2038	1.746.662	8.755.077	1.132.244	1.132.244	0	7.622.833
2039	1.840.141	9.462.974	1.234.244	1.234.244	0	8.228.730
2040	1.994.072	10.222.802	1.064.244	1.064.244	0	9.158.558
2041	2.130.912	11.289.470	992.244	992.244	0	10.297.226
2042	2.259.039	12.556.265	978.244	978.244	0	11.578.021
2043	2.380.949	13.958.969	1.042.244	1.042.244	0	12.916.725
2044	2.516.626	15.433.352	1.065.244	1.065.244	0	14.368.108
2045	2.690.945	17.059.053	978.244	978.244	0	16.080.809
2046	2.050.788	18.131.597	4.737.244	4.737.244	0	13.394.353
2047	2.282.427	15.676.780	4.373.244	4.373.244	0	11.303.536
2048	2.287.189	13.590.724	5.058.244	5.058.244	0	8.532.480
2049	2.644.077	11.176.557	4.133.244	4.133.244	0	7.043.313
2050	2.783.378	9.826.692	4.376.244	4.376.244	0	5.450.448
2051	3.000.423	8.450.871	4.132.000	4.132.000	0	4.318.871
2052	3.139.876	7.458.746	4.262.000	4.262.000	0	3.196.746
2053	3.311.323	6.508.069	4.262.000	4.262.000	0	2.246.069
2054	3.489.386	5.735.455	4.262.000	4.262.000	0	1.473.455
2055	3.692.761	5.166.217	4.158.000	4.158.000	0	1.008.217
2056	4.279.821	5.288.038	2.252.000	2.252.000	0	3.036.038
2057	3.964.609	7.000.647	2.238.000	2.238.000	0	4.762.647
2058	3.664.806	8.427.453	2.238.000	2.238.000	0	6.189.453
2059	3.377.825	9.567.278	2.238.000	2.238.000	0	7.329.278
2060	3.103.323	10.432.601	2.238.000	2.238.000	0	8.194.601
2061	2.780.256	10.974.858	2.532.000	2.532.000	0	8.442.858
2062	2.551.028	10.993.885	2.624.000	2.624.000	0	8.369.885
2063	2.335.254	10.705.140	2.532.000	2.532.000	0	8.173.140
2064	2.171.469	10.344.609	2.246.000	2.246.000	0	8.098.609
2065	1.911.907	10.010.517	2.489.000	2.489.000	0	7.521.517
2066	1.942.234	9.463.750	1.428.000	1.428.000	0	8.035.750
2067	1.729.276	9.765.027	1.582.000	1.582.000	0	8.183.027
2068	1.575.261	9.758.288	1.582.000	1.582.000	0	8.176.288
2069	1.400.994	9.577.282	1.582.000	1.582.000	0	7.995.282
2070	1.254.986	9.250.268	1.478.000	1.478.000	0	7.772.268
2071	1.102.755	8.875.023	1.442.000	1.442.000	0	7.433.023
2072	962.013	8.395.036	1.428.000	1.428.000	0	6.967.036
2073	831.510	7.798.546	1.428.000	1.428.000	0	6.370.546
2074	711.005	7.081.551	1.428.000	1.428.000	0	5.653.551
2075	586.713	6.240.263	1.428.000	1.428.000	0	4.812.263
2076	535.671	5.347.935	1.135.000	1.135.000	0	4.212.935
2077	416.721	4.629.656	1.135.000	1.135.000	0	3.494.656
2078	311.460	3.806.115	1.135.000	1.135.000	0	2.671.115
2079	233.925	2.905.040	1.135.000	1.135.000	0	1.770.040
2080	132.690	1.902.731	1.135.000	1.135.000	0	767.731
2081	282.019	1.049.750	0	0	0	1.049.750

3.2 Financiële paragraaf Westervoort

Inleiding

Algemeen

De kostendekkingsplannen zijn opgesteld in overleg met de financieel consulent(en) van de drie gemeenten.
Voor iedere gemeente is de financiële systematiek gehanteerd die gewenst is voor de situatie vanaf 2021. Dit geldt eveneens voor de werking van de voorziening(en).

De gemeenten hebben de financiële informatie aangeleverd afkomstig uit de (meerjaren)begroting. In overleg met de beleidsmedewerker en financieel consulent zijn exploitatielasten en/of investeringen aangepast op basis van de informatie uit het Watertakenplan (WTP).

Er wordt in het kostendekkingsplan 60 jaar vooruit gekeken. De looptijd (planperiode) van het WTP is 2021 t/m 2026. Om een vergelijk te kunnen maken met het jaar 2021, zijn de financiële gegevens van dat jaar op het voorblad eveneens opgenomen (in het grijs).

In deze bijlage worden de relevante bedragen (optellingen), alsmede de tariefberekening gepresenteerd. Voor meer achtergrond informatie wordt verwezen naar het kostendekkingsplan. Iedere gemeente heeft het kostendekkingsplan van de betreffende gemeente in excel ontvangen.

Uitgangspunten

- Investeringen worden geactiveerd. Hiervoor geldt een annuïteiten afschrijving en een rentepercentage van 2,0%. Uitgegaan is van het huidige rentepercentage dat binnen de gemeente Westervoort gehanteerd wordt.
- De volgende economische afschrijvingstermijnen worden gehanteerd:
    - Rioleringsbuizen vrijverval: 60 jaar
    - Buizen druk- en persriolering: 45 jaar
    - Pompinstallaties (M/E gemalen): 15 jaar
    - Pompputten (bouwkundig): 45 jaar
- De gemeente beschikt over een (tarief)egalisatievoorziening, conform BBV artikel 44 lid 2.
- Het saldo van de voorziening kan en mag niet negatief zijn
- De in het kostendekkingsplan opgenomen stijging (of daling) van de heffing is exclusief indexatie
- Eventuele ‘jaarruimte’ (dotatie aan de voorziening) wordt in de begroting als last opgenomen.
- Er wordt uitgegaan van 7.093 heffingseenheden in 2021 en een ‘nulgroei’ voor de rest van de planperiode.
- BTW (21%) wordt toegerekend over ‘exploitatie derden’ en over het totaal van de lopende kapitaallasten.
- De lopende kapitaallasten van investeringen tot en met 2021 zijn aangeleverd door de gemeente
- Alle bedragen zijn gebaseerd op het huidige prijspeil (2021). Er is geen indexatie toegepast. Dat geldt zowel voor de lasten als voor de inkomsten.
- Investeringen: voor de korte en lange termijn zijn door de gemeente aangeleverd.
- Voor de investeringskosten voor het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie is scenario B+ aangehouden.
- De investeringskosten voor het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie zijn t/m 2050 in de berekening opgenomen. De beleidsmaatregelen (exploitatie) zijn t/m 2081 in de berekening opgenomen.

Tariefberekening, voorziening

De gemeente Westervoort beschikt over een voorziening (BBV, artikel 44 lid 2). Doel van de voorziening is om de heffing niet te veel te laten ‘schommelen’ en oplopende kapitaallasten op te kunnen vangen.

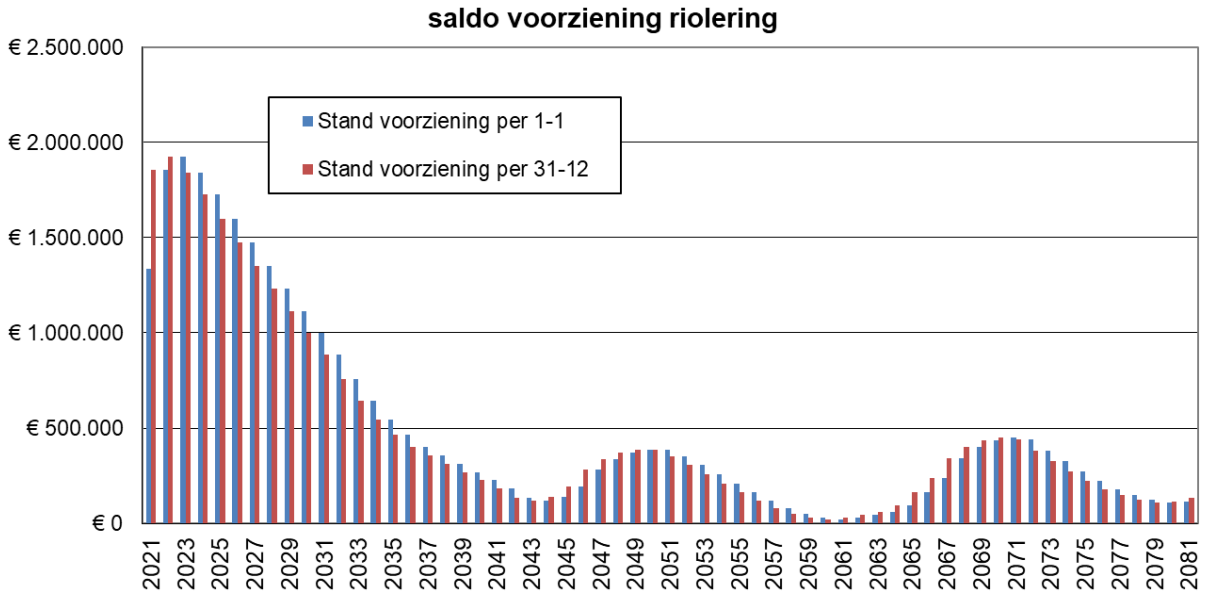
Vanwege een motie (d.d. 5 juli 2021) is er een verlaging van de rioolheffing in 2022. Het college draagt op de storting in de voorziening van € 105.478,- (het verschil tussen werkelijke storting in 2020 en de voorziene storting) terug te geven aan de heffingsplichtigen via verlaging van de rioolheffing.

Vanaf 2027 zal de heffing gedurende circa 20 jaar met 2,55% per jaar (exclusief indexatie) moeten stijgen om kostendekkend te blijven.

Onderstaande tabel toont de ontwikkeling van de rioolheffing in de planperiode:

Jaar	Stijging/daling	Tarief per heffingseenheid
(2021)		(€ 228,03)
2022	-6,6%	€ 213,05
2023	1,0%	€ 215,18
2024	1,0%	€ 217,33
2025	1,0%	€ 219,50
2021	1,0%	€ 221,70

Onderstaande grafiek toont het saldo in de spaarvoorziening op 1 januari (inclusief jaardotatie) en 31 december van ieder jaar.

Exploitatie en investeringen

Onderstaande tabel toont de exploitatielasten en de investeringen voor de planperiode.

EXPLOITATIE RIOLERINGSZORG WESTERVOORT

exploitatie	Begroting (netto toerekenen aan rioolheffing)						Toerekening	BTW
omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026	2027	aan rioolheffing	toerekening
Onderhoud en reparatie							percentage	ja/nee
riolering								
onderhoud riolering	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000	100%	ja
calamiteiten riolering	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	100%	ja
reinigen hoofdriool	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	100%	ja
Reinigen kolken	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	100%	ja
Foutieve aansluitingen		€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	100%	ja
Gegevens op orde / uitwisselen		€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	100%	ja
Meten en monitoren		€ 8.667	€ 8.667	€ 8.667	€ 8.667	€ 8.667	100%	ja
Assetmanagement / IBOR		€ 16.667	€ 16.667	€ 16.667	€ 16.667	€ 16.667	100%	ja
onderhoud waterdoorlatende verhardingen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	100%	ja
contributies	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	100%	nee
onderzoekskosten	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	100%	ja
projectkosten vanuit Samenwerking de Liemers	€ 50.000	€ 7.152	€ 7.152	€ 7.152	€ 7.152	€ 7.152	100%	ja
advieskosten	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	100%	ja
klimaat / DPRA maatregelen exploitatie	€ 12.500	€ 70.249	€ 82.568	€ 68.258	€ 66.503	€ 72.173	100%	ja
voorlichtingsbudget	€ 2.200	€ 2.200	€ 2.200	€ 2.200	€ 2.200	€ 2.200	100%	ja
participatie		€ 37.500	€ 37.500	€ 37.500	€ 37.500	€ 37.500		
vastgoedinformatie	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	100%	ja
tractie	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	100%	nee
gemalen								
onderhoud gemalen	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	100%	ja
calamiteiten gemalen	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	100%	ja
electriciteiskosten	€ 14.800	€ 14.800	€ 14.800	€ 14.800	€ 14.800	€ 14.800	100%	ja
telefoonkosten	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	100%	ja
vastgoedinformatie	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	100%	ja
tractie	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	100%	nee
verzekeringen	€ 200	€ 200	€ 200	€ 200	€ 200	€ 200	100%	ja
onderhoud beschoeiingen	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	100%	ja
onderhoud iba's	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	100%	ja
actualiseren GRP		€ 3.000		€ 20.000			100%	ja
software	€ 1.665	€ 1.665	€ 1.665	€ 1.665	€ 1.665	€ 1.665		
bijdrage 1stroom	€ 252.474	€ 252.474	€ 252.474	€ 252.474	€ 252.474	€ 252.474	100%	nee
perceptiekosten	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	100%	nee
Subtotaal exclusief BTW	**669.839**	**765.573**	**774.892**	**780.582**	**758.827**	**764.497**		
Toerekenbare BTW over exploitatie	**86.387**	**106.491**	**108.448**	**109.643**	**105.074**	**106.265**		

Lange termijn investeringen

Onderstaande tabel toont de langjarige investeringsplanning. Op basis van deze bedragen is de ontwikkeling van de rioolheffing gebaseerd. Daarnaast is een samenvatting opgenomen van de financiële gegevens en uitkomsten van de kostendekkende rioolheffingsberekening.

	60 jaar	60 jaar	60 jaar	45 jaar	45jaar	60 jaar	15 jaar	45 jaar	15 jaar	45 jaar	45 jaar	
	Concrete rioolvervangings projecten	Rioolvervanging op basis van beheerpakket update 2021 na aftrek dekking vervangingsprojecten	DPRA reservering lange termijn	**Rioolvervanging** (druk- en persleidingen)	Vervangen oeverbeschoeiingen (inrichting & kwaliteit watersysteem)	**Investeringen Water (duikers en kunstwerken)**	Gemalen (mechanisch - elektrisch)	Gemalen (bouwkundig)	Minigemalen (mechanisch - elektrisch)	Minigemalen (bouwkundig)	**Randvoor-zieningen** (bouwkundig)	
Jaar	economisch 60 jaar	economisch 60 jaar	economisch 60 jaar	economisch 45 jaar	economisch 45 jaar	economisch 60 jaar	economisch 15 jaar	economisch 45 jaar	economisch 15 jaar	economisch 45 jaar	economisch 45 jaar	**Totale investering**
2021	150.000						50.000					240.000
2022	1.412.500								25.000			1.437.500
2023	364.619	549.381	237.089	-	20.000	-	-	50.000	-	-	-	1.221.089
2024	-	914.000	237.089	-	20.000	-	-	-	-	-	-	1.171.089
2025	200.000	714.000	237.089	6.000	20.000	34.000	16.000	47.000	-	-	-	1.274.089
2026	200.000	714.000	49.589	-	20.000	34.000	9.000	-	-	-	-	1.026.589
2027	200.000	1.140.000	49.589	-	20.000	34.000	-	-	-	-	-	1.443.589
2028	200.000	1.140.000	49.589	-	20.000	34.000	-	-	-	-	-	1.443.589
2029	200.000	1.140.000	49.589	-	20.000	34.000	-	-	-	-	-	1.443.589
2030	400.000	940.000	49.589	21.000	20.000	34.000	-	41.000	-	-	-	1.505.589
2031	400.000	940.000	49.589	-	20.000	34.000	137.000	-	62.000	-	-	1.642.589
2032	400.000	564.000	49.589	-	20.000	34.000	-	-	6.000	-	-	1.073.589
2033	400.000	564.000	49.589	-	20.000	34.000	11.000	-	-	-	-	1.078.589
2034	400.000	564.000	49.589	-	20.000	34.000	-	-	-	-	-	1.067.589
2035	-	964.000	49.589	20.000	20.000	34.000	37.000	58.000	25.000	-	-	1.207.589
2036	-	964.000	49.589	-	20.000	34.000	-	-	-	-	-	1.067.589
2037	-	1.667.000	49.589	-	20.000	34.000	10.000	-	-	-	-	1.780.589
2038	-	1.667.000	49.589	-	20.000	34.000	-	-	-	-	-	1.770.589
2039	-	1.667.000	49.589	-	20.000	34.000	-	-	-	-	-	1.770.589
2040	450.000	1.217.000	49.589	5.000	20.000	34.000	16.000	44.000	-	-	-	1.835.589
2041	450.000	1.217.000	49.589	19.000	20.000	34.000	9.000	77.000	-	-	77.000	1.952.589
2042	450.000	463.000	49.589	-	20.000	34.000	-	-	-	-	-	1.016.589
2043	450.000	463.000	49.589	-	20.000	34.000	-	-	-	-	-	1.016.589
2044	450.000	463.000	49.589	-	20.000	34.000	-	-	-	-	-	1.016.589
2045	450.000	463.000	49.589	-	20.000	34.000	-	-	-	-	-	1.016.589
2046	450.000	463.000	49.589	24.000	20.000	34.000	137.000	68.000	62.000	180.000	68.000	1.555.589
2047	450.000	463.000	49.589	-	20.000	34.000	-	-	6.000	8.000	-	1.030.589
2048	450.000	463.000	49.589	-	20.000	34.000	11.000	-	-	-	-	1.027.589
2049	450.000	463.000	49.589	-	20.000	34.000	-	-	-	-	-	1.016.589
2050	-	913.000	49.589	1.000	20.000	-	37.000	126.000	25.000	35.000	76.000	1.282.589
2051		913.000		-	20.000		-	-	-	-	-	933.000
2052		407.000		1.000	20.000		10.000	36.000	-	-	36.000	510.000
2053		407.000		-	20.000		-	-	-	-	-	427.000
2054		407.000		-	20.000		-	-	-	-	-	427.000
2055		407.000		-	20.000		16.000	-	-	-	-	443.000
2056		407.000		-	20.000		9.000	-	-	-	-	436.000
2057		101.000		-	20.000		-	-	-	-	-	121.000
2058		101.000		-	20.000		-	-	-	-	-	121.000
2059		101.000		-	20.000		-	-	-	-	-	121.000
2060		101.000		-	20.000		-	-	-	-	-	121.000
2061		101.000		-	20.000		137.000	-	62.000	-	-	320.000
2062		525.000		-	20.000		-	-	6.000	-	-	551.000
2063		525.000		-	20.000		11.000	-	-	-	-	556.000
2064		525.000		-	20.000		-	-	-	-	-	545.000
2065		525.000		-	20.000		37.000	-	25.000	-	-	607.000
2066		525.000		-	20.000		-	-	-	-	-	545.000
2067		1.913.000		-	20.000		10.000	-	-	-	-	1.943.000
2068		1.913.000		-	20.000		-	-	-	-	-	1.933.000
2069		1.913.000		-	20.000		-	-	-	-	-	1.933.000
2070		1.913.000		6.000	20.000		16.000	47.000	-	-	-	2.002.000
2071		1.913.000		-	20.000		9.000	-	-	-	-	1.942.000
2072		785.000		-	20.000		-	-	-	-	-	805.000
2073		785.000		-	20.000		-	-	-	-	-	805.000
2074		785.000		-	20.000		-	-	-	-	-	805.000
2075		785.000		-	20.000		-	-	-	-	-	805.000
2076		785.000		-	20.000		-	-	-	-	-	805.000
2077		72.000		-	20.000		-	-	-	-	-	92.000
2078		72.000		-	20.000		-	-	-	-	-	92.000
2079		72.000		-	20.000		-	-	-	-	-	92.000
2080		72.000		-	20.000		-	-	-	-	-	92.000
2081		-		-	20.000		-	-	-	-	-	20.000

Samenvatting voorblad kostendekkingsplan

JAAR	INKOMSTEN					
	Tarief per heffings-eenheid	aantal heffings-eenheden	**Stijging heffing** benodigd, exclusief indexatie	Opbrengst rioolheffing	oninbare debiteuren (niet in riooltarief)	Totale inkomsten
2020	€ 224,00	6.999		1.567.776	15.000	1.552.776
2021	€ 228,03	7.093		1.617.417	15.000	1.602.417
2022	€ 213,05	7.093	**-6,6%**	1.511.129	15.000	**1.496.129**
2023	€ 215,18	7.093	**1,0%**	1.526.241	15.000	**1.511.241**
2024	€ 217,33	7.093	**1,0%**	1.541.503	15.000	**1.526.503**
2025	€ 219,50	7.093	**1,0%**	1.556.918	15.000	**1.541.918**
2026	€ 221,70	7.093	**1,0%**	1.572.487	15.000	**1.557.487**
2027	€ 227,35	7.093	**2,6%**	1.612.586	15.000	**1.597.586**
2028	€ 233,15	7.093	**2,6%**	1.653.707	15.000	**1.638.707**
2029	€ 239,09	7.093	**2,6%**	1.695.876	15.000	**1.680.876**
2030	€ 245,19	7.093	**2,6%**	1.739.121	15.000	**1.724.121**
2031	€ 251,44	7.093	**2,6%**	1.783.469	15.000	**1.768.469**
2032	€ 257,85	7.093	**2,6%**	1.828.947	15.000	**1.813.947**
2033	€ 264,43	7.093	**2,6%**	1.875.585	15.000	**1.860.585**
2034	€ 271,17	7.093	**2,6%**	1.923.413	15.000	**1.908.413**
2035	€ 278,09	7.093	**2,6%**	1.972.460	15.000	**1.957.460**
2036	€ 285,18	7.093	**2,6%**	2.022.757	15.000	**2.007.757**
2037	€ 292,45	7.093	**2,6%**	2.074.338	15.000	**2.059.338**
2038	€ 299,91	7.093	**2,6%**	2.127.233	15.000	**2.112.233**
2039	€ 307,55	7.093	**2,6%**	2.181.478	15.000	**2.166.478**
2040	€ 315,40	7.093	**2,6%**	2.237.106	15.000	**2.222.106**
2041	€ 323,44	7.093	**2,6%**	2.294.152	15.000	**2.279.152**
2042	€ 331,69	7.093	**2,6%**	2.352.653	15.000	**2.337.653**
2043	€ 340,14	7.093	**2,6%**	2.412.645	15.000	**2.397.645**
2044	€ 348,82	7.093	**2,6%**	2.474.168	15.000	**2.459.168**
2045	€ 357,71	7.093	**2,6%**	2.537.259	15.000	**2.522.259**
2046	€ 366,83	7.093	**2,6%**	2.601.959	15.000	**2.586.959**
2047	€ 368,12	7.093	**0,4%**	2.611.066	15.000	**2.596.066**
2048	€ 369,41	7.093	**0,4%**	2.620.205	15.000	**2.605.205**
2049	€ 370,70	7.093	**0,4%**	2.629.375	15.000	**2.614.375**
2050	€ 372,00	7.093	**0,4%**	2.638.578	15.000	**2.623.578**
2051	€ 373,30	7.093	**0,4%**	2.647.813	15.000	**2.632.813**
2052	€ 374,61	7.093	**0,4%**	2.657.081	15.000	**2.642.081**
2053	€ 375,92	7.093	**0,4%**	2.666.380	15.000	**2.651.380**
2054	€ 377,23	7.093	**0,4%**	2.675.713	15.000	**2.660.713**
2055	€ 378,55	7.093	**0,4%**	2.685.078	15.000	**2.670.078**
2056	€ 379,88	7.093	**0,4%**	2.694.475	15.000	**2.679.475**
2057	€ 381,21	7.093	**0,4%**	2.703.906	15.000	**2.688.906**
2058	€ 382,54	7.093	**0,4%**	2.713.370	15.000	**2.698.370**
2059	€ 383,88	7.093	**0,4%**	2.722.867	15.000	**2.707.867**
2060	€ 385,22	7.093	**0,4%**	2.732.397	15.000	**2.717.397**
2061	€ 386,57	7.093	**0,4%**	2.741.960	15.000	**2.726.960**
2062	€ 387,93	7.093	**0,4%**	2.751.557	15.000	**2.736.557**
2063	€ 389,28	7.093	**0,4%**	2.761.187	15.000	**2.746.187**
2064	€ 390,65	7.093	**0,4%**	2.770.851	15.000	**2.755.851**
2065	€ 392,01	7.093	**0,4%**	2.780.549	15.000	**2.765.549**
2066	€ 393,39	7.093	**0,4%**	2.790.281	15.000	**2.775.281**
2067	€ 394,76	7.093	**0,4%**	2.800.047	15.000	**2.785.047**
2068	€ 396,14	7.093	**0,4%**	2.809.847	15.000	**2.794.847**
2069	€ 397,53	7.093	**0,4%**	2.819.682	15.000	**2.804.682**
2070	€ 398,92	7.093	**0,4%**	2.829.551	15.000	**2.814.551**
2071	€ 400,32	7.093	**0,4%**	2.839.454	15.000	**2.824.454**
2072	€ 401,72	7.093	**0,4%**	2.849.392	15.000	**2.834.392**
2073	€ 403,12	7.093	**0,4%**	2.859.365	15.000	**2.844.365**
2074	€ 404,54	7.093	**0,4%**	2.869.373	15.000	**2.854.373**
2075	€ 405,95	7.093	**0,4%**	2.879.416	15.000	**2.864.416**
2076	€ 407,37	7.093	**0,4%**	2.889.494	15.000	**2.874.494**
2077	€ 408,80	7.093	**0,4%**	2.899.607	15.000	**2.884.607**
2078	€ 410,23	7.093	**0,4%**	2.909.756	15.000	**2.894.756**
2079	€ 411,66	7.093	**0,4%**	2.919.940	15.000	**2.904.940**
2080	€ 413,11	7.093	**0,4%**	2.930.160	15.000	**2.915.160**
2081	€ 414,55	7.093	**0,4%**	2.940.415	15.000	**2.925.415**

JAAR		LASTEN					
	kapitaallasten ten opzichte van totale baten	**Kapitaallast** invest t/m 2021 exclusief BTW	**Kapitaallast** invest v.a. 2022 exclusief BTW	**Exploitatielast** excl BTW	**Toerekenbare BTW** exploitatie derden	**Toerekenbare BTW** kapitaal-lasten	Totaal
2020	42%	659.180		503.871	68.633	138.428	**1.370.112**
2021	43%	688.198	0	616.970	69.050	144.522	**1.518.740**
2022	37%	551.856	0	669.839	86.387	115.890	**1.423.971**
2023	40%	555.639	42.580	765.573	106.491	125.626	**1.595.910**
2024	41%	546.755	78.069	774.892	108.448	131.213	**1.639.376**
2025	42%	535.962	111.861	780.582	109.643	136.043	**1.674.090**
2026	43%	526.390	149.674	758.827	105.074	141.974	**1.681.939**
2027	44%	520.730	179.752	764.497	106.265	147.101	**1.718.344**
2028	45%	511.815	221.384	764.497	106.265	153.972	**1.757.932**
2029	46%	503.856	263.015	764.497	106.265	161.043	**1.798.676**
2030	46%	495.860	304.647	764.497	106.265	168.107	**1.839.376**
2031	47%	487.871	348.382	764.497	106.265	175.613	**1.882.628**
2032	49%	481.064	405.501	764.497	106.265	186.179	**1.943.506**
2033	49%	475.635	436.783	764.497	106.265	191.608	**1.974.787**
2034	49%	468.542	468.454	764.497	106.265	196.769	**2.004.528**
2035	49%	463.145	499.270	764.497	106.265	202.107	**2.035.283**
2036	50%	457.747	537.555	764.497	106.265	209.013	**2.075.077**
2037	49%	449.016	568.370	764.497	106.265	213.651	**2.101.799**
2038	50%	443.683	618.242	764.497	106.265	223.004	**2.155.691**
2039	51%	437.868	669.281	764.497	106.265	232.501	**2.210.412**
2040	52%	432.544	720.320	764.497	106.265	242.101	**2.265.727**
2041	53%	427.221	773.020	764.497	106.265	252.051	**2.323.054**
2042	54%	421.897	829.926	764.497	106.265	262.883	**2.385.467**
2043	53%	413.515	859.274	764.497	106.265	267.286	**2.410.836**
2044	53%	408.250	888.622	764.497	106.265	272.343	**2.439.977**
2045	52%	402.986	917.970	764.497	106.265	277.401	**2.469.119**
2046	52%	397.722	947.318	764.497	106.265	282.458	**2.498.260**
2047	53%	392.458	988.195	764.497	106.265	289.937	**2.541.352**
2048	54%	387.194	1.017.815	764.497	106.265	295.052	**2.570.822**
2049	55%	380.851	1.047.163	764.497	106.265	299.883	**2.598.659**
2050	55%	374.329	1.076.511	764.497	106.265	304.676	**2.626.277**
2051	56%	369.111	1.112.951	764.497	106.265	311.233	**2.664.056**
2052	57%	362.656	1.139.894	764.497	106.265	315.536	**2.688.848**
2053	57%	357.177	1.154.756	764.497	106.265	317.506	**2.700.201**
2054	57%	351.291	1.167.143	764.497	106.265	318.871	**2.708.067**
2055	57%	344.961	1.179.530	764.497	106.265	320.143	**2.715.395**
2056	57%	338.914	1.191.917	764.497	106.265	321.475	**2.723.067**
2057	57%	333.779	1.204.303	764.497	106.265	322.997	**2.731.841**
2058	57%	327.886	1.207.887	764.497	106.265	322.512	**2.729.047**
2059	57%	322.215	1.211.471	764.497	106.265	322.074	**2.726.522**
2060	56%	316.536	1.215.055	764.497	106.265	321.634	**2.723.987**
2061	56%	310.858	1.218.639	764.497	106.265	321.194	**2.721.453**
2062	56%	305.457	1.222.222	764.497	106.265	320.813	**2.719.253**
2063	56%	300.374	1.238.004	764.497	106.265	323.059	**2.732.199**
2064	55%	275.698	1.253.785	764.497	106.265	321.191	**2.721.436**
2065	54%	236.986	1.269.566	764.497	106.265	316.376	**2.693.690**
2066	55%	230.699	1.285.348	764.497	106.265	318.370	**2.705.178**
2067	54%	193.847	1.301.129	764.497	106.265	313.945	**2.679.682**
2068	55%	182.918	1.356.840	764.497	106.265	323.349	**2.733.869**
2069	56%	161.172	1.410.178	764.497	106.265	329.984	**2.772.095**
2070	57%	127.613	1.465.211	764.497	106.265	334.493	**2.798.079**
2071	57%	101.611	1.520.244	764.497	106.265	340.590	**2.833.207**
2072	59%	99.815	1.575.277	764.497	106.265	351.769	**2.897.623**
2073	59%	77.880	1.597.860	764.497	106.265	351.906	**2.898.408**
2074	59%	61.861	1.620.443	764.497	106.265	353.284	**2.906.349**
2075	59%	45.612	1.643.026	764.497	106.265	354.614	**2.914.014**
2076	59%	29.406	1.663.506	764.497	106.265	355.512	**2.919.186**
2077	59%	20.518	1.670.602	764.497	106.265	355.135	**2.917.017**
2078	58%	20.150	1.672.206	764.497	106.265	355.395	**2.918.513**
2079	58%	17.396	1.673.422	764.497	106.265	355.072	**2.916.651**
2080	58%	12.365	1.675.493	764.497	106.265	354.450	**2.913.069**
2081	57%	9.951	1.670.094	764.497	106.265	352.810	**2.903.617**

JAAR	VOORZIENING (BBV art 44, lid 2)		
	Stand voorziening per 1-1	**Mutatie** balans (baten - lasten)	Stand voorziening per 31-12
2020		182.664	**1.336.395**
2021	1.336.395	518.032	**1.854.427**
2022	**1.854.427**	72.158	**1.926.585**
2023	**1.926.585**	-84.669	**1.841.916**
2024	**1.841.916**	-112.873	**1.729.043**
2025	**1.729.043**	-132.172	**1.596.871**
2026	**1.596.871**	-124.452	**1.472.419**
2027	**1.472.419**	-120.759	**1.351.661**
2028	**1.351.661**	-119.225	**1.232.436**
2029	**1.232.436**	-117.800	**1.114.636**
2030	**1.114.636**	-115.255	**999.381**
2031	**999.381**	-114.159	**885.222**
2032	**885.222**	-129.559	**755.663**
2033	**755.663**	-114.202	**641.461**
2034	**641.461**	-96.115	**545.346**
2035	**545.346**	-77.823	**467.523**
2036	**467.523**	-67.319	**400.204**
2037	**400.204**	-42.461	**357.742**
2038	**357.742**	-43.458	**314.285**
2039	**314.285**	-43.934	**270.350**
2040	**270.350**	-43.622	**226.729**
2041	**226.729**	-43.902	**182.826**
2042	**182.826**	-47.815	**135.011**
2043	**135.011**	-13.191	**121.821**
2044	**121.821**	19.191	**141.011**
2045	**141.011**	53.140	**194.152**
2046	**194.152**	88.699	**282.851**
2047	**282.851**	54.714	**337.564**
2048	**337.564**	34.383	**371.947**
2049	**371.947**	15.717	**387.664**
2050	**387.664**	-2.699	**384.965**
2051	**384.965**	-31.243	**353.722**
2052	**353.722**	-46.767	**306.955**
2053	**306.955**	-48.821	**258.134**
2054	**258.134**	-47.354	**210.780**
2055	**210.780**	-45.318	**165.462**
2056	**165.462**	-43.592	**121.870**
2057	**121.870**	-42.935	**78.935**
2058	**78.935**	-30.677	**48.258**
2059	**48.258**	-18.655	**29.603**
2060	**29.603**	-6.590	**23.012**
2061	**23.012**	5.507	**28.520**
2062	**28.520**	17.304	**45.823**
2063	**45.823**	13.988	**59.812**
2064	**59.812**	34.415	**94.227**
2065	**94.227**	71.860	**166.086**
2066	**166.086**	70.103	**236.190**
2067	**236.190**	105.365	**341.555**
2068	**341.555**	60.979	**402.533**
2069	**402.533**	32.587	**435.120**
2070	**435.120**	16.472	**451.592**
2071	**451.592**	-8.753	**442.840**
2072	**442.840**	-63.231	**379.609**
2073	**379.609**	-54.043	**325.566**
2074	**325.566**	-51.976	**273.590**
2075	**273.590**	-49.598	**223.991**
2076	**223.991**	-44.692	**179.300**
2077	**179.300**	-32.410	**146.890**
2078	**146.890**	-23.757	**123.133**
2079	**123.133**	-11.711	**111.422**
2080	**111.422**	2.090	**113.512**
2081	**113.512**	21.798	**135.311**

3.3 Financiële paragraaf Zevenaar

Inleiding

Algemeen

De kostendekkingsplannen zijn opgesteld in overleg met de financieel consulent(en) van de drie gemeenten.
Voor iedere gemeente is de financiële systematiek gehanteerd die gewenst is voor de situatie vanaf 2021. Dit geldt eveneens voor de werking van de voorziening(en).

De gemeenten hebben de financiële informatie aangeleverd afkomstig uit de (meerjaren)begroting. In overleg met de beleidsmedewerker en financieel consulent zijn exploitatielasten en/of investeringen aangepast op basis van de informatie uit het Watertakenplan (WTP).

Er wordt in het kostendekkingsplan 60 jaar vooruit gekeken. De looptijd (planperiode) van het WTP is 2022 t/m 2026. Om een vergelijk te kunnen maken met het jaar 2021, zijn de financiële gegevens van dat jaar op het voorblad eveneens opgenomen (in het grijs).

In deze bijlage worden de relevante bedragen (optellingen), alsmede de tariefberekening gepresenteerd. Voor meer achtergrond informatie wordt verwezen naar het kostendekkingsplan. Iedere gemeente heeft het kostendekkingsplan van de betreffende gemeente in excel ontvangen.

Uitgangspunten

- Investeringen worden geactiveerd. Hiervoor geldt een lineaire afschrijving. De volgende economische afschrijvingstermijnen worden daarbij gehanteerd:
    - Rioleringsbuizen vrijverval: 60 jaar
    - Buizen druk- en persriolering: 60 jaar
    - Pompinstallaties (M/E gemalen): 15 jaar
    - Pompputten (bouwkundig): 45 jaar
- De gemeente beschikt over een egalisatiereserve en een voorziening, conform BBV artikel 44 lid 2.
  De egalisatiereserve (met een saldo van circa € 596.538) wordt enkel gebruikt voor eventuele overschotten en tekorten in de exploitatiesfeer (op rekeningbasis).
  De voorziening (met een saldo van circa € 4.080.928) dient om te grote schommelingen in de heffing en kosten groot onderhoud tegen te gaan én oplopende kapitaallasten (als gevolg van toenemende vervangingskosten) op te kunnen vangen.
- De interne rekenrente tot en met 2026 bedraagt 0,50%. Vanaf 2027 bedraagt de interne rekenrente 1,50%.
- Eventuele ‘jaarruimte’ (dotatie aan de voorziening) wordt in de begroting als last opgenomen.
- Het saldo van de voorziening kan en mag niet negatief zijn.
- De in het kostendekkingsplan opgenomen stijging (of daling) van de heffing is exclusief indexatie.
- Ten aanzien van de ontwikkeling van het aantal heffingseenheden wordt van de volgende groei uitgegaan: 170 woningen per jaar t/m 2030 (verdeling: 32% eenpersoons en 68% meerpersoons). Vanaf 2031 geldt een ‘nulgroei’ als uitgangspunt.
- Gemeentelijk beleid is om een vast bedrag van € 185.465 te hanteren als BTW component.
- De lopende kapitaallasten van investeringen tot en met 2021 zijn aangeleverd door de gemeente.
- Alle bedragen zijn gebaseerd op het huidige prijspeil (2021). Er is geen indexatie toegepast. Dat geldt zowel voor de lasten als voor de inkomsten.
- De kosten van de projecten in het kader van samenwerking in Liemers verband zijn opgenomen in de exploitatie.
- Investeringen: voor de korte en lange termijn zijn door de gemeente aangeleverd.
- Vaststelling van het WTP 2022-2026 is in 2022.

- Voor de investeringskosten voor het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie is scenario B aangehouden.
- De investeringskosten voor het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie zijn t/m 2050 in de berekening opgenomen. De beleidsmaatregelen (exploitatie) zijn t/m 2081 in de berekening opgenomen.

Tariefberekening, voorziening

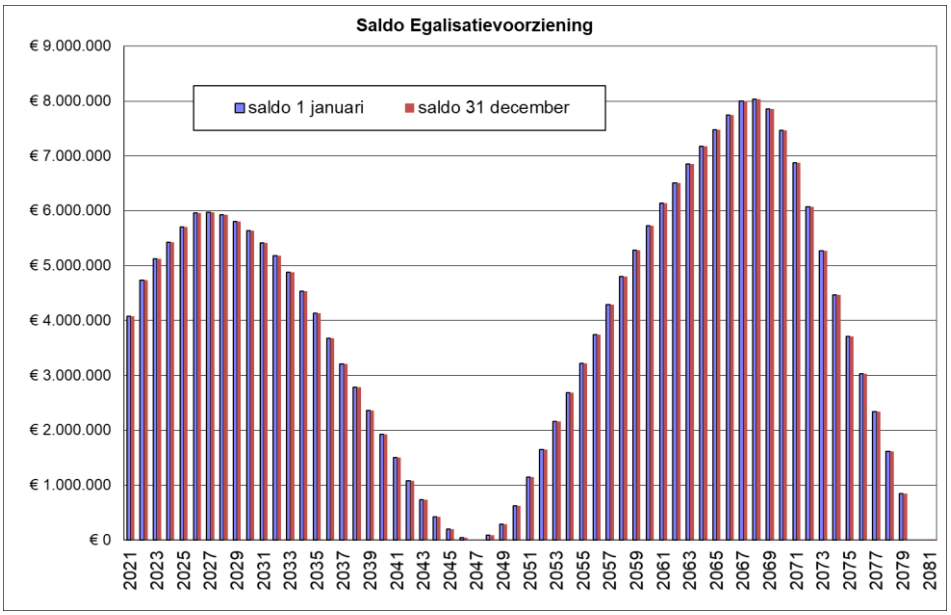
De gemeente Zevenaar beschikt over een voorziening (BBV, artikel 44 lid 2). Doel van de voorziening is om de heffing en de kosten groot onderhoud niet te veel te laten ‘schommelen’ en oplopende kapitaallasten op te kunnen vangen.

Vanwege de hoge stand van de voorziening is er voor gekozen om komende planperiode in 2022 de rioolheffing licht te laten dalen en voor de resterende jaren de rioolheffing gelijk te houden (exclusief jaarlijkse indexatie). Vanaf 2027 zal de heffing gedurende circa 25 jaar met 2% per jaar moeten stijgen om kostendekkend te blijven.

Onderstaande tabel toont de ontwikkeling van de rioolheffing in de planperiode:

Jaar	Stijging/daling	Eenpersoons	Meerpersoons	Overig (per 500m3)
(2021)		(€ 165,90)	(€ 237,00)	(€ 206,00)
2022	-1,7%	€ 163,10	€ 233,00	€ 202,52
2023	0,0%	€ 163,10	€ 233,00	€ 202,52
2024	0,0%	€ 163,10	€ 233,00	€ 202,52
2025	0,0%	€ 163,10	€ 233,00	€ 202,52
2026	0,0%	€ 163,10	€ 233,00	€ 202,52

Onderstaande grafiek toont het saldo in de voorziening op 1 januari (inclusief jaardotatie) en 31 december van ieder jaar.

Exploitatie en investeringen

Onderstaande tabel toont de exploitatielasten en de investeringen voor de planperiode.

ECL	Omschrijving	Onderbouwing €	Onderbouwing €	2022	2023	2024	2025	2026	2027
EXPLOITATIE									
40156U	Doorbelasting Salariskosten Openbare werken			536.158	536.158	536.158	536.158	536.158	536.158
40159U	Doorbelasting Salariskosten BOR			275.032	275.032	275.032	275.032	275.032	275.032
40201U	Belastingen			4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
	Overhead (89%)			725.519	725.519	725.519	725.519	725.519	725.519
	Subtotaal: €			1.540.709	1.540.709	1.540.709	1.540.709	1.540.709	1.540.709
EXPLOITATIE - beheer									
40311U	Beheersysteem			72.500	72.500	72.500	72.500	72.500	72.500
	Telemetrie (abonnement YP-CARS)	10.000							
	Ondersteuning	25.000							
	Onderhoud telemetrie hoofdgemalen & BBB's	10.000							
	Rioolbeheerprogramma (abonnement Kikker & SAM)	10.000							
	Actualiseren (Kikker & SAM)	15.000							
	Hardware (afschrijving PC's, Laptops, tablets & smartphones)	2.500							
	Subtotaal €		72.500						
40319U	Elektriciteit			131.000	131.000	131.000	131.000	131.000	131.000
40331U	Leveringen en diensten door derden			5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
40332U	Materiaalkosten			3.915	3.915	3.915	3.915	3.915	3.915
40334U	Onderhoud en reparaties en vrijverval riolering, Duikers, Wadi's			340.000	340.000	340.000	340.000	340.000	340.000
	BBB & BBL	30.000							
	Strengen, putten & inlaten (lokale reparatie)	75.000							
	Kolken & lijngoten	25.000							
	Reinigen en Inspecteren leidingen & beoordeling>> Risico gestuurd beheer	135.000							
	Reinigen kolken, lijngoten en putdeksels	60.000							
	Duikers, Wadi's, watersysteem, fonteinen,	15.000							
	Subtotaal €		340.000						
40335U	Onderhoud en reparaties mechanische riolering, bron- & fonteinpompen			181.500	181.500	181.500	181.500	181.500	181.500
	Hoofdgemalen + 5 Deepwells	60.000							
	Drukpompen	25.000							
	Drukleidingen	6.500							
	Vacuümgemalen (Z2) & Bufferputten (Z195) >> uitbesteden	75.000							
	Vacuümleidingen (Z23 km)	5.000							
	Bron- & fonteinpompen (3 + 4)	10.000							
	Subtotaal €		181.500						
40339U	Onderhoud materieel en bedrijfsmiddelen			5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
40342U	Onderzoeken, adviezen			208.239	208.239	208.239	208.239	208.239	208.239
	Hydraulisch functioneren, afkoppelen, infiltratiemogelijkheden	20.000							
	Grondwatermeetnet (abonnement H2gO, onderhoud peilbuizen, analyse)	37.500							
	Hydronet (abonnement neerslagdata)	2.500							
	Meten en monitoren (overstort- en debietbetingen)	10.000							
	Gemalenbeheer (optimalisatie)	10.000							
	Overige onderzoeken, Lidmaatschap/abonnement (Rioned, Hydrologic, IKN, etc.)	75.000							
	Gemeentelijke verordeningen, waterbeleid, vestigen Opstalrecht	20.000							
	Juridische adviezen	10.000							
	Samenwerking De Liemers - deel Zevenaar	23.239							
	Subtotaal €		208.239						
40355U	Telefoon- en datacommunicatie			20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
40358U	Verzekeringen			4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
40359U	Water			4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
40382U	Doorbelasting heffing en inning belastingen			127.565	127.565	127.565	127.565	127.565	127.565
40399U	Doorbel. Kostenplaats Materieel			98.741	98.741	98.741	98.741	98.741	98.741
40417U	Bijdrage GR - RDL			1.170	1.170	1.170	1.170	1.170	1.170
	Communicatie (promotie, informatie, "Operatie Steenbreek"....)			15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
	Klimaatadaptieve Maatregelen				182.108	217.695	176.355	171.285	187.665
	0,5 fte Strategische functieschaal 10				43.000	43.000	43.000	43.000	43.000
	Totaal Exploitatie = €			1.217.630	1.442.738	1.478.325	1.436.985	1.431.915	1.448.295

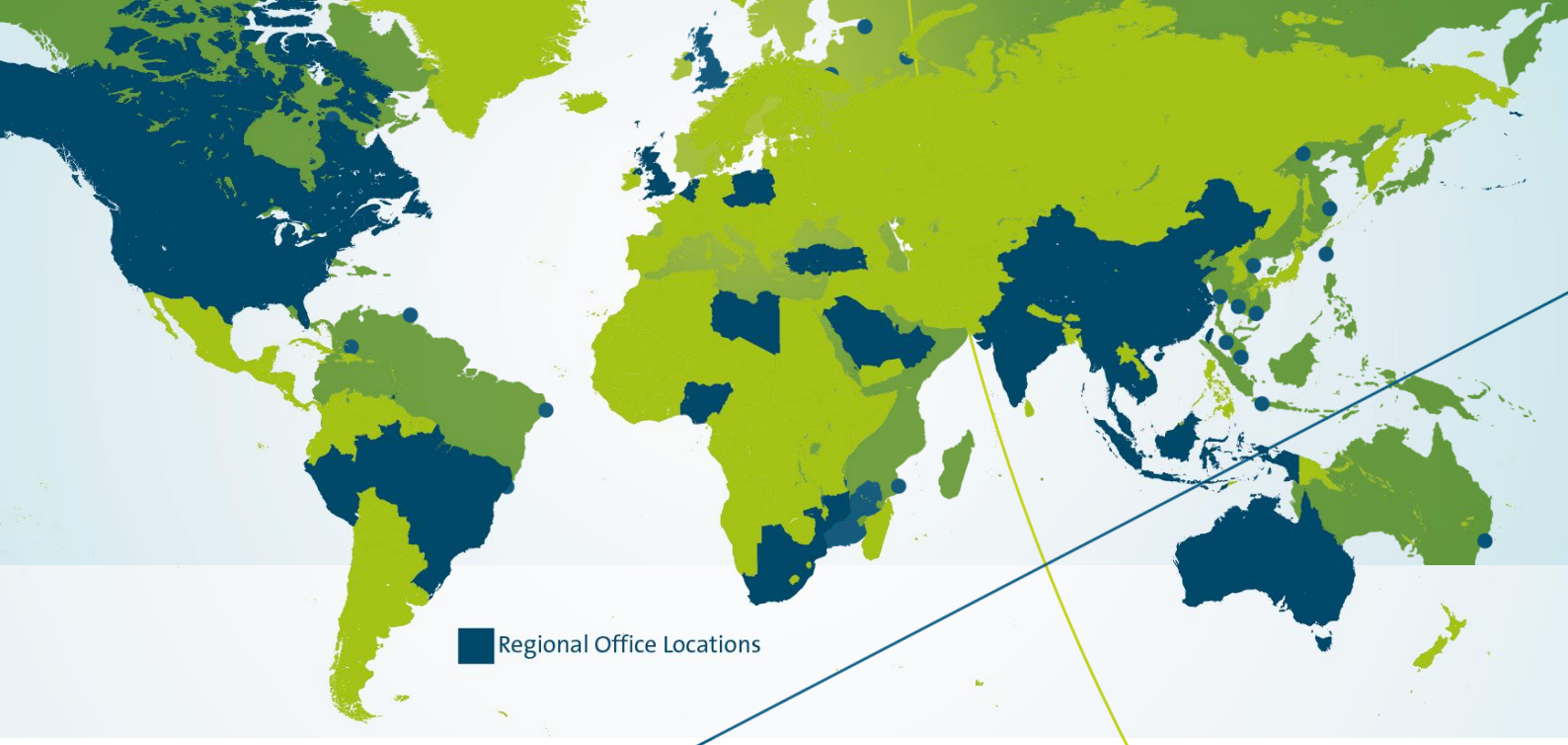
Lange termijn investeringen

Onderstaande tabel toont de langjarige investeringsplanning. Op basis van deze bedragen is de ontwikkeling van de rioolheffing gebaseerd. Daarnaast is een samenvatting opgenomen van de financiële gegevens en uitkomsten van de kostendekkende rioolheffingsberekening.

	Vrijvervalriolering			Persleidingen en	Vervangen	Gemalen			Minigemalen / pompunits		
jaar	Vrijverval rioolvervanging	Klimaatadaptieve maatregelen	Renovatie	drukriolering	oeverbeschoeiing	Elektr./mechan.	Kasten	Bouwkundig	Elektr./mechan.	Kasten	Bouwkundig
econ.afschr.	60	60	60	60	45	15	45	45	15	45	45
2021											
2022	€ 3.000.000		€ 50.000			€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2023	€ 3.000.000	€ 215.559	€ 50.000		€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2024	€ 3.000.000	€ 215.559	€ 50.000		€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2025	€ 3.000.000	€ 215.559	€ 50.000		€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2026	€ 3.000.000	€ 215.559	€ 50.000		€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2027	€ 5.835.289	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2028	€ 5.835.289	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2029	€ 5.835.289	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2030	€ 5.835.289	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2031	€ 5.835.289	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2032	€ 5.093.559	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2033	€ 5.093.559	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2034	€ 5.093.559	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2035	€ 5.093.559	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2036	€ 5.093.559	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2037	€ 5.174.487	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2038	€ 5.174.487	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2039	€ 5.174.487	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2040	€ 5.174.487	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2041	€ 5.174.487	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2042	€ 3.378.168	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2043	€ 3.378.168	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2044	€ 3.378.168	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2045	€ 3.378.168	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2046	€ 3.378.168	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2047	€ 1.945.115	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2048	€ 1.945.115	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2049	€ 1.945.115	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2050	€ 1.945.115	€ 215.559			€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2051	€ 1.945.115				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2052	€ 1.047.678				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2053	€ 1.047.678				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2054	€ 1.047.678				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2055	€ 1.047.678				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2056	€ 1.047.678				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2057	€ 2.125.836				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2058	€ 2.125.836				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2059	€ 2.125.836				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2060	€ 2.125.836				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2061	€ 2.125.836				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2062	€ 1.443.795				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2063	€ 1.443.795				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2064	€ 1.443.795				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2065	€ 1.443.795				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2066	€ 1.443.795				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2067	€ 7.593.934				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2068	€ 7.593.934				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2069	€ 7.593.934				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2070	€ 7.593.934				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2071	€ 7.593.934				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2072	€ 882.029				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2073	€ 882.029				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2074	€ 882.029				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2075	€ 882.029				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2076	€ 882.029				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2077	€ 2.641.999				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2078	€ 2.641.999				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2079	€ 2.641.999				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2080	€ 2.641.999				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		
2081	€ 2.641.999				€ 50.000	€ 210.000		€ 100.000	€ 90.000		

Samenvatting voorblad kostendekkingsplan

JAAR	BATEN									
	Eenpersoons huishoudens			Meerpersoons huishoudens			Overige percelen		Stijging heffing	Baten rioolheffing
	Aantal h.e. bestaand	Groei aantal eenpersoons huishoudens	Rioolheffing eenpersoons huishouden	Aantal h.e. bestaand	groei meerpersoons huishoudens	Rioolheffing meerpersoons huishouden	Aantal heffingseenheden (per 500 m3) bestaand	Rioolheffing overig per 500 m3	benodigd, **exclusief indexatie**	totaal
	woningen en niet-woningen									
2021	5.800	54	**€ 165,90**	12.755	116	**€ 237,00**	3.250	**€ 206,00**	0,0%	**4.654.655**
2022	5.854	54	**€ 163,10**	12.871	116	**€ 233,00**	3.250	**€ 202,52**	-1,7%	**4.611.903**
2023	5.909	54	**€ 163,10**	12.986	116	**€ 233,00**	3.250	**€ 202,52**	0,0%	**4.647.710**
2024	5.963	54	**€ 163,10**	13.102	116	**€ 233,00**	3.250	**€ 202,52**	0,0%	**4.683.518**
2025	6.018	54	**€ 163,10**	13.217	116	**€ 233,00**	3.250	**€ 202,52**	0,0%	**4.719.325**
2026	6.072	54	**€ 163,10**	13.333	116	**€ 233,00**	3.250	**€ 202,52**	0,0%	**4.755.133**
2027	6.126	54	€ 166,40	13.449	116	€ 237,71	3.250	€ 206,62	2,0%	**4.887.756**
2028	6.181	54	€ 169,76	13.564	116	€ 242,51	3.250	€ 210,79	2,0%	**5.023.798**
2029	6.235	54	€ 173,19	13.680	116	€ 247,41	3.250	€ 215,05	2,0%	**5.163.341**
2030	6.290	54	€ 176,69	13.795	116	€ 252,41	3.250	€ 219,40	2,0%	**5.306.474**
2031	6.344	54	€ 180,26	13.911	116	€ 257,51	3.250	€ 223,83	2,0%	**5.453.282**
2032	6.398		€ 183,90	14.027		€ 262,72	3.250	€ 228,35	2,0%	**5.603.857**
2033	6.398		€ 187,62	14.027		€ 268,03	3.250	€ 232,97	2,0%	**5.717.101**
2034	6.398		€ 191,41	14.027		€ 273,44	3.250	€ 237,68	2,0%	**5.832.632**
2035	6.398		€ 195,28	14.027		€ 278,97	3.250	€ 242,48	2,0%	**5.950.499**
2036	6.398		€ 199,22	14.027		€ 284,61	3.250	€ 247,38	2,0%	**6.070.747**
2037	6.398		€ 203,25	14.027		€ 290,36	3.250	€ 252,38	2,0%	**6.193.426**
2038	6.398		€ 207,36	14.027		€ 296,22	3.250	€ 257,48	2,0%	**6.318.583**
2039	6.398		€ 211,55	14.027		€ 302,21	3.250	€ 262,68	2,0%	**6.446.270**
2040	6.398		€ 215,82	14.027		€ 308,32	3.250	€ 267,99	2,0%	**6.576.537**
2041	6.398		€ 220,18	14.027		€ 314,55	3.250	€ 273,40	2,0%	**6.709.436**
2042	6.398		€ 224,63	14.027		€ 320,90	3.250	€ 278,93	2,0%	**6.845.021**
2043	6.398		€ 229,17	14.027		€ 327,39	3.250	€ 284,57	2,0%	**6.983.346**
2044	6.398		€ 233,80	14.027		€ 334,01	3.250	€ 290,32	2,0%	**7.124.467**
2045	6.398		€ 238,53	14.027		€ 340,76	3.250	€ 296,18	2,0%	**7.268.439**
2046	6.398		€ 243,35	14.027		€ 347,64	3.250	€ 302,17	2,0%	**7.415.320**
2047	6.398		€ 248,27	14.027		€ 354,67	3.250	€ 308,28	2,0%	**7.565.170**
2048	6.398		€ 253,28	14.027		€ 361,83	3.250	€ 314,51	2,0%	**7.718.048**
2049	6.398		€ 258,40	14.027		€ 369,15	3.250	€ 320,86	2,0%	**7.874.015**
2050	6.398		€ 263,62	14.027		€ 376,61	3.250	€ 327,34	2,0%	**8.033.134**
2051	6.398		€ 268,95	14.027		€ 384,22	3.250	€ 333,96	2,0%	**8.195.469**
2052	6.398		€ 266,22	14.027		€ 380,31	3.519	€ 330,56	-1,0%	**8.201.001**
2053	6.398		€ 263,51	14.027		€ 376,44	3.785	€ 327,20	-1,0%	**8.204.678**
2054	6.398		€ 260,83	14.027		€ 372,61	4.049	€ 323,87	-1,0%	**8.206.554**
2055	6.398		€ 258,17	14.027		€ 368,82	4.309	€ 320,58	-1,0%	**8.206.683**
2056	6.398		€ 255,55	14.027		€ 365,07	4.568	€ 317,32	-1,0%	**8.205.119**
2057	6.398		€ 252,95	14.027		€ 361,35	4.823	€ 314,09	-1,0%	**8.201.912**
2058	6.398		€ 250,37	14.027		€ 357,68	5.076	€ 310,89	-1,0%	**8.197.113**
2059	6.398		€ 247,83	14.027		€ 354,04	5.327	€ 307,73	-1,0%	**8.190.771**
2060	6.398		€ 245,31	14.027		€ 350,44	5.574	€ 304,60	-1,0%	**8.182.934**
2061	6.398		€ 242,81	14.027		€ 346,87	5.820	€ 301,50	-1,0%	**8.173.648**
2062	6.398		€ 240,34	14.027		€ 343,34	6.062	€ 298,43	-1,0%	**8.162.960**
2063	6.398		€ 237,89	14.027		€ 339,85	6.303	€ 295,40	-1,0%	**8.150.914**
2064	6.398		€ 235,47	14.027		€ 336,39	6.541	€ 292,39	-1,0%	**8.137.553**
2065	6.398		€ 233,08	14.027		€ 332,97	6.776	€ 289,42	-1,0%	**8.122.920**
2066	6.398		€ 230,71	14.027		€ 329,58	7.009	€ 286,47	-1,0%	**8.107.056**
2067	6.398		€ 228,36	14.027		€ 326,23	7.240	€ 283,56	-1,0%	**8.090.003**
2068	6.398		€ 226,04	14.027		€ 322,91	7.468	€ 280,67	-1,0%	**8.071.798**
2069	6.398		€ 223,74	14.027		€ 319,63	7.694	€ 277,82	-1,0%	**8.052.481**
2070	6.398		€ 221,46	14.027		€ 316,37	7.918	€ 274,99	-1,0%	**8.032.090**
2071	6.398		€ 219,21	14.027		€ 313,16	8.140	€ 272,19	-1,0%	**8.010.660**
2072	6.398		€ 216,98	14.027		€ 309,97	8.359	€ 269,43	-1,0%	**7.988.228**
2073	6.398		€ 214,77	14.027		€ 306,82	8.576	€ 266,69	-1,0%	**7.964.829**
2074	6.398		€ 212,59	14.027		€ 303,70	8.791	€ 263,97	-1,0%	**7.940.497**
2075	6.398		€ 210,42	14.027		€ 300,61	9.003	€ 261,29	-1,0%	**7.915.264**
2076	6.398		€ 208,28	14.027		€ 297,55	9.214	€ 258,63	-1,0%	**7.889.164**
2077	6.398		€ 206,17	14.027		€ 294,52	9.422	€ 256,00	-1,0%	**7.862.228**
2078	6.398		€ 204,07	14.027		€ 291,53	9.628	€ 253,39	-1,0%	**7.834.486**
2079	6.398		€ 201,99	14.027		€ 288,56	9.832	€ 250,82	-1,0%	**7.805.969**
2080	6.398		€ 199,94	14.027		€ 285,62	10.034	€ 248,26	-1,0%	**7.776.706**
2081	6.398		€ 197,90	14.027		€ 282,72	10.234	€ 245,74	-1,0%	**7.746.726**

Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together

BOOT INGENIEURS MET EEN VERHAAL

NL Greenlabel

© Sanne Smits

Uitvoeringsprogramma

Klimaatadaptatie 2023 - 2027

Regio de Liemers

Gemeenten Westervoort, Duiven en Zevenaar
en Waterschap Rijn en IJssel

Inhoudsopgave

1. ALGEMEEN 5
1.1 Aanleiding 5
1.2 Bestuurlijke achtergrond 5
1.3 Proces 6
1.4 De Liemerse aanpak 6
1.5 Doel uitvoeringsprogramma 7
1.6 Leeswijzer 7

2. DE UITDAGINGEN 8
2.1 Natuurlijke omgeving en menselijk gebruik 8
2.2 Extremer weer 9
2.3 Gevolgen in de Liemers 9

3. BELEIDSVORMING 13
3.1 Aanpak 13
3.2 Liemerse ambitie op klimaatadaptatie 13
3.3 Beleidsambities 16

4. Beleidsambitie 1: We werken aan een gezondere en beter bereikbare buitenruimte voor onze inwoners met voldoende biodiversiteit, groen, schaduw en gebruiksgemak 17
4.1 Inleiding op de beleidsambitie 17
4.2 Hoe is het nu? 19
4.3 Wat gaan we doen? 20

5. Beleidsambitie 2: In de Liemers is in 2050 minder kans op wateroverlast in gebouwen dan nu en minder risico op voor de gemeente onverwachte financiële schades 24

5.1 Inleiding op de beleidsambitie..... 24
5.2 Hoe is het nu?..... 26
5.3 Wat gaan we doen?..... 26

6. Beleidsambitie 3: We benutten de (bergings-) capaciteiten van het natuurlijk bodemsysteem en het watersysteem beter om voldoende water te bewaren voor drogere periodes 29

6.1 Inleiding op de beleidsambitie..... 29
6.2 Hoe is het nu?..... 31
6.3 Wat gaan we doen?..... 31

7. Beleidsambitie 4: Inwoners worden regelmatig geïnformeerd over klimaatadaptatie op eigen terrein en de acceptatie van klimaateffecten blijft in stand 34

7.1 Inleiding op de beleidsambitie..... 34
7.2 Wat gaan we doen?..... 36

8. Hoe gaan we het doen? 39

8.1 De maatregelen..... 39
8.2 Raakvlakken met beleidsterreinen..... 42
8.3 Botsing beleidsvelden..... 42

9. Wat gaat het kosten?

9.1 Scenario's..... 44
9.2 Scenario A: Alle maatregelenuitvoeren als zelfstandige maatregel..... 44
9.3 Scenario B: Meekoppelen waar het kan..... 44
9.4 Scenario C: Niet actief uitvoeren van klimaatadaptatie..... 45
9.5 Scenario D: Niet specifiek uitvoeren klimaatadaptatie..... 45
9.6 Voorkeurscenario..... 46
9.7 Lasten..... 46

Bijlagen

A. Kostenraming
   a. Groenblauwe maatregelen
   b. Afkoppelen
   c. Beleidsmaatregelen
   d. Kostenoverzicht

B. Overzichtskaarten maatregelen per gemeente

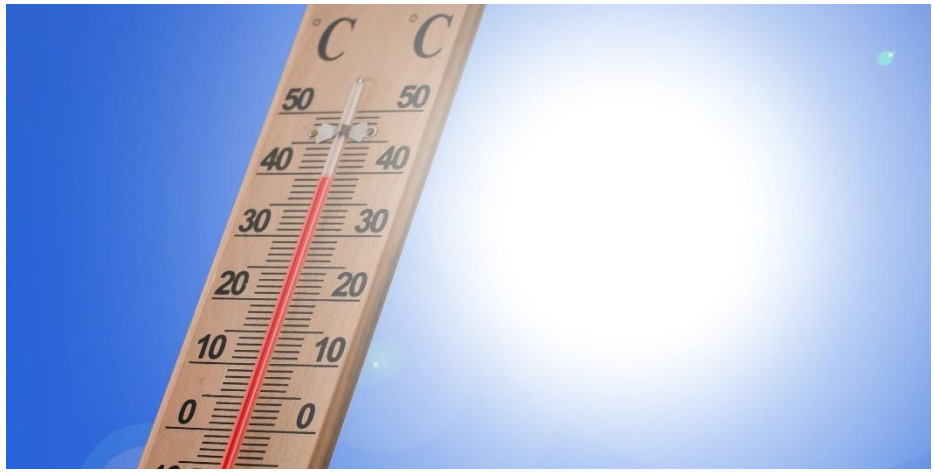
C. Themakaarten ambities per gemeente

1 ALGEMEEN

Het klimaat verandert. Door de opwarming van de aarde verandert ons klimaat en daarmee het dagelijks weerpatroon. Het wordt warmer met meer hittestress tot gevolg. Hittestress kan leiden tot gezondheidsproblemen bij veel van onze inwoners. Daarnaast wordt het natter met grotere kans op wateroverlast en bijbehorende schades tot gevolg. En wordt het ook droger waardoor natuur, binnenstedelijk groen en landbouwgewassen verdrogen. Daarnaast kan droogte ook leiden tot verzakking van panden en woningen zoals we in recente zomers waarin recorddroogtes voorkwamen gezien hebben. Een voorbeeld van het weer van de toekomst.

1.1 Aanleiding

De aarde warmt als gevolg van de toename van broeikasgassen zoals CO2 in de lucht op, waardoor het klimaat verandert. Menselijke activiteit is hier grotendeels voor verantwoordelijk en zullen de gevolgen van dit veranderende klimaat ondergaan. De opwarming van de aarde heeft over de hele wereld gevolgen voor de natuur, onze gezondheid en veiligheid en voor de beschikbaarheid van voedsel en water.

Door de toenemende warmte wordt het in een groot deel van de wereld droger, terwijl andere delen juist natter worden. De extremen nemen toe. Deze extremen hebben verschillende gevolgen:

- Voedseltekorten in drogere delen van de wereld door tegenvallende oogsten;
- Drinkwaterschaarste en onvoldoende water voor landbouwirrigatie;
- Poolkappen smelten waardoor de zeespiegel stijgt. Dit kan bij rivierdelta's (zoals bijvoorbeeld Nederland of Bangladesh) en dichtbevolkte gebieden leiden tot overstromingen en grote schade;
- De kans op extreme neerslag neemt toe waarbij meer neerslag in een korte tijd valt. Dat leidt in dichtbevolkte gebieden tot overlast en tot sterk versnelde afvoer van hemelwater wat juist kostbaar is voor (openbaar) groen of het aanvullen van het grondwater.

Op dit moment lopen er twee sporen binnen Nederland aan gewerkt wordt: mitigatie en adaptatie. Mitigatie houdt in dat de opwarming van de aarde zoveel mogelijk beperkt wordt. Dit kan onder andere door opwekking van hernieuwbare energie en energiebesparing. Adaptatie betekent kortgezegd: aanpassen aan klimaatverandering. Zo passen wij ons gedrag, gebruik en leefomgeving aan om overlast of schade aan onze leefomgeving te beperken.

De aanpak van klimaatmitigatie in Nederland zien wij op dit moment onder andere terug in de Regionale Energie Strategie (RES), op lokaal niveau valt dit binnen de Transitievisie Warmte en de daaruit voortkomende Wijkuitvoeringsplannen. Het aanpassen aan het veranderende klimaat, de adaptatie, zien wij terug in het voorliggende uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie. Dit plan geeft weer welke strategische lijnen we de komende jaren binnen de Liemers voorstellen om klimaatadaptatie in onze gemeenten vorm te geven.

1.2 Bestuurlijke achtergrond

Alle gemeenten in Nederland zijn momenteel actief om een uitvoeringsstrategie voor klimaatadaptatie vorm te geven. Dit doen ze samen met de waterschappen. Dit vloeit voort uit samenwerkingsafspraken (Bestuursakkoord Klimaatadaptatie) waarin gemeenten zich via de VNG verbonden hebben aan de uitvoering van de ambities van het Delta Programma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). Het DPRA heeft als centrale doelstelling opgelegd dat onze gemeenten en waterschappen in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust ingericht zijn.

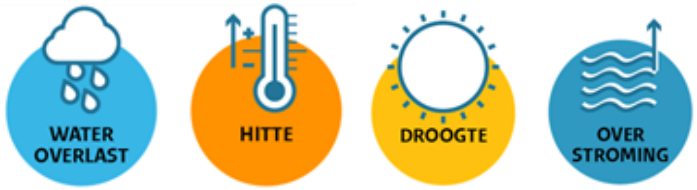
Om dit centrale doel te verwezenlijken volgt het DPRA een lijn van zeven uitgewerkte ambities (figuur 1-1). Dit start met het in beeld brengen van de kwetsbaarheden van de gemeente voor de gevolgen van klimaatverandering. Vervolgens het voeren van de risicodialogen. Daarin worden de kwetsbaarheden gewogen door het gesprek te voeren met inwoners, de organisatie en besturen van gemeenten en het waterschap. Afhankelijk van de uitkomsten van de risicodialoog is een maatregelagenda opgesteld waarin maatregelen worden opgenomen om in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust te zijn.

Het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie zoekt actief naar meekoppelkansen bij andere transities en belangen zoals de energietransitie, biodiversiteit of de circulaire transitie. We borgen ruimtelijke adaptatie in beleid en regelgeving. Daarnaast kijken we hoe we onze inwoners kunnen stimuleren om ook zelf maatregelen te treffen. Als het ondanks maatregelen toch te nat, te droog of te heet wordt, vinden wij het nodig dat inwoners weten welke stappen zij kunnen nemen om de negatieve gevolgen en eventuele schade te beperken.

Figuur 1-1: de zeven ambities binnen het DPRA

Binnen het DPRA worden vier thema's onderscheiden. Dat zijn de thema's wateroverlast, hitte, droogte en overstroming (figuur 1-2). Binnen het gemeentelijke traject voor het DPRA wordt vooral op de eerste drie thema's ingegaan. Overstromingsrisico wordt binnen het Deltaprogramma waterveiligheid geborgd in het Hoogwaterbeschermingsprogramma waar de waterschappen uitvoering aan geven. Daarnaast werken we aan het programma Integraal Riviermanagement (IRM). Maatregelen die worden genomen in het kader van overstromingen zijn veelal regionaal van karakter. Waar mogelijk, binnen onze verantwoordelijkheden, bedden we overstroming in het beleid van onze gemeenten en waterschap in.

Figuur 1-1: de vier klimaatthema's binnen het DPRA

1.3 Proces

Het jaar 2020 was door de Deltacommissaris uitgeroepen tot jaar van de risicodialoog. De dialoog wordt vormgegeven door gesprekken met inwoners, bedrijven en de ambtelijke organisatie over de kwetsbaarheden en welke wel of niet aangepakt moeten worden. Door COVID is dit op veel plaatsen vertraagd en verplaatst en vonden bijeenkomsten online plaats. In de risicodialoog gaat het om twee dingen: bewustwording en acceptatie. Bewustwording van de gevolgen van een veranderend klimaat is nodig om inwoners handelingsperspectief bij weersextremen te geven. Het is goed om er bewust van te zijn dat hittegolven vaker zullen plaatsvinden en dat de kans op wateroverlast groter wordt. Daarnaast is het in de dialogen goed om met elkaar te bepalen wat we hierin acceptabel vinden en wat niet. Zo kunnen we gericht beleid maken om de benodigde ingrepen te prioriteren.

1.4 De Liemerse aanpak

Onze voorgestelde programmatische aanpak van klimaatadaptatie is pragmatisch van aard. Wij zien onze uitvoeringsagenda als een regionaal leidend document dat praktisch doorvertaald is naar de regionale strategie. Kort samengevat betekent deze aanpak dat we regionaal doen wat kan en lokaal doen wat lokaal moet.

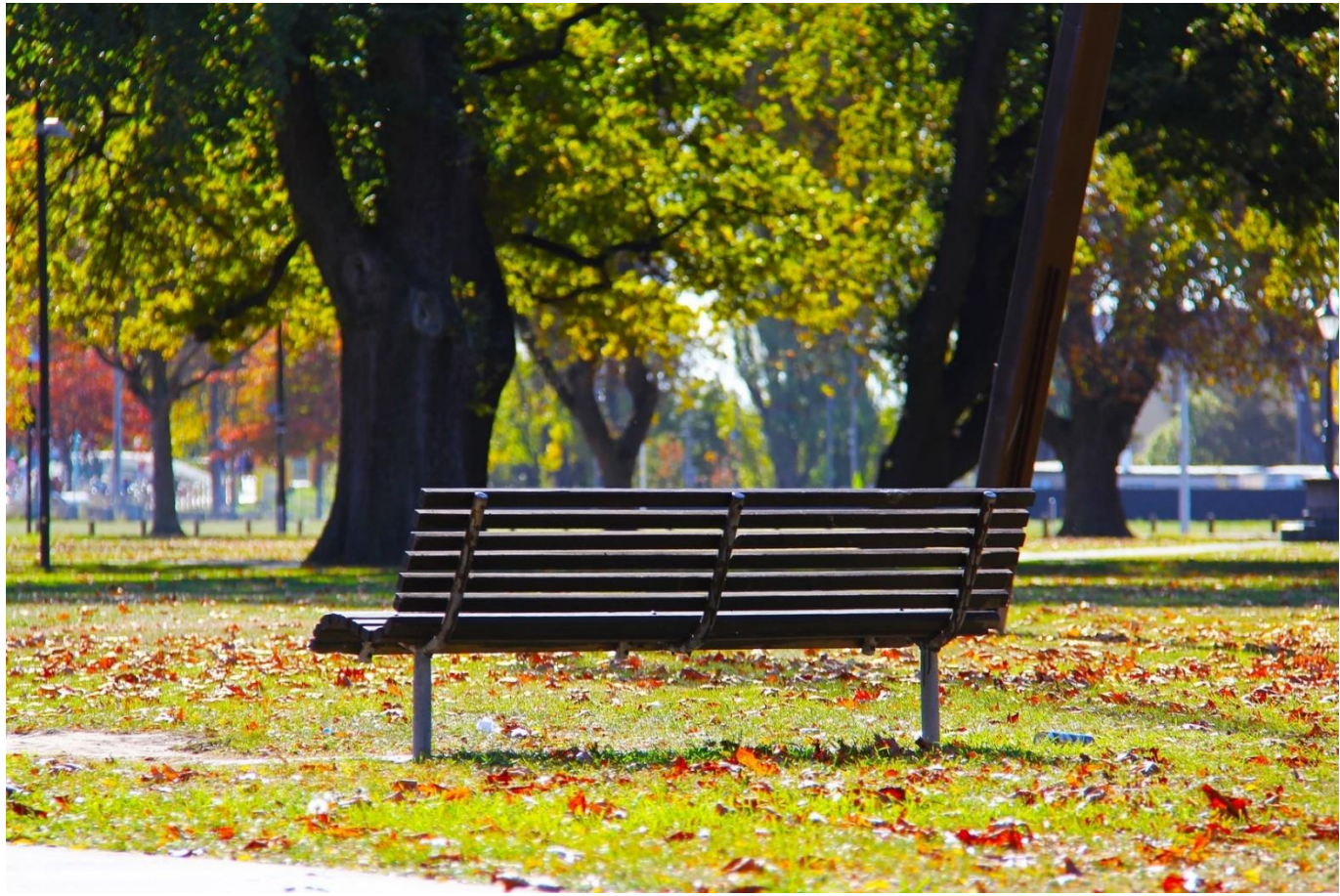
Concreet betekent dit dat de regionale communicatie het primaire communicatiemiddel is over klimaatadaptatie naar onze inwoners en we lokaal maatwerk toepassen waar nodig. Met deze aanpak sluiten we naadloos aan op de regionale ambities en voorkomen we dubbel werk.

1.5 Doel

Het doel van dit uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie is het uitzetten van een koers voor plannen, acties en maatregelen om de gevolgen van de risico's van klimaatverandering aan te pakken. Hierbij speelt de samenwerking tussen gemeente en waterschap een belangrijke rol.

1.6 Leeswijzer

Na deze algemene inleiding op het rapport volgt een beschrijving in hoofdstuk 2 van de uitdagingen die op Liemers afkomen. In hoofdstuk 3 wordt het proces achter en de totstandkoming van de klimaatbeleidsambities en regionaal en lokaal beleid kort toegelicht. Daarna wordt in hoofdstuk 4, 5, 6 en 7 de verschillende beleidsambities en hun invulling behandeld. In hoofdstuk 8 wordt vervolgens ingegaan op de uitvoering van het beleid met daarin voorgestelde maatregelen, raakvlakken en botsingen met andere beleidsterreinen. In hoofdstuk 9 worden financiële scenario's uitgewerkt voor fysieke en beleidsmaatregelen om aan een klimaatadaptief Liemers te werken.

2 DE UITDAGINGEN

2.1 Natuurlijke omgeving en menselijk gebruik

Door de rijke en vruchtbare rivierklei in de ondergrond en de ligging langs de Nederrijn en IJssel trokken tal van agrariërs naar de Liemers. Naast de voordelen van de rivier en de rijke bodem kent de regio ook een rijke geschiedenis van dijkdoorbraken, hongersnoden en veesterfte.

Op historisch kaartmateriaal van 1849 zijn door de gehele regio de Liemers (destijds 'De Lijmers') kleinere vestigingen zichtbaar met lintbebouwing langs de doorgaande wegen. Ieder van de huidige kernen bestond uit enkele tientallen gebouwen en woningen met daaromheen uitgestrekte agrarische en bosrijke gebieden en uiterwaarden. Na de Tweede Wereldoorlog, en mede dankzij de aanwijzing van de gemeente Westervoort en Duiven als 'groeikernen', groeiden de gemeenten sterk.

Door bevolkingsgroei is de hoeveelheid verharding bestaande uit bebouwing en bijbehorende wegen toegenomen.

In de hiernaast weergegeven kaartbeelden uit 1951 (l) en 2020 (r) wordt duidelijk hoe het stedelijk gebied in de verschillende gemeenten en kernen de afgelopen eeuw is gegroeid (figuur 2.1). Veranderingen in het klimaat, met extremer weer als gevolg, hebben in het verstedelijkte (en sterker verharde) gebied daardoor een steeds grotere invloed op de leefomgeving van steeds meer inwoners en gebruikers. Daarnaast is de (economische) schade een steeds groter wordende uitdaging voor onze partners als verzekeraars, banken en hun klanten; onze inwoners.

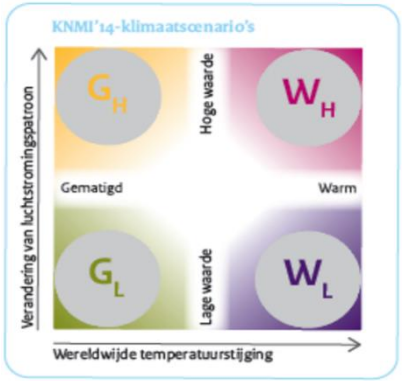

Figuur 2-1: Overzichtskaarten De Liemers van de jaren 1951 en 2020

2.2 Extremer weer

Het KNMI bracht in 2014 al scenario's uit met toekomstige verwachtingen voor het weerpatroon in Nederland op basis van de IPCC rapporten van de Verenigde Naties (figuur 2-2). Hierbij is rekening gehouden met vier verschillende scenario's. Dit maakt de gevolgen van de wereldwijde opwarming van de aarde voor het weer in Nederland zeer tastbaar. In 2023 worden nieuwe verwachtingen opgesteld op basis van het beeld op dat moment. In een opwarmende wereld wordt het weer extremer.

Uit de analyse van het KNMI komen op hoofdlijnen de volgende effecten van klimaatverandering in het weerbeeld van Nederland naar voren:

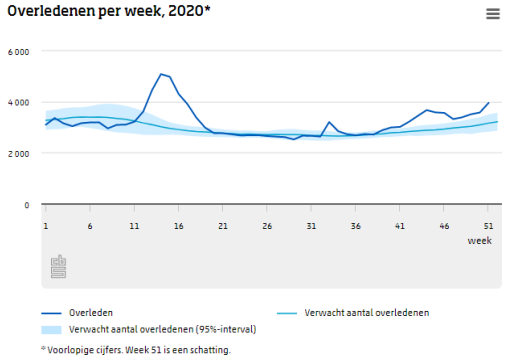

Figuur 2-2: KNMI '14 scenario's

- Het wordt droger: in de toekomst zullen periodes van droogte vaker voorkomen. Wetenschappelijke analyses van de afgelopen jaren moeten uitsluitsel geven of er sprake is van incidenten of een aan klimaatverandering gekoppelde trend.

- Het wordt natter: Op twee manieren wordt het natter: bij zomerse neerslag valt meer regen (in korte tijd) en de winterse neerslag is breder verspreid waardoor er gemiddeld meer neerslag valt. Vooral in kustgebieden valt meer neerslag waar het binnenland relatief minder extra neerslag krijgt.

- Het wordt heter: een warmere wereld betekent meer kans op extreme hittegolven. Dat houdt in dat hittegolven langer duren en er meer hete nachten zijn. Dit heeft voor inwoners grote gevolgen zoals gezondheidsrisico's. Nu al sterven in een hittegolf ongeveer 12% meer mensen dan verwacht. Zelfs in coronajaar 2020 was dit zichtbaar en zag dit eruit, zoals in figuur 2-3 weergegeven rond week 32.

Figuur 2-3: Extra sterfte door hitte in week 31-36 van 2020

Een gedetailleerder en uitgebreider beeld van de gevolgen van het veranderende klimaat is weergegeven in de Regionale Adaptatie strategie en de regionale stresstest: https://wrij.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=615ebe7ef0f448e884bd8ccaa707bfa5

2.3 Gevolgen in de Liemers

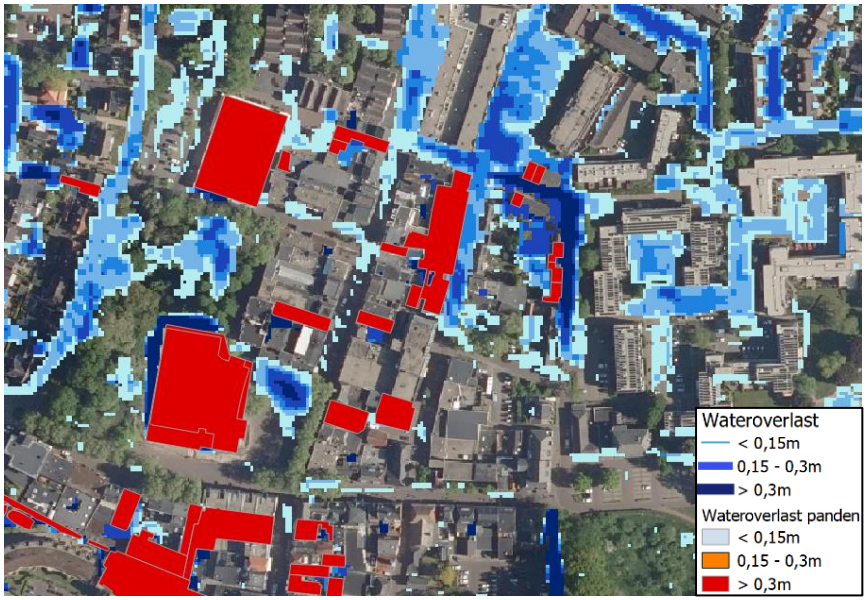
Per thema uit het DPRA schetsten we de gevolgen van klimaatverandering waar de Liemers mee te maken heeft. Vanuit de regionale samenwerking is op hoog abstractieniveau een beeld gevormd van kwetsbaarheden via een regionale stresstest. Per thema worden deze hieronder toegelicht.

Wateroverlast

Het risico op wateroverlast bij extreme buien is in beeld gebracht met behulp van beschikbare QuickScans.

In deze analyses wordt de openbare ruimte getoetst om te zien waar zich kwetsbare locaties bevinden waar zich veel water kan verzamelen en waar dit kwetsbare objecten raakt. De analyse kijkt niet naar ondergrondse leidingen, maar puur naar hoogteverschillen in het maaiveld. Hiermee worden (mogelijke) kwetsbaarheden geïdentificeerd en ontstaat een goed eerste beeld van de situaties. In een nader onderzoek moet bekeken worden hoe kwetsbaar de locatie daadwerkelijk is.

Onderstaand figuur 2-4 is van een situatie in de gemeente Duiven en geeft een indruk van de analyse die uitgevoerd is met betrekking tot wateroverlast. Hierin is zichtbaar waar zich grote knelpunten voor kunnen doen bij extreme neerslag.

Figuur 2-4: Uitsnede lokaal resultaat QuickScan omgeving Raadhuisplein, Zevenaar (T=100)

In de uitsnede is zichtbaar dat een aantal woningen en panden in de omgeving van het Raadhuisplein wateroverlast kunnen hebben wanneer een bui van 70 mm in één uur (T=100) valt. Dit is bepaald volgens de modellen uit de stresstest. Op deze wijze is voor alle kernen binnen de Liemers geïnventariseerd waar risicovolle locaties liggen. Om de exacte impact na te gaan dient een nadere analyse van de feitelijke situatie uitgevoerd te worden, om deze eerste ruwe quickscan te toetsen. In een nader onderzoek kan de berekende situatie aan de werkelijkheid of ervaringen van bewoners getoetst worden.

Binnen de gehele regio valt op dat grote aaneengesloten vlakken verharding tot afstroming komen en tot wateroverlast kunnen leiden bij omliggende panden en gebieden. Dit zijn veelal bedrijventerreinen en dichtbebouwde woongebieden als winkelcentra of wijken met omvangrijke parkeergebieden. Hier krijgt het gevallen hemelwater geen kans de bodem in te zakken en komt het tot afstroming naar lagergelegen delen in de omgeving.

Het is mede daarom belangrijk bij nieuwe toekomstige ontwikkelingen de omgang met het hemelwater te borgen. Met als doel hemelwater zo optimaal mogelijk te benutten en wateroverlast te voorkomen of te beperken.

Droogte

Om de gevolgen van droogte bij extremen te onderzoeken is een stresstest droogte uitgevoerd. De kwetsbaarheden voor de Liemers zijn hierin onderzocht. Uit de analyse blijkt dat het grondwatersysteem van De Liemers beïnvloed wordt door verschillende factoren: de aanvoer van rivierwater, water wat bijvoorbeeld onder de dijken door sijpelt in diepere watervoerende lagen en vanuit de bodem omhoog komt, de verschillende opbouw van zand en klei in de ondergrond, het uitslijten van de bodem en het samenspel tussen verdamping en neerslag.

Tekenen van droogte uiten zich in verschillende vormen: droogvallende sloten, sloten met een afvoerstop, sterfte en schade bij waterafhankelijke flora- en fauna, beperkte drinkwatervoorziening, schade aan (landbouw)gewassen, verboden op (grond)water-onttrekkingen en schade aan gebouwen door inklinking.

De huidige grondwaterspiegel heeft natuurlijke schommelingen tussen zomer- en winterniveau. In voorgaand onderzoek was zichtbaar dat de schommelingen groter worden. Dit betekent dat het grondwater in de winter hoger zal staan en in de zomer lager dan de gemiddelde waarden die nu gelden.

De zomermaanden van 2018 waren landelijk zeer droge maanden. Dit werd veroorzaakt door een combinatie van hoge verdamping en weinig neerslag. Daarnaast was de aanvoer van rivierwater zeer laag. De combinatie van deze factoren zorgde ervoor dat door het hele land de grondwaterstanden (sterk) zakten.

In de studie van SWECO (2019) is te zien dat het gemiddelde verschil tussen de hoogste en laagste grondwaterstanden (GLG en GHG) groter wordt. Dit wordt weergegeven als de dynamiek. Dit volgt de voorspelling voor het toekomstige klimaat: De extremen worden extremer. Als zich dus een situatie voordoet zoals afgelopen zomer, waarbij er een meteorologische droogte is, zullen de effecten hiervan groter zijn. Dit komt omdat in het hydrologisch natte seizoen het startpunt al lager is dan in de huidige situatie.

De effecten van (lagere) rivierstanden zijn niet in de modellering van SWECO opgenomen. Zo hebben zich in de afgelopen jaren perioden voorgedaan dat er weinig water vanuit Duitsland en Alpen via onze regio afgevoerd werd, wat zorgt voor de extreme droogte en een groot watertekort. Daarnaast liggen de Nederrijn en de IJssel op sommige plekken tot wel een meter lager dan 50 jaar geleden, wat in de nabijheid van de grotere rivieren tot extra lage grondwaterstanden leidt. Om hier een duidelijker inzicht in te verkrijgen is nader onderzoek nodig.

De zomer van 2018 was een tekenend jaar voor het veranderde klimaat en de achterstand welke opgelopen kan worden.

Schade aan panden

Door de aanwezigheid van klei- en veenlagen in (grote) delen van de Liemerse ondergrond en de zakkende grondwaterstanden zullen deze gronden inklinken. De samenstelling van de ondergrondse lagen en of er grote werken in de buurt plaatsvinden met grondwateronttrekkingen bepaald hoe veel de grond inklinkt. Het is hierbij mogelijk dat de ondergrondse lagen zich weer uitzetten wanneer de grondwaterstanden stijgen.

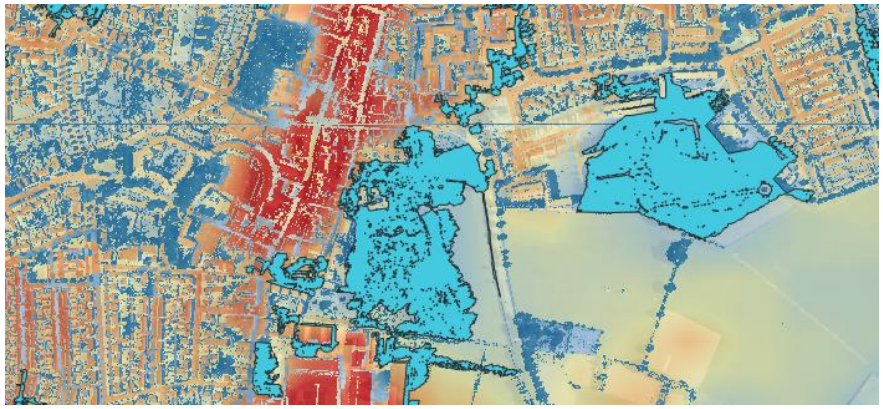
Uit het onderzoek van SWECO komt naar voren dat de panden die in de zomer van 2018 schade ondervonden, door inklinkende grondlagen, deze waarschijnlijk geleden hebben doordat het grondwater tot een dieper niveau zakte; tot onder de diepere kwetsbare bodemlagen. Hierdoor kwamen deze lagen droog te staan en gingen inklinken. Wanneer de grondwaterstanden weer stijgen, zullen de lagen uitzetten en in dikte toenemen, waarbij de mate van opzwelling afneemt en de bodem (blijvend) lager zal liggen. Dit proces van uitzetting en inklinking veroorzaakt schade aan bovengelegen panden.

Door de sterk verschillende en heterogene bodemopbouw in de regio vraagt dit een analyse van de bodemopbouw en de oorzaken welke inklinking veroorzaken. Daar waar mogelijk proberen we ingrepen in de leefomgeving bij te laten dragen aan het zoveel mogelijk vasthouden van water om droogte te bestrijden.

Hitte

Voor het aspect hitte is een analyse van de gemeenten gemaakt waarin berekend is wat de oppervlaktetemperatuur is binnen de gemeenten op een hete dag. Daarmee is een beeld verkregen waar zich hete plekken bevinden in de regio. Bij hittestress gaat het namelijk niet alleen om technische gevolgen (bijvoorbeeld vastgelopen bruggen) maar ook gezondheidseffecten. Hittestress kan bij langdurige blootstelling leiden tot hitte gerelateerde ziekten als slaapverstoring, gedragsverandering, beroertes, oververmoeidheid en ademhalingsproblemen (https://www.tno.nl/media/3959/factsheet-hitte-stress.pdf). Bij een aantal groepen - met name ouderen en chronisch zieken- leidt het tot extra sterfte. Ook worden mensen bij hogere temperaturen agressiever, wat leidt tot een toename van geweldsincidenten.

In onderstaande figuur 2-5 is als voorbeeld van hittestress een gebied in Zevenaar weergegeven. De warme plekken (rood) zijn goed zichtbaar in het dichtbebouwde winkelcentrum aan de Marktstraat en het Raadhuisplein. De koele groene plekken (blauw) bevinden zich in de nabije omgeving, ter plaatse van onder andere Huis Sevenaer en het Freulebos.

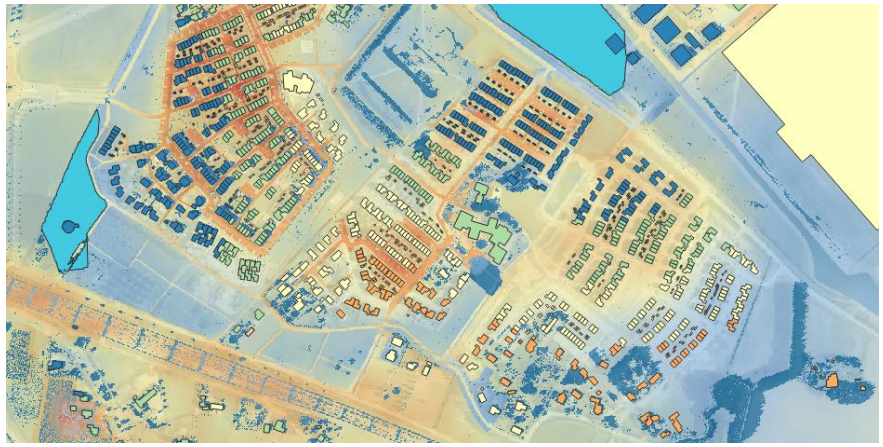

Figuur 2-5: Hitte en koelte rondom het winkelgebied van Zevenaar

Door deze analyse is een beeld ontstaan van de locaties waar hitte meer blijft hangen en inwoners hittestress ervaren tijdens hittegolven.

Binnen de gehele regio valt op dat grotere bedrijventerreinen, waar grote aaneengesloten vlakken van verharding gelegen zijn en waar groen vaak ontbreekt, sterk opwarmen. Ook zijn in de verschillende kernen van de regio locaties als dichtbebouwde locaties en parkeerterreinen rondom winkelcentra en gemeentehuizen aanwezig die door de sterke mate van verharding en het weinige groen sterk opwarmen en voor een lokaal hitte-eiland zorgen.

Om een nauwkeurig beeld te krijgen van de werkelijk gevoelstemperaturen, die voor de mensen waarneembaar en voelbaar zijn, is het mogelijk om als vervolgstap een zogenaamde PET-kaart op te stellen waarbij de fysiologische equivalente temperatuur of ook wel de gemiddelde gevoelstemperatuur inzichtelijk gemaakt wordt. Hierbij wordt niet alleen de oppervlaktetemperatuur meegenomen, maar ook andere relevante factoren als zonnestraling, windsnelheid en luchtvochtigheid.

Figuur 2-6: Afstand tot koele groene zones in de wijk Groot Holthuizen in Zevenaar

Een maatstaf die binnen het thema hittestress wordt toegepast is de afstand tot een koelte-eiland waar de inwoners af kunnen koelen of recreëren gedurende tropische dagen. Binnen de gemeente Zevenaar bevinden zich enkele nieuwbouwwoningen waar binnen een hemelsbrede afstand van 300 meter geen koelte-eiland gelegen is. Dit wordt veroorzaakt doordat binnen deze wijken nog niet ver-ontwikkeld groen aanwezig is en het stedelijk groen nog moet groeien. Een voorbeeld hiervan is de wijk Groot Holthuizen in Zevenaar en meerdere woningen langs de rand in de wijken Duiven Zuid-Oost en Duiven-Oost. Ook de wijk de Ganzenpoel in gemeente Westervoort is hier een voorbeeld van. Op dit moment zijn dit wijken waar mogelijk hittestress ervaren wordt. De ontwikkeling van het nieuw aangeplante groen zal hier echter in de toekomst positieve effecten op hebben.

Figuur 2-7: Voorbeeld van een sterk verhard maar koel plein in Nantes, Frankrijk

3 BELEIDSVORMING

3.1 Aanpak

Voor de Liemerse gemeenten geldt dat de kwetsbaarheden voor klimaateffecten hitte, droogte en wateroverlast in 2019 in beeld zijn gebracht.

In 2018 is het DPRA (Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie) ondertekend door gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk. Hierin sprak elke partij af om in het jaar 2020 te starten met klimaatadaptief handelen om over 39 jaar, in het jaar 2050, een klimaatbestendig en water- en hitterobuuste leefomgeving te bereiken.

Het waterschap Rijn en IJssel en de gemeenten Westervoort, Zevenaar en Duiven vormen een regio die samen optrekken. Zij geven invulling aan de doelstellingen en afspraken uit het Deltaplan.

De volgende ambitie uit het DPRA is het voeren van de risicodialogen en het opstellen van een strategie. Deze vonden in het derde en vierde kwartaal van 2020 plaats. Zowel in het fysieke, voor corona, als in het digitale deel gaven bestuurders, medewerkers en inwoners van de Liemerse gemeenten en het waterschap aan hoe zij denken over de effecten van klimaatverandering en waar volgens hen (extra) aandacht voor moet zijn. De resultaten van de werksessies en de digitale enquêtes zijn verwerkt tot beleidsambities die hierna nader worden toegelicht.

3.2 Liemerse ambitie klimaatadaptatie

3.2.1. Politiek

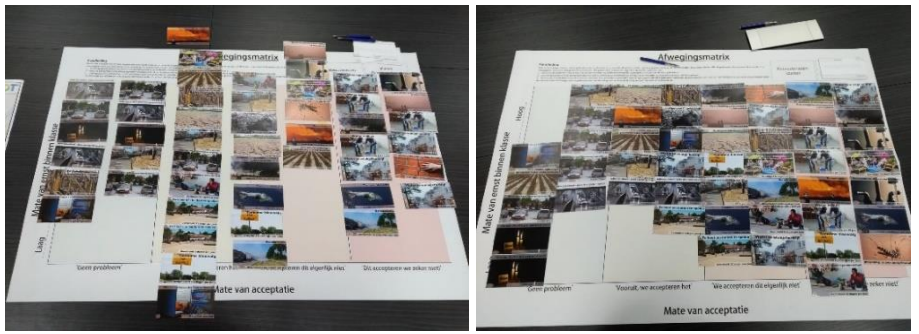
Met de gemeenteraden van Duiven en Westervoort (1Stroom) vonden fysieke bijeenkomsten plaats. In verband met de landelijke lockdown is, in overeenstemming met het waterschap, de sessie met de Zevenaarse gemeenteraad digitaal belegd. Het waterschap was betrokken bij de bijeenkomsten van de gemeenteraden.

1Stroom

De gemeenten Duiven en Westervoort accepteerden beiden water op straat als klimaateffect. Ook water op straat waardoor eens per twee jaar geen doorgang kan vinden en stroomuitval door bijvoorbeeld hitte worden geaccepteerd. Naast deze resultaten wordt ook aandacht gevraagd voor droogvallende watergangen en minder gewasopbrengst door droogte.

De deelgroepen vonden het gezamenlijk niet acceptabel als water woningen of winkels binnenstroomt bij hevige neerslag. Extra gemeentelijke schade-uitkeringen door extremen en slechte drinkwaterkwaliteit worden ook niet geaccepteerd. Daarnaast wordt op de tafels aandacht gevraagd voor niet acceptabele onderwerpen, zoals toename van vissterfte, woningverzakking, toename van natuurbranden, nadelige gevolgen voor kwetsbare groepen en toename van het voorkomen van blauwalg in watergangen.

Figuur 3-1: Uitkomsten afwegingsmatrixen (links gemeente Duiven, rechts gemeente Westervoort)

Zevenaar

Door de gemeenteraad van Zevenaar werden de thema's 'te heet om buiten te spelen', 'water op straat' en 'een lagere arbeidsproductiviteit' als acceptabel omschreven.

Daartegenover werden de thema's 'water in woningen', 'verslechtering van de drinkwaterkwaliteit', toename van 'schade aan stedelijk groen', 'verslechtering van luchtkwaliteit', een 'toename van woningverzakkingen' en een 'toename gemeentelijke uitkeringen schade' als niet acceptabel aangegeven.

3.2.2. Ambtelijk

In februari 2020 vond een ambtelijke risicosessie plaats waarbij de risicoweging en het handelingsperspectief centraal stonden. Bij deze sessie waren gemeentelijke medewerkers aanwezig, waterschappers, de GGD en de Veiligheidsregio.

Duiven

- Gebeurtenissen met een directe impact op de gezondheid zijn niet acceptabel;
- Water in woningen en bedrijven is onacceptabel, wanneer dit eens per 10 jaar voorkomt accepteren we het eigenlijk niet;

- Water-op-straat is in principe acceptabel, onafhankelijk van hoe vaak dit gebeurt. Bij blokkering van belangrijke verkeersaders en blokkering hulpdiensten is het minder acceptabel.

Westervoort

- Gebeurtenissen met een directe impact op de gezondheid (o.a. slechte lucht- en drinkwaterkwaliteit) zijn niet acceptabel;
- Water in woningen en bedrijven is onacceptabel. Water in kelders, garages en bedrijven waar de impact van water in het bedrijf laag is, is meer acceptabel;
- Water-op-straat is in principe acceptabel, onafhankelijk van hoe vaak dit gebeurt. Bij blokkering van belangrijke verkeersaders en blokkering hulpdiensten is het minder acceptabel;
- Gebeurtenissen waar weinig aan gedaan kan worden of die weinig impact hebben in Westervoort worden geaccepteerd.

Zevenaar

- Wanneer we het al ervaren in de huidige situatie is het beter te accepteren. We moeten wel oppassen dat een lange reeks van kleine veranderingen die we accepteren uiteindelijk ongemerkt kan leiden tot een onacceptabele situatie;

- Wanneer op gebeurtenissen eenvoudig geanticipeerd kan worden, zijn deze acceptabel;
- Gebeurtenissen met een geringe economische impact zijn acceptabel;
- Voornamelijk die gebeurtenissen die een directe impact hebben op de fysieke gezondheid van mensen zijn onacceptabel;
- Water in woningen en bedrijven is onafhankelijk van hoe vaak het voorkomt onacceptabel. (Vooral vanwege de grote schade, zowel financieel als emotioneel);
- Water-op-straat is acceptabel, zolang hierdoor geen belangrijke verkeersaders worden geblokkeerd.

Binnen de in 2019 uitgevoerde klimaatstresstest is, naast de effecten op de leefomgeving en de technische aspecten, ook naar de organisatorische aspecten gekeken om in beeld te brengen hoe men op dat moment intern met klimaatadaptie bezig was. Hierbij is een organisatiescan uitgevoerd in een governancemodel die uitgaat van de volgende planningscapaciteiten om klimaatadaptie gangbaar te maken: wetgevingscapaciteit, institutionele capaciteit, sociale capaciteit, resource capaciteit en leer capaciteit.

Hier zijn de volgende bevindingen naar voren gekomen:

Wetgevingscapaciteit
Zowel bij 1Stroom als in Zevenaar ontbreekt een duidelijk beleidsmatig kader met betrekking tot klimaatadaptatie.
Handboeken openbare ruimte en watertakenplannen zijn vaak nog traditioneel ingestoken. Er wordt meestal van project tot project gewerkt. Bij het waterschap is een klimaatstrategie en een position paper opgesteld. Het waterschap weegt per ontwikkeling af of ze probleemeigenaar, partner of adviseur is in klimaatadaptatie. Diverse programma's en (onderhouds-)plannen van waterschap Rijn en IJssel krijgen bij actualisatie een duidelijke 'klimaatadaptatie-insteek'.

Institutionele capaciteit
Het aantal collega's dat rechtstreeks actief aan klimaatadaptatie werkt, is bij het waterschap beperkt. Uiteraard raakt het werk van velen wel aan (gevolgen van) klimaatverandering. Calamiteiten (zoals ook de droogte van 2018 is opgepakt), zijn door middel van een calamiteitenorganisatie wel goed ondervangen. Bij de gemeenten is het iets uitgesprokener dat met name de vakdisciplines direct invloed uitoefenen op de openbare ruimte, en dus, de mate van klimaatadaptatie. Bij de afdelingen Ruimtelijke Ordening kan nog veel gewonnen worden; al in bestemmingsplannen wordt al dan niet voorgesorteerd op een klimaatrobuuste inrichting van de ruimte.

Communicatie vanuit de gemeenten en het waterschap (afdelingen communicatie) kan meer gestructureerd om een duidelijkere uitstraling neer te zetten.

Leercapaciteit
De gemeenten geven te kennen dat kennis- en informatiedeling tussen de afdelingen beter kan. De afdelingen Realisatie en beheer bezitten een schat aan informatie over de buitenruimte, waar afdelingen Ruimte, maar ook het Sociaal Domein in de combinatie veel aan kunnen hebben. Afstemming over werkzaamheden, inzet van intranet en bredere bijeenkomsten worden genoemd als instrumenten om van elkaar te leren en samen (integraal) op te trekken. Een belangrijke stok achter de deur kan zijn het opnemen van een standaard 'ruimtelijke adaptatie'-check voordat stukken naar de Raad gaan.

Voor het waterschap is het belangrijk om 'leren in het veld' tussen de verschillende stroomgebieden te faciliteren. In Arnhem en Lichtenvoorde wordt gevoelsmatig al langer en meer gedaan op het gebied van klimaatadaptatie. Het waterschap ziet een duidelijke rol in het stroomlijnen en beschikbaar stellen van informatie uit bijvoorbeeld stresstesten. Het omgaan met 'nieuwe' soorten en verschijnselen vraagt nog wel inspanning (bijvoorbeeld hoe om te gaan met bevers die waterkeringen beschadigen of het bestrijden van nieuwe invasieve plantensoorten).
Bron: De Liemerse Stresstest, SWECO 2018

3.2.3. Inwoners

Voor inwoners zijn 3 enquêtes uitgezet met de thema's 'Hitte' (155 respondenten), 'Droogte en wateroverlast' (161 respondenten) en 'Gezondheid' (6 respondenten). Per enquête worden hierna de hoofdpunten toegelicht.

Hitte

Bewoners geven, als het om hitte gaat, aan dat zij met name de gezondheidsrisico's voor kwetsbare groepen van belang vinden. Circa 75% vindt dit erg. Daarnaast geven bewoners aan dat als het structureel te heet wordt om te sporten zij dit erg vinden. Waar 5 dagen nog als incident geaccepteerd wordt, zijn 12 dagen teveel.

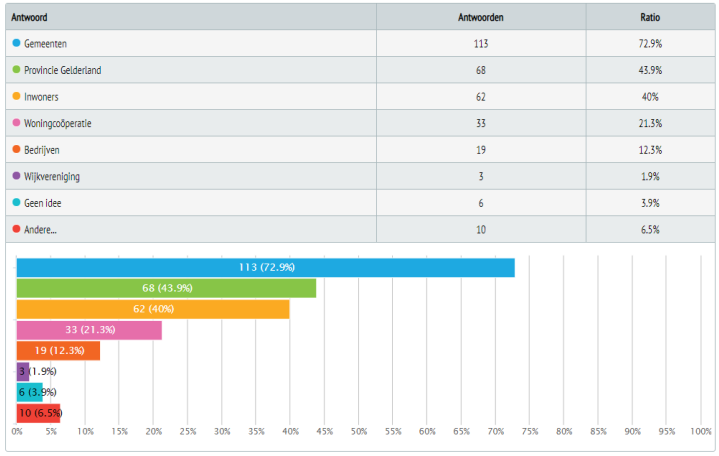
Inwoners geven aan dat het verlies van arbeidsproductiviteit en een slechte nachtrust acceptabel zijn vergeleken met de andere thema's.

In de enquêtes is ook gevraagd naar eventuele maatregelen en hoe inwoners hierover denken. Daarin wordt aangegeven dat het planten van bomen brede steun geniet, evenals het vergroenen van woonwijken en het stimuleren van de aanleg van groene daken, met name daken van bedrijfsgebouwen. 85% van de respondenten wil verder lopen van en naar de auto als dit vergroening van de leefomgeving oplevert. Vergroening wordt vooral als gewenst omschreven bij stads- en dorpspleinen (43%), schoolpleinen en in mindere mate bij bedrijventerreinen (20%).

Belasting op tuinen en tegels ligt erg verdeeld onder de respondenten. 47,7% oneens, 47,1% eens. Het verschil is 1 stem.

Bewoners geven aan dat zij geen behoefte hebben aan ondersteuning op het gebied van hittestress. Daarbij geeft 45% aan dat ze wel meer informatie willen ontvangen. De overheid is als eerste aan zet, vindt de meerderheid van de bewoners.

Figuur 3-2: Uitkomsten enquête – actiehouders klimaatadaptatie

Droogte en wateroverlast

Bij de thema's droogte en wateroverlast wordt door 84,5% van de respondenten aangegeven dat water in woningen erg is. Daarom is dit onacceptabel. Daarnaast geven meerdere inwoners (65,8%) aan dat water op straat waarbij geen doorgang met auto's mogelijk is ook erg gevonden wordt. Overige onderwerpen, zoals eens in de twee jaar een verslechterde drinkwaterkwaliteit, verhoogt risico op natuurbranden (93%) en droogvallende watergangen (83%) worden als erg omschreven.

Bewoners geven aan dat water-op-straat waar wel doorheen gereden kan worden met de auto niet erg is (69%). Dit is een belangrijk gegeven in de acceptatie van water-op-straat. Dit sluit ook aan bij de latere uitspraak dat water-op-straat tijdelijk geborgen mag worden bij extreme regenval waar 77% mee eens is.

Bewoners zijn het grotendeels (69,6%) eens met aanvullende eisen aan het watergebruik in een droge periode. Daarbij accepteren ze maatregelen als tijdelijke wateropslag op straat, in tuinen en zijn veel inwoners bereid tot het treffen van hydrologische maatregelen op eigen terrein.

Inwoners geven aan voldoende informatie te hebben over het verminderen van het waterverbruik en hoeven geen informatie over maatregelen om wateroverlast te verminderen. Dit is opvallend wanneer het uitgezet wordt tegenover de bereidheid maatregelen te nemen.

3.2.4. Bedrijven

Onder de bedrijven zijn dezelfde enquêtes verspreidt als onder de inwoners. Met het oog op de lage respons zijn deze niet representatief.

Hitte

Opmerkelijk is dat 57 mensen de enquête over hitte op bedrijventerreinen openden, maar slechts 11 bedrijven de hele enquête invulden. Uit Westervoort ontbreken bedrijven in de enquêteresultaten.

Opvallend is dat meer dan de helft arbeidsproductiviteitsverlies door hitte gedurende 12 dagen per jaar geen probleem vindt en ook een slechte nachtrust als gevolg van hitte accepteert. Leidt dit tot gezondheidsklachten onder personeel zegt ¾ dat het toch erg is. Op basis van de ingevulde enquête lijkt vergroening op maaiveldniveau en daken kansrijk op de bedrijventerreinen.

Droogte en wateroverlast

De enquête over droogte en wateroverlast vulden 10 bedrijven in. Opvallend is dat hiervan 7 bedrijven daarin droogvallende watergangen markeren als 'vind ik erg'. Wateroverlast in bedrijfspanden wordt als erg beoordeeld evenals verslechterde drinkwaterkwaliteit. Ook bij bedrijven is een hoge bereidheid om in periodes van droogte bewust met water om te gaan en water op terreinen op te vangen bij extremen.

3.3 Beleidsambities

Op basis van de gegevens uit het participatieproces zijn de hiernavolgende beleidsambities voorgesteld om de Liemers bestendiger te maken tegen klimaatverandering. De beleidsambities zijn genummerd om bespreking herkenbaar te maken en worden in het volgende hoofdstuk nader toegelicht.

1: We werken aan een gezondere en beter bereikbare buitenruimte voor onze inwoners met voldoende biodiversiteit, groen, schaduw en gebruiksgemak.

2: In de Liemers is in 2050 minder kans op wateroverlast in gebouwen dan nu en minder risico op, voor de gemeente, onverwachte financiële schades.

3: We benutten de (bergings-)capaciteiten van het natuurlijk bodemsysteem en het watersysteem beter om voldoende water te bewaren voor drogere periodes.

4: Inwoners worden regelmatiger geïnformeerd over klimaatadaptatie op eigen terrein en de acceptatie van klimaateffecten blijft in stand.

De gemeenteraden van Duiven en Zevenaar hebben de beleidsambities reeds vastgesteld. De gemeenteraad van Westervoort heeft aangegeven een concretere uitwerking te willen zien alvorens tot vaststelling overgegaan wordt. Dit lokale adaptatieplan is de concrete uitwerking van bovenstaande ambities.

4 Beleidsambitie 1: We werken aan een gezondere en beter bereikbare buitenruimte voor onze inwoners met voldoende biodiversiteit, groen, schaduw en gebruiksgemak

Recreatiegebied Horsterpark, Duiven ©Cyclomedia

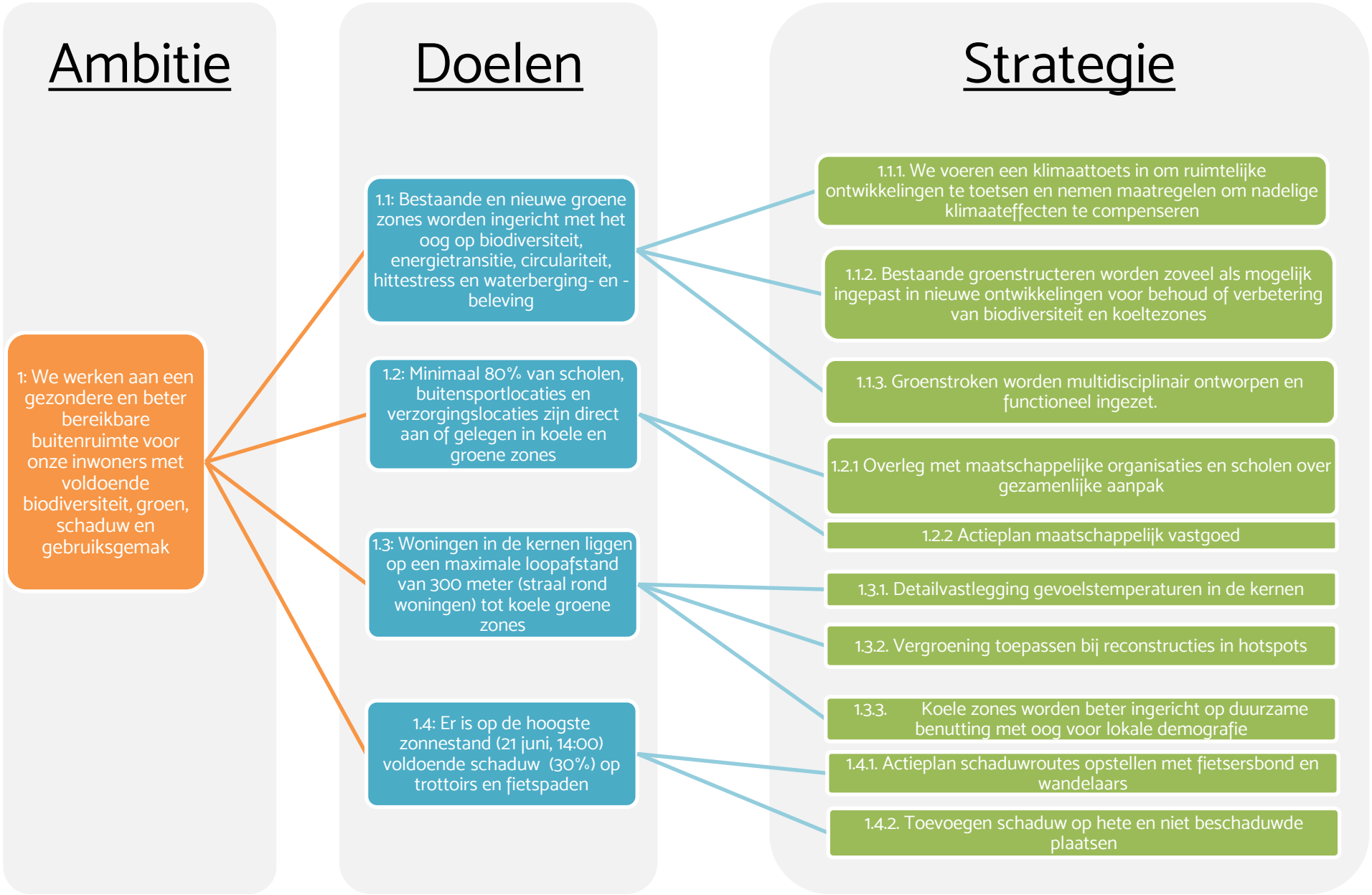
4.1 Inleiding op beleidsambitie

In de Liemers streven we naar een gezonde en fijne leefomgeving voor onze inwoners. Inwoners geven zelf aan in de klimaatenquêtes dat gezondheid hen zwaar weegt. De beschikbare ruimte binnen de woonkernen zetten we in de komende jaren in als leefruimte; om een rondje te wandelen of in een parkje te recreëren of te sporten. De coronapandemie heeft laten zien hoe waardevol het is om groen in de buurt te hebben waar we koeling en ontspanning kunnen vinden.

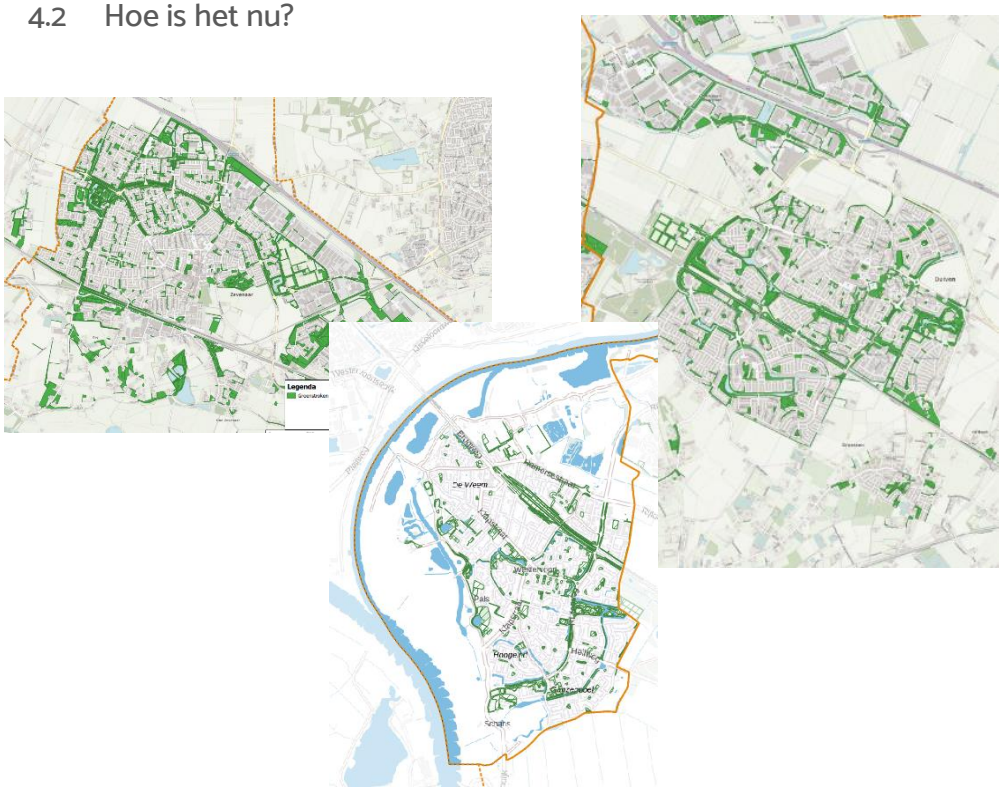
Daarnaast wordt met het creëren van bereikbaar groene leefruimte gewerkt aan het verbeteren van de luchtkwaliteit, het tegengaan van hittestress en kan stedelijk groen als waterbuffer worden ingezet. In combinatie van groen met water wordt verdroging van het stedelijk groen zoveel mogelijk tegengegaan. Het creëren van schaduw, bij voorkeur door bomen, is één van de meest effectieve maatregelen tegen hittestress. Bij het treffen van maatregelen kunnen meekoppelkansen als biodiversiteit, energietransitie en circulaire ontwikkelingen worden meegewogen. Schaduwvoorzieningen kunnen bijvoorbeeld van zonnepanelen voorzien worden.

We richten onze ruimte in met oog op de kwetsbare groepen die er wonen of samenkomen. Plekken waar deze kwetsbare groepen samenkomen zijn: basisscholen, kinderopvangvoorzieningen, verzorgingstehuizen voor ouderen, ziekenhuis en huisartsposten en sportvoorzieningen waar jong en oud zich inspant voor een betere gezondheid. Deze locaties liggen in de toekomst bij voorkeur in een koele omgeving of tegen een koel gebied aan.

Het beleid richt zich met name op de woongebieden en focust zich minder op de bedrijventerreinen. Dit houdt niet in dat we de bedrijven links laten liggen. Door onderzoek naar de combinatie van provinciale programma's, maatregelen van het waterschap en gemeentelijke projecten creëren we synergie in de leefbaarheid op bedrijventerreinen. In de samenwerking met ondernemers benutten we kansen om maatschappelijk verantwoord ondernemen binnen handbereik te brengen. Zo zetten we samen met partners stappen in het klimaatadaptief maken van de terreinen.

Ambitie
Doelen
Strategie
1: We werken aan een gezondere en beter bereikbare buitenruimte voor onze inwoners met voldoende biodiversiteit, groen, schaduw en gebruiksgemak
1.1: Bestaande en nieuwe groene zones worden ingericht met het oog op biodiversiteit, energietransitie, circulariteit, hittestress en waterberging- en -beleving
1.2: Minimaal 80% van scholen, buitensportlocaties en verzorgingslocaties zijn direct aan of gelegen in koele en groene zones
1.3: Woningen in de kernen liggen op een maximale loopafstand van 300 meter (straal rond woningen) tot koele groene zones
1.4: Er is op de hoogste zonnestand (21 juni, 14:00) voldoende schaduw (30%) op trottoirs en fietspaden
1.1.1. We voeren een klimaattoets in om ruimtelijke ontwikkelingen te toetsen en nemen maatregelen om nadelige klimaateffecten te compenseren
1.1.2. Bestaande groenstructeren worden zoveel als mogelijk ingepast in nieuwe ontwikkelingen voor behoud of verbetering van biodiversiteit en koeltezones
1.1.3. Groenstroken worden multidisciplinair ontworpen en functioneel ingezet.
1.2.1 Overleg met maatschappelijke organisaties en scholen over gezamenlijke aanpak
1.2.2 Actieplan maatschappelijk vastgoed
1.3.1. Detailvastlegging gevoelstemperaturen in de kernen
1.3.2. Vergroening toepassen bij reconstructies in hotspots
1.3.3. Koele zones worden beter ingericht op duurzame benutting met oog voor lokale demografie
1.4.1. Actieplan schaduwroutes opstellen met fietsersbond en wandelaars
1.4.2. Toevoegen schaduw op hete en niet beschaduwde plaatsen

4.2 Hoe is het nu?

Gemeente Westervoort

Binnen de gemeente Westervoort zijn met gebieden als Park Steenderens, het Emmerik park en De Waaij grotere groene locaties met oppervlaktewater aanwezig die een belangrijk aandeel vormen in het stedelijk groen en verkoeling. Daarnaast zijn er in de wijken en buurten van Westervoort enkele kleinere groenstroken aanwezig waar ruimte is voor sport, spelen en recreatie.

Wat opvalt is de grote mate van verharding of juist het ontbreken van openbaar groene zones ter plaatse van winkelcentra en dichtbebouwde gebieden in de kern van Westervoort. Voor het noordelijker gelegen industriegebied van Westervoort is sprake van grotere aaneengesloten vlakken van verharding en weinig groen.

Gemeente Duiven

Binnen de gemeente Duiven is een ruimere opzet waardoor zich in iedere buurt meerdere groene zones bevinden. Ook binnen deze gemeente zijn de gebieden met een hoge verhardingsgraad de gebieden waar bedrijven, winkelcentra en parkeerplaatsen gelegen zijn. Deze verhardingsgraad zorgt voor lokale hitte-eilanden en voorkomt dat hemelwater lokaal kan infiltreren.

Hierbij wordt opgemerkt dat een groene zone niet gelijk is aan een koele zone door het ontbreken van schaduwvoorzieningen of juist de aanwezigheid van een hoge mate van verharding. De kwaliteit van de groene zones kan verhoogd worden door functies als recreatie (speelvoorzieningen en bankjes), biodiversiteit, waterberging en schaduwvoorzieningen te combineren.

Gemeente Zevenaar

De om Zevenaar gelegen kernen kennen een ruimere opzet van de woningen en bedrijven waardoor op particulier terrein meer groen aanwezig is. Daarnaast zorgt de kleinschaligheid en de ligging binnen de uiterwaarden en langs het water voor een groene beleving.

Binnen de kern van Zevenaar (incl. Oud-Zevenaar en de wijk Groot Holthuizen) zijn verschillende groenstroken aanwezig welke van meerwaarde zijn voor de directe omgeving. Dit is terug te zien in de mindere mate van hittestress rondom deze locaties. Park Rosorum, de groene zones langs de Ringbaan-Noord en het park Gimbornhof zijn de grotere aaneengesloten groenstructuren.

Locaties waar de hoeveelheid groenzones een stuk lager is betreffen het centrum, de wijk Zuidspoor en de industriegebieden Tatelaar en Hengelder. Hier is de mate van hittestress dan ook opvallend hoog ten opzichte van overige delen van de kern Zevenaar.

Voor de gemeente Westervoort is in september 2021 de omgevingsvisie vastgesteld en voor de gemeente Duiven in februari 2023. In deze visies zijn een vijftal thema's benoemd. Deze thema's hebben een vertaling naar visiekaarten gekregen waarbij een duidelijke ruimtelijke relatie is gelegd. Met dit uitvoeringsprogramma wordt een bijdrage geleverd aan het thema 'Klaar voor de toekomst', waaronder ook de ambities voor klimaatadaptatie vallen. Tegelijkertijd draagt het uitvoeringsprogramma ook bij aan het thema 'een gezonde leefomgeving'.

4.3 Wat gaan we doen?

1.1. Bestaande en nieuwe groene zones worden ingericht met het oog op biodiversiteit, energietransitie, circulariteit, hittestress en waterberging en -beleving.

Belangrijk om brede welvaart ook daadwerkelijk zo te ervaren is het ter beschikking hebben van groene ruimte in de directe woonomgeving. Vrij en comfortabel bewegen in het groen is gezond en stimuleert de geest. Tegelijkertijd neemt de druk op binnenstedelijk groen sterk toe. Enerzijds komen beheerbudgetten sterk onder druk te staan door financiële situaties bij gemeenten, anderzijds is er een grote behoefte aan woningen waardoor inbreidingen plaatsvinden op de groenstroken. We stellen daarom kaders aan het omgaan met groene zones, zodat ontwikkelingen in groenstroken niet ten koste gaan van het leefmilieu van de omgeving en bij voorkeur dit versterken. We houden onze oren en ogen open om inwoners en bedrijven te betrekken in het beheer en onderhoud van groene zones in de openbare ruimte.

1.1.1. We voeren een klimaattoets in om ruimtelijke ontwikkelingen te toetsen en nemen maatregelen om nadelige klimaateffecten te compenseren

In 2023 wordt de klimaattoets ingevoerd. Dit is een nieuw instrument waarin we de effecten van voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen op wateroverlast, hittestress, droogte en biodiversiteit toetsen. Met deze klimaattoets wordt de impact van een fysieke ingreep in het groen in beeld gebracht en worden de maatregelen beoordeeld die in of rondom de ruimtelijke ontwikkeling getroffen worden om negatieve gevolgen tegen te gaan of te compenseren.

Wanneer de klimaattoets in werking treedt wordt voor iedere ruimtelijke ontwikkeling inzichtelijk gemaakt wat de effecten van de voorgenomen ontwikkelingen zijn op de klimaatthema's. Wanneer er nadelige effecten zijn dienen (compenserende) maatregelen genomen te worden. Hierop wordt actief gecommuniceerd en getoetst bij planvorming en vergunningverlening. Het combineren van groen en wonen/werken hoeft elkaar niet te bijten en is door middel van mitigerende maatregelen mogelijk. Het behoud van leefkwaliteit ter plaatse en in de omgeving van de ontwikkeling staat hierin centraal.

Resultaat:

- In 2022-2023 wordt een klimaattoets geïntroduceerd en ingevoerd;
- Negatieve klimaateffecten van ruimtelijke ontwikkelingen worden gecompenseerd.

1.1.2. Bestaande groenstructuren worden zoveel als mogelijk ingepast in nieuwe ontwikkelingen voor behoud of verbetering van biodiversiteit en koeltezones

Zogenaamd groot groen, bestaande bomen met grote kroonprojecties of houtwallen, hebben een grote functie in het bewaren van biodiversiteit en het tegengaan van hittestress. Door bij ruimtelijke ontwikkelingen deze structuren te beschermen is het uitgangspunt meer natuurinclusief en is de nieuwe ontwikkeling ook meer klimaatadaptief. Voordat nieuw aangebrachte bomen een rol van betekenis spelen in bestrijding van hittestress is de eerste generatie woningeigenaren veelal verhuist, *'boompje groot is plantertje dood'*.

We brengen binnen de gemeenten in beeld welke bestaande groenstroken van waarde zijn voor het behouden of verbeteren van biodiversiteit en koeltezones en het beperken en voorkomen van droogte en wateroverlast. Dit leggen wij vast in het omgevingsplan en stemmen wij af op het beleid ten aanzien van onder andere klimaat, duurzaamheid en wonen.

Resultaat:

- In het Omgevingsplan wordt opgenomen dat bestaande groenstructuren ingepast worden in uitbreidingen.

1.1.3. De openbare ruimte wordt multidisciplinair ontworpen en functioneel ingezet met aandacht voor het gebruik.

In het ontwerp, beheer en onderhoud van groenstroken wordt altijd afgewogen welke meerdere functies kunnen worden toegevoegd. Bij klimaatadaptatie vermengen functies zich die voorheen zeer gescheiden bleven in het eigen domein. Riolering, wegen, verkeer, groen en water vervloeien steeds meer samen in projecten. Daarvoor is het nodig meer met elkaar samen te werken binnen projecten. Hier kunnen particuliere gronden als tuinen en bedrijfsgroen ook in betrokken worden.
Klimaatadaptatie is niet alleen van groen of water, maar iedereen kan zijn steentje bijdragen (of juist wegdragen). Als aftrap hiervoor worden binnen de Liemerse samenwerking interne cursussen opgezet waarin met elkaar draagvlak en handelingsperspectief wordt gecreëerd. Met elkaar formuleren we basisprincipes voor de inrichting van de openbare ruimte die in referentiebeelden worden vastgelegd die in de handboeken openbare ruimte worden opgenomen.

Resultaat:

- Intern opleidingstraject borgt integraliteit projecten en draagvlak/bekendheid met het thema;

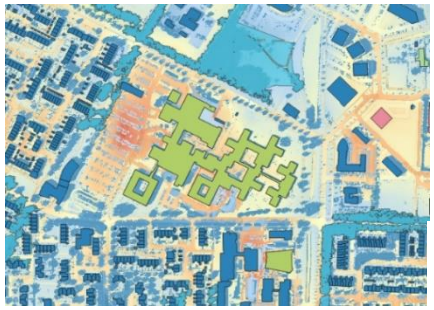
- Basisprincipes klimaatadaptatie worden vastgelegd in referentiebeelden;
- Handboeken openbare ruimte worden geüpdatet met de referentiebeelden.

1.2. Minimaal 80% van de scholen, buitensportlocaties en verzorgingslocaties zijn direct aan of gelegen in koele en groene zones om deze kwetsbare doelgroepen zoveel mogelijk te beschermen tegen de gevolgen van hittestress gedurende extreme hitte.

Wij vinden het van belang om, binnen de Liemers, kwetsbare doelgroepen te beschermen. Dat doen we door het creëren van een buitenruimte waarin ruimte is voor gezondheid en gezonde recreatie. Daarnaast willen we (maatschappelijk) vastgoedeigenaren stimuleren om zelf ook aan de slag te gaan met klimaatadaptatie.

1.2.1. Overleg met maatschappelijke organisaties en scholen over een gezonde buitenruimte

We gaan als overheden in gesprek met onze maatschappelijke partners om hen te stimuleren aan de slag te gaan met vergroening en afkoppelen van de terreinen. Als overheden hebben we data beschikbaar en kunnen we faciliteren in de probleemanalyse. We nemen als Liemers-gemeenten een faciliterende en stimulerende rol in bij het creeren van een gezonde leefomgeving in de semi - openbare ruimte.

Figuur 4-1 Berekende hittestress rondom het ziekenhuis van Zevenaar

Resultaat:

- Verbinding met maatschappelijke organisaties door in 2022 te starten met inventarisatie en afstemming wensen en bereidheid
- Bewustwording rol buitenruimte in gezondheid bewoners

1.2.2. Convenant (maatschappelijk) vastgoed

Uit de overleggen over de gezonde buitenruimte met maatschappelijke partners willen we doorpakken en niet alleen hittestress en gezonde buitenruimte samen agenderen, maar ook klimaatadaptatie in bredere zin een plaats geven. We werken daarom aan een actieplan maatschappelijk vastgoed waar gemeentelijk vastgoed een plaats in krijgt, maar waar maatschappelijke partners ook nadrukkelijk worden uitgedaagd/uitgenodigd om aan deel te nemen. Wij willen met eigenaren van zorginstellingen, woningcorporaties, scholen en bedrijvenkringen werken aan een convenant klimaatadaptief vastgoed. In een dergelijk convenant worden afspraken vastgelegd over tempo, werkwijzen, mogelijkheden en samenwerking gedurende het pad richting een klimaatadaptieve leefomgeving in 2050.

Resultaat:

- Convenant klimaatadaptief vastgoed in 2023;
- Plan van aanpak klimaatadaptief gemeentelijk vastgoed in 2023.

1.3. Alle woningen liggen binnen een straal van 300 meter tot koele groene zones

In een hete zomer is het goed om binnen loopafstand met geringe inspanning een koele groene zone te kunnen bereiken. Onderzoek van de Hogeschool van Amsterdam en anderen heeft uitgewezen dat 300 m hiervoor een goed criterium is. Voor alle panden in de Liemers is berekend wat de afstand is tot een koele groene openbare zone van minimaal 1000 m2 grootte welke geschikt zijn voor verblijf. In de huidige situatie ligt binnen de gemeente Westervoort 3%, de gemeente Duiven 8% en binnen de gemeente Zevenaar 6% van de woningen buiten een straal van 300 m van groene koele plekken, zie bijlage C.

1.3.1. Detailvastlegging gevoelstemperaturen in de kernen

Het is van belang om de gevoelstemperaturen te berekenen binnen de Liemers. Daarmee zijn locaties waar koelte ervaren wordt beter herleidbaar en worden ingrepen meer doelgericht. Het biedt door de rekenmethodiek tevens de kans om maatregelen en effecten van maatregelen te berekenen.

Resultaat:

- Overzichtskaart met de Physical Equivalent Temperature (PET) in de Liemers.

1.3.2. Vergroening toepassen bij reconstructies in hotspots

Daar waar woningen aanwezig zijn op meer dan 300 m afstand van groenstroken >1000 m2 ontstaan hotspots. Deze gebieden benoemen we als zoekgebied voor vergroening, zodat inwoners in deze gebieden ook meer groen en koelte ter beschikking krijgen. Voor vergroening bij werkzaamheden creëren we een vergroeningsfonds. Dit fonds wordt later toegelicht.

Resultaat:

- Alle woningen liggen in 2050 binnen 300 meter van een koele zone.

1.3.3. Koele zones worden beter ingericht op duurzame benutting met oog voor lokale demografie

We richten koele zones in op gebruik, zodat in hete perioden inwoners toch buiten in koelte kunnen verkeren. Door gebruik van koele plekken ontstaat een sociale functie van openbaar groen/water waarmee neveneffecten bij hitte zoals eenzaamheid worden bestreden. We houden bij het inrichten van de koele zones rekening met de huidige en toekomstige gezins- en leeftijdsopbouw van gebruikers.

Gebruik van koele zones wordt gestimuleerd door het plaatsen van bankjes, het stimuleren van looproutes door groen-/waterzones en/of het plaatsen van drinkwaterpunten.

Resultaat:

- Koele zones worden meer benut;
- In 2026 zijn er 100 bankjes toegevoegd.

1.4. Er is op de hoogste zonnestand (21 juni, 14:00) voldoende schaduw (30%) op trottoirs en fietspaden

Hoewel het belangrijkste advies bij hitte is het beperken van de inspanningen op hete dagen, is een toegankelijke openbare ruimte een belangrijk speerpunt. De toegankelijkheid verhogen we door na te denken waar onze primaire (loop-)routes moeten liggen en hoe wij hete routes koeler kunnen krijgen. Dat doen we niet alleen als overheden, maar we treden in overleg met belangenorganisaties en gebruikers van de routes. Uiteindelijk doel is het beschaduwen van minimaal 30% van de openbare routes. We kiezen voor de routes, omdat we in ons beleid rekening houden met de aanwezigheid van groen <300 m en de routes waar inspanning wordt geleverd. Daarnaast stimuleren we inwoners (zie hoofdstuk 4) om in de eigen invloedsfeer te vergroenen voor meer verblijfscomfort.

1.4.1. Actieplan schaduwroutes opstellen met fietsersbond en wandelaars

In overleg met gebruikers van de routes in onze gemeenten zetten we een actieplan op voor beschaduwing. In het actieplan worden concrete ervaringen gemonitord, waarbij extra aandacht is voor intensief gebruikte wandelgebieden en (snel)fietsroutes. We willen gebruikers vragen om gedurende de komende zomer in de achterban te peilen waar knelpunten op dit vlak liggen, zodat we uiteindelijk gezamenlijk een knelpuntenkaart kunnen opstellen. Daarnaast werken we zelf ook aan een algemeen schaduwplan om in straten en wijken bij reconstructies schaduw toe te kunnen voegen.

Resultaat:

- Praktische knelpunten (locaties waar hitte wordt ervaren) in beeld;
- Actieplan met draagvlak bij gebruikers.

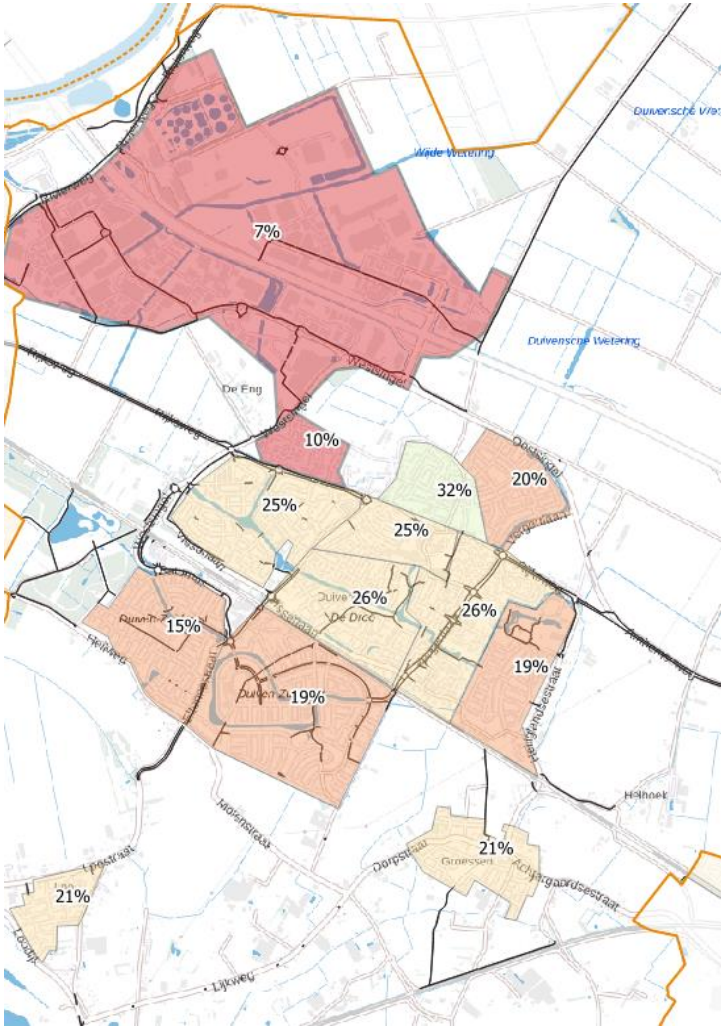

1.4.2. Toevoegen schaduw op hete en niet beschaduwde plaatsen

Vanuit het vergroeningsfonds passen we doelgerichte investeringen toe om meer schaduw te krijgen op de relevante routes en locaties en combineren deze waar mogelijk met opwekking van duurzame energie. In de maatregeloverzichten zijn locaties weergegeven waar vergroening gewenst is. Voor het gemiddelde beschaduwd oppervlak van alle voet- en fietspaden wordt als doelstelling 30% beschaduwing opgenomen. Op sommige locaties ligt dit hoger dan op andere locaties. Monitoring vindt plaats op wijkniveau om spreiding over de wijken te bevorderen. Doelstelling is op langere termijn alle routes minimaal 30% beschaduwd te hebben.

Resultaat:

- 30% beschaduwde routes in 2050.

Figuur 4-2: Schaduwverdeling op openbare fiets- en voetpaden in Duiven in de huidige situatie.

5 Beleidsambitie 2: In de Liemers is in 2050 minder kans op wateroverlast in gebouwen dan nu en minder risico op voor de gemeente onverwachte financiële schades

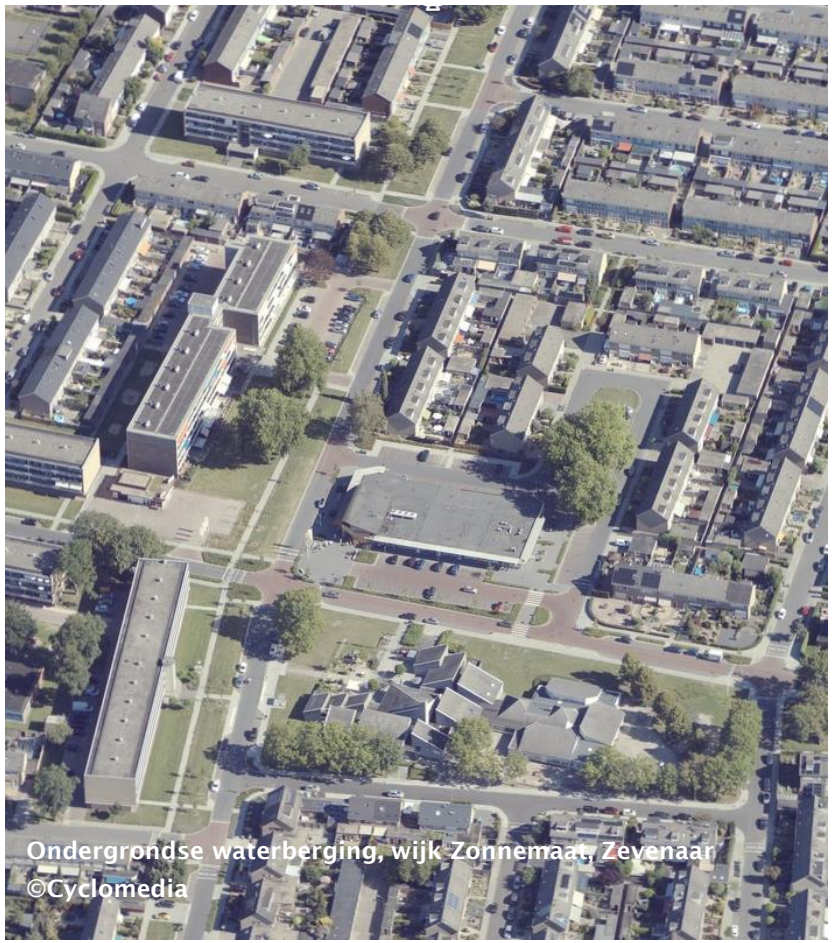
5.1 Inleiding op de beleidsambitie

Wateroverlast is het meest tastbare en zichtbare gevolg van de effecten van klimaatverandering binnen de leefomgeving van mensen. Hevige neerslag met water op straat, water in woningen of winkels komt snel in het nieuws en mensen ervaren de hinder ook fysiek. Water in de woning, zeker bij een repeterend karakter, kan een grote impact hebben op inwoners.

Een grote gemene deler, in de Liemerse samenwerking bij de risicosessies en de enquêtes onder inwoners, is het niet accepteren van wateroverlast in gebouwen. Water op straat met soms verminderde bereikbaarheid van wijken en straten wordt breder geaccepteerd. In de aanpak is daarom vooral aandacht voor de locaties met kwetsbare woningen en het toegankelijk houden van straten voor hulpdiensten.

Zeker bij wateroverlast is het ook een gegeven dat niet alle overlast voorkomen kan worden, en kwetsbare locaties door de kapitaalintensieve projecten ook niet allemaal te gelijk opgepakt kunnen worden. Daarom richten we ons op korte termijn op een aantal knelpunten.

Omdat door de raden ook aangegeven is dat onverwachte financiële tegenvallers als gevolg van klimaatextremen niet gewenst zijn, is het van belang hier een grondig risicoprofiel voor op te stellen. Hiermee bereiden de gemeenten zich niet alleen fysiek voor op klimaatextremen, maar vertaalt zich dit ook in een financiële weerbaarheid.

Ondergrondse waterberging, wijk Zonnemaat, Zevenaar
©Cyclomedia

Ambitie

2: In de Liemers is in 2050 minder kans op wateroverlast in gebouwen dan nu en minder risico op voor de gemeente onverwachte financiële schades

Doelen

2.1: Het aantal woningen en andere gebouwen die kwetsbaar zijn voor wateroverlast is minimaal 80% afgenomen in 2050.

2.2: Vitale verkeersaders blijven in het geval van extreme neerslag begaanbaar en woonstraten zijn bereikbaar voor hulpdiensten

2.3: De kosten welke gemaakt worden om de gevolgen van klimaatextremen te beperken wegen op tegen de (onverwachte) kosten van de maatregelen.

Strategie

2.1.1. Uitvoeren van een detailberekening voor alle kernen van zowel riolering als oppervlakkige afstroming, als navolging op de uitgevoerde quick-scan.

2.1.2. Inzichtelijk maken zoekgebieden voor (tijdelijke) waterberging

2.1.3. We treffen maatregelen tegen wateroverlast op locaties waar het doelmatig is.

2.2.1. We treffen maatregelen op locaties waar meer dan 30 centimeter water op vitale verkeersaders berekend wordt.

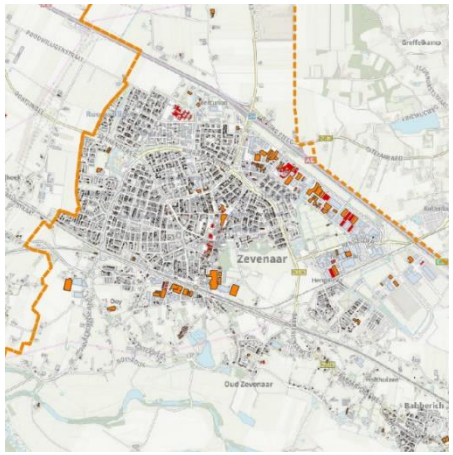
2.2.2. We overleggen met de veiligheidsregio over de vitale routes en functies.

2.3.1. Bij investeringen in klimaatmaatregelen houden we rekening met de lange termijn schades

2.3.2. Wij reserveren schadebedragen op basis van een gedetailleerdere risicostudie

5.2 Hoe is het nu?

In het proces van de stresstest is met gemeenten en waterschap samen in beeld gebracht hoe de situatie is bij een bui van 70 mm in één uur (T=100). Daaruit volgt dat in totaal binnen de Liemers circa 53.683 panden aanwezig zijn waarbij circa 8.730 (16%) panden water tegen het pand berekend wordt. Daarin is verschil in kwetsbaarheid aangebracht. Bij kwetsbare panden is de berekende waterdiepte op straat hoger dan de gemiddelde drempelhoogte van 30 centimeter ten opzichte van het straatniveau tegen het pand berekend, bij matig kwetsbare panden bedraagt dit 15 tot 30 centimeter water op straat. Afhankelijk van de drempelhoogte van het pand vindt hier mogelijk instroom in het pand plaats.

Plaats	Matig kwetsbaar	Kwetsbaar	Totaal
Duiven	1.819	204	2.023
Westervoort	982	74	1.056
Zevenaar	5.008	643	5.651
Totaal	7.809	921	8.730

Naast panden waar water tegen berekend wordt, zijn ook diverse vitale verkeersroutes waar water op straat berekend wordt.

5.3 Wat gaan we doen?

2.1. Het aantal woningen en andere gebouwen die kwetsbaar zijn voor wateroverlast is minimaal 80% afgenomen in 2050.

We werken deze planperiode aan maatregelen voor de kwetsbare panden. Voor matig kwetsbare panden geldt dat niet alle ervaren overlast voorkomen zal kunnen worden. Daarom wordt in ambitie 4 geïnvesteerd in de acceptatie van wateroverlast door inwoners.

Kwetsbare panden vormen ongeveer 10 procent van de panden met wateroverlast. In 2026 willen we waar het kan de kansen op wateroverlast fors verminderd hebben door gerichte inzet.

2.1.1. Uitvoeren detailberekeningen

De stresstesten zijn op een laag detailniveau uitgevoerd zoals hiervoor beschreven. Daarom willen we meer gedetailleerde berekeningen opstellen waarin riolering en maaiveld gemodelleerd worden met actuele data. Dit stelt ons in staat om de berekende risicolocaties te verfijnen én maatregelen gedetailleerd te onderbouwen. We voeren deze berekeningen uit op het moment dat de nieuwe data beschikbaar is van het Algemeen Hoogtebestand Nederland versie 4. Verwacht wordt dat deze najaar 2022 beschikbaar is.

Resultaat:

- Inzicht in functioneren riolering én maaiveldstroming;
- Grip op het systeem en detaillering maatregelen.

2.1.2. Inzichtelijk maken zoekgebieden voor (tijdelijke) waterberging

Vanuit de stresstest is in voorliggend plan een strategie voorgesteld om maatregelen te treffen. Op basis van de gedetailleerdere berekeningen die opgesteld worden gaan we de maatregelen verder verfijnen. Het is dan van belang dat in meer detail vastgelegd wordt welke gebieden er nodig zijn voor waterberging zodat het in ontwikkelingen ook duidelijk is welke rol gebieden spelen in de klimaatadaptatieopgave. In de adaptatie structuurkaart worden deze gebieden voorzien van de functieaanduiding waterberging.

Resultaat:

- Op kaart is vastgelegd welke gebieden van belang zijn voor waterberging.

2.1.3. We treffen maatregelen op locaties waar het nodig is

Hoewel duidelijk is dat in meer detail inzicht gewenst is in het functioneren van het stedelijk watersysteem als geheel wachten we niet met het treffen van maatregelen. Voor de kwetsbare locaties zijn maatregelen geformuleerd die we verder uitwerken en uitvoeren. Waar mogelijk sluiten we aan bij al geplande werkzaamheden om kapitaalvernietiging te voorkomen.

Resultaat:

- Kwetsbare locaties zijn aangepakt óf er is een maatregelplan opgesteld.

2.2. Vitale verkeersaders blijven in het geval van extreme neerslag begaanbaar en woonstraten zijn bereikbaar voor hulpdiensten

2.2.1. We overleggen met de veiligheidsregio over de vitale routes en functies.
Mogelijk zijn binnen onze gemeenten routes en functies aanwezig die wij als minder belangrijk beoordelen maar onze veiligheidspartners wel noodzakelijk achten om op tijd ter plaatse van een noodgeval te zijn. Om te voorkomen dat belangrijke zaken buiten het zicht blijven, treden we in overleg met de veiligheidsregio om op regionaal niveau als gemeenten, veiligheidsregio, waterschap en GGD na te denken over veiligheid, vitale routes, vitale functies en een handelingsperspectief bij calamiteiten.

Resultaat:
- Actieplan vitale routes

2.2.2. We treffen maatregelen op locaties waar meer dan 30 centimeter water op vitale verkeersaders berekend wordt.
Als regio accepteren wij geen vitale wegen met meer dan 30 centimeter water omdat dan de hulpverlening bij extreem weer in het gedrang komt. Daarom worden op vitale (fiets-)routes maatregelen getroffen bij waterdieptes die groter zijn dan 30 cm.

Resultaat:
- Knelpunten met >30 cm berekende waterdiepte zijn opgelost in 2026 of voorzien van een plan daartoe.

Figuur 5-2 Water-op-straat in combinatie met doorgaanbaarheid vitale routes in de omgeving van de Kampsingel te Zevenaar

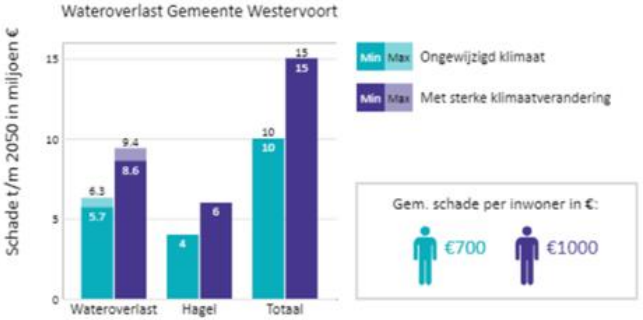
2.3. De kosten welke gemaakt worden om de gevolgen van klimaatextremen te beperken wegen op tegen de (onverwachte) kosten van de maatregelen.

2.3.1. Bij investeringen in klimaatmaatregelen houden we rekening met de lange termijn schades
Wij vinden doelmatigheid van de investeringen een belangrijk criterium bij het treffen van maatregelen tegen de verwachte effecten van klimaatverandering. Bij investeringen maken we daarom altijd een afweging of een investering afweegt tegen het effect dat de investering heeft op de overlastsituatie.
Zodoende prioriteren we de investeringen op mate van schade, kans op voorkomen en de impact die een dergelijk event heeft.

Resultaat:
- Borging doelmatigheid en prioritering

2.3.2. Wij reserveren schadebedragen op basis van een gedetailleerdere risicostudie
In de risicosessies is onderscheid gemaakt tussen de verschillende klimaateffecten welke zich in de toekomst voor zullen doen, met daarbij de keuze of wij een schadebeeld als gemeenten accepteren of juist niet acceptabel vinden en maatregelen nodig zijn. Sommige gebeurtenissen accepteren we als schade of het betreft overmacht door bijv. noodweer. Dit neemt niet weg dat dergelijke gebeurtenissen schade kunnen veroorzaken aan onze eigendommen of eigendommen van derden waar wij verantwoordelijk voor gehouden worden.

Aan de hand van de website www.klimaatschadeschatter.nl is per gemeente een eerste inzicht verkrijgbaar in de verschillende schadetypen en hoogte van bedragen per klimaatthema.

Figuur 5-1 Uitsnede van de geschatte schade van wateroverlast in de gemeente Westervoort

Na berekening van de waterstanden met behulp van meer detail (zie 2.1.1) is een gedetailleerdere berekening van de verwachte schades ten gevolge van wateroverlast te maken. De hieruit afgeleide mogelijke schadelast bij een herhalingstijd kan in de planning en control documenten worden opgenomen bij de analyse van risico's voor de weerstandsreserve.

Niet alleen schades als gevolg van wateroverlast worden berekend. Ook van de andere gevolgen van klimaatverandering analyseren we de mogelijke schadelast en wordt deze voorzien van een kans op optreden. Hierbij houden wij rekening met schade als gevolg van overmacht (noodweer) en de gestelde inspanningsverplichtingen.

Resultaat:

- Gedetailleerd inzicht in de risico's als gevolg van klimaatadaptatie
- Afdekking risico's in weerstandsreserve

6 Beleidsambitie 3: We benutten de (bergings-) capaciteiten van het natuurlijk bodemsysteem en het watersysteem beter om voldoende water te bewaren voor drogere periodes

6.1 Inleiding op de beleidsambitie

Droogte is binnen de Liemers een relevant thema. Kijken we alleen al naar de zomers van 2018, 2019 en 2020 dan zien we kwetsbaarheid voor droge periodes. Naar verwachting neemt dit alleen maar toe door het veranderende klimaat en staat de aanvoer van zoetwater via de rivieren onder druk op termijn.

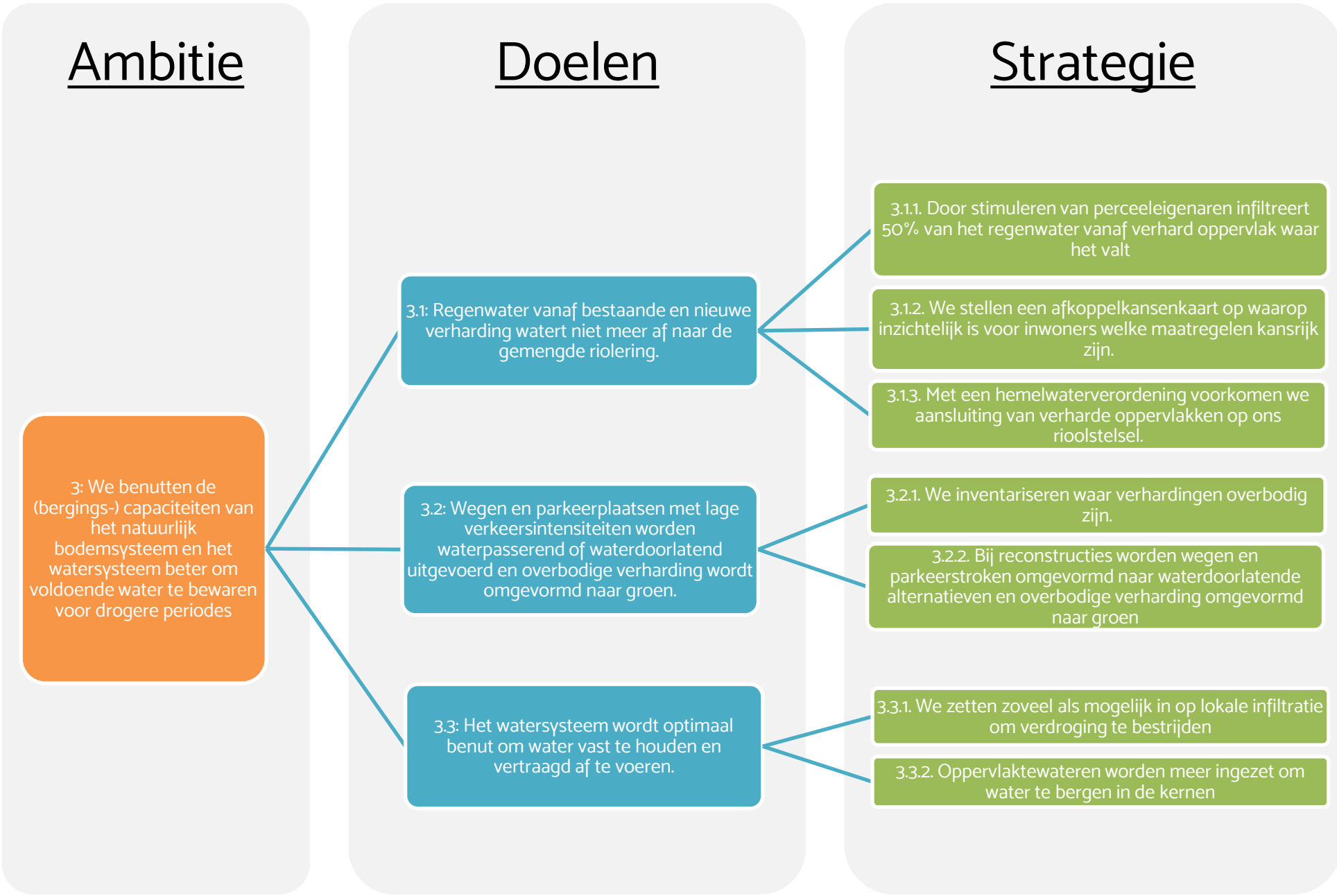
De watervraag en het wateraanbod moeten daarom beter aan elkaar gekoppeld worden. Waar bestaande systemen vooral gericht zijn op het snel en efficiënt afvoeren van water uit onze gebieden naar watergangen en rivieren is een omslag nodig in denken. Ofwel, we moeten de weg van de druppel van dakpan tot zee zo lang mogelijk vertragen.

Om de weg van de druppel te vertragen zetten we niet meer in op efficiënte en snelle afvoer vanuit het gebied. We richten ons op infiltratie in de bodem waar het kan en houden zo water vast. We handelen binnen de Liemers in de toekomst volgens de volgende trappen: besparen-vasthouden- bergen-afvoeren.
Om verdroging tegen te gaan zetten we allereerst in op besparen van grond- en oppervlaktewater en het benutten van hemelwater. Daarna houden we water vast op de plek waar het valt. Lukt dat niet dan richten we centrale bergingen in waar we water tijdelijk kunnen bergen om overlast op andere plaatsen te voorkomen. Als dat ook niet lukt, voeren we water pas af naar oppervlaktewater.

Door zoveel mogelijk water in de bodem vast te houden, werkt de gemeente binnen haar invloedssfeer aan de drinkwaterkwaliteit en waterbeschikbaarheid op lange termijn. Verzakkingen worden door droogte niet voorkomen, maar wel bestreden en blijft stedelijk groen langer vitaal in droge zomers.

Wadi's Wannersgaard, Westervoort ©Cyclomedia

Ambitie
Doelen
Strategie
3: We benutten de (bergings-) capaciteiten van het natuurlijk bodemsysteem en het watersysteem beter om voldoende water te bewaren voor drogere periodes
3.1: Regenwater vanaf bestaande en nieuwe verharding watert niet meer af naar de gemengde riolering.
3.2: Wegen en parkeerplaatsen met lage verkeersintensiteiten worden waterpasserend of waterdoorlatend uitgevoerd en overbodige verharding wordt omgevormd naar groen.
3.3: Het watersysteem wordt optimaal benut om water vast te houden en vertraagd af te voeren.
3.1.1. Door stimuleren van perceeleigenaren infiltreert 50% van het regenwater vanaf verhard oppervlak waar het valt
3.1.2. We stellen een afkoppelkansenkaart op waarop inzichtelijk is voor inwoners welke maatregelen kansrijk zijn.
3.1.3. Met een hemelwaterverordening voorkomen we aansluiting van verharde oppervlakken op ons rioolstelsel.
3.2.1. We inventariseren waar verhardingen overbodig zijn.
3.2.2. Bij reconstructies worden wegen en parkeerstroken omgevormd naar waterdoorlatende alternatieven en overbodige verharding omgevormd naar groen
3.3.1. We zetten zoveel als mogelijk in op lokale infiltratie om verdroging te bestrijden
3.3.2. Oppervlaktewateren worden meer ingezet om water te bergen in de kernen

6.2 Hoe is het nu?

In de huidige situatie watert een groot deel van het verharde oppervlak af via de gemengde riolering naar de rioolwaterzuivering. Als het hard regent stort ongezuiverd water over naar oppervlaktewater. In zomers waarin het droog is en af en toe een grote regenbui valt, stort er dus voedselrijk water over in stilstaand water. Dit leidt tot waterkwaliteitsproblemen. Daarnaast verdroogt de ondergrond, omdat water van verhardingen niet infiltreert in de bodem, maar via gesloten systemen naar de zuivering wordt afgevoerd. Onderstaande figuren (figuur 6-1) tonen de gebieden waar hemelwater gezamenlijk met afvalwater wordt ingezameld en waar mogelijkheden bestaan voor afkoppelen.

Figuur 6-1: Wijken en buurten waar gemengde riolering aanwezig en waar afkoppelen mogelijk is

6.3 Wat gaan we doen?

3.1. Regenwater vanaf bestaande en nieuwe verharding watert niet meer af naar de gemengde riolering.

Binnen de Liemers werken we aan het volledig scheiden van waterstromen. In 2050 watert er daarom bijna geen verhard oppervlak meer af via de riolering. Alleen in gebieden waar het grondwaterpeil te hoog of de grond te slecht water doorlaat, benutten we afvoer via de riolering nog om onze voeten droog te houden. Andere locaties houden het water vast door infiltratie of het mogelijk maken van benutting door bijvoorbeeld bomen. We werken naar de situatie dat uiteindelijk in 2050 100% van dakvlakken is afgekoppeld. Voorzijdes nemen we mee bij rioolvervangingen, achterzijden stimuleren we vooralsnog door subsidie.

3.1.1. Door stimuleren van perceeleigenaren infiltreert 50% van het regenwater op eigen terrein.

In de Liemers richten we ons op het vasthouden van hemelwater. Bij voorkeur daar waar het valt. Perceeleigenaren vragen wij, in eerste instantie vrijwillig, om hemelwater te infiltreren daar waar het kan volgens de afkoppelkansenkaart. Waar het niet kan, vragen we een waterberging met gereguleerde afvoer om een gelijke inspanning te bewerkstelligen voor eigenaren.

We richten ons met name op de achtertuinen, omdat regulier afkoppelen daar te kostbaar is. Voortuinen voeren we waar het kan af via de hemelwaterriolering of infiltreren we in de straat.

Resultaat:

- Hemelwater dat valt binnen particuliere percelen infiltreert in de bodem

3.1.2. We stellen een afkoppelkansenkaart op waarop inzichtelijk is voor inwoners welke maatregelen kansrijk zijn.

Het is belangrijk inwoners bij voorkeur te ondersteunen met kennis. We maken daarom begrijpelijke overzichten, zodat inwoners weten in hoeverre zij regenwater van verharde oppervlakten lokaal kunnen infiltreren of eventueel de doorlatendheid van de grond kunnen verbeteren. Daarmee zijn ze beter op de hoogte van de stappen die inwoners kunnen nemen om bij te dragen aan het oplossen van de lokale droogte of wateroverlast. Ook kunnen op deze manier de gemeenten en het waterschap in een vroeg stadium plannen ondersteunen, bijsturen of voorzien van advies.

Naast dat het inzicht biedt in de geschiktheid voor afkoppeling door particulieren versnellen we onze eigen afwegingen door middel van een afkoppelkansenkaart. Hierin zal onder andere staan waar we wel en niet gaan infiltreren en of het afvoeren van afgekoppeld hemelwater op het oppervlaktewater gewenst is

Resultaat:

- Afkoppelkansenkaart die online gedeeld wordt in samenwerking met gemeenten en waterschap.

3.1.3. Met een hemelwaterverordening voorkomen we aansluiting van verharde oppervlakken op ons rioolstelsel.

Met een hemelwaterverordening leggen we vast dat verharde oppervlakken niet aan mogen sluiten op de riolering. Voor nieuwe oppervlakken geldt daarmee dus dat deze al deels op eigen terrein water bergen en vervolgens afvoeren naar openbaar terrein. Dit afvoeren gebeurt bij voorkeur bovengronds om waterkwaliteitsaspecten.
In de verordening wordt ook opgenomen dat lokaal bij perceeleigenaren 30 millimeter waterberging wordt gerealiseerd en bij bedrijventerreinen 60 millimeter. De hemelwaterverordening geldt primair voor nieuwe oppervlakken binnen de gemeenten maar biedt ook mogelijkheden om bestaande gebieden aan te wijzen. Bijvoorbeeld bij grote reconstructies is er de gelegenheid om gebieden aan te wijzen waar particulieren verplicht worden hemelwater op eigen terrein te verwerken. Bij reconstructies zijn we in direct contact met inwoners en benutten we deze contacten optimaal.

Resultaat:

- Nieuwe verharde oppervlakken worden niet op riolering aangesloten mits in de afkoppelkansenkaart staat dat infiltratie niet geschikt is.

3.2. Wegen en parkeerplaatsen met lage verkeersintensiteiten worden waterpasserend of waterdoorlatend uitgevoerd en overbodige verharding wordt omgevormd naar groen.

Om wateroverlast te bestrijden is het terugdringen van verhardingen noodzakelijk. Omdat water op verhardingen niet in de bodem kan wegzakken moet het afgevoerd worden naar een andere plaats. Daardoor ontstaan problemen. Door verharding te verminderen of doorlaatbaar voor water te maken wordt accumulatie van water op lage delen bestreden en daardoor het risico op wateroverlast en droogte vermindert.

3.2.1. We inventariseren waar verhardingen overbodig zijn.

Daar waar het kan worden verhardingen verwijderd. Te brede trottoirs en wegen worden in beeld gebracht om bij reconstructies te versmallen en te verlagen. Zo bundelen we de locatiespecifieke eigenschappen met de beleidswens om verhard oppervlak te verminderen en meer groen en biodiversiteit in de straten te bevorderen. Door inventarisatie en afstemming binnen gemeenten en waterschap worden kansen bij werkzaamheden niet gemist. Bijvoorbeeld een trottoir versmallen, kan plaatsvinden bij realisatie van een warmtenet.

Resultaat:

- Overzicht van te verwijderen of veranderen verharde oppervlakken.

3.2.2. Bij reconstructies worden wegen en parkeerstroken omgevormd naar waterdoorlatende alternatieven en overbodige verharding omgevormd naar groen.

Ter plaatse van daarvoor geschikte parkeerterreinen en parkeerstroken vormen we de waterdichte verharding om, tot waterdoorlatende, waterpasserende of groene verhardingen. Hiermee bestrijden we de hittestress die door pleinen en parkeerplaatsen veroorzaakt worden én zorgen we voor het zo lokaal mogelijk verwerken en infiltreren van hemelwater. Daarnaast draagt het bij aan het vergroenen van het straatbeeld en kan dit gecombineerd worden met het vergroten van de binnenstedelijke biodiversiteit.

Resultaat:

- Niet intensief gebruikte parkeerterreinen en parkeerstroken worden voorzien van een halfverharding óf doorlatende verharding.
- Overbodige verharding wordt omgevormd tot groen.

Figuur 6-2: Voorbeeld van een groene openbare parkeerplaats

3.3: Het watersysteem wordt optimaal benut om water vast te houden en vertraagd af te voeren.

Naast de focus op het vertragen van de weg van de druppel, hebben we te maken met watergangen die droogvallen of waar waterkwaliteitsproblemen voorkomen. Deze waterkwaliteitsproblemen kunnen we deels bestrijden door meer water aan te voeren naar het oppervlaktewater of in natte periodes meer water vast te houden. Daarom werken we, waar mogelijk, samen met het waterschap om regenwater af te koppelen en in de watergangen vast te houden en overstorten waar mogelijk te saneren. Dit vermindert enerzijds de vuilvracht vanuit de overstorten op de watergangen en zorgt voor meer voeding.

3.3.1. We zetten zoveel als mogelijk in op lokale infiltratie om verdroging te bestrijden.

De natuurlijke waterkringloop willen we zo natuurlijk mogelijk inrichten. Daarom richten we ons op het in de bodem brengen van hemelwater waar het kan. Dit bestrijdt in “normale zomers” de ver uitzakkende grondwaterstanden met mogelijk inklinkingen tot gevolg én het zorgt voor waterbeschikbaarheid voor bomen, waardoor deze water kunnen verdampen en het minder heet wordt in de kernen.

Regionale grondwaterstanden worden wel grotendeels door de rivieren veroorzaakt. Ver uitzakkende waterstanden in de grote rivieren kunnen wij niet beheersen waardoor ons gebied altijd kwetsbaar blijft voor droogte. Dit zorgt er echter niet voor dat wij geen verantwoordelijkheid moeten dragen om ons regenwater zo lang mogelijk vast te houden en nuttig in te zetten.

Om de maximale inzet concreet te maken, vragen we bij ieder project om bij de projectinitiatie een afweging te maken hoe zoveel mogelijk water benut, geïnfiltreerd of in een watergang gebracht kan worden.

Resultaat:

- In ieder projectvoorstel een afweging maken voor het omgaan met water.
- Meer dan 80% van het water dat valt in openbaar gebied infiltreert.

3.3.2. Oppervlaktewateren worden meer ingezet om water te bergen in de kernen.

Om droogvallen van watergangen, met grote gevolgen voor onder meer de biodiversiteit en waterkwaliteit te bestrijden, kiezen we in een aantal gebieden actief voor het lokaal vasthouden van water uit wijken in lokale waterpartijen. Zo spannen we ons als overheden in de Liemers in om meer water in watergangen te krijgen, zodat het waterpeil langer gewaarborgd blijft. Hierbij wordt goed gekeken naar het bergend vermogen van de watergang, om overstroming vanuit een watergang te voorkomen. Ingrepen om water naar watergangen te krijgen zijn kapitaalintensieve ingrepen. Deze worden daarom bij grootschalige wijk- en gebiedsreconstructies ingepland. We zoeken hierbij nauwe afstemming met het waterschap Rijn en IJssel om uitdagingen, die zij in het beheer van de watergangen en droogteproblematieken ervaren, mee te nemen in deze projecten en vanuit haar rol als vergunningverlener.

Resultaat:

- In 2050 is er 150 hectare (ca. 25% van het huidig op het gemengd riool aangesloten verhard oppervlak) afgekoppeld richting oppervlaktewater in samenwerking met het waterschap Rijn en IJssel.

7 Beleidsambitie 4: Inwoners worden regelmatig geïnformeerd over klimaatadaptatie op eigen terrein en de acceptatie van klimaateffecten blijft in stand

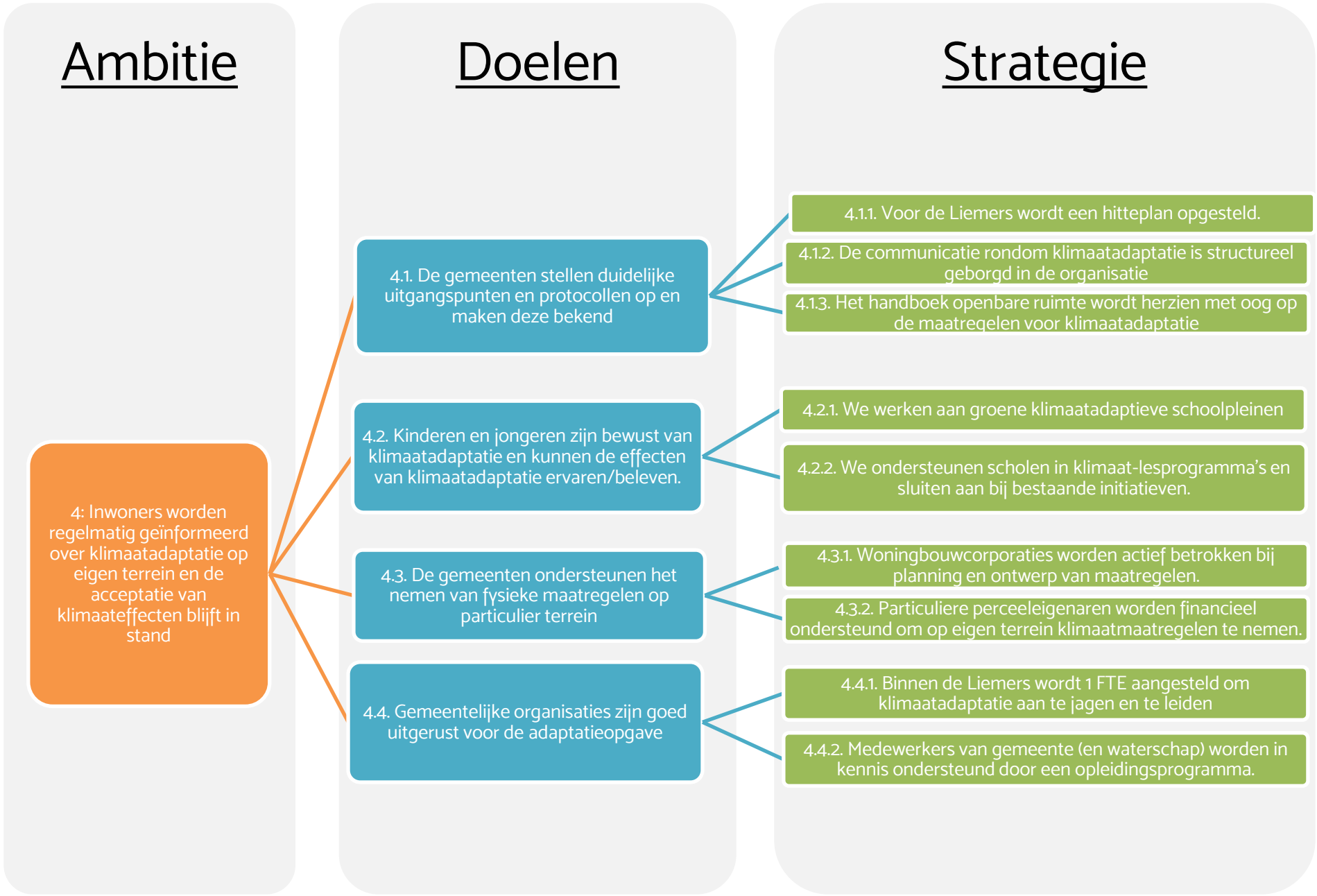
Groenstrook binnen de wijk Groot Holthuizen in Zevenaar ©Cyclomedia

7.1 Inleiding op de beleidsambitie

Klimaatadaptatie is bij uitstek een thema wat niet alleen de gemeente en het waterschap kunnen oplossen. Het merendeel van het gemeentelijk oppervlak, binnen woonkernen, is namelijk in particulier bezit. Het is daarom belangrijk om in overleg te gaan met de inwoners en informatie te delen over de kansen om op eigen terrein maatregelen te nemen tegen wateroverlast en droogte, bijvoorbeeld via www.weetvanwater.nl. Daarbij zorgen we voor continue communicatie over het onderwerp klimaatadaptatie en dragen we in de vorm van kennis en middelen bij aan particuliere maatregelen. Daarnaast kunnen gemeenten en waterschap ter inspiratie de klimaatadaptieve maatregelen delen die wij nemen in de openbare ruimte.

Samenwerken als overheden met verschillende partners, vraagt om een solide en degelijke organisatie die bewust is van de opgave en waar de succesfactoren voldoende geborgd zijn. In dit plan wordt door kennisdeling, capaciteitsuitbreiding en strategische beleidsvorming in de benodigde ruimte voorzien om kaderende regels op te stellen.

Daarnaast is het van belang dat de huidige acceptatie van bijvoorbeeld water op straat door gestroomlijnde woordvoering van de gemeenten in stand blijft en wordt uitgebouwd. Adhoc besluiten moeten voorkomen worden. Hiertoe vindt continue communicatie plaats, in het bijzonder bij extreme weersomstandigheden.

Ambitie
Doelen
Strategie
4: Inwoners worden regelmatig geïnformeerd over klimaatadaptatie op eigen terrein en de acceptatie van klimaateffecten blijft in stand
4.1. De gemeenten stellen duidelijke uitgangspunten en protocollen op en maken deze bekend
4.2. Kinderen en jongeren zijn bewust van klimaatadaptatie en kunnen de effecten van klimaatadaptatie ervaren/beleven.
4.3. De gemeenten ondersteunen het nemen van fysieke maatregelen op particulier terrein
4.4. Gemeentelijke organisaties zijn goed uitgerust voor de adaptatieopgave
4.1.1. Voor de Liemers wordt een hitteplan opgesteld.
4.1.2. De communicatie rondom klimaatadaptatie is structureel geborgd in de organisatie
4.1.3. Het handboek openbare ruimte wordt herzien met oog op de maatregelen voor klimaatadaptatie
4.2.1. We werken aan groene klimaatadaptieve schoolpleinen
4.2.2. We ondersteunen scholen in klimaat-lesprogramma's en sluiten aan bij bestaande initiatieven.
4.3.1. Woningbouwcorporaties worden actief betrokken bij planning en ontwerp van maatregelen.
4.3.2. Particuliere perceeleigenaren worden financieel ondersteund om op eigen terrein klimaatmaatregelen te nemen.
4.4.1. Binnen de Liemers wordt 1 FTE aangesteld om klimaatadaptatie aan te jagen en te leiden
4.4.2. Medewerkers van gemeente (en waterschap) worden in kennis ondersteund door een opleidingsprogramma.

7.2 Wat gaan we doen?

4.1. De gemeenten en het waterschap stellen duidelijke uitgangspunten en protocollen op en maken deze bekend.

Om als regio impact te maken in de communicatie, stellen we duidelijke communicatie- en inhoudelijke richtlijnen op. We werken als regio zoveel mogelijk in één taal. Dat doen we door structurele borging van de communicatiecapaciteit en de inhoudelijke communicatie, zoals via de website www.weetvanwater.nl. Zo is het voor inwoners en samenwerkingspartners helder waar we voor staan en op welke wijze we doelen willen realiseren. Communicatie is van wezenlijk belang als het erop aankomt, in crisissituaties. Ook daarvoor voorzien we in duidelijke woordvoeringslijnen.

4.1.1. Voor de Liemers wordt een hitteplan opgesteld.

In geval van hittegolven is het van belang dat in samenwerking met de GGD opgeschaald wordt in de aanpak. De gemeenten stellen uiterlijk 2023 een centraal hitteplan op waarin opgenomen wordt wanneer, wat, wie en hoe gecommuniceerd wordt bij hittegolven. Dit plan stellen we op met de GGD en veiligheidsregio, zodat een brede vertegenwoordiging partners ontstaat met één geluid.

4.1.2. De communicatie rondom klimaatadaptatie is structureel geborgd in de organisatie.

Om de ambities die in dit uitvoeringsprogramma zijn opgenomen waar te maken, doen wij een fors beroep op de communicatieafdelingen. Om te voorkomen dat ambities ondersneeuwen in de dagelijkse werkzaamheden trekken we eigen capaciteit aan.

We stellen hiervoor 0,4 FTE communicatie voor die alleen wordt ingezet op klimaatadaptatie en onderliggende activiteiten Liemers breed.
Uit ambtelijke analyse, zie figuur 7-2, blijkt dat de medewerking van inwoners nog laag wordt ingeschat. De respons op de enquête was ook niet hoog in de inventarisatie van dit uitvoeringsplan. Daarom steken we extra in op herkenbare communicatie gedurende de planperiode.

Resultaat:

- Communicatiecapaciteit is geborgd door aanstelling 0,4 FTE specialistische communicatie.

4.1.3. Het handboek openbare ruimte wordt herzien met oog op de maatregelen voor klimaatadaptatie.

De standaarden voor ontwerp en beheer van de openbare ruimte zijn nog niet altijd op maat voor een klimaatadaptieve buitenruimte. Denk bijvoorbeeld aan het toepassen van trottoirbanden langs groenstroken waar juist door verlagingen ruimte voor water gemaakt kan worden. Of het toepassen van halfverhardingen waar een scala aan mogelijkheden zijn met wenselijkheid. Daarom gaan we als onderdeel van het opleidingstraject onder collega's aan de slag met de aanpassing van onze ontwerpvoorkeuren. De integrale klimaattoets is onderdeel van onze standaarden die met ontwikkelaars worden gecommuniceerd. De klimaattoets wordt ter onderbouwing en beeldvorming aangevuld met afbeeldingen en schetsen.

Resultaat:

- Meer klimaatadaptiviteit in een handboek openbare ruimte

4.2. Kinderen en jongeren zijn bewust van klimaatadaptatie en kunnen de effecten van klimaatadaptatie ervaren/beleven.

Klimaatadaptatie is, naast het weerbaar maken van de leefomgeving, ook een proces van bewustwording. Daarom zetten we samen als overheden in op onderwijs, zodat kinderen weten wat de gevolgen zijn van een veranderend klimaat en wat we eraan kunnen doen. Omdat onderwijs vooral blijft hangen als het aanschouwelijk gemaakt wordt, is het vergroenen en klimaatadaptief vormgeven van schoolpleinen een speerpunt voor ons.

4.2.1. We werken aan groene klimaatadaptieve schoolpleinen.

Als onderdeel van het convenant klimaatadaptief maatschappelijk vastgoed, werken we naast het vastgoed zelf aan klimaatadaptieve (school-)pleinen. Wat we zelf beheren, pakken we het binnen 5 jaar op om schoolpleinen adaptief te maken. Scholen in bezit

van stichtingen en onderwijsorganisaties en andere pleinen nemen we concrete afspraken voor op in het convenant.

Resultaat:

- Voor alle (school-)pleinen is in 2024 een plan opgesteld om klimaatadaptief te zijn.

4.2.2. We ondersteunen scholen in klimaatlesprogramma's en sluiten aan bij bestaande initiatieven en programma's.

Bij iedere locatie waar kinderen en jongeren onderwijs volgen, worden gastlessen klimaatadaptatie en duurzaamheid georganiseerd om het belang van het klimaat en goed omgaan met de leefomgeving door te geven aan de volgende generatie. Wij sluiten aan bij dergelijke bestaande initiatieven en ondersteunen scholen hierin. Het klimaatadaptief inrichten van de schoolpleinen heeft daarmee ook een educatieve rol naast het geschikt maken en houden van de speelplekken. Kinderen en jongeren zullen sneller op deze locaties samenkomen en gaan bewegen.

Resultaat:

- In 2026 draait op 80% van de scholen een gastles klimaatadaptatie.

4.3. *De gemeenten ondersteunen het nemen van fysieke maatregelen op particulier terrein.*

4.3.1. Woningbouwcorporaties worden actief betrokken bij planning en ontwerp van maatregelen.

Uit inventariserende gesprekken met woningbouwcorporaties/stichtingen blijkt dat zij graag bereid zijn om hun vastgoed klimaatadaptief te maken. We betrekken de woningbouwcorporaties dan ook bij het convenant klimaatadaptief maatschappelijk vastgoed. Daarnaast gaan we aan de slag om samen pilots uit te voeren. We gaan aan de slag met geveltuintjes en buurtprojecten. Ook zetten we Steenbreek in voor doelgerichte kansen bij de gemeente Zevenaar.

Corporaties geven aan dat ze graag samenwerken, maar hun agenda wel moeten afstemmen op de investeringsagenda van gemeenten. De gemeentelijke wijkuitvoeringsplannen vormen hier een mooie opmaat voor, maar dit moet concreter worden vormgegeven. De komende periode stemmen we uitvoering beter op elkaar af om win-win te maken.

Resultaat:

- Er zijn minimaal 7 (buurt-)projecten geweest in samenwerking met gemeenten en woningbouwcorporaties;
- Klimaatadaptatie doet concreet mee in de prestatieafspraken.
- Wijkuitvoeringsplannen worden afgestemd met de investeringsagenda's van woningbouwcorporaties.

Figuur 7-1 Particulier gevelgroen

4.3.2. Particuliere perceeleigenaren worden financieel ondersteund om op eigen terrein klimaatmaatregelen te nemen.

We vinden het als gemeente belangrijk om klimaatadaptatie en biodiversiteit niet alleen in de openbare ruimte in te passen, maar ook op particulier terrein invulling te geven. Daarom stellen we een subsidieverordening op, waarin we het mogelijk maken om financieel bij te dragen aan inwonerinitiatieven. Voorgesteld wordt een individuele regeling te maken, zodat particulieren die hun tuin aan willen passen, een schuurdak willen vergroenen of anderszins aan de slag willen met klimaatadaptatie op eigen terrein, een aanvraag kunnen doen. De subsidiecriteria worden breed voorgesteld, zodat inwoners uit een breed palet van maatregelen kunnen kiezen om toe te passen op eigen terrein mits dit bijdraagt aan een klimaatadaptieve leefomgeving. De subsidieregeling wordt in 2022 opgesteld en in 2023 opengesteld.

Naast financiële ondersteuning leveren we ook kennis. Een speciale website houden we bij om tips en trucs te verzamelen en successen te delen. Daarnaast organiseren we buurtavonden om mensen te enthousiasmeren.

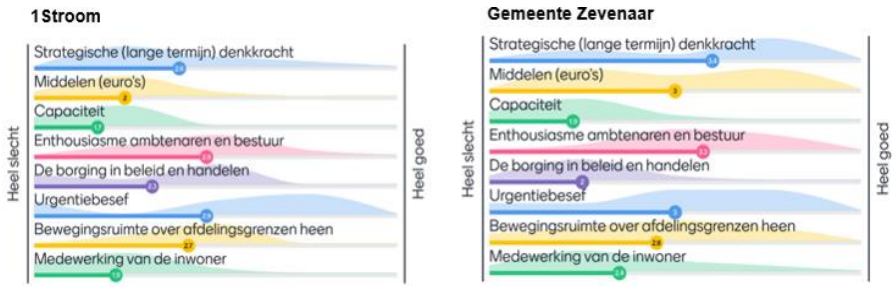
Resultaat:

- Subsidieregeling ter stimuleren particuliere maatregelen;
- Meer biodiversiteit en klimaatadaptatie in straat en perceel;
- Sociale cohesie door betrokkenheid bij vergroening in de buurt.

4.4. Gemeentelijke organisaties zijn goed uitgerust voor de adaptatieopgave.

4.4.1. Binnen de Liemers wordt capaciteit (2 FTE) aangesteld om klimaatadaptatie aan te jagen en te leiden.

Uit een ambtelijke analyse van de succesfactoren van klimaatadaptatie blijkt dat capaciteit het grootste knelpunt is om klimaatadaptatie van de grond te krijgen. Een ander knelpunt is de borging van klimaatadaptatie in het beleid en het handelen binnen de organisatie. Dit is weergegeven in onderstaande figuren (figuur 7-2).

Figuur 7-2 Succesfactoren voor het slagen van klimaatadaptatie ambtelijke sessie binnen de gemeenten.

Daarom zetten we in op formatie-uitbreiding en doen we dit samen als regio. Eén aanspreekpunt voor de regio Liemers die de kar trekt, uitwisseling met externe organisaties doet en interne projecten initieert en coördineert op strategisch niveau. Binnen gemeentelijke organisaties worden kopgroepen gevormd om zaken op te pakken.

Op operationeel niveau wordt de capaciteit uitgebreid om advisering bij ruimtelijke projecten mogelijk te maken. Zo worden de belangen van klimaat en gezondheid geborgd bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Resultaat:

- Er is voldoende capaciteit om projecten en bewegingen in gang te zetten en van advies te voorzien;
- Er wordt 2 FTE aanvullende capaciteit in de regio georganiseerd. Hiervan wordt één FTE in de regio verdeeld als aanjager. Zevenaar neemt daarnaast 0,5 FTE voor rekening en 1Stroom ook 0,5 FTE op tactisch niveau.

4.4.2. Medewerkers van gemeente en waterschap worden in kennis ondersteund door een opleidingsprogramma.

Naast het breed en integraal delen van kennis en voorbeelden, richten we een aanjaagteam binnen de organisaties in. Leden van dit team worden na een opleidingstraject van 3 dagdelen gevraagd deel te nemen. Dit team zorgt voor brede inbedding en bewaking van het thema in de organisatie. Zij delen voorbeelden uit de regio en leveren desgevraagd input aan de regio. In 2026 bij de herijking van het beleid, wordt dit team kopgroep en worden bevindingen verwerkt in nieuw beleid.

Resultaat:

- Kennis en onderbouwing klimaatadaptatie is up-to-date;
- Medewerkers weten elkaar te vinden.

8 Hoe gaan we het doen?

De in het vorige hoofdstuk beschreven doelen vragen ingrepen in de fysieke ruimte. In dit hoofdstuk worden maatregelen toegelicht en wordt inzichtelijk gemaakt wat de bijdrage van de maatregelen is aan de vier klimaatadaptatiethema's. Inpassing van maatregelen is locatie specifiek en daarom niet generiek vorm te geven. Daarnaast is een inkijk gemaakt in botsende beleidsvoornemens bij het voorgestelde beleid.

8.1 De maatregelen

Bij de rotonde de Looierstraat in Duiven is een mooi voorbeeld beschikbaar van een locatie waar veel klimaatadaptieve maatregelen bij elkaar komen. Er is groen aanwezig, maar meer aandacht voor biodiversiteit, gebruik en bereikbaar koelte en de mogelijkheid tot waterberging ter bestrijding van wateroverlast is wenselijk. Ter plaatse wordt meer dan 30 cm water op straat berekend, terwijl de groenstrook grotendeels droog blijft. De bankjes staan net buiten de schaduwvakken in de hittekaart én er is ruimte beschikbaar om aanvullend te beschaduwen rond de brievenbus. De maatregelen uit onderstaande paragrafen zijn zo bedoeld dat waar combinatie mogelijk is, zoals op deze plaats, deze ook actief gezocht wordt.

Figuur 8-1: Locatie aan de Looierstraat te Duiven, met daarbij de berekende hittestress en wateroverlast rondom de locatie

Hieronder is weergegeven welke maatregelen er binnen de Liemers voorgesteld worden en aan welke klimaatthema's zij bijdragen.

Hitte | Wateroverlast | Droogte | Biodiversiteit

Hierin is door middel van de stippen (●) aangegeven of zij in beperkte (●) of grote (●●) mate bijdragen om de klimaateffecten te beperken. In bijlage A is weergegeven waar de maatregelen toegepast worden.

Groenzone geschikt maken voor verblijf door: creëren van schaduw door het aanplanten van bomen en het aanbrengen van voorzieningen (o.a. bankjes/speeltoestellen) waarbij aandacht is voor biodiversiteit.

Door het gehele beheergebied van de Liemers worden op 9 locaties voorgesteld de aanwezige groenstroken op te waarderen met schaduwvoorzieningen als bomen en verblijfsvoorzieningen. Om het zowel voor de jongere als oudere doelgroepen een aantrekkelijke plek te maken om te recreëren en te verblijven. Bij deze opwaardering ligt het voor de hand direct fauna-verblijfsvoorzieningen te treffen, dit kunnen voorzieningen zijn als nestkasten of insectenhotels.

●● | | ●●

Koele zone geschikt maken voor verblijf door plaatsen bankje(s) H2

Op enkele locaties binnen de regio zijn reeds speelvoorzieningen in groene zones aanwezig waar gesport en gespeeld kan worden. Voor de oudere doelgroepen kunnen aanvullende verblijfsplekken, als bankjes/picknickbanken, uitkomst bieden om het verblijf rondom deze speelvoorzieningen aantrekkelijker te maken.

Het inzetten op aanvullend groen rondom deze locaties kan hierbij direct meegenomen worden, waarbij gestreefd wordt naar vegetatie met meerwaarde voor biodiversiteit en klimaatadaptatie.

●● | |

Bestaande groenzone met voorzieningen (bankjes/speeltuin) deels koel maken door bomen aan te planten (schaduw)

Groene zones met verblijfsvoorzieningen zijn geschikt om enige tijd te verblijven. Echter kan (extreme) warmte en onvoldoende schaduw ervoor zorgen dat verblijf op deze locaties gedurende warme zomerse dagen onaantrekkelijk wordt. Door schaduwvoorzieningen als bomen, hogere vegetatie of kunstmatige voorzieningen als schaduwdoeken of pergola's te plaatsen, is het mogelijk de groenzones geschikt te maken en te houden voor verblijf.

Voor onder meer senioren bieden deze koele plekken de mogelijkheid om ook tijdens warme dagen een ommetje te maken. Daarnaast zorgen koele speelplekken ervoor dat kinderen de gelegenheid hebben om ook tijdens warme zomerdagen buiten te spelen.

Hierbij is het dus van belang dat de locatie koel is en dat voorzieningen aanwezig zijn die verblijf op deze locatie mogelijk maken. Hierbij moet wel aandacht zijn voor de situatie op minder warme dagen. Wanneer bijvoorbeeld alle bankjes en speeltuinen volledig in de schaduw komen te liggen, is het daar op minder warme dagen te koel. Bij de verdere uitwerking van de maatregelen moet hierin een goede balans gevonden worden.

Hierbij is aandacht voor de thema's als waterberging en -overlast, biodiversiteit en uitbreiding van de speel- en verblijfsvoorzieningen te betrekken.

Gebied vergroenen (bijv. door te ontharden of bomen aan te planten)

Zogenaamde hitte-eilanden, waar bijvoorbeeld grote aaneengesloten vlakken verhard oppervlak aanwezig zijn, warmen gedurende warme en zonnige perioden sneller op dan groene beschaduwde zones langs waterpartijen. Voorbeelden van hitte-eilanden zijn parkeergebieden, industriegebieden en marktpleinen.

Door binnen deze locaties de verhardingspercentage omlaag te brengen in de vorm van halfverharde (groen) parkeerplaatsen en fiets- en wandelpaden, zal de locatie minder snel opwarmen. Het aanleggen van groene zones en hogere vegetatie als bomen te planten draagt bij aan het verkoelen van de locaties.

Binnen de Liemers zijn in Westervoort 6, Duiven 8 en Zevenaar 21 lokale-hitte-eilanden gelegen waar deze maatregel voorgesteld wordt.

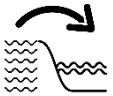

Biodiversiteit bestaande groenzone verbeteren

Groenzones zijn veelal ingericht met beperkt soortenrijke mengsels van bloemen, struiken en bomen. Ook met het oog op faunavoorzieningen is hier winst te behalen door bijvoorbeeld nestkasten, insectenhotels of meer variatie toe te voegen in bijvoorbeeld vegetatiehoogten of verwilderde opzet van groenstroken. Bij toepassing van een variatie aan groen op de juiste locaties is het mogelijk een impuls te geven aan de biodiversiteit in de bebouwde omgeving, die sterk onder druk staat.

In principe kan deze maatregel bij iedere (her)inrichting van speel- en verblijfsplaatsen toegepast worden.

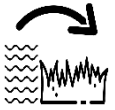

Water-op-straat oppervlakkig richting watergang sturen

Door het toepassen van goten, afvoerstroken of verlagingen in het maaiveld, is het mogelijk overtollig hemelwater naar watergangen te geleiden. Hierdoor wordt de kans op wateroverlast ter plaatse van lokaal gelegen wegen en panden verlaagd en watergangen benut voor het lokaal verwerken en bergen van water.

Water-op-straat oppervlakkig richting groenzone sturen

Regenwater dat valt, kan zich ter plaatse van lokale laagten verzamelen en hier tot wateroverlast tegen panden en water op straat leiden. Door het hemelwater in nabijgelegen groenzones te bergen, is het mogelijk het water te bergen waar dit het minst kwaad kan en dit overschot aan hemelwater lokaal te bergen en te infiltreren.

Binnen de gemeente Westervoort zijn 9 locaties, in Duiven 25 locaties en in Zevenaar 44 locaties voorgesteld waar groenstroken omgevormd of aangepast kunnen worden ten behoeve van lokale verwerking van hemelwater.

Deze maatregelen kunnen variëren van het aanpassen van de parkeerprofielen, het verlagen van de straatbanden tot het verdiept aanleggen van speeltuinen en groene zones. Hierbij is het belangrijk vooraf de infiltratiecapaciteit in beeld te brengen om de geschiktheid voor infiltratie te toetsen en eventueel aanvullende maatregelen te nemen.

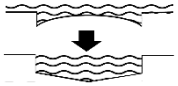

Inrit/trottoir ophogen om afstroming van water op straat naar woning te voorkomen

Water op straat heeft niet direct schade tot panden en wegen tot gevolg. Wanneer het water zich echter via een verlaagde in- of oprit of verlaagd trottoir naar lager gelegen kwetsbare objecten als woningen of bedrijven verplaatst, kan dit tot overlast of schade leiden. Door een lokale verhoging van het maaiveld zoals een drempel toe te passen kan het water tussen de straatbanden blijven staan en wordt schade beperkt.

Berging water-op-straat vergroten (bijv. door V-profiel)

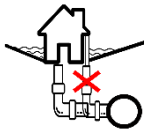
In veel gevallen worden wegen bol aangelegd. Dit wil zeggen dat het midden van de weg of straat hoger ligt dan de zijkanten. Hierdoor kan water zich langs de zijkanten van de weg verzamelen, waarna het bijvoorbeeld via straatkolken opgevangen en afgevoerd kan worden of naar groenstroken kan afstromen.

Binnen deze maatregel wordt voorgesteld straten juist ‘hol’ of in een V-profiel uit te voeren. Daardoor is er een grotere waterberging beschikbaar op straat. Hierbij worden de kolken in het midden van de weg gelegd om het gevallen hemelwater te verzamelen.

Bij dergelijke (grote) herinrichtingen van straten en wijken loont het om de directe fysieke omgeving mee te nemen door bijvoorbeeld rioleringswerkzaamheden gelijktijdig uit te voeren en parkeervakken en wandelpaden te ontharden en te vergroenen. Zo worden meekoppelkansen zoveel mogelijk gecombineerd.

Binnen de gehele Liemers worden in Westervoort 1, in Duiven 6 en in Zevenaar 14 van dergelijke maatregelen voorgesteld.

Lokale laagte met overlast, dus het stelsel ontlasten (bijv. door afkoppelen)

Wanneer de geleiding van afstromend water op straat niet mogelijk is, of niet voldoende resultaat heeft om overlast te voorkomen, moet gewerkt worden aan het ontlasten van de riolering. Dit kan door het verminderen van de hoeveelheid verhard oppervlak op zowel openbaar als particulier terrein. Daarnaast is dit mogelijk door verhard oppervlak af te koppelen en indien mogelijk lokaal te verwerken, of af te voeren via een hemelwaterstelsel. Ook het vergroten van de bergingscapaciteit van de riolering en/of het vergroten van de afvoercapaciteit van de riolering kunnen hier oplossingen bieden.

Maatwerkoplossing

Maatwerkoplossingen zijn van toepassing op locaties waar, op basis van de klimaateffect-analysen, effecten of gevolgen van het veranderende klimaat merk- of voelbaar zijn. Dit zijn bijvoorbeeld locaties waar kwetsbare groepen geconcentreerd zijn als verzorgingstehuizen, scholen of buitensportlocaties.

Om nut en noodzaak van maatregelen en wensen voor de locaties met elkaar af te stemmen is het belangrijk de samenwerking tussen de partijen aan te gaan.

8.2 Raakvlak met beleidsterreinen

Klimaatadaptatie is een opgave die zich op diverse terreinen voordoet in de openbare ruimte. Naast klimaatadaptatiedoelen, zoals in dit uitvoeringsprogramma geformuleerd, zijn er meerdere doelen in de openbare ruimte.

Watertakenplan

De zorgplichten op het gebied van hemelwater en grondwater worden door de gemeenten en het waterschap in een integraal watertakenplan georganiseerd. Dit plan voorziet in de wijze van uitvoering van de zorgplichten waar grote overlap met klimaatadaptatie aanwezig is. Droogte en wateroverlast zijn veelal direct onder te brengen bij de zorgplichten. Hierdoor is een grote verbondenheid aanwezig tussen het klimaatadaptatie uitvoeringsprogramma en het watertakenplan, niet in de laatste plaats door de financiering van maatregelen uit dit plan via de rioolheffing.

IBOR

Vanuit de recente IBOR-beleidsdocumenten die ter vaststelling aan de raden is verzonden zijn meerdere koppelkansen mogelijk. Als het gaat om middelen voor biodiversiteit, bewonersparticipatie en vergroening van verhardingen wordt uit dit uitvoeringsprogramma aangesloten bij de IBOR-projecten en andersom. Daarnaast wordt in de beheerplannen volgend uit de IBOR nadere uitwerking gegeven aan beheeropgaven. De beleidslijnen om klimaatadaptatie te koppelen aan het IBOR-programma zijn aanwezig. In de beheerplannen kunnen maatregelen vanuit dit uitvoeringsprogramma worden overgenomen, zodat werk met werk gemaakt kan worden, aansluitend bij financieel scenario B (zie vervolg).

Warmtevisie

In een groot deel van de gemeenten wordt gewerkt aan het aardgasvrij maken van woningen. Daarvoor dienen op termijn op grotere schaal wijkuitvoeringsplannen opgesteld te worden en uitgevoerd voor 2050. Hierbij zal sprake zijn van civiele ingrepen voor bijvoorbeeld warmtenetten. Bij deze maatregelen kan klimaatadaptatie volgens dit uitvoeringsprogramma worden vormgegeven en wordt synergie beoogd.

Onder doel 1.1.3. wordt integraliteit beoogd door een intern opleidingstraject. Het is daarbij met name de bedoeling overlappende en aanpalende beleidsterreinen met elkaar te verbinden om de hiervoor beschreven integraliteit te behalen. Hiertoe hebben ambtelijk al inventariserende bijeenkomsten plaatsgevonden.

8.3 Botsing beleidsvelden

Ieder beleid heeft effecten op de dagelijkse praktijk. In dit hoofdstuk worden enkele voorbeelden uitgewerkt om de botsingen in beeld te brengen.

Bomen – Zon PV

Uit de stresstesten en wetenschappelijke informatie blijkt dat grote bomen veel effect hebben op de gevoelstemperatuur. In nieuwbouwontwikkelingen worden nu vaak kleine bomen geplant. Daarnaast worden bij reconstructies ook vaak grote bomen ingewisseld voor kleine bomen. De trend is dat bij ontwikkelingen in de buitenruimte steeds groot groen voor klein groen wordt ingewisseld. Daarbij wordt qua leefklimaat een stap teruggezet.

Groot groen speelt hierbij een rol om het leefklimaat te verbeteren. Met grote bomen in bestaande bebouwing is er meer beschaduwing op de woningen en verhardingen. Hierdoor is het koeler in de bebouwing en warmt de bebouwing minder op. Zonnepanelen leveren door de beschaduwing echter minder op, waardoor inwoners vaak kiezen voor klein groen. Daarom stellen we in de Liemers ons leefklimaat centraal, boven de specifieke opbrengst van een enkel dakvlak uit.

Bomen – Verzakkingen

Bomen zorgen voor verkoeling. Deels is dat door beschaduwing en deels is dat door het verdampen van (grond-)water. Dat is strijdig met verdrogingsproblematieken die kunnen

spelen en kunnen leiden in droge periodes tot verzakkingen, zoals onder de aandacht gebracht is door comité ZWIK (Zakkende woningen, Inklinkende klei). Daarom dient de aanplant van bomen vergezeld te gaan met hydrologische maatregelen in gebieden waar veel verstening is, zodat meer water in de bodem wordt vastgehouden en per saldo de situatie geohydrologisch niet verslechtert.

Ontwikkelwensen – Leefmilieu

Een harde botsing zijn de wensen tot ontwikkeling van bedrijventerreinen en woningbouwprojecten. Door het hitte-eilandeffect dragen ontwikkelingen aan de randen van kernen bij aan hittestress in de kernen, maar is inbreiding ook nadelig voor de ontwikkeling van het hitte-eilandeffect. Het verharden van groenstroken en bebouwen van groen staat dus tegengesteld op het verbeteren van het leefklimaat in de woongebieden.
Voor deze botsing geldt dat bij een voldoende klimaatinclusieve ontwikkeling de kwaliteit van het leefklimaat niet per definitie hoeft te verslechteren. Het is dan van belang dat de gemeente duidelijk voorwaarden stelt aan de ontwikkeling om aan te tonen dat er daadwerkelijk duurzaam ontwikkeld wordt.

Vergroenen – financiën

Groen is een noodzakelijk middel om klimaatadaptatie handen en voeten te geven. Echter is de praktijk ook dat binnen de gemeentelijke begroting het groenbudget een bescheiden deel is waarbinnen geen of nauwelijks investeringen mogelijk zijn. De werkzaamheden bestaan met name uit onderhoud en vervangen van groenstroken. Investeringen in uitbreiding van het areaal en groter groen zijn niet te financieren en vragen om meer middelen. Daarom is in dit plan expliciet gemaakt wat de realisatie van ambities kost en wordt uw raad gevraagd hier mee in te stemmen.

9 Wat gaat het kosten?

In dit hoofdstuk worden de financiële scenario's weergegeven waarin de verschillende keuzemogelijkheden zijn uitgewerkt. Per gemeente is in beeld gebracht wat de lasten zijn indien het voorgestelde programma wordt uitgevoerd als regio. Daarnaast is in beeld gebracht waar het Waterschap Rijn en IJssel deel kan nemen in projecten om knelpunten in stedelijk gebied op te lossen.

9.1 Scenario's

Het financieel gevolg van de voorgestelde werkwijze en strategie is uitgewerkt in de volgende drie scenario's met ieder een eigen bijbehorend kostenplaatje over 28 jaar genomen. Voor het vergelijken van scenario's is een periode tot 2050 genomen omdat de uitvoeringsagenda deels ook over de lange termijn adviseert. In onderstaande figuur zijn de (investerings-)kosten tot 2050 per scenario weergegeven.

	Duiven	Westervoort	Zevenaar
Scenario A	€ 26.297.320,00	€ 33.092.992,00	€ 146.578.338,00
Scenario B	€ 5.838.056,00	€ 4.612.832,00	€ 14.967.344,00
Scenario C	€ 3.998.120,00	€ 2.195.000,00	€ 6.333.600,00
Scenario D	€ 863.100,00	€ 532.980,00	€ 1.539.720,00

In alle scenario's geldt dat de kosten zijn berekend op basis van kentallen die in de bijlage zijn opgenomen. Aantallen bomen of bankjes en grondwerk zijn berekend naar x/m2 en door het bepalen van oppervlakken zijn verrekenbare tarieven samengesteld. Op basis van de gemiddelde kosten over de komende 5 jaren zijn de lasten met 28 jaar vergeleken.

Alle maatregelen uit het maatregelenoverzicht zijn op basis van impact en effect gecategoriseerd in de klassen Hoog, Middel-hoog en Lage urgentie om een eerste indeling in maatregelen aan te brengen. Globaal betekent dit dat maatregelen met hoge urgentie tot 2030 worden opgepakt, met middelhoge urgentie tot 2040 en met lage urgentie tot 2050.

9.2 Scenario A: Alle maatregelen uitvoeren als zelfstandige maatregel

In dit scenario zijn projecten voor klimaatadaptatie leidend in het investeren in de buitenruimte. De middelen zijn voldoende om maatregelen zelfstandig uit te voeren zonder dat aansluiting wordt gezocht met de IBOR of dat gewacht wordt op natuurlijke vervangingsmomenten. In dit scenario zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Looptijd strategisch investeren in klimaatadaptatie 28 jaar (horizon in 2050 klimaatadaptief);
- Afkoppelmaatregelen worden los van de rioolvervanging geagendeerd om klimaatadaptatiedoelen te behalen op korte termijn;
- Maatregelen zoals het afkoppelen van verhard oppervlak vallen grotendeels in de reguliere rioleringswerken in het Watertakenplan. In het uitvoeringsprogramma is in scenario A geen rekening gehouden met financiële dekking uit het Watertakenplan voor projecten die vanuit klimaatadaptatie ook gewenst zijn. Omdat projecten als op zichzelf staand worden beschouwd, wordt niet gewacht tot de planning van het Watertakenplan aangepast is aan klimaatnoodzakelijke locaties.

9.3 Scenario B: Meekoppelen waar het kan

In Scenario B wordt uitgegaan van de kracht van meekoppelen en aanjagen. Binnen reguliere rioolvervangingsprojecten, energietransitie opgaven en wijkreconstructies worden maatregelen uitgevoerd. Zo wordt aangesloten bij logische vervangingsmomenten. Voor scenario B zijn de volgende uitgangspunten van toepassing:

- Klimaatmaatregelen worden aangelegd wanneer er zich kansen voordoen op termijn. Beleidsmatig worden alle projecten opgestart om klimaatadaptatie voldoende te borgen en de kennis te delen binnen de organisatie en de inwoners;
- Om te voorkomen dat kansen gemist worden in huidige situatie óf de problematieken vaker opspelen, wordt een budget gereserveerd voor maatregelen die in lopende initiatieven of projecten kan worden aangewend. Dit betreft 30% van het budget berekend voor bouwsteen A in bijlage A;

- Binnen scenario B worden rioolvervangingen niet zelfstandig geagendeerd, maar worden klimaatambities gerealiseerd op het moment van rioolreconstructie. Wel is inzichtelijk gemaakt in welke wijken klimaatknelpunten in oppervlaktewater aanwezig zijn. Ingrepen in deze wijken worden gezamenlijk met WRIJ opgepakt;
- Per maatregel is afgewogen hoe de maatregel zich verhoudt tot kostendekking uit het Watertakenplan en de algemene middelen. Voor Scenario B levert dit de hiernavolgende investeringsopgave op voor de komende planperiode. De bijbehorende kapitaallasten zijn in paragraaf 9.7 berekent

Duiven	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Kosten totaal	€ 210.887,00	€ 241.262,00	€ 195.587,00	€ 192.662,00	€ 202.112,00
Algemene middelen	*€ 53.855,75*	*€ 111.593,25*	*€ 132.124,50*	*€ 108.274,50*	*€ 105.349,50*
Investeringen	*€ 10.137,00*	*€ 10.137,00*	*€ 10.137,00*	*€ 10.137,00*	*€ 10.137,00*
Exploitatie	*€ 43.718,75*	*€ 101.456,25*	*€ 121.987,50*	*€ 98.137,50*	*€ 95.212,50*
Watertakenplan	*€ 157.031,25*	*€ 129.668,75*	*€ 63.462,50*	*€ 84.387,50*	*€ 96.762,50*
Westervoort					
Kosten totaal	€ 165.635,00	€ 183.860,00	€ 156.455,00	€ 157.400,00	€ 160.370,00
Algemene middelen	*€ 45.797,75*	*€ 51.704,00*	*€ 38.609,00*	*€ 41.309,00*	*€ 38.609,00*
Investeringen	*€ 16.441,50*	*€ 16.441,50*	*€ 16.441,50*	*€ 16.441,50*	*€ 16.441,50*
Exploitatie	*€ 29.356,25*	*€ 35.262,50*	*€ 22.167,50*	*€ 24.867,50*	*€ 22.167,50*
Watertakenplan	*€ 119.837,25*	*€ 132.156,00*	*€ 117.846,00*	*€ 116.091,00*	*€ 121.761,00*
Zevenaar					
Kosten totaal	€ 537.122,00	€ 589.772,00	€ 510.602,00	€ 513.332,00	€ 521.912,00
Algemene middelen	*€ 139.455,50*	*€ 156.518,00*	*€ 118.688,00*	*€ 126.488,00*	*€ 118.688,00*
Investeringen	*€ 61.593,00*	*€ 61.593,00*	*€ 61.593,00*	*€ 61.593,00*	*€ 61.593,00*
Exploitatie	*€ 77.862,50*	*€ 94.925,00*	*€ 57.095,00*	*€ 64.895,00*	*€ 57.095,00*
Watertakenplan	*€ 397.666,50*	*€ 433.254,00*	*€ 391.914,00*	*€ 386.844,00*	*€ 403.224,00*

9.4 Scenario C: Niet actief uitvoeren van klimaatadaptatie

Scenario C richt zich op het sober uitvoeren van klimaatadaptatie. Alleen beleidsmatig en richting bewoners wordt klimaatadaptatie opgepakt. In de realisatie worden geen projecten ondernomen. Zo wordt het binnen de organisaties toch mogelijk aan de slag te gaan met klimaatadaptatie, alleen missen de middelen om knelpunten buiten op te pakken.

Uitgangspunten voor scenario C zijn:

- Vanuit klimaatadaptatie wordt niet concreet op maatregelen ingezet. Projecten en beheer vinden plaats zoals gebruikelijk.
- Ambities en doelen die we willen realiseren zijn niet leidend in onze programmering, maar volgen de beheercyclus zoals deze al bepaald is met bijbehorende middelen zonder impuls voor klimaatadaptatie.

Scenario C geeft het hiernavolgende kostenbeeld (investeringskosten):

Totale kosten beleidsmatig per jaar		**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Duiven	*Algemeen*	€ 43.718,75	€ 53.562,50	€ 31.737,50	€ 36.237,50	€ 31.737,50
	Watertakenplan	€ 101.456,25	€ 121.987,50	€ 98.137,50	€ 95.212,50	€ 104.662,50
	Totaal	€ 145.175,00	€ 175.550,00	€ 129.875,00	€ 131.450,00	€ 136.400,00
Westervoort	*Algemeen*	€ 29.356,25	€ 35.262,50	€ 22.167,50	€ 24.867,50	€ 22.167,50
	Watertakenplan	€ 70.248,75	€ 82.567,50	€ 68.257,50	€ 66.502,50	€ 72.172,50
	Totaal	€ 99.605,00	€ 117.830,00	€ 90.425,00	€ 91.370,00	€ 94.340,00
Zevenaar	*Algemeen*	€ 77.862,50	€ 94.925,00	€ 57.095,00	€ 64.895,00	€ 57.095,00
	Watertakenplan	€ 182.107,50	€ 217.695,00	€ 176.355,00	€ 171.285,00	€ 187.665,00
	Totaal	€ 259.970,00	€ 312.620,00	€ 233.450,00	€ 236.180,00	€ 244.760,00

9.5 Scenario D: Niet specifiek uitvoeren klimaatadaptatie

In scenario D is het uitvoeren van klimaatadaptatie een bijzaak. De regio is passief in het oppakken van klimaatadaptatie, omdat de capaciteit niet wordt uitgebreid en de focus primair gelegd wordt op het operationeel houden van de huidige openbare en private ruimte. Voor scenario D gelden de volgende uitgangspunten t.o.v. scenario C:

- De personele capaciteit wordt niet uitgebreid. De projectmanager klimaatadaptatie, adviseur en de communicatiespecialist worden niet aangenomen;
- Er wordt geen subsidietraject opgestart om inwoners te motiveren om klimaatadaptieve maatregelen door te voeren;
- In de uitgaven worden de buurtprojecten niet ingepland, wordt er geen afkoppelkansenkaart opgesteld en wordt er geen intern opleidingstraject gestart.

Scenario D, waarin dus geen fysieke maatregelen getroffen worden, levert een kostenoverzicht (investeringen) op zoals onderstaand weergegeven. 75% van de kosten kan worden toegerekend aan het Watertakenplan, 25% dient verrekend te worden uit de algemene middelen.

Eenmalig:	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal
Duiven	€ 13.275,00	€ 24.975,00	€ 2.925,00	€ -	€ 9.450,00	€ 50.625,00
Westervoort	€ 7.965,00	€ 14.985,00	€ 1.755,00	€ 2.700,00	€ 5.670,00	€ 33.075,00
Zevenaar	€ 23.010,00	€ 43.290,00	€ 5.070,00	€ 7.800,00	€ 16.380,00	€ 95.550,00
						€ -
Jaarlijks terugkerend:						€ -
Duiven	€ 20.700,00	€ 20.700,00	€ 20.700,00	€ 20.700,00	€ 20.700,00	€ 103.500,00
Westervoort	€ 12.420,00	€ 12.420,00	€ 12.420,00	€ 12.420,00	€ 12.420,00	€ 62.100,00
Zevenaar	€ 35.880,00	€ 35.880,00	€ 35.880,00	€ 35.880,00	€ 35.880,00	€ 179.400,00
Jaarlijkse kosten per gemeente:						
Duiven	€ 33.975,00	€ 45.675,00	€ 23.625,00	€ 20.700,00	€ 30.150,00	€ 154.125,00
Westervoort	€ 20.385,00	€ 27.405,00	€ 14.175,00	€ 15.120,00	€ 18.090,00	€ 95.175,00
Zevenaar	€ 58.890,00	€ 79.170,00	€ 40.950,00	€ 43.680,00	€ 52.260,00	€ 274.950,00

9.6 Voorkeurscenario

Het voorkeurscenario is scenario B. Het is de voorkeur om klimaatadaptatie naast beleidstechnisch ook praktisch al in de planperiode op te pakken. Voor projecten die al in de ontwerpfase verkeren, kunnen extra middelen juist het verschil maken tussen een regulier en een klimaatadaptieve vormgeving. De volgende argumenten leiden tot de voorkeurskeuze:

- Scenario B maakt zowel beleidstechnisch als praktische klimaatadaptatie mogelijk door de middelen voor projecten;
- In scenario B is financiële ruimte om in de openbare ruimte projecten van derden te ondersteunen. Bijvoorbeeld bij (school-)pleinen of bedrijven worden meekoppelkansen benut;
- Door praktische projecten in vergroening mogelijk te maken met de projectmiddelen, kunnen middelen uit het stimuleringsprogramma van het Rijk worden ingezet voor watermaatregelen gecombineerd met vergroening. Zo ontstaat synergie in de aanpak;
- Koppelkansen rond woningbouwinvesteringsprogramma's kunnen we met projectgelden oppakken. Zo creëren we draagvlak en maken we met derden een integraal klimaatadaptieve buitenruimte bereikbaar voor onze inwoners.

9.7 Lasten

Van het voorkeurscenario B is berekend hoe de jaarlijkse lasten uitpakken wanneer de investeringen worden geactiveerd. Uit deze analyse blijkt dat de benodigde kapitaalslasten voor investeringen in groene maatregelen (ten laste van de algemene middelen) variëren.

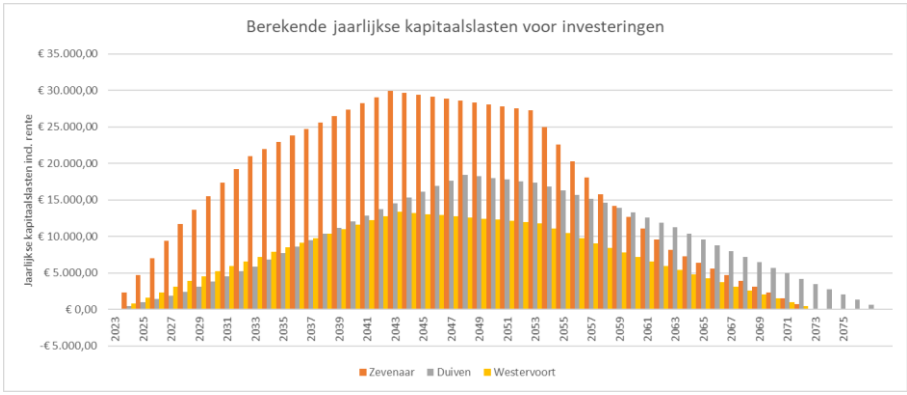
Voor de berekening van de kapitaalslasten zijn de volgende uitgangspunten gebruikt:

- Rente 1,5% (Zevenaar eerste 5 jaar 0,5%, daarna 1,5%)
- Investeringen worden als project geactiveerd in het jaar na uitvoering.
- Afschrijftermijn groeninvestering bedraagt 30 jaar.
- Investeringen worden lineair afgeschreven.

Op de korte termijn ziet de kapitaallastenverdeling er voor de gemeenten als volgt uit:

	2023	2024	2025	2026	2027
Duiven	€ -	€ 490	€ 975	€ 1.455	€ 1.929
Westervoort	€ -	€ 795	€ 1.581	€ 2.359	€ 3.129
Zevenaar	€ -	€ 2.361	€ 4.712	€ 7.052	€ 9.383

Scenario B leidt op langere termijn, zie figuur 9.1. tot de volgende berekende ruimte in de begroting om de investeringen behorende bij variant B uit te kunnen voeren:

Bijlage A: Kostenraming

Groenblauwe maatregelen

A-1: Groenblauwe maatregelen Westervoort
A-2: Groenblauwe maatregelen Duiven
A-3: Groenblauwe maatregelen Zevenaar

Afkoppelen

A-4: Afkoppelen wijken en buurten – regio De Liemers

Beleidsmaatregelen

A-5: Beleidsmaatregelen – regio de Liemers

Kostenoverzicht

A-6: Kostenoverzicht – regio de Liemers

Bijlage B: Overzichtskaarten maatregelen

B-1: Maatregelen Westervoort
B-2: Maatregelen Duiven
B-3: Maatregelen Zevenaar Noord
B-4: Maatregelen Zevenaar Centraal
B-5: Maatregelen Zevenaar-Zuid

Bijlage C: Themakaarten ambities per gemeente

Afstand kwetsbare groepen tot koele groene zones

C-1: Westervoort – Afstand kwetsbare groepen tot koele groene zones
C-2: Duiven - Afstand kwetsbare groepen tot koele groene zones
C-3: Zevenaar Noord - Afstand kwetsbare groepen tot koele groene zones
C-4: Zevenaar Centraal - Afstand kwetsbare groepen tot koele groene zones
C-5: Zevenaar Zuid - Afstand kwetsbare groepen tot koele groene zones

Afstand koele groene zones tot panden

C-6: Westervoort – Afstand koele groene zones tot panden
C-7: Duiven – Afstand koele groene zones tot panden
C-8: Zevenaar Noord – Afstand koele groene zones tot panden
C-9: Zevenaar-Centraal - Afstand koele groene zones tot panden
C-10: Zevenaar-Zuid – Afstand koele groene zones tot panden

Schaduw op voet- en fietspaden

C-11 Westervoort – Schaduw op voet- en fietspaden
C-12 Duiven – Schaduw op voet- en fietspaden
C-13 Zevenaar Noord – Schaduw op voet- en fietspaden
C-14 Zevenaar Centraal – Schaduw op voet- en fietspaden
C-15 Zevenaar Zuid – Schaduw op voet- en fietspaden

Wateroverlast panden en wegen T=100

C-16 Westervoort – Wateroverlast panden en wegen T=100
C-17 Duiven – Wateroverlast panden en wegen T=100
C-18 Zevenaar Noord – Wateroverlast panden en wegen T=100
C-19 Zevenaar Centraal – Wateroverlast panden en wegen T=100
C-20 Zevenaar Zuid – Wateroverlast panden en wegen T=100

Ondoorgaanbare wegdelen T=100

C-21 Westervoort – Ondoorgaanbare wegdelen T=100
C-22 Duiven – Ondoorgaanbare wegdelen T=100
C-23 Zevenaar Noord– Ondoorgaanbare wegdelen T=100
C-24 Zevenaar Centraal – Ondoorgaanbare wegdelen T=100
C-25 Zevenaar Zuid - Ondoorgaanbare wegdelen T=100

GROEN LINKS
DUIVEN GROESSEN LOO

Politieke avond 21 september 2022, Vraag met betrekking tot watertakenplan

1. Welke bouwvoorschriften zijn er op dit moment over opvangen / buffering van regenwater? [T]
   Er wordt in de huidige bouwvoorschriften geen melding gemaakt van het opvangen en bufferen van hemelwater. Dit jaar wordt de hemelwaterverordening aan de raad aangeboden. Hierin worden voorschriften over waterberging en afkoppelen beschreven.

2. Wordt opvang / buffering van regenwater op eigen terrein voorgeschreven? [T] Zo nee, waarom niet? [T]
   In dit watertakenplan worden eisen gesteld aan het opvangen, bergen en infiltreren van hemelwater. Deze eisen worden middels de hemelwaterverordening die eind dit jaar aangeboden wordt aan de raad vastgesteld.

3. Wat is er bij de gemeente bekend over de toepassing van een grijs water circuit? [T]
   Ja de gemeente is bekend met het principe van grijswater circuit toepassingen.

   Bij wat voor een soort nieuwbouw projecten wordt dit als een goede toepassing gezien? [T]

   Dit is mogelijk bij projecten waar decentrale zuivering (een rioolzuivering die lokaal geplaatst wordt) van toepassing is. Binnen Duiven komen deze projecten niet voor omdat het nu nog efficiënter is om afvalwater op de RWZI Nieuwgraaf te zuiveren. Bij nieuwe projecten wordt gekeken of decentrale zuivering een haalbare optie is.

4. Hoe wordt de koppeling gelegd met de aanleg van groen? [T]
   De aanleg van groen in relatie tot het watertakenplan wordt geborgd in IBOR. In deze strategische visie zetten we in op integraliteit bij vervangingsinvestering, de ambitie om bijvoorbeeld watergerealieerde ingrepen en bijvoorbeeld klimaatadapatieve en biodiversiteit maatregelen integraal aan te pakken wordt daar voorgesteld en verder uitgewerkt in beheerplannen en wijkuitvoeringsplannen.

   Kent de gemeente de aanpak om Tiny Forests (dichtbegroeid minibos van ongeveer 250 vierkante meter) aan te leggen? [T] Uit het onderzoek welke is toegelicht in de link onder aan deze vragen, wordt aangegeven dat Tiny Forests in vier jaar tijd maar liefst 8 miljoen water kunnen opvangen. Hoe staat dat in verhouding tot de ruimte die greppels, wadi's en infiltratievoorzieningen innemen. Oftewel; hoeveel water vangt een wadi, greppel of infiltratievoorziening per vierkante meter (of per 250 vierkante meter) op? [T]
   De gemeente is bekend met het concept Tiny Forests. De gemeente beschikt niet over een stuk grond waar met deze omvang een Tiny forest kan worden geplant. Daarnaast is het zo niet te zeggen of een tiny forest meer water kan bergen en infiltreren dan bv een wadi.

5. Welke mogelijkheden ziet de gemeente in de fysieke ruimte om de aanleg van Tiny Forests te realiseren? [I]
   Vooralsnog geen. Vanwege bovenstaande beperking.

Onderwerp	**Dashboard Sociaal Domein en voortgang Samen Sterk**		
Ondertitel	Presentatie van de meest actuele cijfers en gegevens in het sociaal domein (Jeugd en WMO) en update over het (zorg)visiedocument 'Samen Sterk'.		
Portefeuillehouder	Wethouder Goossen	Zaaknummer	n.v.t.
Behandelend ambtenaar	Tim Kleingeld – t.kleingeld@1stroom.nl		
Belangrijkste bespreek- en/of beslispunten	Het bespreken van de meest recente cijfers (kwartaal 2, 2022) van het dashboard sociaal domein. En het bespreken van het beleidsdocument 'Samen Sterk'.		
Historie	In de loop van 2019 kwamen er grote financiële tekorten in het sociaal domein aan het licht (>noodzaak tot transformatie). In 2019 kwam de Gemeenschappelijke Rekenkamer ook met een rapport over de integraliteit van het sociaal domein (LIS 17 september 2019) waarin het college werd aanbevolen om de Raad beter te informeren over het sociaal domein en daarvoor o.a. SMART-doelen te formuleren, (bijvoorbeeld via een dashboard). Inmiddels er een dashboard ontwikkelt wat elk kwartaal wordt gepresenteerd. Inmiddels is afgesproken om: 2x per jaar een kennisgeving te sturen met de cijfers. 2x per jaar een presentatie te geven met de cijfers op een Politieke Avond. Op 23 maart 2021 is het beleidsdocument 'Samen Sterk' vastgesteld door de raad. De voortgang van deze transformatieagenda is op 22 februari 2022 voor het laatst besproken bij een digitale informele avond. Toen is ook kwartaal 4 2021 van het dashboard besproken. Bij de ingekomen stukken van 4 oktober staan de cijfers van kwartaal 1 2022: kennisgeving A5.		
Termijn	De cijfers worden 2x per jaar schriftelijk toegezonden en daarnaast 2x per jaar mondeling toegelicht.		

Politieke Avond	21 september 2022		Ronde tafel	
Voorzitter	**Griffie**	**Zaal**	**Domein**	**Duur**
J. v.d. Steen	W. Bosch	Publieksruimte	Samenleving	45 Minuten
Behandeladvies	We adviseren om hier ruim de tijd voor in te plannen omdat: - Het voor de nieuwe leden van de gemeenteraad goed is om ruimte te hebben om vragen te stellen. Zij krijgen de cijfers nu voor het eerst gepresenteerd. - Naast het dashboard kan de raad ook meegenomen worden in de stand van zaken omtrent het beleidsdocument 'Samen Sterk'. We hopen de cijfers van kwartaal 2 en de kennisgeving over 'Samen Sterk' z.s.m. te mogen ontvangen zodat we deze kunnen toevoegen bij de stukken. Tijdens de ronde tafel worden de cijfers van het dashboard sociaal domein gepresenteerd met daarin de belangrijkste gegevens, prognoses en prestatie indicatoren. Vervolgens is er ruimte voor vragen en gesprek met de betrokken ambtenaar en de portefeuillehouder.			
Spreekrecht publiek	Inwoners/derden kunnen meepraten aan de ronde tafel. Aanmelden via griffie@duiven.nl. Voor meer informatie https://www.duiven.nl/meedoen			

Opbrengst van de tafel 21 september	
Raadsvergadering	n.v.t.

1STROOM
DUIVEN & WESTERVOORT

Gemeente Duiven

gemeente Westervoort

DASHBOARD SOCIAAL DOMEIN

Wmo & Jeugd

Informatie Dashboard

Het dashboard geeft een overzicht van de belangrijkste cijfers, gegevens en resultaten. We richten ons op jeugdzorg en Wmo (uitgezonderd Wmo hulpmiddelen). De participatiewet wordt uitgevoerd door de RSD en zij kennen een eigen rapportage.
Door op een tabel te gaan staan of klikken wordt meer informatie zichtbaar. In het dashboard laten we overzichten op basis van de begroting in relatie tot de prognose. We werken het dashboard ieder kwartaal bij met uitzondering van de prestatie indicatoren, die worden jaarlijks geactualiseerd. We maken gebruik van onze gemeentelijke gegevens aangevuld met statistieken van www.waarstaatjegemeente.nl, www.cbs.nl, www.allecijfers.nl.

De financiële prognose komt tot stand door uit te gaan van de afgegeven beschikkingen voor individuele en/of maatwerkvoorzieningen aan cliënten/zorgaanbieders, de al ingediende facturen door zorgaanbieders in een jaar, de gerealiseerde omzet die door zorgaanbieders zelf worden aangeleverd, reeds bekende prijsstijgingen en de ontwikkeling in aanvragen van voorzieningen.

Het financiële voor- of nadeel wordt berekend door de prognoses te vergelijken met de opgenomen bedragen in de begroting van de gemeente. Afhankelijk van het tijdstip in het jaar zijn de tussentijdse rapportages en rijkscirculaires hierin opgenomen.

Prestatie indicatoren

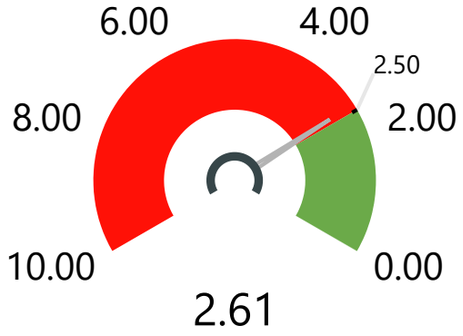
Specifieke beleidslijnen en te behalen doelstellingen vragen om informatie die inzicht geeft over de behaalde resultaten en effecten. Indicatoren leveren een bijdrage aan het monitoren van beleid in het sociaal domein. Wat is het resultaat van de inspanningen die we hebben geleverd en welke kosten zijn daarvoor gemaakt.

Geselecteerde periode: 2021

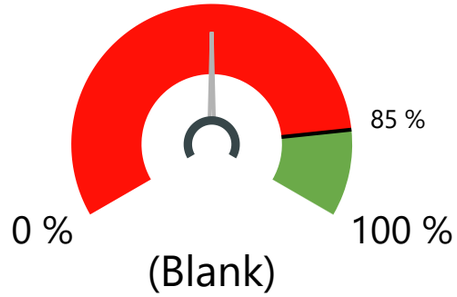
Prestatie indicatoren

Wmo Jeugd Overig

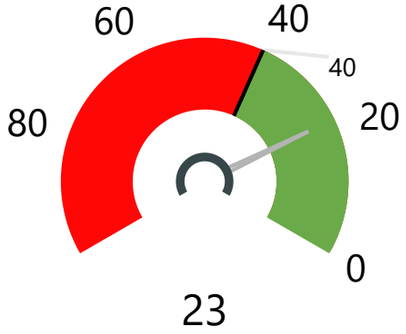
Aantal uren huish ondersteuning per week per client

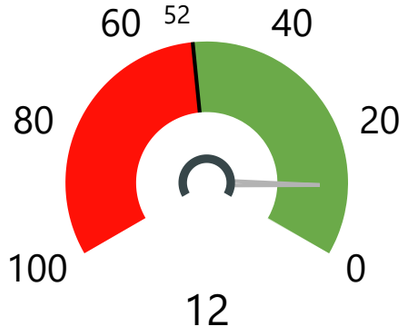
% clienten tevreden over Wmo-ondersteuning

aantal clienten maatwerkvz dagbesteding >66

aantal clienten vervoer dagbesteding

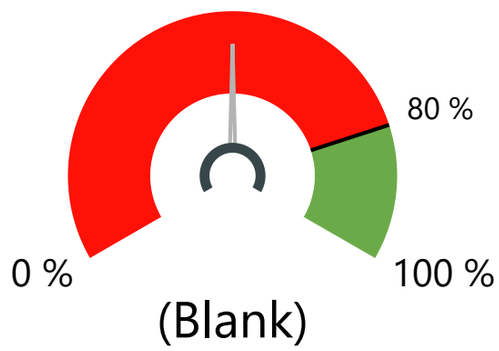

Geselecteerde periode: 2021

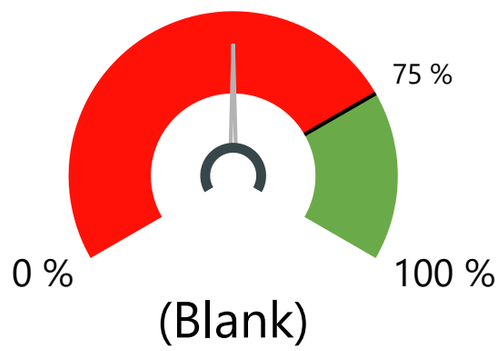
Prestatie indicatoren

Wmo | **Jeugd** | Overig

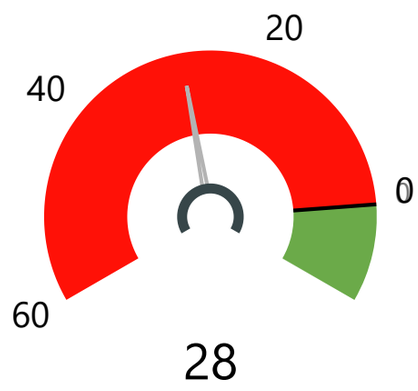
% clienten tevreden over kwaliteit van hulpverleners

% clienten tevreden over kwaliteit van zorg

aantal jeugdigen op wachtlijst Behandeling

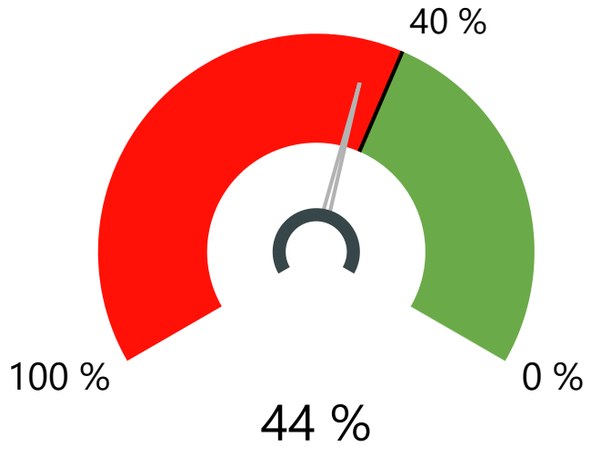

Geselecteerde periode: 2020

Prestatie indicatoren

Wmo | Jeugd | **Overig**

% van bevolking dat zich eenzaam voelt

Geselecteerde periode: 2022 Kwartaal 2

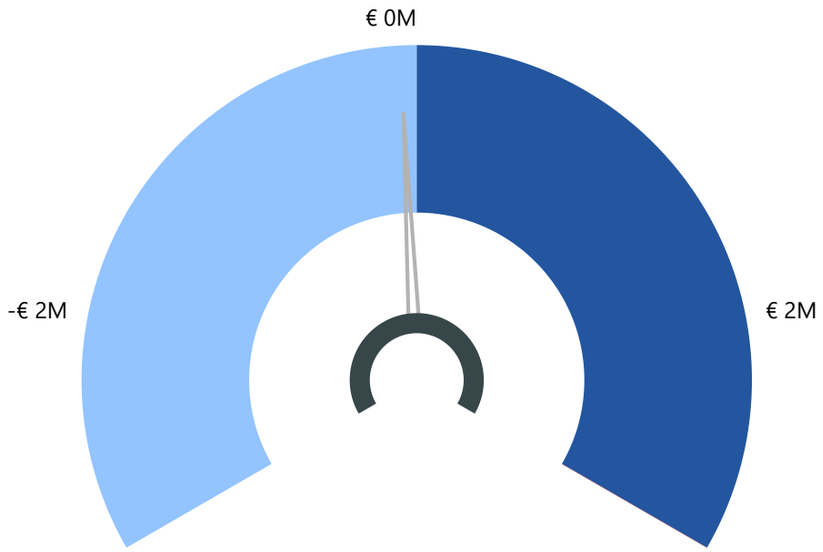
Wmo

Jaar	begroting lopend jaar	wijzigingen begroting	begroting incl wijzigingen	prognose	verschil met begroting	procentueel verschil
2022	€ 3.977.000	€ 117.000	€ 4.094.000	€ 4.165.500	-€ 71.500	-1,75 %

Jeugd

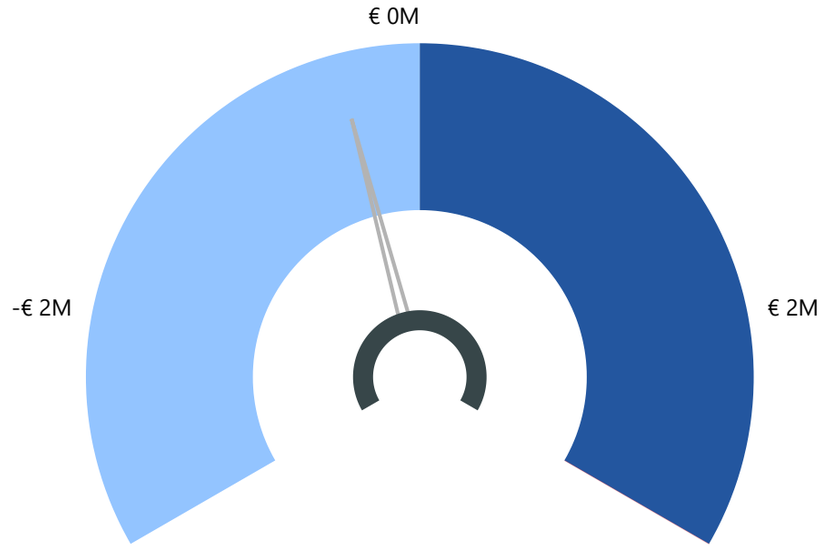
Jaar	begroting lopend jaar	wijzigingen begroting	begroting incl wijzigingen	prognose	verschil met begroting	procentueel verschil
2022	€ 6.523.000	€ 230.000	€ 6.753.000	€ 7.123.000	-€ 370.000	-5,48 %

Verschil prognose met begroting Wmo

-€ 72K

Verschil prognose met begroting Jeugd

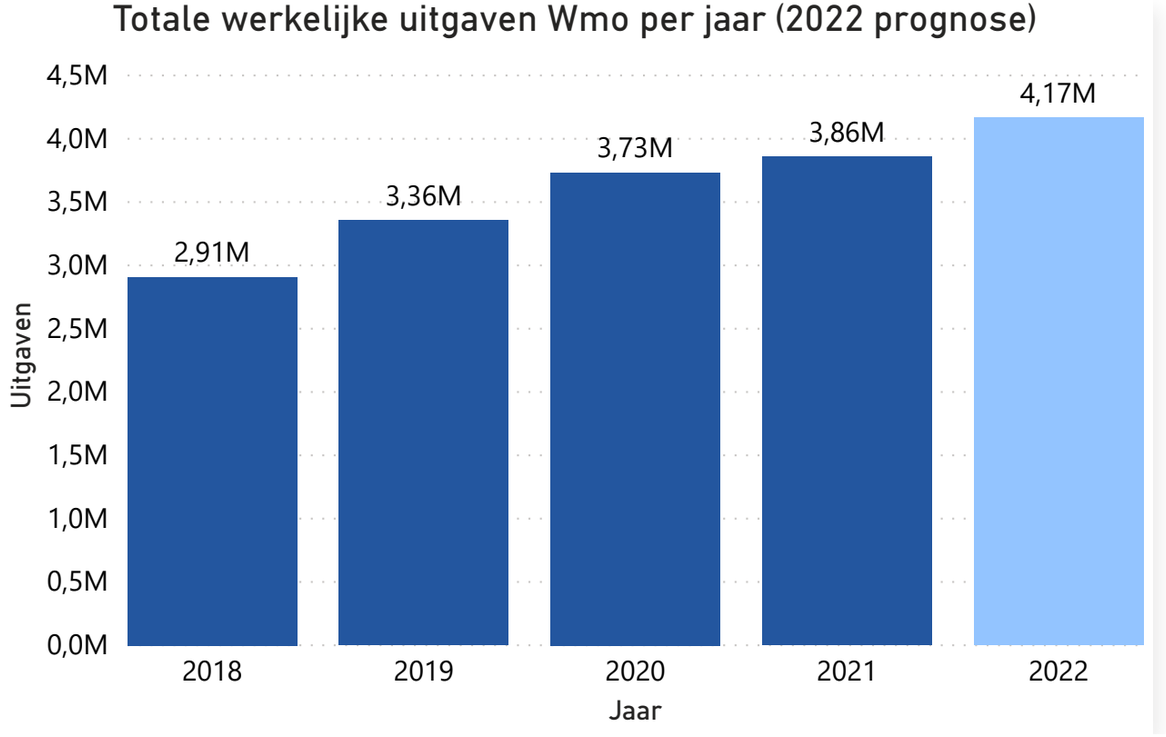

-€ 370K

Geselecteerde periode: 2022 Kwartaal 2

Wmo

Jaar	begroting lopend jaar	wijzigingen begroting	begroting incl wijzigingen	prognose	verschil met begroting
2022					
Begeleiding Wmo (pgb)	€ 136.000	€ 0	€ 136.000	€ 50.000	€ 86.000
Begeleiding Wmo (zin)	€ 1.635.000	€ 59.000	€ 1.694.000	€ 1.732.500	-€ 38.500
eigen bijdrage	-€ 150.000	€ 0	-€ 150.000	-€ 160.000	€ 10.000
HHT	€ 20.000	€ 0	€ 20.000	€ 29.000	-€ 9.000
huish ondersteuning (pgb)	€ 100.000	€ 0	€ 100.000	€ 40.000	€ 60.000
huish ondersteuning (zin)	€ 2.236.000	€ 58.000	€ 2.294.000	€ 2.474.000	-€ 180.000

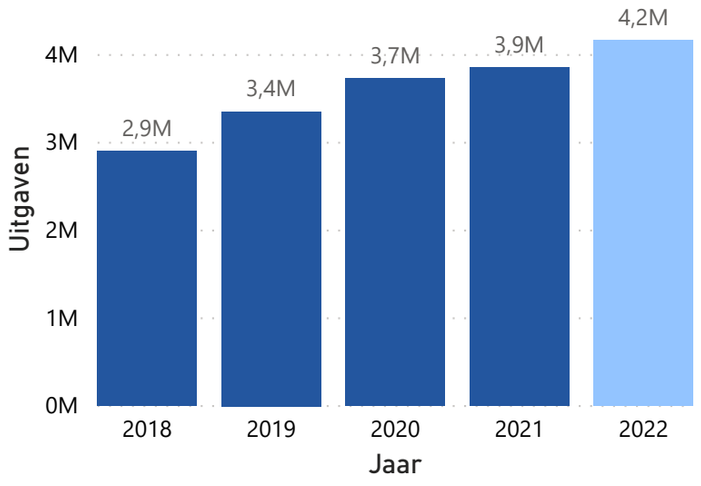
Geselecteerde periode: 2022 Kwartaal 2

Wmo

Date	wijzigingen begroting	Verklaring wijzigingen
2022		
Begeleiding Wmo (pgb)	€ 0	
Begeleiding Wmo (zin)	€ 59.000	meicirculaire
eigen bijdrage	€ 0	
HHT	€ 0	
huish ondersteuning (pgb)	€ 0	
huish ondersteuning (zin)	€ 58.000	voorjaarsnota

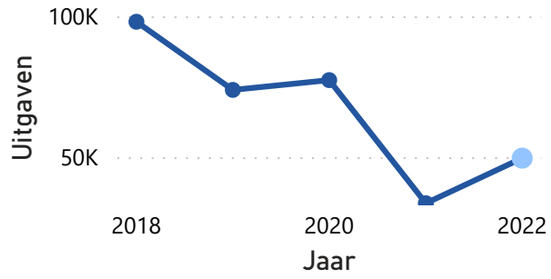
Wmo

Totale werkelijke uitgaven Wmo (2022 prognose)

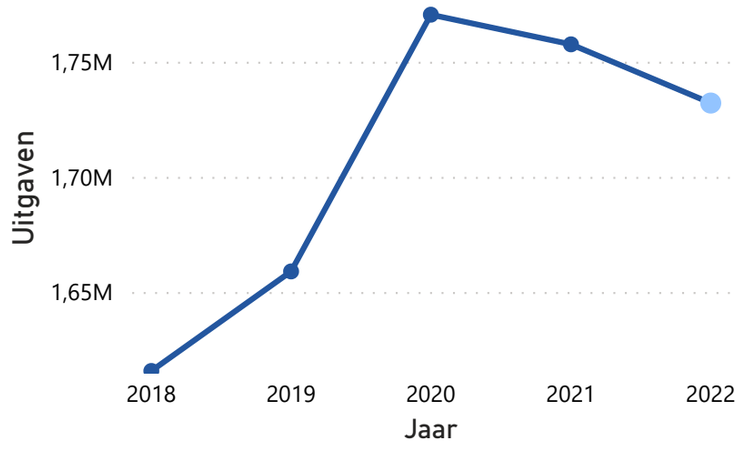

Uitgaven Begeleiding bestaan uit uitgaven voor Begeleiding, Groepsbegeleiding en Activerend werk

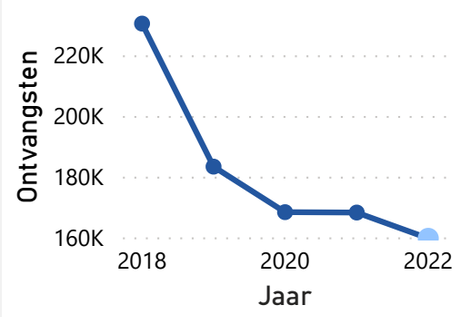
Werkelijke uitgaven Begeleiding pgb (2022 prognose)

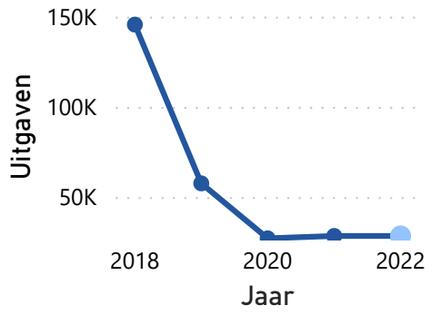
Werkelijke uitgaven Begeleiding zin (2022 prognose)

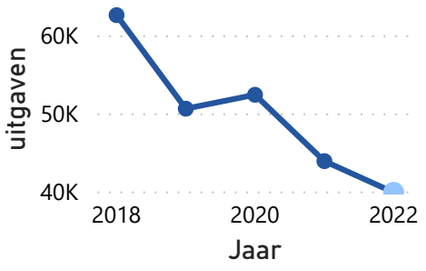
Werkelijke ontvangsten Eigen bijdrage (2022 prognose)

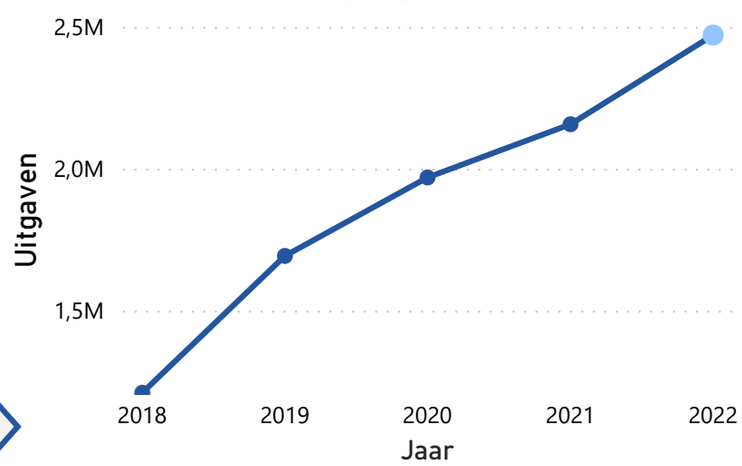
Werkelijke uitgaven HHT (2022 prognose)

Werkelijke uitgaven Huish ondersteuning pgb (2022 prognose)

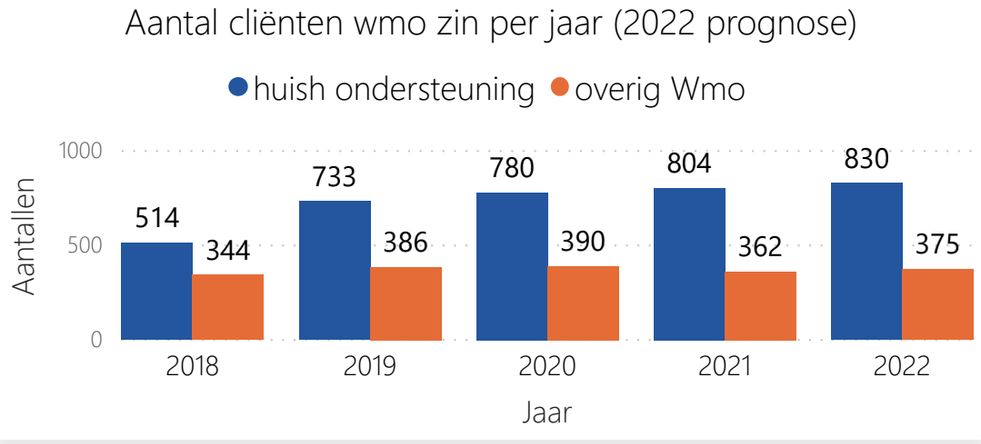

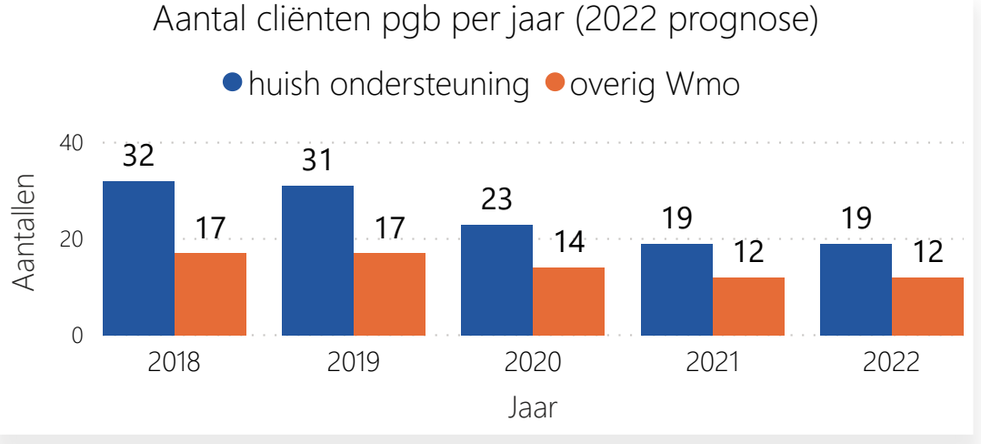
Werkelijke uitgaven Huish ondersteuning (2022 prognose)

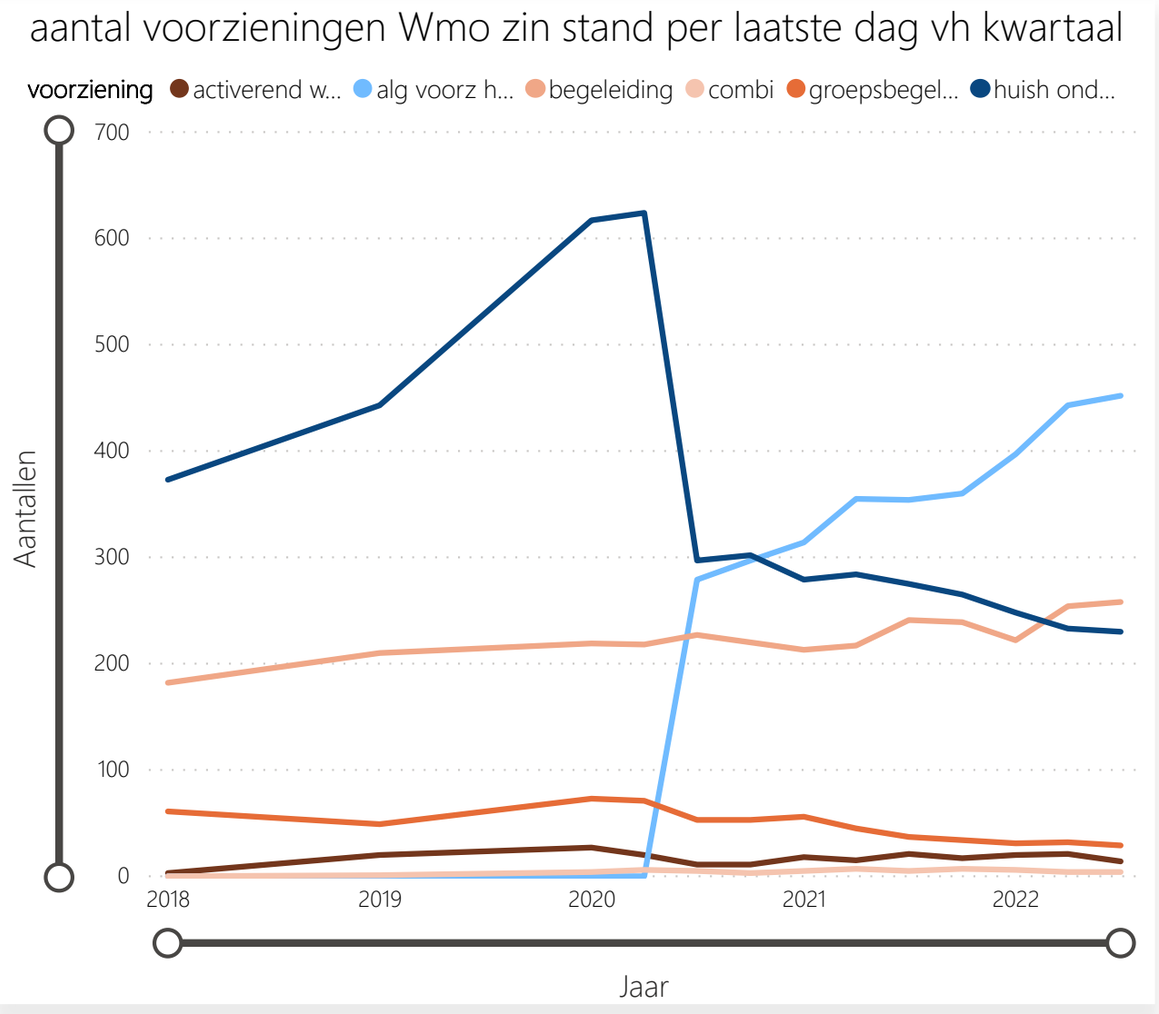

Uitgaven Huish ondersteuning bestaan uit uitgaven voor Huishoudelijke ondersteuning, Combi-ondersteuning en Algemene voorziening Huish ondersteuning

Wmo

Aantal cliënten wmo zin per jaar (2022 prognose)
huish ondersteuning
overig Wmo
Aantallen
1000
500
0
514
344
733
386
780
390
804
362
830
375
2018
2019
2020
2021
2022
Jaar

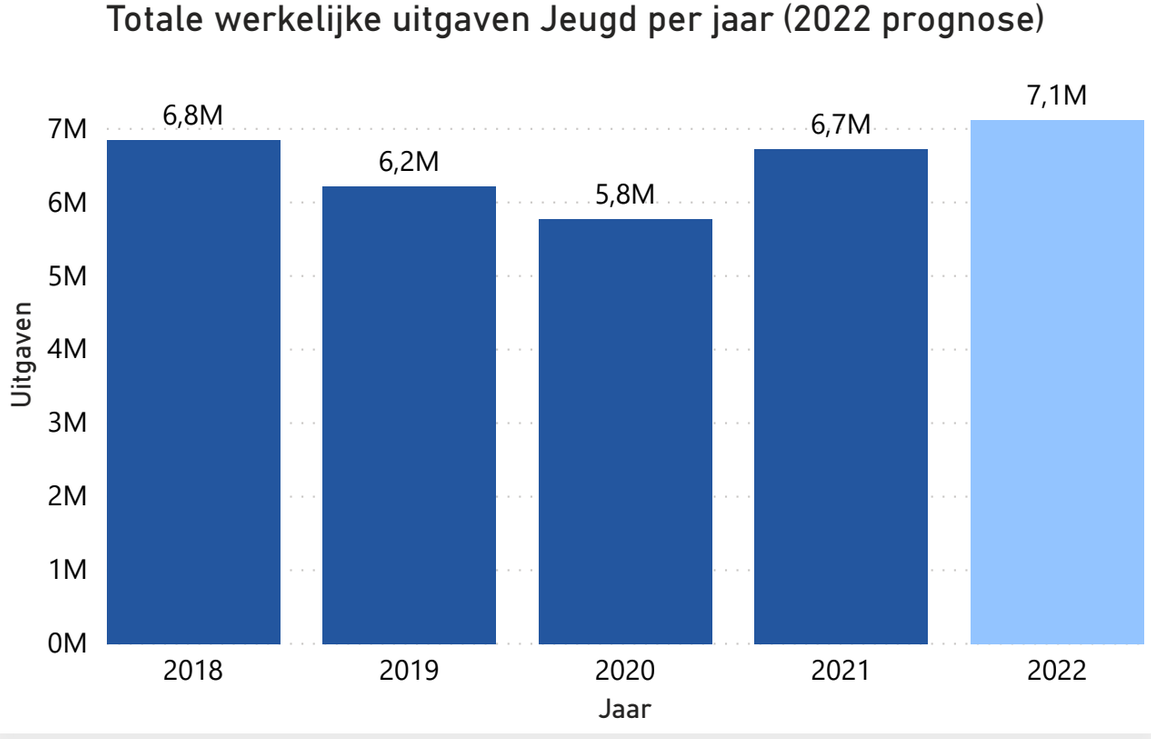

Aantal cliënten pgb per jaar (2022 prognose)
huish ondersteuning
overig Wmo
Aantallen
40
20
0
32
17
31
17
23
14
19
12
19
12
2018
2019
2020
2021
2022
Jaar

aantal voorzieningen Wmo zin stand per laatste dag vh kwartaal
voorziening
activerend w...
alg voorz h...
begeleiding
combi
groepsbegel...
huish ond...
Aantallen
700
600
500
400
300
200
100
0
2018
2019
2020
2021
2022
Jaar

Geselecteerde periode: 2022 Kwartaal 2

Jeugd

Jaar	begroting lopend jaar	wijzigingen begroting	begroting incl wijzigingen	prognose	verschil met begroting
2022					
jeugdzorg (zin)	€ 5.921.000	€ 230.000	€ 6.151.000	€ 6.570.000	-€ 419.000
jeugdzorg (pgb)	€ 103.000	€ 0	€ 103.000	€ 70.000	€ 33.000
Jeugdbescherming (zin)	€ 499.000	€ 0	€ 499.000	€ 483.000	€ 16.000

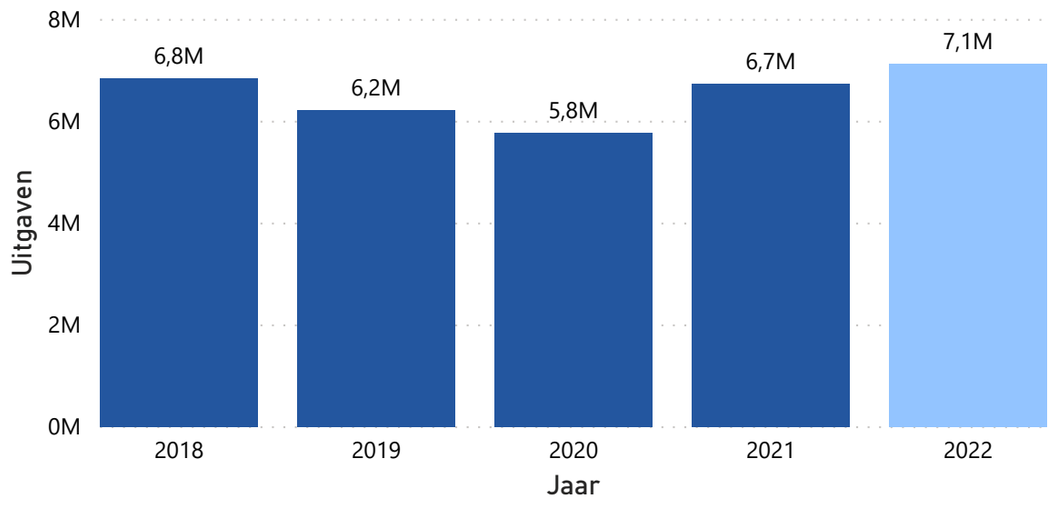
Geselecteerde periode: 2022 Kwartaal 2

Jeugd

Jaar	wijzigingen begroting	verklaring wijzigingen
2022		
jeugdzorg (zin)	€ 230.000	voorjaarsnota + meicirculaire
jeugdzorg (pgb)	€ 0	
Jeugdbescherming (zin)	€ 0	

Jeugd

Totale werkelijke uitgaven Jeugd (2022 prognose)

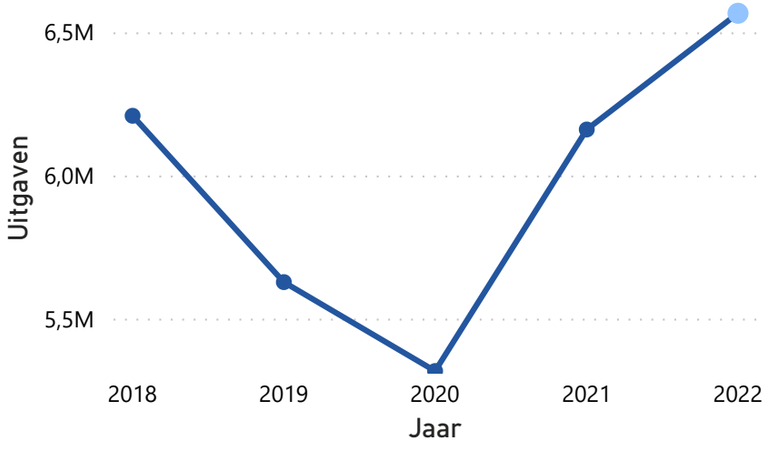

Uitgaven Jeugdzorg bestaan uit uitgaven voor de voorzieningsoorten Begeleiding, Behandeling, Landelijk en Verblijf

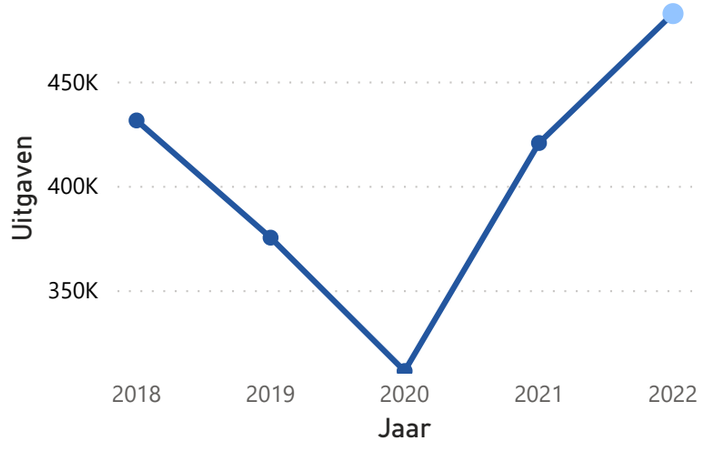
betalingen t/m mei 2022 top 5 Jeugd-cliënten

Jeugdigen	Bedrag
jeugdige 1	€ 101.169
jeugdige 2	€ 72.375
jeugdige 3	€ 69.959
jeugdige 4	€ 68.836
jeugdige 5	€ 61.936

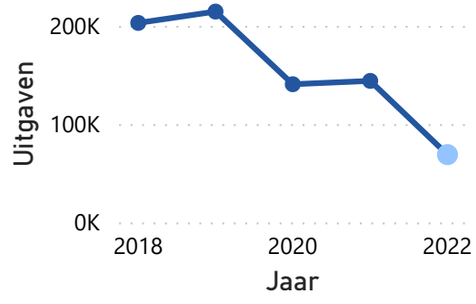
Werkelijke uitgaven Jeugdzorg zin (2022 prognose)

Werkelijke uitgaven Jeugdbescherming (2022 prognose)

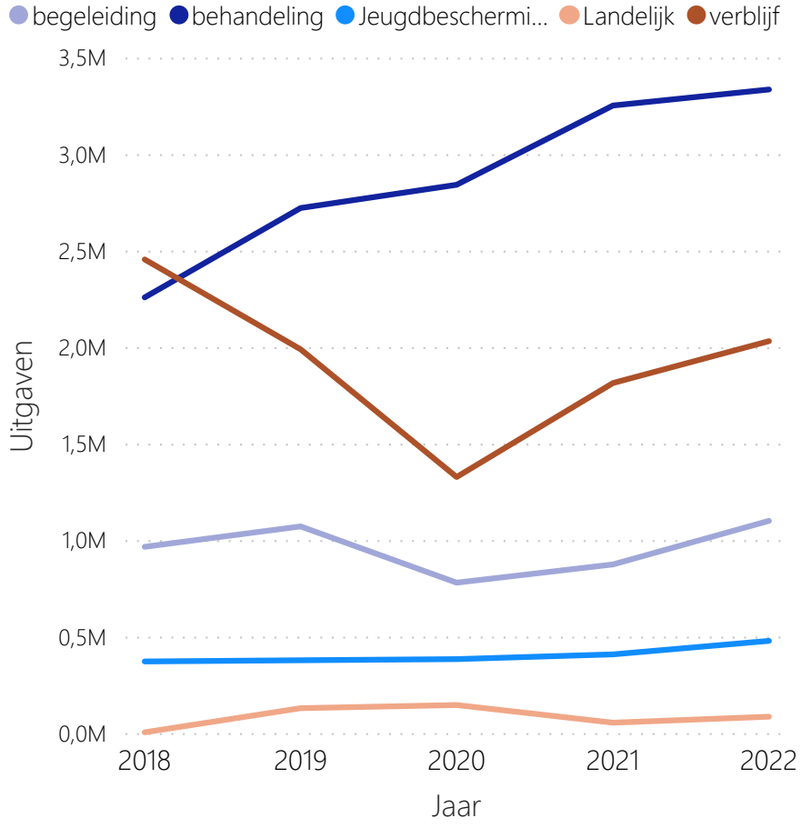

Werkelijke uitgaven Jeugdzorg pgb (2022 prognose)

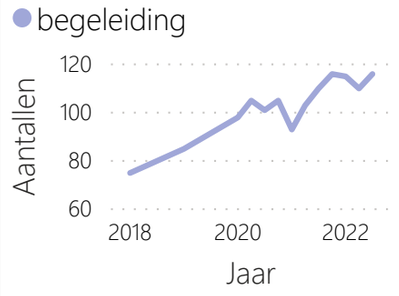

Jeugd

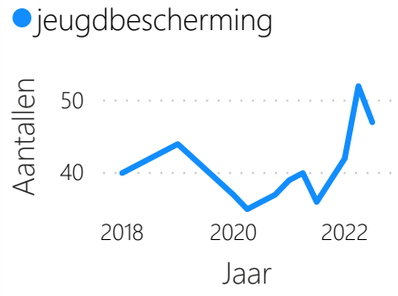
totale uitgaven ZIN per voorziening per jaar (2022 prognose)

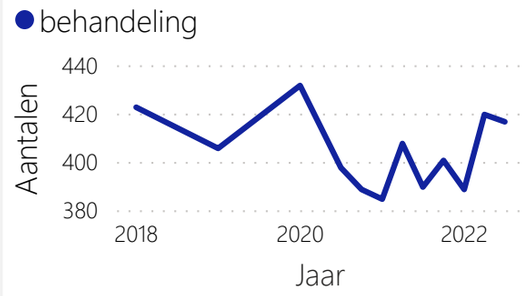
Aantal clienten ZIN stand laatste dag vh kwartaal

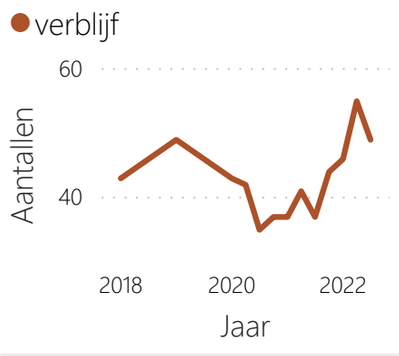
Aantal clienten ZIN stand laatste dag vh kwartaal

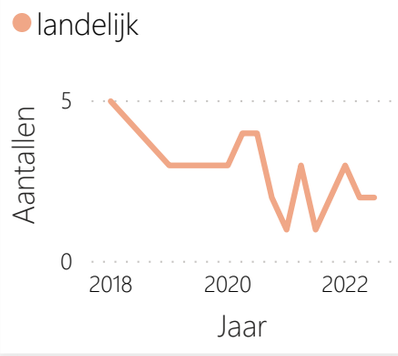
Aantal clienten ZIN stand laatste dag vh kwartaal

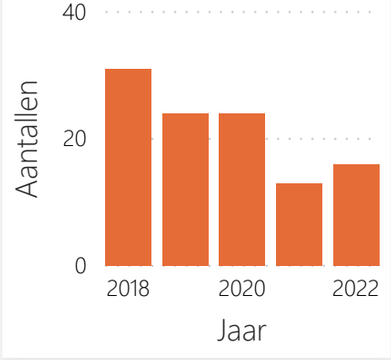
Aantal clienten ZIN stand laatste dag vh kwartaal

Aantal clienten ZIN stand laatste dag vh kwartaal

Aantal clienten pgb jeugd

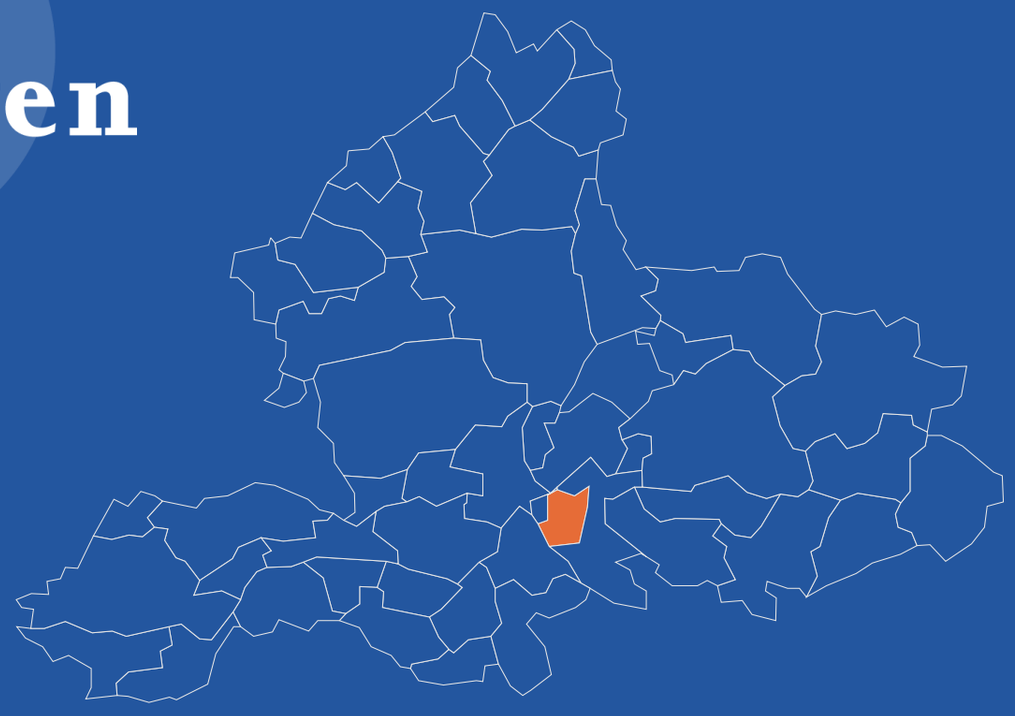

Gemeente Duiven

Informatie Duiven

Sinds de decentralisaties is de gemeente Duiven verantwoordelijk voor de gehele jeugdhulp en de uitgebreide Wet maatschappelijke ondersteuning. Een uitdagende opgave voor de gemeente waarin sprake is van ontgroening en vergrijzing, waar inwoners steeds langer zelfstandig thuis wonen, waar kwetsbare jeugdigen ondersteuning nodig hebben, en waarbij de beschikbare financiële middelen steeds meer onder druk komen te staan.

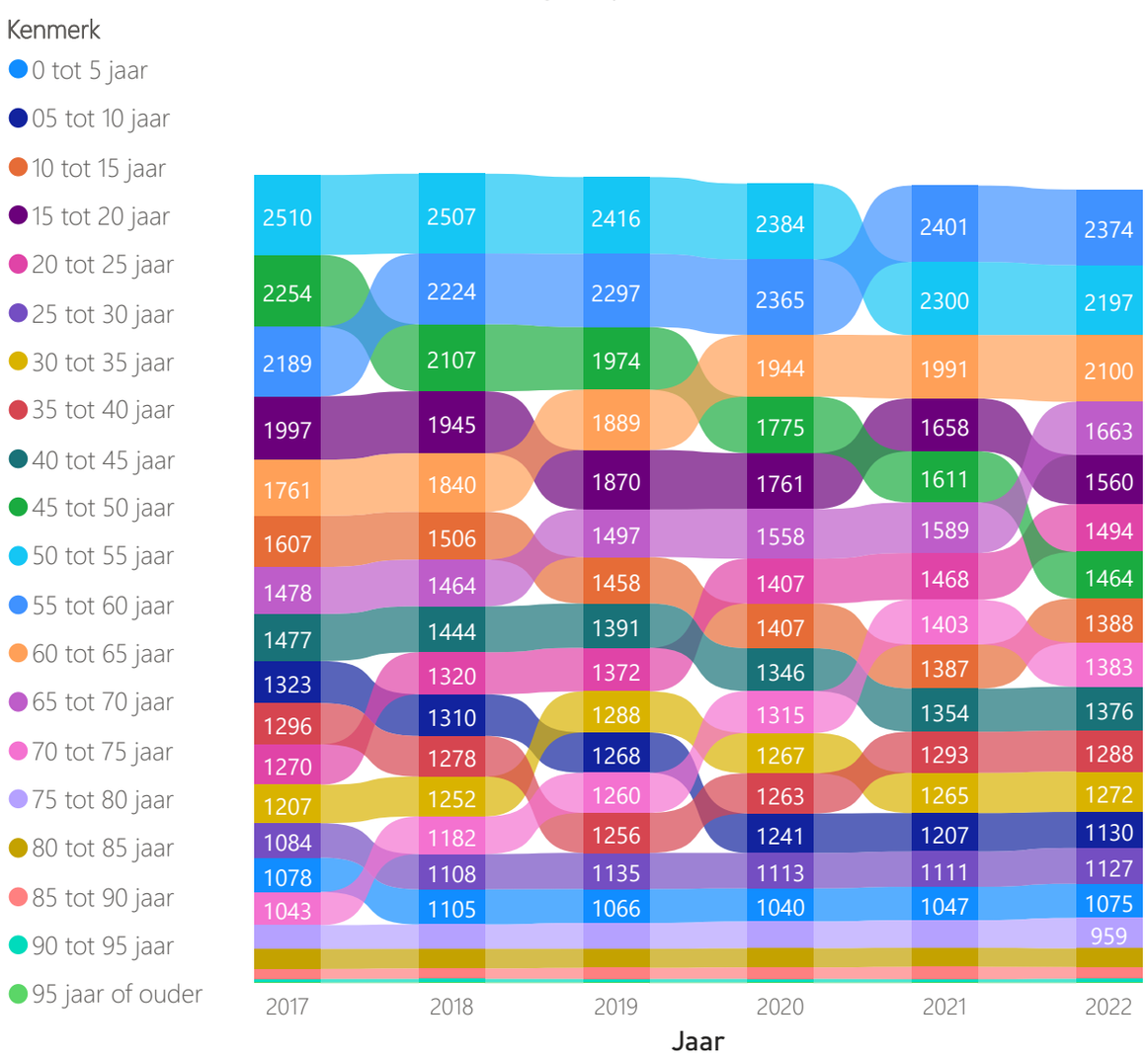
Om in de toekomst ook voor de inwoners te kunnen blijven zorgen, zet de gemeente een fundamentele verandering van het sociale domein in. Om meer inzicht en grip te krijgen op de uitgaven, de uitvoering van taken en de veranderopgave heeft de gemeente een dashboard ontwikkeld. Met de informatie van dit dashboard kunnen we tijdig ontwikkelingen signaleren en waar nodig bijsturen.

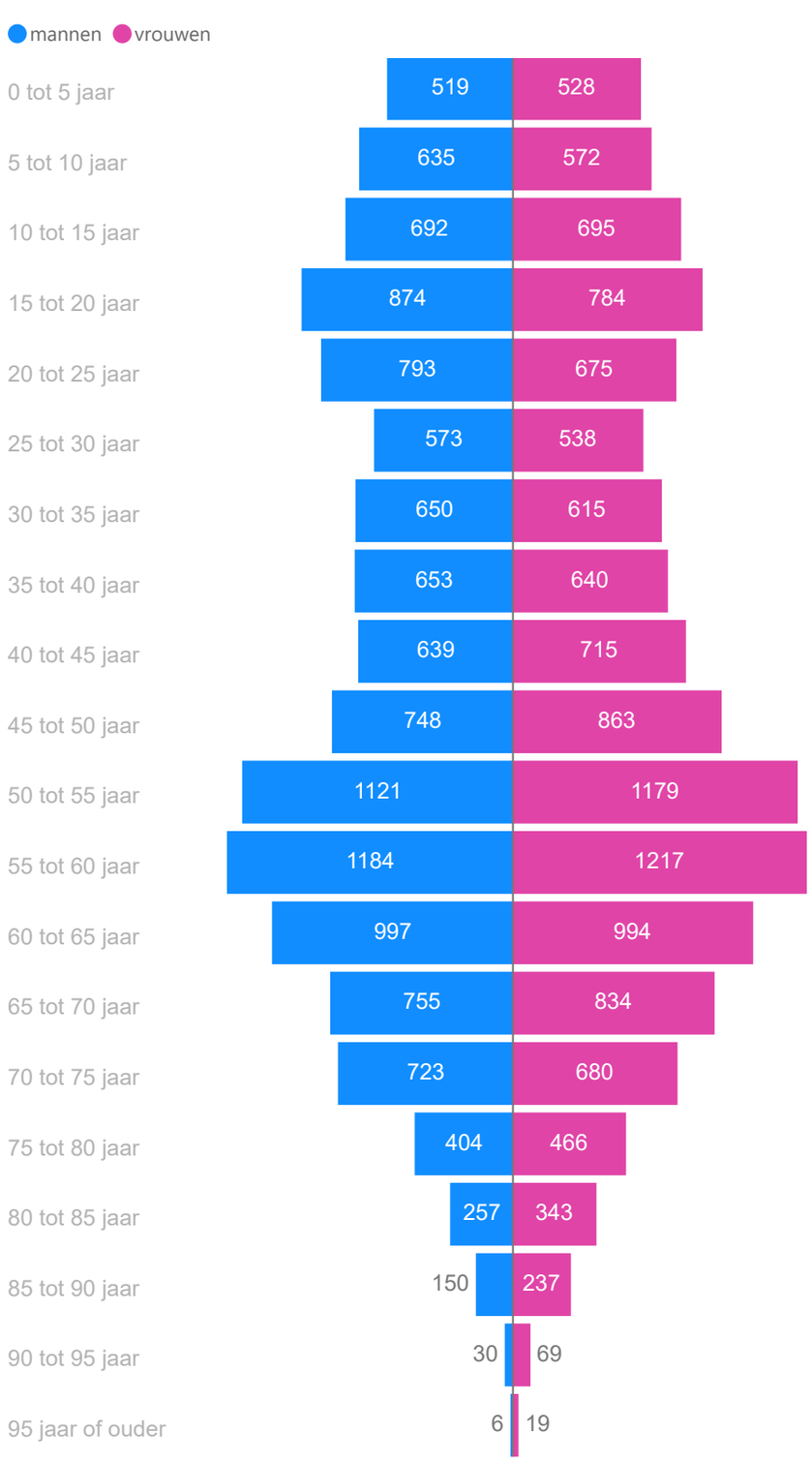
24941

Aantal inwoners

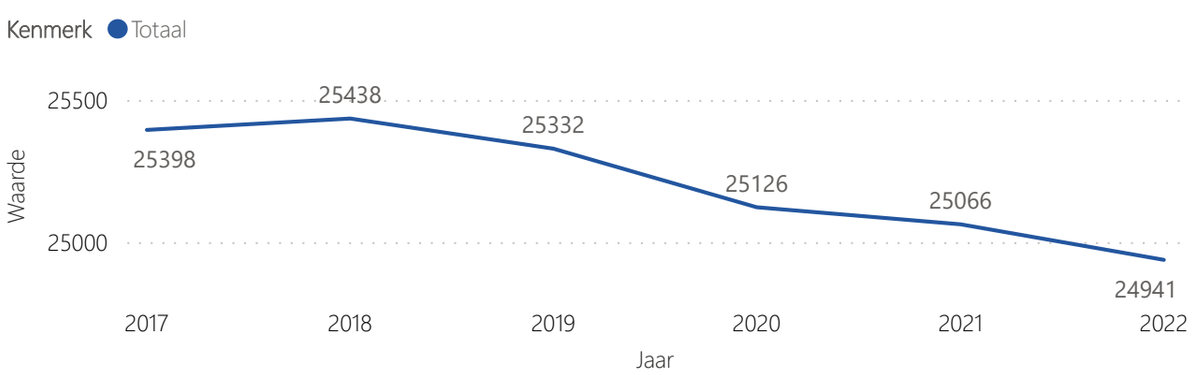
Leeftijdsopbouw

Aantal per Leeftijd en Geslacht

Bevolkingsgroei gemeente Duiven

Gemeente Duiven

Kennisgeving aan de gemeenteraad

Documentnummer: 201574844 Zaaknummer: Z/20/072715

Portefeuillehouder(s): J. Goossen

Voor vragen
Naam: Tim Kleingeld
Telefoon:
E-mail: t.kleingeld@1stroom.nl

Komt niet terug tot besluitvorming in de raad

Onderwerp: Opleveren toekomstvisie en transformatieagenda sociaal domein (Samen Sterk)

Aanleiding voor deze kennisgeving
Sinds de decentralisaties werken gemeenten aan de nieuwe inrichting van het sociaal domein. Hierbij lag in eerste instantie de focus op de transitie van het nieuwe stelsel: het inrichten van de basis. Zo is er geïnvesteerd in de toegang van het sociaal domein, in regionale samenwerking en in het contracteren van de aanbieders om zorgcontinuïteit te realiseren. Na de basisinrichting werken gemeenten aan de transformatie van het sociaal domein. Transformatie betekent een fundamentele verandering in de zorg. Van veraf naar dichtbij. Algemene voorzieningen versterken waardoor maatwerkvoorzieningen minder nodig zijn en het kantelen van de zogenoemde zorgpyramide.
In 2020 was er onvoldoende grip op het sociaal domein waardoor het lastig was om binnen wettelijke, beleidsmatige en financiële kaders te werken. De toenmalige financiële situatie vroeg om direct ingrijpen zonder dat daarbij de kwaliteit van zorg uit het oog werd verloren. Er was daarom een visie op de toekomst van het sociaal domein nodig en een transformatieagenda waarin de juiste interventies en acties zijn opgenomen. Om enerzijds de kwaliteit van de zorg te waarborgen en anderzijds de financiële situatie van gemeenten te verbeteren.
In maart 2021 heeft de gemeenteraad de toekomstvisie en transformatieagenda ‘Samen Sterk’ vastgesteld (201483509). De toekomstvisie en transformatieagenda is onderdeel van het programma ‘Ontwikkeling sociaal domein’, dat door 1Stroom voor de gemeente Duiven en gemeente Westervoort wordt uitgevoerd. Het programma heeft als doel om alle projecten en acties in het sociaal domein in samenhang op te pakken, zodat op een gestructureerde manier resultaten worden behaald. De Taskforce jeugd, ook wel Jeugdzorg in de hand, is één van de projecten die ook onder dit programma valt. Het merendeel van deze acties is nu afgerond.

Relevant beleidskader
Toekomstvisie & transformatieagenda Samen Sterk

Inhoud van mededeling

In Samen Sterk staan 42 acties beschreven (waarvan 37 betrekking hebben op de gemeente Duiven). In de afgelopen anderhalf jaar zijn deze acties uitgevoerd en in gang gezet. Het merendeel (27) van deze acties is afgerond waardoor het opleveren van de resultaten van Samen Sterk nu logisch is (zie bijlage voor het document oplevering).

Mede door de aanbesteding van een nieuw registratiesysteem laat de afronding van de overige acties nog op zich wachten. Deze acties kunnen buiten de projectorganisatie en binnen de sociaal domein teams in reguliere werkprocessen worden uitgevoerd.

Met de behaalde resultaten vanuit Samen Sterk is het gelukt om de kwaliteit van zorg binnen het sociaal domein te verbeteren én op financieel gebied vooruitgang te boeken. Deze conclusie leiden we onder andere af uit het overzicht van prestatie indicatoren met betrekking tot clienttevredenheid. Deze indicatoren laten nu een positiever beeld zien (of zijn gelijk gebleven), ten opzichte van het basisjaar 2019.
Samen Sterk heeft daarmee in een vrij korte periode belangrijke stappen gezet naar een toekomstbestendig sociaal domein.

Een voorbeeld is het ontwikkelen van het dashboard sociaal domein, één van de opdrachten/acties bij de start van Samen sterk. Het dashboard is in 2021 ontwikkeld en tijdens politieke avonden voorgelegd om van feedback te voorzien. Het dashboard geeft de belangrijkste gegevens en ontwikkelingen weer en zorgt daarmee voor overzicht en inzicht. Het dashboard krijgt ieder kwartaal een update zodat de voortgang kan worden besproken en prestaties geëvalueerd.

Op financieel gebied zijn ook resultaten geboekt. In onderstaand overzicht is de te verwachte besparing aangegeven in het meerjarenperspectief van de gemeenten en die we bereiken door uitvoering te geven aan de acties zoals die zijn opgenomen in de transformatieagenda. Het besparingspotentieel is verwerkt in de meerjarenbegroting.

Transformatieagenda overzicht besparingen sociaal domein				
Besparingen	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Besparingspotentieel Samen Sterk 2020	€ 600.000	€ 675.000	€ 750.000	€ 750.000
Resultaat oplevering Samen Sterk 2022	€ 778.478	€ 1.113.478	€ 1.129.478	€ 1.129.478

Met het uitvoeren van de acties en maatregelen die zijn opgenomen in Samen Sterk is het beoogde besparingspotentieel behaald. Helaas zijn die resultaten vanwege stijgende tarieven en een stijgend aantal cliënten niet altijd direct terug te zien in de ontwikkeling van de werkelijke uitgaven. We kunnen wel vaststellen dat dankzij Samen Sterk minder extra kosten zijn gemaakt.

<u>Terugblik en uitnodiging vooruitblik vervolg Samen Sterk</u>
Met het opleveren van de resultaten uit Samen Sterk stopt het programma Ontwikkeling sociaal domein. De werkwijze krijgt echter een vervolg in de teams sociaal domein waardoor de visie en acties blijvend terugkeren in de dagelijkse praktijk. Het opleveren van de behaalde resultaten biedt tevens de mogelijkheid om Samen Sterk een vervolg te geven en nieuwe ontwikkelingen binnen de transformatie door te maken. We gaan verder met ons te richten op voorliggende voorzieningen en preventie binnen de opgave transformatie sociaal domein dat samenhangt met positieve gezondheid. We stellen daarom voor begin komend jaar met de gemeenteraden van beide gemeenten in gesprek te gaan over hoe dit vervolg eruit kan zien.
Op 21 september kijken we tijdens de politieke avond met de raad terug op de resultaten die zijn behaald in Samen Sterk.

Duiven, 14 september 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester

Bijlagen:

Registratienummer:	*Omschrijving:*
1. 201571584	Document oplevering Samen Sterk
2. 201483509	Toekomstvisie en transformatieagenda sociaal domein

OPLEVERING

SAMEN STERK

Gemeente Duiven

1STROOM
DUIVEN & WESTERVOORT

Inleiding

In maart 2021 is de toekomstvisie en het transformatieprogramma voor het sociaal domein 'Samen Sterk' door de gemeenteraad van Duiven vastgesteld. Het is een gedeelde visie van de gemeenten Duiven en Westervoort waarin verbeteringen voor het sociaal domein voor de korte en middellange termijn zijn opgenomen. Hoe kunnen we goede hulp en ondersteuning aan inwoners geven en dit tegelijkertijd betaalbaar houden? Deze vragen staan centraal in de gezamenlijke toekomstvisie en transformatieagenda Samen Sterk. Passende en laagdrempelige zorg zou uiteindelijk moeten leiden tot lagere kosten.

Beide gemeenten wilden hun inwoners handvatten aanreiken om hun zelfredzaamheid te vergroten. Niet alleen in het sociaal domein, maar veel breder. Denk daarbij aan het aanbieden van mogelijkheden voor ontmoeting, sport, cultuur en (betaald) werk. Het uitgangspunt was dat inwoners die volop aan de samenleving deelnemen elkaar ook beter kunnen ondersteunen. En door samenwerking, slimme combinaties en innovatieve oplossingen zouden de kosten binnen het sociaal domein beheersbaar blijven.

Resultaten
In de ambtelijke organisatie 1Stroom van de gemeenten Duiven en Westervoort is een programmateam gestart met het uitvoeren van de acties en speerpunten uit de toekomstvisie en het transformatieprogramma. In dit document presenteren we de effecten en resultaten van anderhalf jaar Samen Sterk voor de gemeente Duiven. In het programma zijn tien speerpunten geformuleerd, waarvan de doelen met 37 afzonderlijke acties voor de gemeente Duiven. Het merendeel van die acties is inmiddels afgerond of in gang gezet en geborgd binnen de processen van de teams sociaal domein. De stand van zaken en resultaten van al die acties leest u in dit document terug onder elk afzonderlijk speerpunt.

Op koers

Met Samen Sterk zijn er op kwalitatief en financieel gebied belangrijke stappen gezet naar een duurzamer sociaal domein. Dat blijkt ook uit de dashboards sociaal domein die in 2021 elk kwartaal zijn verschenen. Een voorbeeld daarvan is te zien onder Speerpunt 10: Data-gedreven sturen. In de gemeente Duiven hebben raadsleden tijdens presentaties van het dashboard uitgebreid gereageerd op de vormgeving en inhoud. Het dashboard geeft een overzicht van aantallen cliënten, verschillende vormen van zorg en financiële overzichten.

Prestatie-indicatoren
De prestatie-indicatoren die door de gemeenteraad bij Samen Sterk zijn vastgesteld zijn inmiddels uitgewerkt. Een werkgroep van raadsleden is nu bezig om kwalitatieve prestatie-indicatoren verder uit te werken. Hiervoor worden panelgesprekken gevoerd met inwoners op het gebied van jeugd, ggz en eenzaamheid.

Raad voor sociaal domein
Aan de werksessies over panelgesprekken nemen ook leden van de Raad voor sociaal domein Duiven deel. Deze raad kijkt vanuit de inwoner naar alle acties die de gemeente in

gang zet ten aanzien van de transformatie en is daarmee van belangrijke toegevoegde waarde. Deze raad was de afgelopen periode actief betrokken bij het uitwerken van meerdere acties en is bijna maandelijks geïnformeerd over de voortgang van Samen Sterk.

Achtergrond

Sinds 2015 hebben de gemeenten vanuit het Rijk steeds meer zorgtaken gekregen. Denk bijvoorbeeld aan de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). In de gemeente Duiven en Westervoort lag de focus de eerste jaren vooral op continuïteit van de zorg, een goede dienstverlening aan inwoners en het op orde krijgen van de nieuwe taken. Met die aanpak is ook heel wat bereikt, maar net zoals in veel andere gemeenten bleven de uitgaven voor Jeugd en Wmo stijgen. Slimme combinaties en innovatieve oplossingen waren nodig om binnen de financiële kaders kwalitatief goede zorg te kunnen blijven leveren. Daarom is door de ambtelijke organisatie 1Stroom van de gemeenten Duiven en Westervoort de toekomstvisie en transformatieagenda Samen Sterk opgesteld.

Speerpunten

In het programma Samen Sterk zijn tien speerpunten geformuleerd. Om uitvoering te geven aan die speerpunten zijn 42 acties vastgesteld. Daarvan waren er vijf specifiek voor Westervoort. In de gemeente Duiven zijn in het kader van Samen Sterk in totaal 37 acties uitgevoerd. In dit plan laten we per speerpunt zien welke acties zijn uitgevoerd en wat de resultaten zijn.

SPEERPUNT 1

Combineren van oplossingen in de wijk

Gelet op de toenemende vergrijzing zijn het voorkomen van eenzaamheid en het vergroten van welzijn van belang. Als mensen zich goed voelen, sociale contacten en bezigheden hebben, hebben zij over het algemeen minder zorg nodig.

Acties

1. Ontmoetingsplekken faciliteren voor daginvulling en ontmoeting van kwetsbare ouderen.
2. Maatschappelijk werk zichtbaar aanwezig laten zijn in de wijken.
3. Minder dagbesteding en meer activerend werk voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt.
4. Meer gebruikmaken van voorliggende vervoersmogelijkheden.

Resultaten

1. In Duiven, Groessen en Loo zijn nu meer mogelijkheden om elkaar te ontmoeten. Door corona zijn er de afgelopen jaren wel hindernissen geweest. Op dit moment breiden de dorpshuizen hun aanbod voor ouderen verder uit. Op het Eilandplein is De WijKern gestart en op Eilandplein 304 is een huiskamerproject begonnen voor lotgenotencontact. Ook de Og-tent en het Horsterpark organiseren activiteiten waar ouderen en andere doelgroepen elkaar kunnen ontmoeten. Ook bij het Palet, het dorpshuis in Groessen en bij De Dorpsnoot in Loo worden activiteiten georganiseerd.
2. Maatschappelijk werk is steeds vaker zichtbaar aanwezig in de wijk. Op plekken waar veel problematiek samenkomt en rondom het Eilandplein werken we aan een zogenaamde blijfwijk. Dat is een wijk waar de wijkbewoners ongeacht de zwaarte van hun zorgvraag kunnen blijven wonen.
3. Het aantal deelnemers aan activerend werk groeit nog altijd en we ondersteunen ook particuliere initiatieven op dit vlak.
4. De mogelijkheden van de plusbus zijn uitgebreid en het doelgroepenvervoer is in samenwerking met de regio heringericht.

SPEERPUNT 2

Beperken specialistische begeleiding jeugdzorg

De weg van kind naar volwassenheid kent in iedere fase specifieke vragen voor ouders en kinderen. De meeste ouders zullen hun vragen eerst in hun eigen omgeving bespreken, vervolgens met de huisarts of de juf op school en daarna pas met een gespecialiseerde professional. Samen Sterk wil deze lijn versterken. Dat biedt voor ouders en kinderen sneller en minder belastende oplossingen en er wordt minder aanspraak gedaan op specialistische hulp (tweede lijnsvoorzieningen).

Acties

5. Het versterken van de toegang tot jeugdhulp via de huisartsen door urenuitbreiding van de praktijkondersteuner huisartsenzorg Jeugd-GGZ (POH JGGZ) en het starten met groepstrainingen.
6. Verwijzen van de huisarts naar de Specialistische Ondersteuner Jeugd (SOJ GGZ) van jeugdigen (en ouders) met psychosociale problemen.

Resultaten

5. De toegang tot Jeugdhulp via de huisartsen is versterkt. Sinds januari 2022 wordt door de Praktijkondersteuner Huisarts jeugd GGZ eerst een telefonische intake gedaan. Die kan daarna snel doorverwijzen naar bijvoorbeeld (school)maatschappelijk werk, zorgteam Candea, jongerencoaches of Mikado. Bij de praktijkondersteuner ligt de focus op 1^{e} lijns zorg. Dankzij deze samenwerking weet dit netwerk elkaar beter te vinden en dat resulteert in preventie en sneller afschalen of afronden van zorg.

   Vanaf 2020 geeft de POH jeugd in Duiven Focustrainingen, een op preventie gerichte groepstraining voor 2 groepen jeugdigen. Het resultaat is dat de jeugdigen beter kunnen omgaan met spanningen en dat de concentratie is verbeterd. De ouderbetrokkenheid is van grote invloed op het bestendigen van de effecten van de training. Deze trainingen hebben de verbinding met het onderwijs verbeterd. De wachtlijst bij de praktijkondersteuner bij de huisartsen is erdoor verminderd. En er is ook sprake van een afname van de verwijzing naar de tweede lijn.

6. Deze actie is specifiek voor Westervoort.

Deelnemer Focustrainingen Duiven (10 jaar):

"Ik weet nu, door de Focustraining, dat wanneer mijn hoofd weer een beetje te vol zit wat ik kan doen om me fijner te voelen. Ik heb in mijn werkboekje een eigen Focusplan gemaakt met tips voor mezelf of ik doe even een Focusoefening."

SPEERPUNT 3

Ondersteunen zelfstandig wonende ouderen

Bij huishoudelijke ondersteuning van de sterk groeiende groep ouderen, gaan we uit van eigen kracht, eigen regie en deelname naar vermogen. Door de vaardigheden van ouderen te vergroten, al dan niet met tijdelijke ondersteuning van een deskundige, verbetert hun zelfredzaamheid. Deze acties hebben onder meer tot gevolg dat er minder huishoudelijke ondersteuning nodig is, omdat ouderen meer zelf kunnen.

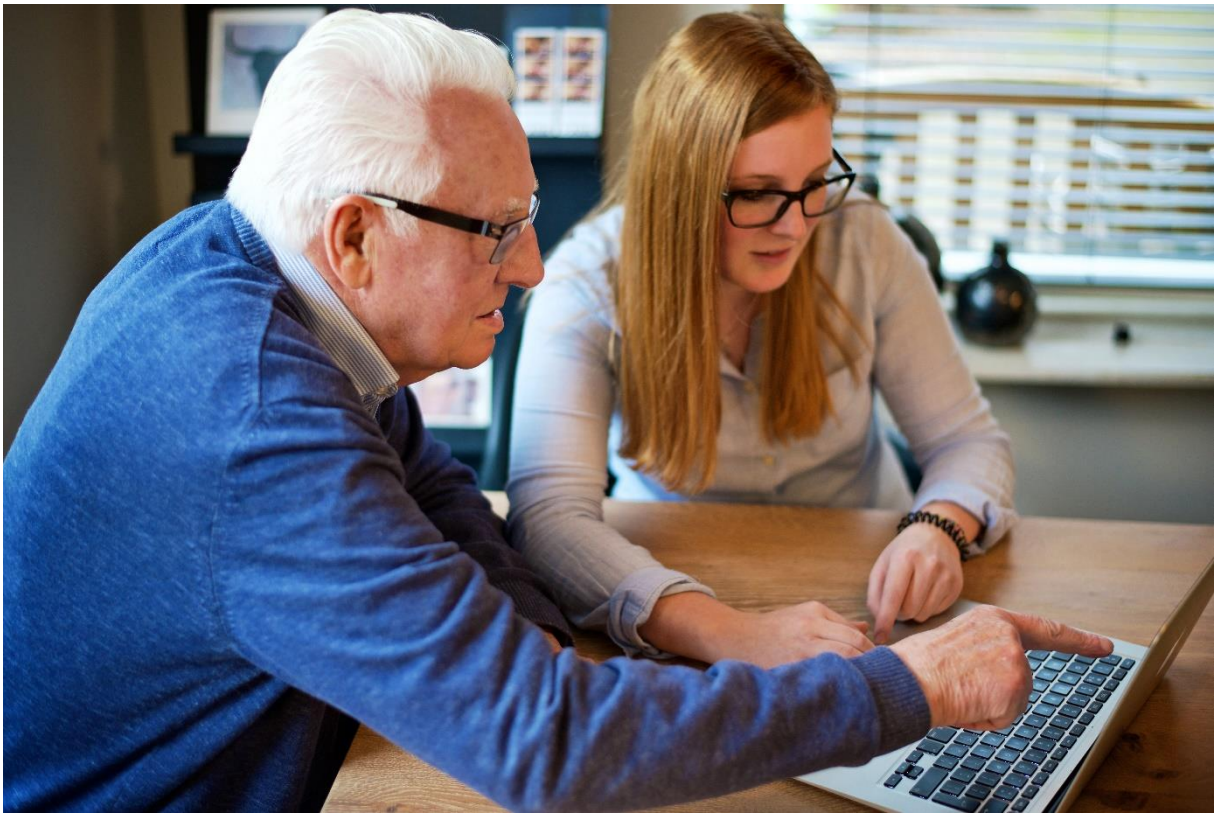
Acties

7. Gemiddeld geïndiceerd aantal uren huishoudelijke ondersteuning in overeenstemming brengen met het landelijk gemiddelde van 2,5 uur per week.
8. Onderzoek doen naar de haalbaarheid van het project Reablement.
9. Prestatieafspraken maken met woningcorporaties over het levensloopbestendig maken van de woningvoorraad.
10. Bewustwordingscampagne voeren voor eigen verantwoordelijkheid levensloopbestendige woningen voor inwoners.
11. Intensief beleid voeren om de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers te waarborgen. Wij voorzien een terugloop in het aantal vrijwilligers en mantelzorgers, waardoor zij mogelijk zwaarder belast gaan worden. Wij hechten er veel waarde aan dat zij zich voldoende gesteund voelen in het uitvoeren van hun taken.

Resultaten

7. Door de inzet van de algemene voorziening huishoudelijke ondersteuning is het gemiddeld aantal uren huishoudelijke ondersteuning per huishouding verminderd. Het aantal uren huishoudelijke ondersteuning is in Duiven gedaald van 2,67 uur in 2019 naar 2,61 uur. Bij nieuwe aanvragen en herindicaties beoordelen we nu welke hulp noodzakelijk is en of het aantal uren kan worden bijgesteld.
8. In september 2021 is een onderzoek stagiair voortvarend aan de slag gaan met een onderzoek naar ‘Reablement’. Reablement staat voor herstelgerichte zorg. Dit onderzoek geeft antwoord op de vraag of Reablement toepasbaar is binnen de gemeente. De resultaten zijn op dit moment nog niet bekend.
9. We zijn met Vivare in gesprek om concrete afspraken te maken over het levensloopbestendig maken van woningen. Uitgangspunt is om hier op een goede en vooral effectieve wijze vorm aan te kunnen geven.
10. De bewustwordingscampagne voor de eigen verantwoordelijkheid voor het levensloopbestendig wonen wordt in samenwerking met Vivare opgepakt. In de prestatieafspraken met Vivare worden hier afspraken over gemaakt. Daarnaast wordt bij nieuwbouw aandacht gevraagd voor levensloopbestendig wonen bij het ontwerp van de woningen.

11. Het intensiveren van mantelzorg- en vrijwilligers beleid is nog niet afgerond. Het huidige vrijwilligersbeleid wordt momenteel herzien. Het beleid ten aanzien van de ondersteuning mantelzorg wordt in het derde kwartaal van dit jaar doorontwikkeld.

SPEERPUNT 4

Benutten van de kracht van samenwerking

In het basisnetwerk worden hulpvragen van inwoners besproken. Consulenten van de gemeente, beleidsmedewerkers en eerstelijns netwerkpartners zoeken samen met inwoners naar oplossingen. Door vragen vaker op te lossen met ondersteuning uit het eigen netwerk en bestaande voorzieningen, zijn er minder maatwerkvoorzieningen Wmo en minder individuele voorzieningen jeugdhulp nodig.

Acties

12. Basisnetwerk van partners en gemeente invoeren om samen met inwoners oplossingen te ontwikkelen.
13. Sluitend netwerk opzetten voor inwoners met verward gedrag.
14. De begeleiding van statushouders meer integraal benaderen door samenwerkingsafspraken met partners te maken
15. Zorg en ondersteuning aanbieden op plaatsen waar zorgvragers zich bevinden.
16. Sportakkoord uitvoeren
17. Cultuurpact uitvoeren.
18. De sociale supermarkt doorontwikkelen. Deze actie is specifiek voor Westervoort.

Resultaten

12. Het basisnetwerk waarin MEE-oost, Jeugdgezondheidszorg, maatschappelijk werk, ouderenwerk en RIBW en de gemeente samenwerken om met en voor inwoners oplossingen te zoeken, gaat verder onder naam Innovatiewerkplaats. Doel van de Innovatiewerkplaats is om de transformatie van het sociaal domein meteen in de praktijk zichtbaar te maken door samen met inwoners toegankelijke oplossingen te ontwikkelen. Dat blijkt goed te werken. Denk bijvoorbeeld aan een herstel community connection voor mensen met een psychische kwetsbaarheid, verbinding tussen onderwijs en zorg, aanpak wachtlijsten GGZ, aanpak overlast jongeren en de aanpak van eenzaamheid. Meer en beter gebruik van voorliggende voorzieningen is het doel dit netwerk.
13. Voor de aanpak van mensen met verward gedrag zijn nauwe verbindingen gelegd met netwerkpartners. Denk hierbij aan Boa’s, opbouwwerk van Mikado, politie, gemeente sociaal loket, Regionale Instelling voor Beschermend en Begeleid Wonen (RIBW), Zorgbemiddeling/bemoeizorg, Vivare, GGZ instellingen en verslavingszorg. Het resultaat is een sluitend netwerk voor inwoners met verward gedrag. Dit betekent concreet dat inwoners sneller in beeld zijn, eerder worden begeleid en dat de juiste zorg sneller naar de juiste plek wordt gebracht. Sinds de nieuwe aanpak is het aantal meldingen gedaald.
14. Er is gestart met het ontwikkelen van een netwerk rondom de opvang van statushouders. Vluchtelingenwerk, Mikado, de Regionale Sociale Dienst ,

onderwijsinstellingen, Algemeen Maatschappelijk Werk en de gemeente werken in dit netwerk samen om deze integrale benadering te kunnen bieden aan statushouders. Deze werkwijze is eind 2021 ingevoerd.

15. In Duiven wordt ingezet op het zoveel mogelijk op locatie aanbieden van zorg en ondersteuning. Het maatschappelijk werk heeft de basis in het wijkhuis van Droo, maar is ook te vinden op scholen en locaties waar sprake is van toenemende problematiek. Het vindplaatsgericht werken wordt gerealiseerd door jeugdgezondheidszorg op kinderdagverblijven en peuterspeelzalen. Op diverse plaatsen in Duiven zijn er ontmoetingsmogelijkheden waar professionele zorg kan aansluiten als dat nodig is.
16. Er is in beide gemeenten een lokaal akkoord Bewegen Ontmoeten Sporten en Spelen (BOSS) gesloten waar samen met maatschappelijke partners uitvoering aan wordt gegeven. Ondanks de corona-maatregelen is het gelukt om maatschappelijke partijen meer met elkaar te laten samenwerken en uitvoering te geven aan verschillende speerpunten genoemd in het akkoord. Inmiddels is er ook een lokaal preventieakkoord (2022-2023). In themagroepen wordt op dit moment uitvoering gegeven aan de thema's middelengebruik, mentale weerbaarheid en gezond gewicht.
17. Het Cultuur- en Erfgoedpact Liemers heeft de afgelopen jaren geleid tot meer samenwerking tussen de verschillende partners. Er zijn mooie projecten gerealiseerd op het gebied van cultuureducatie, cultuurparticipatie en cultuurtoerisme.
18. Deze actie is specifiek voor Westervoort.

Meer oog voor verward gedrag leidt tot minder problemen

Mensen met verward gedrag dreigen de grip op hun leven te verliezen. Denk bijvoorbeeld aan iemand met dementie. Of iemand met een psychiatrisch probleem. Deze mensen hebben passende hulp nodig. "Het liefst zo snel mogelijk, zodat je erger kunt voorkomen. Daar zetten we met elkaar op in", zegt beleidsadviseur Loes Stelder van 1Stroom.

"Een boa of een afvalcoach heeft enorm veel contacten. Zij horen en zien van alles. Dat geldt ook voor hulpverleners en welzijnswerkers. We hebben intern een meldpunt ingericht voor meldingen rond zorgwekkend gedrag. Dankzij die meldingen kunnen we snel schakelen als dat nodig is", zegt adviseur openbare orde en veiligheid Lidewij van Thiel.

Opnames voorkomen

"Mensen die in de war zijn, kunnen met wat extra aandacht soms weer prima functioneren. Terwijl het probleem alleen maar groter wordt als je niets doet. Op den duur kan dat zelfs leiden tot gevaarlijke situaties. Tijdig ingrijpen kan ook langdurige, gedwongen opnames voorkomen. Deze aanpak is echt voor alle partijen het beste", verklaart Loes Stelder.

Aandacht voor buren

Lidewij van Thiel voegt toe: "Misschien dat we in het verleden te weinig luisterden naar de directe buren van personen met verward gedrag. Je zult maar naast iemand wonen die nachten lang tegen de muur tikt of agressief reageert als je contact probeert te leggen. We kijken nu ook hoe we omwonenden kunnen ondersteunen. Ook zij moeten hun verhaal kunnen doen en weten dat er iets met hun verhaal gedaan wordt."

Minder meldingen

In de gemeenten Duiven en Westervoort werken wijkbewoners, welzijnswerkers, boa's, politie en gemeenten sinds een jaar intensief samen om kwetsbare inwoners beter te helpen. En dat lijkt vruchten af te werpen. Tot 2020 steeg het aantal meldingen van verward gedrag fors, maar sinds de nieuwe aanpak is het aantal meldingen gedaald.

SPEERPUNT 5

Jongeren groeien op in de eigen omgeving

Soms is er bij kinderen en hun ouders sprake van ernstige problematiek. Als er in de directe omgeving geen hulp beschikbaar is, kunnen inwoners een beroep doen op de gemeente. Uitgangspunt is dat jongeren thuis kunnen blijven wonen. De ondersteuning richt zich daarom in eerste instantie op het aanleren van vaardigheden bij ouders. Leidt dit niet tot een veilig klimaat, dan wordt een kind buiten de thuissituatie opgevangen. Het doel is dat dit zo kort mogelijk duurt en dat het kind zo dicht mogelijk in de eigen omgeving blijft. Zo kan het kind naar school en kan het sociale contacten behouden. Om kinderen minder lang uit huis te plaatsen, sluit de gemeente aan bij diverse regionale projecten. Hierdoor is er minder – en minder langdurig – terreingebonden verblijf nodig.

Acties

19 Het Regionaal Transformatieplan Jeugd uitvoeren
20 Via de 'Perspectieftafel' jongeren zo veel mogelijk laten opgroeien in de eigen omgeving.
21 Project 'Scheiden zonder schade' uitvoeren
22 Een sluitend netwerk opzetten met jongeren en inwoners om overlast van jongeren te voorkomen.
23 Samen met zorgverzekeraars preventieve activiteiten uitvoeren voor gezondheid, zoals 'Valpreventie' en 'Jongeren op gezond gewicht'.

Resultaten

19. In Centraal Gelderland is door elf gemeenten gewerkt aan het Transformatieplan Jeugd 2018-2021 en aan de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming. Het verbeteren van de bescherming van en het perspectief voor jongeren in voor hen complexe situaties is hierbij leidraad. Daardoor is minder specialistische jeugdhulp nodig. De resultaten van het regionale Transformatieplan worden beschreven in actiepunt 20 en 21.
20. Deze actie bestaat uit meerdere onderdelen:
    - De Perspectieftafel is een regionaal overleg waar jongeren met complexe problematiek en/of dreigende uithuisplaatsing worden besproken. Deze overlegtafel is in 2020 gestart en in 2021 zijn aanvullende afspraken gemaakt met zorgaanbieders over het toekomstperspectief van een jongere en over het nemen van besluiten over (dreigende) uithuisplaatsing en instroom, door- en uitstroom in verblijf.
    - In 2020 is tevens gestart met de inrichting van het collectief van aanbieders van verblijf die zich verbinden aan de regionale transformatiedoelen en aan de plannen voor 2021. Dit leidde tot het Uitvoeringsprogramma 2021 en het Samenwerkingsconvenant (2022) dat gericht is op het tijdig inzetten van passende hulp waarbij de aanbieders aan zet zijn. Het doel is voorkomen dat kinderen uit huis geplaatst worden. Dankzij deze aanpak zijn in het eerste halfjaar van 2021 in onze regio negen uithuisplaatsingen voorkomen.
    - In nieuwe inkoopafspraken met zorgverleners zijn De Nieuwe GGZ en Positieve Gezondheid, 'normaliseren' en 'demedicaliseren' opgenomen als eis. De hulpvraag van de cliënt moet hierbij leidend zijn en niet het gecontracteerde hulpaanbod. De

zorgaanbieders gaan beter kijken naar lichtere vormen van zorg en ondersteuning die de inzet vanuit de specialistische zwaardere zorg verkorten of de resultaten ervan verbeteren, bijvoorbeeld door aansluiting bij algemene voorzieningen. Deze uitgangspunten komen aantoonbaar terug in een plan van aanpak en in het behandelplan van de jeugdige en worden gemonitord.

- De uitvoering van een plan van aanpak gericht op instroombeperking, betere triage, aanpak van wachtlijsten en bevorderen van de uitstroom is gestart in het vierde kwartaal 2021.
- Vorig jaar is ook gestart met een pilot om de medicatiecontrole na het behandeltraject bij de zorgaanbieder over te laten nemen door de huisarts. In het verleden bleef de kinder- & jeugdpsychiater hier verantwoordelijk voor.
- In onze regio voeren we structureel het gesprek met aanbieders van verblijf over de gewenste transformatie en benodigde veranderingen. In 2020 en 2021 is de werving pleegzorg ondersteund met een regionale campagne.

21. Deze actie bestaat uit meerdere onderdelen:
    - Het regionaal digitaal scheidingsloket is 1 maart 2021 gestart. Dit loket is voor ouders en kinderen uit de regio. Het doel is preventie en vroegsignalering. Dat gebeurt door mensen vroegtijdig informatie te geven en waar nodig (lichte) hulp in te zetten. Dat zou moeten leiden tot minder specialistische zorg bij gezinnen in een complexe scheiding, minder complexe scheidingen en minder aanmeldingen van complexe scheidingen op de Beschermingstafel. Aan deze regionale Beschermingstafel nemen diverse organisaties deel om oplossingen te zoeken voor een schrijnende gezinssituatie. Uit de eerste tussenevaluatie tot april 2022 blijkt dat het initiatief tot contact met het digitaal scheidingsloket zowel van inwoners als professionals kwam. Van het totaal aantal eerste contacten vond 57% plaats met inwoners en 41% met professionals. Tot nu toe is ongeveer 60% van de vragen inhoudelijk van aard en 40% van de vragen zijn praktisch.
    - De Pilot Uniform Hulpaanbod is in 2020 gestart om hulpverlening voor gezinnen met een Proces Verbaal van de Rechtbank sneller en beter op gang te krijgen.
    - Het Sociaal Loket heeft verder twee aandachtsfunctionarissen complexe scheidingen. Zij zijn in 2021 getraind in het voorkomen als de-escaleren van complexe scheidingen.
22. Samen met maatschappelijke partners en jongeren is naar een oplossing gezocht om de jongerenoverlast te verminderen en te voorkomen dat meelopers verder afzakken. En met succes. Er wordt minder jongerenoverlast ervaren dan toen de actie is gestart. Er zijn ook minder overlastmeldingen. Jongeren zijn meer betrokken in het proces, net als ervaringsdeskundigen. Er is een ambulant jongerenwerker gestart die in nauw contact staat met de jongeren. Hij heeft gemiddeld met zo'n 10 tot 15 jongeren in de openbare ruimte contact. Op andere plekken zoals op het Candea College heeft hij contact met meer jongeren. Hij is ook de spil tussen en met professionele partijen als het onderwijs, het sociaal loket, Boa's, politie, maatschappelijk werk en het verenigingsleven. Door samen naar oplossingen te zoeken, is er meer inzicht en begrip voor elkaar. Er zijn korte lijnen gecreëerd tussen beleidsmedewerkers en uitvoerenden. De driehoek politie-jongerenwerk-sociaal loket is versterkt en duurzaam geborgd. Het resultaat is dat wordt voorkomen dat problematiek verergert en er een alternatief wordt geboden voor de betrokken jongeren. Daardoor vermindert de overlast verminderd en dat komt de omgeving ten goede.
23. Helaas is het niet gelukt om zorgverzekeraars te interesseren om samen te gaan werken aan preventieve activiteiten. We doen regelmatig pogingen om afspraken te maken, maar krijgen niet echt een voet tussen de deur. We blijven dat proberen zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau.

SPEERPUNT 6

Jongeren krijgen voldoende ontwikkelingskansen

Sommige jongeren hebben een grotere kans om een ontwikkelingsachterstand op te lopen, bijvoorbeeld door de leefomstandigheden. Het is belangrijk dat deze jongeren gedurende hun verschillende levensfases bij de hulpverleners in beeld blijven en passende hulp krijgen. De gemeente biedt die hulp samen met haar partners. Door vroegtijdige interventies worden de kinderen zelfredzamer en willen we de behoefte aan zorg op latere leeftijd voorkomen.

Acties

24. Verbinding leggen tussen zorg en onderwijs.
25. We starten een aantal projecten om onderwijsachterstanden te voorkomen. De projecten betreffen het vergroten van de ouderbetrokkenheid, het VVE-aanbod in groep 1 van het basisonderwijs, een sterkere verbinding tussen onderwijs en zorg en tot slot het gebruik van de peutermonitor.
26. Toetsing op vergoeding van dyslexie-behandeling intensiveren en het Regionaal Transformatieplan Jeugd uitvoeren.
27. Zwangeren en jonge ouders ondersteunen via het project 'Kansrijke start'.

Resultaten

24 In diverse projecten is er verbinding gelegd tussen zorg en onderwijs. Zie 25.

25 Er is een project gestart om de betrokkenheid van ouders te vergroten. Er is ook gekeken naar het aanbod van Voor en Vroegschoolse Educatie (VVE) in groep 1 van het basisonderwijs en het gebruik van de peutermonitor. Twee keer per jaar vindt overleg plaats tussen intern begeleiders, schooldirecteuren en 1Stroom. Zo leggen we verbinding tussen zorg en onderwijs. Er is een werkproces rondom zorg en onderwijs en Begeleiding In Onderwijs (BIO) vastgesteld.

26 In het onderwijs blijkt dat automatisch verlengen van behandelingen dyslexie bij kinderen tot behandelmoeheid kan leiden. Daardoor blijven de resultaten achter. Onder meer om die reden is het aantal uren voor een Behandeling Dyslexie sinds 1 juli 2020 teruggebracht naar maximaal 60 uur. Voor het onderwijs zijn aanvullende eisen opgesteld met als doel de monitoring van de behandelingen via de scholen te verbeteren. Het aantal kinderen met behandeling dyslexie neemt sindsdien af.

27 Kwetsbare (aanstaande) ouders krijgen voortijdig steun. Denk aan activiteiten als 'Nu Niet Zwanger', Prenataal huisbezoek, Voorzorg en stevig ouderschap. Daarnaast zijn er regionaal afspraken gemaakt met het ziekenhuis over samenwerking tijdens de geboortezorg rondom kwetsbare zwangere vrouwen en zet de gemeente zich in voor een lokale coalitie 'Kansrijke start'. Er is structureel lokaal overleg Kansrijke Start met jeugdgezondheidszorg (JGZ), verloskundige, kraamzorg, sociaal loket en beleid. Regionaal (15 gemeenten) ontstaat nu samenwerking tussen JGZ, gemeenten en de twee grootste verloskundige samenwerkingsverbanden (ziekenhuis, verloskundigen en kraamzorg).

SPEERPUNT 7

Toets op resultaatgerichte ondersteuning bij verwijzing

Ongeveer een derde van de geïndiceerde jeugdzorg wordt in overleg met een consulent bepaald. Twee derde van de indicaties komen via huisartsen, kinderrechters, jeugdbeschermers en gezinsvoogden. Deze indicaties verwijzen vaker naar individuele voorzieningen en er is vaker sprake van langlopende beschikkingen. De gemeente wil een korte lijn met de huisartsen tot stand brengen. Bovendien volgt er na drie maanden standaard een evaluatiegesprek met ouders en aanbieders. Als andere partijen verlengingen aanvragen, toetst de gemeente die. Door anders te kijken naar indicaties, is het vaker mogelijk om een oplossing in de nulde en eerste lijn te vinden. Daarmee is de inwoner ook beter geholpen.

Acties

28. Resultaatgericht indiceren.
29. Verwijzing van huisartsen altijd toetsen op resultaatgerichte ondersteuning.

Resultaten

28 De pilot resultaatgericht indiceren biedt inzicht in de wijze waarop het product Behandeling wordt ingezet en door welke aanbieders. Het gemiddelde biedt handvatten voor het indiceren van het aantal uren voor een product en voor de keuze voor een zorgaanbieder door de lokale toegang. De evaluatie van 2020 gaf aanleiding tot een gesprek met een zorgaanbieder. In de volgende evaluatie zal worden gekeken of dit heeft geleid tot een meer bewuste wijze van het aanvragen van verlenging bij de betreffende aanbieder. De evaluatie van 2021 is gereed en is met Inkoop en de regio besproken. Daarbij is gekeken naar een aantal zorgaanbieders die eruit springen voor wat betreft de hoogte in volume. Daarna volgt indien nodig een gesprek met deze zorgaanbieders.

29 Een gedragswetenschapper evalueert samen met de jeugdconsulenten in complexe gevallen of er inhoudelijk voor het juiste zorgtraject is gekozen. Daarnaast is in de werkprocessen ook een periodiek evaluatiegesprek met de zorgaanbieder, client en ouder vastgelegd. Door anders te kijken naar de indicaties is het vaker mogelijk om een oplossing te vinden met lichtere vormen van zorg in de nulde en eerste lijn. Er wordt vaker en eerder jongeren coaching ingezet, door consulenten en de praktijkondersteuner bij de huisartsen. Niet passende zorg is sneller aan te passen en zo is het mogelijk eerder te verwijzen naar de juiste zorgaanbieder. Er is beter zicht op kwaliteit, expertise en de benodigde uren bij zorgaanbieders waardoor snellere en effectievere inzet bij nieuwe hulpvragen mogelijk is gemaakt.

SPEERPUNT 8

Matchmaking jeugdhulp

Als ouders en of jeugdigen ondersteuning van een zorgaanbieder nodig hebben, zoeken we aan de hand van de vraag het best passende aanbod. Hebben jeugdigen meerdere problemen, dan beoordelen ouders en consulent samen de problematiek en bekijken we welke aanbieder daarbij past. Het komt voor dat de aanbieder een andere inschatting maakt en dat er discussies ontstaan over de problematiek en dat dan meerdere aanbieders moeten worden benaderd. Dit werkt vertragend en is frustrerend voor de zorgvrager. Door de problematiek te categoriseren en te koppelen aan zorgaanbieders waarmee positieve ervaringen zijn opgedaan rond deze problematiek is een scherpere indicatie mogelijk. Met deze aanpak kan een traject vlotter verlopen, waardoor jeugdigen sneller geholpen zijn.

Actie

30. Matchmaking jeugdhulp: verwijzing verbeteren door koppelen van zorgvraag, doorverwijzing en voorwaarden van zorgaanbieders.

Resultaten

30 Over het jaar 2021 is een analyse gemaakt van de klantreis van jeugdigen. Dat gaat dan met name om instroom, doorstroom, verwijzing, verblijfsduur, aantal behandelingen en het aantal betrokken zorgaanbieders van de tien duurste gezinnen. Deze analyse is vergeleken met de analyse van het voorafgaande jaar en besproken met de jeugdconsulenten. De bedoeling is om mogelijke leermomenten te benutten en te bespreken met het team. Daarnaast worden de mogelijkheden voor afschaling of preventie van verblijf besproken. Bij de meeste gezinnen is er sprake van een beschermingsmaatregel of is het gezin bekend bij het sociaal team dat de regievoering uitvoert. Het resultaat is dat er meer inzicht, grip en regie op deze processen is ontstaan. Dat heeft geleid tot efficiëntere inzet van diverse vormen van jeugdhulp, de duur van het verblijf is gemiddeld iets verkort en de doorstroom uit verblijf is verbeterd. Er zijn ook lichtere vormen van verblijf ingezet. De samenwerking met de gecertificeerde instellingen, die het meest betrokken zijn bij deze casuïstiek, is verbeterd. De scholing Procesregievoering voor de jeugdconsulenten is afgerond en het Sociaal Team is ingericht.

SPEERPUNT 9

Verscherpen contractbeheer en contractafspraken

De gemeente beheert contracten en controleert of zorgaanbieders de afgesproken zorg verlenen. Maar op basis van data alléén is het lastig om te zien welke punten je nader moet onderzoeken om verbeteringen te kunnen realiseren. Het contractbeheer vindt daarom plaats in overleg met consulenten, de afdeling financiën en de regionale inkoop. Zo worden deze partijen gevoed met positieve en negatieve ervaringen en kunnen ze vragen stellen over afspraken. Vervolgens bespreken deze partijen de input regionaal met elkaar, maken ze concrete afspraken en wisselen ze ideeën uit. Regionale samenwerking vergroot de invloed bij aanbestedingen en maakt een innovatievere vorm van inkoop mogelijk. Door deze vorm van contractbeheer is er meer grip op inzet en kwaliteit van zorgaanbieders. We verleggen de focus van reactief naar proactief toezicht. Zo nodig starten we een onderzoek naar doel- en rechtmatigheid om zorgfraude te voorkomen.

Acties

31. Contractbeheer en contractafspraken aanscherpen.
32. Toekomst- en veiligheidsplan vast gespreksonderwerp maken met zorgaanbieders.
33. Stopzetten van zorg van gemeente wanneer andere bronnen voor zorg beschikbaar zijn
34. Organisatiestructuur wijzigen: integratieteams

Resultaten

31. Deze actie bestaat uit meerdere onderdelen:
    - Er is een checklist voor consulenten opgesteld waarin de contracteisen staan die sinds 1 juli 2020 gelden. Consulenten kennen deze contracteisen, de zorgaanbieders en de voorzieningen en verwijzen door naar passende jeugdhulp. Consulenten zijn op de hoogte van de contractafspraken en kunnen zorgaanbieders hierop aanspreken met als doel een efficiënte inzet van jeugdhulp.
    - Ter verbetering van de interne processen is de afstemming tussen contractbeheer in de backoffice en de gedragsdeskundige geborgd in het werkproces. De duur van de verlenging kan, indien deze als niet volledig noodzakelijk wordt beoordeeld, worden ingekort of de verlenging kan worden afgegeven met een lager volume dan de initiële aanvraag. Het verbeterde overzicht van de duur van een verlenging van jeugdhulp en van de facturatie biedt een betere basis voor het maken van goede prognoses. En de zorgaanbieders kunnen hierdoor niet altijd het volledige bedrag dat zij in de verlenging hebben aangevraagd ook declareren.
    - Inkoop Sociaal Domein Centraal Gelderland (InkoopSDCG) valt onder de modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) die de inkoop van Wmo zorg,

Jeugdhulp en Activerend Werk verzorgt voor en met elf Gelderse gemeenten, waaronder Westervoort en Duiven. Er zijn drie keer per jaar contractgesprekken met zorgaanbieders gevoerd door Inkoop en de regiogemeenten. Op de agenda stonden onderwerpen als financiën, contractmanagement en transformatie. Dit levert inzicht in de omzet op, een check op het voldoen aan de contracteisen en op de innovatieve kracht van aanbieders.

- Inkoop Sociaal Domein Centraal Gelderland is sinds 2021 verantwoordelijk voor de coördinatie van het regionale kwaliteits- en rechtmatigheidsbeleid. Het kwaliteitstoezicht Wmo wordt door de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) uitgevoerd. Dit bestaat uit proactief toezicht via quick scans, signaal gestuurd toezicht en calamiteitentoezicht. Inkoop SDCG voert tevens jaarrekeningenanalyses uit en coördineert het rechtmatigheidstoezicht dat door de gemeenten wordt uitgevoerd.
- Door Inkoop SDCG is bij de start van de nieuwe contracten de sturing op kwaliteit van met name het opleidingsniveau en de kwalificaties van het personeel van zorgaanbieders geïntensiveerd. Er zijn minder zorgaanbieders gecontracteerd en er is een zorgvuldige check uitgevoerd voor toelating door middel van verificatiegesprekken. Omdat sommige aanbieders voor meerdere zorgvormen zijn gecontracteerd kunnen de aantallen zorgaanbieders per zorgvorm niet worden opgeteld. Dat geeft een vertekend beeld van de aantallen zorgaanbieders die zijn gecontracteerd.

Zorgvorm	Aantal zorgaanbieders tot juli 2020	Aantal zorgaanbieders na juli 2020	Percentage afname aantal zorgaanbieders
Wmo Hulp bij huishouden	61	25	59%
Wmo Beschermd wonen	78	24	69%
Verblijf Jeugd	107	37	65%
Jeugdbescherming	39	4	90%
Behandeling Jeugd	452	178	60%
Begeleiding Wmo Jeugd	515	242	53%
Groepsbegeleiding Wmo Jeugd	281	84	70%
Activerend werk	195	86	56%

Vermindering aantal zorgaanbieders in de regio Gelderland door verscherpte contractafspraken.
Bron: Inkoop Sociaal Domein Centraal Gelderland.

- De voorbereidingen voor de aanbesteding van een nieuw registratiesysteem zijn binnen 1Stroom eind 2021 gestart. De verwachting is dat de aanbesteding eind 2022 wordt afgerond.

32. De tijdige aandacht voor de situatie van jongeren in verblijf na hun 18de jaar is gewaarborgd door het inplannen van gesprekken over het Toekomstplan in de interne processen. Een gesprek met de betrokkenen wordt gepland vanaf het bereiken van de leeftijd van 16 jaar. Daarnaast is er een Veiligheidsplan. Dit Veiligheidsplan moet de veiligheid van kinderen in een complexe situatie waarborgen. Het wordt door de jeugdconsulent opgesteld in samenspraak met de betrokken zorgaanbieder in het gezin en met de aandachtsfunctionarissen huiselijk

geweld en kindermishandeling. De gedragsdeskundige kan ook worden geconsulteerd (zie ook actiepunt 21).

33. De Wet Langdurige Zorg (WLZ) regelt zware, intensieve zorg voor kwetsbare ouderen, mensen met een handicap en mensen met een psychische aandoening. Deze zorg valt buiten de gemeentelijke financiering. Consulenten weten nu wanneer de WLZ in beeld komt en handelen daarnaar.
34. De reorganisatie van 1Stroom is met ingang van 1 september 2021 gerealiseerd. Er zijn twee nieuwe afdelingen Sociaal Domein gevormd en twee nieuwe afdelingsmanagers aangesteld. Er vindt meer kruisbestuiving tussen beleid en uitvoering plaats. Er is geïnvesteerd in het verbeteren van de samenwerking, de kennis van meerdere werkterreinen, en de aansturing op de implementatie van pilots bij de uitvoering.

SPEERPUNT 10

Data-gedreven sturen

Het registratiesysteem bevat veel data. Bijvoorbeeld over passende zorg, de duur van trajecten en de verlengingen per aanbieder. Ook is het mogelijk om de kosten van diverse zorgaanbieders met eenzelfde aanbod te vergelijken. Zo kun je grip houden op het sociaal domein. Er komen dubbelingen boven tafel, we krijgen inzicht in mogelijkheden om slim te combineren en we zien in welk domein een investering nodig is. In het huidige systeem moeten deze data en rapportages handmatig worden gegenereerd. Dat kost veel tijd. Daarom komt er een aanbesteding voor een nieuw registratiesysteem dat voorziet in automatische levering van up-to-date data en rapportages. Door een adequatere ICT-ondersteuning is er meer tijd beschikbaar voor inhoudelijke activiteiten. Een reguliere bespreking van de rapportages maakt inzichtelijk aan welke knoppen we moeten draaien om de dienstverlening te verbeteren en de kosten beperkt te houden. Om grip te hebben en te houden, maken we gebruik van de visitatiecommissie van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Zij geven advies over de financiële beheersbaarheid in het sociaal domein.

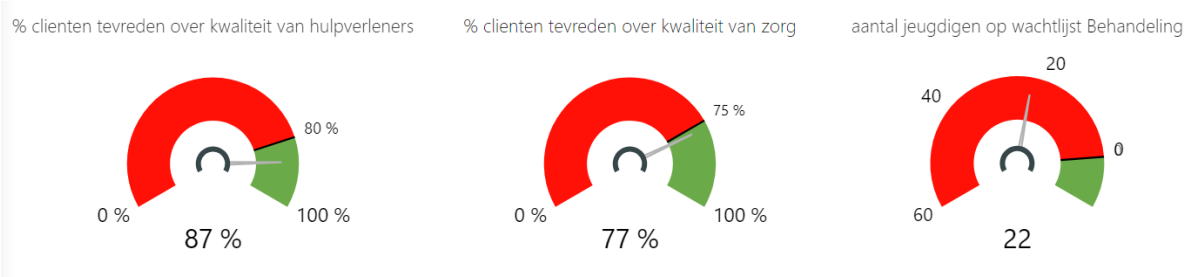
Acties

35. Data-gedreven sturen.
36. Aanmelden visitatiecommissie financiële beheersbaarheid sociaal domein VNG. Deze actie is specifiek voor Westervoort
37. Gebruik van Zorglokaal invoeren.
38. Gebruik van nulde-lijn voorzieningen monitoren. Deze actie is specifiek voor Westervoort
39. Herijken van de huidige beleidslijnen.
40. Kwaliteitskompas Westervoort invoeren. Deze actie is specifiek voor Westervoort.
41. Continu cliëntervaringsonderzoek Westervoort invoeren. Deze actie is specifiek voor Westervoort.
42. Registreren op adres. Deze actie is specifiek voor Westervoort.

Resultaten

35. Er is in 2020, in samenspraak met de klankbordgroep van Westervoort, een duidelijk dashboard ontwikkeld waarin op een compacte manier wordt weergegeven wat de stand van zaken is met betrekking tot Jeugd en Wmo door middel van financiële prognoses en diverse prestatie-indicatoren uit Samen sterk. De dashboard(s) zijn tevens voor intern gebruik. Het resultaat is dat er meer inzicht is voor het college en de gemeenteraad over de stand van zaken met betrekking tot het gebruik van voorzieningen, de financiële consequenties en de effecten van geleverde zorg. Dit levert input voor de eis tot meer data-gedreven werken binnen 1Stroom.
36. Bij het opstellen van Samen Sterk in 2020 heeft 1Stroom zich aangemeld voor de visitatiecommissie financiële beheersbaarheid sociaal domein van de VNG.

37. Er is een start gemaakt met de invoering van het regionale dashboard Zorglokaal. Via een regionaal dashboard kun je de resultaten vergelijken met andere gemeenten en kun je zien wat de effecten zijn van regionaal beleid. Vanaf medio 2022 kan naar verwachting gebruik worden gemaakt van de bij Zorglokaal beschikbare dashboards.
38. Deze actie is specifiek voor Westervoort
39. In het kader van de herijking van de huidige beleidslijnen gaan we het gesprek aan met de nieuwe raden. De bedoeling van nieuwe of meer beleidslijnen is dat de raad meer grip en mogelijkheid tot sturing krijgt. De huidige opzet bestaat uit het regelmatig rapporteren over de stand van zaken en de ontwikkelingen. We werken met een dashboard dat veel inzicht geeft. Hierdoor is de mogelijkheid tot sturing en grip op het sociale domein op een andere wijze geregeld, en min of meer los van de budgetcyclus. Bijkomende uitdaging is dat dit vraagt om een raadsbrede discussie die zou moeten starten ruim voor de start van de Voorjaarsnota, zodat er gedurende het jaar meer tijd en gelegenheid is voordat de besluitvorming tijdens de Begrotingsraad plaatsvindt. Eerstvolgende mogelijkheid is dus de Voorjaarsnota van 2023.
40. Deze actie is specifiek voor Westervoort.
41. Deze actie is specifiek voor Westervoort.
42. Deze actie is specifiek voor Westervoort.

DIT IS EEN VOORBEELD VAN EEN DASHBOARD ZOALS BESCHREVEN PUNT 35. ALS DE DOELSTELLINGEN VAN EEN ACTIE ZIJN GEHAALD, KOMT DE WIJZER OP HET DASHBOARD IN HET GROEN.

Financiële resultaten

Met het uitvoeren van de 38 acties en maatregelen uit Samen sterk zijn er in Duiven mooie kwalitatieve resultaten geboekt die onder de speerpunten zijn beschreven. De acties uit Samen Sterk hebben ook geleid tot positieve, financiële resultaten.

Besparingspotentieel

In het projectplan van Samen sterk is het besparingspotentieel voor de opgenomen acties beschreven en weergegeven in onderstaande tabel. Daarbij is 2019 als basisjaar gehanteerd aangezien de cijfers die in 2020 in Samen Sterk zijn opgenomen, afkomstig zijn uit 2019.

Potentiële besparingen sociaal domein via Samen Sterk				
	2021	2022	2023	2024
Duiven	€ 600.000	€ 675.000	€ 750.000	€ 750.000

Besparing Samen Sterk 2021

In onderstaande tabel hebben we de financiële resultaten gebundeld naar een aantal acties. In 2021 is er in het sociaal domein met de acties € 778.748,- bespaard. Daarmee hebben we het vooraf ingeschatte besparingspotentieel behaald.

Gevolgen Samen Sterk 2021	**Besparing Duiven**
Afspraken dyslexie	€ 24.000
Vermindering uren Huishoudelijke Ondersteuning	€ 49.000
Invoering algemene voorziening Huishoudelijke Ondersteuning	€ 94.000
Vervoer dagbesteding	€ 15.000
Vermindering Wmo groepsbegeleiding	€ 175.000
Wmo begeleiding	€ 129.000
Meer inzet Praktijk Ondersteuner Huisarts (POH)	€ 200.000 (100.000-300.000)*
Meer inzet jongerencoach	€ 200.000 (100.000-300.000)*
Uitgaven acties Samen sterk	- € 107.522
Totaal	**€ 778.748**

***** Toelichting

Voor de inzet van de Praktijkondersteuner Huisarts (POH) en jongerencoach hanteren we een bandbreedte omdat deze besparingen lastig exact in beeld te brengen zijn. Het bedrag dat is opgenomen in de tabel is het gemiddelde van deze bandbreedte. Deze bedragen geven de besparing weer min de eventuele investeringen die aan de voorkant zijn gedaan om acties te kunnen starten.

Positieve balans

Als we een doorrekening maken naar de jaren 2022, 2023 en 2024, dan zien we dat het positieve financiële effect van de acties uit Samen Sterk verder toeneemt. Met name bij huishoudelijke ondersteuning en WMO begeleiding verwachten we besparingseffecten, maar ook het starten van een Innovatiewerkplaats draagt daaraan bij.

Gevolgen Samen Sterk 2022-2024	**Besparing Duiven**
Afspraken dyslexie	€ 24.000
Vermindering uren ho	€ 157.000
Invoering alg voorz ho	€ 0
Vervoer dagbesteding	€ 45.000
Vermindering Wmo groepsbegeleiding	€ 350.000
Wmo begeleiding	€ 258.000
Meer inzet POH	€ 200.000
Meer inzet jongerencoach	€ 200.000
Uitgaven acties Samen sterk	- € 104.522
Totaal	**€ 1.129.478**

Nadere toelichting

Bij het berekenen van de besparingen voortkomend uit de acties van Samen Sterk hebben we gekeken naar de situatie uit 2019 (=basisjaar) en vergeleken met de situatie van 2021 en verder. Het verschil tussen beide situaties is de besparing die acties hebben opgeleverd. Met andere woorden: als we de betreffende actie uit Samen sterk *niet* hadden doorgevoerd, dan zouden de kosten voor zorg hoger uitvallen.

Er zijn ook factoren die van invloed zijn op de acties en financiële resultaten waar vanuit Samen Sterk weinig of geen invloed op is uit te oefenen. Denk bijvoorbeeld aan tarieven die stijgen of een jongere met ernstige problematiek die door een specialist naar een zorgplek met verblijf wordt verwezen. We kijken bij de berekening van besparingen daarom in de financiële doorrekening naar wat de actie heeft opgeleverd zónder die invloed van buitenaf.

Een voorbeeld:

Minder extra kosten door Samen Sterk

In 2019 kregen inwoners gemiddeld 2,67 uur huishoudelijke ondersteuning. In 2021 is het gemiddelde gedaald naar 2,61. De acties uit Samen Sterk hebben dus een positief financieel resultaat. Maar omdat tarieven voor huishoudelijke ondersteuning zijn toegenomen en er ook meer inwoners gebruik maken van deze ondersteuning zien we in de daadwerkelijke uitgaven een stijging. Conclusie vanuit Samen sterk: Als we de acties niet hadden uitgevoerd, dan hadden we nu nog meer extra kosten gehad in verband met de stijging in tarieven en aantal cliënten. Het verschil tussen 2,67 en 2,61 uur gemiddeld per inwoner met huishoudelijke hulp is de besparing van Samen sterk.

Conclusie

In 2021 is de toekomstvisie en het transformatieprogramma voor het sociaal domein 'Samen Sterk' in de gemeenten Duiven en Westervoort vastgesteld. In het kader van dit programma zijn door zo'n twintig medewerkers van 1Stroom en alle partners in het zorgdomein een groot aantal verbeteringen uitgevoerd.

De hamvraag van Samen Sterk was aanvankelijk hoe we goede hulp en ondersteuning aan inwoners kunnen geven en dit tegelijkertijd betaalbaar houden? Na het uitvoeren van ruim veertig acties kunnen we vaststellen dat die missie geslaagd is. Het aanbieden van passende en laagdrempelige zorg heeft tot een hogere kwaliteit en lagere kosten geleid. Dankzij preventieve activiteiten is er ook aantoonbaar minder behoefte aan geïndiceerde zorg.

Maatschappelijke business case

De resultaten uit Samen Sterk sluiten daarmee aan bij onderzoek van het Trimbos-instituut. In dat onderzoek bleek in 2019 dat er een maatschappelijke business case is voor preventieve activiteiten. Als iemand eenzaam is of tijdelijk ondersteuning nodig heeft, is het doorverwijzen naar activiteiten die worden georganiseerd door welzijnsorganisaties in veel gevallen een passende oplossing.

Kwaliteit staat voorop

Uit cliëntervaringsonderzoek over 2020 blijkt dat de klanttevredenheid op alle indicatoren hoger is dan in 2019. De cijfers voor 2021 zijn nog niet bekend, maar in dat jaar is het aantal bezwaarschriften gedaald. Dat wijst er indirect op dat de klanttevredenheid is toegenomen. We kunnen dus gerust stellen dat de kwaliteit van de zorg is toegenomen, terwijl er minder kosten zijn gemaakt.

Besparingen gerealiseerd

Met het uitvoeren van alle acties en maatregelen die zijn opgenomen in Samen Sterk is het financieel beoogde besparingspotentieel behaald. Helaas zijn die resultaten vanwege stijgende tarieven en een stijgend aantal cliënten niet altijd terug te zien in de ontwikkeling van de werkelijke uitgaven. Samen Sterk heeft er wel voor gezorgd dat er minder extra kosten zijn gemaakt.

Groei van resultaten

Op de lange termijn zal de daadwerkelijke besparing groter zijn dan we eerder hebben geschetst. We verwachten namelijk dat de resultaten van sommige acties de komende jaren zullen toenemen. Zo zal de aanbesteding van de software voor het Sociaal Domein ertoe leiden dat er makkelijker informatie beschikbaar komt en controles kunnen worden uitgevoerd, waardoor we nog beter kunnen sturen en nog meer grip krijgen.

Samen Sterk 2.0

Ten slotte is de organisatie van het sociaal domein bij 1Stroom in 2021 aangepast. Beleidsmedewerkers en mensen uit de praktijk werken nu intensiever samen. En samen met regionale en lokale partners wordt standaard gezocht naar integrale en lokale oplossingen

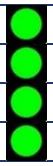
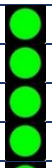
voor de zorgvraag van inwoners. Daarmee is het programma Samen Sterk 1.0 afgerond en is de organisatie klaar voor Samen Sterk 2.0.

Vervolg

De werkwijze van Samen Sterk krijgt een structureel vervolg in de nieuwe teams sociaal domein. De visie en acties worden standaard onderdeel van de dagelijkse praktijk. Het opleveren van de behaalde resultaten uit Samen Sterk 1.0 biedt de mogelijkheid om het transformatieprogramma af te ronden en te onderzoeken of er nog ruimte is voor verdere verbeteringen. We stellen voor om begin 2023 met de gemeenteraden van beide gemeenten in gesprek te gaan over hoe dit vervolg eruit kan zien.

BIJLAGE

Actie	Omschrijving	Westervoort	Duiven
1	Ontmoetingsplekken voor kwetsbare ouderen		
2	Maatschappelijk werk zichtbaar in de wijken		
3	Meer activerend werk voor inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt		
4.	Meer gebruikmaken van voorliggende vervoersmogelijkheden		
5.	Versterken van de toegang tot jeugdhulp via urenuitbreiding van de POH JGGZ en het starten met groepstrainingen.	-	
6.	Verwijzen van de huisarts naar de SOJ GGZ van jeugdigen (en ouders) met psychosociale problemen.		
7.	Huishoudelijke ondersteuning in overeenstemming brengen met het landelijk gemiddelde van 2,5 uur per week.		
8.	Onderzoek doen naar de haalbaarheid van het project Reablement.		
9.	Prestatieafspraken maken met woningcorporaties over het levensloopbestendig maken van de woningvoorraad.		
10.	Bewustwordingscampagne voeren voor eigen verantwoordelijkheid levensloopbestendige woningen.		
11.	Intensief beleid voeren om de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers te waarborgen.		
12.	Basisnetwerk van partners en gemeente invoeren om samen met inwoners oplossingen te ontwikkelen.		
13.	Sluitend netwerk opzetten voor inwoners met verward gedrag.		
14.	Integrale benadering statushouders door samenwerkingsafspraken.		
15.	Zorg en ondersteuning aanbieden op plaatsen waar zorgvragers zich bevinden.		
16.	Sportakkoord uitvoeren		
17.	Cultuurpact uitvoeren.		
18.	De sociale supermarkt doorontwikkelen		-
19.	Via de ‘Perspectieftafel’ jongeren zo veel mogelijk laten opgroeien in de eigen omgeving.		
20.	Een sluitend netwerk opzetten met jongeren en inwoners om overlast van jongeren te voorkomen.	-	
21.	Samen met zorgverzekeraars preventieve activiteiten uitvoeren voor gezondheid		
22.	Het Regionaal Transformatieplan Jeugd uitvoeren.		
23.	Project ‘Scheiden zonder schade’ uitvoeren.		
24.	Verbinding leggen tussen zorg en onderwijs.		
25.	We starten een aantal projecten om onderwijsachterstanden te voorkomen.		
26.	Toetsing op vergoeding van dyslexie-behandeling intensiveren.		
27.	Zwangeren en jonge ouders ondersteunen via het project ‘Kansrijke start’.		
28.	Resultaatgericht indiceren.		
29	Verwijzing van huisartsen altijd toetsen op resultaatgerichte ondersteuning.		
30.	Matchmaking jeugdhulp		
31.	Contractbeheer en contractafspraken aanscherpen.		
32.	Toekomst- en veiligheidsplan vast gespreksonderwerp maken met zorgaanbieders.		

33.	Stopzetten van zorg van gemeente wanneer andere bronnen voor zorg beschikbaar zijn		
34.	Organisatiestructuur wijzigen: integratieteams		
35.	Data-gedreven sturen.		
36.	Aanmelden visitatiecommissie financiële beheersbaarheid sociaal domein VNG.		-
37.	Gebruik van Zorglokaal invoeren.		
38.	Gebruik van nulde-lijn voorzieningen monitoren.		-
39.	Herijken van de huidige beleidslijnen.		
40.	Kwaliteitskompas Westervoort invoeren.		-
41.	Continu cliëntervaringsonderzoek Westervoort invoeren.		-
42.	Registreren op adres.		-

 Actie met succes afgerond

 Actie loopt nog

 Actie niet gelukt

\- Actie alleen uitgevoerd in Westervoort of Duiven

SAMEN STERK

Gemeente Duiven

gemeente Westervoort

VOORWOORD

Samen sterk!

In het begin hebben beide gemeenten hard gewerkt aan de inrichting van het nieuwe stelsel en zijn de eerste stappen gezet in de transformatie van het sociaal domein. De afgelopen jaren is er sprake van een groeiende vraag naar ondersteuning en zijn er grote financiele tekorten ontstaan. De noodzaak voor een fundamentele verandering is daarmee urgent. Hoe kunnen we goede hulp en ondersteuning aan onze inwoners geven en dit tegelijkertijd betaalbaar houden? Deze vragen staan centraal in deze gezamenlijke toekomstvisie en transformatieagenda.

Iedereen kan meedoen

Iedereen in gemeente Duiven en Westervoort kan een bijdrage leveren aan de samenleving en heeft de kans om zich te ontwikkelen. Wij willen deze kracht en het vermogen van inwoners benutten om mee te doen en hun eigen regie te voeren. Een sterke (sociale) omgeving van onze inwoners helpt om zwaardere zorg te voorkomen. We zetten daarom in op het realiseren van laagdrempelige voorzieningen dicht bij de inwoners. Voor inwoners die het niet of onvoldoende op eigen kracht of met behulp van hun sociale netwerk redden, bieden we een passend vangnet voor extra ondersteuning.

Financieel beheersbaar

Het vangnet moet zo effectief en efficiënt mogelijk functioneren, zodat de ondersteuning waar mogelijk tijdelijk is en de kosten beheersbaar zijn. Daarnaast is er behoefte aan meer financieel overzicht en inzicht in het sociaal domein. Aan de hand van dit overzicht,

in de vorm van een dashboard, houden we grip en spelen we in op ontwikkelingen. Zo kunnen we goede hulp en ondersteuning aan onze inwoners bieden en dit tegelijkertijd betaalbaar houden.

We doen het samen

In de samenleving zien we goede initiatieven om elkaar te helpen en er voor elkaar te zijn. Wij hebben vertrouwen in de kracht van de samenleving en willen deze ondersteunen en versterken dat vraagt iets van ons als gemeenten, onze partners zoals zorgaanbieders en zeker ook van onze inwoners. Wij doen een beroep op de creativiteit en vindingrijkheid en vragen wat inwoners zelf of met behulp van hun netwerk kunnen doen. Kortom: het is tijd voor vernieuwing. Dit vraagt van ons allemaal durf en lef. Met elkaar zetten we de schouders eronder om het sociaal domein toekomstbestendig te maken.

Ineke Knuiman
Wethouder Sociaal Domein
Gemeente Duiven

Hans Breunissen
Wethouder Sociaal Domein
Gemeente Westervoort

INHOUD

1	**VOORWOORD**	2
1	**INLEIDING**	5
1.1	Aanleiding	6
1.2	Relatie met bestaande documenten	6
1.3	Leeswijzer	7
2	**WAT WILLEN WE BEREIKEN?**	8
2.1	Visie op het sociaal domein	9
3	**WAAR STAAN WE NU?**	12
3.1	Ontwikkelingen	13
3.2	Feiten en cijfers	14
3.3	Trends	16
4	**WAT GAAN WE HIERVOOR DOEN?**	18
4.1	Opgaven voor de transformatieagenda	19
4.2	Innovatie	19
4.3	Preventie	22
4.4	Inkoop, regie en bewaking	23
5	**EFFECTEN EN MONITORING**	26
5.1	Financiën	27
5.2	Monitoring en effecten	29
5.3	Doorkijk in proces en planning	32
6	**TOT SLOT**	33
BIJLAGEN		35
Lijst van alle acties		35
Begrippenlijst		37

1STROOM
DUIVEN & WESTERVOORT

1

INLEIDING

De decentralisaties zijn als transitie, in de zin van verschuiving van verantwoordelijkheden, gerealiseerd. Transformatie is de volgende stap en gaat over de hoe-vraag. Het gaat om houding en gedrag, werken vanuit de bedoeling, zowel in beleid als in uitvoering door gemeente én haar partners. Hoewel dit een van de achterliggende doelen van de transitie was, constateren wij dat de verwachte veranderingen meer tijd nodig hebben. Transformatie, in die zin dat inwoners passende ondersteuning krijgen om zelfstandig te kunnen deelnemen in de samenleving, vraagt om een meerjarige aanpak. ■

1.1 Aanleiding

Het is vijf jaar geleden dat gemeenten verantwoordelijk werden voor het volledige domein jeugd en er taken bij kregen op het gebied van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en participatie. De gedachte achter deze decentralisaties was dat gemeenten vanwege hun nabijheid en vanuit een bredere verantwoordelijkheid in het sociaal domein beter in staat zijn om de ondersteuning aan kwetsbare inwoners te organiseren. Daarbij stond een zo zelfstandig mogelijke deelname aan de samenleving (zelfredzaamheid en participatie) en ondersteuning op maat, vanuit het perspectief van het huishouden, voorop.

Door slimme combinaties en innovatieve oplossingen wordt er gewerkt vanuit de zorgvraag in plaats vanuit het zorgaanbod. Hierdoor is een beperktere rol en financiering vanuit de overheid nodig. De decentralisaties zijn daarom door het Rijk ingevoerd met een forse korting op de beschikbare budgetten. Naast een sluitende aanpak moeten gemeenten daardoor ook een meerjarige bezuiniging realiseren.

In gemeente Duiven en Westervoort lag de focus de eerste jaren vooral op de continuïteit van de zorg, een goede dienstverlening aan inwoners en het op orde krijgen van de nieuwe taken. Er is in 5 jaar veel bereikt, maar een volgende stap is nodig. De uitgaven voor Jeugd en Wmo blijven stijgen. Daarom is er behoefte om de inhoudelijke transformatie verder vorm te geven. De slimme combinaties en innovatieve oplossingen zijn nu echt nodig om binnen de financiële kaders de benodigde zorg te kunnen blijven leveren. Dat kunnen we als gemeente niet alleen. We zoeken daarbij nadrukkelijk de samenwerking met inwoners en maatschappelijke partners.

Naast de stip op de horizon is hiervoor een concrete transformatieagenda nodig. In de transformatieagenda worden een aantal noodzakelijke verbetermaatregelen voor de korte en middellange termijn opgenomen om vanuit de transformatiegedachte te blijven werken en om financieel scherper aan de wind te zeilen en in control te zijn. Alleen op deze manier is een solide sociaal domein te realiseren dat aansluit bij het gedachtegoed van de gemeenten.

1.2 Relatie met bestaande documenten

In de afgelopen periode is veel voorwerk gedaan om te komen tot deze visie en agenda. Dit document vormt het nieuwe integrale beleidskader voor het sociaal domein. Onderstaande documenten vormen de basis voor deze nieuwe visie en de visie is de opvolger van deze beleidsdocumenten:

- Jeugdzorg in de Hand
- Aandachtsvelden in het sociaal domein
- Rekenkamerrapport ‘Integraliteit in het sociaal domein’
- Inclusieagenda
- Onderzoek naar spankracht

Tijdens de bespreking van bovenstaande documenten in de gemeenteraad zijn diverse moties aangenomen over het sociaal domein. De uitwerking van deze moties is in dit document meegenomen.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 van deze toekomstvisie en transformatieagenda beschrijven we wat we willen bereiken in het sociaal domein, en vanuit welke principes we hier aan werken. De ontwikkelingen in de maatschappij en in het sociaal domein staan samen met de huidige situatie in gemeente Duiven en Westervoort beschreven in hoofdstuk 3. Dit leidt aan het eind van het hoofdstuk tot een beschrijving van de trends waar we met de transformatieagenda op in moeten spelen. Hoofdstuk 4 gaat vervolgens in op de opgaves en acties die we nastreven om de visie te realiseren en de stip op de horizon te bereiken. In hoofdstuk 5 benoemen we de effecten van de genoemde doelen en de indicatoren waarmee we kunnen meten of we op de goede weg zijn.

"

MEVROUW VAN WIJK VERTELT

"

Mijn man en ik zijn dit jaar 45 jaar getrouwd. We konden dit helaas niet groots vieren. Dat kwam niet alleen door de corona-maatregelen. Mijn man is namelijk dement. In de eerste jaren was dat nauwelijks een belemmering, maar inmiddels beheerst zijn dementie ons leven. Ik wil hem voor geen goud missen bij me in huis, maar het is een zware belasting. Gelukkig hebben we samen met de gemeente en zorgaanbieder een oplossing gevonden. Henk gaat drie dagen per week naar de dagbesteding, waar ze speciale begeleiding bieden voor mensen met dementie. Zo heb ik even tijd voor mezelf en kan ik even bijkomen, zodat ik goed voor hem kan blijven zorgen. Op andere dagen ondersteunen onze kinderen en buren. Zo kunnen we samen oud worden in ons eigen huis, iets dat ik altijd heb gewild.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Samen zetten we ons in voor een inclusieve samenleving. Iedereen draagt bij en iedereen kan deelnemen. Jong, oud, man, vrouw, met of zonder beperking en met verschillende culturen en achtergronden. Je draagt bij naar eigen kunnen en krijgt hulp waar nodig. Zo hoort iedereen erbij, ben je nuttig en krijg je waardering. Dit vergroot het welzijn en de gezondheid van mensen. De kracht van de samenleving en de mogelijkheden van inwoners zijn het uitgangspunt. Wanneer nodig helpen wij door deze mogelijkheden te vergroten met de inzet van passende zorg en ondersteuning. ■

2.1 Visie op het sociaal domein

Sinds de decentralisaties in 2015 zetten gemeente Duiven en Westervoort in op het maximaal benutten van de eigen kracht van inwoners. De meeste inwoners wonen zelfstandig en zijn goed in staat om een eigen leven te leiden. Ervaren zij problemen, dan verwachten wij dat zij eerst zelf en met hun eigen netwerk naar oplossingen kijken (nulde lijn). Met een kleine aanpassing in de leefomgeving, zoals een ontmoetingsplek, valt hier veel te winnen. Zo kan iedereen zo lang mogelijk zelfstandig meedoen in de samenleving. Waar inwoners een steuntje in de rug nodig hebben, staat de vraag van de inwoner centraal. Zo bieden we ondersteuning die past bij de inwoner. We versterken de voorzieningen waar professionals lichte, laagdrempelige ondersteuning bieden (eerste lijn). Daarbij zorgen we ervoor dat de zorg voor onze inwoners zo dichtbij mogelijk is, en georganiseerd wordt vanuit het idee van '1 gezin, 1 plan, 1 regisseur'. We zoeken daarbij samen met inwoners en maatschappelijke partners naar slimme, creatieve, integrale en betaalbare oplossingen. Als dit onvoldoende is, bieden we individuele en maatwerkvoorzieningen voor onze inwoners. Daarbij vangen we ze waar mogelijk weer zo snel mogelijk op in hun eigen leefomgeving. Onze zienswijze op het sociaal domein is kort samengevat:

Inwoners van gemeente Duiven en Westervoort kunnen een betekenisvol en veerkrachtig leven leiden. Waar nodig reiken we handvatten aan gericht op zelfredzaamheid, elkaar ondersteunen en participatie. De leefwereld en omgeving van inwoners staat hierbij centraal, zodat we - waar nodig - de juiste en passende ondersteuning bieden.

Maximaal benutten eigen kracht

Inwoners willen en kunnen veel zelf. Ze nemen verantwoordelijkheid voor de dingen die ze zelf kunnen realiseren. We willen deze eigen kracht (zelf oplossingen bedenken en uitvoeren) maximaal benutten en helpen daar waar het niet lukt. Inwoners doen mee op basis van wat men kan. We verschuiven het accent van afhankelijkheid naar zelfredzaamheid en van recht op voorziening naar eigen kracht en zoveel mogelijk eigen regie.

Vraag van de inwoner centraal

Als de inwoner toch een steuntje in de rug nodig heeft, zijn we er als gemeente voor hen. Omdat de vraag van de inwoner centraal staat zoeken we samen naar passende oplossingen. Wat hier helpt is 'de kunst van het laten'. Zo gaan we van zorgen voor naar zorgen dat. Hierdoor ontstaat ruimte voor out-of-the-box bedachte oplossingen. Bij het zoeken naar toekomstbestendige oplossingen wegen we de aspecten duurzaamheid, passendheid en betaalbaarheid tegen elkaar af.

Ondersteuning passend en dichtbij

We willen dat onze inwoners zo zelfstandig mogelijk kunnen leven, opgroeien en wonen. Ook als ze kwetsbaar zijn en ondersteuning nodig hebben. We proberen de hulp en ondersteuning zoveel mogelijk dichtbij inwoners te realiseren zodat ze in de eigen leefomgeving kunnen blijven.
De aanpak die we gebruiken is één gezin, één plan, één regisseur. Meerdere hulpvragen pakken we in samenhang aan. Zo krijgen gezinnen met minder hulpverleners te maken en is de hulp beter op elkaar afgestemd.
We benaderen de problematiek bij inwoners en gezinnen integraal over alle levensdomeinen heen. Dit impliceert dat we vanuit één budget denken (ontschotting). Hiermee wordt het resultaat geoptimaliseerd. Dit betekent de gewenste zorg en ondersteuning tegen zo laag mogelijke kosten.

Maatwerkvoorzieningen indien nodig

Elke inwoner krijgt de zorg die nodig is. Als de ondersteuning meer vraagt dan de eigen kracht en laagdrempelige ondersteuning, zetten we maatwerk-voorzieningen in. We blijven alle noodzakelijke en verantwoorde zorg geven, en treden handelend op in crisissituaties.

Overheidsparticipatie

Het is onmiskenbaar dat inwoners veel initiatief nemen. We kunnen deze initiatieven op velerlei manieren ondersteunen. Daarnaast zoeken we actief naar input van inwoners bij belangrijke onderwerpen in het sociale domein. Daar waar ideeën opborrelen en energie ontstaat zijn we present en spelen we in op de mogelijkheden. Onze houding is toegankelijk en transparant. We willen van beheersen en controleren naar samen leren en ontwikkelen en van praten over inwoners naar praten met inwoners.

Inclusieve samenleving

Het beleid richt zich op iedereen. In een inclusieve samenleving kan iedereen tot zijn recht komen. Het maakt niet uit welke culturele achtergrond, gender, leeftijd, talenten of beperkingen iemand heeft. Iedereen neemt op een gelijkwaardige manier deel aan de maatschappij. We spreken mensen aan op hun mogelijkheden, niet op hun beperkingen.

ACHMED VERTELT

Ik kom uit een warme familie. We zijn altijd bij elkaar in de buurt blijven wonen. Mijn voetbalteam was vroeger mijn tweede familie. Helaas kan ik niet meer voetballen. Ik heb een ernstig ongeluk gehad toen ik op weg was naar de training. Nu kan ik heel moeizaam lopen en thuis kan ik niet zelfstandig de trap op om naar de slaapkamer te gaan. Mijn familie en voetbalvrienden helpen mij verder altijd met alles, daarom wil ik graag in deze buurt blijven wonen. Doordat ik nu een traplift in mijn huis heb kan ik zelf naar bed gaan en hoef ik niet te verhuizen naar een aangepaste woning.

3

WAAR STAAN WE NU?

Het toekomstbeeld is uitdagend. Gemeente Duiven en Westervoort vergrijzen en ontgroenen. Het is voor inwoners steeds moeilijker om mantelzorgers te vinden. Ook gaat het levensloopbestendig maken van woningen langzamer dan nodig. De noodzaak tot fundamentele veranderingen is daarmee in de basis voor beide gemeenten gelijk. Hierbij werkt 1Stroom voor alle inwoners met veel dezelfde partners samen. Om inzicht te krijgen in welke activiteiten effectief zijn om de transformatie in het sociaal domein verder te realiseren, zijn relevante trends en ontwikkelingen in kaart gebracht en geanalyseerd. ■

3.1 Ontwikkelingen

Langer thuis wonen vraagt om meer geschikte woningen, die niet altijd voorhanden zijn. Ook is er in de thuissituatie meer personeel nodig, maar er is juist een groeiend tekort aan zorgpersoneel. Dat drukt op de kwaliteit en de kwantiteit van personeelsinzet. Ook drukt het op de begroting, omdat de kostprijzen (cao) stijgen. Schaarste maakt duur.

Doordat mensen langer thuis blijven wonen, zijn er meer kwetsbare inwoners in de wijk. Meer mensen met dementie en psychische problematiek nemen deel aan de maatschappij. De samenleving wordt steeds ingewikkelder en de casuïstiek complexer. Tegelijkertijd ontstaat er een verharding van de maatschappij ten opzichte van deze kwetsbare doelgroepen. Dit vraagt om maatschappelijke antwoorden die niet een-twee-drie te geven zijn.

Door het vergroten van de zelfstandigheid wordt een groter beroep gedaan op het eigen netwerk van mensen. Inwoners ervaren druk vanuit de maatschappij door eisen aan werk, financiën, zorg voor familieleden, sociale en digitale netwerken. Mensen worden daardoor minder vaak vrijwilliger, kunnen minder goed regie voeren over hun leven en kunnen zich minder inzetten voor een ander dan zij willen.

Door de decentralisaties is meer lokaal maatwerk mogelijk. Samen met de lokale samenleving zoekt 1Stroom naar andere, betaalbare oplossingen om binnen de gestelde financiële kaders diensten te bieden. Tegelijkertijd zijn we door de sturing vanuit het landelijke beleid als overheid soms gebonden aan regels en budgetten die tegengesteld werken aan de uitdaging die voor ons ligt. Het abonnementstarief onder de Wmo bijvoorbeeld, helpt niet in het stimuleren van de zelfredzaamheid en kost daarnaast extra tijd en uitleg van consulenten en inwoners bij het huisbezoek.

Op financieel gebied hebben we de komende jaren ook een forse uitdaging in het sociaal domein. Op sommige beleidsterreinen zijn er tekorten; van andere is de verwachting dat er tekorten ontstaan.

3.2 FEITEN EN CIJFERS GEMEENTE DUIVEN

Aantal inwoners
25.332

> **30 jaar**
koopwoningen zijn veelal **ouder dan 30 jaar** en daardoor **niet levensloopbestendig**

Jeugdproblematiek
komt voornamelijk voor in het dorp Duiven

relatief veel **ouderen** wonen in **in de dorpen Groessen en Loo**

2,9%
Werklozen
Percentage **gelijk** aan **vergelijkbare gemeenten** Dit ligt **onder** het landelijk gemiddelde

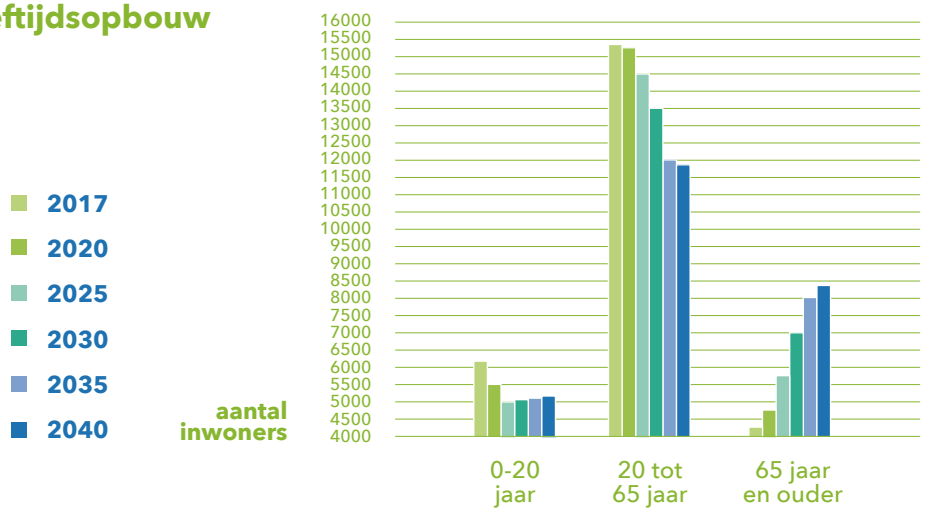
12,5%
personen beroep op **Jeugdhulp** Tegenover **10,4%** bij een vergelijkbare gemeente

Bijstandsgerechtigden
28 per 1.000 inwoners
Gemiddelde in **Nederland is 40**

16%
van de bevolking is **mantelzorger**

5,4%
Aantal gezinnen met een (langdurig) **laag inkomen** en **kinderen met armoederisico**

Prognose leeftijdsopbouw tot 2040

3.2 FEITEN EN CIJFERS WESTERVOORT

Aantal inwoners

14.994

> **30 jaar**

Veelal **ouder dan 30 jaar** en daardoor **niet levensloopbestendig**

De relatief grote markt van **goedkope huurwoningen** concentreert zich in de **groeikernwijken**

50%

De komende **10 jaar** een stijging van **65-plussers** met bijna **50%**

3,3%

Werklozen

Percentage **werklozen** ligt **boven** het gemiddelde van **vergelijkbare gemeenten** Dit ligt op het landelijk gemiddelde

15,3%

personen beroep op **Jeugdhulp** Tegenover **10,5%** bij een vergelijkbare gemeente

Bijstandsgerechtigden

38,5 **per 1.000 inwoners**

Gemiddelde in **Nederland is 40**

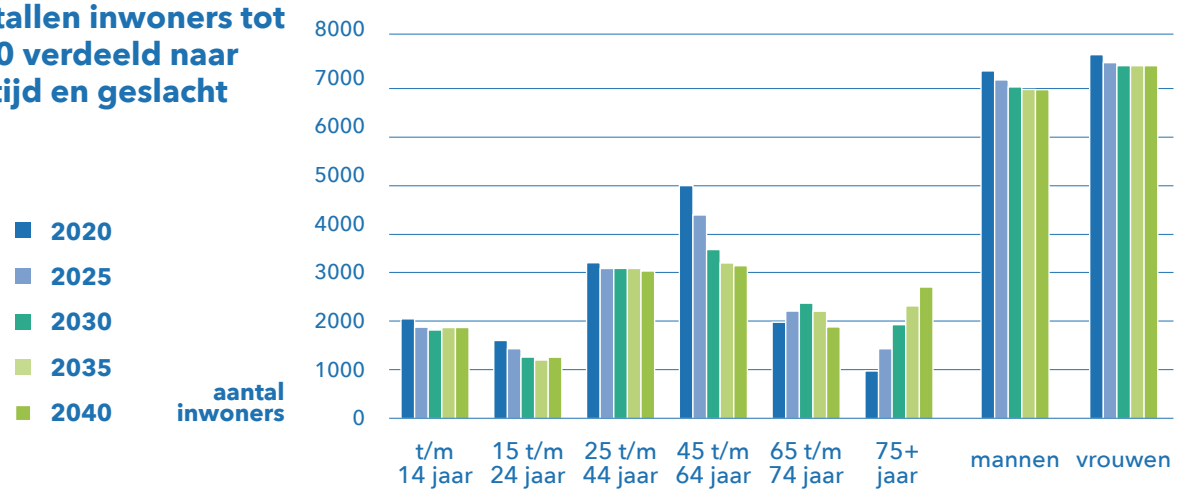
14,8%

van de bevolking is **mantelzorger**

445

inwoners per **10.000 verzekerden** maken gebruik van **geestelijke gezondheidszorg** **396 gemiddeld** in Nederland

Aantallen inwoners tot 2040 verdeeld naar leeftijd en geslacht

3.3 Trends

Uit ontwikkelingen, feiten en cijfers zijn trends af te leiden die bepalend zijn voor de belangrijkste aandachtspunten voor een toekomstbestendige uitvoering van het sociaal domein. Het beeld dat op basis van deze analyse is te vormen is uitdagend. De noodzaak tot fundamentele veranderingen is in de basis voor beide gemeenten gelijk. De gemeentelijke organisatie werkt met veel dezelfde samenwerkingspartners en zet zich in voor inwoners van beide gemeenten. De politieke context, de samenstelling van de bevolking en de gestelde kaders vertonen (beperkte) verschillen tussen de beide gemeenten.

Allereerst is er sprake van vergrijzing. Met een stijging in het absolute en het procentuele aantal ouderen wordt dit een belangrijk thema binnen het sociaal domein. Hulp in het huishouden blijkt een voorbeeld van ondersteuning die erg leeftijdsgebonden is. Voor de verschillende vormen van begeleiding en ondersteuning moet blijken of het aanbod dat nu al bestaat in de nulde en eerste lijn, voldoende is om het beroep op voorzieningen in de tweede lijn te ontlasten. Door de vergrijzing zal het beroep dat men hier op doet waarschijnlijk toenemen.

Ten tweede vallen zaken op rond de ontgroening (het wegtrekken van jongere inwoners). Ondanks de al ingezette ontgroening is er geen daling zichtbaar in de inzet van het aantal jeugdvoorzieningen. Ook zorgt de ontgroening voor een daling in het aantal mogelijke mantelzorgers. De verwachting is dat dit leidt tot een toename in het aantal hulpvragen in de eerste en tweede lijn.

Een derde aandachtspunt is dat ggz-problematiek binnen het sociaal domein over de hele breedte wordt benoemd als meest voorkomend. In de lokale toegang wordt geconstateerd dat ggz-problematiek veelal onderliggend of bijkomend is aan andere problematiek. Zowel consulenten die een focus hebben op jeugd als degenen die Wmo- of cliëntondersteuning bieden, melden dat zij veelvuldig met psychiatrische problematiek in aanraking komen. In bredere zin zien we in Nederland een stijging van het aantal mensen met verward gedrag.

Overige onderwerpen waar men veelvuldig mee in aanraking komt, zijn problematiek in het autistisch spectrum, niet-aangeboren hersenletsel, problematiek als gevolg van een licht verstandelijke beperking en psychogeriatrische klachten zoals dementie. Pas daarna volgen maatschappelijke kwesties als problemen rond echtscheiding. De focus van de uitvoering ligt dus vooral op psychische en cognitieve kwesties.

Het vierde aandachtspunt betreft een deel van het klantenbestand van de Regionale Sociale Dienst (RSD). Waar media en politiek vaak uitgaan van enkelvoudige problematiek, zoals het verliezen van een baan, blijkt uit analyse dat bijna de helft van de instromers bij de RSD in mensen zijn met problemen in andere leefdomeinen, zoals echtscheidingsproblematiek. In het kader van integraliteit vanuit werk en inkomen is hier de verbinding met de Wmo mogelijk om deze kwetsbare groep passend te ondersteunen.

Ten slotte blijkt dat er weinig aandacht is voor gezondheid en gezonde keuzes en dat er ondanks de vele actieve inwoners en sociale cohesie veel eenzaamheid is. Ook blijkt uit de maatschappelijke ontwikkelingen dat er de komende jaren extra aandacht uitgaat naar statushouders. Met de Wet inburgering, die ingaat in 2021, krijgt de gemeente meer verantwoordelijk bij de inburgering van statushouders. Dit biedt gemeenten de kans om nauwer in contact te komen met deze groep, die bestaat uit veelal kwetsbare inwoners. Uitvraag naar de behoeften van deze groep kan leiden tot aanbod op maat en een snelle integratie in de samenleving.

WESLEY VERTELT

Ik werk bij een grote ggz-instelling en ben onderdeel van een netwerk voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. Samen met ervaringsdeskundigen, inwoners, welzijn, gemeente en andere partijen voor zorg en ondersteuning hebben wij een herstel-community opgericht waar mensen met een psychische kwetsbaarheid elkaar kunnen ontmoeten en zich verder kunnen ontwikkelen. In dit netwerk kunnen alle deelnemers hun eigen expertise inzetten, elkaar aanvullen en versterken. Een goede samenwerking zorgt voor vertrouwen, korte lijnen en innovatieve oplossingen waarbij we vraaggericht werken. We werken niet meer langs elkaar, maar met elkaar.

4

WAT GAAN WE HIERVOOR DOEN?

De trends en ontwikkelingen tonen een grote druk op het sociaal domein. We moeten komen tot een betere werkwijze. Die is nodig om deze druk behapbaar te maken, om de effecten van ons handelen te vergroten en om kosten te besparen. Preventie en innovatieve oplossingen zijn noodzakelijk om deze gewenste transformatie door te maken. Om in control te blijven, moet 1Stroom daarnaast werken aan de regie over processen en aanbieders. ■

4.1 Opgaven voor de transformatieagenda

Door de vergrijzing en de ontgroening komt er een grotere druk op voorzieningen. Doordat het aantal potentiële mantelzorgers afneemt, wordt het moeilijker om zorg dichtbij, in de nulde lijn, te organiseren. De taak om samen met onze partners te zoeken naar innovatieve oplossingen voor het verlenen van zorg binnen de beschikbare budgetten, wordt hiermee urgenter. De toename in benodigde jeugdhulp, de stijgende ggz-problematiek en de stapeling van voorzieningen vraagt om een betere analyse van wanneer welke hulp nodig is en van mogelijke alternatieven. Hiervoor is regie en sturing op aanbieders nodig.

De druk op het sociaal domein in brede zin vraagt om een verdere omslag in het denken. We kijken daarom steeds meer naar preventie om een bijdrage te leveren aan het afschalen van reguliere zorg. Om dit voor elkaar te krijgen, moet de gemeente haar zaken goed op orde hebben. Monitoring en een optimale bedrijfsvoering zijn daarvoor noodzakelijk.

Deze confrontatie van trends en visie leidt tot drie opgaven waar we de komende jaren op focussen om de transformatie in het sociaal domein verder vorm te geven:

- Innovatie;
- Preventie;
- Inkoop, regie en bewaking.

Voor het realiseren van de verschillende opgaven zijn speerpunten benoemd. Dit zijn de onderwerpen waarop in eerste aanleg de focus ligt. Voor het realiseren van de opgaven is een breed scala van projecten, acties en maatregelen nodig. Hieronder vallen zowel acties die al zijn ingezet als nieuwe acties om de speerpunten en de verdere transformatie aan te pakken. In bijlage 1 staat een volledig overzicht van acties.

4.2 Innovatie

Samen met inwoners en maatschappelijke partners gaan we op zoek naar nieuwe, innovatieve en toekomstbestendige oplossingen die goed passen bij de zorgvraag. Daarbij wegen we de aspecten duurzaamheid, passendheid en betaalbaarheid tegen elkaar af. Met deze nieuwe en vaak goedkopere activiteiten is voor de zorg in de eerste en tweede lijn afschaling mogelijk. Dit betekent onder andere minder doorgeleiding naar individuele en maatwerkvoorzieningen en minder aanmeldingen bij het sociaal loket. Waar (nog) geen innovatieve of vervangende activiteiten mogelijk zijn, maken we ook bij maatwerkvoorzieningen een afweging in duurzaamheid en betaalbaarheid.

Omdat de oplossingen in samenspraak met inwoners en maatschappelijke partners tot stand komen, voelen partijen zich serieus genomen en ontstaat een breed draagvlak. De gemeente neemt de regie om de samenwerking tot stand te brengen.

→ SPEERPUNT

Combineren van oplossingen in de wijk

Gelet op de toenemende vergrijzing zijn eenzaamheid voorkomen en welzijn vergroten van belang. Als mensen zich goed voelen en bezigheden hebben, maken zij over het algemeen minder gebruik van zorg. Het is daarom zinvol om ontmoetingsplekken te creëren in de wijk. Deze plekken krijgen in samenwerking met de wijkraden verder vorm. Naast ontmoetingsplekken kan dagbesteding op andere manieren invulling krijgen. Wat een zinvolle dagbesteding is, is voor iedere inwoner anders. Daarom gaan we de verschillende vragen en keuzes beter met elkaar combineren. Dit doen we door vragen en doelgroepen in kaart te brengen, en samen te zoeken naar slimme oplossingen en (nieuwe varianten van) dagbestedingen in een voorliggende voorziening. Lokale initiatieven hiervoor worden gerealiseerd in leegstaande panden of schoollokalen, waarmee de kosten beperkt blijven. Waar dagbesteding in het voorliggend veld niet lukt, nemen we als uitgangspunt dat de geïndiceerde maatwerkvoorziening of dagbesteding zoveel mogelijk plaatsvindt binnen de grenzen van de eigen gemeente. Hiermee daalt het aantal indicaties voor doelgroepenvervoer voor dagbesteding.

→ SPEERPUNT

Beperken specialistische begeleiding jeugdzorg

De weg van kind naar volwassenheid kent in iedere fase andere vragen voor ouders en kinderen. De meeste ouders zullen hun vragen als eerste bespreken met vrienden en bekenden, aansluitend met de huisarts of de juf op school, en daarna pas met een gespecialiseerde professional. Deze lijn zetten we in bij de oplossingen, zodat we op alle niveaus kunnen faciliteren. Hiervoor gaan we onderzoek doen naar de mogelijkheden van een opvoedtelefoon en bieden we trainingen aan voor jeugdigen, waarmee we inzicht en eigen regie vergroten. Jongerencoaches en schoolmaatschappelijk werk zijn bekend op scholen, zowel bij het personeel als bij de jongeren die hen weten te vinden. Huisartsen wijzen ouders en jeugdigen vanaf nu eerst op de praktijkondersteuner GGZ-jeugd (Duiven) en specialistische ondersteuner Jeugd-GGZ (Westervoort). Die helpt bij het verhelderen van de vraag en bekijkt welke zorg het meest passend is. Met deze inspanningen worden vragen en problemen in een eerder stadium gesignaleerd en aangepakt. En op deze manier wordt er minder aanspraak gedaan op tweedelijns voorzieningen.

PRISCILLA VERTELT

Ik droomde altijd van huisje-boompje-beestje. Voor de buitenwereld was dat ook mijn leven, en in het begin was dat ook zo. Maar door toenemende spanningen tussen mijn partner en mij liepen de ruzies hoog op en ik werd geslagen. Mijn huis werd steeds minder mijn thuis. Ik was bang voor de gevolgen als er iets niet helemaal goed ging. Op een dag kon en wilde ik niet meer terug. Gelukkig is er tijdelijk een plek in een bed and breakfast gevonden, want de crisisopvang was voor mij geen goede oplossing. Nu heb ik gelukkig weer mijn eigen plekje en probeer ik anderen te helpen door als ervaringsdeskundige mee te denken. Zo probeer ik iets terug te doen.

→ SPEERPUNT

Ondersteunen zelfstandig wonende ouderen

Om te kunnen voorzien in de vraag naar (huishoudelijke) ondersteuning van de sterker groeiende groep ouderen, gaan we een andere benadering hanteren. Daarbij gaan we uit van eigen kracht, eigen regie en deelname naar vermogen. En doen we een groter beroep op de zelfredzaamheid. We bekijken hoe we de daarvoor benodigde vaardigheden bij ouderen kunnen vergroten, al dan niet met tijdelijke ondersteuning van een deskundige. Daarnaast doen we een groter beroep op hun eigen mogelijkheden. Als die er niet zijn, bekijken we wat de gemeente kan bieden.

Deze acties hebben tot gevolg dat er minder huishoudelijke ondersteuning nodig is, omdat de ouderen meer zelf kunnen. Waar deze ondersteuning wel nodig is, bekijken we eerst in hoeverre de gemeente de kosten hiervoor moet dragen en of er een indicatie nodig is. Deze werkwijze leidt tot een afname van het aantal geïndiceerde uren huishoudelijke ondersteuning.

4.3 Preventie

Met preventie richten we ons op het doorbreken van vaak hardnekkige en ongewenste patronen. Door het goede te bevorderen in algemene zin, door voorlichting en door bewustwording te creëren over specifieke thema's zoals gezonde leefstijl, opvoeding en economische zelfstandigheid, zorgen we dat mensen zelfredzaam blijven. We bevorderen hun eigen kracht en voorkomen het ontstaan van problemen of sporen die in een zo vroeg mogelijk stadium op.

Preventieve maatregelen voeren we op verschillende locaties uit: op school, in de wijk en op de werkplek. De maatregelen richten zich zowel op het gedrag van personen als op de fysieke en sociale omgeving. De inzet op preventie doen we waar mogelijk samen met inwoners. Zij krijgen zo meer invloed en werken actief mee aan oplossingen.

→ SPEERPUNT

Benutten van de kracht van samenwerking

In het basisnetwerk worden onbeantwoorde, onvoorziene vragen van inwoners besproken met netwerkpartners. Consulenten van de gemeente, beleidsmedewerkers en eerstelijns netwerkpartners zoeken samen met inwoners naar innovatieve oplossingen binnen het eigen netwerk van de inwoner en op het vlak van voorliggende voorzieningen. Om dit verder te versterken, wordt deze werkwijze verder ingevoerd in 2021. Hierbij zijn inwoners een gesprekspartner in het netwerk en werken ervaringsdeskundigen actief mee aan oplossingen passend bij de vraag.

Door vragen vaker op te lossen met ondersteuning uit het eigen netwerk en voorliggende voorzieningen, zijn er minder maatwerkvoorzieningen Wmo en minder individuele voorzieningen jeugdhulp nodig.

→ SPEERPUNT

Jongeren groeien op in de eigen omgeving

Helaas bezit niet iedere ouder de vaardigheden om zorg te dragen voor een veilig opvoedklimaat of hebben kinderen dermate ernstige problematiek dat de ouders dit niet alleen kunnen dragen. In die gevallen doen we eerst een beroep op de omgeving en daarna op de gemeente. Hierbij gaat de eerste keuze uit naar zo veel mogelijk preventieve maatregelen en/of ambulante begeleiding van het kind, zodat jongeren zo veel mogelijk thuis kunnen blijven wonen. De ondersteuning richt zich in eerste instantie op het aanleren van vaardigheden bij ouders. Leidt dit niet tot een veilig klimaat, dan krijgt de gemeente de vraag om dit over te nemen. Wordt een kind buiten de thuissituatie opgevangen, dan is het uitgangspunt dat dit zo kort mogelijk duurt en zo dicht mogelijk in de eigen omgeving van het kind gebeurt. Op die manier kan het kind naar school en kan het sociale contacten behouden. Om kinderen minder lang uit huis te plaatsen, sluiten we aan bij diverse regionale projecten die hierop gericht zijn. Deze aanpak versterkt ouders in hun opvoedingsvaardigheden, en kinderen groeien zo lang mogelijk op in hun eigen omgeving. Hierdoor is er minder – en minder langdurig – 'terreingebonden verblijf' nodig.

→ SPEERPUNT

Jongeren krijgen voldoende ontwikkelingskansen

De meeste jongeren groeien uit tot zelfredzame volwassenen die naar vermogen participeren binnen de maatschappij. Er zijn ook jongeren van wie de kans op een ontwikkelingsachterstand vooraf als hoog wordt ingeschat of bij wie dit vroegtijdig wordt geconstateerd, bijvoorbeeld door de leefomstandigheden. Het is belangrijk dat deze jongeren gedurende hun verschillende levensfases in beeld blijven en ondersteuning krijgen met passende interventies. Die bieden we samen met onze partners. Op deze manier kan op elk moment een interventie plaatsvinden, waardoor het risico op ontwikkelingsachterstanden bij kinderen afneemt. Door vroegtijdige interventies worden de kinderen zelfredzamer en voorkomen we zo veel mogelijk de behoefte aan zorg op latere leeftijd.

4.4 Inkoop, regie en bewaking

In een permanente dialoog met uitvoerende partijen en inwoners werken we aan de transformatie.
Dit gebeurt zowel bij de vorming van beleid en de uitvoering daarvan als bij de evaluatie, waardoor de gemeente en betrokken partners kunnen bijsturen. We dragen dan ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid, zowel voor de zorg als voor een gezamenlijke beheersing van de kosten. Dit vraagt om duidelijke afspraken tussen 1Stroom en de maatschappelijke partners over governance, rollen en taakverdeling.

Inzicht in de ontwikkelingen in het sociaal domein maakt tijdig bijsturen mogelijk. Ook een goede inschatting van de risico's en van de kans dat die zich voordoen en de impact ervan zijn van belang om grip te houden op de financiële situatie en te sturen op rechtmatigheid, doelmatigheid en kwaliteit van de zorg.

Daarvoor optimaliseren we de bedrijfsvoering. Sturingsinformatie geeft ons inzicht in het gebruik van voorzieningen, de financiële consequenties en de effecten van de geleverde zorg, en op basis van dit inzicht kunnen we hierop acteren. Doordat we de gemeentelijke werkprocessen in het sociaal domein analyseren en waar nodig opnieuw inrichten, dragen we bij aan een efficiënte en gelijke dienstverlening aan onze inwoners.

→ SPEERPUNT

Toets op resultaatgerichte ondersteuning bij verwijzing

Ongeveer een derde van de geïndiceerde jeugdzorg wordt in samenspraak met een consulent bepaald. Twee derde van de indicaties komen van andere verwijzers, zoals huisartsen, kinderrechters, jeugdbeschermers en gezinsvoogden. Deze indicaties verwijzen vaker naar individuele voorzieningen en er is vaker sprake van langlopende beschikkingen. Om te kunnen transformeren, is meer bewustwording bij en meer grip op deze groep nodig. Daarvoor zal de gemeente een korte lijn met de huisartsen tot stand brengen en volgen er na drie maanden evaluatiegesprekken met ouders en aanbieders. Als andere partijen verlengingen aanvragen, toetst de gemeente die.

Door anders te kijken naar de indicaties, is het vaker mogelijk om een oplossing in de nulde en eerste lijn te vinden. Dit leidt tot minder gebruik van individuele voorzieningen. Door betere evaluaties te voeren en meer zicht te houden op de indicaties, is niet-passende zorg sneller aan te passen en is sneller te verwijzen naar de juiste zorgaanbieder.

→ SPEERPUNT

Match-making jeugdhulp

Als ouders en of jeugdigen ondersteuning van een zorgaanbieder nodig hebben, zoeken we aan de hand van de vraag het best passende aanbod. Hebben jeugdigen meerdere problemen, dan beoordelen ouders en consulent samen de problematiek en bekijken welke aanbieder daarbij past. Het komt voor dat de aanbieder een andere inschatting maakt en dat er discussies ontstaan over de problematiek, en dat dan meerdere aanbieders moeten worden benaderd. Dit werkt vertragend en is frustrerend voor de zorgvrager. Door de problematiek te categoriseren en te koppelen aan passende zorgaanbieders (aanbieders waarmee positieve ervaringen zijn opgedaan rond deze problematiek) is een scherpere indicatie mogelijk. Met deze aanpak kan een traject sneller verlopen, waardoor jeugdigen sneller geholpen zijn.

→ SPEERPUNT

Versterken contractbeheer en verscherpen contractafspraken

De gemeente beheert de contracten en controleert of de zorgaanbieders de zorg verlenen zoals afgesproken. Maar op basis van data alléén is het lastig om te zien waar de oneffenheden zitten. Het contractbeheer vindt daarom plaats in verbinding met de consulenten, de afdeling financiën en de regionale inkoop. Zo worden deze partijen gevoed met positieve en negatieve ervaringen en

kunnen ze vragen stellen over afspraken. Vervolgens bespreken deze partijen de input regionaal met elkaar, maken ze concrete afspraken en wisselen ze ideeën uit. Regionale samenwerking vergroot de invloed bij aanbestedingen en maakt een innovatievere vorm van inkoop mogelijk.

Door deze vorm van contractbeheer is er meer grip op inzet en kwaliteit van zorg-aanbieders. Ook het berichtenverkeer verloopt volgens de contractafspraken.

→ SPEERPUNT

Data-gedreven sturen

Het registratiesysteem bevat veel data. Bijvoorbeeld informatie over passende zorg, de duur van trajecten en de verlengingen per aanbieder. Ook is het mogelijk om kostenvergelijkingen te maken tussen diverse zorgaanbieders met eenzelfde aanbod. Deze informatie is nodig om grip te houden op het sociaal domein.
Zo komen dubbelingen boven tafel, krijgen we inzicht in mogelijkheden om te combineren en is te zien in welk domein een investering nodig is.

In het huidige systeem moeten deze data en rapportages handmatig worden gegenereerd. Dit kost veel tijd. Daarom wordt er een aanbesteding voor een nieuw registratiesysteem gestart dat voorziet in automatische levering van up-to-date data en rapportages. Door een adequatere ICT-ondersteuning is er meer tijd beschikbaar voor inhoudelijke activiteiten. Een reguliere bespreking van de rapportages maakt inzichtelijk aan welke knoppen we moeten draaien om de dienstverlening te verbeteren en de kosten beperkt te houden.
Om grip te hebben en houden maken we gebruik van de visitatiecommissie van de VNG. Zij bieden expertadvies aan op het gebied van financiële beheersbaar-heid in het sociaal domein.

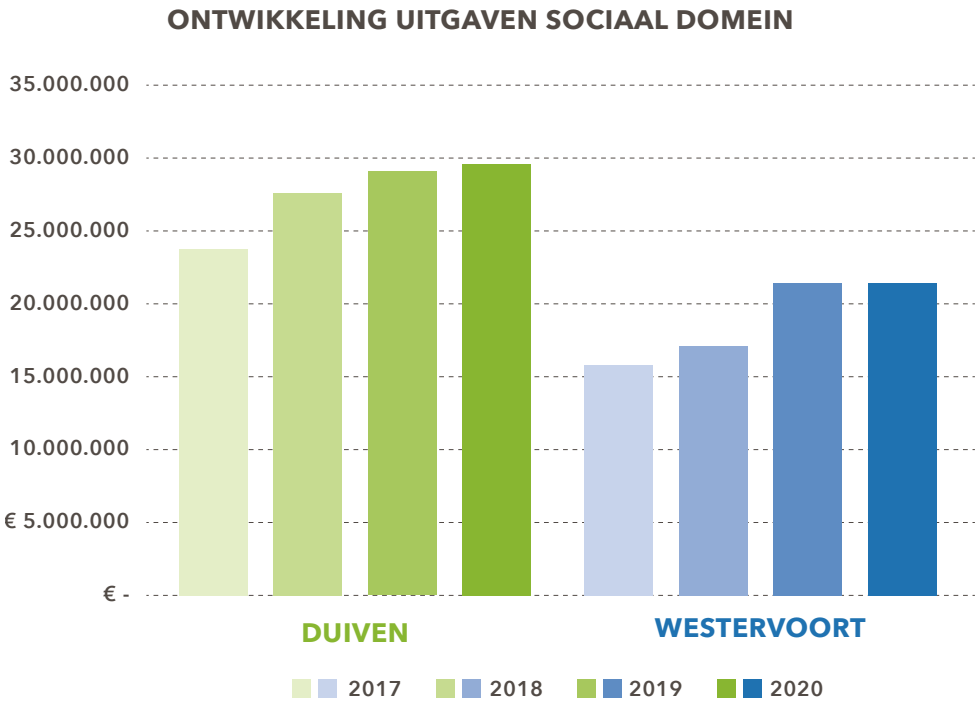
5

EFFECTEN EN MONITORING

De kosten binnen het sociaal domein lopen de laatste jaren op. Maatregelen op rijksniveau vergroten de druk. Het open-eindekarakter van regelingen vergroot het risico nog verder. Grip op de uitgaven en de uitvoering van de opgave is daarom van groot belang. Als we weten aan welke knoppen we kunnen draaien bij de beheersing en uitvoering van de opgaven, hebben we meer zicht op de te bereiken doelen en kunnen we tijdig ontwikkelingen signaleren. Zo kunnen we onze inwoners die dit nodig hebben, de komende jaren blijven ondersteunen. ■

5.1 Financiën

Sinds de overheveling van taken in 2015 is het steeds moeilijker geworden om de taken voor het sociaal domein binnen de gestelde begroting uit te voeren. In de afgelopen jaren zijn de kosten in gemeente Duiven met 25% en in Westervoort met 35% opgelopen. In 2020 hebben we maatregelen genomen, zodat de realisatie naar verwachting volgens begroting loopt en de stijging niet doorzet of in mindere mate. In grafiek 1 is de ontwikkeling van de kosten in het sociaal domein (exclusief Wet sociale werkvoorziening en sociale uitkeringen) weergegeven voor de afgelopen vier jaar. De uitkomst in 2020 is geprognosticeerd op basis van de realisatie tot en met het derde kwartaal.

Grafiek 1 Ontwikkeling van de uitgaven in het sociaal domein in Duiven en Westervoort

Zoals vaak bij overheveling van taken wordt decentralisatie gevolgd door gedeeltelijke centralisatie. De beleidsvrijheid van gemeenten is hierbij ingeperkt. Voorbeelden hiervan zijn de AMvB reële kostprijs 2015, het abonnementstarief Wmo en het opleggen van één loonwaardesysteem in de Participatiewet. Dit beperkt de mogelijkheden om te sturen op inhoud en financiën. En dat gebeurt op het moment dat beheersing van de uitgaven juist noodzakelijk is voor een stabiele financiële begroting van de gemeente. Ook wordt het inzicht in de verhouding tussen inkomsten en uitgaven bemoeilijkt, doordat de inkomsten voor de taken Wmo, Jeugdwet en Participatiewet zijn opgegaan in de algemene uitkering. Een vergelijking tussen inkomsten en uitgaven is hierdoor niet (meer) te maken.

Er is sprake van een openeinderegeling en dus van een financieel risico. Dat risico is onderdeel van de Sociaal Domein-wetgeving en vormt voor alle gemeenten een grote uitdaging. Naast de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en de sociale uitkeringen (bijstand) die worden uitgevoerd door de Regionale Sociale Diensten, bestaan de kosten vooral uit ondersteuning op basis van de Wmo, de Participatiewet en de Jeugdwet. Daarnaast zijn er uitgaven aan sport, onderwijs en welzijn. Deze zijn in diagram 1, de hierna afgebeelde verdeling van de uitgaven in 2019, samengevoegd onder overig.

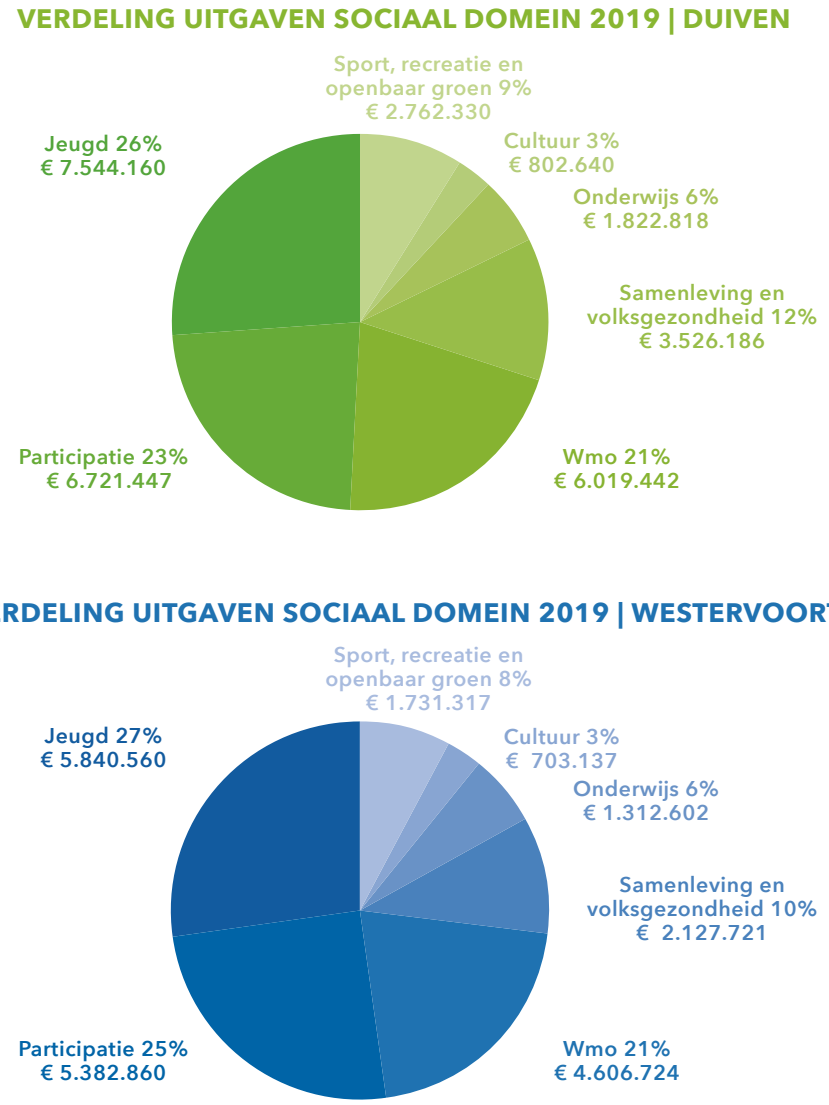

Diagram 1 Verdeling van uitgaven in 2019 in het sociaal domein in Duiven en Westervoort

Doordat de inkomsten onderdeel zijn van de algemene uitkeringen, zijn die niet helemaal te herleiden. Er is bovendien moeilijk te sturen, doordat de uitkering van het gemeentefonds varieert, bijvoorbeeld door wijzigingen in de landelijke verdeelmodellen en het meebewegen met rijksoverheidsuitgaven ('trap-op-trap-af'-systeem). Daarnaast bestaat het risico dat de inkomsten de komende jaren dalen door efficiencykortingen en herverdeling van het gemeentefonds.

De afgelopen jaren hebben de gemeenten hun ramingen voor het sociaal domein steeds fors moeten bijstellen ten opzichte van de primaire begroting. Om dit te dekken, is aanspraak gedaan op de algemene reserve. Dit raakt ook gewenste investeringen in andere domeinen, zoals het fysieke domein. Er is geen sprake van een duurzaam houdbare situatie. In 2020 is de jaarlijkse stijging van de uitgaven al afgevlakt, maar we moeten het stijgende patroon ombuigen en een daling is wenselijk. Het doel van de transformatieagenda is gericht op het bereiken van onze toekomstvisie, maar zeker ook op het ontstaan van een financieel gezonde situatie. Voor beide is grip noodzakelijk.

5.2 Monitoring en effecten

Bij grip in het sociaal domein gaat het om grip op de uitgaven, de uitvoering en de opgave. Met grip zijn niet alle problemen opgelost, maar zónder grip zijn problemen niet op te lossen. Inzicht in de ontwikkelingen en in de structuur van het sociaal domein is nodig om inhoudelijk en procesmatig grip te houden en tijdig bij te sturen. Daarom hebben we voor elke opgave indicatoren bepaald. Door te focussen op de opgaven zoals benoemd in hoofdstuk 4, zetten we de gewenste transformatie door op inhoud én kosten. De financiële situatie van gemeente Duiven en Westervoort in het sociaal domein wordt daarmee gezonder. In tabel 1 is de verwachte besparing aangegeven zoals deze is opgenomen in het meerjaren-perspectief van de gemeenten en die we bereiken door uitvoering te geven aan de acties zoals die zijn opgenomen in de transformatieagenda.

BESPARINGEN	2021	2022	2023	2024
DUIVEN	€ 600.000,-	€ 675.000,-	€ 750.000,-	€ 750.000,-
WESTERVOORT	€ 850.000,-	€ 1.100.000,-	€ 1.250.000,-	€ 1.350.000,-

Tabel 1 Verwachte besparingen tot 2024 in gemeente Duiven en Westervoort

Tabel 2 geeft een overzicht van de indicatoren. Op basis daarvan bouwen we een rapportage op. Sommige indicatoren geven inzicht in de korte termijn en zijn ieder kwartaal te actualiseren; andere indicatoren geven meer een langetermijnbeeld en worden dan ook jaarlijks in kaart gebracht. We hanteren 2019 als basisjaar. Nog niet voor alle indicatoren is de nul-situatie bekend. Dit maakt het bepalen van een streefcijfer niet altijd mogelijk. Duidelijk mag zijn dat we streven naar verbetering, of waar de huidige score al goed is, naar behoud hiervan en dat 0-metingen op korte termijn worden verricht

De prestatie indicatoren nemen we op in het dashboard dat wordt ontwikkeld. Het dashboard geeft overzicht en inzicht in het sociaal domein omdat daar de belangrijkste gegevens en ontwikkelingen worden weergegeven. Het betreft een dynamisch document dat we ieder kwartaal updaten. Naast een actuele stand van zaken door presentatie van (financiële) gegevens voegen we relevante prestatie indicatoren toe. Van een aantal indicatoren veranderen de waarden per kwartaal, terwijl voor andere indicatoren geldt dat waarden jaarlijks worden aangepast. De indicatoren worden gebruikt om resultaten te verbeteren en geven aan hoe de organisatie ervoor staat. Ontwikkelingen worden zo zichtbaar en prestaties geëvalueerd.

Tabel 2 Overzicht indicatoren

OPGAVE	INDICATOR	STREEFWAARDE
OPGAVE 1 INNOVATIE	Aantal uren huishoudelijke ondersteuning per inwoner	2,5 Uur gemiddeld
	Tevredenheid over huishoudelijke ondersteuning in cliëntervaringsonderzoek	85%
	Aantal maatwerkvoorzieningen dagbesteding	Daling van 5%
	Gebruik doelgroepenvervoer voor dagbesteding	Daling van 3%
	Gebruik voorliggende voorziening dagbesteding binnen de eigen gemeente	Toename van 5%
	Aantal individuele voorzieningen jeugdhulp	Daling van 3%
	Aantal contacten van POH-jeugd GGZ	Blijft gelijk
OPGAVE 2 PREVENTIE	Aantal maatwerkvoorzieningen Wmo	Daling van 5%
	Aantal individuele voorzieningen Jeugdhulp	Daling van 3%
	Aantal voorliggende voorzieningen	Toename
	Aantal ingezette ervaringsdeskundigen	Toename

OPGAVE	INDICATOR	STREEFWAARDE
	Gebruik dagbesteding ouderen	Daling van 10%
	Gebruik doelgroepenvervoer dagbesteding ouderen	Daling van 3%
	Eenzaamheidsscore ('waar staat je gemeente')	Verbetering
	Gebruik 'terreingebonden verblijf'	Daling van 15%
	Verblijfsduur 'terreingebonden verblijf'	Verkorting
	Aantal begeleidingstrajecten aanleren opvoedingsvaardig-heden bij ouders	Toename
	Aantal leerlingen met risico op onderwijsachterstand	10%
	Aantal plaatsen VVE	Blijft gelijk
OPGAVE 3 INKOOP, REGIE EN BEWAKING	Aantal individuele voorzieningen	Daling van 3%
	Looptijd inzet individuele voorzieningen	Daling van 3%
	Score 'kwaliteit van de zorg' van het cliëntervaringsonderzoek	75%
	Score 'kwaliteit van de hulpver-leners' van het clientervaringsonderzoek	Blijft gelijk
	Tijdigheid berichtenverkeer	95%
FINANCIËN	Uitputting t.o.v. primaire begroting	Geen overschrijding
	Totale kosten Sociaal Domein	Daling

5.3 Doorkijk in proces en planning

Met de visie als stip op de horizon en de genoemde speerpunten als concrete opdrachten zetten we een volgende stap in de transformatie van het sociaal domein. Samen met meer overzicht en inzicht in uitgaven werken we aan een financieel gezond sociaal domein waarin passende zorg wordt verleend. In 2020 zijn de eerste activiteiten gestart om de transformatie in te zetten. De toekomstvisie en transformatieagenda bundelt de reeds lopende en aanvullende acties en zorgt voor samenhang. De verschillende opgaven, zoals beschreven in hoofdstuk vier, worden in 2021 in het programma 'Ontwikkeling sociaal domein' gestructureerd opgepakt. In 2021 wordt gestart met de benoemde speerpunten. Aansluitend in de navolgende jaren worden de activiteiten zoals beschreven in de bijlage binnen het programma uitgevoerd.

Het dashboard geeft overzicht en inzicht in de resultaten en effecten op basis waarvan zo nodig kan worden bijgestuurd. De eerste versie, in de vorm van de kwartaalrapportage, is gereed en met de klankbordgroep in Westervoort gedeeld. Op basis van de beschreven indicatoren wordt het dashboard in Q4 verder ontwikkeld. Samen met vertegenwoordigers uit de gemeenteraad wordt bezien welke gegevens relevant zijn om op te nemen in het dashboard. Sommige gegevens zijn geschikt om op de korte termijn inzicht te geven en andere zullen juist meer de langjarige trend laten zien. De frequentie en actualiteit van indicatoren zal hier ook op gebaseerd zijn. Vanaf het eerste kwartaal 2021 is het dashboard beschikbaar met de gegevens uit het basisjaar 2019 als referentie. Door dit overzicht per kwartaal te delen wordt inzicht gegeven in de ontwikkelingen die zich in het sociaal domein voordoen

6 TOT SLOT

Er is veel te doen de komende jaren. In deze visie is een toekomstbeeld voor het sociaal domein in de gemeente Duiven en Westervoort geschetst. Dit beleidskader biedt overzicht in de opgaven waar we voor staan in het sociaal domein. Het is tijd om samen met een andere blik de toekomst in te gaan. Transformatie is nodig om de juiste ondersteuning te bieden en de kosten beheersbaar te houden. Deze transformatie in het sociaal domein heeft alleen kans van slagen als we samen sterk staan. Inwoners, politiek, organisaties in het maatschappelijk veld en bestuur moeten zich hiervoor gezamenlijk actief inzetten. Al deze partijen zullen de komende tijd dan ook gestimuleerd, gestuurd en betrokken worden. ■

Wij kijken er naar uit om dit op te pakken. Samen gaan we ervoor zorgen dat inwoners die dat nodig hebben zich veilig en gesteund voelen om mee te doen in de samenleving. Met de opgaven en bijbehorende speerpunten die in hoofdstuk 4 staan beschreven starten we in 2021 om onze visie te realiseren. Ieder jaar maken we de balans op. Zo houden we de mogelijkheid om in te spelen op de voor dat moment meest actuele thema's en ontwikkelingen. Het is noodzakelijk flexibel te kunnen opereren op een beleidsterrein dat dynamisch en daardoor constant in beweging is. Met het dashboard hebben we continu inzicht in de actuele stand van zaken en kunnen we operationeel anticiperen wanneer dit nodig is.

Zo werken we de komende jaren actief en gestructureerd toe naar een zelfstandig bestaan voor iedereen middenin de samenleving van de gemeente Duiven en Westervoort.

BIJLAGEN

LIJST VAN ALLE ACTIES

Acties opgave innovatie

- Gemiddeld geïndiceerd aantal uren huishoudelijke ondersteuning in overeenstemming brengen met het landelijk gemiddelde van 2,6 uur per week.
- Sluitend netwerk opzetten voor inwoners met verward gedrag.
- Maatschappelijk werk zichtbaar aanwezig laten zijn in de wijken.
- Meer gebruikmaken van voorliggende vervoersmogelijkheden.
- Prestatieafspraken maken met woningcorporaties over het levensloopbestendigmaken van de woningvoorraad.
- Bewustwordingscampagne voeren voor eigen verantwoordelijkheid levensloopbestendige woningen voor inwoners.
- De begeleiding van statushouders meer integraal benaderen door samenwerkingsafspraken met partners te maken.
- We intensiveren het beleid om de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers te waarborgen. Wij voorzien een terugloop in het aantal vrijwilligers en mantelzorgers, waardoor zij mogelijk zwaarder belast gaan worden. Wij hechten er veel waarde aan dat zij zich voldoende gesteund voelen in het uitvoeren van hun taken.
- Zorg en ondersteuning aanbieden op plaatsen waar zorgvragers zich bevinden.
- Minder dagbesteding bieden en meer activerend werk bieden voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- Het Regionaal Transformatieplan Jeugd uitvoeren.
- De veranderingen in het sociaal domein vragen om herijking van de huidige beleidslijnen en het toevoegen van 2 beleidslijnen met betrekking tot preventie en jeugd zodat in de P&C cyclus de ontwikkelingen hierop kunnen worden gerapporteerd.

Acties Preventie

- Basisnetwerk van partners en gemeente invoeren om samen met inwoners innovatieve oplossingen te ontwikkelen.
- Ontmoetingsplekken faciliteren voor daginvulling en ontmoeting van kwetsbare ouderen.
- Onderzoek doen naar de haalbaarheid van het project Reablement (ouderen die voor zichzelf zorgen).
- De sociale supermarkt doorontwikkelen.
- Sportakkoord uitvoeren.
- Cultuurpact uitvoeren.
- Project ‘Scheiden zonder schade’ uitvoeren.
- Zwangeren en jonge ouders ondersteunen via het project ‘Kansrijke start’.

- Verbinding leggen tussen zorg en onderwijs.
- We starten een aantal projecten om onderwijsachterstanden te voorkomen. De projecten betreffen het vergroten van de ouderbetrokkenheid, het VVE aanbod in groep 1 van het basisonderwijs, een sterkere verbinding tussen onderwijs en zorg en tot slot het gebruik van de peutermonitor.
- Via de 'Perspectieftafel' jongeren zo veel mogelijk laten opgroeien in de eigen omgeving.
- Een sluitend netwerk opzetten met jongeren en inwoners om overlast van jongeren te voorkomen.
- Samen met zorgverzekeraars preventieve activiteiten uitvoeren voor gezondheid, zoals 'Valpreventie' en 'Jongeren op gezond gewicht'.

Acties Inkoop, regie en bewaking

- Toekomst- en veiligheidsplan vast gespreksonderwerp maken met zorgaanbieders.
- Data-gedreven sturen (passende zorg, lengte en duur trajecten, kostenvergelijking, berichtenverkeer, declaratiecontrole, evaluatie van effect van geboden zorg, grootverbruikers).
- Contractbeheer versterken en contractafspraken aanscherpen.
- Aanmelden visitatiecommissie financiële beheersbaarheid sociaal domein VNG
- Toetsing op vergoeding van dyslexie-behandeling intensiveren.
- Matchmaking jeugdhulp: verwijzing verbeteren door koppelen van zorgvraag, doorverwijzing en voorwaarden van zorgaanbieders.
- Stopzetten van zorg van gemeente wanneer andere bronnen voor zorg beschikbaar zijn.
- Gebruik van Zorglokaal invoeren.
- Kwaliteitskompas Westervoort invoeren.
- Gebruik van nulde-lijn voorzieningen monitoren (voor wie is wat?).
- Continu cliëntervaringsonderzoek Westervoort invoeren.
- Organisatiestructuur wijzigen: integratieteams
- Registreren op adres.
- Resultaatgericht indiceren.
- Het versterken van de toegang tot jeugdhulp via de huisartsen door urenuitbreiding van de POH JGGZ bij de huisartsen in gemeente Duiven en het starten met groepstrainingen. Voor Westervoort wordt een SOJ GGZ in dienst genomen.
- Verwijzen van de huisarts naar de SOJ GGZ van jeugdigen (en ouders) met psychosociale problemen.
- Verwijzing van huisartsen altijd toetsen op resultaatgerichte ondersteuning.

BEGRIPPENLIJST

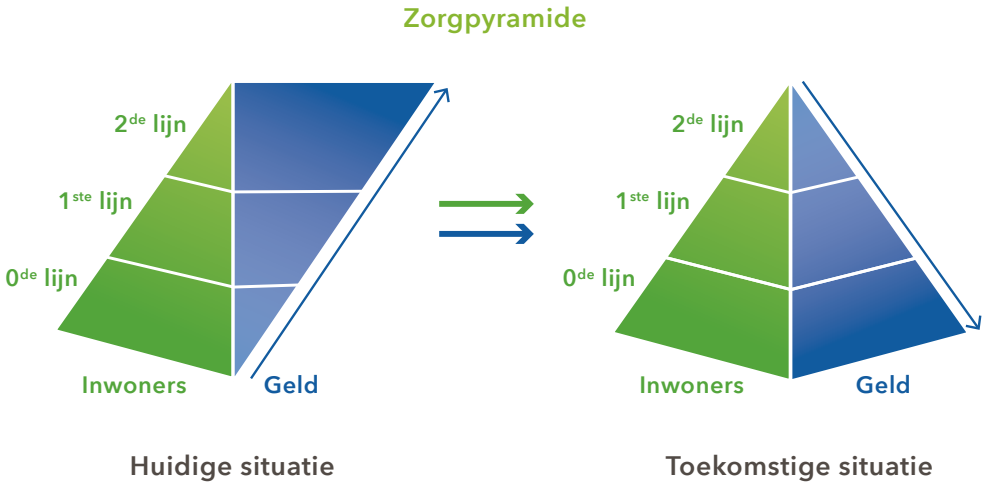
Sociaal domein

Onder de term 'sociaal domein' verstaan we alle inspanningen die de gemeente verricht rond werk, participatie en zelfredzaamheid, zorg en jeugd, op basis van de WMO 2015, de Participatiewet, Jeugdwet en de Wet gemeentelijke schuld-hulpverlening. In de ruime, integrale zin van het woord vallen onder 'sociaal domein' ook alle aanverwante taken. Denk hierbij aan handhaving bij leerplicht, het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten, passend onderwijs, leerlingenvervoer, de reguliere en bijzondere bijstand, schuldhulpverlening, sport en cultuur en de (jeugd)gezondheidszorg. Binnen 1Stroom zijn dit het team Sociaal domein, Wijkenteam en Wijkoverstijgend team.

Transformatie sociaal domein

Transformeren betekent fundamenteel veranderen. In dit document heeft dit een tweeledige betekenis:

- Transformeren is veranderen. In deze betekent het een verandering om de organisatie in control en duurzaam toekomstbestendig te maken.
- En als tweede een fundamentele verandering in de zorg. Van veraf naar dichtbij. Algemene voorzieningen versterken waardoor maatwerk-voorzieningen minder nodig zijn. Het kantelen van de zogenoemde Pyramide.

Huidige situatie

Toekomstige situatie

0e, 1e en 2e lijn

Nulde lijn

De nulde lijn bestaat uit algemene voorzieningen en basisvoorzieningen. Algemene voorzieningen zijn voorzieningen die door iedereen waarvoor ze bedoeld zijn op eenvoudige wijze en zonder aanvraagprocedure of indicatie te verkrijgen zijn. Onder algemene voorzieningen verstaan we voorzieningen die de zelfredzaamheid en participatie van de burger ondersteunen. Algemene voorzieningen zijn voorliggend aan maatwerkvoorzieningen en dat betekent dat, als er een geschikte algemene voorziening voorhanden is, er geen maatwerkvoorziening wordt verstrekt. Daarnaast heeft de gemeente een sociale basis die bestaat uit bijvoorbeeld scholen, het verenigingsleven, de Schutterijen, de buurtverenigingen en kerken. Samen vormen al deze voorzieningen een basis infrastructuur of nulde lijn waarin de inclusieve samenleving wordt vormgegeven.

Eerste lijn

Eerstelijnszorg is zorg waar de inwoner zelf, zonder verwijzing, naartoe kan gaan. Dit kan behandeling zijn door de huisarts, tandarts, fysiotherapeut, maatschappelijk werker of wijkverpleegkundige, maar ook ondersteuning door het lokale sociale team van de gemeente.

Tweede lijn

In de tweede lijn werken zorgverleners die gespecialiseerd zijn. Als een inwoner zorg wil krijgen van een specialist moet de inwoner daar zelf naar vragen. Om in contact te komen met een specialist moet de inwoner eerst bij een eerste lijn zorgverlener zijn geweest, meestal is dat de huisarts, maar dat kan ook het Sociaal Loket.

Overheidsparticipatie

We werken vanuit de overtuiging dat de samenleving alles in zich heeft om vragen op te lossen en oplossingen te bedenken voor problemen en dat wij als gemeente veel kwaliteiten hebben om bij te dragen aan deze oplossingen. We geven als gemeenten ruimte aan initiatieven en vertrouwen op de kennis en kunde van de inwoners en partners.

Open einde regeling

Regeling die personen of bedrijven recht geeft op een bijdrage van de overheid of de sociale fondsen indien zij voldoen aan bepaalde criteria. Het kenmerkende van deze regelingen is dat de uitgaven ervoor en het aantal gebruikers ervan niet gelimiteerd zijn: ze hebben een open einde.

Gelderse
Omgevingsdiensten

Aan de gemeenteraad
T.a.v. de griffie

Datum	: juni 2022
Uw kenmerk	: -
Ons kenmerk	: 202206xx.xx
Contactpersoon	: S. Lammers
Telefoonnummer	: 06-25101746

Onderwerp: Introductie Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

Geachte (nieuwe) raadsleden,

Felicitatie
Van harte gefeliciteerd met uw verkiezing als gemeenteraadslid. Wij wensen u veel succes bij de uitoefening van dit prachtige ambt de komende vier jaar.

Wie is ODRA?
Wij zijn ODRA. Wij zijn Omgevingsdienst Regio Arnhem, de uitvoeringsdienst die mede zorgdraagt voor een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving voor de gemeenten Arnhem, Renkum, Duiven, Westervoort, Zevenaar, Rheden, Lingewaard, Doesburg, Rozendaal, Overbetuwe en de provincie Gelderland. Deze elf partners hebben een deel van hun taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving in de fysieke leefomgeving belegd bij ODRA.

Wat doet ODRA?
Voor Arnhem, Lingewaard en Renkum handelen we ook de omgevingsvergunningen voor bouwen en overige Wabo-activiteiten af. Daarnaast handelen wij meldingen voor sloopwerkzaamheden en brandveiligheid af en verstrekken wij adviezen over constructies, stikstof, welstandstoets en monumentenzorg. Voor Renkum, Lingewaard en provincie Gelderland handelt ODRA ook de bezwaar- en beroepsprocedures af.
Voor alle partners behandelen we de milieuvergunningaanvragen en milieumeldingen. Dat is een basistaak. We beoordelen op juistheid en volledigheid en zorgen dat de aanvragers en melders binnen de wettelijke termijnen een antwoord krijgen. We houden ook toezicht op naleving van de vergunningen door fysieke- en administratieve controles. Worden voorschriften overtreden, dan gaan we handhaven. Kern van ons optreden: voorkomen van overtredingen (vergunningen en meldingen) en herstellen van overtredingen (toezicht en handhaving).

Waarom ODRA?
We zijn nog een relatief jonge organisatie. DCMR is met 50 jaar de oudste milieudienst van Nederland. ODRA is in 2013 opgericht en daarmee een van de jongste. Indirect is de aanleiding voor de oprichting van omgevingsdiensten de vuurwerkramp in Enschede, in mei 2000. De commissie Mans bracht in 2008 het advies uit om gemeentelijke- en provinciale afdelingen milieu en ruimte moeten meer kennis hebben, beter samenwerken en op afstand van de bestuurders geplaatst worden. De provincies kregen indertijd de opdracht om het proces van oprichting vorm te geven. Daarom zijn er per provincie verschillen in hoe de omgevingsdiensten zijn ingericht. We hebben in Gelderland zeven autonome omgevingsdiensten: Apeldoorn (OVIJ), Ede (OdDV), Tiel (ODR), Nijmegen (ODRN), Hengelo (ODA), Harderwijk (ODNV) en Arnhem. Met elkaar hebben de diensten afgesproken dat wordt samengewerkt waar dit nuttig en effectief is.

Gelderse
Omgevingsdiensten

Samenwerken
We kijken in ieder geval ernaar uit om samen met u de komende vier jaar weer constructief samen te werken aan een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving. Uitdagingen genoeg. En wat die uitdagingen zijn, daar komen wij graag eens bij u in de raad over praten. Laat u informeren over de situatie in uw gemeente en regio en ga hierover in gesprek met ons. Maak een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving prioriteit in uw beleid en benut onze expertise, zodat we gezamenlijk werken aan het voorkomen en herstellen van overtredingen die de veiligheid, gezondheid en duurzaamheid bedreigen.

Op bezoek in uw raad
Ons secretariaat plant via uw griffie graag een moment met alle raadsleden in, om nader kennis te maken met onze dienst, maar vooral ook om samen te spreken over de maatschappelijke opgaven die wij de komende jaren voor ons zien. Goed idee?

…….

Ruben Vlaander
Directeur ODRA

Informatiebijeenkomst Raadsleden

Omgevingsdienst
Regio Arnhem

Voorstellen

*Wij willen een **betrouwbare partner** zijn met zichtbare toegevoegde maatschappelijke waarde en **omgevingsbewuste professionals** op wie omwonenden, ondernemers, instellingen en partners kunnen **bouwen en vertrouwen**. We zijn uit op verbinding en zetten **'de bedoeling' centraal**: een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving.*

ODRA - drie taakvelden in vier programma's

- Milieu
- Bouw
- Projecten

- Vergunningen
- Toezicht
- Advies
- Gelders Stelsel

Plus twee provinciale programma's

- Aandachtsbedrijven
- Toezicht handhaving complexe bedrijven

Expertise ODRA

- Meten en advies (geaccrediteerd)
- Constructieve veiligheid
- Toezicht en coördinatie vuurwerk
- Toezicht bodemsanering

Aantal ontwikkelingen komende jaren

Maatschappelijke ontwikkelingen: krappe arbeidsmarkt, opdracht woningen bouwen (gevecht om ruimte), impact stikstofbeleid (transities)

Versterking VTH: robuuste diensten, kennis delen en samenwerken, laten zien wat we doen (rijker verantwoorden)

Wet- en regelgeving: Omgevingswet (ja… mits), Wet Kwaliteitsborging (van publiek naar privaat), overdracht Bodemtaken (provincie-gemeenten)

Organisatie ODRA: programmatisch werken, data-gedreven werken, ICT-transitie, meerjarenbeleidsplan

Begroting ODRA

Begroting € 20,6 miljoen
- Vergunningverlening € 4,5 miljoen
- Toezicht & Handhaving € 9,7 miljoen
- Advies € 1,8 miljoen
- Stelseltaken € 0,3 miljoen
- Programma's & Projecten € 4,2 miljoen

€ 15,4 miljoen (75%) primair proces
€ 5,2 miljoen (25%) bedrijfsvoering

Medewerkers 175 fte

Onze partners

Arnhem
Doesburg
Duiven
Lingewaard
Overbetuwe
Renkum
Rheden
Rozendaal
Westervoort
Zevenaar

Provincie Gelderland

Rondvraag en **afsluiting**

Omgevingsdienst
Regio Arnhem

Bereikbaar

Eusebiusbuitensingel 75
Arnhem

026 – 377 1600
info@odra.nl
www.odregioarnhem.nl